

**WYDAWCY KSIĄŻEK
W ŁODZI
W LATACH 1945–1956**

40 LAT
WYDAWNICTWA
UNIWERSYTETU
ŁÓDZKIEGO

Magdalena Rządkiwska

**WYDAWCY KSIĄŻEK
W ŁODZI
W LATACH 1945–1956**

 WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU
ŁÓDZKIEGO

ŁÓDŹ 2013

Magdalena Rzadkowolska – Pracownia Słownika Pracowników Książki Polskiej
Katedra Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej, Wydział Filologiczny
Uniwersytet Łódzki, 90-237 Łódź, ul. Matejki 34a

RECENZENT

Andrzej Dróżdź

REDAKTOR WYDAWNICTWA UŁ

Bogusława Kwiatkowska

SKŁAD I ŁAMANIE

AGENT PR

PROJEKT OKŁADKI

Barbara Grzejszczak

© Copyright by Uniwersytet Łódzki, Łódź 2013

Wydane przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego
Wydanie I. W.06185.13.0.H

ISBN 978-83-7525-977-3

Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego
90-131 Łódź, Lindleya 8
www.wydawnictwo.uni.lodz.pl
e-mail: ksiegarnia@uni.lodz.pl
tel. (42) 665 58 63, faks (42) 665 58 62

Druk i oprawa: Quick Druk

Spis treści

Wstęp	7
Łódź po zakończeniu II wojny światowej	15
1. Ruch wydawniczy w Łodzi w latach 1945–1956	25
1.1. Polityka wydawnicza w latach 1945–1949	25
1.2. Łódzcy wydawcy w latach 1945–1949	28
1.2.1. Spółdzielnie wydawnicze	31
1.2.2. Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy	40
1.2.2.1. Główna Księgarnia Wojskowa	44
1.2.3. Wydawcy łódzcy nieuspołecznieni	46
1.2.4. Żydowski ruch wydawniczy	51
1.2.5. Wydawnictwa nieprofesjonalne	58
1.4. Analiza ilościowa łódzkiej produkcji wydawniczej	75
1.5. Łódzkie drukarnie	83
2. Cenzura	91
2.1. Literatura piękna	94
2.2. Literatura dla dzieci i młodzieży	96
2.3. Literatura naukowa i popularnonaukowa	97
2.4. Literatura propagandowa	101
2.5. Inne wydawnictwa	103
3. Bibliografia łódzkich druków zwartych 1945–1956	105
Zakończenie	285
Literatura	289
Aneks	295
Indeks nazwisk	301
Indeks hasel przedmiotowych	321
Od Redakcji	333

Wstęp

Miasto Łódź, które od 1820 r. stawało się ważnym ośrodkiem przemysłowym Królestwa Polskiego, nie było wiodącym ośrodkiem edytorskim. Informacja o pierwszej księgarni pochodzi z 1848 r., wówczas Jankiel Gutsztadt¹ uzyskał koncesję i zaczął w swoim sklepie z różnymi towarami sprzedawać książki². Za pierwszą książkę wydrukowaną w Łodzi uważa się *Lodzer Kalender* na 1869 r. wydany przez Christiana Bigge'a w 1868 r. Od tego momentu do wybuchu II wojny światowej opublikowano 6765 druków zwartych, w większości były to niewielkie publikacje informacyjne, broszury okolicznościowe, sprawozdania przemysłowe, literatura dewocyjna w językach polskim, niemieckim, jidysz, hebrajskim, rosyjskim. Pierwsze książki dotyczące miasta były drukowane poza nim, w Kaliszu i w Warszawie. Choć wydawano w Łodzi publikacje przeznaczone do rozpowszechniania poza miejscem druku, np. przygotowane przez redakcję dziennika „Rozwój” wydanie prozą *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza dla uczczenia 50. rocznicy śmierci poety³.

W 20-leciu międzywojennym Łódź stała się ważnym ośrodkiem administracyjnym, siedzibą władz wojewódzkich, w 1939 r. liczyła 680 tys. mieszkańców i była drugą co do wielkości metropolią II Rzeczypospolitej. Łódzki przemysł odgrywał istotną rolę w życiu gospodarczym kraju, choć borykał się z poważnymi kłopotami, co miało wpływ na życie mieszkańców, przede wszystkim robotników i ich rodzin⁴.

Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. kształtujące się w Łodzi środowisko literackie było zbyt słabe, by wpływać na ożywienie ruchu wydawniczego.

---

¹ Por. J. Jaworska, *Gutsztadt Jankiel*. [W:] *Słownik pracowników książki polskiej*, pod red. I. Treichel, Warszawa ; Łódź 1972, s. 308.

² Por. J. Strzałkowski, *Drukarze i księgarze w Łodzi do 1944 roku*, Łódź 1994, s. 33.

³ Por. J. Dunin, *Moja Łódź pełna książek*, Łódź 2002, s. 10–11; J. Jaworska, *Bibliografia łódzkiej produkcji wydawniczej (do 1918 r.)*, Łódź 1975.

⁴ Por. L. Mrocza, *Dynamika rozwoju i struktura społeczno-zawodowa głównych grup etnicznych w Łodzi w latach 1918–1939*. [W:] *Polacy – Niemcy – Żydzi w Łodzi w XIX–XX w.*, pod red. P. Samusia, Kurowice 1997, s. [99]–117.

Organizacje i towarzystwa naukowe, gromadzące przede wszystkim inteligencję polską i żydowską, ograniczały swoją działalność do organizowania akcji odczytowych i zebrań towarzyskich. Wyróżniali się jedynie członkowie Towarzystwa Bibliofilów i Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Historycznego, podejmujący inicjatywy wydawnicze⁵.

W międzywojennej Łodzi działało ok. 60 placówek księgarskich. Oferowały one prócz sortymentu, nuty, mapy, materiały piśmienne i biurowe, artykuły filatelistyczne, zabawki, dewocjonalia. Wiele z nich uległo likwidacji z powodu trudności finansowych. Niektóre księgarnie prowadziły działalność wydawniczą m.in.: Karola Neumillera (ul. Średnia 20); rodziny Mittlerów: Lajba (ul. Piotrkowska 34), Szlama (ul. Piotrkowska 20), Frania (ul. Cegielniana 30). W latach 1920–1939 działała Drukarnia Nakładowa Abrama Mittlera, specjalizująca się w wydawnictwach szkolnych i książkach dla dzieci wydawanych w serii „Moja Biblioteczka”⁶.

Jedna z najstarszych łódzkich księgarni nakładowych, firma Ludwika Fiszera, została założona w 1882 r. Od roku 1892 prowadziła działalność wydawniczą. W latach 1920–1932 kierował nią Kazimierz Fiszer. Syn, podobnie jak ojciec, specjalizował się w wydawaniu podręczników szkolnych i powieści dla młodzieży. Na 500 pozycji opublikowanych przez oficynę 104 wyszły w latach 1918–1932. W 1932 r. firmę Fiszera kupił, dla swojej córki Szarlotty, Paweł Seipelt. Nowa właścicielka przejęła lokal wraz z wyposażeniem i zatrudniła dotychczasowych pracowników. Połączono księgarnię z utworzoną przy ul. Piotrkowskiej 102 „Hurtową Sprzedażą Książek”. Kierownikiem działu polskich książek i doradcą właścicielki został Włodzimierz Pfeiffer. Z jego inicjatywy dział wydawniczy księgarni w 1934 r. rozpoczął edycję serii składającej się na tzw. bibliotekę wiedzy o Łodzi. W jej ramach do 1939 r. ukazało się siedem tytułów, m.in. zbiór wierszy Tadeusza Czapczyńskiego *Pamiętam...*, *Baśń i legenda Łodzi* Stanisława Rachalewskiego, *Literatura Łodzi w ciągu jej istnienia* Ludwika Stolarzewicza, które niestety nie cieszyły się dużym zainteresowaniem łodzian⁷.

⁵ J. Jaworska, *Wydawnictwa łódzkie w latach 1869–1918: szkic historyczno-literacki*, „Roczniki Biblioteczne” 32 (1978) z. 3–4 s. 479–510; J. Konieczna, *Kultura książki polskiej w Łodzi przemysłowej (1820–1918)*, Łódź 2005; J. Kuciński, *Łódzkie Towarzystwo Naukowe w latach 1936–1996*. Cz. 1: *Studia*, Łódź 1996.

⁶ Por. H. Tadeusiewicz, *Łódzkie firmy drukarskie XIX–XX w.: (zarys dziejów)*, „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Librorum” 1991 z. 2, s. 55–74.

⁷ Por. B. Karkowski, *Seipelt Szarlotta*. [W:] *Słownik pracowników książki polskiej*. Supl. 2, pod red. H. Tadeusiewicz, Warszawa 2000, s. 141; A. Żebrowska, *Pfeiffer Waldemar Włodzimierz*. [W:] *Słownik pracowników książki polskiej*, pod red. I. Treichel, Warszawa–Łódź 1972, s. 671–672; J. Krakowiak, *Od Fiszera do „Pegaza”*, Łódź 2005; M. Rzadkowolska, *Książka w Łodzi wielokulturowej 1918–1939*. [W:] *Książka ponad podziałami*, pod red. A. Krawczyka. Lublin, 2007, s. [309]–320; A. Cierniak, *Działalność księgarsko-wydawnicza Firmy Ludwika Fiszera w Łodzi 1882–1932*, Łódź 1984 [praca magisterska, mpis w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej UŁ].

Do żydowskich właścicieli należało najwięcej firm wydających i sprzedających książki. Zazwyczaj rozpowszechniały one polskie druki, 5 oficyn wydawniczych specjalizowało się w drukach hebrajskich i żydowskich. W niektórych księgarniach, m.in. Icka Landema, Racheli Lipszyc, Izaaka Szlamowicza, w ofercie nie było pozycji w języku polskim ani Polski dotyczących⁸. Zapewne w Łodzi, mieście, które dla Żydów stanowiło ważne centrum kultury, wyszła znaczna liczba druków w językach hebrajskim i jidysz, jednak większość z nich umykała urzędowej rejestracji. Mniejszość niemiecka, która miała w międzywojennej Łodzi ustabilizowaną pozycję ekonomiczną, nie zainicjowała ożywienia ruchu wydawniczego⁹.

Mimo małego zainteresowania książką wzrastała w Łodzi liczba drukarni. Według obliczeń Marka Pieczonki w latach 1918–1939 było zarejestrowanych 90 zakładów typograficznych, większość z nich działała krótko i powieliła niewielką liczbę tekstów¹⁰. Największą liczbę druków wydała, mieszcząca się przy ul. Piotrkowskiej 63, drukarnia „Republika” czynna w latach 1923–1939. Powstała jako spółka z o.o. posiadająca poważne zaplecze finansowe, dzięki temu, że jednym z jej założycieli był przemysłowiec Maurycy Izrael Poznański. Prestiżowym przedsięwzięciem koncernu było wydawanie pisma „Republika”, a od 1925 r. „Ilustrowana Republika”. Produkcja nakładcza drukarni wynosiła 574 druki, w tym 7 na zamówienie, pozostałe 568 to powieści zeszytowe wydane własnym nakładem¹¹.

Wybuch II wojny światowej zahamował rozwój działalności wydawniczej, doprowadzono do całkowitej ruiny składy wydawców. Na terytorium Polski stracono 85% asortymentu, 90% zasobów wypożyczalni zarobkowych, 85% księgozbiorów bibliotek i 70% prywatnych zbiorów¹². Już od lata 1944 r., na terenach wyzwolanych spod okupacji hitlerowskiej, następowała szybka reaktywacja ruchu wydawniczego, wznawiały działalność przedwojenne firmy wydawnicze i powstawały nowe. Łódź, obok Krakowa, stała się miejscem, w którym organizowały i integrowały się środowiska twórcze. Znaczącą rolę w tym procesie odegrały spółdzielnie wydawnicze „Czytelnik”, „Książka”, „Wiedza”, które przez kilka miesięcy 1945 r. miały swoje siedziby w tym mieście, a także licznie powstające

⁸ Por. J. Strzałkowski, *Drukarze i księgarze w Łodzi...*, s. 35.

⁹ D. Sztobryn, *Działalność kulturalno-oświatowa diaspory niemieckiej w Łodzi do 1939 r.*, Łódź 1999.

¹⁰ M. Pieczonka, *Łódzkie firmy wydawnicze w latach 1918–1939 (próba rejestracji ilościowej)*. [W:] *Bibliologia, literatura, kultura*, pod red. M. Konopki, M. Zięby, Kraków 1999, s. 63–64.

¹¹ M. Rządowolska, *Książka w Łodzi wielokulturowej...*

¹² S. Arct, *Odbudowa książki w Polsce*, Warszawa 1946. – Wyceny materialne strat i liczba książek dokonywane w latach powojennych zostały zaniżone. Przeprowadzone po 1989 r. kwerendy źródeł nie pozwalają na pełne odtworzenie i udokumentowanie strat. Jedynie przybliżają wielkość szkód materialnych. Por. *Straty bibliotek w czasie II wojny światowej w granicach Polski z 1945 r.: wstępny raport o stanie wiedzy*, red. nauk. A. Mężyński, Warszawa 1994; *Informator o stratach bibliotek i księgozbiorów domowych na terytoriach polskich okupowanych w latach 1939–1945 (bez ziem wschodnich)*, red. nauk. B. Bieńkowska, Poznań 2000.

oficyny prywatne m.in. Księgarnia Łódzka Wydawnicza „Czytaj”, Księgarnia Nakowa Karola Wiśniewskiego, Wydawnictwo Książek i Pomocy Szkolnych „Poligrafika” Alfonsa Władysława Krauzego, Księgarnia Ludowa Teofila Lemańskiego, Wydawnictwo Władysława Bąka, Stanisław Jamiołkowski i Tadeusz J. Evert Spółka Wydawnicza. Państwo starało się udzielać pomocy wydawcom, przyznawać kredyty, przydzielać papier, aby książki szybko docierały do czytelników. Jednak redakcje wydawnictw uspołecznionych, a wraz z nimi twórcy stopniowo przenosili się do Warszawy, by być blisko urzędów centralnych, w których zapadały decyzje kształtujące życie polityczne i kulturalne kraju.

Na formowanie się powojennego łódzkiego rynku wydawniczego wpływała polityka wydawnicza władz, która zmierzała do wyeliminowania z rynku wydawców nieuspołecznionych oraz do uporządkowania sieci oficyn spółdzielczych i państwowych. Realizacji tego zadania służyły wprowadzone zmiany w prawie autorskim, profilowanie uspołecznionych instytucji wydawniczych, upaństwowienie sieci dystrybucji książek i zmiany mechanizmów jej funkcjonowania.

W monografii Wydawnictwa Łódzkiego *Oficyna przy ulicy Piotrkowskiej* (Łódź 2007) poświęcono uwagę powojennym łódzkim edytorom. Ze względu na główny temat książki ten jej fragment miał charakter przyczynkowski. W niniejszej książce podjęto próbę scharakteryzowania ruchu wydawniczego od wyzwolenia miasta spod okupacji niemieckiej 19 stycznia 1945 r. do powołania Wydawnictwa Łódzkiego w 1957 r. Postarano się zarejestrować wszystkie przejawy działalności wydawniczej, bez względu na formę funkcjonowania ośrodków edytorskich oraz wskazać czynniki, które wpływały na ich aktywność.

Praca koncentruje się na wydawnictwach zwartych: książkach, jednodniówkach i nadbitkach wydawanych w Łodzi w latach 1945–1956. Na zróżnicowanie powojennej działalności wydawniczej nie miały wpływu nielegalne publikacje antykomunistyczne, wydawane po zakończeniu II wojny światowej. Nie są znane żadne druki zwarte wydawane przez działające w Łódzkiem organizacje konspiracyjne. W tekście poświęconym historii regionalnego edytorstwa podano jedynie wybrane tytuły z repertuaru wydawniczego. Natomiast w trzeciej części pracy zamieszczono bibliografię łódzkich druków za ten okres.

Celem pracy jest poznanie środowiska łódzkich wydawców działających w latach 1945–1956 i ich dorobku. Ważne jest także pokazanie mechanizmów rządzących regionalnym ruchem wydawniczym. Istotnym celem jest również ukazanie zróżnicowania środowiska wydawców książek. W Łodzi przez kilka miesięcy 1945 r. miały swoje siedziby spółdzielnie „Czytelnik”, „Książka”, „Wiedza” realizujące politykę kulturalną kształtującego się państwa socjalistycznego. Ulokowano w mieście oficynę prowadzącą działalność wydawniczą na rzecz sił zbrojnych, Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy. Równocześnie łódzkie środowiska akademickie, prawnicze, samorządowe, harcerskie i in. powoływały spółdzielnie prowadzące na ich rzecz także działalność edytorską. Aktywne było środowisko Żydów, które również realizowało prace wydawnicze.

Od 1945 r. rozwijał się w Łodzi nieuspołeczniony ruch wydawniczy, zamieszkali w mieście przedwojenni, głównie warszawscy, księgarze i nakładcy, którzy podjęli przerwana przez II wojnę światową działalność. Łódź stała się także miejscem osiedlenia dla ocalałych z Holocaustu Żydów i żydowskich repatriantów z ZSRR, którzy budowali instytucje życia kulturalnego i politycznego, aktywnie podejmowali wydawanie książek. Wreszcie wydawali publikacje książkowe edytorzy nieprofesjonalni, towarzystwa naukowe, powoływane w mieście instytuty naukowo-badawcze, kuria Diecezji Łódzkiej, muzea i galerie sztuki, partie i organizacje polityczne.

Niniejsza książka adresowana jest do wszystkich zainteresowanych historią Łodzi i działalnością wydawniczą łódzkich instytucji. Przede wszystkim do studentów, naukowców i humanistów, którzy interesują się dziejami książki, edytorstwa oraz procesami przemian kulturalnych, społecznych i naukowych w powojennej Łodzi.

Wcześniejsze okresy historii łódzkiej książki zostały już udokumentowane. Dzieje książki w Łodzi, w latach 1820–1918, opracowała Jadwiga Konieczna¹³, dwudziestoleciu międzywojennemu zostały poświęcone m.in. prace Jacka Strzałkowskiego *Drukarze i księgarze w Łodzi do 1944 roku* (Łódź 1994), Jerzego Andrzejewskiego¹⁴, Janusza Dunina i Witolda Wieczorka¹⁵, Marii Majzner¹⁶. Łódzki dorobek edytorski odnotowują bibliografie Janiny Jaworskiej *Bibliografia łódzkiej produkcji wydawniczej (do 1918 r.)* (Łódź 1975) oraz Marii Marczyńskiej i Ryszarda Żmudy *Bibliografia łódzkiej produkcji wydawniczej 1918–1939* (Łódź 1986).

Historia powojennego ruchu wydawniczego w Łodzi nie została dotychczas szczegółowo opracowana. Na uwagę zasługują prace Bohdana i Krzysztofa Baranowskich pt.: *Pierwsze lata Uniwersytetu Łódzkiego* (Łódź 1985), Juliana Kucińskiego *Łódzkie Towarzystwo Naukowe w latach 1936–1996* (Cz. 1–2, Łódź 1996), opracowanie Jerzego Mikuckiego i Karoliny Ławskiej *Oficyna wydawnicza „Łódzkie Towarzystwo Naukowe”: 1947–2008. [Katalog wystawy]* (Łódź 2009), rozprawa Małgorzaty Korczyńskiej-Derkacz *Państwowy Instytut Książki (1946–1949) i jego rola w rozwoju bibliologii, bibliotekarstwa i kultury książki w Polsce* (Wrocław 2011).

Cennym przyczynkiem do poznania historii łódzkiego ruchu wydawniczego jest praca magisterska Piotra Lewkowicza *Instytucje wydawnicze w Łodzi w latach 1945–1978* przygotowana w 1979 r. w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ (promotor prof. dr hab. Bolesław Świdorski) oraz praca

¹³ J. Konieczna, *Kultura książki polskiej w Łodzi przemysłowej (1820–1918)*, Łódź 2005.

¹⁴ J.K. Andrzejewski, *Bibliofilstwo w Łodzi w latach 1927–1987: dokumentacja bibliograficzna na wydawnictwach i drukach okolicznościowych*, Łódź 1987.

¹⁵ J. Dunin, *Łódzka Księgarnia Wydawnicza „Czytaj”*, „Księgarz” 1964 nr 2, s. 86; tenże, *Moja Łódź pełna książek*, Łódź 2001; J. Dunin, W. Wieczorek, *Towarzystwo Bibliofilów w Łodzi 1927–1939*, „Prace Polonistyczne” ser. 18 (1962), s. 241–363.

¹⁶ M. Majzner, *Rodowód i historia Łódzkiego Towarzystwa Przyjaciół Książki*, Łódź 1987.

dypłomowa z 1972 r. Andrzeja Mścichowskiego *Ruch wydawniczy w Łodzi w latach 1945–1950* (Łódź 1972) napisana na Wydziale Bibliotekarskim Państwowego Studium Kulturalno-Oświatowego i Bibliotekarskiego w Łodzi (promotor mgr Michał Kuna). Wspomnienia pozostawili powojenni łódzcy wydawcy i księgarze Alfons Władysław Krauze¹⁷, Stefan Szpinger¹⁸, Tadeusz Męczyński¹⁹.

Okres powojenny w badaniach księgoznawczych nie został dotąd szczegółowo opracowany. Przygotowano prace dokumentujące wybrane okresy „życia książki” w PRL, jak Adama Bromberga *Książki i wydawcy: ruch wydawniczy w Polsce Ludowej w latach 1944–1964* (Warszawa 1958, wyd. 2, 1966), Lucjana Bilińskiego *Zarys rozwoju ruchu wydawniczego w Polsce* (Warszawa 1977), Stanisława A. Kondka *Władza i wydawcy* (Warszawa 1993) oraz *Papierowa rewolucja: oficjalny obieg książek w Polsce w latach 1948–1955* (Warszawa 1999), Piotra Kitrasiewicza i Łukasza Gołębińskiego *Rynek książki w Polsce 1944–1989* (Warszawa 2005)²⁰.

Książce w PRL poświęcili prace Oskar Stanisław Czarnik *Między dwoma sierpniami: polska kultura literacka w latach 1944–1980* (Warszawa 1993) i Stanisław Siekierski *Książka literacka: potrzeby społeczne i ich realizacja w latach 1944–1986* (Warszawa 1992). Dorota Degen opracowała monografię *Miodowe miesiące... Początki Państwowego Wydawnictwa Naukowego (1951–1956)* (Toruń 2004), Jolanta Laskowska *Ruch wydawniczy w Trójmieście po II wojnie światowej (1945–1989)* (Gdańsk 2009). Dariusz Jarosz przygotował cenną dla księgoznawców publikację *Dzieje książki w Polsce 1944–1989: wybór źródeł* (Warszawa 2011)²¹.

Źródeł do opisanie historii łódzkich wydawców książek poszukiwano w archiwach. W Archiwum Państwowym w Łodzi zachowały się zespoły Spółdzielni Akademickiej, Spółdzielni Wydawniczej „Prawo”, Spółdzielczej Książnicy Samorządów, Spółdzielni Harcerskiej „Czuj-Czyn”. Wykorzystano także zespoły Zarządu Miejskiego m. Łodzi, Komitetów Wojewódzkiego oraz Łódzkiego PPR i PZPR.

W Archiwum Akt Nowych interesujący materiał przyniosły znajdujące się w zespole Ministerstwa Kultury i Sztuki (Centralny Zarząd Bibliotek) protokoły

¹⁷ A.W. Krauze, *Wspomnienia o wydawnictwie „Poligrafika”* [maszynopis BUŁ], Warszawa 1979.

¹⁸ S. Szpinger, *Na szerokiej drodze: pamiętnik księgarza*, Łódź 1974.

¹⁹ T. Męczyński, *Lata z książką: wspomnienia księgarza 1907–1957*, Łódź 1962.

²⁰ W. Stankiewicz, S. Siekierski, *Kształtowanie się polityki wydawniczej w minionym trzydziestoleciu*, „Rocznik Biblioteki Narodowej” 10 (1974), s. 77–[105]; M. Czarnowska, *Książka w Polsce Ludowej: statystyczna analiza ruchu wydawniczego*, „Rocznik Biblioteki Narodowej” 2 (1966), s. 140–160.

²¹ Bibliografie publikacji dotyczących dziejów książki w latach 1944–1989 podają: M. Tobera, *Bibliologia wobec polskiego rynku książki w latach 1944–2007*. [W:] *Przyszłość bibliotek w Polsce*, Warszawa 2008, s. 82–98; D. Jarosz, *Dzieje książki w Polsce 1944–1989: wybór źródeł*, Warszawa 2010, s. 313–317.

oceny wycofanych wydawnictw, akta Centralnego Urzędu Wydawnictw, Przemysłu Graficznego i Księgarstwa (dotyczące wycofanych wydawnictw), Związku Księgarzy Polskich. Akta Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk, które nie są kompletne; w niewielkim zakresie zachowała się dokumentacja z lat 1945–1947, zaś w przypadku literatury pięknej nie zachowała się dokumentacja sprzed 1948 r. Nie jest również pełna dokumentacja Spółdzielni Wydawniczej „Wiedza”, która obejmuje lata 1946–1948. Zawiera ona przede wszystkim bilanse firmy z tego okresu oraz materiały dotyczące organizacji Spółdzielni w 1948 r. Akta Spółdzielni Wydawniczo-Oświatowej „Czytelnik” dotyczą działalności Instytutu Prasy, a więc wykraczają poza podejmowaną problematykę.

Wykorzystano również zdeponowaną w Zakładzie Dokumentacji Księgoznawczej Biblioteki Narodowej spuściznę Feliksa Pieczętkowskiego, w skład której wchodzi materiały Komisji Weryfikacyjnej Związku Księgarzy Polskich i Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek.

W poszukiwaniu łódzkich druków zwartych przeglądano katalogi biblioteczne oraz nieliczne zachowane katalogi księgarskie i wydawnicze (oficyn S. Jamiółkowski i T.J. Evert, Księgarnia Ludowa T. Lemański, „Poligrafika”). Analizowano zawartość „Przewodnika Bibliograficznego” (1944–1957), „Przewodnika Literackiego i Naukowego” za lata 1946–1949, bibliografii *555 książek wydanych w okresie powojennym* opracowanej przez Wandę Dąbrowską, Jadwigę Czarnecką i Józefę Słomczewską (Warszawa 1947), *Bibliografii literatury dla dzieci 1945–1960 : literatura polska* pod redakcją Aliny Łasiewickiej (Warszawa 1963), *Bibliografii literatury dla dzieci 1945–1960 : przekłady, adaptacje* Felicji Neubert i Aliny Łasiewickiej (Warszawa 1971), zebranej i opracowanej przez Agatę Walczak-Niewiadomską *Bibliografii wydawnictw Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Łodzi w latach 1936–1946 i Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w latach 1946–2005* (Łódź 2007).

Podczas przeszukiwania i analizowania wymienionych materiałów zauważono, że od momentu rozpoczęcia działalności wydawniczej spółdzielnie „Czytelnik” i „Książka” bardzo często nie podawały miejsca wydania swoich książek. Brak jest wskazówek pozwalających jednoznacznie określić adres wydawniczy, „Czytelnik” za swoją siedzibę główną uważał Warszawę, posiadał także oddział w Krakowie. „Książka” także była oficyną o zasięgu ogólnopolskim, której główną siedzibą była stolica Polski i większość swojej produkcji tam lokowała. Dwie łódzkie oficyny Kazimierza Rutskiego i Władysława Bąka posiadały swoje oddziały odpowiednio w Warszawie i we Wrocławiu. Na listach wycofywanych wydawnictw podawano prócz danych tytułowych tylko nawę wydawnictwa, co wymagało weryfikacji, bowiem oficyny o tych samych nazwach działały w różnych miastach. Tak było np. z wydawnictwem „Akademickim”, w Łodzi była ulokowana Spółdzielnia „Akademicka”, a w Poznaniu Księgarnia Akademicka.

Praca została podzielona na trzy części, pierwszą z nich stanowi omówienie łódzkiego ruchu wydawniczego w latach 1945–1956. Jest ona poprzedzona

prezentacją powojennej Łodzi jako centrum życia kulturalnego Polski. Następnie szczegółowo podjęte zostały kwestie dotyczące wydawców, którzy ogłaszali książki, broszury czy jednodniówki. W części pracy poświęconej ruchowi wydawniczemu w latach 1945–1949 podejmowane są przede wszystkim problemy działalności spółdzielni wydawniczych, łódzkich wydawców nieuspołecznionych, odniesiono się do działalności Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw. i scharakteryzowano aktywność wydawców żydowskich. Następnie omówiono działalność wydawniczą prowadzoną w latach 1950–1956, po zamknięciu firm nieuspołecznionych. W obrębie tego fragmentu książki znajduje się podrozdział dotyczący analizy ilościowej produkcji wydawniczej. Kolejny rozdział opisuje łódzkie drukarnie, ich powstanie, funkcjonowanie oraz reorganizację w latach pięćdziesiątych.

Druga część książki została poświęcona cenzurze. Składa się z pięciu podrozdziałów, które dotyczą kontrolowania literatury pięknej i naukowej, książek dla dzieci i młodzieży, wydawnictw politycznych.

Część trzecia zawiera spis druków zwartych wydanych w Łodzi w latach 1945–1956 w układzie chronologicznym, zaś w obrębie lat publikacje uszeregowano alfabetycznie. Każdą pozycję opatrzono hasłami przedmiotowymi. W doborze materiałów kierowano się kryterium wydawniczym, w którym miejscem publikacji książek jest Łódź. Zarejestrowano wydawnictwa samoistne (naukowe i popularne, książki i broszury), literaturę piękną, podręczniki szkolne i skrypty akademickie, wydawnictwa religijne, mapy. Dolną granicę zasięgu chronologicznego wyznacza rok 1945, kiedy po zakończeniu II wojny światowej została wznowiona w Łodzi działalność wydawnicza. Górną granicę stanowi rok 1956, w następnym roku rozpoczęło działalność Wydawnictwo Łódzkie, które wpłynęło na rozwój produkcji wydawniczej w mieście nad Łódką. Książkę uzupełnia załącznik zawierający biogramy łódzkich wydawców nieuspołecznionych aktywnych w latach 1945–1950.

Łódź po zakończeniu II wojny światowej

Łódź, obok Krakowa¹, uchodziła za jedyne polskie miasto, które nie doznało poważnych zniszczeń materialnych w latach II wojny światowej. Podczas kampanii wrześniowej 1939 r. w mieście i okolicach nie toczyły się poważne walki, zaś w latach okupacji, dzięki położeniu na wschodnich krańcach III Rzeszy, ominęły ją naloty alianckie.

W styczniu 1945 r., podczas ofensywy Armii Czerwonej, niemieckiemu dowództwu nie udało się zorganizować poważnego ośrodka oporu i front przeszedł bardzo szybko. „W południe 19 stycznia wojska 1. Frontu Białoruskiego wyzwoliły znaczną część Łodzi, broniły się jedynie izolowane grupy Niemców na Widzewie i w Śródmieściu. Pod koniec dnia większość z nich się poddała, a resztki wycofały. W trakcie walk zbrojnych prowadzonych w mieście aktywnie włączała się w nie polska ludność cywilna [...] Błyskawiczne natarcie Rosjan nie pozwoliło Niemcom na [...] wysadzenie zaminowanych obiektów. Niestety nie udało się zapobiec straszliwej zbrodni, jakiej dopuścili się Niemcy tuż przed opuszczeniem miasta. W bestialski sposób wymordowali blisko 2 tys. więźniów Radogoszcza”².

---

¹ Wyzwolony przez armię Koniewa Kraków, praktycznie niezniszczony wojną, stał się celem dla tysięcy ludzi, którzy na skutek wojennej zawieruchy stracili dach nad głową. Pieczętą, chłopskimi furmankami, na odkrytych platformach zatłoczonych pociągów towarowych ciągnęli do Krakowa, gdzie wszędzie na Plantach, wokół kościoła Mariackiego, stacjonowało sowieckie wojsko i na każdym kroku można było spotkać żołnierzy oraz NKWD-zistów. Aparat propagandowy nowej władzy pracował pełną parą, z murów Sukiennic spoglądali na przechodniów z gigantycznych portretów sowieccy generałowie Rokossowski, Koniew, Żukow. [...] W Krakowie wznowiła działalność Polska Akademia Umiejętności i Akademia Sztuk Pięknych, Teatr im. Słowackiego wystawił pierwszy spektakl – „Uciekła mi przepióreczka” Stefana Żeromskiego, otworzył swoje podwoje Stary Teatr, rozpoczął jawną działalność podziemny Teatr Rapsodyczny, powstał „Dziennik Polski”, „Przekrój” i katolicki, pozostający w opozycji do ideologii marksistowskiej, „Tygodnik Powszechny” – cyt. za: A. Bikont, J. Szczęsna, *Lawina i kamienie: pisarze wobec komunizmu*, Warszawa 2006, s. 32.

² M. Nartonowicz-Kot, *Zarys dziejów Łodzi w latach 1918–1939*. [W:] *Łódź: monografia miasta*, red. S. Liszewski, Łódź 2009, s. 199.

W oparciu o *Dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 21 sierpnia 1944 r. o trybie powołania władz administracji ogólnej I i II instancji*, który wszedł w życie 22 sierpnia 1944 r., przywrócono podział administracyjny kraju obowiązujący przed wybuchem II wojny światowej³. Na mapę wróciło województwo łódzkie. Dnia 20 września 1944 r. weszła w życie *Ustawa z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych*, zgodnie z którą z województwa łódzkiego wydzielono miasto Łódź, będące odąd miastem na prawach województwa. Jego Rada Narodowa zyskała uprawnienia wojewódzkiej rady narodowej⁴. Organem samorządu terytorialnego w Łodzi był Zarząd Miejski, funkcje reprezentacyjne i stanowiące zyskała rada narodowa, której członkowie nie pochodzili z wyborów. Taka konstrukcja pozwalała partiom politycznym wpływać na działanie samorządu⁵.

Jak podaje Krzysztof Lesiakowski, wpływy polskich komunistów w Łodzi były słabe, nie udało się odbudować rozbitych przez gestapo w 1943 r. komórek PPR⁶. „Już w ciągu 5–6 godzin [po zajęciu Łodzi – M. Rz.] oficerowie polityczni 8 Armii Gwardii ogłosili deklarację polskiego Rządu Tymczasowego i tekst polsko-sowieckiego układu o przyjaźni. Do miasta przybył 18 pułk NKWD, »który przystąpił do zaprowadzania porządku«, nastąpiły też pierwsze aresztowania”⁷.

O kształcie nowej administracji zdecydowała delegacja kierowana przez Ignacego Logę-Sowińskiego, pełnomocnika Rządu Tymczasowego, która przyjechała do Łodzi 21 I 1945 r. Pełnomocnik zatwierdził prezydium Tymczasowego Zarządu Miejskiego z Janem Waltratusem i Hilariuszem Illiniczem; prezydentem miasta mianował Kazimierza Witaszewskiego, a jego zastępcą J. Waltratusa. Równolegle formowano aparat bezpieczeństwa, 23 I 1945 r. na czele Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego stanął Mieczysław Moczar. W marcu 1945 r. ukonstytuowała się rada narodowa, do której swoich przedstawiciele oddelegowały wszystkie działające w mieście partie polityczne. Zgodnie z ustalonym przez komunistów kluczem partyjnym PPR i PPS miały po 20 miejsc, SD 10, SL 5, związki zawodowe 12, organizacje młodzieżowe 2, inne instytucje 9; przewodniczącym był przedstawiciel PPR, a zastępcami członkowie PPS, SD i SL. Do 1950 r. prezydentami miasta Łodzi byli kolejno: Kazimierz Witaszewski (do

³ *Dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 21 sierpnia 1944 r. o trybie powołania władz administracji ogólnej I i II instancji*, „Dziennik Ustaw” 1944 nr 2, poz. 8.

⁴ *Ustawa z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych*, „Dziennik Ustaw” 1944 nr 5, poz. 22.

⁵ *Dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 23 listopada 1944 r. o organizacji i zakresie działania samorządu terytorialnego*, „Dziennik Ustaw” 1944 nr 14 poz. 74; M. Nartonowicz-Kot, *Zarys dziejów Łodzi...*, s. 203.

⁶ K. Lesiakowski, *Życie polityczne w Łodzi w 1945 r.* [W:] *Rok 1945 w Łodzi*, pod red. J. Żelazko, Łódź 2008, s. 72–73. Obwodowe kierownictwo partii komunistycznej na terenach włączonych do III Rzeszy najwcześniej powstało w Łodzi. W 1941 r. działalność konspiracyjną w regionie łódzkim podjęli m.in. Ignacy Loga-Sowiński, Mieczysław Moczar, Aleksander Burski, Jan Dąb-Kocioł.

⁷ K. Lesiakowski, *Życie polityczne w Łodzi...*, s. 72.

marca 1945 r.), Kazimierz Mijal (1945–1947), Eugeniusz Stawiński (1947–1949), Marian Minor (1949–1950)⁸.

Pierwsze zebranie PPR zostało zwołane przez delegację Rządu Tymczasowego 23 I 1945 r. w pałacu Poznańskiego przy ul. Gdańskiej 32. Rozpoczęto wówczas budowę lokalnych struktur partii. Powołano osiem komitetów dzielnicowych i odnotowywano napływ nowych członków, w kwietniu 1945 r. PPR liczyła 7 tys. członków. W lutym 1945 r. wybrano władze partii, na czele komitetu wojewódzkiego stanął I. Loga-Sowiński, miejskiego – Władysław Nieśmiałek.

Odbudowę struktur rozpoczęła także PPS, która miała w Łodzi bogate tradycje i duży dorobek polityczny. Na pierwszym zebraniu 24 I 1945 r. wybrano władze partii: Jana Hanemana, Stanisława Duniaka, Henryka Wachowicza. Liczba członków partii szybko rosła i zaczęła przewyższać liczebność PPR. Wznowiło działalność również Stronnictwo Demokratyczne z Kazimierzem Gallasem, natomiast nie powiodła się reaktywacja Stronnictwa Narodowego i Stronnictwa Pracy. W listopadzie 1945 r. zostało zalegalizowane Stronnictwo Zrywu Narodowego, które podjęło współpracę z PPR. Latem 1945 r. powstały struktury Polskiego Stronnictwa Ludowego, partia kierowana w Łodzi przez Józefa Balcerzaka zyskała masowe poparcie społeczne. Nie zostały one jednak dopuszczone przez PPR do udziału w sprawowaniu władzy w stopniu odpowiadającym ich wpływom. Członkowie PPS protestowali przeciw ograniczaniu możliwości prowadzenia działalności politycznej. W kwietniu 1947 r. komuniści podjęli przygotowania do zjednoczenia ruchu robotniczego, jego oponentów zaczęli usuwać z własnych szeregów i szeregów PPS. Kongres zjednoczeniowy PPR i PPS odbył się w dniach 15–21 XII 1948 r. w Warszawie. W Łodzi władze PZPR wybrano 23 XII 1948 r., pierwszym sekretarzem został Władysław Dworakowski z b. PPR, drugim – Stanisław Duniak z b. PPS⁹.

Po zakończeniu wojny, w obliczu zniszczeń dużej części kraju, a przede wszystkim Warszawy, Łódź stała się atrakcyjnym miejscem do zamieszkania. Niemcy opuszczający miasto pozostawili niezniszczone mieszkania wraz z dobytkiem¹⁰. „Dewastacji i częściowym wyburzeniom uległy te kwartały, które okupanci przeznaczyli na getto dla Żydów. Z tego powodu na Bałutach i Starym Mieście zniszczeniu uległo ok. 70 tys. izb mieszkalnych”¹¹.

⁸ M. Nartowicz-Kot, *Zarys dziejów Łodzi...*, s. 202, 203.

⁹ *Ibid.*, s. 205–206.

¹⁰ Podczas okupacji liczba Niemców zamieszkujących Łódź wynosiła 140 tys. osób, byli w niej pracownicy administracji niemieckiej z rodzinami, przesiedleńcy z Wołynia i krajów nadbałtyckich oraz volksdeutsche. Latem 1944 r., gdy front doszedł do linii Wisły, z Łodzi zaczęto ewakuować wiele zakładów przemysłowych z niemieckim personelem i polskimi robotnikami. Ofensywa Armii Czerwonej w styczniu 1945 r. przyspieszyła ewakuację, do 19 I 1945 r. miasto opuściło ponad 100 tys. Niemców. Pozostali tylko ci, którzy nie zdążyli lub nie chcieli uciec. J. Chańko, Z. Onufrzak, *Z dziejów konspiracji młodzieżowych w Łodzi 1948–1953*, Łódź 2005, s. 28.

¹¹ *Ibid.*, s. 27.

Straty materialne, jakich doznało miasto w latach 1939–1945, wynikały z podporządkowania polityki gospodarczej celom ideologicznym i politycznym okupanta oraz potrzebom wojennym. Dewastujący wpływ na gospodarkę miało odebranie polskim i żydowskim właścicielom zakładów przemysłowych, firm handlowych i warsztatów rzemieślniczych, z których wywożono do III Rzeszy maszyny, urządzenia, surowce. Wiele przedsiębiorstw przekazano Niemcom, którzy nie zawsze dobrze nimi zarządzali. Jak podają Jan Chańko i Zbigniew Onufrzak, zniszczeniu uległo ponad 28% budynków przemysłowych, 42,7% urządzeń technicznych zostało zdewastowanych, zniszczenia w energetyce sięgały 39,3%, a zdolności produkcyjne przemysłu włókienniczego spadły do 40%. W latach II wojny światowej władze hitlerowskie zdecydowały o przeniesieniu do Łodzi z terenów Rzeszy licznych zakładów przemysłowych produkujących na potrzeby wojska. Część z nich ewakuowano w 1944 r., reszta pozostała i po wojnie przejęły ją polskie władze (np. Zakłady Kinotechniczne przy ul. Narutowicza 86/88, zakłady z branży metalowej)¹².

W styczniu 1945 r. zostały wznowione dostawy gazu do domów, w lutym podjęła pracę (choć nie pełną mocą) elektrownia miejska. W dwa tygodnie po wyzwoleniu wyjechały na ulice pierwsze tramwaje, jednak brak węgla i ograniczony tabor utrudniały otwieranie kolejnych połączeń. W pierwszych dniach wolności organizowano dostęp do opieki zdrowotnej, uruchomiono sieć szpitali, ambulatoriów i aptek. Do końca marca 1945 r. Zarząd Miejski uruchomił 100 publicznych szkół powszechnych i 11 przedszkoli. Zorganizowano także szereg kursów wyrównawczych i zawodowych; prowadzono liczne kursy umożliwiające zdobycie wykształcenia zawodowego, np. bibliotekarskiego. Od 21 I 1945 r. działała radiostacja (w prywatnym mieszkaniu przy al. Kościuszki 40); w końcu stycznia uruchomiono pierwsze kina, stopniowo otwierano sceny teatralne, rozpoczęły próby muzyki filharmonii (15 czerwca tego roku odbył się inauguracyjny koncert w sali przy ul. Narutowicza 20); wznowiły działalność placówki muzealne.

Powstały wyższe uczelnie, w 1945 r. powołano Uniwersytet Łódzki i Politechnikę Łódzką, w lipcu tego roku rozpoczęła działalność Wyższa Szkoła Teatralna (obecnie Wyższa Szkoła Teatralna, Filmowa i Telewizyjna im. Leona Schillera). We wrześniu wznowiło działalność Wyższe Seminarium Duchowne, w październiku utworzono Państwową Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych. W 1946 r. uruchomiono Państwową Wyższą Szkołę Muzyczną, w roku 1948 Wyższą Szkołę Filmową (która połączyła się w 1958 r. z Wyższą Szkołą Teatralną)¹³.

---

¹² J. Wróbel, *Bilans okupacji niemieckiej w Łodzi 1939–1945*. [W:] *Rok 1945 w Łodzi: studia i szkice*, pod red. J. Żelazko, Łódź 2008, s. 26–27, J. Chańko, Z. Onufrzak, *Z dziejów konspiracji...*, s. 27.

¹³ UŁ wchłonął szereg wyższych uczelni działających w mieście w pierwszych latach po wyzwoleniu: Wyższą Szkołę Gospodarstwa Wiejskiego (1945–1950), Wyższą Szkołę Ekonomiczną (1945/1946–1948/1949 filię Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, 1949/1950 filię SGPiS w Warszawie, 1950–1961 funkcjonującą samodzielnie), Wyższą Szkołę Pedagogiczną (1946–1954 występo-

Rok 1945 przyniósł miastu także szansę awansu kulturalnego. Przejęło ono tymczasowo rolę stolicy artystycznej. Na ten fakt wpływ miały bliskość Warszawy, niski stopień zniszczenia, któremu towarzyszyło wyludnienie spowodowane ucieczką łódzkich Niemców, a także robotniczy charakter miasta dobrze wpisujący się w nową politykę kulturalną państwa.

W Łodzi zaczęto wdrażać, wzorowaną na modelu radzieckim, kulturę marksistowską, masową, która miała promować sztukę egalitarną, będącą częścią przemian społeczno-gospodarczych. Musiała ona docierać do masowego odbiorcy, a wymagało to poszukiwania form wypowiedzi artystycznych czytelnych dla niewykształconych robotników i chłopów, będących podstawą nowego społeczeństwa. Miasto, w którym przed wybuchem II wojny światowej 65% mieszkańców stanowili robotnicy, wydawało się najlepszym miejscem do przeprowadzenia tego eksperymentu. Adolf Rudnicki opisał je w opowiadaniu *Ojczyzna* jako miasto N., które „[...] nie leżało w gruzach i znajdowało się blisko Warszawy. Nieskanalizowane, z rynsztokami na wierzchu, z tysiącem kominów, zadymione, ciasne, drewniane, brzydkie, posiadało jednak wolne mieszkania po Niemcach, którzy uciekli. I mieszkania przeważały. Miasto, które nigdy nie miało uniwersytetu, otrzymało uniwersytet. Miasto, którego teatry nigdy nie miały się czym pochwalić, otrzymało teatry – pierwsze w kraju. Miasto, które nigdy nie posiadało środowiska artystycznego, otrzymało największe i najruchliwsze środowisko artystyczne w kraju”¹⁴.

Napływ artystów i instytucji kulturalnych do Łodzi był spowodowany nie tylko decyzjami władz, ale również wyborami samych twórców. Warszawski księgarz Tadeusz Męczyński wybrał to miasto nie tylko dlatego, że było niezniszczone, ale także dlatego, że tu koncentrowało się życie kraju. Łódź zrobiła na nim dziwne wrażenie. „Domy całe, tramwaje jeżdżące po ulicach, sporo ludzi, sklepy ziejące pustką, szyby powybijane przez szabrowników, trudności organizacyjne. [...] Na ulicy Piotrkowskiej lokowały się nowo powstające urzędy, redakcje pism, kawiarnie”¹⁵.

Rozwijało się czasopiśmiennictwo, prócz lokalnych tytułów „Wolna Łódź”, „Głos Robotniczy”, „Dziennik Łódzki”, od pierwszego półrocza 1945 r. ukazywał się szereg ogólnopolskich pism, m.in. redagowana przez Jerzego Borejszę „Rzeczpospolita”; pisma PPS „Robotnik” i tygodnik „Pobudka”; dziennik PPR „Głos Ludu”, „Polska Zbrojna”; tygodnik Związku Samopomocy Chłopskiej

---

wała pod nazwą Państwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna, w 1956 r. została przeniesiona do Olsztyna). W 1949 r. z wydziałów medycznych UE zorganizowano Akademię Medyczną, od 1958 r. działała Wojskowa Akademia Medyczna. W 2002 r. obie uczelnie połączyły się, tworząc Uniwersytet Medyczny. Por. B. Baranowski, K. Baranowski, *Pierwsze lata Uniwersytetu Łódzkiego (1945–1949)*, Łódź 1985; J. Kuciński, *Łódzkie Towarzystwo Naukowe w latach 1936–1996*. Cz. 1: Studia, Łódź 1996, s. 62; R. Rembieliński, *Łódź jako przedmiot badań naukowych*, Łódź 1964, s. 196; *Łódź 1423–1823–1973: zarys dziejów i wybór dokumentów*, oprac. R. Rosin i M. Bandurka, Łódź 1974, s. 87.

¹⁴ Cyt. za: A. Bikont, J. Szczęśna, *Lawina i kamienie...*, s. 50.

¹⁵ T. Męczyński, *Lata z książką: wspomnienia księgarza 1907–1957*, Łódź 1962 s. 102, 103.

„Wieś” redagowany przez Jana A. Króla; tygodnik Związku Młodzieży Wiejskiej Wici „Wici”; organ Stronnictwa Demokratycznego „Tygodnik Demokratyczny”; organ Stronnictwa Ludowego „Zielony Sztandar”; pisma dla dzieci „Przyjaciel” i „Świerszczyk”; redagowany przez Stanisława J. Leca, Jerzego Zarubę i Leona Pasternaka tygodnik satyryczny „Szpilki”. Najważniejszym tytułem wychodzącym wówczas w Łodzi był miesięcznik, następnie tygodnik, „Kuźnica”, będący wówczas, obok „Odrodzenia” i „Twórczości”, wiodącym czasopismem literackim. Na łamach periodyku redagowanego przez Stefana Żółkiewskiego, Zofię Nałkowską, Stanisława Ryszarda Dobrowolskiego, Mieczysława Jastruna, Jana Kotta, Pawła Hertza, Adolfa Rudnickiego, Adama Ważyka – twórców, którzy reprezentowali „radykalizm postępowy myśli polskiej” – zajmowano się przede wszystkim marksistowską krytyką literatury polskiej¹⁶.

Do Łodzi przybywali pisarze z Warszawy, z ZSRR, z emigracji, i z obozów. Oddział Łódzki Związku Zawodowego Literatów Polskich (ZZLP), reaktywowany 13 II 1945 r., liczył 60 członków, w następnym roku 90. Pierwsze zebranie poprowadził Mieczysław Jastrun (członek Tymczasowego Zarządu Głównego). W skład zarządu weszli: Zofia Nałkowska (prezes), Jan Brzechwa (wiceprezes), Ryszard Matuszewski (sekretarz), Jan Huszcza i Janusz Minkiewicz (członkowie). W 1945 r. dwukrotnie zmienił się skład zarządu, w czwartym kwartale Oddziałem kierowali Tadeusz Łopalewski (prezes), Leon Pasternak (wiceprezes), Paweł Hertz (sekretarz)¹⁷.

Według szacunków Tadeusza Chróścielewskiego w latach 1945–1946 mieszkało w Łodzi ok. 200 pisarzy. Znaleźli oni zakwaterowanie w Domu Literata przy ul. Bandurskiego 8 (obecnie al. Mickiewicza), al. Kościuszki 98 i 99, Żeromskiego 21, a także w domu wypoczynkowym na Teofilowie. Miasto gościło Zjazd Oddziału Wiejskiego Związku Zawodowego Literatów Polskich (10 IX 1945 r.) i II Ogólnopolski Zjazd Związku Zawodowego Literatów Polskich (26–27 X 1946 r.)¹⁸.

Do przyjazdu skłaniała ich duża liczba wydawnictw, a przede wszystkim obecność w mieście Spółdzielni Wydawniczej (SW) „Czytelnik”, kierowanej przez Jerzego Borejszę, i redakcji „Kuźnicy”. W 1946 r. Tadeusz Breza pisał do Czesława Miłosza, że „Kraków literacki pustoszeje. Na rzecz Łodzi. Środowisko »Kuźnicy« okazało się nie tylko bardzo aktywne, ale i ambitne. Wszyscy oni są namiętnie do swojej »Kuźnicy« przywiązani [...]. Powoli zaczynają kaperować ludzi do siebie. Podjazdując z lekka z »Odrodzeniem«. Wierszowe dają

¹⁶ O.S. Czarnik, *Między dwoma sierpniami: polska kultura literacka w latach 1944–1980*, Warszawa 1993, s. 50; A. Kempa, *Półwiecze łódzkiej prasy literackiej i społeczno-kulturalnej 1945–1995*, „Tygiel Kultury” 2005 nr 1–3, http://www.tygielkultury.eu/1_3_2005/aktual/10.htm [2012.04.29].

¹⁷ O.S. Czarnik, *Między dwoma sierpniami...*, s. 86–87.

¹⁸ S. Borowkin, *Życie literackie Łodzi w latach 1945–1948*, „Prace Polonistyczne” 1972, ser. XXVIII, s. 208.

wyższe o 25%. Ceregieli z artykułami (pamiętasz!!!) takimi jak u Kuryluka nie znają. Biorą, co dajesz”¹⁹. W Łodzi zostało napisanych wiele utworów ważnych dla powojennej kultury literackiej. Według ustaleń Stanisława Borowkina były to m.in. *Medaliony* Z. Nałkowskiej (brak miejsca wydania, 1946), *Miasto niepokonane* (Warszawa 1946), *Samson* (Warszawa 1948) i *Antyгона* (Warszawa 1948) Kazimierza Brandysa²⁰.

Obecność tak dużej liczby znakomitych pisarzy nie wpłynęła jednak na życie kulturalne miasta, choć Wydział Kultury Zarządu Miejskiego starał się, by w Łodzi toczyło się bujnie życie literackie. W 1945 r. reaktywowano, mające tradycje przedwojenne, przyznawanie Nagrody Miasta Łodzi – jej pierwszym laureatem był poeta i redaktor naczelny tygodnika społeczno-kulturalnego „Kuźnica” Mieczysław Jastrun. Twórcy brali udział w audycjach literackich Polskiego Radia nadawanych z Łodzi. SW „Czytelnik” prowadziła akcję odczytową, aktywni byli Władysław Broniewski, Mieczysław Jastrun, Tadeusz Łopalewski, Jan Brzechwa, Ludwik Swieżawski, Grzegorz Timofiejew, Marian Piechał. Jednak dla Wydziału Kultury najważniejsze było, aby autorzy, zwłaszcza znamienici, składali swoje teksty w łódzkich wydawnictwach²¹.

Pisarz i historyk literatury, Waław Kubacki, zanotował w dzienniku, że „ludzie »Kuźnicy« to ścisła konfraternia. Zwarta falanga piór. [...] Łączą ich liczne związki. Mieszkają w jednym domu. Jedzą w jednej restauracji, piją w jednej knajpie. Tańczą na jednym dansingu. Zbierają się na rozmowy w jednej kawiarni. Planują wspólnie swoje kampanie. Szukają sprzymierzeńców i zawierają sojusze. [...] Mają swój styl polemiki. Własny typ dyskusji i wykładu. Lubią porównania. Zofia Nałkowska to pani de Staël i George Sand, Jan Kott – Diderot i Sainte-Beuve, Paweł Hertz – Marcel Proust i André Gide, Kazimierz Brandys – Balzac i Wiktor Hugo, Adolf Rudnicki – Musset i Camus, Stanisław Ryszard Dobrowski – Brander, Adam Ważyk – Bernard Shaw”²². Dzień dzielili między dom literatów przy ul. Bandurskiego, redakcję „Kuźnicy” mieszczącą się w budynku „Czytelnika” przy ul. Piotrkowskiej 96, gdzie również mieściła się kawiarnia „Fraszka”, oraz kawiarnię „Mocca” przy ul. Piotrkowskiej 27, a także literacki Klub Pickwicka w hotelu „Savoy” przy ul. Traugutta²³, prowadzony przez Ludwika Swieżawskiego.

W każdą środę organizowano w Klubie „Zaczepekki dyskusyjne”, spotkania poświęcone aktualnym wydarzeniom kulturalnym, premierom teatralnym, np. *Starego dworku* Adama Ważyka, *Wielkanocy* Stefana Otwinowskiego, *Elektry* Jeana Giraudoux, nowym książkom, np. *Murom Jerycha* Tadeusza Brezy, *Z kraju*

¹⁹ Cyt. za: A. Bikont, J. Szczęśna, *Lawina i kamienie...*, s. 48.

²⁰ S. Borowkin, *Życie literackie Łodzi...*, s. 208.

²¹ Archiwum Państwowe w Łodzi (APŁ). Zarząd Miejski miasta Łodzi (ZML). Wydział Kultury i Sztuki, sygn. 29, k. 3.

²² Cyt. za: A. Bikont, J. Szczęśna, *Lawina i kamienie...*, s. 50.

²³ Por. *ibid.*, s. 50.

milczenia Wojciecha Żukrowskiego. Odbywały się wieczory autorskie, m.in. Jerzego Andrzejewskiego, Władysława Broniewskiego, Jana Brzechwy, Pawła Herza, Janusza Minkiewicza, Antoniego Kasprowicza, Ryszarda Matuszewskiego, Zofii Petersowej, Grzegorza Timofiejewa, Tadeusza Słobodnika czy Ilji Erenburga. Podczas „Rozmaitości literackich” pisarze i aktorzy, przy akompaniamentcie fortepianu, przedstawiali montaż tekstów literackich. Według S. Borowkina spotkania te przekształciły się w pierwszy w Łodzi kabaret literacki „Dylizans”. Organizowano także wieczory muzyczne i literackie, np. wieczór tygodnika „Różgi” cieszył się wielkim zainteresowaniem publiczności, był kilkakrotnie powtarzany i transmitowany przez radio²⁴.

Wybitni autorzy, którzy decydowali o nowym – socjalistycznym – obliczu literatury nie składali masowo swoich tekstów w łódzkich oficynach. Zofia Nałkowska powierzyła SW „Książka” przygotowanie 3. wydania *Romansu Teresy Hennert* (1947), zaś Jan Kott złożył dwie swoje prace u tutejszych wydawców: w 1945 r. SW „Książka” wydała jego przekład rozprawy Rogera Garaudy’ego *Komunizm i odrodzenie kultury francuskiej*, a SW „Polonista” rozprawę *Manon Lescaut i jej towarzyszy* (1948). Ich kolejne prace wychodziły w Warszawie. Inni „kuźniczanie”, np. Kazimierz Brandys, Stanisław Ryszard Dobrowolski, Paweł Hertz, Adam Ważyk publikowali w stołecznych oficynach. W łódzkiej „Książce” wydawał prozę Adolf Rudnicki, w 1946 r. ukazało się 2. wydanie powieści *Profile i drobiazgi żołnierskie*²⁵ oraz opowiadania *Józefów, Koń, Lato, Major Hubert z armii Andersa, Wielkanoc*.

Problemy robotników prawie zupełnie nie inspirowały twórców, nie próbowali poznać specyfiki takich łódzkich dzielnic, jak Widzew, Bałuty czy Mania. Model kultury masowej propagowany przez władze nie został wdrożony. Okazało się, że pisarze nie tworzą literatury dla robotników, a robotników nie interesuje literatura. W łódzkiej prasie pojawiały się zarzuty, że literaci nie integrują się ze środowiskiem robotniczym. Spotkania autorów z mieszkańcami w świetlicach i domach kultury należały do rzadkości. Jedynie Władysław Broniewski i Stanisław Ryszard Dobrowolski regularnie uczestniczyli w spotkaniach z załogami fabryk m.in. w Centralnym Domu Kultury, Domu Propagandy PPR, Domu Kultury Haszomer oraz podczas wieczorów autorskich organizowanych przez Związek Zawodowych Literatów Polskich. W. Broniewski został ogłoszony przez czytelników „Dziennika Łódzkiego” jednym z najpopularniejszych ludzi Łodzi, otrzymał także nagrodę Komisji Centralnej Związków Zawodowych²⁶.

²⁴ AAN. Ministerstwo Kultury i Sztuki. Departament Literatury i Książki, sygn. 431. Urzędy Wojewódzkie – Wydział Kultury i Sztuki [sprawozdania miesięczne z działalności, rozliczenia z subwencji, korespondencja] 1946–1947 r., k. 158, 160; APL. ZMŁ. Wydział Kultury i Sztuki, sygn. 29, k. 71; S. Borowkin, *Życie literackie Łodzi...*, s. 224–225.

²⁵ Pierwsze wydanie z 1939 r. ukazało się pt. *Doświadczenia*, z przedmową Karola Irzykowskiego. Wydanie drugie zawiera również powieść *Żołnierze z 1933 r.*

²⁶ S. Borowkin, *Życie literackie Łodzi...*, s. 208–209; O. S. Czarnik, *Między dwoma...*, s. 83.

Literaci twierdzili, że ich zadaniem jest twórczość pisarska, a nie kształcenie robotników. Aby zachęcić twórców organizowano konkursy literackie. W 1945 r. Wydział Propagandy KW PPS ogłosił konkurs *Zbieramy piosenki z okresu okupacji*; w 1946 r. redakcja dziennika „Głos Robotniczy” – na utwór o tajnym nauczaniu, Oddział ZZLP w Łodzi – na utwór literacki z życia robotniczego lub chłopskiego, redakcja czasopisma satyrycznego „Szpilki” – „Szukamy nowych talentów”, Wojewódzki Wydział Kultury w Łodzi – na utwór dla zespołów świetlicowych, ogłoszono również konkurs na nazwę dla nowo powstałej sceny literackiej Jana Brzechwy i Janusza Minkiewicza; w 1947 r. odbył się konkurs dla byłych więźniów politycznych, konkurs tygodnika „Wieś”, konkurs na twórczość literacką i plastyczną czytelników „Echa Wieczornego”, konkurs na powieść ogłoszony przez tygodnik „Kuźnica”, konkurs Oddziału ZZLP w Łodzi na wiersz o treści społeczno-rewolucyjnej²⁷.

W pierwszych powojennych latach duży wpływ na wzrost produkcji wydawniczej miały oficyny prywatne oraz zrzeszeń i instytucji religijnych. W latach 1945–1956 działalność wydawniczą prowadziło w Łodzi 231 edytorów. Prócz oficyn prywatnych i spółdzielczych znajdowały się wśród nich organizacje społeczne i partie polityczne, ośrodki branżowe i centrale reprezentujące różne gałęzie przemysłu, szkoły ponadpodstawowe i uczelnie, towarzystwa naukowe, muzea, kuria biskupia oraz indywidualni nakładcy. Było w tej grupie również 17 wydawców żydowskich, działających w latach 1945–1949.

Na łódzką produkcję wydawniczą nie miały wpływu nielegalne publikacje antykomunistyczne wydawane po zakończeniu II wojny światowej. W latach 1945–1947 najpoważniejszą podziemną strukturą zbrojną na terenie województwa łódzkiego i miasta Łodzi było Konspiracyjne Wojsko Polskie pod dowództwem kapitana Stanisława Sojczyńskiego („Warszyca”). Działały także oddziały podziemia poakowskiego, takie jak: Ruch Obrony Armii Krajowej pod dowództwem kapitana Adama Trybusa pseudonim „Gaj”, oddział kapitana Eugeniusza Kukolskiego pseudonim „Groźny”, ugrupowania Wolność i Niepodległość czy Narodowych Sił Zbrojnych.

W latach 1948–1955 na terenie miasta działało 37 organizacji konspiracyjnych, z których 33 zostały zawiązane przez młodzież. W badanym okresie Konspiracyjne Wojsko Polskie w lipcu 1945 r. przygotowało broszurę *Co myślą ludzie z lasu o polskiej rzeczywistości*. Przed referendum 30 VI 1946 r. wydano ulotki *Stanowisko Kierownictwa Walki z Bezprawiem wobec aktualnej sytuacji i wyborów* (w nakładzie 2000 egz.) oraz *Mówi Polska zakonspirowana jak głosować*. Tajne związki młodzieżowe nie posiadały nadrzędnego kierownictwa i rozbudowanych struktur organizacyjnych. Ich podstawowe źródło dochodów stanowiły dobrowolne składki, z których finansowano m.in. druk ulotek, odezw i gazetek, będących jedną z przyjętych i stosowanych form działalności.

²⁷ S. Borowkin, *Życie literackie Łodzi...*, s. 208–209.

Technika wykonania tych publikacji była różnorodna. Najprostszym sposobem było przepisywanie ręczne ustalonego tekstu, co dawało od 20 do 50 ulotek. Innym sposobem było pisanie ich na maszynie, przy zastosowaniu kalki i tzw. przebitki jednorazowo otrzymywano 5 egzemplarzy formatu A4. Niektóre ulotki przygotowywano za pomocą dostępnej legalnie ręcznej drukarki. Wykonanie większej partii było pracochłonne. Otrzymane ulotki były pomazane i złożone literami różnej wielkości. Najbardziej wydajne było pisanie matryc i odbijanie ich na powielaczu, jednak bardzo trudne z powodu braku dostępu do tych maszyn (zwłaszcza po wprowadzeniu ewidencji sprzętu poligraficznego)²⁸.

„W [...] odezwach protestowano przeciw zmianie granic na wschodzie, podporządkowywaniu Polski interesom ZSRR, przeciwko wyścigowi pracy i prześladowaniom patriotów, a także wiary katolickiej. Ulotki mniejszego formatu zawierały krótkie hasła antykomunistyczne. Ich zwalczanie było przedmiotem wielu akcji prewencyjnych i rozpracowywania operacyjnego UB i MO. [...] nieliczne z nich zachowały się w archiwach i zbiorach prywatnych”²⁹. Nie są znane żadne broszury lub książki wydawane przez organizacje konspiracyjne.

---

²⁸ T. Toborek, *Stanisław Sojczyński i Konspiracyjne Wojsko Polskie*, Łódź 2007, s. 127–132; tenże, *Antykomunistyczne podziemie i opór społeczny w Łodzi w 1945 r.* [W:] *Rok 1945 w Łodzi*, pod red. J. Żelazko, Łódź 2008, s. 119–130; P. Kowalski, *Tragedia pod Grabami*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2001 nr 7, s. 47–51; J. Chańko, Z. Onufrzak, *Z dziejów konspiracji...*, s. 34, 43, 44, 48.

²⁹ J. Chańko, Z. Onufrzak, *op. cit.*, s. 48–49, 331–341.

1. Ruch wydawniczy w Łodzi w latach 1945–1956

1.1. Polityka wydawnicza w latach 1945–1949

Już w lipcu 1944 r. działacze Krajowej Rady Narodowej skupieni w Kole Wiedzy Kultury i Wychowania postulowali celową i planową organizację państwowego aparatu zarządzającego kulturą. Miała temu sprzyjać m.in. nacjonalizacja produkcji i handlu książką. Obrót książką powinien służyć tylko celom społecznym, „umożliwieniu masom ludowym nie tylko zaspokojenia potrzeb duchowych, ale również zapewnienia im wpływu i udziału w przemianach kultury”¹.

W pierwszych latach wyzwolonej spod okupacji niemieckiej Rzeczypospolitej Polskiej do odbudowy ruchu wydawniczego dopuszczono podmioty niezależne od władzy. Krajowa Rada Narodowa wydała *Ustawę z dnia 3 stycznia 1946 r. o zakładaniu nowych przedsiębiorstw i popieraniu prywatnej inicjatywy w przemyśle i handlu*², zapewniała właścicieli przedsiębiorstw nieobjętych postanowieniami ustawy o przejęciu na własność państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej³, że stanowią one ich nienaruszalną własność. W art. 3 zapewniała swobodę rozwoju i poparcie działalności gospodarczej „[...] w ramach ogólnopństwowego planu gospodarczego”⁴. Jednak rzeczywistość prawno-gospodarcza promowała wydawnictwa będące agendami partii i państwa.

W październiku 1946 r. powstało Polskie Towarzystwo Wydawców Książek (PTKW) jednoczące wydawców państwowych, spółdzielczych i prywatnych, których celem statutowym było dochodowe publikowanie książek, oraz instytucje (uczelnie wyższe, instytucje naukowe, wydziały wydawnicze organizacji społecznych, religijnych, resortów administracji państwowej). Miały one obowiązek publikowania informacji o prowadzonych badaniach i ich wynikach, a także zadanie

---

¹ S.A. Kondek, *Władza i wydawcy : polityczne uwarunkowania produkcji książek w Polsce w latach 1944–1949*, Warszawa 1993, s. 20–21.

² „Dziennik Ustaw” 1946 nr 3 poz. 18.

³ *Ibid.*, poz. 17.

⁴ *Ibid.*, poz. 18, art. 3.

upowszechniania wiedzy w społeczeństwie. Towarzystwo bez skutku zabiegało o uprawnienia w zakresie samorządu wydawców. Stało się, jak pisze Stanisław A. Kondek, „[...] dyspozycyjną agendą, realizującą politykę kulturalną władz [...]”⁵. Świadczy o tym m.in. objęcie funkcyjnych stanowisk przez przedstawicieli oficyn tworzących nowy układ wydawniczy. Prezesem Zarządu został Jerzy Borejsza prezes Spółdzielni Wydawniczo-Oświatowej „Czytelnik”, sekretarzem Stanisław Średnicki ze Spółdzielni Wydawniczej „Książka”, wydawców prywatnych reprezentowali Jan Gebethner (wiceprezes), Jerzy Arct (skarbnik), Jan Piątek i Władysław Trzaska (członkowie Zarządu). W 1947 r. delegacja PTWK z Jerzym Borejszą wręczyła premierowi Józefowi Cyrankiewiczowi memoriał *W sprawie planowania kultury w dziedzinie wydawnictw oraz produkcji i rozpowszechniania książek, map i nut*. Memoriał oferował zgodę wydawców na dominację polityki w działalności edytorskiej, podkreślał konieczność planowania produkcji wydawniczej w zakresie opracowań podręcznikowych, literatury popularnonaukowej i fachowej, „odżegnywał się natomiast od limitowania publikacji z zakresu literatury, nauki, muzyki [...]”⁶.

Według autorów *Memoriału* ogólnokrajowy plan wydawniczy powinien określać ramy programowe i pozostawiać wydawcom swobodę doboru repertuaru. Członkowie PTWK domagali się „[...] koncesjonowania wydawców przez wyznaczenie »odpowiednich kwalifikacji, zarówno zawodowych, jak moralnych, osób mających prawo stanowienia w dziedzinie wydawniczej [...]«”⁷ i obowiązku zrzeszania się wydawców w PTWK. Godząc się na urzędowe wyznaczanie cen papieru i kosztów druku, wyrazili zgodę na scentralizowane zarządzanie ruchem wydawniczym. Władze komunistyczne powołały postulowany w dokumencie Komitet Upowszechniania Książki, który, wspomagany przez Biuro do Spraw Rozdziału Papieru na Druk Książek, niszczył tradycyjny układ wydawniczy i przekształcił go w partyjny aparat propagandy. Samorządowa organizacja wydawców nie mieściła się w nowym układzie wydawniczym, wydawcy mieli stać się wykonawcami partyjnych wyborów, które negocjowały rzeczywiste preferencje i gusty czytelników.

W 1949 r. kierowanie Towarzystwem powierzono A. Brombergowi, zaś w 1950 r. podczas nadzwyczajnego zgromadzenia Zarząd wystąpił z wnioskiem o likwidację PTWK⁸.

Firmy wydawnicze cieszące się poparciem władz miały nieograniczony dostęp do kredytów. Kupowały papier po zaniżonych cenach, współpracowały z drukarniami na preferencyjnych warunkach. Natomiast wydawcy prywatni byli zmuszeni płacić trzykrotnie więcej za papier i usługi drukarskie. Restrykcje cen-

⁵ S.A. Kondek, *Władza...*, s. 100.

⁶ *Ibid*, s. 103.

⁷ *Ibid*.

⁸ Por. A. Bromberg, *Książki i wydawcy: ruch wydawniczy w Polsce Ludowej w latach 1944–1957*, Warszawa 1958, s. 40.

zury ograniczały ich repertuar, zmuszały do wydawania książek nieodpowiadających potrzebom i gustom nabywców. Na decyzje o kupnie książki miała również wpływ trudna sytuacja finansowa indywidualnych klientów spowodowana podwyżkami cen żywności oraz Dekretem z 13 listopada 1946 r. o daninie narodowej na zagospodarowanie Ziemi Odzyskanych, który nakładał na obywateli obowiązek „jednorazowego powszechnego świadczenia majątkowego”⁹. Stanisław Arct w referacie wygłoszonym w styczniu 1947 r. na posiedzeniu Rady Książki zwrócił uwagę, iż „wzrost kosztów produkcji wywindował cenę sprzedażną książki do wysokości niedostępnej dla przeciętnego nabywcy”¹⁰.

W 1946 r. zawieszono prawa nabyte przez przedwojennych wydawców na mocy ustawy o prawie autorskim z 29 marca 1926 r., znowelizowanej w 1935 r., do utworów nieżyjących wybitnych polskich pisarzy i przeniesiono je na 5 lat na wybrane oficyny państwowe. Ministerstwo Kultury i Sztuki scedowało prawa do wydawania dzieł Stefana Żeromskiego i Teodora Tomasa Jeża na SW „Czytelnik”, Elizy Orzeszkowej, Adolfa Dygasińskiego, Andrzeja Struga na SW „Wiedza”, Marii Konopnickiej, Gabrieli Zapolskiej, Bolesława Prusa, Stanisława Witkiewicza (ojca) na SW „Książka”, Henryka Sienkiewicza i Stanisława Wyspiańskiego na Państwowy Instytut Wydawniczy¹¹. W ten sposób wydawcy społecznieni nie musieli dostosowywać się do zasad rynkowych i szukać autorów oraz książek zapewniających zyski. W 1952 r. weszła w życie nowa ustawa o prawie autorskim, która anulowała wszystkie umowy zawarte przed 22 lipca 1944 r.

Na sytuację wydawców i księgarzy miała wpływ koncepcja polityki gospodarczej socjalistycznego państwa, w której nie było miejsca dla gospodarki rynkowej. Według ministra przemysłu i handlu Hilarego Minca „[...] największą, a zarazem jedyną formą skutecznego uspołecznienia współczesnych środków produkcji jest upaństwowienie”¹². Dotyczyło to również niezależnej działalności wydawniczej i księgarskiej, uważano bowiem, że działacze kulturalno-oświatowi wiedzą lepiej, jakie jest zapotrzebowanie na książki.

2 czerwca 1947 r. Sejm uchwalił ustawy o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym, o obywatelskich komisjach podatkowych i lustratorach społecznych oraz o zezwoleniach na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i zawodowe wykonywanie czynności handlowych, które zniszczyły sektor prywatny¹³. Jak pisze S.A. Kondek postrachem wydawców i księgarzy były działająca od 1945 r. Komisja Specjalna do Walki z Nadużyciami i Szkodnictwem Gospodarczym oraz Biuro Cen powołane przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu w 1947 r., posiadające społeczne komisje kontroli cen przy radach narodowych. Fiskalizm był uzupełnieniem akcji koncesjonowania firm i wydawania zezwoleń

⁹ Dz. U. 1946 nr 61 poz. 341.

¹⁰ S. Arct, *Ruch gwiazdkowy w naszych księgarniach*, „Przegląd Księgarski” 1947 nr 1/2, s. 2.

¹¹ Por. S.A. Kondek, *Władza...*, s. 69.

¹² *Ibid.*, s. 172.

¹³ Por. „Dziennik Ustaw” 1947 nr 43 poz. 218–220.

na kontynuowanie działalności. Samo wystąpienie o koncesję wymagało wnie-
sienia wysokiej opłaty, a przepisy pozwalały na odmówienie jej wydawania
lub przedłużenia. Rozpoczęto również likwidację spółdzielczości wydawniczej.
W 1948 r. zlikwidowano Związek Rewizyjny Spółdzielni i Związek Gospodar-
czy Spółdzielni „Społem” oraz utworzono centrale branżowe, m.in. nadzorowa-
ną przez Centralny Związek Spółdzielczy Centralę Spółdzielni Wydawniczych
i Księgarskich, która nigdy nie podjęła działalności. Została wykorzystana do re-
organizacji księgarstwa spółdzielczego i przekształcenia go w przedsiębiorstwo
państwowe „Dom Książki” oraz likwidacji niezależnych wydawnictw spółdziel-
czych¹⁴. Eliminację prywatnych oficyn uważano za niezbędny warunek budowa-
nia systemu umożliwiającego sprawowanie bezpośredniej kontroli nad rynkiem
wydawniczym (obieg tekstów, selekcja autorów, dobór repertuaru).

1.2. Łódzcy wydawcy w latach 1945–1949

W latach 1945–1949 odbudowywał się w Łodzi rynek lokalnych oficyn wy-
dawniczych. Powstawały firmy prywatne, przedsiębiorstwa państwowe, spół-
dzielnie autorskie. Na rozwój działalności księgarskiej i wydawniczej w Łodzi
miała wpływ polityka Zarządu Miejskiego. 1 lutego 1945 r. Pełnomocnik Rządu
RP ds. Kultury i Sztuki powołał Wydział Kultury i Sztuki Zarządu Miejskiego,
którym kierował Józef Mijał. W jego gestii leżało przyznawanie lokali na księ-
garnie.

Zachowane materiały archiwalne pokazują, że w maju 1945 r. o lokal na księ-
garnię zabiegał Bolesław Hoffman prowadzący przed wojną księgarnię w War-
szawie, przy ul. Marszałkowskiej 91. Zamierzał on prowadzić firmę o charakterze
ogólnoświatowym i skład nut. Po Powstaniu Warszawskim księgarz uratował
z Warszawy część asortymentu, obejmującą polskie książki szkolne i naukowe,
a także część zasobu wypożyczalni książek (podręczniki do nauki języków ob-
cych, książki w 5 językach, słowniki, nuty). Naczelnik Wydziału Kultury i Sztu-
ki, Karol Stromenger¹⁵, zaproponował mu objęcie lokalu przy ul. Piotrkowskiej
61, który był wyposażony w półki i drabinki księgarskie. Do wybuchu II wojny

¹⁴ Por. S.A. Kondek, *Władza...*, s. 173; *Dekret z dnia 24 września 1947 r. o ustaleniu cen w przedsiębiorstwach prowadzonych przez Państwo lub samorząd*, „Dziennik Ustaw” 1947 nr 61 poz. 337.

¹⁵ Karol Stromenger (ur. 6 X 1885, Lwów – zm. 11 VI 1975, Warszawa) ukończył studia prawnicze w Wiedniu, tam też kształcił się w konserwatorium. W 20-leciu międzywojennym był uznanym krytykiem muzycznym, pracował w Polskim Radio. Zgromadził bogatą bibliotekę muzykologiczną, która spłonęła podczas powstania warszawskiego. Po II wojnie światowej zajmował się publicystyką i krytyką muzyczną. Por. M. Bajer, *Stromengerowie z Szajnochami*, „Forum Akademickie” 2003 nr 2, http://www.forumakad.pl/archiwum/2003/05/artykuly/24-rody_uczone.htm [2011-09-10].

światowej mieściła się tam księgarnia Karola Neumillera. Co prawda, pomieszczenia te zajęł zegarmistrz, ale K. Stromenger interweniował w Wydziale Przemysłu Zarządu Miejskiego i dawna księgarnia została przyznana B. Hoffmanowi. W 1945 r. o otwarciu księgarni w Łodzi zabiegał również Michał Arct. Kierownik Wydziału Kultury i Sztuki popierał te starania, argumentując, że znana warszawska firma księgarsko-wydawnicza ma duże znaczenie dla kultury polskiej¹⁶.

Na specyfikę rozwoju sieci księgarskiej wpływało to, iż przyjeżdżający do Łodzi pracownicy wcześniej stracili cały lub znaczną część swojego dobytku i znaleźli się „na bruku”, jak pisał w podaniu księgarz i wydawca Feliks Grąbczewski starający się o przyznanie mu lokalu na skład nut. Ich zawodem było sprzedawanie i wydawanie książek, niektórzy byli już w podeszłym wieku i nie myśleli o zmianie profesji¹⁷. Można zauważyć wspólnotę losów księgarzy, którzy ocalili życie, niektórym udało się także uchronić przed zniszczeniem lub konfiskatą część sortymentu i pragnęli wykorzystać swoje doświadczenie zawodowe.

Adam Bromberg podaje, że w latach 1945–1947 działało w Łodzi 25 wydawców prywatnych, ale ich nie wylicza. Wymienia tylko oficynę „Poligrafika”, podaje jednak, że jej właścicielem był Jerzy Płażewski, tymczasem, jak się okazuje na podstawie zachowanych materiałów źródłowych, należała ona do Alfonsa Władysława Krauzego, zaś firmę Władysława Bąka błędnie lokuje A. Bromberg w Krakowie. Nadmienia także o łódzkiej Księgarni Naukowej¹⁸. Te mylne informacje o łódzkich wydawcach powtarzają w książce *Rynek książki w Polsce 1944–1989* Piotr Kitrasiewicz i Łukasz Gołębiowski (Warszawa 2005), choć ani w przypisach ani w bibliografii nie powołują się na pracę A. Bromberga¹⁹.

Informacje o wydawcach działających w Łodzi przynoszą spisy księgarń zamieszczone na łamach „Przeglądu Księgarskiego” i dane Związku Księgarzy Polskich. Pierwszy z nich wymienia 19 firm (uspołecznionych i prywatnych). Są to: Księgarnia Ludowa Teofil Lemański, Księgarnia Łódzka Wydawnicza „Czytaj”, Łódzki Instytut Wydawniczy, Polska Agencja Wydawnicza, Spółdzielnia Wydawnicza „Ingos”, Spółdzielnia Wydawnicza „Książka”, Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista, Spółdzielnia Wydawnicza „Słowo”, St. Jamiołkowski i T.J. Evert Spółka Wydawnicza, Wydawnictwo „Kolumna” Zygmunt Kozierkiewicz, Wydawnictwo „Żagiel” Stefan Szpinger i Ska, Wydawnictwo Feliks Owczarek, Wydawnictwo Feliksa Grąbczewskiego (skreślone w 1948 r.), Wydawnictwo Główna Księgarnia Wojskowa, Wydawnictwo Kazimierz Rutki, Wydawnictwo Marian Ginter, Wydawnictwo Naukowo-Literackie „Kultura Polska”, Wydawnictwo „Poligrafika”,

¹⁶ APL. ZMŁ. Wydział Kultury i Sztuki, sygn. 41; Archiwum Akt Nowych (AAN). Związek Księgarzy Polskich (ZKP), sygn. 21. Dodatek do rejestru [Spis zarejestrowanych czytelni oraz adresy księgarzy], k. 12.

¹⁷ APL. ZMŁ. Wydział Kultury i Sztuki, sygn. 41.

¹⁸ A. Bromberg, *Książki i wydawcy...*, s. 70, 76, 77.

¹⁹ P. Kitrasiewicz, Ł. Gołębiowski, *Rynek książki w Polsce 1944–1989*, Warszawa 2005, s. 23.

Wydawnictwo Władysława Bąka²⁰. Drugi wymienia 9 wydawnictw: Jerzy Zieliński, Karol Wiśniewski, Księgarnia „Żywią” Chłopska Spółdzielnia Wydawnicza O. w Łodzi, Łódzki Instytut Wydawniczy, Społem Związek Gospodarczy Spółdzielczości R.P.O. Księgarnia, Spółdzielnia Harcerska „Czuj-Czyn” z odpowiedzialnością udziałami, Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Spółdzielnia Wydawnicza „Książka”, Wydawnictwo Główna Księgarnia Wojskowa²¹.

Zagadką łódzkiego ruchu wydawniczego w okresie powojennym pozostaje aktywnie działające Wydawnictwo Kazimierz Rutski. Kazimierz Rutski był znanym wileńskim księgarzem i wydawcą, który zmarł 17 I 1945 r.²² Nie mógł więc otworzyć firmy w powojennej Łodzi. Może jego pracownicy lub spadkobiercy repatriowali się do Łodzi, postanowili wskrzesić działalność i wykorzystać znaną markę?

Na podstawie analizy spisu łódzkich druków można wskazać inne firmy, próbujące podjąć działalność wydawniczą, jak H. Zawilskiej, J. Krygiera, księgarnie Odrodzenie czy Słowo. Można podać przykłady wydawania prac nakładem własnym autora, jak w przypadku Radosława Średniackiego, który był nakładcą własnej publikacji pt.: *Korespondencja handlowa* (1948). Część wydawnictw zarejestrowanych w Związku Księgarzy Polskich nie podjęła działalności, a w każdym razie nie została zarejestrowana w materiale bibliograficznym żadna pozycja przygotowana ich nakładem.

Łódzcy wydawcy lokowali się w centrum miasta. Przy ulicy Piotrkowskiej miały swoje siedziby: Księgarnia Ludowa Teofila Lemańskiego (nr 17), Polska Agencja Wydawnicza Kazimierza Paszkowskiego i Romana Gajdy (nr 46), Wydawnictwo Główna Księgarnia Wojskowa (nr 47), SW „Książka” (nr 86), Łódzki Instytut Wydawniczy (nr 98), Księgarnia Naukowa Karola Wiśniewskiego (nr 107), Wydawnictwo Jerzego Zielińskiego (nr 123), Spółdzielnia Harcerska „Czuj-Czyn” (nr 146), Wydawnictwo Władysława Bąka (nr 153), Stanisław Jamiołkowski i Tadeusz J. Evert Spółka Wydawnicza (nr 193). W jej pobliżu znajdowały się firmy: Wydawnictwo „Kultura Polska” Longina Wajnera, ul. Próchnika 2; SW „Słowo”, ul. Południowa 20/21; Wydawnictwo Feliksa Grąbczewskiego, ul. Cegielniana 82/8; Wydawnictwo Marian Ginter, ul. Jaracza 3; Księgarnia Łódzka Wydawnicza „Czytaj”, ul. Narutowicza 2; SW „Polonista”, ul. Narutowicza 58; Wydawnictwo Książek i Pomocy Szkolnych „Poligrafika”, ul. Sienkiewicza 20; Wydawnictwo Kazimierz Rutski, ul. 6 Sierpnia 1/3; SW „Ingos”, ul. 6 Sierpnia 7; Wydawnictwo „Kolumna” Zygmunt Kozierekiewicz, ul. Stanisława 2; Wydawnictwo „Żagiel” Stefan Szpinger i Ska, ul. gen. Świerczewskiego 8; Wydawnictwo Feliks Owczarek, ul. Niciarniana 15²³.

²⁰ „Przegląd Księgarski” z 1947–1948.

²¹ *Spis księgarń [...] zarejestrowanych w Związku Księgarzy Polskich*, Warszawa 1948.

²² F. Pieczętkowski, *Rutski Kazimierz*. [W:] *Słownik pracowników książki polskiej*, pod red. I. Treichel, Warszawa ; Łódź 1972, s. 774–775.

²³ „Przegląd Księgarski” 1947, s. 147, 227, 268; 1948, s. 76, 145.

1.2.1. Spółdzielnie wydawnicze

W wyzwalanym spod okupacji hitlerowskiej kraju żywiłowo rozwijała się spółdzielczość. Jej siłę i możliwości docenił w 1944 r. Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, tworząc przy Biurze Ekonomicznym PKWN Wydział Spółdzielczy. W opracowanych w 1945 r. *Tezach spółdzielczości w sprawie ustroju gospodarczego Polski* dla tej formy przedsiębiorczości zastrzeżono prowadzenie ogólnopństwowej akcji wydawniczej i rokowano jej pomyślną przyszłość. Społeczny prestiż spółdzielczości sprawił, że zakładane przez partie polityczne uspołecznione instytucje wydawnicze nazywały się „spółdzielniami”, choć pod względem formalno-prawnym nimi nie były²⁴. W 1945 r. Łódź była siedzibą trzech oficyn wydawniczych o zasięgu ogólnopolskim. Były to Spółdzielnie Wydawnicze (SW) „Czytelnik”, „Książka”, „Wiedza”.

Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik” uważana jest za pierwsze polskie powojenne wydawnictwo, została powołana 16 X 1944 r. w Lublinie jako Spółdzielnia Wydawniczo-Oświatowa. Jej prezesem w latach 1944–1948 był Jerzy Borejsza. 30 stycznia 1945 r. „Czytelnik” przeniósł się z Lublina do Łodzi. W kamienicy przy ul. Bandurskiego (dziś al. A. Mickiewicza) J. Borejsza zgromadził wybitnych prozaików, poetów, dramaturgów, krytyków. Biurem wydawniczym kierowali kolejno Zbysław Arct, Jan Muszkowski i Józef Zaremba. Wśród pracowników znaleźli się m.in. Irena i Zygmunt Szymańscy, Maria Szletyńska²⁵. Od lipca 1945 r. siedzibą oficyny stała się Warszawa, dokąd przeniesiono jego agendy w 1949 r.²⁶

Pierwsze wydawnictwa ukazały się w Lublinie w 1944 r., były sygnowane przez Wydawnictwo Związku Literatów i miały charakter broszurowy. Choć, jak podaje w biografii Jerzego Borejszy Eryk Krasucki, pracownicy „Czytelnika” byli z nich dumni, to w późniejszym okresie przestano je uwzględniać w statystykach jako pozycje książkowe. Za pierwsze „czytelnikowskie” publikacje uznaje się wydanie w lutym 1945 r. stenogramu z procesu sądowego kierownictwa obozu zagłady na Majdanku. „Zaraz po tym na rynek wypuszczono tękę dokumentacyjno-graficzną *Majdank* oraz broszurę Stefana Litauera poświęconą zachodniej emigracji: *Zmierzch Londynu*”²⁷. Natomiast pierwsze książki oficyny wydawane były w Krakowie od połowy 1945 r.

„Czytelnik” był oficyną wielokierunkową, w 1945 r. literatura piękna stanowiła 25% ogólnej produkcji, w tym dziale przeważały książki dla dzieci i poezja,

²⁴ S. A. Kondek, *Władza...*, s. 118, 119.

²⁵ I. Szymańska, *Miałam dar zachwyty : wspomnienia wydawcy*, Warszawa 2001, s. 27–28.

²⁶ S. Siekierski, *Książka literacka: potrzeby społeczne i ich realizacja w latach 1944–1986*, Warszawa 1992, s. 149–150.

²⁷ E. Krasucki, *Międzynarodowy komunista: Jerzy Borejsza biografia polityczna*, Warszawa 2009, s. 201.

15% stanowiła literatura społeczno-polityczna, 55% podręczniki, 2% książki, 3% inne publikacje. W kolejnych dwóch latach wzrósł udział literatury pięknej w repertuarze wydawnictwa do 62% w 1946 r. i 63% w 1947 r., książek naukowych i popularnonaukowych do 12 i 10%. Natomiast nastąpił spadek produkcji literatury społeczno-politycznej do 8% w 1946 r. i 4% w 1947 r., podręczników odpowiednio 9 i 7%²⁸. Średnie nakłady książek w 1945 r. wynosiły ponad 24 tys. egzemplarzy. Te pozycje, które nosiły charakter podręczników szkolnych, jak *Nasza ojczyzna* Ewy Szelburg-Zarembiny, Hanny Ożogowskiej i Zdzisława Batorowicza (Kraków 1945) czy *Było i będzie* Ewy Szelburg-Zarembiny, Hanny Januszewskiej i Janiny Porazińskiej (brak miejsca wydania 1945 r.) miały kilkakrotnie wyższe nakłady, pierwsza z wymienionych 275 tys. egzemplarzy, druga – 100 tys. Ukazały się wówczas takie ważne dla polskiej kultury książki, jak *Ocalenie* Czesława Miłosza (Warszawa 1945), *Miejsce na ziemi* Juliana Przybosia (brak miejsca wydania 1945), *Noc* Jerzego Andrzejewskiego (Warszawa 1945), *Dymy nad Birkenau* Seweryny Szmaglewskiej (brak miejsca wydania 1945).

W Łodzi „Czytelnik” wydał co najmniej trzy pozycje z zakresu literatury pięknej dla dorosłych – dramat Zygmunta Kałużyńskiego *Kanikuła* (1945), poezje Mariana Kalinowskiego *Tańczące serca* (1945), powieść Tadeusza Hołuja *Próba ognia* (1946). Zaproponował również tytuły z literatury dziecięcej, m.in. *Czołg porucznika Kukulki* Janiny Broniewskiej (1945), *Rybak i sosna* Ewy Szelburg-Zarembiny (1945).

Z publikacji niebeletrystycznych zwraca uwagę propagandowa seria „Biblioteka Społeczno-Polityczna”, w której ukazały się m.in. *Na drogach powrotu* Wiktora Grosza (szefa Głównego Zarządu Polityczno-Wychowawczego Wojska Polskiego), *Strategia zwycięstwa* Stanisława Ehrlicha, *W oczach Londynu* Zygmunta Oranowskiego. Nakładem oficyny opublikowano także podręcznik dla uczniów szkół podstawowych *Czytamy*, przygotowany przez Ewę Szelburg-Zarembinę, Hannę Ożogowską i Zdzisława Batorowicza. W lipcu 1945 r. wydawnictwo przeniesiono do Warszawy, jego siedzibą do dziś jest przejęty od prywatnego właściciela budynek przy ul. Wiejskiej 12A²⁹.

Spółdzielnia Wydawnicza „Książka”, nawiązująca do tradycji przedwojennej Spółdzielni Księgarskiej „Książka” (utworzonej w 1917 r., w 1919 r. przekształconej w Spółdzielnię Księgarsko-Wydawniczą „Książka”) została założona przez działaczy PPR w Lublinie w 1944 r., ale podjęła działalność w marcu 1945 r. w Łodzi. Od połowy 1945 r. jej siedziba mieściła się przy ul. Smolnej w Warszawie, do 1948 r. oficyną kierował Leon Kasman³⁰. Wydawnictwo specjalizowało się

²⁸ A. Bromberg, *Książki i wydawcy...*, s. 122.

²⁹ Ł. Gołębiowski, P. Kitrasiewicz, *Rynek książki w Polsce 1944–1989*, Warszawa 2005, s. 12.

³⁰ Leon Kasman (28 X 1905 Łódź – 12 VII 1984 Warszawa), działacz komunistyczny, poseł na Sejm PRL. W wieku 14 lat związał się z ruchem lewicowym, będąc niespełna 17-latkim został członkiem egzekutywy Komunistycznego Związku Młodzieży w Polsce okręgu łódzkiego i członkiem Komunistycznej Partii Robotniczej Polski. Studiował w Wolnej Wszechnicy Polskiej

w publikowaniu prac z zakresu filozofii marksistowskiej, broszur społeczno-politycznych i literatury pięknej³¹. Oficyna miała w swoim katalogu klasykę literatury polskiej np. *Pana Tadeusza* (Łódź 1946), *Ballady i romanse* i *Sonetów krymskie* Adama Mickiewicza (Łódź 1947), *Emancypantki* Bolesława Prusa (Warszawa–Łódź 1948); klasykę literatury francuskiej w przedwojennych przekładach Tadeusza Żeleńskiego, np. *Kubuś fatalista i jego pan* Denisa Diderota (Łódź 1946), *Eugenia Grandet* i *Ojciec Goriot* Balzaca (Łódź 1947); tytuły z repertuaru dwóch przedwojennych wydawnictw: Jakuba Mortkowicza, np. *Baśnie* Hansa Christiana Andersena (Łódź 1946), *Wspomnienia mego przyjaciela* Anatola France’a (Łódź 1947) i „Roju”, np. *Nafta* Uptona Sinclair’a (Łódź 1946), *Czarne złoto* Aleksego Tołstoja (Łódź 1947), Johna Doss Passosa *Manhattan Transfer* (Łódź 1947).

W 1946 r. SW „Książka” zaproponowała klasykę światowej literatury m.in. *Kubusia Fatalistę* Denisa Diderota, *Zbrodnię Sylwestra Bonnard* A. France’a, *Matkę* Maksyma Gorkiego, *Odprawę posłów greckich* Jana Kochanowskiego, *Lillę Wenedę* Juliusza Słowackiego, a z współczesnej polskiej prozy m.in. *Mystkownicy wioska mała* Juliana Gałaja i *Wielkanoc* Adolfa Rudnickiego. W 1947 r. „Książka” rozpoczęła edycję *Komedii Ludzkiej* Honoriusza Balzaka, przedstawiła trzecie wydanie *Romansu Teresy Hennert* Zofii Nałkowskiej, opowiadanie Artura Sandauera *Śmierć liberala*, wznowiła wydaną po raz pierwszy w 1935 r. powieść Wandy Wasilewskiej *Ojczyzna*. W latach 1946–1947 przygotowała także tytuły literatury dla dzieci i młodzieży, m.in. *Baśnie* Hansa Christiana Andersena, *O czym szumią wierzby* K. Grahama, *Kowala spod Raclawic* Hanny Januszewskiej, *Bajkę o żabce podróżniczce* Wsiewołoda Garszyna.

---

w Warszawie i działał w kole studentów Związku Młodzieży Komunistycznej, był przewodniczącym Zarządu Warszawskiego ZNMS „Życie”. Od 1925 r. pracował w Wydziale Zawodowym Komitetu Warszawskiego KPP, a od maja 1927 był funkcjonariuszem KPP. W 1934 r. wyjechał do ZSRR, wykładał w Moskwie na kursach polskich Kominternu. Za działalność w KPP był kilkakrotnie skazywany na więzienie. Po wybuchu II wojny światowej we wrześniu 1939 r. znalazł się we Lwowie, skąd ewakuował się do ZSRR i pracował w Kominternie. Od lipca 1943 działał w radzieckim obozie partyzanckim na Białorusi, a od 1944 w oddziałach Armii Ludowej. W 1944 r. został kierownikiem wydziału propagandy i agitacji KC PPR w Lublinie i redaktorem naczelnym „Trybuny Wolności”. W Łodzi, w 1945 r., kierował wydziałem propagandy KC PPR, nadzorował wydawanie „Głosu Ludu” i „Trybuny Wolności”. W 1946 r. przyjechał do Warszawy, został kierownikiem wydziału organizacyjnego KC PPR, zastępcą przewodniczącego Centralnego Urzędu Planowania i dyrektorem Spółdzielni Wydawniczej „Książka” oraz członkiem rady nadzorczej RSW „Prasa”. Był redaktorem naczelnym dziennika „Trybuna Ludu” (organu KC PZPR) w latach 1948–1953 i 1957–1967. W 1955 r. został mianowany wiceministrem przemysłu lekkiego, w latach 1956–1957 był zastępcą przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. W 1967 r. mianowano go wiceprezesem Narodowego Banku Polskiego. W 1968 r. został przeniesiony na emeryturę. Por. *Słownik biograficzny działaczy polskiego ruchu robotniczego*. T. 3, Warszawa 1992, s. 112–114; T. Torąńska, *Oni*. Cz. 1, Warszawa 2012, s. 7–141.

³¹ S. Siekierski, *Książka literacka...*, s. 136–138; Ł. Gołębiowski, P. Kitrasiewicz, *Rynek książki w Polsce...*, s. 15. – A. Bromberg datuje powołanie SW „Książka” w Lublinie na luty 1945 r. Por. A. Bromberg, *Książki i wydawcy...*, s. 90.

Z literatury niebeletrystycznej „Książka” wydawała „Bibliotekę Klasyków Marksizmu”, w ramach której ukazały się w Łodzi m.in. *Manifest komunistyczny* (1946), Rogera Garaudy’ego *Komunizm i odrodzenie kultury francuskiej* (1945), Adama Schaffa *Pojęcia i słowo* (1946), dwa tomy dzieł wybranych Karola Marksa (1947). W serii „Biblioteka Socjalizmu Naukowego” wydano m.in. *O roli jednostki w historii* Jerzego Plechanowa (1947). W repertuarze SW „Książka” obecna była literatura dokumentująca okres okupacji hitlerowskiej, np. *Obóz w Majdanku* Borysa Gorbatawa (1945). Jej nakładem ukazywały się rozprawy Włodzimierza I. Lenina *Dwie taktyki socjaldemokracji w rewolucji demokratycznej* (1945), Józefa W. Stalina *O materializmie dialektycznym i historycznym* (1946), *Zagadnienia leninizmu* (1947); przemówienia Władysława Gomułki, m.in. *O celach i zadaniach PPR i PPS* (1945), *O jedność demokracji polskiej, O celach i zadaniach PPR i PPS* (1945), zbiór wystąpień i artykułów *W walce o demokrację ludową* (1947) i ministra przemysłu Hilarego Minca, m.in. *Nowa karta dziejów Polski* (1945), *Aktualne zagadnienia i perspektywy gospodarcze demokratycznej Polski* (1945). Wydawca dbał jednak, by publikacje ówczesnych decydentów i ideologów wprowadzanego systemu politycznego i gospodarczego były wydawane w stolicy.

Spółdzielnia Wydawnicza „Wiedza” powstała w 1945 r. w Łodzi z inicjatywy działaczy PPS³². Wszystkie działania związane z jej zorganizowaniem prowadzono w stolicy, gdzie w połowie tego roku przeniosły się władze PPS. W skład pierwszego zarządu weszli: Aleksander Żaruk-Michalski, Krystyna Strusińska i Jan Dąbrowski³³. Siedziba Spółdzielni mieściła się w Warszawie przy ul. Daszyńskiego 8, a działu wydawniczego przy ul. Lwowskiej 5³⁴. Jej produkcja wydawnicza miała służyć realizacji zadań partyjnych, obejmowała przede wszystkim broszury propagujące idee PPS i podstawowe dzieła marksistowskie. „Wiedza” miała w swoim repertuarze także literaturę piękną, która stanowiła „[...] przeszło połowę ilości, dwie trzecie objętości i trzecią część nakładów wydawanych książek”³⁵.

Według A. Bromberga pierwszą książką oficyny była wydana w 1946 r. w Warszawie powieść Ksawerego Pruszyńskiego *Droga wiodła przez Narvik*. Danuta Adamczyk w pracy poświęconej instytucjom wydawniczym PPS podaje, że pozycja ta ukazała się w 1945 r. i w tym roku miała cztery wydania, dwa w 1946 r. i jedno w 1948 r.³⁶ Jej sygnetem zostały opatrzone w 1945 r. publikacje Lucjana Szulkinia wydane pod pseudonimem Rudolf Lessel: *Na naszej drodze* i *Zdrajcy przed sądem*. Wymienić także należy takie pozycje z repertuaru „Wiedzy”, jak wznowione z wydania Jakuba Mortkowicza z 1930 r. opowiadanie *Ludzie podziemi* An-

³² Według A. Bromberga SW „Wiedza” została zorganizowana w 1946 r. Por. A. Bromberg, *Książki i wydawcy...*, s. 93.

³³ D. Adamczyk, *Instytucje wydawnicze Polskiej Partii Socjalistycznej 1892/1893–1948*, Kielce 1997, s. 256–257.

³⁴ AAN. Spółdzielnia Wydawnicza „Wiedza” sygn. 1/5.

³⁵ A. Bromberg, *Książki i wydawcy...*, s. 94.

³⁶ D. Adamczyk, *Instytucje wydawnicze...*, s. 266.

drzeja Struga (Warszawa 1947), wznowiona z praw wydawniczych Wydawnictwa Polskiego Rudolfa Wegnera w Poznaniu powieść *Colas Breugnon* Romain Rollanda (Warszawa 1947) czy powojenne wydanie *Kamieni na szaniec* Aleksandra Kamińskiego (Warszawa 1946). Oficyna miała trzy, wydawane w Warszawie, serie: „Biblioteka Nowa”, „Pamiętniki” oraz „Wiedza to Potęga”, w której wychodziły broszury partyjne. „Wiedza” przygotowała w Łodzi m.in. okolicznościowe wydawnictwo *40-lecie Łódzkiego Klubu Sportowego 1908–1948* (1948). Po kongresie zjednoczeniowym PPR i PPS, uchwałą Rady Ministrów z 20 listopada 1948 r. powołano nową oficynę pn. „Książka i Wiedza” – wydawnictwo PZPR³⁷. Miało ono w swoim repertuarze przede wszystkim dzieła klasyków marksizmu, literaturę polityczną i szkoleniową. Nakładem nowego wydawcy ukazała się w Łodzi m.in. praca Adama Bara *O niektórych przekształceniach podziału* (1949).

Łódzkie środowiska również zakładały spółdzielnie, które w swoich statutach deklarowały m.in. podejmowanie działalności edytorskiej.

Łódzki Instytut Wydawniczy (spółdzielnia wydawnicza z odpowiedzialnością udziałami) powstał w 1946 r., z inicjatywy PPR. Jego założycielem był Edward Uzdański, redaktor naczelny „Głosu Robotniczego”. Powołanie oficyny poprzedziło wydanie przez „Głos Robotniczy” w styczniu 1946 r. serii wyboru pism klasyków literatury polskiej. Dnia 22 III 1946 r. odbyło się Walne Zgromadzenie Spółdzielni, 26 III tego roku wybrano Zarząd: Ignacy Loga-Sowiński (przewodniczący), Edward Maksymilian Uzdański, Irena Tarłowska (dziennikarze „Głosu Robotniczego, członkowie). W skład Rady weszli: Jan Kozłowski, Marian Minor, Anna Stoch, Romana Granas, Hanna Tomaszewska, Cecylia Perzyńska. Wydawnictwo posiadało zakłady graficzne, które wykonywały nie tylko produkcję własnych druków, ale również przyjmowały prace powierzone.

25 V 1947 r. Komitet Centralny PPR powołał RSW „Prasa”, która miała skupić wydawnictwa prowadzone przez lokalne władze partyjne. „Prasa” przejęła ŁIW, dążąc do ujednoczenia profilu wydawniczego, przerwała szereg inicjatyw edytorskich, m.in. zaniechała wydawania literatury dla młodych czytelników. Oficjalne przejście Instytutu nastąpiło 11 I 1950 r., a skreślenie z rejestru handlowego 19 IV tego roku. Spółdzielnia była wiodącym wydawcą literatury dla dzieci i młodzieży, wydała 26 tytułów³⁸, proponowała m.in. *Przygody Hucka* Marka Twaine’a (1946), *Dwa koguty* Jana Brzechwy (1947), *Małą Dorrit* Ch. Dickensa (1947), *O Jasiu kapeluszniku* Lucyny Krzemienieckiej (1947).

Spółdzielnia Harcerska „Czuj-Czyn” z odpowiedzialnością udziałami prowadziła działalność w Łodzi od 1933 r. Została zarejestrowana w Sądzie Okręgowym w Łodzi w rej. p. Nr 463 z 27 V 1933 r. z inicjatywy działacza harcerskiego dr. Albina Grabowskiego. Jak wynika ze statutu z 1936 r., była spółdzielnią pracy,

³⁷ Uchwała Rady Ministrów z dnia 20 listopada 1948 r. w sprawie połączenia Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej „Prasa”, Spółdzielni Wydawniczej „Książka” i Spółdzielni Wydawniczej „Wiedza”, „Monitor Polski” 1948 nr 79 poz. 696; S. Siekierski, *Książka literacka...*, s. 138–141.

³⁸ S. Borowkin, *Łódzki Instytut Wydawniczy, „Listy Bibliofilskie”* 1974, s. 43–45.

jej członkami mogły zostać osoby fizyczne należące do ZHP, drużyny harcerskie, spółdzielnie i instytucje publiczne wspierające ruch harcerski lub spółdzielczy.

Spółdzielnia dawała swoim członkom możliwość pracy zarobkowej na zasadach spółdzielczych, przez przyjmowanie i wykonywanie różnego rodzaju robót. Organizowała produkcję na potrzeby harcerstwa, prowadziła przedsiębiorstwa handlowe i instytucje kulturalno-oświatowe. W okresie okupacji hitlerowskiej nie prowadziła działalności. Została reaktywowana w czerwcu 1945 r. na mocy statutu z 12 XI 1936 r. W przedwojennej siedzibie przy ul. Piotrkowskiej 146 prowadziła pracownię krawiecką, czapniczą, rymarską; sklepy: sportowy, artykułów elektrotechnicznych, czapniczo-galanteryjny; warsztaty: instalacyjno-naprawczy i naprawy wiecznych piór. Prowadziła także działalność kulturalno-oświatową i społeczno-wychowawczą oraz publikowała książki i czasopisma. Jej organem prasowym było pismo „Spółnota Pracy”. Wydawanie książek nie było głównym polem działalności Spółdzielni, jej nakładem ukazały się m.in. *Harcercz w służbie zdrowia* Boguchwała Panasa (1947) i obraz sceniczny Marii Juszkiewiczowej *Jak Bolek został harcerzem* (1947). W kwietniu 1947 r. Spółdzielnia „Czuj-Czyn” przekształciła się w spółdzielnię handlową. W 1950 r. utraciła samodzielność i została włączona do Centralnej Składnicy Harcerskiej, która także prowadziła działalność wydawniczą w Warszawie³⁹.

Spółdzielnia Książnica Samorządów z odpowiedzialnością udziałami została powołana na walnym zebraniu założycieli 19 IV 1945 r., na podstawie ustawy o spółdzielniach z 29 X 1920 r. (DZ. U. nr 5 z 1934 r.), z inicjatywy Wydziału Samorządowego Urzędu Wojewódzkiego Łódzkiego i bezpośrednio mu podlegała. Była osobą prawną, mogła posiadać majątek ruchomy i nieruchomy, zaciągać zobowiązania w ramach przewidzianych statutem, przyjmować zapisy i darowizny, pozywać i być pozywaną. Prowadziła działalność wydawniczą.

Jej głównym zadaniem było zaopatrywanie związków samorządowych w druki niezbędne do prowadzenia pracy administracyjnej, inne pomoce biurowe, wydawnictwa fachowe. Spółdzielnia opracowywała wzory druków dla administracji i gospodarstw samorządowych; podejmowała ich druk, kolportaż i sprzedaż. Wykonywała księgi rachunkowe i podatkowe, druki do referendum, do prowadzenia akt stanu cywilnego, druki meldunkowe, druki podatkowe związane z reformą finansów samorządowych. Prowadziła niezbędne przedsiębiorstwa własne lub dzierżawione (drukarnie, sprzedaż druków)⁴⁰. Mieściła się przy ul. Ogrodowej 15, jej Zarząd stanowili: Stefan Grzeszczak, Piotr Gallus, Bolesław Tomaszewski.

³⁹ APL. Spółdzielnia Harcerska „Czuj-Czyn” w Łodzi (z odpowiedzialnością udziałami). Statut, sygn. 2, k. 2–3; Księga Protokołów Posiedzeń Zarządu. Uchwała Rady Nadzorczej Spółdzielni Harcerskiej „Czuj-Czyn” z 7 XII 1949 r. o przekazaniu sklepów i warsztatów Centralnej Składnicy Harcerskiej w Warszawie, Uchwała I Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków z 12 XII 1949 r. o likwidacji działalności Spółdzielni „Czuj-Czyn”, sygn. 2 prot. Nr 37; Inwentarz nr zesp. 684.

⁴⁰ APL. Spółdzielnia Książnica Samorządów. Statut, sygn. 1, k. 2; Protokoły z posiedzeń Zarządu, sygn. 4.

Spółdzielnię kierowali Feliks Mieczynski i Jan Szumowski⁴¹. Członkami spółdzielni było 145 gmin wiejskich, 35 gmin miejskich, 13 Powiatowych Związków Samorządowych, 1 Wojewódzki Związek Samorządowy⁴². Na posiedzeniu Zarządu 16 I 1946 r. postanowiono podjąć druk wydawnictw książkowych. Przygotowano pracę dyrektora Banku Gospodarstwa Krajowego Kazimierza Nieziemskiego *Gospodarka finansowa samorządu terytorialnego i kredyt komunalny* (1946) w nakładzie 3 tys. egzemplarzy. Kolejne publikacje zostały przygotowane w tym roku przez Mikołaja Zakrzewskiego, były to: *Prawo o organizacji i zakresie działania powiatowego związku samorządowego* (1 tys. egz.), *Prawo o organizacji i zakresie działania samorządu miejskiego* (1 tys. egz.), *Prawo o organizacji i zakresie działania gromady* (8 tys. egz.), *Prawo o ustroju gminy wiejskiej i gromady* (3 tys. egz.). Jednak działalność wydawnicza nie należała do priorytetowych zadań Spółdzielni, lokowano ją na drugim planie. Nie podejmowano nowych wydawnictw i nie opracowywano planów wydawniczych na kolejne lata, choć brakowało literatury dotyczącej zagadnień związanych z funkcjonowaniem samorządu⁴³. W 1948 r. połączono Spółdzielnię Książnica Samorządów ze Spółdzielnią Gospodarcze Zrzeszenie Samorządu Terytorialnego w Warszawie prowadzącą m.in. działalność wydawniczą⁴⁴.

Spółdzielnia Akademicka w Łodzi powstała 24 lipca 1945 r., przejęła prace Komisji Samopomocy Profesorom Uniwersytetu Łódzkiego i działała do 1949 r. Jej członkami byli pracownicy naukowcy, studenci, stowarzyszenia akademickie, pracownicy instytutów i towarzystw naukowych, osoby prawne. Na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia połączyła się z dwoma spółdzielniami akademickimi: „Unią Akademicką” i „Akademikiem”. Jej celem statutowym było „[...] zaspokajanie gospodarczych i kulturalnych potrzeb swych członków przez prowadzenie, zgodnie z interesem pracujących w ramach państwowego planu gospodarczego, wspólnego przedsiębiorstwa jako placówki handlu uspołecznionego”⁴⁵. Spółdzielnia zorganizowała i prowadziła: zakłady gospodarcze, stołówkę, sklep tekstylny, zakłady usługowe. Prowadziła również działalność kulturalną i oświatową w oparciu o koła naukowe i organizacje młodzieżowe, zawiadywała kioskami księgarskimi, wypożyczalniami, antykwariatami, wydawała prace naukowe i podręczniki.

Od końca 1948 r. Spółdzielnia Akademicka zaczęła przekształcać się w spółdzielnię wydawniczą, przejmując Sekcję Wydawniczą Bratniej Pomocy Studentów UŁ i podejmując druk skryptów dla studentów łódzkich wyższych

⁴¹ APL. Spółdzielcza Książnica Samorządów. Wyciąg z Rejestru Handlowego Dział Sp. Nr 82/45, sygn. 2, k. 1–2.

⁴² APL. Spółdzielcza Książnica Samorządów. [Protokoły lustracyjne 1947], sygn. 7, k. 1.

⁴³ APL. Spółdzielcza Książnica Samorządów. Protokoły z posiedzeń Zarządu, sygn. 4, k. 23; [Protokoły lustracyjne 1947], sygn. 7, k. 9

⁴⁴ APL. Spółdzielcza Książnica Samorządów. Wyciąg z posiedzenia Rady Nadzorczej SKS z 21 czerwca 1948 r., sygn. 5, k. 28.

⁴⁵ APL. Spółdzielnia Akademicka z odpowiedzialnością udziałami, sygn. 1.

uczelnia⁴⁶. W 1949 r. (4 grudnia) walne zebranie delegatów zdecydowało o jej likwidacji 10 lutego 1950 r. Uznano, że spółdzielnia wielobranżowa nie ma możliwości rozwoju w nowych strukturach spółdzielczości, zmierzających do koncentracji i daleko posuniętej specjalizacji⁴⁷. Samodzielnie pod firmą Spółdzielnia Akademicka wydała skrypty Wacława Moycho *Podręcznik do ćwiczeń z fizjologii roślin (metabolizm i wzrost)* (1950), Rajnolda Kurowskiego *Zadania z wytrzymałości materiałów* (1950).

Spółdzielnię Wydawniczą „Polonista” z odpowiedzialnością udziałami w grudniu 1945 r. powołał Łódzki Oddział Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza, który po wojennej przerwie wznowił działalność w maju tego roku. Na jej czele stanęli: Juliusz Saloni, Zygmunt Maciejowski, Elżbieta Greńkowska. Oficyna publikowała książki i czasopisma z zakresu historii, teorii i metodyki nauczania literatury. Otrzymała też prawo edycji dzieł naukowych, popularnonaukowych i literackich na zamówienie innych instytucji. Wydawała dwumiesięczniki „Polonista” i „Życie Literackie” oraz rocznik „Prace Polonistyczne”. Z publikacji książkowych należy wymienić monografię *Bolesław Prus* Janiny Kulczyckiej-Saloni (1946), *Księgę pamiątkową ku uczczeniu czterdziestolecia pracy naukowej prof. dra Juliusza Kleintera* (1949), opracowanie Ewy Korzeniowskiej *Zofia Nalkowska* (1949) inicjujące serię „Pisarze Współcześni”, pierwszy tom *Szkiców z filozofii literatury* Romana Ingardena. Z wydawanych przez oficynę czasopism w połowie 1947 r. ukazał się ostatni numer „Polonisty”, jego kontynuacją była wydawana od 1948 r. przez Ministerstwo Oświaty „Polonistyka”. W 1948 r. zaprzestano wydawania „Życia Literackiego”, natomiast publikowanie „Prac Polonistycznych” było finansowane do 1949 r., a następnie weszły one w skład wydawnictw UŁ. Posunięcia władz państwowych zmierzające do scentralizowania różnych dziedzin gospodarki, nieprzyjęcie do sprzedaży przez „Dom Książki” wydawnictw „Polonisty”, trudności z otrzymaniem subwencji, straty związane z pójściem na przemiał nakładu *Diariusza kultury łódzkiej* doprowadziły do likwidacji wydawnictwa w maju 1951 r. i skreślenia go z rejestru firm spółdzielczych 19 lipca 1952 r.⁴⁸

Spółdzielnię Wydawniczą „Prawo” powołało w Łodzi 3 listopada 1945 r. środowisko prawników (sędziowie, prokuratorzy, adwokaci, kuratorzy, profesorowie UŁ). Jej celem było wydawanie i rozpowszechnianie książek i druków z zakresu ustawodawstwa, wiedzy prawniczej i dyscyplin pokrewnych⁴⁹. Spółdzielnia publikowała naukowe dzieła prawnicze, których autorami byli m.in. jej członkowie – sędziowie Sądu Najwyższego i adwokaci. Wydawano komentarze i podręczniki przeznaczone głównie dla szkół wyższych i sądów.

⁴⁶ APL. Spółdzielnia Akademicka..., sygn. 12.

⁴⁷ APL. Spółdzielnia Akademicka ..., sygn. 3, 8; „Monitor Spółdzielczy” 1950 nr 2.

⁴⁸ Por. S. Borowkin, *Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”*, „Księgarz” 1971 nr 3, s. 55–57.

⁴⁹ APL. Spółdzielnia Wydawnicza „Prawo” z odpowiedzialnością udziałami, sygn. 1, 8.

Oficina podejmowała się również wydawania nakładów prawniczych druków użytkowych i prowadziła ich skład centralny. Plan wydawniczy na 1949 r. przewidywał wydanie 7 tytułów w nakładzie wahającym się od 2 tys. egzemplarzy (Jan Witecki, *Wzory postępowania niespornego*) do 5 tys. egzemplarzy (Mieczysław Siewierski, *Kodeks postępowania karnego, Kodeks karny*)⁵⁰. Głównymi dystrybutorami wydawnictw Spółdzielni byli: Księgarnia i Wydawnictwo Marian Ginter w Łodzi, Państwowy Instytut Wydawniczy, Kiosk Związku Zawodowego Pracowników Sądowych i Prokuratorskich w Warszawie, Zrzeszenie Gospodarcze Samorządu Terytorialnego w Warszawie⁵¹.

Publikowane prace cieszyły się powodzeniem, jednak Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółdzielni Wydawniczej „Prawo” 29 kwietnia 1949 r. podjęło decyzję o rozwiązaniu i likwidacji firmy. Stwierdzono, że wydawanie komentarzy w warunkach zmian zapowiadanych w ustawodawstwie cywilnym i karnym jest bardzo ryzykowne. Twierdzono, iż w związku z prowadzoną przez państwo polityką koncentracji i scalania rynku wydawniczego oficynę i tak czeka przymusowa likwidacja, gdyż należy ona do małych spółdzielni, przeznaczonych do zamknięcia przez Centralny Związek Spółdzielni Księgarskich⁵². 2 marca 1950 r. Ministerstwo Handlu Wewnętrznego na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 21 września 1949 r. w sprawie koncesjonowania przedsiębiorstw wydawniczych książek i druków nieperiodycznych odmówiło spółdzielni udzielenia koncesji na prowadzenie przedsiębiorstwa wydawniczego. Proces likwidacji Spółdzielni trwał od maja 1950 r. do czerwca następnego roku⁵³.

Można wskazać, że działały w Łodzi także: Spółdzielnia Wydawnicza „In-gos”, związana z Zarządem Miejskim⁵⁴, będąca wydawcą publikacji ekonomicznych, jak np. *Bretton Woods*, Józefa Świdrowskiego (1946), *Ekonomia polityczna* Ludwika Selena (1948), *Rocznik przemysłu Odrodzonej Polski 1946–1947* pod red. Kazimierza Dąbrowskiego (1946), a także plansz autolitograficznych Antoniego Suchanka *Łódź 1948* (1948); Polska Agencja Wydawnicza – wydawała literaturę naukową i popularnonaukową⁵⁵, np. biografię działacza niepodległościowego i robotniczego *Stefana Okrzei* Kazimierza Paszkowskiego (1948), *Technologię środków kosmetycznych* Michała Prużana (1950), *Gospodarkę magazynową i jej kontrolę* Stanisława Gیزی i Michała Majewskiego (1950).

Spółdzielnia Dziennikarska „Prasa” w latach 1945–1948 posiadała sieć księgarni i wypożyczalni książek, prowadziła również działalność wydawniczą. Z jej repertuaru pochodzą m.in. studium profesora prawa Emila Stanisława Rappaporta

⁵⁰ *Ibid.*, sygn. 10.

⁵¹ *Ibid.*, sygn. 8, 9.

⁵² *Ibid.*, sygn. 5.

⁵³ *Ibid.*, sygn. 3, 8, 24; Dz. U. R. P. 1949 nr 53. poz. 407.

⁵⁴ A. Mścichowski, *Ruch wydawniczy w Łodzi w latach 1945–1950* [maszynopis Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi], Łódź 1972, k. 20.

⁵⁵ *Ibid.*, k. 25.

Naród – zbrodniarz. Przestępstwa hitleryzmu a naród niemiecki (1945), książka dla dzieci *Kłopoty Henia* Stanisława Sojeckiego (1946) czy *Kalendarz – Informator Łódzki*⁵⁶.

Spółdzielnia Wydawnicza „Słowo” przygotowała m.in. *Pomoc wzajemną jako czynnik rozwoju* Piotra Kropotkina (1946), *Teorię ubezpieczeń społecznych w zarysie* Tadeusza Kierca (1947), *Jak człowiek stworzył Boga* Zdzisława Mierzyńskiego (1949).

Z inicjatywy Michała Rękasa, działacza Związku Młodzieży Wiejskiej i Stronnictwa Ludowego, współorganizatora i prorektora Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Łodzi, powołano Spółdzielnię Wydawniczą „Prasa Chłopska”. Jej nakładem w latach 1945–1949 ukazały się m.in. *Uniwersał polaniecki* Tadeusza Kościuszki (1945), rozprawy Stefana Ingłota *Udział chłopów w obronie Polski* (1946), Tadeusza Reka *Ruch ludowy w Polsce* (1946), *Wskazania obywatelskie i polityczne* Macieja Rataja (1947), poezje Wojciecha Skuzy *Kumac* (1946).

1.2.2. Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy

Rozkazem nr 27 z 16 września 1944 r. Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego powołano Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy (WINW). Jednak, jak pisze Waław Jurgielewicz w pracy *Organizacja Ludowego Wojska Polskiego*, z powodu braków kadrowych WINW nie mógł jeszcze rozpocząć działalności⁵⁷. W 1945 r. tymczasową siedzibą Instytutu była Łódź.

W drugiej połowie 1945 r. nastąpiła reorganizacja wojskowych instytucji centralnych. Sztab Główny Naczelnego Dowództwa WP przekształcono w Sztab Generalny WP. Do zadań Oddziału VII Sztabu Generalnego – Wyszkozenia należała m.in. kontrola działalności WINW i czuwanie nad rozwojem piśmiennictwa wojskowego⁵⁸. Aby przeciwdziałać nadmiernej centralizacji, w 1946 r. dokonano podziału kompetencji między zastępców Szefa Sztabu Generalnego. Generałowi Stefanowi Mossorowi powierzono, prócz kierowania oddziałami

⁵⁶ *Ibid.*, k. 26.

⁵⁷ Por. W. Jurgielewicz, *Organizacja Ludowego Wojska Polskiego (22.VII. 1944–9.V.1945)*, Warszawa 1968, s. 128; K. Frontczak, *Rozwój władz naczelnych i instytucji wojskowych Ludowego Wojska Polskiego w latach 1945–1947*, „Wojskowy Przegląd Historyczny” 1973, nr 3 spec., s. 435; Centralne Archiwum Wojskowe (CAW). Sztab Generalny Wojska Polskiego (Szt. Gen. WP), sygn. CAW IV.501.1/A/1911, Opracowanie Instytutu pt. „O strukturze i organizacji WINW od 1917–1939 r.”, k. 6.

⁵⁸ Por. L. Grot, T. Konecki, E. Nalepa, *Pokojowe dzieje Wojska Polskiego*, Warszawa 1988, s. 47, 48. 20 lipca 1945 r. utworzono Biuro Historyczne przy Głównym Zarządzie Polityczno-Wychowawczym Wojska Polskiego, 5 sierpnia tego roku Oddział Historyczny przy Sztabie Generalnym WP i Muzeum Wojska, 9 sierpnia 1957 r. scalono służby historyczne w Biuro Historyczne Wojska Polskiego, podporządkowane GZP WP.

mi operacyjnym i historycznym, nadzór nad WINW i Wojskowym Instytutem Geograficznym. Było to jednak pozorne przekazanie obowiązków, bowiem gen. S. Mossor w 1947 r. dowodził akcją „Wisła” i wszystkie decyzje podejmował Szef Sztabu Generalnego⁵⁹.

Na czele Instytutu stał szef, któremu podlegały cztery wydziały: Naukowy, Techniczny, Administracyjny i Odbudowy Dorobku Kultury Wojskowej. Kolejno kierowali nim ppłk Ignacy Płażewski, płk Stanisław Okęcki i płk dypl. Edmund Ginalski. Skład osobowy WINW liczył 67 oficerów, 54 podoficerów, 33 szeregowców, 6 osób cywilnych zatrudnionych na kontraktach⁶⁰. Według statutu zadaniem Instytutu było rozpowszechnianie w wojsku prac naukowych, oświatowych i podręczników fachowych; czuwanie nad poprawnością słownictwa wojskowego we wszelkiego rodzaju wydawnictwach oraz prowadzenie całości pracy wydawniczej w Wojsku Polskim. Do szczególnych zadań należało fachowe kierowanie akcją wydawniczą w WP, samodzielne publikowanie czasopism oraz techniczna praca nad czasopismami wydawanymi przez Wydział Studiów Sztabu Generalnego, poszczególne dowództwa broni, szefostwa służb. Kolejnym zadaniem było ułatwianie pracy twórczej pisarzom wojskowym i wyszukiwanie nowych autorów, prowadzenie Głównej Księgarni Wojskowej i jej filii oraz Drukarni Wojskowej z oddziałami⁶¹. W zakresie pracy i gospodarki budżetowej Instytut podlegał bezpośrednio Szefowi Sztabu Generalnego, pod względem dyscypliny i zaopatrzenia oraz ochrony bezpieczeństwa właściwemu Dowódcy Okręgu Wojskowego⁶².

Wydział Naukowy utrzymywał kontakty z Wydziałem Studiów Sztabu Generalnego, Dowództw i Szefostw Służb; z autorami, których prace przygotowywano edytorsko; z Towarzystwem Wiedzy Wojskowej i Studium Literatury i Prasy Zagranicznej; kwalifikował materiały do druku; poszukiwał także nowych autorów⁶³. Dział wydawnictw odpowiadał za wydawanie wszystkich publikacji, nieopracowanych przez Sekcję Naukową Działu Ogólnego (broszury i czasopiśma popularne). Do ich zadań należała także kalkulacja kosztów wydania i opracowania technicznego wszystkich druków przygotowywanych przez WINW⁶⁴. Do obowiązków Wydziału Odbudowy Dorobku Kultury Wojskowej należeć miało zorganizowanie następujących instytucji: Centralnej Biblioteki Wojskowej, Centralnego Archiwum Wojskowego, Wojskowego Biura Historycznego, Muzeum Wojska Polskiego, Towarzystwa Wiedzy Wojskowej.

Ważne miejsce w działalności wojska zajmuje szkolenie i wychowanie żołnierzy. Służą ono utrzymaniu wysokiej gotowości bojowej, przygotowaniu

⁵⁹ K. Frontczak, *Rozwój władz naczelných...*, s. 438.

⁶⁰ CAW. Szt. Gen. WP, sygn. CAW IV.501.1/A/1906, Organizacja WINW, k. 2.

⁶¹ *Ibid.*, Statut WINW z 31 X 1945 r., k. 5.

⁶² *Ibid.*

⁶³ *Ibid.*, k. 7.

⁶⁴ *Ibid.*, k. 8.

do wykonania zadań „[...] na zewnętrznym i wewnętrznym froncie działań”⁶⁵. Demobilizacja i budowanie pokojowej struktury sił zbrojnych przypadły na lata 1945–1948. Wówczas najważniejszym problemem było wprowadzenie jednolitego, systematycznego szkolenia. Na mocy rozkazu marszałka Michała Żymierskiego z 16 listopada 1945 r. *O zadaniach wyszkolenia bojowego i wychowania politycznego Wojska Polskiego na rok 1945–1946* wszystkie jednostki i instytucje wojskowe miały od 1 grudnia 1945 r. rozpocząć systematyczne szkolenie oparte na doświadczeniach Armii Radzieckiej i Wojska Polskiego z lat II wojny światowej. Pod określeniem „szkolenie” kryły się nie tylko ćwiczenia bojowe i taktyczno-operacyjne, ale również ćwiczenia instrukcyjno-metodyczne i polityczne, odczyty, wykłady dla żołnierzy, podoficerów i oficerów. Miała temu służyć odpowiednio przygotowana w garnizonach i oddziałach baza szkoleniowa. L. Grot, T. Konecki, E. Nalepa w monografii *Pokojowe dzieje Wojska Polskiego* zwracają uwagę, że dużą przeszkodą w procesie szkolenia był brak ustalonej terminologii wojskowej. Panowała duża dowolność słownictwa spowodowana wprowadzaniem nowego sprzętu, trudnościami w przyswajaniu niektórych określeń z języka rosyjskiego, wprowadzaniem nowych pojęć taktycznych. Zadanie czuwania nad poprawnością terminologii, mieszczące się w ramach wojskowej działalności edytorskiej, przypadło Wojskowemu Instytutowi Naukowo-Wydawniczemu.

W strukturze WINW znajdowała się Główna Księgarnia Wojskowa rozpo-
wszechniająca wydawnictwa Instytutu. Druk swoich wydawnictw Instytut powie-
rzył Drukarni WINW, która zajmowała się także dostawą dla wojska druków, for-
mularzy, blankietów. Były to samodzielne przedsiębiorstwa handlowe. Pracowały
według norm i zasad obowiązujących w polskich księgarniach i drukarniach; sto-
sowały się do umów zbiorowych zatwierdzonych przez władze państwowe⁶⁶.

Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy miał wyłączne prawo wydawa-
nia regulaminów i podręczników do szkolenia wojskowego. Jak podają L. Grot,
T. Konecki, E. Nalepa w 1945 r. jego nakładem ukazało się 13 regulaminów,
w tym regulaminy walki piechoty, artylerii, służby polowej i in.; 56 instrukcji
i wydawnictw książkowych, np. instrukcje saperskie, łączności, chemiczne, lotni-
cze i in. Cennym osiągnięciem wydawniczym w zakresie pomocy szkoleniowych
było opracowanie i wydanie *Tymczasowego regulaminu walki broni połączonych*
(cz. 1 – 1947, cz. 2 – 1948), pierwszego po II wojnie światowej regulaminu obej-
mującego ogólne zasady walki, dowodzenia i działań zaczepnych na szczeblu tak-
tycznym i operacyjnym⁶⁷.

Nakładem Instytutu, prócz regulaminów (wyciągów z regulaminów) i in-
strukcji, ukazywały się kodeksy, np. *Kodeks Wojskowego Postępowania Karne-*

⁶⁵ L. Grot, T. Konecki, E. Nalepa, *Pokojowe dzieje...*, s. 151; por. S. Rutkowski, *Powstanie i rozwój szkół oficerskich ludowego Wojska Polskiego*. [W:] *Z zagadnień wychowania wojskowego*, Warszawa 1965, s. 139–172.

⁶⁶ CAW. Szt. Gen. WP, sygn. CAW IV.501.1/A/1906, Statut WINW z 31 X 1945 r., k. 11.

⁶⁷ Por. L. Grot, T. Konecki, E. Nalepa, *Pokojowe dzieje...*, s. 157, 158.

go (1945), statuty, np. *Statut Koleżeńskich Sądów Szeregowych Wojska Polskiego* (1945), zbiory przepisów, np. *Przepisy o obronie przeciwgazowej* (1945), *Tymczasowe przepisy o Archiwum Wojskowym* (1945). Ważną część dorobku WINW stanowiły podręczniki, np. *Terenoznawstwo* opracowane przez Kazimierza Engwerta i Franciszka Nowickiego, które w 1946 r. miało drugie wydanie, słowniki, np. *Krótki niemiecko-polski słownik wojskowy* (1945). Wśród publikacji ogłaszano także przekłady z języka rosyjskiego, w zestawionej bibliografii można wskazać dziewięć. Były wśród nich podręczniki m.in.: Piotr Pantielejewicz Wiecznyj *Szkolenie sztabów* (1945), Dymitr Bielów *Łączność telefoniczna i radiowa* (1946), J. Nigof i L. Jonow *Zbiór zadań z nawigacji powietrznej* (1947), W.J. Nikulin *Strzelanie z czołga* (1947) czy opracowana na podstawie książki Nikołaja Michajłowicza Zamiatina *Bitwa pod Stalingradem* (1947).

Nakłady wydawnictw WINW wahały się od 10 do 30 tys. egzemplarzy, np. *Instrukcję saperską dla piechoty* wydano w 10 tys. egzemplarzy, *Regulamin musztry piechoty* – 30 tys. egzemplarzy. Szef Sztabu Generalnego w piśmie z 5 kwietnia 1946 r. skierowanym do dyrektora Instytutu zwracał uwagę, że nakłady druków są za wysokie i kilkakrotnie przekraczają potrzeby wojska. W odpowiedzi zaznaczono, że liczba wydawnictw znajdujących się na składzie nie przekracza przewidzianej rezerwy i zostanie sprzedana przez Główną Księgarnię Wojskową⁶⁸.

Na tempo i wielkość produkcji WINW wpływało terminowe przygotowanie instrukcji i regulaminów ujętych w planie wydawniczym na dany rok. Na przykład, w 1946 r. Instytut nie otrzymał *Instrukcji o utrzymaniu i konserwacji sprzętu uzbrojenia piechoty* z Departamentu Uzbrojenia. Departament Łączności z 25 zgłoszonych publikacji w II kwartale 1946 r. złożył 2 instrukcje, Departament Służby Zdrowia na 13 pozycji przygotował również dwie⁶⁹.

Ważna była także procedura wydawania publikacji. W zarządzeniu nr 67 z 26 lipca 1945 r. Naczelnny Dowódca Wojska Polskiego rozkazał podzielić wydawnictwa na regulaminy i instrukcje, podręczniki wojskowe i skrypty szkolne. Wszystkie regulaminy, instrukcje i podręczniki dla Wojska Polskiego Instytut wydawał w imieniu Naczelnego Dowództwa lub Ministerstwa Obrony Narodowej. Regulaminy zatwierdzał Szef Sztabu Generalnego, instrukcje i inne regulaminy kwalifikowali do wydania dowódcy poszczególnych broni i służb, a także, w zależności od kompetencji, Szefowie Departamentów. W procesie wydawniczym tekst publikacji, po opracowaniu w odpowiednim Oddziale, Departamencie czy Dowództwie, kierowano do Instytutu. Tam go redagowano, dbając o ujednoczenie słownictwa wojskowego i oceniano pod względem merytorycznym. Po przygotowaniu technicznym pracę przedstawiano do ostatecznego zatwierdzenia i wydania rozkazów o wprowadzeniu jej do użytku Wojska Polskiego. Ustalano również

⁶⁸ CAW. Szt. Gen. WP, sygn. CAW IV.501.1/A/1906, Pismo Szefa Sztabu Generalnego do dyrektora WINW z 5 IV 1946 r. dot. sprawozdania z rocznej działalności Instytutu, k. 30.

⁶⁹ *Ibid.*, [24 IV 1946 r. pismo gen. Korczyca do II i III Wiceministra Obrony Narodowej, Głównego Inspektora Broni Pancernej gen. Mostowienko], k. 45–46.

wysokość nakładu, decydował o tym Szef Sztabu Generalnego WP lub w jego imieniu Szef WINW. Koszt wydania pokrywał Instytut z własnego budżetu. Po przeprowadzeniu kalkulacji w Instytucie ustalano cenę jednego egzemplarza. Na każdy z nich obowiązywały 3 ceny:

1) wojskowa – pełna cena kosztów plus 10% za administrację, po odliczeniu części nakładu dla potrzeb wolnej sprzedaży w księgarni. Była to cena za egzemplarz służbowy dla oddziałów i jednostek;

2) księgarska – cena za jaką publikacja była sprzedawana w księgarniach, skalkulowana wg zasad stosowanych przez stowarzyszenie księgarzy i wydawców;

3) służbowa (ulgowa) – cena księgarska z 25% rabatem dla oficerów i podoficerów kupujących na własny użytek w Składnicy Regulaminów WINW, na piśmienne zapotrzebowanie jednostek, w których służyli⁷⁰. Zgodnie z Zarządzeniem nr 68 z 26 lipca 1945 r. następował kolejny podział wydawnictw Instytutu: 75% nakładu rozdzielał właściwy Departament lub Dowództwo między formacje wojskowe, 25% rozdzielał WINW. Ze swojej puli 5% zgodnie ze stałym rozdzielnikiem przesyłał instytucjom, sztabom centralnym, Dowództwom Okręgów Wojskowych, 15% otrzymywała do sprzedaży Główna Księgarnia Wojskowa, 5% nakładu stanowił zapas magazynowany w składnicy WINW⁷¹.

1.2.2.1. Główna Księgarnia Wojskowa

Główna Księgarnia Wojskowa mieściła się w Łodzi, w lokalu dawnej księgarni Szarlotty Seipelt przy ul. Piotrkowskiej 47. Prowadzili ją Jan Rogoziński⁷² i por. Stefan Spengel⁷³. Księgarnia posiadała filię w Lublinie przy ul. Krakow-

⁷⁰ CAW. Szt. Gen. WP, sygn. CAW IV.501.1/A/907, Zarządzenie Nr 67 W. Pol. Naczelne Dowództwo MON z 26 VII 1945 r., k. 17.

⁷¹ *Ibid.*, Zarządzenie Nr 68 W. Pol. Naczelne Dowództwo MON z 26 VII 1945 r., k. 22.

⁷² F. Pieczętkowski, *Rogoziński Jan*. [W:] *Słownik pracowników książki polskiej...*, s. 760; T. Męczyński, *Lata ...*, s. 108, 115, 118; S. Szpinger, *Na szerokiej...*, s. 230. Jan Rogoziński (1903–1965) był znanym i zasłużonym łódzkim księgarzem. W 1922 r. rozpoczął praktykę w księgarni Ludwika Fiszera i tam pracował. Po nabyciu firmy przez Szarlotkę Seipelt w 1932 r. był dalej jej pracownikiem, w 1939 r. objął kierownictwo działu hurtowego. W czasie II wojny światowej pozostał w księgarni, która otrzymała zarządę komisarycznego. Wraz z grupą księgarzy uratował przez zniszczeniem wiele polskich książek, wbrew zakazowi sprzedawał Polakom niemieckie książki naukowe. We wrześniu 1944 r. został wywieziony na roboty do Niemiec. Wrócił do Łodzi 19.01.1945 r. i następnego dnia otworzył dawną księgarnię S. Seipelt, którą przejął WINW. Po zakończeniu pracy w Głównej Księgarni Wojskowej w latach 1947–1948 prowadził własną księgarnię i antykwariat. Od 1948 r. do śmierci kierował księgarniami Domu Książki. Był działaczem Związku Księgarzy Polskich, zarówno Koła Łódzkiego, jak i Zarządu Głównego.

⁷³ AAN. ZKP, sygn. 33. Kwestionariusze rejestracyjne dla firm księgarskich, s. 150. Stefan Spengel (ur. 19.06.1909, Stanisławów – ?) posiadał wykształcenie średnie. Przed wybuchem II wojny światowej był okręgowym bibliotekarzem na okręg Towarzystwa Szkół Ludowych Stanisławów.

skie Przedmieście 8 oraz składy w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Bydgoszczy, Gdyni i Katowicach. Zatrudnionych w niej było 14 osób, w tym siedmiu pracowników fachowych⁷⁴.

Zadaniem Głównej Księgarni Wojskowej była dystrybucja literatury wojskowej na terenie całego kraju, zaopatrywanie bibliotek wojskowych w książki wojskowe, naukowe i beletrystyczne. Zgodnie ze statutem WINW księgarnia była samodzielnym przedsiębiorstwem handlowym, działającym zgodnie z zasadami handlu księgarskiego. W tym samym dokumencie podkreślano jednak, że książka wojskowa musi być tania i zysk należy kalkulować w sposób umiarkowany, co pozostawało w sprzeczności z powyższym założeniem. Drugim kanałem dystrybucji były odpowiednie dowództwa Oddziałów i Zakładów Wojska Polskiego⁷⁵.

Księgarnia prowadziła także działalność wydawniczą. Przygotowała serię „Biblioteka Sportowa”, w której ukazały się podręczniki poświęcone różnym dyscyplinom sportowym, przeznaczone dla nauczycieli i instruktorów. Numeracja serii wskazuje, że liczyła ona co najmniej 13 woluminów. Tom 6 serii ukazał się w 1947 r. w Wojskowym Instytucie Naukowo-Wydawniczym, można przyjąć, że w 1948 r. edycję kolejnych tomów (7–13) przejęła Główna Księgarnia Wojskowa. Jej nakładem ukazały się także publikacja poświęcona XIV Igrzyskom Olimpijskim w Londynie oraz podręcznik dla autorów i wydawców.

Na mocy wspomnianego Zarządzenia nr 2 Szefa Głównego Zarządu Polityczno-Wychowawczego Główna Księgarnia Wojskowa została włączona do struktur „Domu Książki”, a wtedy zlikwidowano także składnicę regulaminów wojskowych mieszczącą się przy ul. Przejazd 61.

Po powołaniu w 1947 r. wydawnictwa Ministerstwa Obrony Narodowej pod nazwą „Prasa Wojskowa”, kierowanego przez A. Bromberga, nastąpiła centralizacja wojskowych instytucji wydawniczych. Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy w 1949 r. najpierw został podporządkowany Głównemu Zarządowi Polityczno-Wychowawczemu WP. W tym samym roku połączono WINW z wydawnictwem „Prasa Wojskowa”⁷⁶. Oficyna MON prowadziła dział publikacji fachowo-wojskowych i realizowała program wydawniczy skierowany do „szerokich kręgów czytelniczych”. Miała w swoim repertuarze beletrystykę, m.in. książki dla dzieci i młodzieży oraz literaturę społeczno-polityczną⁷⁷.

⁷⁴ AAN. ZKP, sygn. 33, Kwestionariusze rejestracyjne dla firm księgarskich, s. 150.

⁷⁵ CAW. Szt. Gen. WP, sygn. CAW IV.501.1/A/1906. Statut WINW z 31 X 1945 r., k. 9, 10–11.

⁷⁶ CAW. Szt. Gen. WP, sygn. CAW IV.501.1/A/1910. Zarządzenie 0300/III, k. 29; A. Bromberg, *Książki i wydawcy...*, s. 153–154.

⁷⁷ Wydawnictwo MON nieprzerwanie działa od 1947 r. W 1990 r., nawiązując do tradycji międzywojnia, zmieniło nazwę na Wydawnictwo Bellona. Oficyna przyjmowała różne formy organizacyjne, obecnie występuje pod firmą Bellona SA.

1.2.3. Wydawcy łódzcy nieuspołecznieni

Potrzeby wydawnicze środowiska literackiego i spragnionego książek społeczeństwa zaspokajali także wydawcy prywatni. Tadeusz Męczyński wspomina „seniora księgarzy”, łódzianina Kazimierza Pawlaka, właściciela księgarni i wydawnictwa „Czytaj”, warszawian Stanisława Jamiołkowskiego, Teofila Lemańskiego, którzy przekształcili swoje księgarnie w firmy wydawniczo-sortymentowe. Podaje też, że w 1945 r. przyjechał do Łodzi wysiedleńca z Warszawy księgarz Rudolf Sandera, kierujący księgarnią wchodzącego do branży Jerzego Zielińskiego, która także podjęła działalność wydawniczą⁷⁸.

Księgarnię Naukową i działalność wydawniczą prowadził Henryk Igel, potomek znanego rodu lwowskich antykwariuszy, pozostający przy okupacyjnym nazwisku Karol Wiśniewski⁷⁹. Władysław Krauze zorganizował Wydawnictwo Książek i Pomocy Szkolnych „Poligrafika”, jej nakładem ukazało się „[...] kilkanaście pozycji z zakresu literatury pięknej, w tym Lermontowa, Puszkina i antologii poetyckie oraz rozpoczęła serię popularnonaukową”⁸⁰. „Poligrafika” była dużą oficyną, miała przedstawicielstwa w Warszawie, Poznaniu, Krakowie i Cieplicach, a jej produkcja była porównywalna z produkcją Państwowego Instytutu Wydawniczego. Oficyna posiadała własny zakład introligatorski przy pl. Dąbrowskiego 2 oraz introligatornię „Tłocznia”.

Z jej inicjatywy powstała Chłopska Spółdzielnia Wydawnicza „Plon”, która w 1947 r. zmieniła nazwę na „Kłosa”⁸¹. Jedną z pierwszych książek wydanych przez „Poligrafikę” była antologia *Literatura na emigracji*, w opracowaniu Antoniego Słonimskiego. Wydawnictwu udało się pozyskać m.in. takich autorów, jak Karolina Beylin, Roman Bratny, Łucja Charewiczowa, Paweł Hertz, Elżbieta Jackiewiczowa, Juliusz Kleiner, Stanisław Lempicki, Jan Muszyński, Hanna Ożogowska, Ludwik Stolarzewicz, Stefania Skwarczyńska, Ewa Szelburg-Zarembina. Publikowało także prace osób nieżyjących, do których prawa autorskie wygasły: Teodora Jeske-Choińskiego, Zygmunta Kaczkowskiego, Aleksandra Puszkina, Michaiła Lermontowa, Tarasa Szewczenki, Waldo Emersona, Georga Herberta Wellsa, Karola Dickensa, Gustawa Flauberta. Sięgano do repertuaru przedwojennych wydawców, m.in. Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych we Lwowie, z którego po-

⁷⁸ T. Męczyński, *Lata...*, s. 108–109, 115–118.

⁷⁹ BN. ZDK. Spuścizna Feliksa Pieczętkowskiego. Komisja weryfikacyjna Związku Księgarzy Polskich i Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek (1945–1949). Materiały. FP/35; AAN. ZKP sygn. 33, s. 174; M. Januszewska, Igel. [W:] *Słownik pracowników książki polskiej...*, s. 349; D. Dobrzecka, *Henryk Igel – ostatni potomek sławnego rodu antykwariuszy*, „Księgarz” 1956 nr 3–4, s. 19–20.

⁸⁰ T. Męczyński, *Lata...*, s. 120.

⁸¹ Firma została zarejestrowana w łódzkim Sądzie Okręgowym 14 września 1945 r., działała w latach 1945–1949 przy ul. Sienkiewicza 20. Por. A.W. Krauze, *Wspomnienia o wydawnictwie „Poligrafika”* [maszynopis BUŁ], Łódź 1979, k. 8, 72, 76–77.

chodziły np. książki Haliny Jasińskiej-Zdzitowieckiej *Biblioteki dawniej i dzisiaj* (1947), Tadeusza Dobrowolskiego *Polska rzeźba ludowa* (1947). W „Poligrafice” debiutowali m.in. młodzi pracownicy Uniwersytetu Łódzkiego – Bohdan Baranowski i Józef Piątkowski, a także Maciej Słomczyński – tłumacz Williama Szekspira i Jamesa Joyce’a – wówczas znany jako autor wierszy dla dzieci⁸².

Zygmunt Kozierekiewicz, prowadzący do 1939 r. w Warszawie drukarnię, założył Wydawnictwo „Kolumna”. Publikował książki prawnicze, literaturę dla dzieci i młodzieży, cieszącą się dużą popularnością serię „Biblioteka Zdrowia”; zrezygnował z księgarza detalisty, swoje wydawnictwa ekspediował bezpośrednio do odbiorcy.

Osiadł też w Łodzi księgarz i wydawca Stefan Szpinger pracujący przez wybuchem II wojny światowej w poznańskiej „Księgarni św. Wojciecha”. Jego oficyna „Żagiel” przygotowała tylko jeden druk – przygodową powieść Jerzego B. Rychlińskiego *Czarna feluka* (1948). Wkrótce S. Szpinger zlikwidował oficynę, „[...] bo kłopoty ze zdobyciem papieru były bardzo duże [...]”⁸³.

T. Męczyński mylnie podaje, że firmę pod nazwą „Polska Agentura Wydawnicza” zorganizował w Łodzi Marian Ginter⁸⁴, który przed wojną miał w Warszawie własną księgarnię nakładowo-sortymentową i wydawnictwo dzieł prawniczych. Jak udało się ustalić M. Ginter kontynuował przedwojenną działalność i pod własnym nazwiskiem prowadził wydawnictwo prawnicze⁸⁵. Natomiast „Polska Agencja Wydawnicza” była spółdzielnią wydawniczą⁸⁶.

Wydawnictwo przedwojennego księgarza warszawskiego Władysława Bąka⁸⁷, przyrodniego brata poety Wojciecha, który był kierownikiem literackim oficyny⁸⁸, rozpoczęło w 1946 r. m.in. edycję dzieł Józefa Ignacego Kraszewskiego, by uczcić 60. rocznicę śmierci tego pisarza, i Sewera (pseudonim Ignacego Maciejewskiego). Seria dzieł autora *Starej baśni* w opracowaniu Kazimierza Zawodzińskiego obejmowała utwory zapomniane, przemilczane za życia pisarza lub od dawna niewznawiane⁸⁹. Z przekładów W. Bąk zaproponował *Don Kichota z La Mancha* Servantesa. Należące do Władysława Krauzego wydawnictwo „Poligrafika”

⁸² Biblioteka Narodowa (BN). Zakład Dokumentacji Księgoznawczej (ZDK). Spuścizna Feliksa Pieczętkowskiego. Komitenci Firmy F. Pieczętkowski Kraków ul. Krowoderska 31; A.W. Krauze, *Wspomnienia...*, k. 108–109, 110, 111.

⁸³ S. Szpinger, *Na szerokiej drodze: pamiętnik księgarza*, Łódź 1974, s. 229–230.

⁸⁴ Por. T. Męczyński, *Lata...*, s. 119–121.

⁸⁵ BN. ZDK. Spuścizna Feliksa Pieczętkowskiego. Komisja weryfikacyjna Związku Księgarzy Polskich i Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek (1945–1949). Materiały.

⁸⁶ A. Mścichowski, *Ruch wydawniczy...*, k. 25.

⁸⁷ Biblioteka Narodowa (BN). Zakład Dokumentacji Księgoznawczej (ZDK). Spuścizna Feliksa Pieczętkowskiego. Komisja weryfikacyjna Związku Księgarzy Polskich i Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek (1945–1949). Materiały. FP/2.

⁸⁸ W. Banach, *Wojciech Bąk – zapomniana ofiara*. [W:] W. Bąk, *Miasto mojego dzieciństwa*, Ostrów Wielkopolski 2007, s. 84–85.

⁸⁹ *Ofensywa kulturalna*, „Przegląd Księgarski” 1950, s. 22.

przygotowało w tym roku 5 tytułów, m.in. antologię *Literatura na emigracji* opracowaną przez Antoniego Słonimskiego, powieść Stanisława Sojeckiego *Ściany mają uszy*, fragment powieści *Sfinks* Herberta Geорга Wellsa zatytułowany przez wydawcę *Jutro ludzkości*. Księgarnia Ludowa Teofila Lemańskiego wydała książkę *Sikorski i jego żołnierze* Stanisława Strumph-Wojtkiewicza.

W 1947 r. Władysław Bąk kontynuował edycję dzieł J.I. Kraszewskiego i Sewera, powołał serię „Biblioteka Arcydzieł Powieści Rosyjskiej”, w której ukazały się m.in. *Ojcowie i dzieci* Iwana Turgieniewa, *Testament ojcowski* Fiodora Gładkowa. W następnym roku wydał 25 tytułów, w tym 11 utworów J.I. Kraszewskiego m.in. *Ulana*, *Chata za wsią*, *Starosta warszawski*; poezję i prozę Wojciecha Bąka; powieść Edmunda Millera *Świta zaranie*. Po cztery tytuły przygotowały w 1948 r. oficyny „Kolumna” Z. Kozierkiewicza i „Księgarnia Naukowa” K. Wiśniewskiego. Pierwsza z nich wydała trzy powieści sensacyjne *Zęby tygrysa* Maurice’a Leblanca, *Upiór w operze* Gastona Leroux, *Miss o szkarłatnym spojrzeniu* Romana Dąbrowskiego (pod pseudonimem Marek Romański) oraz *Pamiętniki* Jana Chryzostoma Paska; druga – 2 powieści austriackiej pisarki Annemarie Selinko, będące przed wybuchem II wojny światowej w repertuarze wydawnictwa „Rój”, *Szary cień* Macieja Słomczyńskiego oraz *Starą baśń* J.I. Kraszewskiego. Oficyna Feliksa Owczarka była wydawcą książek dla dzieci i młodzieży, w latach 1947–1948 jej nakładem ukazały się m.in. *Samolub olbrzym* Oskara Wilde’a, *Kominiarczyk* Stanisława Jachowicza, *David Copperfield* Ch. Dickensa oraz w 1949 r. *Bajki* Aleksandra Fredry.

W 1949 r. wydawcy prywatni przygotowali tylko 6 tytułów: powieść Karoliny Beylin (pod pseudonimem Maria Maliszewska) *Warszawa! Wysiadać* w wydawnictwie „Poligrafika”, *Opowieść wigilijna* Ch. Dickensa u F. Owczarka, u S. Jamiołkowskiego i T.J. Everta Wacława Gąsiorowskiego *Rok 1809*, wybór wierszy Kazimierzy Iłakowiczówny i *Bohater naszych czasów* M. Lermontowa u W. Bąka w serii „Biblioteka Arcydzieł Powieści Rosyjskiej”, a nakładem „Księgarni Naukowej” powieść Janusza Rychlewskiego *Zielone granice*.

Łódzcy wydawcy nieuspołecznieni posiadali w repertuarze publikacje z różnych dziedzin. Wydawnictwo „Poligrafika” proponowało biografie Marii Konopnickiej pióra Jadwigi Słomczyńskiej (1946) i Stefana Żeromskiego w opracowaniu Stanisława Adamczewskiego (1946). Miało w swojej ofercie prace amerykańskiego specjalisty z zakresu doradztwa organizacyjnego Harringtona Emersona *Dwanaście zasad wydajności* (1946), rozprawę Rudolfa Langrada *Skarbowość w nowym ustroju* (1947), *Dokumenty chłopskiej doli* Bohdana Baranowskiego (1948). W serii „Biblioteczka Zawodowa” ukazała się publikacja Tadeusza Nowackiego *Szkolnictwo zawodowe w nowej Polsce* (1947), w serii „Biblioteka Potrójnego Węzła” m.in. książka Tadeusza Sas-Jaworskiego *Z fizyką na ty* (1948). Poradnik Jerzego Płażewskiego *Fotografowanie nie jest trudne* (1947) został wydany w serii „Wiedza i Sztuka”. Oficyna wydała także Adama Paszkowicza *Wróciłem z Mauthausen* (1946), wspomnienia o Januszu Korczaku Jana Piotrowskiego (1946).

Wydawnictwo W. Bąka przygotowało pracę Haliny Marii Dąbrowskiej *O Karolu Iżykowskim* (1947). Z publikacji popularnonaukowych zaproponowało m.in. *Zajmującą fizykę* Jakuba Perelmana (1949). Oficyna S. Jamiołkowskiego i T.J. Everta przygotowała *Krótki zarys fizyki* A. Pisarskiego (1947), *Analizę miarcezkową* Jana Dobrowolskiego (1948), pracę austriackiego psychologa Alfreda Adlera *Znajomość człowieka* (1948), *Podstawowe zagadnienia w literaturze polskiej* Jerzego Bielańskiego (1948), *Dziennikarstwo* Tadeusza Zbigniewa Hanusza (1947), pamiętniki włoskiego faszystowskiego polityka i dyplomaty, zięcia Benito Mussoliniego, Galeazzo Ciano (1949). W popularnonaukowej serii „Zdobycze Nauki” ukazały się m.in. *Wyzwolenie energii atomu* (1949), zaś w serii „Z Codziennych Zagadnień” – książki kucharskie H. i M. Huvert *Jemy surówki* (1947), *Na dni beżmieszne* (1947), *Obiad za godzinę* (1947), *Ciasta, ciastka, ciasteczka* (1948).

Księgarnia Naukowa wydawała serię „Licealna Biblioteczka Filozoficzna”, w której ukazały się m.in. *Logika tradycyjna* i *Logika matematyczna* Stanisława Kaczorowskiego (1946), *Rozmowa z pesymistą* Władysława Witwickiego (1948). U K. Rutskiego wychodziły takie wydawnictwa, jak np. *O naśladowaniu Chrystusa* Tomasza á Kempis w serii „Biblioteka Humanisty” (1947), *Rozmyślenia* Marka Aureliusza (1948), Stanisława F. Michalskiego *Ścieżka prawdy. O moralności buddyjskiej* (1948), podręcznik do nauki religii dla uczniów 2 klas szkół powszechnych Anieli Stommówny *Jak kochać Jezusa* (1947, 1948), ale także podręcznik dla kierowców Antoniego M. Plamitzera *Elektrotechnika samochodowa* (1946). W serii „Biblioteka Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego” oficyna wydała m.in. *Zasady skarbowości* Hugh’a Daltona (1948). Jej nakładem ukazała się także *Kuchnia doskonała poprzednio Kucharka litewska* Wincentyny Zawadzkiej (1949). Spółdzielnia Wydawnicza „Słowo” zaproponowała publikacje Zdzisława Mierzyńskiego *Jak człowiek stworzył Boga* (1949) i *Wybrane żywoty książąt Kościół polskiego w okresie rozbiorowym* (wyd. 2, 1949).

Doświadczeniom II wojny światowej poświęcone były m.in. tytuły z repertuaru Księgarni „Czytaj” K. Pawłaka, np. *Radogoszcz* Marii Nowackiej (1948) czy poświęcona kampanii wrześniowej książka Apoloniusza Zawilskiego *Bateria została* (1946) wydana przez Księgarnię Ludową T. Lemańskiego.

Wydawnictwo „Kolumna” było wiodącym łódzkim wydawcą literatury medycznej. W serii „Biblioteka Dbaj o Zdrowie” ukazały się m.in. Emila Palucha *Przez dobre odżywianie do zdrowia* (1948, 1949, 1950), Marii Rudolf-Skokowskiej *Dbaj o dziecko* (1948, 1949), *Elementarz zdrowia* Adama Huszczy (1948, 1949). W serii „Portrety Demokratów Polskich” firma wydała pracę Mariana Tyrowicza *Polscy bojownicy Wiosny Ludów* (1948).

Prywatni edytorzy nie mieli znaczącego udziału w rynku literatury przemysłowej. Na podstawie analizy zebranej bibliografii można wskazać, że w latach 1946–1950 wydawnictwa „Ingos”, J. Krygier, K. Rutski, Kolumna, S. Jamiołkowski i T.J. Evert przygotowali po jednym druku, zaś Polska Agencja Wydawnicza – dwa tytuły. Były wśród nich m.in. *Rocznik przemysłu Odrodzonej Polski. 1946–1947*

pod nac. red. Kazimierza Dąbrowskiego (wydaw. „Ingos”, 1946), *Rachunek i kalkulacja* Jana Dziegielewskiego (wydaw. K. Rutski, 1948), *Warunki wydajności zakładów przemysłowych* Jerzego Witkowskiego (wydaw. S. Jamiołkowski i T.J. Evert, 1948), *Atlas eksportu, importu surowców światowych* Jana Ernsta (wydaw. „Kolumna”, [1949]), *Gospodarka magazynowa i jej kontrola* Stanisława Gizy i Michała Majewskiego (Polska Agencja Wydawnicza, 1950).

Wydawcy nieuspoleczeni „przemknęli” przez powojenną Łódź, chociaż niewykluczone, że wielu z nich planowało osiąść na dłużej i prowadzić dobrze prosperującą firmę. Jako przykład może służyć Księgarnia Ludowa T. Lemańskiego, która posiadała bogato zaopatrzoną księgarnię sortymentową, prowadziła dział antykwaryczny, przyjmowała zamówienia na książki w językach obcych i wysyłała książki za granicę, oferowała usługę kompletowania bibliotek świetlicowych i zakładowych⁹⁰. Władysław Bąk prowadził także oddział swojego wydawnictwa we Wrocławiu, a oficyna Kazimierz Rutski w Warszawie.

W 1949 r. wydawcy prywatni zostali zmuszeni do zlikwidowania swoich dobrze funkcjonujących oficyn i szukania innych dróg realizacji zawodowej⁹¹. Wydaje się, że wielu prywatnych wydawców spotkała opisana przez właściciela „Poligrafiki” sytuacja. „Dom Książki” i hurtownie księgarskie wycofały się z dystrybuowania jej książek, także tych polecanych szkołom przez Ministerstwo Oświaty czy bibliotekom przez Ministerstwo Kultury i Sztuki. Kontrahenci, którzy zazwyczaj punktualnie regulowali rachunki przestali przelewać należności na konto firmy. Wydawnictwo nękały nieustanne kontrole oraz domiary finansowe i jedynym rozwiązaniem było zakończenie działalności⁹². Według danych Związku Księgarzy Polskich w tym roku zostały zamknięte oficyny M. Gintera, T. Lemańskiego, F. Owczarka⁹³.

Przyczyną zlikwidowania w 1950 r. wydawnictw należących do S. Jamiołkowskiego było aresztowanie 14 II 1949 r. właściciela, który został posądzony o szpiegostwo, bowiem funkcjonariusze Urzędu Bezpieczeństwa w układzie książek na wystawie jego księgarni w Łodzi dopatrzili się sygnałów szpiegowskich. Wyrokiem b. Rejonowego Sądu Wojskowego w Warszawie został niesłusznie skazany na 5 lat więzienia oraz konfiskatę mienia⁹⁴.

⁹⁰ Katalog Księgarni Ludowej Teofila Lemańskiego [Łódź 1949].

⁹¹ S.A. Kondek, *Władza...*, s. 190; D. Jarosz, *Dzieje książki w Polsce 1944–1989: wybór źródeł*, Warszawa 2011, s. 16–18; Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie koncesjonowania przedsiębiorstw wydawniczych książek i druków nieperiodycznych z 21 września 1949. [W:] D. Jarosz, *Dzieje książki...*, s. 34–35; Dekret z mocą ustawy z 2 sierpnia 1951, Dz.U.R.P. 1951 Nr 41 poz. 309; uchwała Rady Ministrów w sprawie zakresu działania i tymczasowej struktury organizacyjnej „Monitor Polski” 1951 Nr A-85 poz. 1165. [Za:] J. Muszkowski, *Życie książki...*, s. 230.

⁹² A.W. Krauze, *Wspomnienia...*, k. 168.

⁹³ AAN. Związek Księgarzy Polskich, sygn. 23. Spis księgarń oraz wypożyczalni książek zarejestrowanych w Związku Księgarzy Polskich, s. 39, 40.

⁹⁴ Archiwum Stowarzyszenia Księgarzy Polskich. Życiorys S. Jamiołkowskiego; K. Kaleta, *Pan Stanisław, czyli wspomnienie o Stanisławie Jamiołkowskim (1903–1993)* [prelekcja wygłoszona na spotkaniu Klubu Miłośników Historii Księgarstwa Stowarzyszenia Księgarzy Polskich w li-

W omawianym okresie prywatni wydawcy przygotowali co najmniej 333 woluminy publikacji. W tej liczbie znalazła się literatura niebeletrystyczna, literatura piękna dla dorosłych czytelników oraz książki dla dzieci i młodzieży. Jako pierwsza podjęła w 1945 r. działalność wydawniczą firma K. Rutski, która przygotowała przez 4 lata działalności 15 woluminów. W tym roku jeden tytuł ukazał się nakładem krakowskiej oficyny Tadeusza Grzeszczykiewicza i łódzkiej Michała Arcta. W kolejnych latach dołączali nowi edytorzy. W latach 1946–1948 obserwujemy wzrost liczby woluminów (1946 – 37 wol., 1947 – 140 wol., 1948 – 103 wol.), która w 1949 r. maleje do 41 wol., bowiem wydawcy zostali zmuszeni do zakończenia działalności. Wiodącymi edytorami byli „Poligrafika”, która w latach 1948–1949 przygotowała 96 wol., W. Bąk – 64 wol., wydawnictwa S. Jamiołkowskiego i T.J. Everta – 26 wol. (w tym 20 niebeletrystycznych). W tym segmencie literatury niebeletrystycznej wiodącymi edytorami były oficyny „Kolumna” (29 wol.), „Czytaj” (15 wol.), M. Ginter (13 wol.). Pozostali wydawcy przygotowali od 1 do 4 tytułów beletrystycznych oraz 1–3 wol. pozycji niebeletrystycznych.

1.2.4. Żydowski ruch wydawniczy

W listopadzie 1944 r. Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego powołał w Lublinie Centralny Komitet Żydów Polskich (CKŻP), który miał pomagać Żydom ocalałym z Zagłady przystosować się do życia w wyzwolonej spod okupacji hitlerowskiej Polsce⁹⁵. Na przełomie stycznia i lutego 1945 r. grupa Żydów ocalałych z getta łódzkiego założyła organizację Tymczasowy Komitet Żydowski (TKŻ), a CKŻP delegował do Łodzi swoich przedstawicieli, by pomogli zorganizować doraźną pomoc dla Żydów przybywających do miasta z obozów koncentracyjnych, z partyzantki, z różnych miejsc ukrycia.

Sytuacja materialna i kondycja psychiczna Ocalałych była zazwyczaj bardzo zła, byli wyczerpani nieludzkimi przejściami i wymordowaniem rodzin. Łódzki TKŻ w jednym ze sprawozdań stwierdził, że „[...] przedstawiają [oni] obraz najtragiczniejszej nędzy, są doszczętnie obdarci, bez butów, najczęściej w pasiastych ubraniach obozowych”⁹⁶.

---

stopadzie 2003 r., kopia tekstu w posiadaniu M. Rz.]; F. Trzaska, *Klub Miłośników Historii Księgarstwa: sylwetki członków*, Warszawa 2000, s. 40; T. Męczyński, *Lata z książką...*, s. 109.

⁹⁵ O legalności – możliwości zarejestrowania partii – decydowało oblicze polityczne w 20-leciu międzywojennym. 3 partie (Aguda, Stronnictwo Demokratyczne i Rewizjoniści) określane jako antydemokratyczne, prawicowe i reakcyjne nie otrzymały prawa rejestracji. Por. *Najnowsze dzieje Żydów w Polsce*, Warszawa 1993, s. 433–434.

⁹⁶ Cyt. za L. Olejnik, *Polityka narodowościowa Polski w latach 1944–1960*, Łódź 2003, s. 370; por. *Najnowsze dzieje Żydów w Polsce*, Warszawa 1993, s. 433–434.

Powojenna Łódź stała się ośrodkiem tranzytu dla Żydów ocalałych z Holocaustu. W maju 1945 r. mieszkało ich w Łodzi 6336, a do końca roku przybyły jeszcze 4762 osoby⁹⁷. Według Edwarda Rosseta, naczelnika Wydziału Statystycznego Zarządu Miejskiego miasta Łodzi, 1 X 1945 r. zameldowanych było 460 501 mieszkańców, z czego 1,8% zadeklarowało narodowość żydowską. Jeśli przyjąć kryterium wyznaniowe, to liczba ta byłaby wyższa. Tymczasowy Komitet Żydowski zarejestrował ok. 33 000 Żydów, ale nie wszyscy pozostali w Łodzi. E. Rosset szacował ich liczbę na 23 000–28 000 osób (5–6%), a według danych Wydziału Ewidencji Ludności, sporządzonych na podstawie wypełnionej rubryki w kartach meldunkowych dotyczącej narodowości, było ich 10 056 osób⁹⁸.

W następnym roku wielkość populacji żydowskiej nadal wzrastała, gdyż od wiosny 1946 r. przybywali żydowscy repatrianci z ZSRR. Wybierali oni Łódź, bo „[...] była prawie nienaruszona. W dodatku łódzcy Niemcy, którzy przed wojną stanowili jedną trzecią ludności [Szulim Rozenberg zawyża liczbę mniejszości niemieckiej, wg drugiego spisu powszechnego z 9 XII 1931 r. stanowiła ona 8,5% mieszkańców Łodzi⁹⁹], opuścili miasto wraz z wycofującą się armią niemiecką. Dzięki temu w Łodzi mogła osiedlić się duża część repatriantów ze Wschodu”¹⁰⁰. W drugiej połowie tego roku przyrost ludności żydowskiej był ujemny, więcej osób wyjeżdżało z miasta i według obliczeń Wydziału Statystycznego jej liczba wyniosła 13 790 osób¹⁰¹.

Powracający Żydzi witani byli ze zdziwieniem, że żyją, a ich mieszkania, sklepy, warsztaty zajęte były już przez nowych właścicieli, którzy patrzyli na nich niechętnie. Młodzież żydowska z powodu okupacji nie miała wyuczonego żadnego zawodu. Dlatego do zadań organizacji żydowskich należało organizowanie domów noclegowych i schronisk; kuchni; rozdzielanie odzieży, obuwia, pościeli; zapewnianie opieki medycznej; pomaganie w znalezieniu pracy. Zakładano żydowskie spółdzielnie usługowe i wytwórcze „[...] zatrudniające setki robotników, prywatne przedsiębiorstwa i warsztaty. Popyt na wszelkiego rodzaju wyroby był bardzo duży”¹⁰².

Od lutego 1945 r. działała w mieście Żydowska Agencja Prasowa założona w 1944 r. w Lublinie. A od 10 IV 1945 r. ukazywała się pierwsza po wojnie gazeta żydowska „Dos Naje Leben”, pod tą samą nazwą prowadziła także działalność

⁹⁷ APŁ. ZML. Wydział Statystyczny, sygn. 27. Ludność miasta Łodzi według wieku i stanu cywilnego.

⁹⁸ Por. APŁ. ZML. Wydział Statystyczny, sygn. 26. Sprawy dotyczące stanu i struktury ludności.

⁹⁹ Por. L. Mroczyńska, *Dynamika rozwoju i struktura społeczno-zawodowa głównych grup etnicznych w Łodzi w latach 1918–1939*. [W:] *Polacy, Niemcy, Żydzi w Łodzi w XIX–XX w.: sąsiedzi dalecy i bliscy*, red. P. Samuś, Kurowice 1997, s. 101, 102.

¹⁰⁰ S. Rozenberg, *Łódź żydowska po wojnie*, „Midrasz” 2001 nr 7–8, s. 24.

¹⁰¹ Por. APŁ. ZML. Wydział Statystyczny, sygn. 27. Ludność m. Łodzi według wieku i stanu cywilnego.

¹⁰² S. Rozenberg, *Łódź żydowska...*, s. 24. Por. J. Izraeli, *Z problemów życia żydowskiego w Polsce*, „Zew Młodych” 1946 nr 4, s. 7–8.

spółdzielnia wydawnicza założona przez członków Związku Literatów, Dziennikarzy i Artystów Żydowskich w Polsce. W latach 1945–1946 przyjechali do Łodzi twórcy kultury żydowskiej, m.in. Rachela Auerbach, Jehuda Elberg, Natan Gross, Bernard Mark, Meir Melman, Jeszajahu Szpigiel, Efraim Siedlecki, Lejb Olicki, Perec Wilenberg¹⁰³.

W pracach poświęconych społeczności żydowskiej po II wojnie światowej autorzy jedynie wzmiankują, że Łódź stała się wówczas ważnym ośrodkiem wydawniczym. Janusz Wróbel podaje, że „wydawnictwo Idisze Buch w ramach serii Biblioteki Żydowskiej opublikowało wiele wartościowych pozycji literatury żydowskiej, głównie współczesnej”¹⁰⁴. W książce *Polityka narodowościowa Polski w latach 1944–1960* Leszek Olejnik nadmienia o działalności spółdzielni wydawniczej „Dos Naje Leben” wydającej „[...] pierwsze prace literatów żydowskich po II wojnie światowej. Jej działalność kontynuowało wydawnictwo »Idisze Buch«”¹⁰⁵. Prowadząc badania nad powojennym dorobkiem łódzkich wydawców, zarejestrowano 93 wol. wydawnictw zwartych ogłoszonych w mieście w latach 1945–1949, zaliczono do nich także 4 jednodniówki, traktując je jako druki okolicznościowe. 67 wol. zostało wydanych w języku polskim, a 26 w jidysz.

Publikacje te nie są wszystkimi wydawnictwami przygotowanymi w Łodzi. Zgodnie z numeracją serii wydawana w języku polskim „Nasza Biblioteczka” do 1948 r. powinna liczyć co najmniej 30 tomów, zaś „Biblioteczka Gniazda” w 1947 r. miała ich 15. Autorzy sprawozdania z działalności Ruchu Gordonia Makabi Hacair za okres 1 I – 1 XII 1948 r. nadmienili, że jego nakładem wydano około 20 broszur i lektur pomocniczych, a Maurycy Horn podaje, że wydawnictwo „Idisz Buch” przygotowało 22 tytuły w latach 1947–1949¹⁰⁶. Liczba opisów bibliograficznych powinna być zwiększona co najmniej o 54 pozycje, które zapewne uległy rozproszeniu i nie zostały nigdzie skatalogowane.

¹⁰³ L. Olejnik, *Mniejszości narodowe w Łodzi w 1945 r.* [W:] *Rok 1945 w Łodzi: studia i szkice*, pod red. J. Żelazko, Łódź 2008, s. 137–143; Tenże, *Polityka narodowościowa Polski w latach 1944–1960*, Łódź 2003, s. 375; Tenże, *Spoleczność żydowska w Łodzi w latach 1945–1950: zarys problemu*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historia” 60 (1997), s. 138; tenże, *Wojewódzki Komitet Żydowski w Łodzi – powstanie, główne kierunki działalności (1945–1950)*, „Biuletyn Żydowskiego Instytutu Historycznego” 1998 nr 3, s. 4–5; J. Eisler, *Polski rok 1968*, Warszawa 2006, s. 88–101; J. Dunin, *Moja Łódź pełna książek*, Łódź 2001, s. 33–36.

¹⁰⁴ J. Wróbel, *W cieniu Holocaustu. Odrodzenie społeczności żydowskiej w Łódzkiem po II wojnie światowej*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2005 nr 11, s. 29.

¹⁰⁵ L. Olejnik, *Polityka narodowościowa Polski...*, s. 375.

¹⁰⁶ Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej. Oddział w Łodzi. IPN Ld pf 10/690. T. 3. Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Łodzi 916/X [Żydowskie organizacje polityczne, stowarzyszenia działające na terenie Łodzi] 1945–1953, k. 130; M. Horn, *Działalność naukowa i wydawnicza Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej przy CKŻ i Żydowskiego Instytutu Historycznego w Polsce w latach 1945–1950*, „Biuletyn Żydowskiego Instytutu Historycznego” 1985 nr 1/2, s. 128.

Znane nam druki zostały przygotowane przez 17 wydawców. Wśród nich znalazły się m.in. Centralny Komitet Żydów Polskich, partie polityczne: Hitachduth – Żydowska Syjonistyczno-Socjalistyczna Partia Pracy, Żydowska Socjalistyczna Partia Robotnicza Poalej Syjon (Poalej Syjon Prawica), Zjednoczenie Syjonistów Demokratów Ichud i jego organizacja młodzieżowa Ichud Hanoar Hacijoni Akiba, organizacja polityczna Hechaluc jednocząca młodzieżowe organizacje partii syjonistycznych, Ruch Gordonia Makabi Hacair; redakcja gazety „Dos Naje Leben”; Związek Żydowskich Literatów i Dziennikarzy; wydawnictwo „Iidisz Buch”, a także Związek Żydowskich Żołnierzy i Partyzantów w Krakowie oraz RSW „Prasa”.

W latach 1945–1946 wiodącym łódzkim wydawcą był Centralny Komitet Żydów Polskich. Działająca w jego strukturach od 1945 r. Centralna Żydowska Komisja Historyczna przygotowała 16 tytułów. W kolejnych dwóch latach jej nakładem ukazały się jeszcze 4 publikacje. Część swojej produkcji wydawniczej ogłosiła w 4 seriach: „Wydawnictwa Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej w Polsce. Seria 2, Prace Metodologiczne”, „Książki Wojewódzkiej Żydowskiej Komisji Historycznej w Białymstoku”, „Wydawnictwa Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej przy C. K. Żydów Polskich”, „Dokumenty i Materiały z Czasów Okupacji Niemieckiej w Polsce”.

Dyrektor Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej, dr Filip Friedman, postulował konieczność gromadzenia i dokumentowania zbrodni hitlerowskich dokonanych na narodzie żydowskim, rejestrowania materiałów źródłowych dotyczących dziejów żydowskiego ruchu oporu. Ogłaszanie ich drukiem miało na celu przede wszystkim zbadanie i utrwalenie martyrologii ludności żydowskiej. Uważano to nie tylko za obowiązek wobec nauki, ale również testament milionów ofiar¹⁰⁷. We wstępie do swojej książki *Zagłada Żydów lwowskich* zaznaczył, że „[...] nie można czekać z opracowaniem omawianego przez nas tematu aż do czasu, gdy – po latach może – narosnie materiał źródłowy dla pełnego, naukowo bardziej ścisłego przedstawienia tragedii lwowskiej. [...] Wymagają tego względy wyższe ponad wszelką naukową ścisłość. Wymaga tego obrażone, głęboko wstrząśnięte potwornością zbrodni sumienie ludzkości. Wymagają tego, zwłaszcza w chwili obecnej, aktualne potrzeby chwili, gdy przed trybunałem wolnych narodów świata zasiadają zbrodniarze dla otrzymania zasłużonej kary. Wymaga tego postulat bezwzględnej i definitywnej rozprawy z faszyzmem, wtedy gdy nie wszystkie jeszcze ogniska tej zarazy zostały wyplenione i gdy żadna broń ideologiczna dla zwalczania śmiertelnego wroga ludzkości nie śmie pozostać w lamusie, gdy każda nowa publikacja wbija nowy gwóźdź do trumny religii nienawiści i ideologii ludobójstwa, którą głosił i realizował faszyzm

¹⁰⁷ Por. Archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego (AŻIH). Centralna Żydowska Komisja Historyczna (1944–1947) (CŻKH), sygn. 303/XX/183. Prospekt Wydawnictwa „Książki Wojewódzkiej Komisji Historycznej w Krakowie”.

niemiecki. W tej intencji oddajemy niniejszą monografię-oskarżenie w ręce czytelnika”¹⁰⁸. Słowa te można odnieść także do innych inicjatyw wydawniczych. Nim przystąpiono do publikowania prac dokumentujących Holocaust, materiałów źródłowych, relacji i utworów literackich bezpośrednich świadków, opracowano i ogłoszono instrukcje ustalające sposób postępowania podczas zbierania materiałów etnograficznych i historycznych oraz badania przeżyć dzieci. Jak zwraca uwagę M. Horn, zainteresowanie tego typu literaturą było tak duże, że zaczęły pojawiać się prace niemające podbudowy dokumentacyjnej, w niefachowy sposób zaczęto wydawać źródła. Dlatego od 1946 r. w Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej zatrudniono zespół doświadczonych historyków, którzy zgromadzone materiały analizowali i krytycznie opracowywali¹⁰⁹.

Publikacje ogłaszano w serii „Wydawnictwa Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej”, która od 1946 r. nosiła tytuł „Wydawnictwa Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej przy C. K. Żydów Polskich”. W 1945 r. w jej ramach ukazała się jedna instrukcja w języku jidysz, a w podserii „Prace Metodologiczne” – 3 tytuły, były to wspomniane instrukcje w języku polskim. Przygotowano publikacje poświęcone zagładzie Żydów w gettach: lwowskim, białostockim, łódzkim, warszawskim, żółkiewskim. W serii „Dokumenty i Materiały z Czasów Okupacji Niemieckiej w Polsce” ogłaszano materiały źródłowe, np. *Getto łódzkie* w opracowaniu Artura Eisenbacha (1946). W marcu 1947 r. Centralna Żydowska Komisja Historyczna została przeniesiona z Łodzi do Warszawy i przekształcona w samodzielną placówkę naukową – Żydowski Instytut Historyczny.

Spółdzielnia Wydawnicza „Dos Naje Leben” zaprezentowała w serii „Mała Biblioteczka” 5 z 7 tytułów. Była to przede wszystkim literatura żydowska m.in. poezje Chaima Grade *Ojff di churwes* (1947), opowiadania Josefa Okrutnego *A bojm in wint* (1948).

W kraju wyzwolonym spod okupacji hitlerowskiej stosunek rządzącej PPR do mniejszości żydowskiej August Grabski określa jako „pelen życzliwości”¹¹⁰; polscy Żydzi i Polacy żydowskiego pochodzenia przestali być obywatelami drugiej kategorii. Jednak doświadczenie Holocaustu, utrata dobytku, panujący w powojennej Polsce antysemityzm, „[...] zdeptana i zarazem rozbudzona duma narodowa [...]”¹¹¹, wzbudziły wśród Żydów pragnienie zamieszkania w Palestynie. Partie syjonistyczne, jak Poalej Syjon, Haszomer Hacair, Zjednoczenie Syjonistów Demokratów Ichud, Hitachduth – Żydowska Syjonistyczno-Socjalistyczna

¹⁰⁸ F. Friedman, *Zagłada Żydów lwowskich*, Łódź 1945, <http://www.mankurty.com/fridpl.html> [2011.01.10].

¹⁰⁹ AŻIH. CŻKH, sygn. 303/XX/ 184, k. 1–2, 5; M. Horn, *Działalność naukowa...*, s. 125, 126, 127.

¹¹⁰ A. Grabski, *Kształtowanie się pierwotnego programu żydowskich komunistów w Polsce po Holokauście*. [W:] G. Berendt, A. Grabski, A. Stankowski, *Studia z historii Żydów w Polsce po 1945 r.*, Warszawa 2000, s. 69.

¹¹¹ A. Grabski, *Kształtowanie się pierwotnego programu...*, s. 74.

Partia Pracy, organizacja młodzieżowa Hehaluc-Pionier czy Keren Kajemet Le-israel za główny cel wyznaczyły sobie zbudowanie żydowskiego państwa w Palestynie. Przygotowywano młodzież do emigracji, zakładając kolektywy robotnicze, warsztaty rzemieślnicze, kursy szkolenia zawodowego, placówki rolnicze¹¹². Te działania wspierała praca oświatowa (zakładanie świetlic, bibliotek, kółek samokształceniowych, uniwersytetów ludowych) i działalność wydawnicza.

W 1946 r. działalność wydawniczą podjęły Ruch Gordonia Makabi Hacair, Komitet Naczelny Młodzieży Chalucowej „Ichudu”, partia Poalej Syjon oraz Centralny Komitet Zjednoczenia Syjonistów-Demokratów Ichud i przygotowały po jednym tytule. W następnym roku aktywnością edytorską wykazał się Komitet Naczelny Ruchu Chalucowego Ichud Hanoar-Hacijoni Akiba, który w latach 1947–1948 przygotował 25 tytułów, z czego 21 ukazało się w serii „Nasza Biblioteczka”.

Publikacje organizacji syjonistycznych poświęcono m.in. Palestynie, np. *Nasze kibuce w Erec* wydane przez Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba w 1947 r. czy *Erec Izrael : geografia Palestyny*, która wyszła nakładem Keren Kajemet Le-israel w 1948 r.; żydowskiej tajnej organizacji paramilitarnej Hagana, działającej w latach 1920–1948 w Mandacie Palestyny i niepodległym państwie Izrael, jak np. *Hagana* wydana przez Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba w 1948 r.; Teodorowi Herzlowi, twórcy i głównemu ideologowi syjonizmu *Teodor Herzl* (Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba, 1947), i działaczowi syjonistycznemu Josefowi Trumpeldorowi, który zginął w 1920 r., broniąc osad żydowskich w północnej Galilei przed Arabami *Josef Trumpeldor* (Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba 1948). W wydawanej przez Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba serii „Nasza Biblioteczka” ukazywały się tytuły poświęcone świętom religijnym, np. Świętu Świąteł (*Chanuka*, Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba 1947), Świętu Drzew (*Chamisza Asar Biszwat*, Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba 1948). Nie zapomniano także o literaturze pięknej, przygotowując m.in. opracowaną przez Natana Grossa antologię poezji *Pieśni o Izraelu* (Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba 1948). Ważne miejsce zajmowały czytanki i podręczniki do nauki hebrajskiego wydawane przez organizację Hechaluc-Pionier.

W latach 1947–1949 działało w Łodzi wydawnictwo „Idisz Buch” kontynuujące tradycje oficyny „Dos Naje Leben”. Inicjatorem powołania obu oficyn był poeta, pisarz i krytyk literacki Dawid Sfar, który postanowił oddać wszystkie swoje siły „[...] [sprawie] utworzenia wydawnictwa, które skupi wokół siebie tę garstkę pisarzy, którzy się uratowali”¹¹³. Jak zwraca uwagę Joanna Nalewajko-Kulikow, wydawnictwo nie tylko miało zaspokajać potrzeby twórców, ale również pokazywać, że kultura jidysz jest wciąż żywa. Zabiegali o to pisarze związani z Frakcją PPR przy Centralnym Komitecie Żydów Polskich, domagając się poprawienia jakości technicznej wydanych książek i zwiększenia budżetu oficyny¹¹⁴.

¹¹² Por. *Najnowsze dzieje Żydów...*, s. 439–449.

¹¹³ J. Nalewajko-Kulikow, *Kilka uwag o wydawnictwie Idisz Buch*. [W:] *Nusech Pojln : studia z dziejów kultury jidysz w powojennej Polsce*, pod red. M. Ruty. Kraków ; Budapeszt 2008, s. 129.

¹¹⁴ *Ibid.*, s. 130, 131.

Repertuar obejmował wszystkie rodzaje twórczości, jednak, zdaniem M. Horna, nie był w tym czasie zbyt urozmaicony. Według jego obliczeń ukazały się w Łodzi 22 wol. (1947 r. – 4, 1948 r. – 9, 1949 r. – 9), ale w bibliografii zarejestrowano 11 tytułów literatury żydowskiej, wszystkie w języku jidysz. W publikacjach dominowała problematyka okupacyjna, zarówno osobista tragedia twórców, jak i martyrologia narodu żydowskiego, obecna w twórczości m.in. Izraela Aszendorfa, Isaiaha Szpigla, Abrahama Zaka. Wiele wydanych wówczas książek zostało napisanych w latach okupacji. W kolejnych latach ukazały się tytuły niezwiązane z Holocaustem, m.in. baśnie Lejba Olickiego, prace krytyczno-literackie Efraima Kaganowskiego, nowele Josefa Okrutnego¹¹⁵.

Należy zwrócić uwagę na jednodniówkę *Nasza walka* przygotowaną z okazji odbytego w Łodzi 18 VIII 1946 r. ogólnopolskiego zlotu Związku Żydowskich Zdemobilizowanych Żołnierzy i Partyzantów w Polsce¹¹⁶. Wydano także w 1946 r. w języku jidysz broszurę Władysława Gomułki *Jedność „mechaniczna” czy ideologiczna*, w 1948 r. RSW „Prasa” przygotowała jako dodatek do „Fołks-Sztymme” dwie edycje *Manifestu komunistycznego* Karola Marksa i Fryderyka Engelsa w językach polskim i jidysz.

Istnienie autonomicznej społeczności żydowskiej uderzało w obraz jednolitego narodo-państwa, który tworzyły polskie władze. „Większość społeczeństwa nie akceptowała powrotu Żydów do Polski. Świadczyły o tym m.in. kolejne pogromy. Na elicie władzy ciążyło piętno żydo-komuny. Także Związkowi Radzieckiemu nie zależało na odbudowie trwałego skupiska żydowskiego w Polsce. Polska miała stanowić jedynie obóz przejściowy dla kadr walczących o komunistyczną Palestynę”¹¹⁷. Powstanie w 1948 r. państwa Izrael, które uznało za głównego partnera w polityce zagranicznej USA i tym samym odrzuciło zawarcie sojuszu militarnego z ZSRR, zmieniło stosunek polskich władz do mniejszości żydowskiej. Podjęto działania administracyjne ograniczające swobodę działania organizacji i instytucji żydowskich. W sierpniu 1949 r. podczas narady Sekretariatu KC PZPR podjęto decyzję o upaństwowieniu wszystkich instytucji podlegających komitetom żydowskim. Partie syjonistyczne, będące ważnym ogniwem ruchu wydawniczego, zostały pozbawione możliwości działania. Umożliwienie przez KC PZPR w 1949 r. emigracji do Izraela, na którą zezwolenie otrzymało ok. 30 tys. osób, przyczyniło się do rozwiązania wszystkich partii i organizacji syjonistycznych. Likwidacji uległ także Centralny Komitet Żydów Polskich, a jego miejsce zajęło Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów Polskich powołane w październiku 1950 r. i mające oddziały w największych skupiskach Żydów w kraju. Od tej pory działalność wydawniczą w Warszawie prowadziły: oficyna Jidysz Buch i Żydowski Instytut Historyczny.

¹¹⁵ Por. M. Horn, *Działalność naukowa...*, s. 128–129.

¹¹⁶ Por. APL. ZML. Wydział Administracyjny, sygn. 1717, k. 3, 163.

¹¹⁷ *Najnowsze dzieje Żydów...*, s. 474.

1.2.5. Wydawnictwa nieprofesjonalne

Ważną rolę w łódzkim ruchu wydawniczym odegrały wydawnictwa nieprofesjonalne, podlegające macierzystej instytucji, na rzecz której wydawały swoje publikacje. Zaliczyć do nich można wydawnictwa akademickie, towarzystwa naukowe, instytutów naukowo-badawczych, kurii biskupiej, galerii sztuki, partii politycznych.

Uniwersytet Łódzki (UŁ) nie posiadał własnego wydawnictwa¹¹⁸, choć w 1946 r. profesor Adam Czartkowski podjął starania o utworzenia własnej bazy poligraficznej. Właściciel niewielkiej drukarni, która miała zostać upaństwowiona, zgodził się przekazać ją uczelni w zamian za objęcie jej kierownictwa. Według obliczeń A. Czartkowskiego UŁ zyskałby możliwość drukowania rocznie 80–100 tomów czasopism, prac naukowych i podręczników. Jednak rektor profesor Tadeusz Kotarbiński uważał, że administracja uczelni nie podoła prowadzeniu zakładu poligraficznego, zaś działalność wydawnicza – jak w dwudziestoleciu międzywojennym – spoczywać będzie na stowarzyszeniach naukowych.

W latach 1946–1949 przygotowywano projekty utworzenia oficyny akademickiej. Kilka z nich opracował historyk dr Bohdan Baranowski, sekretarz Senatu UŁ; profesor Stefania Skwarczyńska postawiła wniosek o uruchomienie wydawnictwa drukującego przede wszystkim prace młodych uczonych. Rozważano także możliwość przejęcia od instytucji państwowej jednej z dużych, dobrze wyposażonych drukarni. I tym razem rektor wyraził obawę, że zakład przyniesie deficyt, co odbije się na sytuacji finansowej uczelni¹¹⁹. Opisuując historię łódzkiej *Alma Mater* Bohdan i Krzysztof Baranowscy zwrócili uwagę, „[...] że o utworzenie drukarni zabiegali przedstawiciele wydziałów lekarskich, dla których sprawa druku prac naukowych nie przedstawiała tak wielkich trudności, a więc Adam Czartkowski, Jan Muszyński, Stefan Bagiński. Natomiast zdecydowanie przeciwni temu byli niektórzy humaniści i prawnicy”¹²⁰. Poszczególne jednostki UŁ próbowały zorganizować własne wydawnictwa, np. Instytut Historii rozpoczął wydawanie techniką powielaczową monografii naukowych; jako pierwsza ukazała się rozprawa Bohdana Baranowskiego *Stosunki polsko-tatarskie w latach 1632–1648* (1949). Autor sam musiał wykonać prace redakcyjne, zabiegać o papier, znaleźć powielarnię, dopilnować wszystkich czynności technicznych oraz wysłać egzemplarze przeznaczone dla bibliotek i osób zainteresowanych publikacją¹²¹.

¹¹⁸ P. Lewkowicz, *Instytucje wydawnicze w Łodzi w latach 1945–1978* [maszynopis Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ], Łódź 1979, k. 55, 58.

¹¹⁹ Por. B. Baranowski, K. Baranowski, *Pierwsze lata Uniwersytetu Łódzkiego (1945–1949)*, Łódź 1985, s. 166–167.

¹²⁰ *Ibid.*, s. 167.

¹²¹ Por. *Ibid.*, s. 170.

Nakładem łódzkich uczelni regularnie ukazywały się programy wykładów i składy osobowe, które należy uznać za ważne wydawnictwa informacyjne promujące szkoły wyższe. Uniwersytet Łódzki wydawał *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1946–47* (1947); Politechnika Łódzka – *Program wykładów i skład osobowy na Wydziałach: Mechanicznym, Elektrycznym i Chemicznym na rok akad. 1946/47* (1946); Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego – *Skład osobowy i spis wykładów Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego <WSGW> w Łodzi na rok szkolny 1948/49* (1948); łódzki oddział Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie – *Spis wykładów i skład osobowy, rok akad. 1948/49* (1948); Wyższa Szkoła Ekonomiczna – *Spis wykładów i skład osobowy, rok akad. 1949/50* (1950).

Biblioteka Uniwersytecka podjęła działalność wydawniczą, ogłaszając *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok akademicki 1947/48* (1949). Od 1947 r. publikacje księgoznawcze ukazywały się również nakładem kierowanego przez Adama Łysakowskiego Państwowego Instytutu Książki (PIK), działającego w Łodzi w latach 1946–1949, instytucji naukowej podejmującej badania dotyczące książki, bibliotekarstwa, księgarstwa i czytelnictwa. Nie było to przedsiębiorstwo wydawnicze, Instytut podjął własną działalność publikacyjną, której nie zdążył rozwinąć¹²². Jego nakładem ukazały się m.in. *Skrót klasyfikacji dzieł świętej* zestawiony przez Pelagię Girwicównę (1947) oraz opracowanie Ksawerego Świerkockiego *Dziesięć wieków książki* (1949). W wydawnictwie ciągłym „Biuletyn Państwowego Instytutu Książki”, którego tom składał się z odrębnych numerów, ukazywały się sprawozdania z działalności Instytutu, jak *Tok i wyniki prac Instytutu 1946/47* (1947), wykazy nabytków biblioteki PIK w opracowaniu Krystyny Pieńkowskiej, publikacje pracowników m.in. *Przysposobienie czytelnicze młodzieży szkolnej* Marii Dembowskiej (1948), *Kompozycja bibliografii specjalnej* Heleny Hleb-Koszańskiej (1949), *Szkolnictwo bibliotekarskie i księgarskie* Witolda Nowodworskiego (1949).

W 1946 r. powstawały przy UŁ koła studenckie współpracujące w ramach Bratniej Pomocy Studentów¹²³ Uniwersytetu Łódzkiego. Warunki studiowania były bardzo trudne, brakowało klinik, zakładów naukowych, sal wykładowych, część studentów słuchała wykładów, stojąc i robiąc notatki na plecach kolegów.

¹²² Działalność Państwowego Instytutu Książki przedstawiła Małgorzata Korczyńska-Derkacz w monografii *Państwowy Instytut Książki (1946–1949) i jego rola w rozwoju bibliologii, bibliotekarstwa i kultury książki w Polsce*, Wrocław 2011.

¹²³ Towarzystwa Bratniej Pomocy Studentów, pot. Bratniak, samopomocowa organizacja studencka. Pierwsze Bratnie Pomocy w Polsce powstały w 1859 r. przy UJ i w 1889 r. przy UW, zajmowały się pomocą finansową niezamożnych studentów, prowadzeniem działalności oświatowej na wsi i mieście, walką z rufifikacją uczelni. W 20-lecie międzywojennym Bratnia Pomoc działała we wszystkich wyższych uczelniach w Polsce, prowadziła akcję socjalną (m.in. stołówki, opieka lekarska, pożyczki, sklepy, punkty usługowe) i organizowała życie kulturalne. Wznowiła działalność w 1945 r., w 1950 r. została zlikwidowana; jej funkcję przejęło Zrzeszenie Studentów Polskich. Por. *Encyklopedia PWN*, <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/3880418/bratnia-pomoc.html> [2012.02.06].

Studenci podjęli działalność wydawniczą w zakresie książek i skryptów niezbędnych dla nich, które rozprawiali na wielką skalę. Ich zasługą było, że pierwsze stenografowane wykłady ukazały się w postaci skryptów będących wówczas jedyną pomocą naukową¹²⁴. Wyróżniało się Koło Medyków Studentów Uniwersytetu Łódzkiego (skupiające studentów Wydziału Lekarskiego), którego kuratorem w latach 1945–1950 był prof. Stefan Bagiński. Przygotowano 11 skryptów, m.in. *Psychologię dla słuchaczy Wydziałów Lekarskich Uniwersytetu Łódzkiego* Alberta Aryjskiego (1946), *Dostawka skrzydłowa* Janiny Galasińskiej-Landsbergerowej (1947), *Zarys kliniki chorób zakaźnych* Witolda Lipińskiego (1948), *Zarys embriologii człowieka ogólnej i szczegółowej z rysunkami* S. Bagińskiego (1949). Członkowie Akademickiego Koła Farmaceutów „Lechia” w oparciu o wykłady Jana Muszyńskiego opracowali i wydali *Dodatek do farmakognozji* (1948).

Bratnia Pomoc Studentów UŁ napisała sprawdzanie ze swojej działalności w latach 1945–1946 (Łódź 1946) oraz wydała jednodniówkę podsumowującą trzy lata pracy (Łódź 1948). Koło Pedagogów UŁ opracowało *Wskazówki dla studiujących nauki pedagogiczne w Uniwersytecie Łódzkim* (1946). Studenci Studium Księgoznawstwa i Bibliotekoznawstwa przygotowali skrypty z wykładów Jana Muszkowskiego *Nauka o książce* (1948, 1949). Bratnia Pomoc Studentów PŁ wydała skrypty Bolesława Konorskiego *Układ jednostek elektrycznych i magnetycznych w ich historycznym rozwoju* (Łódź 1948), Rajnolda Kurowskiego i Michała Niezgodzińskiego *Wytrzymałość materiałów łącznie z elementami dynamiki ustrojów sprężystych* (Łódź 1949); Bratnia Pomoc Alumnów Seminarium Duchownego – *Bierzmowanie* (Łódź 1948, 1949) i *Nieszpory o Najświętszym Sakramencie* (Łódź 1948).

W wyzwolonej Łodzi wznowiło działalność przedwojenne Towarzystwo Przyjaciół Nauk, które w 1946 r. przekształciło się w Łódzkie Towarzystwo Naukowe (ŁTN) i podjęło działalność edytorską. W 1947 r. podczas zebrania Zarządu ŁTN prof. A. Czartkowski przedstawił umowę zawartą między Komitetem Redakcyjnym UŁ i Zarządem ŁTN, na mocy której dokonano podziału zadań wydawniczych. Uczelnia miała wydawać podręczniki uniwersyteckie oraz rozprawy i dzieła z zakresu nauk lekarskich, zaś ŁTN prace naukowe (z wyjątkiem dzieł medycznych). Profesor Tadeusz Kotarbiński, prezes ŁTN w latach 1946–1966, zabiegał o przyznanie Towarzystwu własnej drukarni i o „pełne ułatwienia w zakresie druku prac naukowych”¹²⁵.

Pierwsze rozprawy członków ukazały się w 1947 r. Wydano wówczas prace: Henryka Ułaszyna o pochodzeniu etnicznym nazwy Ukraińiec, Zdzisława Stieberta o problemach językowej i etnicznej odrębności Podhalan, Leszka Pawłowskiego przyczynek do znajomości biologii pijawek, Feliksa Wiśniewskiego o teorii

¹²⁴ Por. Z. Rau, *Z historii powstania studenckich kół naukowych na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Łódzkiego*, „Annales Academiae Medicae Lodziensis” T. 7 (1966) s. 385–386, 387.

¹²⁵ *Oficyna wydawnicza „Łódzkie Towarzystwo Naukowe”: 1947–2008 2008: [katalog wystawy]*, oprac. Jerzy Mikucki, Karolina Ławska, Łódź 2009, s. 81–82.

jądra atomowego. W kolejnym roku wydano kilka monografii naukowych, m.in. Stefani Skwarczyńskiej, Konrada Jażdżewskiego, Bohdana Baranowskiego, Jana Dylika, Jana Chałasińskiego¹²⁶.

Publikacje członków Towarzystwa ukazywały się w seriach wydawniczych, w roku 1947 rozpoczęto drukowanie serii „Prace Wydziału I. Językoznawstwa, Nauki o Literaturze i Filozofii”, którą zainicjował referat Henryka Ułaszyna *Pochodzenie nazwy etnicznej Ukrainiec* (1947). Na Wydziale II. Nauk Historycznych i Społecznych wydawano „Prace Wydziału II” oznaczone jako „Wydział II”. Pierwszą pozycją tej serii była rozprawa Bohdana Baranowskiego *Polska a Tatarszczyzna w latach 1624–1629* (1948). Wydział powołał serię „Acta Archaeologica Universitatis Lodziensis”, w podserii „Acta Praehistorica Lodziensia” wydano *Atlas do pradziejów Słowian* Konrada Jażdżewskiego (1948). Serię wydawniczą „Prace Wydziału III. – Nauk Matematyczno-Przyrodniczych” rozpoczęło opracowanie Feliksa J. Wiśniewskiego *La théorie des noyaux* (1947). Ogłaszano w niej prace w językach polskim, angielskim lub francuskim. Od 1948 r. drukowano serię „Acta Geographica Universitatis Lodziensis”. W roku 1949 powołano Wydział IV. Nauk Lekarskich (od 1964 r. Wydział IV. Nauk Medycznych), serię „Prace Wydziału IV” zainicjowała w 1951 r. rozprawa Lucjana Stępnia *Badania nad powstawaniem tarczycy zastoinowej*¹²⁷.

Po II wojnie światowej działały w Łodzi samodzielne instytuty skupiające pracowników nauki i prowadzące działalność wydawniczą. Należał do nich Polski Instytut Służby Społecznej będący wydawcą serii „Biblioteka Służby Społecznej”, w której ukazały się m.in. *Lustracje społeczne* Stanisława Rychlińskiego (1947), *Rodziny zastępcze Łodzi* A. Majewskiej (1948), *Żywe tradycje współdziałania na wsi* Kazimierzy Zawistowicz-Adamskiej (1948); Państwowy Instytut Higieny Psychiczej oraz Instytut Doskonalenia Zawodowego Rzemiosła. Swoje publikacje wydawały Izba Rzemieślnicza i Instytut Doskonalenia Zawodowego Rzemiosła, m.in. *XII Sprawozdanie Izby Rzemieślniczej w Łodzi za rok 1947* (1948), *Miasta, rzemiosło, cechy* Henryka Eile (Instytut Doskonalenia Zawodowego Rzemiosła, 1947) w serii „Biblioteka Uniwersytetu Rzemieślniczego”.

Dla przemysłu lekkiego wiodącymi edytorami byli Naukowo-Badawczy Instytut Włókiennictwa, który wydawał serię „Biblioteka Włókiennika” oraz Naczelny Inspektorat Przemysłu Włókienniczego, który przygotował ośmioczęściowy *Przewodnik włókniarza* (1948). Większość produkcji wydawniczej została opracowana przez centrale handlowe i centralne zarządy poszczególnych gałęzi przemysłu, m.in. Centralę Handlową Przemysłu Chemicznego, Metalowego, Papierniczego, Skórzanego; Centralny Zarząd Przemysłu Bawełnianego, Gumowego, Tkanin Dekoracyjnych, Włókien Łykowych. Ważną częścią tej produkcji

¹²⁶ Por. B. Baranowski, K. Baranowski, *Pierwsze lata Uniwersytetu Łódzkiego...*, s. 168–169; J. Kuciński, *Łódzkie Towarzystwo Naukowe...*, s. 79–80; *Łódzkie Towarzystwo Naukowe*, <http://www.ltn.lodz.pl/> [2011.09.03].

¹²⁷ J. Kuciński, *Łódzkie Towarzystwo Naukowe...*, s. 141–143.

stały się instrukcje i cenniki, wydawnictwa niezbędne dla inżynierów i techników; m.in. *Instrukcja dotycząca prowadzenia aprowizacji w fabrykach przemysłu włókienniczego* opracowana przez M. Nawarycza i zatwierdzona przez Centralę Aproprowizacji Przemysłu Włókienniczego (1945), *Cennik hurtowy artykułów Biura Sprzedaży Produktów Organicznych, Łódź. Luty 1949* przygotowany przez Centralę Handlową Przemysłu Chemicznego (1949), *Opis technologiczny i warunki techniczne. Chłopięce trzewiki skórzane. Art. S. 89634-64017* opracowany przez Centralny Zarząd Przemysłu Skórzanego (1950). Były to przede wszystkim publikacje w języku polskim. W latach 1946–1947 w serii „Biblioteka Włókiennika” ukazało się 7 przekładów wydawnictw specjalistycznych z języka rosyjskiego. W 1950 r. Centralny Zarząd Przemysłu Tkanin Dekoracyjnych przygotował 3 przekłady z języka angielskiego, 2 z niemieckiego i po jednym z francuskiego i rosyjskiego.

Swoje publikacje przygotowywały branżowe związki zawodowe, już w 1945 r. Związek Zawodowy Pracowników Leśnych i Przemysłu Drzewnego R.P. wydał swój Statut oraz jednodzielną. Ukazał się drukiem m.in. *Statut Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Włókienniczego w Polsce* (1947), *Statut Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Spożywczego w Polsce* (1948). Ukazywały się układy zbiorowe pracy, np. *Umowa zbiorowa i cennik dla przemysłu drukarskiego, litograficznego, chemigraficznego i introligatorskiego w Łodzi i Okręgu Łódzkim* (1945), *Układ zbiorowy pracy dla robotników, zatrudnionych przy eksploatacji leśnej, odnowieniu, pielęgnowaniu, ochronie i urządzeniu lasu, oraz żywicowaniu, zawarty między Ministerstwem Leśnictwa z jednej strony a Zw. Zawod. Pracowników Leśnych i Przemysłu Drzewnego z siedzibą w Łodzi z drugiej strony* (1946), *Zbiorowy układ pracy dla przemysłu włókienniczego* (1949), *Układ zbiorowy pracy dla przemysłu futrzarskiego obowiązujący od dnia 1 stycznia 1949 r.* (1949).

Indywidualnemu i zespołowemu współzawodnictwu pracy zakładów przemysłowych, które zostało przejęte z radzieckiego modelu gospodarczego, towarzyszyły okolicznościowe publikacje, np. *Regulamin indywidualnego współzawodnictwa pracy na terenie Państwowych Zakładów nr 17 w Łodzi* (1948), *Regulamin współzawodnictwa indywidualnego przemysłu włókienniczego* (1949), *Regulamin zespołowego współzawodnictwa przemysłu włókienniczego* (1949), *Metody pracy przodowników w przemyśle bawełnianym* (1949), Antoniego Aniołkiewicza *Jak pracuje przodujący tkacz* (1949), *Biuletyn informacyjny Okręgowego Komitetu Współzawodnictwa Pracy przy Związku Zawodowym Pracowników Poczty i Telekomunikacji w Łodzi* (1949).

Aktywnością wydawniczą wykazywał się ruch spółdzielczy, który w latach 1945–1948 wydał w Łodzi co najmniej 54 wol. Nakładem Związku Rewizyjnego Spółdzielni RP ukazały się 43 wol., wśród nich m.in. *Księgarstwo spółdzielcze Stanisława Maławskiego* (1945), wykłady Hanny Dobrowolskiej i Stefana Matuszkiewicza *Dlaczego i jak zakładamy Spółdzielnie Uczniowskie* (1946), *Księgo-*

wość spółdzielni Józefa Kotowicza (1946), *Ogólne wiadomości o ubezpieczeniach przymusowych w Polsce* Stefana Grońskiego (1947), *Rynek ubezpieczeniowy* Kazimierza Secomskiego (1947). A także seria „Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne”, w ramach której wydano m.in. wykłady Stanisława Godeckiego, *Współpraca kierownika oddziału z radą okręgową* (1945), Mariana Rapackiego *Zasady i podstawy spółdzielczego systemu gospodarczego* (1945), skrypt Franciszka Kielana i Anatola Grika *Księgowość spółdzielni rolniczo-handlowej* (1946), wykłady Stefana Grońskiego *Ogólne wiadomości o ubezpieczeniach przymusowych w Polsce* (1947), Stefana Tymińskiego *Podstawowe wiadomości o ubezpieczeniach społecznych w Polsce* (1947).

Związek Spółdzielni Spożywców wydał m.in. wykłady Józefa Jasińskiego *Zasady gospodarki handlowej hurtowni i oddziału* (1945) i Daniela Kotowicza *Ubezpieczenia prywatne* (1945); „Społem” Związek Gospodarczy Spółdzielni R.P. – broszurę informacyjną *Społem Związek Gospodarczy spółdzielni R.P.* (1945), *Katalog specjalny nr 6. Rolnictwo i gospodarstwo domowe* (1948); Centralny Związek Spółdzielczy – *Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne, rok szkoleniowy 1948/49*. Z okazji obchodów Dnia Spółdzielczości powoływano Centralny Komitet Wykonawczy Obchodu Dnia Spółdzielczości, który przygotowywał okolicznościowe publikacje, m.in. *W barwach tęczy. Materiały do urządzania akademii i obchodów na Dzień Spółdzielczości* (1945), *Instrukcję dla terenowych (wojew., powiat. i lokalnych, miej. i wiejskich) komitetów obchodu dnia spółdzielczości* (1945, 1946), *Tęcza w naszej szkole* (1946), jednodniówkę *Spólnota* (1945).

Centrala Rolnicza Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” organizowała Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne i Spółdzielcze Technikum Korespondencyjne, wydawała materiały szkoleniowe, m.in. *Dla pracowników i kandydatów na pracowników spółdzielni ogrodniczych* (1948), *Kształcenia Księgowych* (1948). „Samopomoc Chłopska” prowadziła wydawnictwo, w którym ukazały się m.in. opowiadania Józefa Pogana *Dekret niebieski; Biedny i bogaty* (1946), nowele Władysława Dunarowskiego *Zachodni wiatr* (1947).

Regularnie, od 1946 r., nakładem Kurii Biskupiej ukazywało się *Ordo Divini officii ac missarum ad usum venerabilis cleri dioecesis Lodzensis*. Kuria była również wydawcą okolicznościowej publikacji z okazji ingresu biskupa Michała Klepacza (1947) oraz przeznaczonych dla młodzieży akademickiej wykładów Witolda Pietkuna *Rozum i wiara* (1947) i *Rozważań młodzieży katolickiej* ze wstępem bp. M. Klepacza (1947). Nakładem Koła Księży Prefektów ukazał się zbiór pieśni religijnych (1948). Oficyna Chrześcijańskiego Zboru Świadków Jehowy „Złoty wiek”, wydająca czasopismo pod tym samym tytułem, przygotowała *Pieśni na chwałę Jehowy* (1946).

Publikowano katalogi wystaw, już w 1945 r. Związek Zawodowy Polskich Artystów Plastyków w Łodzi zorganizował co najmniej dwie wystawy, dokumentują je zarejestrowane katalogi drzeworytów Stanisława Łuckiewicza (sierpień – wrzesień 1945 r.) oraz ekspozycji Krakowskiego Zawodowego Związku Polskich

Artystów Plastyków : (grudzień 1945 – styczeń 1946 r.). Miejska Galeria Sztuk Plastycznych w Łodzi przygotowała wydawnictwa m.in. związane z *Wystawą prac malarskich i rysunków Walentyny Symonowicz, Jerzego Mierzejewskiego* (1946), wystawą objazdową Muzeum Narodowego w Warszawie *Cyprian Norwid 1821–1883: w 125 rocznicę urodzin* (1947). Ośrodek Propagandy Sztuki wydał *Katalog czwartej dorocznej wystawy prac członków Związku Zawodowego Polskich Artystów Plastyków* (1948).

W 1945 r. aktywnością wydawniczą wykazał się Związek Młodzieży Wiejskiej RP „Wici”, który w serii „Biblioteka Wici” przedstawił 6 wol., m.in. scenariusze imprez okolicznościowych *Plon niesiemy plon* i *W naszej świetlicy* w opracowaniu Piotra Greniuka, *Wybór poezji* Jana Kasprowicza. W następnym roku jego nakładem ukazało się *Słowo o Jakubie Szeli* Bruno Jasińskiego i *Kościuszko we Francji* Zofii Turskiej. W 1948 r. „Wici” utracił samodzielność i został włączony do Związku Młodzieży Polskiej. Działalność edytorską prowadził Wojewódzki Komitet Robotniczy PPS, który ogłosił m.in. *O reformę prawa małżeńskiego i urzędów stanu cywilnego* (1945), *Uchwały narady aktywów partyjnych PPS i PPR w Łodzi* (1945), poezje Jana Piotrowskiego *Umarłe ręce* (1945), przemówienie Juliana Hochfelda *PPS nie zawiedzie zaufania mas pracujących* (1946). Nakładem Łódzkiego Komitetu Robotniczego PPS ukazał się przygotowany przez Eugeniusza Ajnenkiela *Śpiewnik robotniczy P.P.S.* (1945).

W latach 1946–1947 KC PPR wydawał w Łodzi serię „Notatnik Referenta. Polityka Polskiej Partii Robotniczej”, w której ukazały się m.in. *Prawda o antysemityzmie* (1946), *Trzyletni plan odbudowy gospodarczej* (1946), *I-Maja – święto zwycięskiego ludu polskiego* (1947). Nakładem Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej wydano przemówienia Józefa Stalina i Wiaczesława Mołotowa wygłoszone w 1946 r. na przedwyborczych zebraniach w Moskwie w związku z wyborami do Rady Najwyższej ZSRR (1946). Można wskazać na biografię Romana Zambrowskiego pióra Marii Rutkiewicz (1947), *Proces faszystowsko-titowskiej bandy prowokatorów i dywersantów w Budapeszcie* wydany przez Komitet Łódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (1949) czy wydaną w serii „Materiały Kursu Korespondencyjnego – PPR” publikację *PPR w walce o niepodległość* (1949). Działalność wydawnicza łódzkich struktur PPR, a następnie PZPR nie była rozbudowana. Jej nakładem pojawiały się wydawnictwa o charakterze informacyjnym i propagandowym, materiały pomagające w prowadzeniu pracy agitacyjnej, pozyskiwaniu nowych członków oraz utwierdzeniu „już przekonanych”. Nie trafiły one do księgarń, nie były przeznaczone dla szerokiego grona czytelników. Ich znajomość miała pomóc partyjnym agitatorom udzielać właściwych odpowiedzi na pytania, jakie mogły paść podczas zebrań, masówek, wieców ze strony uczestników posiadających słabą świadomość polityczną.

Repertuar powojennych łódzkich wydawców obejmował tytuły pozwalające na uzupełnienie braków w zniszczonych księgozbiorach publicznych i prywatnych. Wydawcy starali się zapewnić czytelnikom dostęp do podręczników szkolnych,

literatury fachowej i literatury pięknej. Edytorzy dążyli do zachowania ciągłości między działalnością wydawniczą 20-lecia międzywojennego i podjętą po pięcioletniej przerwie, za jej przejaw należy uznać kontynuowanie numeracji wydań, np. zbiór opowiadań dla dzieci *Nasz plac* Aleksandra Janowskiego wydany w 1945 r. wspólnie przez łódzkie wydawnictwo Michała Arcta i krakowską oficynę Tadeusza Gieszczykiewicza zostało oznaczone jako szóste. Książka ta pochodziła z przedwojennego repertuaru firmy M. Arct. Piąte wydanie *Wykładów o spółdzielczości* Stanisława Thugutta z 1946 r. ukazało się nakładem Związku Rewizyjnego Spółdzielni RP, wcześniejsze edycje zostały przygotowane przez „Społem” w Warszawie (1938, 1939). Wydane przez Księgarnię Naukową K. Wiśniewskiego czwarte wydanie *Rozmowy z pesymistą* Władysława Witwickiego (1946) było wcześniej w repertuarze „Łwowskiej Biblioteczki Pedagogicznej” (1938).

W ogólnopolskiej produkcji wydawniczej od roku 1945 obecne były przekłady literatury radzieckiej. Jak zauważył A. Bromberg, w ciągu pierwszych czterech lat po wyzwoleniu kwestia przekładów literatury radzieckiej i rosyjskiej została zaniedbana przez wydawców, ukazało się 90 tytułów. W kolejnych latach bezkrytycznie tłumaczono słabe utwory, co wyrządziło szkodę literaturze radzieckiej¹²⁸. W Łodzi nakładem „Książki” ukazały się w 1946 r. dwa tytuły prozy radzieckiej – *Matka* Maksyma Gorkiego i *Upadek Paryża* Ilii Erenburga. Wydawca tak ważne dla nowej polityki wydawniczej tytuły lokował w Warszawie i wydawał w wielotysięcznych nakładach. Natomiast wydawcy nieuspołecznieni sięgali po tytuły, które zdobywały nabywców. W ich repertuarze znajdowała się klasyka literatury rosyjskiej – utwory A. Puszkina, M. Lermontowa, I. Turgieniewa, F. Tiutczewa. Każdy przeznaczony do wydania tytuł musiał przejść przez kontrolę cenzury, a wydawanie klasyki było bezpieczną decyzją, bowiem cenzorzy nie ingerowali w autonomię dziewiętnastowiecznej literatury.

1.3. Łódzcy wydawcy w latach 1950–1956

Lata 1950–1956 charakteryzował centralny system planowania i kierowania ruchem wydawniczym, co ograniczyło samodzielność oficyn. W lipcu 1949 r. premier Józef Cyrankiewicz polecił opracować projekt uchwały w sprawie powołania centralnej jednostki kierującej ruchem wydawniczym i dystrybucją książek. W sierpniu tego roku Sekretariat KC PZPR rozpoczął tworzenie Centralnej Komisji Wydawniczej (CKW). Urząd ten nadzorował „[...] sprawy wydawnictw, przemysłu graficznego i księgarstwa, a w szczególności: 1) sprawy bezpośrednio zarządu przedsiębiorstwami wydawniczymi, przemysłu graficznego i księgarstwa; 2) nadzór i koordynacja działalności jednostek wydawniczych i przemysłu graficznego, podległych poszczególnym ministrom, instytucjom państwowym

¹²⁸ A. Bromberg, *Książki i wydawcy...*, s. 18, 20, 114.

i organizacjom społecznym oraz spółdzielczych jednostek wydawniczych i przemysłu graficznego¹²⁹. Decydujący głos podczas konstruowania państwowego planu wydawniczego na 1950 r. i nadchodzącą sześciolatkę miało 11 podkomisji CKW, do których należało zaprowadzenie nowych proporcji na rynku książki. Opracowując roczne plany, CKW wymuszała na wydawcach wykonanie swoich zaleceń, decydując o przydziałach papieru na druk książek i udzielając zezwoleń na korzystanie z usług zakładów graficznych. Wydawcy zaś, nim zgłosili swoje propozycje repertuarowe Biuru CKW, musieli „[...] uzyskać dla każdego tytułu aprobatę kierownictwa resortów, którym podlegał profil programowy danej oficyny¹³⁰”. Wydawnictwa literackie zabiegały o zgodę ministra kultury i sztuki.

Członkowie CKW dążyli do zmarginalizowania oficyn nieuspołecznonych, skreślając „szkodliwe tytuły” z ich programów lub przekazując atrakcyjniejsze propozycje wydawcom uspołecznonym. Wydawcy ci mogli jedynie publikować poradniki dotyczące życia codziennego. Według ustaleń Stanisława Kondka w 1950 r., w skali całego kraju, wydali jedynie kilkanaście innych tytułów. Większość produkcji datowanej na ten rok ukazała się w wyniku nieterminowego wykonania usług drukarskich. Decydenci mieli świadomość, że ich działania spowodują luki wśród pozycji poszukiwanych i poczytnych, ale zamierzali je wypełnić tekstami ideowymi, jak *Stalin – najlepszy przyjaciel Polski, chorąży pokoju, budowniczy komunizmu* Romany Granas czy *Soso* Heleny Bobińskiej¹³¹.

W 1950 r. zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów utworzono Centralę Obrotu Księgarskiego „Dom Książki”, która przejęła wszystkie księgarnie państwowe, spółdzielcze i magazyny księgarskie. Prowadzono także akcję odkupywania i nacjonalizowania prywatnych księgarni, choć, jak zaznacza Dariusz Jarosz, tylko niektóre z nich zostały ponownie otwarte. Przedsiębiorstwo to zajmowało się sprzedażą książek (hurtową i detaliczną) oraz, do powołania w 1953 r. przedsiębiorstwa państwowego Centrali Handlu Zagranicznego Ars Polona, ich importem. Jego dominacja była przytłaczająca i obejmowała ponad 80% rynku księgarskiego. Decyzja władz o konieczności kupowania przez „Dom Książki” całych nakładów, bez prawa zwrotu, obarczyła księgarzy odpowiedzialnością materialną i ryzykiem handlowym za złe decyzje wydawnicze¹³².

W 1951 r. powołano Centralny Urząd Wydawnictw, Przemysłu Graficznego i Księgarstwa przy Prezydium Rady Ministrów, któremu podlegała większość wydawnictw, z wyjątkiem wydawnictwa Ministerstwa Obrony Narodowej, Państwowego Wydawnictwa Naukowego, „Ossolineum”, Państwowego Zakładu Wydawnictw Lekarskich, Państwowego Zakładu Wydawnictw Szkolnych, Wy-

¹²⁹ Dekret z mocą ustawy z 2 sierpnia 1951, Dz.U.R.P. 1951 Nr 41 poz. 309; uchwała Rady Ministrów w sprawie zakresu działania i tymczasowej struktury organizacyjnej, Monitor Polski 1951 Nr A-85 poz. 1165. [Za:] J. Muszkowski, *Życie książki*, Kraków 1951, s. 230.

¹³⁰ S.A. Kondek, *Papierowa rewolucja*, Warszawa 1999, s. 34.

¹³¹ *Ibid.*, s. 34, 36, 37.

¹³² D. Jarosz, *Dzieje książki...*, s. 19, 37–38.

dawnictwa Geologicznego i innych wydawnictw resortowych. Jednak i nad nimi sprawował nadzór, decydując m.in. o przydziale papieru, drukarni czy dystrybucji książek. Urząd kierował polityką kadrową i finansową, także dewizami na cele wydawnicze, przemysł graficzny i księgarstwo. Miał skomplikowaną strukturę organizacyjną – zatwierdzaniem i kontrolą realizacji planów wydawniczych zajmowało się 5 departamentów (Planowania, Programowy, Organizacji i Techniki, Kadr i Zatrudnienia) i 3 samodzielne wydziały (Przekładów, Obrotu Księgarskiego, Czytelnictwa i Propagandy). Poszczególne oficyny, drukarnie i dystrybutorów książek nadzorowały 3 centralne zarządy (Wydawnictw, Przemysłu Graficznego, Księgarstwa)¹³³. Nad koncepcjami ideologicznymi planu wydawniczego czuwała Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego. Przywiązywała ona wagę do publikowania książek i broszur na temat planu sześcioletniego, przekładów z języka rosyjskiego i klasyków marksizmu¹³⁴.

Centralne planowanie dotyczyło również drukarni, które obowiązywały miesięczne tytułowe plany składu, druku i gotowej produkcji. Wykonywanie planów utrudniały problemy z przestarzałym parkiem maszynowym. Większość urządzeń liczyła 20–50 lat, zostały wyciągnięte z gruzów, były wielokrotnie remontowane, brakowało zaś nowych maszyn.

W rozwoju działalności wydawniczej w Łodzi cezurę stanowi 1950 r., gdyż w roku poprzednim zakończyli działalność wydawcy prywatni i spółdzielnie. Oficyny „Czytaj”, „Kolumna”, „Poligrafika”, Polska Agencja Wydawnicza, S. Jamiołkowski i T.J. Evert oraz Spółdzielnia „Akademicka” przedstawiły co najmniej 14 wol. datowanych na 1950 r. Mogło to wynikać z decyzji edytorów o postdatowaniu publikacji lub niedotrzymaniu terminu wykonania zamówienia przez zakłady graficzne w poprzednim roku. W kolejnych latach ich nakładem nie pojawiały się już nowe publikacje.

W 1950 r. w Łodzi nie było profesjonalnej oficyny, ograniczono także działalność wydawnictw nieprofesjonalnych. Z dniem 1 stycznia 1950 r. odebrano organizacjom studenckim prawo do wydawania skryptów. Potrzeby naukowe studentów mieli zaspokajać delegaci Komitetu Wydawnictw Naukowych i Podręczników dla Szkół Wyższych, nawiązując współpracę z przedstawicielstwem Państwowych Zakładów Wydawnictw Szkolnych¹³⁵. W latach 1950–1951 oficyna ta przygotowała nie mniej niż 33 wol., m.in. podręczniki Stanisława Lipko *Wstęp do geografii* (1950), Feliksa Różyckiego *Geologia dynamiczna* (1950), Ćwiczenia z farmakognozji opracowane przez Koło Naukowe Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej (1950), Henryka Katza *Historia ruchów społecznych XIX i XX wieku* (1951), Edwarda Józefowicza *Chemia nieorganiczna* (1951).

¹³³ S.A. Kondak, *Papierowa...*, s. 42.

¹³⁴ D. Jarosz, *Dzieje książki...*, s. 19, 35–37.

¹³⁵ D. Degen, *Miodowe miesiące*, Toruń 2004, s. 143.

Po wyeliminowaniu z rynku wydawców nieuspołecznionych jedynym wydawcą profesjonalnym i głównym edytorem literatury naukowej w Łodzi stał się tutejszy oddział Państwowego Wydawnictwa Naukowego (PWN). Działające od 1951 r. PWN przejęło inicjatywę wydawniczą w zakresie przygotowywania podręczników dla szkół wyższych. W latach 1951–1956 jego nakładem ukazało się 190 wol. publikacji naukowych, w tym skrypty przygotowane przez wykładowców łódzkich uczelni. Wykładowcy Akademii Medycznej, np.: Bolesław Broda, Franciszek Kaczmarczyk wydali *Rośliny lekarskie nasienne* (1951); Mieczysław Fuchs *Stomatologię zachowawczą* (1951); Jan Muszyński *Farmakognozę* (1951); Tadeusz Gorzkowski *Technikę ważniejszych zabiegów w medycynie* (1952); Wincenty Tomaszewicz *Patologię chirurgiczną* (1952); Bernard Zabłocki *Immunologię* (1955). Od 1953 r. PWN przestało wydawać skrypty dla studentów medycyny (w latach 1953–1955 ukazały się 2 wol.), ich edycję przejął Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich¹³⁶. W serii „Skrypty dla Szkół Wyższych” oficyna przygotowywała podręczniki dla studentów Uniwersytetu Łódzkiego, np. *Ewolucjonizm* Andrzeja Grębeckiego, Włodzimierza Kinastowskiego i Leszka Kuźnickiego (1955), *Zarys historii historiografii polskiej* Mariana H. Serejskiego (1954); Politechniki Łódzkiej, np. *Wetnoznawstwo* Andrzeja Doberczaka (1954); Wyższej Szkoły Ekonomicznej *Ekonomika i organizacja obrotu artykułami tekstylnymi* Michała Bieńka i Włodzimierza Smoleńskiego (1954); Wyższej Szkoły Pedagogicznej, np. *Wykłady fizyki doświadczalnej* Eugeniusza Dmochowskiego (1951), a także dla innych uczelni m.in. Politechniki Częstochowskiej, np. *Maszyny i technologia przeróbki plastycznej metali na zimno* Jerzego Kołakowskiego (1956), Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, np. *Geometrię różniczkową* Leona Jeśmanowicza (1955). W 1954 r. działalność wydawniczą podjęła Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa. Jej nakładem ukazały się skrypty m.in. Andrzeja Ancuta *Elementy sztuki i techniki operatorskiej*. Cz. 1–2 (1954–1955), Władysława Jewsiewickiego *Uwagi o polskim filmie : (1908–1939)* (1955), Ilii Borysewicza Blumberga *Kontrast obrazu fotograficznego* (1956), Renato Maya *Język filmu* (1956).

Do 1953 r. wydawcą prac naukowych łódzkich uczonych pozostało Łódzkie Towarzystwo Naukowe (ŁTN), które przygotowało 79 wol. Ukazały się wówczas m.in. rozprawy Bohdana Baranowskiego *Znajomość wschodu w dawnej Polsce do XVIII wieku* (1950), Jerzego Schnaydra *De periegetarum Graecorum reliquiis* (1950), Stanisława Zajączkowskiego *Studia nad terytorialnym formowaniem ziemi łęczyckiej i sieradzkiej* (1951), Zuzanny Klekowskiej *Badania nad rozrodnością pijawek z rodzaju *Erpobdella de Blainville** (1951), Wacława Szuberta *Fryderyk Skarbek w polskiej i obcej literaturze ekonomicznej* (1952), Józefa Chałasińskiego „*Gentleman*” i *zagadnienie kultury narodowej* (1952) i *Z zagadnień kultury kapitalizmu* (1953), Andrzeja Zbrożyny *Zjawisko nieutożsamiania bodźca*

¹³⁶ A. Bromberg, *Książki i wydawcy...*, s. 221.

działającego na różnych płach fizjologicznych u psów (1953). Od 1954 r. Towarzystwo nie było wydawcą swoich publikacji, zadanie to przejęły wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu i oddział łódzki PWN. Było to związane z podporządkowaniem działalności ŁTN powstałej w 1951 r. Polskiej Akademii Nauk (PAN) oraz z roztoczeniem przez Radę Naukowo-Wydawniczą PAN kontroli nad działalnością wydawniczą i przekazanie PWN edycji publikacji naukowych¹³⁷. Ukazały się m.in. *Uwagi o znaczeniu języków nieindoeuropejskich dla nauki o języku* Janusza Chmielewskiego (1954), Wacława Całki *Morfologia mięśnia piersiowego większego i piersiowego mniejszego z uwzględnieniem cech konstytucyjnych* (1955), Bernarda Zabłockiego *Badania nad układem hialuronidaza – kwas hialuronowy* (1955), Mieczysława Wallisa *Leonardo da Vinci* (1955), Andrzeja Boleskiego *Słownictwo Juliusza Słowackiego* (1956), Tadeusza Włodzimierza Michalskiego *Studia nad strukturą antropologiczną krajów alpejskich* (1956), Jerzego Pertyńskiego *Rola czynników hormonalnych w prawidłowej i nieprawidłowej czynności gruczołów mlecznych* (1956).

Łódzkie wyższe uczelnie nadal nie prowadziły działalności wydawniczej, ogłaszały jedynie swoje informatory, np. *Skład osobowy i spis wykładów prowadzonych na Uniwersytecie Łódzkim* (1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956), *Spis wykładów i skład osobowy Akademii Medycznej* (1951), *Spis wykładów i skład osobowy Wyższej Szkoły Ekonomicznej* (1951, 1956), *Program wykładów i skład osobowy na Wydziałach: Mechanicznym, Elektrycznym, Chemicznym, Włókienniczym i Chemii Spożywczej* przygotowany przez Politechnikę Łódzką (1950, 1952, 1954, 1956) oraz *Informator dla młodzieży rozpoczynającej studia na Politechnice Łódzkiej* (1953), *Skład osobowy i spis wykładów w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej* (1954, 1955). Jedynie Instytut Historyczny UŁ wydawał publikacje swoich pracowników, np. Stefana Krakowskiego *Problematyka miejska w historiografii polskiej* (1950), Władysława Jewsiewickiego *Przemysł filmowy w Polsce w okresie międzywojennym (1919–1939)* (1951), Jana Fijałka *Pabianice i włość pabianicka w drugiej połowie XVII i w XVIII w.* (1952), Lucjana Kieszczyńskiego *Strajk powszechny w Łodzi w 1933 r.* (1954). Biblioteka Uniwersytecka ogłasza sprawozdanie ze swojej działalności, m.in. za okres 1 IX 1948–31 XII 1949 (1950). Wykaz czasopism zagranicznych znajdujących się w zbiorach księżnicy przygotowały Irena Treichel (1950) i Wiesława Kaszubina (1955), a Krystyna Pieńkowska opracowała *Informator dla czytelników* (1951). Jako nadbitka ukazał się artykuł Heleny Więckowskiej *Biblioteka Uniwersytecka* (1952), zaś z okazji 10-lecia placówki wydano okolicznościowy tom *Pierwsze dziesięciolecie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi 1945–1954* (1955). Wspólnym przedsięwzięciem BUŁ i ŁTN było wydanie *Bibliografii prac Juliana Marchlewskiego*, zestawionej przez Jadwigę Kaczanowską (1954). Ukazała się ona w dwóch seriach „Prace Wydziału 2 [ŁTN]” i „Wydawnictwa Bibliograficzne Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi”, którą zainicjowała.

¹³⁷ *Ibid.*, s. 88–89.

Zbiór publikacji naukowych dopełniały wydawnictwa Muzeum Archeologicznego ogłaszane w serii „Biblioteka Muzeum Archeologicznego w Łodzi”, ukazały się m.in. *Zagadnienie grobowców kujawskich w świetle ostatnich badań* Waldemara Chmielewskiego (1952), *Przewodnik po Dziale Numizmatycznym Muzeum Archeologicznego w Łodzi* Anatola Gupieńca (1954), *Od motyki do traktora. Przewodnik po wystawie objazdowej* (1954). Muzeum Etnograficzne przygotowało *Katalog garncarstwa ludowego woj. rzeszowskiego opracowany według zbiorów i materiałów archiwalnych Muzeum Etnograficznego w Łodzi* w opracowaniu Janiny Krajewskiej (1952), zaś nakładem Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego ukazała się rozprawa Bohdana Baranowskiego *Najdawniejsze procesy o czary w Kaliszu* (1951).

W 1949 r. nastąpił spadek liczby wydawnictw o tematyce przemysłowej i technicznej. Było to związane z powołaniem w tym roku, przy Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w Warszawie, Państwowych Wydawnictw Technicznych. Oficyna przejęła wydawanie literatury z zakresu chemii, energoelektryki, mechaniki i technologii ogólnej, budownictwa i architektury, przemysłu lekkiego i spożywczego, górnictwa i hutnictwa, podręczników dla techników i innych pozycji. W 1953 r. wyłączono zeń redakcje publikacji dotyczących przemysłu lekkiego, rolnego i spożywczego, które przekształcono w samodzielne Wydawnictwo Przemysłu Lekkiego i Spożywczego z siedzibą w Warszawie¹³⁸.

Działalność wydawniczą prowadziły centralne zarządy różnych gałęzi przemysłu: Centralny Zarząd Przemysłu Skórzanego przygotował szereg opisów technologicznych i warunków technicznych pozwalających wykonać różne rodzaje obuwia damskiego, męskiego i chłopięcego (1950), instrukcje dotyczące rozliczania kosztów w zakładach i przedsiębiorstwach garbarskich (1950, 1952), Centralny Zarząd Przemysłu Włókien Łykowych *Instrukcję rozliczenia robocizny na poszczególne produkowane wyroby* (1950), Centrala Tekstylna opracowaną przez Romualda Jackowskiego instrukcję *Dekoracja okna wystawowego* (1950), Centralny Zarząd Przemysłu Wełnianego przygotował publikację dotyczące branżowego planu kont (1951), *Instrukcję o ujęciu i rozliczeniu kosztów dla przemysłu wełniano-zgrzebnego i wełniano-czesankowego* (1952), Centralny Zarząd Przemysłu Gumowego wydał *Doświadczenia racjonalizatorów przemysłu gumowego* (1951), Centralny Zarząd Skupu Surowców Włókienniczych i Skórzanych *Instrukcję techniczno-organizacyjną odbioru plonu lnu i konopi* (1952), Centralny Zarząd Przemysłu Garbarskiego opracował *Instrukcję w sprawie jednolitego, opartego na właściwych źródłach sporządzania sprawozdań dla G.U.S. w przedsiębiorstwach przemysłu garbarskiego* (1953), nakładem Centralnego Zarządu Przemysłu Filcowego ukazał się podręcznik *Technologia filców bitych i wyrobów filcowych* (1953), Centralny Zarząd Przemysłu Włókien Sztucznych ogłosił *Echa z narady aktywu służby zaopatrzenia przemysłu włókien sztucznych pod hasłem: „Każdy zaopatrzeniowiec dobrym gospodarzem na powierzonym odcinku pracy”*,

¹³⁸ *Ibid.*, s. 176–177, 179.

Gorzów 30–31 VIII 1954 r. (1954), Centralny Zarząd Przemysłu Tkanin Technicznych – dwie publikacje dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy w tkalniach oraz w przędzalniach i nabłyszczarniach lin i powrozów (1955), Centralny Zarząd Przemysłu Papierniczego – *Instrukcję o gospodarce materiałowej* (1954), Centralny Zarząd Przemysłu Tkanin Dekoracyjnych cykl poradników, np. O.B. Hager *Podklejanie dywanów i chodników* (1956), M. Rösch *Pranie przędzy dywanowej* (1956), Centralny Zarząd Skupu Surowców Włókienniczych i Skórzanych – *Zasady klasyfikacji słomy lnianej, konopnej i wyceny nasion w punktach skupu w 1956 r.* (1956). Z innych publikacji wydanych przez nieprofesjonalnych edytorów można wymienić m.in. *Kalendarz chemiczny 1950/51* Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego w Polsce (1950), *Wytyczne dla zakładów korzystających z usług remontowo-montażowych wykonywanych przez przedsiębiorstwa podległe Zjednoczeniu Przedsiębiorstw Remontowo-Montażowych Przemysłu Lekkiego* (1951), *Ujawniamy nowe rezerwy – codziennie wykonujemy plan* – broszurę Zarządu Głównego Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Włókienniczego (1953), wydane przez Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników Polskich referaty wygłoszone podczas spotkań, a zebrane w publikacji *Narada Technologów 2 i 3 lipca 1954 r.* (1954), Henryka Popławskiego *Poradnik członka zakładowej komisji rozjemczej* wydany przez Zrzeszenie Prawników Polskich (1954), *Zakładową umowę o współzawodnictwie długofalowym na rok 1955* przygotowaną w Zakładach Graficznych RSW „Prasa” (1955), *Zakładową umowę zbiorową Łódzkich Zakładów Graficznych na 1955 rok* (1955), *Środki pomocnicze dla włókiennictwa* Władysława Jasionowicza, J. Łukosia, Mieczysława Orła przygotowaną przez Biuro Zbytu Produktów Organicznych (1956), *Der mechanisch-chemische Aufschluss von Roggenstrolz* Czesława Pustelnika i Jerzego Protekty wydane przez Instytut Celulozowo-Papierniczy (1956). Łódzki Komitet Kultury Fizycznej wydawał *Jednolity kalendarz imprez sportowych* (1954, 1955, 1956).

Wydawcami podręczników były zawodowe szkoły średnie – technika dziennego Przemysłu Jedwabniczo-Galanteryjnego, Przemysłu Dziewiarskiego, Przemysłu Włókienniczego, zaoczne – Ministerstwa Przemysłu Maszynowego¹³⁹. Ich nakładem ukazały się takie pozycje, jak np. Józef Hryniewicz *Krosna specjalne* (Technikum Przemysłu Jedwabniczo-Galanteryjnego Ministerstwa Przemysłu Lekkiego 1956), Jan Kordaszewski *Rozwój krajowej bazy surowcowej przemysłu włókienniczego* (Zaoczne Technikum Włókiennicze Ministerstwa Przemysłu Lekkiego 1956). Podręczniki ukazywały się nakładem Instytutu Przemysłowo-Rzemieślniczego (który powstał w wyniku przekształcenia Naukowego Instytutu Rzemieślniczego) prowadzącego szkolenie rzemieślników, kształcenie,

¹³⁹ Ministerstwo Przemysłu Maszynowego utworzono 22 III 1952 r. w miejsce Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego. Por. *Uchwała nr 169 Rady Ministrów z dnia 22 marca 1952 r. w sprawie tymczasowego statutu organizacyjnego Ministerstwa Przemysłu Maszynowego*, „Monitor Polski” 1952 nr 28 poz. 408.

dokształcanie i doskonalenie w formach kursowych. Były wśród nich m.in.: *Kształcenie politechniczne dorosłych w świetle wypowiedzi świata pracy* (1952) i *Uwagi ogólne o marksistowskiej metodzie dialektycznej w związku z problematyką wychowania i kształcenia politechnicznego* (1953) Eugeniusza Dębowskiego, *Organizacja społeczna akcji kształcenia politechnicznego dla dorosłych* Aleksandra Lacha (1952), *Elementy pracy w wychowaniu przedszkolnym* Marty Jakubowskiej (1953). Państwowy Ośrodek Szkolenia Pracowników Socjalnych w Łodzi wydał m.in. *Wskaźniki i normy regulujące gospodarkę urządzeń socjalnych w 1952 r.* St. Akolińskiego (1951), *Organizację służby zdrowia w Polsce Ludowej* Marii Adamczyk (1952), *Gospodarkę finansową akcji socjalnej* Jerzego Łukowskiego (1952), *Powstanie i rozwój społeczeństwa ludzkiego* Aleksandra Postołowa (1952), *Wybrane zagadnienia z ustawodawstwa społecznego* (1953), *Ustrój polityczny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej* Mirosława Olczyka (1953).

Wydawnictwa poświęcone bieżącym kwestiom politycznym były wydawane przez SW „Książka i Wiedza”, oficynę o zasięgu ogólnopolskim mającą swoją siedzibę w Warszawie. Działalność edytorska łódzkich (wojewódzkich, miejskich, powiatowych) struktur PZPR nie była rozbudowana. W Łodzi w 1950 r. Komitet Łódzki PZPR przygotował takie publikacje, jak *Notatnik agitatora włókniarza*, fragment rozprawy Józefa Stalina *Klasa proletariuszy i partia proletariuszy* oraz przemówienie Romana Zambrowskiego wygłoszone 20 XII 1948 r. na Kongresie Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, Komitet Powiatowy PZPR wydał *O lepszą przyszłość wsi łódzkiej* (1954), Wojewódzki Komitet PZPR opowiadanie Tadeusza Szewery i Kazimierza Zygmunta *Ludzie pierwszego szeregu* (1954), Zarząd Wojewódzkiego ZMP broszurę tych samych autorów *Nasi najlepsi koledzy* (1955). Nakładem Łódzkiego Komitetu Obrońców Pokoju ukazała się jednodniówka *Walczymy o pokój. Czyn pokojowy Oddziału Związku Literatów Polskich w Łodzi* (1950). Związek Samopomocy Chłopskiej, masowa organizacja społeczna i zawodowa rolników, wydał m.in. *Mówimy o naszym życiu* (1952), *Dla ojczyzny* (1952). W związku z wyborami do sejmu w 1952 r. powołano Front Narodowy (działający od 1956 r. pod nazwą Front Jedności Narodu), organizację społeczno-polityczną realizującą cele polityczne PZPR (obejmującą związki zawodowe, partie polityczne PZPR, ZSL i SD oraz inne organizacje społeczne i społeczno-polityczne). Front Narodowy przygotował siedem druków propagandowych, w tym życiorysy kandydatów. Znalazły się wśród nich broszura Włodzimierza Stokowskiego *Walka o zdrowie Łodzi* (1952), *Walka o Łódź socjalistyczną* Jana Ptasieńskiego (1952), zbiór wierszy *Łódź w walce* (1952), album o województwie łódzkim pt. *Nasza droga*, zredagowany przez Tadeusza Szewerę i Kazimierza Zygmunta (1952). W kampanii wyborczej prowadzonej w 1952 r. Komitet Łódzki PZPR rozprowadzał wydawnictwa otrzymane z Warszawy, 40 tytułów w nakładzie 169100 egzemplarzy¹⁴⁰.

¹⁴⁰ APŁ. KŁ PZPR. Wydział Propagandy, sygn. 2174. Sprawozdania i oceny z posiedzenia egzekutywy KŁ PZPR, k. 45.

Na usługach PPR, a następnie PZPR znajdował się potężny aparat wydawniczo-propagandowy. Każda państwowa oficyna propagowała idee socjalizmu i nie musiała zabiegać o utrzymanie swojego miejsca na rynku wydawniczym, centralne planowanie wyznaczyło jej stałe miejsce w systemie wytwarzania i rozpowszechniania dóbr kultury oraz szerzenia idei. Partia dążyła do zniewolenia społeczeństwa, czyniła to m.in. za pośrednictwem swoich instytucji wydawniczych – spółdzielni „Książka”, „Wiedza”, „Książka i Wiedza”, „Czytelnik”. Dóbr repertuaru miał pomagać przy manipulowaniu emocjami czytelników, popularyzować program partii i podnosić świadomość socjalistyczną obywateli.

Wydawnictwa organizacji politycznych miały charakter propagandowy i informacyjny. Nie były przeznaczone dla szerokiego grona odbiorców, pomagały prowadzić pracę agitacyjną, promować Łódź i region łódzki jako wiodący ośrodek przemysłu włókienniczego, który swój rozwój miał zawdzięczać władzy ludowej.

Dla łódzkiej PZPR ważniejszym zadaniem od wydawania literatury było promowanie literatury radzieckiej i marksistowskiej. Władze partii interesowały się organizacją dni „Oświaty Książki i Prasy”, rozszerzeniem sieci księgarń poza ścisłe centrum miasta, zakładaniem kiosków księgarskich w fabrykach i miejscach chętnie odwiedzanych przez łodzian, jak hala targowa na Górnaku. Zabiegały, by podczas obchodów takich świąt państwowych, jak Święto Pracy 1 maja czy Narodowe Święto Odrodzenia Polski 22 lipca, organizować kiermasze i loterie książkowe promujące socjalistyczną literaturę. Partia zajmowała się także propagowaniem masowego czytelnictwa, popularyzowaniem literatury marksistowskiej w audycjach nadawanych przez zakładowe radiowęzły¹⁴¹.

W latach stalinizmu działalność duszpasterska i wydawnicza Kościoła katolickiego została poważnie ograniczona. Władze zezwalały jedynie na druk modlitewników, książek do nabożeństwa, śpiewników, katechizmów oraz pozycji niezbędnych do wykonywania praktyk religijnych i kształcenia teologów¹⁴². Ciągłość zachowało wydawnictwo Kurii Biskupiej *Ordo Divini officii ac missarum ad usum venerabilis cleri dioecesis Lodzensis*. Jego nakładem ukazał się również *Spis duchowieństwa i parafii diecezji łódzkiej* (1955). W 1955 r. i 1956 r. wydawnictwo Klasztoru Ojców Karmelitów Bosych przygotowało *Ordo Divini officii recitandi missaeque celebrandae iuxta ritum S. Romanae Ecclesiae ac ord. Carmelit. Discal. Provinciae Spiritus S. in Polonia pro a. D. 1956*. Seminarium Duchowne wydało skrypty *Dogmatyka w tablicach* ks. Zygmunta Skowrońskiego (1956) oraz *Stan wyższej konieczności w świeckim prawie karnym i według teologii katolickiej* Tadeusza Hilarowicza i Jana Cieszkowskiego (1956).

¹⁴¹ APL. KŁ PZPR, sygn. 233. Protokoły z posiedzeń egzekutywy XII 1948–VI 1949; sygn. 240. Protokoły z posiedzeń egzekutywy XI–XII 1950; sygn. 243. Protokoły z posiedzeń egzekutywy 1951 (V–VI).

¹⁴² S.A. Kondek, *Papierowa...*, s. 37.

W łódzkim repertuarze znalazły się katalogi wystaw, np. *Katalog wystawy sztuki i rękodziela ludowego*, która miała miejsce w maju 1955 r. w Młodzieżowym Domu Kultury (1955), i publikacji, np. z okazji jubileuszu 50 lat pracy scenicznej Karola Adwentowicza (1950) czy *X-lecie Państwowego Teatru Powszechnego w Łodzi* pod redakcją Michała Orlicza (1956).

Nie ukazywała się w Łodzi literatura piękna. Jedynie w 1950 r. nakładem Związku Literatów Polskich wydano tomik poetycki Igora Sikiryckiego *Wołanie drzew*. Ważną rolę w łódzkim ruchu wydawniczym odegrała Spółdzielnia Wydawnictw Artystycznych i Użytkowych „Poziom”, która podjęła działalność edytorską w 1951 r., wydając *Liternictwo dla świetlic* Stanisława Mendla i Jerzego Ossowskiego. Prezes Spółdzielni, Franciszek Hetman, dążył do przekształcenia jej w profesjonalną oficynę. W 1954 r. dla Ministerstwa Kultury i Sztuki Spółdzielnia „Poziom” przygotowała antologię *Pieśń o wyzwolonym kraju*, a w 1956 r. podjęła druk książeczki dla dzieci *Skrzeczala raz sójka w borze* Marii Czerkawskiej oraz powieści *Znachor* i *Profesor Wilczur* Tadeusza Dołęgi-Mostowicza. Wydała także przygotowany przez Romana Zrębowicza i Marię Rubczyńską katalog eksponowanej w Muzeum Sztuki wystawy *Tradycja rembrandtowska w grafice polskiej* (1956). Rozpoczęta przez „Poziom” współpraca ze Związkiem Literatów Polskich zaowocowała założeniem Wydawnictwa Łódzkiego¹⁴³.

W latach 1950–1956 wydano w Łodzi co najmniej 748 wol. książek. Wśród nich znalazło się 116 wol., których wydawców nie udało się ustalić. Były wśród nich m.in. *Informator dla kandydatów na wyższe uczelnie łódzkie* (1950), Józefa Janickiego i A. Niewiarowicza *Szczecina garbarska* (1950), *Archiwoznawstwo i bibliotekoznawstwo i ich miejsce w zespole nauk* Jana Muszkowskiego (1951), *Zagadnienia prawno-ustrojowe Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej* Mirosława Olczyka (1951), *Materiały do kolokwium z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy* Wacława Krajewskiego (1953), *Résumés des rapports et communications du III Congrès de la Hématologique de Pologne: Łódź, dn. 10 XII 1954 r.* (1955), *Technologia chemiczna włókien* Tadeusza Balasińskiego (1955), *Metrologia włókiennictwa* Henryka Działamy (1955), *Sesja naukowa chemii i technologii cukrownictwa (i produktów ubocznych): czerwiec 1955* (1955), *Ustawa o wykonaniu reformy rolnej z dnia 15 lipca 1920 r.* S. Zagórnego (1956), *Budowa tkanin* Józefa Grosmana i Kazimierza Mamełki (1956).

Wśród łódzkich wydawców książek był tylko jeden profesjonalny edytor – Państwowe Wydawnictwo Naukowe. Jego nakładem ukazywały się publikacje naukowe, rozprawy łódzkich uczonych oraz podręczniki akademickie. Dla pozostałych, nieprofesjonalnych wydawców, wydawanie książek stanowiło uzupełnienie podstawowej działalności. Ich produkcję stanowiła literatura fachowa potrzebna specjalistom pracującym w różnych gałęziach przemysłu (bawełnianym,

¹⁴³ M. Rzadkowolska, *Oficyna przy ulicy Piotrkowskiej: działalność Wydawnictwa Łódzkiego w latach 1957–1996*, Łódź, 2007, s. 57.

gumowym, skórzanym, włókien sztucznych i in.) oraz publikacje dla pracowników socjalnych. Dopełnienie łódzkiego repertuaru stanowiły książki przygotowane przez instytucje kultury, takie jak Miejski Dom Kultury, Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne, Teatr Powszechny, wydawnictwa partii i organizacji politycznych oraz publikacje Kurii Biskupiej.

1.4. Analiza ilościowa łódzkiej produkcji wydawniczej

Źródła dotyczące wielkości łódzkiej produkcji wydawniczej są trudne do odтворzenia, dlatego wszystkie informacje na temat liczby druków należy traktować jako przybliżone. Zestawiona bibliografia druków zwartych wydanych w Łodzi w latach 1945–1956 nie jest kompletna. Cały dorobek łódzkich oficyn nie został zarejestrowany w bibliografii narodowej i w innych spisach, nie zachowały się katalogi wydawnictw.

Opublikowane książki podlegały selekcji w księgarniach i bibliotekach jako zdezaktualizowane lub zaczytane i zniszczone. Liczne instytucje prowadzące w Łodzi działalność zostały zlikwidowane lub ulegały różnym przekształceniom. Nie zachowała się dokumentacja archiwalna lub pozostały materiały szczątkowe. Dokumenty uznane za mało przydatne, jak spisy wydanych pozycji czy katalogi, na przechowywanie których brakowało miejsca, ulegały zniszczeniu. Opracowanie *Ruch Wydawniczy w liczbach 1944–1973. Zestawienie retrospektywne* (Warszawa 1974) nie pozwala ocenić wielkości łódzkiej produkcji wydawniczej, przynosi obliczenia wielkości produkcji wydawniczej w skali całego kraju. Ukazujący się od 1955 r. rocznik „Ruch Wydawniczy w Liczbach” podaje dane ilościowe o produkcji wydawniczej województwa łódzkiego, a nie dla miasta Łodzi. Podawane w obu publikacjach dane należy uważać za orientacyjne i zaniżone, zależą one od wielkości produkcji wydawniczej zarejestrowanej przez Bibliotekę Narodową.

Na podstawie własnych obliczeń można stwierdzić, że w latach 1945–1956 wydano w Łodzi nie mniej niż 2110 wol. W tej liczbie znalazły się 93 wol. druków zwartych ogłoszonych przez działających w mieście w latach 1945–1949 wydawców żydowskich oraz 65 nadbitek prac łódzkich uczonych wydanych w latach 1947–1951 i w 1954 r. W badanym okresie w Polsce wydano 53 123 tytuły książek¹⁴⁴ i udział łódzkiego dorobku edytorskiego wynosił ok. 4%. W kolejnych latach wielkość produkcji przedstawiała się następująco: 1945 – 165 wol., 1946 – 296 wol., 1947 – 384 wol., 1948 – 342 wol., 1949 – 175 wol., 1950 – 92 wol., 1951 – 109 wol., 1952 – 181 wol., 1953 – 74 wol., 1954 – 71 wol., 1955 – 100 wol., 1956 – 120 wol.

¹⁴⁴ *Ruch Wydawniczy w liczbach 1944–1973: zestawienie retrospektywne*, Warszawa 1974, s. [14].

W pierwszym roku kształtowania się rynku wydawniczego na wielkość produkcji miał wpływ dorobek 28 profesjonalnych i nieprofesjonalnych wydawców. Działalność podjęły wówczas oficyny „Czytelnik”, „Książka”, „Wiedza”, które przygotowały w Łodzi 39 wol., Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy i Główna Księgarnia Wojskowa – 53 wol. Do prężnych edytorów należały Związek Rewizyjny Spółdzielni RP (16 wol.), Związek Młodzieży Wiejskiej RP „Wici” (6 wol.), WKR PPS i Okręgowa Spółdzielnia Nauczycielska (po 4 wol.). Pozostali wydawcy przygotowali 34 wol., w przypadku ośmiu pozycji nie udało się ustalić wydawcy.

W kolejnych latach pojawiło się znacznie więcej publikacji. Wpływ na to miał rozwój nauki i szkolnictwa wyższego, gospodarki i realizacja założeń polityki kulturalnej państwa. Wznowiło lub powstało wiele instytucji naukowych, towarzystw, instytutów naukowo-badawczych, organizacji i stowarzyszeń, które oprócz realizacji podstawowych zadań statutowych zajmowały się wydawaniem druków zwartych. Rozpoczęli działalność prywatni i spółdzielczy edytorzy, którzy proponowali literaturę piękną, naukową i popularnonaukową, organizacje Bratniej Pomocy Studentów łódzkich uczelni i studenckie koła naukowe przygotowywały skrypty. Do najaktywniejszych wydawców w latach 1946–1949 należeli Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy (156 wol.), „Książka” (116 wol.), „Poligrafika” (96 wol.), Władysław Bąk (64 wol.), „Polonista” (46 wol.), Łódzkie Towarzystwo Naukowe (46 wol.).

W Łodzi zostały powołane dwie oficyny wiodące na ówczesnym rynku wydawniczym, spółdzielnie „Książka” i „Wiedza”. Jak podają Ł. Gołębiwski i P. Kitrasiewicz już w 1944 r. w Lublinie, „[...] nakładem „Książki” ukazały się 62 tytuły o łącznym nakładzie 1,197 mln egz. Do momentu likwidacji w 1948 r. ogłosiła 707 tytułów w nakładzie 13,388 mln egz.”¹⁴⁵ A. Bromberg podkreśla, że w pierwszym roku działalności oficyna miała trudności finansowe i organizacyjne, dzięki interwencji państwa w latach 1946–1947 mogła szybko się rozwijać i rozbudowywać swój repertuar.

Produkcja wydawnicza wzrastała z kwartału na kwartał, od 63 tytułów w 1945 r. do 217 tytułów w roku następnym. W 1946 r. (wydano 3,4 razy więcej) wzrosła średnia objętość książki z 3 arkuszy wydawniczych w 1945 r. do 7 w 1946 r. i 10 w 1947 r.¹⁴⁶ Ł. Gołębiwski i P. Kitrasiewicz nie podają, w oparciu o jakie źródła dokonali obliczeń wielkości produkcji wydawniczej „Książki”. Osiągnięty przez nich wynik jest o 169 wol. większy niż ustalenia A. Bromberga, który nie uwzględnia produkcji za 1944 i 1948 r. Dodając 62 wol. do jego obliczeń, otrzymamy 600 wol., pozostaje różnica 107 wol., które oficyna mogła przygotować do momentu zakończenia samodzielnej działalności. Średni nakład

¹⁴⁵ Ł. Gołębiwski, P. Kitrasiewicz, *Rynek książki w Polsce...*, s. 15.

¹⁴⁶ A. Bromberg, *Książki i wydawcy...*, s. 90–91.

publikacji marksistowsko-leninowskich wynosił w 1948 r. 34 893 egzemplarze, społeczno-politycznych 24 443 egzemplarze, literatury pięknej 14 223 egzemplarze¹⁴⁷. Wydawnictwo posiadało oddziały w większych miastach Polski, m.in. w Warszawie i Krakowie, które były podawane w adresie wydawniczym poszczególnych pozycji, np. będąca w repertuarze „Książki” powieść Władysława Reymonta *Chłopi* została wydana w Krakowie w 1946 r.; cztery wydania powieści Kazimierza Brandysa *Miasto niepokonane*, z lat 1946–1949 ogłoszono w Warszawie; tom wojenny wierszy Władysława Broniewskiego *Bagnet na broń* ukazał się w 1946 r. w Krakowie. Zestawienia wielkości produkcji wydawniczej obejmują dorobek wszystkich agend Spółdzielni, nie wskazują na jej wielkość w poszczególnych oddziałach.

Jak ustalił A. Bromberg w latach 1946–1947 nakładem „Wiedzy” ukazało się ok. 150 książek i broszur¹⁴⁸. Według danych zawartych w okolicznościowym biuletynie wydanym z okazji trzylecia oficyny od 1946 r. do 1 VII 1948 r. wydano 177 tytułów¹⁴⁹. Natomiast Ł. Gołębiowski i P. Kitrasiewicz podają, że w latach 1945–1948 jej sygnetem opatrzone 270 tytułów książek, w tym również literaturę dla dzieci i młodzieży, np. *Księgę dżungli* Rudyarda Kiplinga (Warszawa 1947), *Kubusia Puchatka* A. A. Milne’a (Warszawa 1946)¹⁵⁰. Podobnie jak w przypadku „Książki” znaczący dorobek edytorski tego wydawnictwa nie przekładał się na wielkość i różnorodność łódzkiej produkcji. Podawana przez A. Bromberga oraz Ł. Gołębiowskiego i P. Kitrasiewicza liczba tytułów odnosi się do dorobku realizowanego we wszystkich oddziałach.

W 1945 r. wydanych zostało w Łodzi 165 wol. Przeważały wśród nich wydawnictwa o charakterze administracyjnym i o tematyce związanej z wojskowością, podręczniki szkoleniowe, regulaminy, instrukcje, słowniki itp. W tym roku ukazały się m.in. prace K. Marksa i F. Engelsa *O materializmie historycznym* („Książka”) czy W.I. Lenina *Dwie taktyki socjaldemokracji w rewolucji demokratycznej* („Książka”). Nie zabrakło poezji, wydano m.in. tomiki J. Kasprowicza (Związek Młodzieży Wiejskiej RP) i M. Konopnickiej (Związek Młodzieży Wiejskiej RP). Z aktów prawnych ukazały się m.in. *Ustawa o prawie autorskim* („Czytelnik”) i *Kodeks Postępowania Karnego* („Czytelnik”). Dominującą formą wydawniczą były broszury zawierające statuty, poradniki, instrukcje. W tej formie wydawano również tomiki poezji oraz podręczniki, np. ćwiczenia ortograficzne autorstwa H. Ożogowskiej i Z. Batorowicza (nakładem Okręgowej Spółdzielni Nauczycieli). W 1945 r. wydano również 3 jednodniówki: z okazji Zjazdu Rad Głównych, Zarządów i Pełnomocników Związku Rewizyjnego Spółdzielni RP „Spółem”, Związku Gospodarczego Spółdzielni RP, Społecznego Przedsiębiorstwa

¹⁴⁷ S. Siekierski, *Książka literacka...*, s. 136–137.

¹⁴⁸ A. Bromberg, *Książki i wydawcy...*, s. 94.

¹⁴⁹ AAN. Spółdzielnia Wydawnicza „Wiedza” sygn. 1/3.

¹⁵⁰ Ł. Gołębiowski, P. Kitrasiewicz, *Rynek książki w Polsce...*, s. 15.

Budowlanego, Centralnej Kasy Spółek Rolniczych i Banku „Społem”, odbytego w Łodzi 10 czerwca 1945 r. („Czytelnik”); z okazji Dnia Spółdzielczości 30 IX 1945 r. (wydał Centralny Komitet Wykonawczy Obchodu Dnia Spółdzielczości) oraz jednodniówkę Związku Zawodowego Robotników i Pracowników Leśnych i Przemysłu Drzewnego. Oddział w Łodzi („Czytelnik”).

W 1946 r. liczba książek wzrosła ponad dwukrotnie w stosunku do roku wcześniejszego. Spośród 296 wydanych pozycji książki stanowiły 177. Coraz więcej regulaminów i podręczników przybierało postać książkową. Wydano liczne pozycje związane z kwestiami technicznymi, z rolnictwem i budownictwem oraz z wojskowością (np. *Koń i doгляд nad nim, Instrukcja weterynaryjna : podkuwanie koni w wojsku* nakładem Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.; *Elektrotechnika samochodowa : podręcznik dla kierowców*, Wydawnictwo K. Rutski). Życie codzienne miały ułatwiać pozycje związane np. z przetwórstwem owoców, uprawą roślin, hodowlą zwierząt (A. Mering *Półprzetwory owocowe : wyrób pulp, przecierów, soków i suszów sposobami przemysłowymi i domowymi*, Związek Rewizyjny Spółdzielczości RP; J. Muszyński *Ziołolecznictwo i leki roślinne*, „Poligrafika”). Ukazywały się publikacje związane z zakończoną w maju 1945 r. II wojną światową, poświęcone obozom koncentracyjnym i gettom żydowskim, np. S. Datner *Walka i zagłada białostockiego ghetta* (Centralna Żydowska Komisja Historyczna przy C.K. Żydów Polskich), B. Ryczywół *Jak przeżyłem niemiecką okupację* („Dos Naję Lebń”), L. Weliczker *Brygada śmierci (sonderkommando 102)* (Wydawnictwa Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej przy C.K. Żydów Polskich).

Ważne miejsce na rynku wydawniczym w 1946 r. zajęła literatura piękna oraz książki przeznaczone dla najmłodszych czytelników. Wydano m.in. *Baśnie* H. Ch. Andersena („Książka”), *Przygody Hucka* (Łódzki Instytut Wydawniczy), *Don Kichota z La Manczy* S. M. Cervantesa (W. Bąk), *Kubusia fatalistę i jego pana* D. Diderota („Książka”), J.I. Kraszewskiego *Zygmuntowskie czasy i Kuni-gas* (W. Bąk). Z publikacji o charakterze politycznym wspomnieć należy *Manifest komunistyczny* K. Marksa i F. Engelsa („Książka”).

W Łodzi wydawano w tym roku również broszury, było ich 120. Ich liczba w stosunku do pozycji książkowych spadła. Były to, podobnie jak w roku poprzednim, instrukcje, regulaminy, poradniki.

W 1947 r. wydano w Łodzi 384 wol., połowę repertuaru stanowiły książki. Były wśród nich publikacje Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw. (*Instrukcja strzelecka. Ciężki karabin maszynowy „Maksim” wz. 1910, Zbiór zadań z nawigacji powietrznej*), literatura piękna (H. de Balzac *Eugenia Grande i Ojciec Goriot*, „Książka”; K. Dickens *Opowieść wigilijna*, Wydawnictwo F. Owczarka; A. Dumas *Trzej Muszkietierowie*, „Książka”; V. Hugo *Nędznicy*, Łódzki Instytut Wydawniczy; A. Mickiewicz *Sonety krymskie i Ballady i romanse*, „Książka”), literatura polityczna (W. Gomułka *W walce o demokrację ludową : artykuły i przemówienia*, „Książka”).

Okolo 200 tytułów miało formę broszur, m.in. skrypty i podręczniki (S. Bağiński *Podstawy histologii z uwzględnieniem biochemii i fizjologii*, Koło Medyków Studentów Uniwersytetu Łódzkiego; E.A. Otto *Geometria wykreślna*, PZWS; *Lekcje botaniki : dla 1-ej kl. gimnazjalnej*, Wydawnictwa Łódzkiego Ogniska Metodycznego Biologii); literatura z zakresu metodyki nauczania, zwłaszcza języka polskiego (E. Sawrymowicz, J. Trzynadłowski *Poradnik metodyczny do wypisów polskich dla kl. VII szkoły podstawowej Jerzego Kreczmara i Juliusza Saloniego „Nad poziomy”*; E. Jackiewiczowa *Romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska*, „Poligrafika”).

W 1948 r. liczba książek wydanych w Łodzi wyniosła 343 wol., 203 pozycje stanowiły książki. Ukazało się 7 jednodniówek. Pozostałe pozycje to broszury. Wśród książek dominowała literatura piękna (J.I. Kraszewski *Stara Baśń, Bajki i opowieści, Chata za wsią, Czarna perelka*, W. Bąk; B. Prus *Emancypantki*, „Książka”), naukowa (A. Abdański *Urologia*, „Wiedza”; M. Bornsztajn *Wstęp do psychiatrii klinicznej*, Księgarnia Ludowa; M. Tyrowicz *Polscy bojownicy Wiosny Ludów (1846–1849)*, „Kolumna”). Formę broszur przyjmowały rozprawy naukowe, głównie literaturoznawcze (M. Dembowska *Przysposobienie czytelnicze młodzieży szkolnej* – Państwowy Instytut Książki; H. Ułaszyn *Geneza polskiego języka piśmienniczego*; S. Lichański *O metodzie badań literatury ludowej* – „Polonista”). Warte podkreślenia są również liczne pozycje dotyczące historii Polski i powszechnej, np. B. Baranowski *Polska a Tatarszczyzna w latach 1624–1629* (Łódzkie Towarzystwo Naukowe), W. Bortnowski *Rok 1848 w Wielkopolsce* (Główny Zarząd Polityczno-Wychowawczy Wojska Polskiego), K. Jażdżewski *Atlas do pradziejów Słowian* (Łódzkie Towarzystwo Naukowe), P. Kropotkin, *Wielka rewolucja francuska 1789–1793* (Spółdzielnia Pracy i Użytkowników „Słowo”).

Na 175 wol. druków zwartych ogłoszonych w roku 1949 121 wol. stanowiły książki. W dużej mierze były to rozprawy naukowe, podręczniki akademickie. Wydano wówczas liczne broszury o różnorodnej tematyce, od wychowania dzieci po naukę haftów, uprawę roślin i naprawę samochodów, 4 jednodniówki oraz 30 nadbitek, większość z nich stanowiły artykuły składające się na *Księgę pamiątkową ku uczczeniu czterdziestolecia pracy naukowej prof. dra Juliusza Kleintera* przygotowaną przez Spółdzielnię „Polonista” (J. Garbaczowska *Droga Elizy Orzeszkowej ad astra w świetle jej korespondencji*; K. Górski *Przewyciężenie prometeizmu w „Dziadach*; J.Z. Jakubowski *Stanisław Witkiewicz i Stefan Żeromski*).

Decyzje polityczne dotyczące centralizacji ruchu wydawniczego odbiły się zarówno na liczbie, jak i na rodzaju wydawanych książek. W 1950 r. mamy znaczący spadek wydanych tytułów w porównaniu z poprzednimi latami. O ile w 1949 r. nowych tytułów było 175 wol., a rok wcześniej 343, to w 1950 r. wydano jedynie 92 wol. Spadek produkcji wydawniczej w Łodzi był związany z zamknięciem w 1950 r. wydawnictw nieuspołeczniczonych, odebraniem uczelniom, towarzystwom naukowym i organizacjom studenckim prawa do publikowania.

Na 1950 r. datowanych jeszcze było co najmniej 14 wol. sygnowanych przez nieuspołecznione wydawnictwa „Czytaj”, „Kolumna”, „Poligrafika”, Polska Agencja Wydawnicza, S. Jamiołkowski i T.J. Evert oraz Spółdzielni „Akademiczkiej”. Wydawanie podręczników akademickich przejął Państwowy Zakład Wydawnictw Szkolnych, w latach 1950–1951 oficyna ta przygotowała nie mniej niż 33 wol. Od 1951 r. edytorem skryptów w serii „Skrypty dla Szkół Wyższych”, przygotowywanych nie tylko dla studentów łódzkich uczelni, ale również Politechniki Częstochowskiej, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Uniwersytetu Jagiellońskiego, i publikacji łódzkich uczonych – członków ŁTN stał się miejscowy oddział PWN, który wydał w Łodzi nie mniej niż 190 wol. Łódzkie Towarzystwo Naukowe zostało podporządkowane Polskiej Akademii Nauk i pozbawione prawa do prowadzenia samodzielnej działalności wydawniczej, którą prowadziło dlań prócz PWN, Wydawnictwo Zakładu im. Ossolińskich we Wrocławiu (35 wol.). Swoje publikacje przygotowywali edytorzy nieprofesjonalni, centralne zarządy różnych gałęzi przemysłu, m.in. gumowego, wełnianego, garbarskiego, filcowego; Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników Polskich, Zrzeszenie Prawników Polskich, Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, Muzeum Archeologiczne i Muzeum Etnograficzne, Kuria Biskupia Diecezji Łódzkiej. Ich nakładem w latach 1950–1956 ukazało się nie mniej niż 360 wol. druków zwartych.

W 1950 r. przeważały tytuły z dziedziny fizyki, geografii, matematyki i medycyny, były to głównie podręczniki (L. Kojrański *Fizyka doświadczalna*; E. Michalski *Ćwiczenia z chemii analitycznej jakościowej z zastosowaniem półmikroanalitycznych metod*; F. Różycki *Geologia dynamiczna*; L. Schaff, M. Siewierski *Zasady polskiego procesu karnego* – wszystkie nakładem PZWS). Ukazały się 3 jednodniówki (*Gazetka Zakładowa. Jednodniówka z okazji uroczystości wręczenia Przechodniego Sztandaru Pracy Zakładom Graficznym RSW „Prasa” w Łodzi, Gazetka Zakładowa. Jednodniówka Zakładów Graficznych RSW „Prasa” w Łodzi, październik–listopad 1950*). Ogółem wydano 60 książek, co stanowiło 2/3 wszystkich wydanych publikacji. Widać wyraźnie przeważającą liczbę wydawnictw książkowych, jednak nowych tytułów było w 1950 r. coraz mniej.

Rok 1951 nie przyniósł znaczących zmian na rynku wydawniczym, wydano 109 wol., 70 z nich miało formę książek, były to przede wszystkim podręczniki akademickie z różnych dziedzin: fizyki, chemii, matematyki, medycyny, nauk społecznych wydane przez PWN (M. Fuchs *Stomatologia zachowawcza*, J. Rutkowski *Kurs chirurgii operacyjnej*, J. Muszyński *Farmakognozja*, J. Szczepański *Techniki badań społecznych*), skrypty do nauki języka rosyjskiego (C. Sadowski *Materiały pomocnicze do nauczania języka rosyjskiego na politechnice*, Z. Świątogorowa *Materiały pomocnicze do nauczania języka rosyjskiego na politechnice*, C. Maciejowska *Materiały pomocnicze do nauczania języka rosyjskiego na politechnice*). Rok 1952 przyniósł 183 wol., 76 z nich stanowiły książki, co okazało się dużą zmianą w proporcjach w porównaniu do lat poprzednich. Również

tematyka wydawanych pozycji stanowiła pewną odmianę w porównaniu z latami 1945–1949. Zupełnie nie zajmowano się sprawami bieżącymi kraju, kwestiami politycznymi czy społecznymi. Wydawano rozprawy historyczne (B. Baranowski *Polskie procesy czarownic jako zjawisko społeczno-kulturalne i Procesy czarownic w Polsce w XVII i XVIII wieku*; W. Chmielewski *Zagadnienie grobowców kujawskich w świetle ostatnich badań*; J. Kamińska *Grody wczesnośredniowieczne ziem Polski środkowej na tle osadnictwa*, wszystkie pozycje nakładem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego). Nakładem PWN ukazały się skrypty do nauki języka rosyjskiego (Z. Ryter *Język rosyjski. Materiały pomocnicze dla studentów roku pierwszego wydziału przyrodniczo-geograficznego*; Z. Świątogorowa *Język rosyjski dla medyków*), podręczniki akademickie (H. Darski *Chirurgia stomatologiczna w zarysie*; H. Kondrat-Wodzicka *Zasady ortodoncji*). W 1952 r. nie wydano żadnej jednodniówki, ukazało się 100 broszur, które tematyką nie odróżniały się od tych wydawanych w latach poprzednich.

W 1953 r. wydano 74 wol., a w 1954 r. – 71 wol. Książki stanowiły około połowę tej liczby. Wydano, nakładem PWN, skrypty dla studentów politechniki kształcących się na wydziałach mechanicznym i elektrycznym, podręczniki do fizyki i chemii, rozprawy naukowe członków ŁTN. W 1955 r. ukazało się 100 wol., 68 – stanowiły książki, pozostałe pozycje to broszury. Nie można mówić o przełomie w repertuarze wydawniczym. Dominowały podręczniki akademickie z dziedziny nauk ścisłych i podręczniki do nauki języka rosyjskiego (np. W. Chitruk, *Obróbka cieplna metali i ich stopów*, PWN). Pojawiły się pozycje dotyczące kształcenia zawodowego i BHP (W. Krajewski, *Podstawowe wiadomości z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy*, Zrzeszenie Studentów Polskich. Komitet Uczelniany przy Wieczorowej Szkole Inżynierskiej; K. Burża, *Rachunek zawodowy. Skrypt dla szkolenia zaocznego w zawodzie krawieckim*, Zakład Doskonalenia Rzemiosła).

W 1956 r. wydano 120 wol., książki i broszury. Były wśród nich rozprawy członków ŁTN (J. Pertyński, *Rola czynników hormonalnych w prawidłowej i nieprawidłowej czynności gruczołów mlecznych*; A. Grynsztajn, M. Szozda, J. Wierciński, *Zmiany morfologiczne w płucach zmarłych noworodków i patogeniza tych zmian w świetle własnych badań anatomo-patologicznych* – nakładem PWN), skrypty dla studentów (J. Słowikowski, *Wykłady z matematyki*; W. Janowski, *Matematyka*, nakładem PWN; J. Lewiński, *Wybrane zagadnienia prawne dla studentów Wyższej Szkoły Filmowej* nakładem Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej; T. Hilarowicz, J. Cieszkowski, *Stan wyższej konieczności w świeckim prawie karnym i według teologii katolickiej* nakładem Wyższego Seminarium Duchownego).

Na wielkość zachowanego dorobku łódzkich oficyn wpłynęły decyzje „Domu Książki” i Centralnego Urzędu Wydawnictw Przemysłu Graficznego i Księgarstwa, podejmowane od 1950 r., o spisywaniu na straty i skierowaniu na przemiał tytułów, które zalegały w magazynach „Domu Książki”. Jak obliczył Stanisław A. Kondek w 1952 r. zalegało w magazynach 102 129 tys. egzemplarzy literatury pięknej, politycznej (marksizm, leninizm, stalinizm), podręczników dla różnych

typów szkół, wydanych w latach 1945–1951. Książek nie chcieli kupować ani klienci indywidualni, ani zbiorowi, jak biblioteki Ligii Kobiet, Związku Młodzieży Polskiej czy Centralnej Rady Związków Zawodowych, które chętnie gromadziły klasyczną polską beletrystykę, a nie publikacje ideologiczne. Cały czas rosły zasoby w magazynach, wciąż produkowano w wysokich nakładach nowe tytuły, na które nie było popytu. Na składach leżała również literatura budząca zainteresowanie czytelników (m.in. Heleny Boguszewskiej, Tadeusza Boya-Żeleńskiego, Marii Dąbrowskiej, Arkadego Fiedlera, Poli Gojawiczyńskiej, Leona Kruczkowskiego, Jalu Kurka, Zofii Nałkowskiej, Jana Parandowskiego), ale wydana w nieproporcjonalnie wysokich nakładach. Sposobem na pozbywanie się nadmiernych zapasów było mielenie książek, które uznano za zdezaktualizowane lub wrogie władzy ludowej¹⁵¹. W 1954 r., ulokowany w strukturze Ministerstwa Kultury i Sztuki, Centralny Zarząd Bibliotek powołał Komisję Oceny Księgozbiorów, która opracowywała listy zdezaktualizowanych książek i przeprowadzała ich selekcję pod kątem politycznym¹⁵². Regularnie zbierała się w Ministerstwie Kultury i Sztuki Komisja Oceny Wycofanych Wydawnictw, której przewodniczyła Helena Zatorska. W jej skład wchodziłi przedstawiciele Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk, Ministerstw Oświaty, Kultury, Finansów, CUWPKGiK, RSW „Ruch”, Centralnego Zarządu Księgarstwa, Centralnego Zarządu Upowszechniania Prasy i Książki Ruch, Centralnego Zarządu Wydawnictw, Wydawnictwa MON, „Książka i Wiedza”, którzy analizowali przedstawione listy. Zgodę na wycofanie otrzymywały publikacje uznane za opracowane „prymitywnie” pod względem merytorycznym i graficznym, wydawnictwa zdezaktualizowane, publikacje nieznajdujące szerszego nabywcy. Nim podjęto decyzję o przemiale część z mało popularnych pozycji oferowano nieodpłatnie bibliotekom instytutów naukowych, stowarzyszeń czy księżnicom publicznym. W przypadku pozycji uznanych za wartościowe zwracano się do Komisji Cen o dokonanie obniżki¹⁵³. Na listach były pozycje wydane przez łódzkich edytorów, m.in. siódma część książki Karola Kleniewicza, *Polska współczesna pt. Narodowy plan gospodarczy (1947–1949)* („Czytaj” 1948), *Państwowa służba cywilna w opracowaniu Jana Kościołka* („Poligrafika” 1947), podręcznik do języka polskiego dla szkół podstawowych *Czytamy* przygotowany przez Ewę Szelburg-Zarembinę, Hanne Ożogowską i Zdzisława Batorowicza („Książka” 1945), *Towaroznawstwo włókiennicze* Antoniego Gaika (Naukowo-Badawczy Instytut Włókiennictwa 1948), które zostały uznane za zdezaktualizowane¹⁵⁴. Bibliotekom postanowiono prze-

¹⁵¹ S.A. Kondek, *Papierowa...*, s. 64–65, 67, 69, 70–71.

¹⁵² AAN. Ministerstwo Kultury i Sztuki. Centralny Zarząd Bibliotek. Komisja Oceny Wycofanych Wydawnictw, sygn. 16. Sprawozdania [roczne i kwartalne z działalności] za 1955 r., k. 2.

¹⁵³ AAN. Centralny Urząd Wydawnictw Przemysłu Graficznego i Księgarstwa, sygn. 74, k. 23.

¹⁵⁴ AAN. Ministerstwo Kultury i Sztuki. Centralny Zarząd Bibliotek. Komisja Oceny Wycofanych Wydawnictw, sygn. 16. Protokoły posiedzeń nr 1–7, k. 22, 29; tamże, sygn. 20. Protokoły posiedzeń nr 37–53, k. 111.

kazać *Radogoszcz* Marii Nowackiej („Czytaj” 1948), którą uznano za wartościowy dokument historyczny o więzieniu w Łodzi w czasie okupacji niemieckiej¹⁵⁵. Zdekompletowane powieści Józefa Ignacego Kraszewskiego *Chata za wsią* (W. Bąk 1946) i *Starosta warszawski* (W. Bąk 1948) postanowiono zaoferować Bibliotece Rolniczej, by uzupełniła zbiory, a nieprzyjęte egzemplarze przeznaczyć na przemiał¹⁵⁶.

1.5. Łódzkie drukarnie

Już w dniu wyzwolenia Łodzi spod okupacji niemieckiej, 19 stycznia 1945 r., rozpoczęto organizację drukarni pracujących na potrzeby wojska i władz miasta. Na jednym z piętér budynku przy ul. Gdańskiej 130, wzniesionego na początku XX w., gdzie przed 1939 r. mieściła się drukarnia „Kompas”, znalazła siedzibę drukarnia Armii Czerwonej nr 15331 Ł kierowana przez mjr. Sadowskiego. Po wydaniu 21 stycznia 1945 r. gazety frontowej „Na Bojewom Postu” oddział wojsk radzieckich ruszył na zachód. Drukarnia pozostała w mieście i pełniła funkcję frontowej jednostki wojskowej, a następnie została przejęta przez Wojsko Polskie. Zakład przejął w 1945 r. dla Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw. (WINW) kpt. Zygmunt Pokrzywiński, a jej kierownictwo powierzono por. Aleksandrowi Szydłowskiemu. Zatrudniono wówczas pierwszych pracowników – Jana Marcinkowskiego, Stefana Kryjana i Leona Szychowskiego. Wyposażenie drukarni było częściowo zdewastowane, posiadała niewielką zecernię ręczną, linotyp starego typu, 2 maszyny płaskie, 5 maszyn dociskowych, 2 krajarki papieru, maszynę do szycia książek, aparat do bigowania i nożyce do cięcia tektury¹⁵⁷. Wkrótce po uruchomieniu drukarni zaczęły ukazywać się regulaminy i czasopisma wojskowe m.in. *Walka piechoty*, „Przegląd Artyleryjski”, „Przegląd Saperski”. W lipcu 1945 r. wydrukowano podręcznik *Czołgi* w objętości 18,25 arkusza drukarskiego ze składu ręcznego¹⁵⁸.

Potrzeby wydawnictwa wojskowego wymagały rozbudowania bazy poligraficznej. Dla drukarni WINW zaadaptowano cały budynek przy ul. Gdańskiej 130. Maszyny stanowiące wyposażenie niemieckich drukarni przywożono do Łodzi z Ziem Odzyskanych. Trudności sprawiał montaż urządzeń, brakowało bowiem specjalistów w zakresie budowy maszyn poligraficznych. Moc produkcyjna zakładu szybko rosła. W 1946 r. pracowało w nim 210 osób. Park maszynowy

¹⁵⁵ AAN. Ministerstwo Kultury i Sztuki. Centralny Zarząd Bibliotek. Komisja Oceny Wycofanych Wydawnictw, sygn. 16. Protokoły posiedzeń nr 1–7, k. 17.

¹⁵⁶ AAN. Ministerstwo Kultury i Sztuki. Centralny Zarząd Bibliotek. Komisja Oceny Wycofanych Wydawnictw, sygn. 21. Protokoły posiedzeń nr 54–65, k. 2.

¹⁵⁷ *25 lat wojskowej poligrafii w Łodzi 1945–1970*, Łódź 1970, s. 74 ; *20 lat Wojskowej Drukarni w Łodzi*, „Poligrafika” 1964 nr 8, s. 173.

¹⁵⁸ *25 lat wojskowej poligrafii...*, s. 76.

liczył 14 maszyn płaskich, 7 dociskowych, 6 linotypów, 5 gilotyn, 3 falcerki, 5 maszyn do szycia drutem. W chemigrafii znajdowały się 3 aparaty do zdjęć reprodukcyjnych, 3 trawiarki, 2 wirówki, 2 kopiarki. Wojskowy Instytut Wydawniczy posiadał także zakłady graficzne we Wrocławiu i Jeleniej Górze oraz litografię i drukarnię offsetową w Mirsku¹⁵⁹.

Od 1945 r. działały w Łodzi należące do Głównego Zarządu Polityczno-Wychowawczego WP drukarnia przy ul. Piotrkowskiej 104 i mała litografia przy ul. Głównej 4, kierowane przez por. Władysława Bortnowskiego. Drukowano w nich publikacje służące szkoleniu politycznemu żołnierzy, materiały informacyjne dla ludności cywilnej m.in. Obwieszczenie Pełnomocnika Rządu o objęciu władzy w mieście i na terenach podmiejskich (wydrukowane 21 I 1945 r.) oraz plakaty m.in. „Na Berlin!”, „Na Zachód”, „Gdańsk Nasz”¹⁶⁰.

Zgodnie z zarządzeniem Szefa Głównego Zarządu Polityczno-Wychowawczego WP nr 2 z 27 listopada 1948 r. przeprowadzono reorganizację wszystkich drukarni wojskowych w Łodzi i na Ziemiach Zachodnich oraz związanych z nimi składnic, magazynów i księgarń wojskowych. Do zakładów WINW włączono, wraz z załogą i sprzętem, drukarnię Głównego Zarządu Polityczno-Wychowawczego WP i powołano Wojskową Drukarnię w Łodzi, którą do 1952 r. kierował A. Szydłowski. Likwidacji uległy drukarnie we Wrocławiu, Jeleniej Górze i Mirsku¹⁶¹.

Głównym zadaniem wojskowej poligrafii było drukowanie regulaminów i podręczników wojskowych oraz materiałów wykorzystywanych do szkoleń politycznych, informujących społeczeństwo o wydarzeniach toczących się na terenach wyzwolonych spod okupacji niemieckiej.

Ogółem, w latach 1945–1948, w Łodzi wydrukowano 32 publikacje WINW, we Wrocławiu – 13, w Jeleniej Górze – 16. Główna Księgarnia Wojskowa zleciła druk 5 pozycji łódzkiej drukarni WINW. W pozostałych przypadkach nie udało się ustalić miejsca druku, ale musiał to być jeden z trzech wymienionych zakładów, bowiem Instytut nie zlecał prac firmom zewnętrznym. Natomiast sam świadczył usługi drukarskie. Do łódzkich wydawców współpracujących z lokalną drukarnią WINW należeli m.in. wydawnictwo Mariana Gintera, dla którego przygotowano katalog wydawnictw na 1947 r.; wydawnictwo „Poligrafika” A.W. Krauzego, Uniwersytet Łódzki i Bratnia Pomoc Studentów UŁ, Naukowo-Badawczy Instytut Włókiennictwa, Centralny Zarząd Przemysłu Włókienniczego, Księgarnia Wydawnicza Jerzego Zielińskiego, Wydawnictwo H. Zawilskiej, Koło Księży Prefektów.

¹⁵⁹ CAW. Szt. Gen. WP, sygn. CAW IV.501.1/A/1906, k. 64; *20 lat Wojskowej Drukarni...*, s. 173.

¹⁶⁰ *25 lat wojskowej poligrafii...*, s. 80; *30 lat w służbie wojskowej poligrafii*, „Poligrafika” 1975, nr 6, s. 238. Por. „Poligrafika” 1978 nr 10; 1980 nr 10.

¹⁶¹ CAW. Szt. Gen. WP, sygn. CAW IV.501.1/A/1906, k. 60; *Księga pamiątkowa 50-lecia Związku Zawodowego Pracowników Poligrafii okręgu łódzkiego. 1907–1957*, pod red. M. Wieromeja, Łódź [1957?], s. 233, 235; *25 lat wojskowej poligrafii...*, s. 82.

Wraz z ofensywą wojsk radzieckich i polskich w styczniu 1945 r. powiększał się obszar kraju wyzwolony spod okupacji hitlerowskiej, za frontem przemieszczały się władze i rezydowały w tych miastach, które były, podobnie jak Łódź, mało zniszczone. Na potrzeby administracji rozpoczęto w mieście organizowanie drukarni posiadającej jedną maszynę rotacyjną i kilka linotypów z niemiecką klawiaturą i zatrudniono dawnych pracowników łódzkich drukarni. Jak podają Kazimierz Badziak, Henryk Michalak i Marek Szukalak „[...] drukarze warszawscy z gruzów stolicy powyciągali matryce potrzebne Łodzi”¹⁶². Maszyny przywożono z terenów wyzwolonych, np. grupa łódzkich drukarzy pojechała do Görlitz, gdzie znaleziono potrzebny sprzęt.

Państwo rozpoczęło monopolizację przemysłu poligraficznego. Przejmowało zakłady graficzne „opuszczone” przez przedwojennych właścicieli; nad tymi, które były uruchamiane przez osoby prywatne lub spółdzielnie roztaczało swój zarząd. Wpływało też na profil produkcji, w zależności od potrzeb różnych instytucji drukowano druki urzędowe, publikacje propagandowe, prasę. Ukształtowała się organizacja wewnętrzna zakładów graficznych będąca odtworzeniem struktur przedwojennych. Na czele drukarni stał dyrektor, któremu podlegały sprawy kadrowe i statystyczno-sprawozdawcze. Do obowiązków zastępcy do spraw technicznych należało przyjmowanie zamówień, kalkulacja i nadzór nad produkcją. Zastępca do spraw handlowych zajmował się księgowością, zakupami, płacami i nadzorował pracę sekretariatu¹⁶³.

Ministerstwo Informacji i Propagandy, obawiając się, że drukarnie mogą wykorzystać przeciwnicy polityczni, wydało 16 maja 1945 r. zarządzenie, powołujące Centralny Zarząd Państwowych Zakładów Graficznych¹⁶⁴ (CZPZG), podporządkowany mu w sprawach organizacyjnych, administracyjnych i finansowych, zaś w kwestiach technicznych Ministerstwu Przemysłu. Pod nadzór Centralnego Zarządu przeszły nie tylko zakłady przemysłu graficznego i przemysłu pomocniczego, będące własnością państwa lub znajdujące się pod jego zarządem, ale również te wszystkie, które dotychczas nie były pod zarządem państwa. W ten sposób został unieważniony ich status publiczno-prawny. Do zadań CZPZG należał ścisły nadzór nad produkcją poligraficzną, realizacja zamówień składanych przez instytucje państwowe, mógł on przekazywać instytucjom państwowym zakłady graficzne, czuwając nad ich wykorzystaniem. Korzystając ze swoich uprawnień, CZPZG 22 czerwca 1945 r. przekazał Ministerstwu Skarbu drukarnię B. Korkowskiego, a następnie Ministerstwo Przemysłu Lekkiego przekazało ją Państwowej Wytwórni Papierów Wartościowych. Drukarnię przy ul. Żwirki 2 otrzymała

¹⁶² K. Badziak, H. Michalak, M. Szukalak, *Łódzkie Zakłady Graficzne: 1912–1987: przeszłość i teraźniejszość*, Łódź 1987, s. 42.

¹⁶³ *Ibid.*, s. 43.

¹⁶⁴ Do 1 listopada 1946 r. siedzibą CZPZG była Łódź, a następnie Warszawa. Powołano Dyrekcje Okręgowe w Warszawie, Bydgoszczy, Gdańsku, Olsztynie, Szczecinie, Wrocławiu, Poznaniu, Katowicach, Częstochowie, Łodzi, Białymstoku.

Spółdzielnia Wydawniczo-Oświatowa „Czytelnik”, drukarnię przy ul. Piotrkowskiej 86 Spółdzielnia Wydawnicza „Książka”. Pozostałe łódzkie zakłady poligraficzne także podlegały Dyrekcji Okręgowej CZPZG. Na mocy ustawy z 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej cały przemysł poligraficzny został nacjonalizowany. Zgodnie z „Art. 3.1. Za odszkodowaniem przejmuje Państwo: [...] 17) przemysł poligraficzny i drukarnie”¹⁶⁵. Wydane w 1949 r. przez Radę Ministrów zarządzenie określające, które zakłady poligraficzne będą podlegać nacjonalizacji, doprowadziło do likwidacji wszystkich drukarni prywatnych.

Zmiany polityczne i gospodarcze wprowadziły bezwzględne podporządkowanie wszystkich sektorów gospodarki centralnemu ośrodkowi kierownicemu. Pociągnęło to za sobą likwidację autonomii spółdzielczości i ograniczenie działalności firm prywatnych. Musiała zmienić się struktura organizacyjna w zakładach poligraficznych; nie miały racji bytu rady zakładowe (chętnie akceptowane przez CZPZG) oraz struktury pośrednie, jakimi były dyrekcje okręgowe. Przemysł poligraficzny miał posiadać ujednoliczoną strukturę, taką samą jak inne działy gospodarki¹⁶⁶. Na mocy zarządzenia Ministra Kultury i Sztuki z 19 listopada 1947 r. powołano 23 wielozadaniowe przedsiębiorstwa poligraficzne, wśród których znalazły się Państwowe Łódzkie Zakłady Graficzne (PŁZG)¹⁶⁷. W skład PŁZG weszły drukarnie łódzkie mieszczące się przy ul. Żeromskiego 52, 87, Gdańskiej 40, 1 Maja 57, Piotrkowskiej 102a, 111, al. Kościuszki 26, Kilińskiego 93, Nawrot 32. Ale również zakłady znajdujące się poza Łodzią, takie jak: drukarnie z Łowicza, Radomska, Wielunia, Tomaszowa Mazowieckiego, Sieradza, Piotrkowa Trybunalskiego, Pabianic, Kutna, Kalisza, Łęczycy, Łasku.

W podległych PZG zakładach graficznych dublowano strukturę organizacyjną, a nawet jeszcze bardziej ją rozbudowywano. Kierownikom poszczególnych zakładów podlegały działy: planowania, finansowo-księgowy, kontroli technicznej, personalny, administracyjno-gospodarczy, zaopatrzenia, ochrony przemysłowej. Kierownicy techniczni (odpowiadający stanowisku naczelnego inżyniera) czuwali nad jednostkami starszego mechanika, któremu z kolei podlegały: warsztat mechaniczny, sekcja przygotowania produkcji, zamówień i kalkulacji, przygotowalnia offsetowa i chemigrafia, zecernia i stereotypia, maszyny drukarskie, introligatornia, magazyn i ekspedycja (podlegały też działowi zamówień i kalkulacji oraz zaopatrzenia). W strukturze organizacyjnej mieściły się jednostki socjalne (ambulatorium, stołówka, przedszkole). Przewi-

¹⁶⁵ Ustawa z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej, „Dziennik Ustaw” 1946 nr 3 poz. 17.

¹⁶⁶ Dekret z 3 stycznia 1947 r. o utworzeniu przedsiębiorstw państwowych, „Dziennik Ustaw” 1947 nr 8 poz. 42.

¹⁶⁷ Wszystkie państwowe zakłady graficzne wraz z Centralą Druków, Centralą Zaopatrzenia, Państwowymi Fabrykami Farb Graficznych w Gdańsku i Toruniu zostały objęte nadzorem CZPZG, który od 1 stycznia 1948 r. pełnił wobec nich funkcję zwierzchniego urzędu państwowego.

dziano również powołanie komórki normowania podporządkowanej działowi planowania. Rozbudowany schemat organizacyjny bardzo odbiegał od modelu funkcjonalnego, natomiast był odbiciem wymogów gospodarki socjalistycznej charakteryzującej się planowaniem produkcji, normowaniem pracy. Wprowadzono właściwą dla gospodarki radzieckiej rozbudowaną administrację zakładową. Te zmiany sprawiły, że drukarnie nie były już zakładami produkcyjnymi, a stały się „jednostkami polityczno-socjalnymi”. Także połączenie w jeden organizm zakładów o różnych tradycjach, różnie wyposażonych i kierowanych, o różnych profilach produkcyjnych wpłynęło na trudności w zarządzaniu i realizacji zadań produkcyjnych. Na funkcjonowanie przedsiębiorstwa miały wpływ zmiany koncepcji planów gospodarczych, którym towarzyszyły przekształcenia organizacyjne.

W 1949 r. rozwiązano urząd Ministra Przemysłu i Handlu, w zamian powołano ministerstwa branżowe, nadzór nad poligrafią powierzono ministerstwu przemysłu lekkiego. Rozwiązano także Centralny Urząd Planowania, w jego miejsce powstała Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego (PKPG). W 1950 r., po rozwiązaniu Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów, zarządzanie gospodarką narodową przejęła PKPG. Zakładom produkcyjnym zabrano wszelką niezależność, musiały działać w oparciu o zasady określone bardzo szczegółowo. Zakłady poligraficzne nie tylko zobowiązane były zwiększyć produkcję, by móc rozliczać się z budżetem państwa, ale znów zostały zreorganizowane. W 1951 r. Minister Przemysłu Lekkiego utworzył 64 przedsiębiorstwa o typowej organizacji przemysłowej. Podzielono je na małe, średnie i duże. Małe drukarnie miały zaspokajać potrzeby lokalne i zostały przekazane podległemu przemysłowi terenowemu zarządzanemu przez rady narodowe. Przedsiębiorstwa duże, wielozakładowe zostały zlikwidowane, zaś w dużych jednozakładowych wprowadzono specjalizację. Państwowe Łódzkie Zakłady Graficzne, które zaliczono do średnich zakładów wielozakładowych, miały zaspokajać potrzeby centralne. Wcześniej jednak zostały zreorganizowane. W ich skład weszły wyłącznie zakłady znajdujące się na terenie miasta (przy ul. Gdańskiej 40, 1 Maja 57, Piotrkowskiej 102a, 111, al. Kościuszki 26, Kilińskiego 93, Nawrot 32), w 1951 r. powiększyły się o drukarnię SW „Czytelnik” przy ul. Żwirki 2 i oddział produkcyjny przy ul. Piotrkowskiej 96. W 1952 r. nastąpiła kolejna reorganizacja, w marcu przekazano zakład przy ul. Gdańskiej 40 Łódzkiej Drukarni Akcydensowej. Jesienią tego roku zamknięto zakłady przy ul. Kościuszki 26, Kilińskiego 96, Nawrot 31. W przekształconych ŁZG znalazły się zakłady przy ul. PKWN 18, Żwirki 2 (z oddziałem przy ul. Piotrkowskiej 96, 102a, 111) oraz dołączono doń drukarnię SW „Książka” mieszczącą się przy ul. Piotrkowskiej 86¹⁶⁸.

¹⁶⁸ K. Badziak, H. Michalak, M. Szukalak, *Łódzkie Zakłady Graficzne...*, s. 46; *Księga pamiątkowa 50-lecia Związku Zawodowego Pracowników Poligrafii okręgu łódzkiego. 1907–1957*, pod red. M. Wieromija, Łódź [1957], s. 204, 208–212.

W 1945 r. SW „Książka” przejęła drukarnię dziełowo-akcydensową przy ul. Piotrkowskiej 86, gdzie podczas okupacji drukowano gazetę „Litzmannstadter Zeitung”. Ze składu ręcznego wydawano tu gazetę „Wolna Łódź”, drukowano kolejne nakłady Manifestu PKWN. Zakłady Graficzne SW „Książka” powiększyły się o drukarnię przy ul. Narutowicza 34, należącą przed II wojną światową do Abrama Icka Ostrowskiego¹⁶⁹, oraz zakład litografii i chemigrafii przy ul. Podleśnej 14/16 (ob. ul. M. Curie-Skłodowskiej). Według M. Laskowskiego był to wówczas najlepiej wyposażony technicznie zakład w Polsce, posiadał „[...] polskie pisma, matryce do linotypów, maszyny drukujące i magazyny papieru”¹⁷⁰.

Kolejną drukarnią pracującą w wyzwolonej Łodzi były Zakłady Graficzne „Społem” (późniejsza Drukarnia Akcydensowa), której początki działalności sięgają 1940 r. Wówczas „Społem” zorganizowało w Warszawie drukarnię i intro-ligatarnię, która po Powstaniu Warszawskim kontynuowała działalność w Częstochowie, dokąd przeniesiono część uratowanych maszyn. W 1945 r. drukarnia podjęła pracę w Łodzi, gdzie Związek Gospodarczy Spółdzielni „Społem” rozpoczął organizowanie Zakładów Graficznych przy ul. Andrzeja Struga 63. Do zakładu, działającego do 1948 r. pod nazwą Zakłady Graficzne „Społem”, zwożono maszyny i urządzenia z Gdańska, Warszawy i Częstochowy. Zorganizowano biuro techniczne, finansowe, dział zaopatrzenia, administracyjny, magazyny i uruchamiano kolejne wydziały: zecernię, typografię, litografię i offsety, a następnie intro-ligatarnię. W 1946 r. przedsiębiorstwo wypuściło na rynek pierwsze druki; 84% produkcji przygotowywano dla „Społem” i spółdzielczości; produkowano druki akcydensowe, etykiety, opakowania, zeszyty, bloki rysunkowe; drukowano czasopisma i książki. W styczniu 1949 r. drukarnię przejęły Zakłady Wydawnictw Spółdzielczych, w maju następnego roku została podporządkowana Centrali Wydawniczej Druk specjalizującej się w produkcji akcydensu manipulacyjnego. W styczniu 1952 r. zakład otrzymał nazwę „Łódzka Drukarnia Akcydensowa”¹⁷¹.

W maju 1945 r. rozpoczęły działalność Zakłady Graficzne Państwowego Zakładu Wydawnictw Szkolnych w Łodzi zorganizowane przez łódzką delegaturę przedsiębiorstwa wydawniczo-handlowego PZWS w Warszawie. Ich pierwszą siedzibą była mała drukarnia mieszcząca się w Pabianicach przy ul. Warszawskiej, gdzie produkowano formularze dla Ministerstwa Oświaty. W lipcu 1946 r. zakład przeniesiono do Łodzi na ul. Praską. W 1948 r. przystąpiono do wznoszenia nowego budynku przy ul. Zgierskiej 96/98. W kolejnych latach Zakłady stały się producentem podręczników dla szkół ogólnokształcących¹⁷².

¹⁶⁹ Od 1920 r. dyrektorem w firmie A.I. Ostrowskiego był jego brat Aron Dawid. J. Strzałkowski, *Drukarnie...*, s. 89.

¹⁷⁰ M. Laskowski, *Dzieje drukarstwa łódzkiego*, Łódź 1989, s. 40.

¹⁷¹ *Łódzka Drukarnia Akcydensowa*, „Biuletyn Poligraficzny” 1971 nr 10 s. 46–47; *Łódzka Drukarnia Akcydensowa*, „Poligrafika” 1964 nr 8, s. 176.

¹⁷² M. Laskowski, *Dzieje drukarstwa...*, s. 41; *20-lecie Zakładów Graficznych PZWS w Łodzi*, „Poligrafika” 1965, s. 174–175.

W lutym 1946 r. w poniemieckiej fabryce hełmów przy ul. Żwirki 17 uruchomiono drukarnię, należąca do spółdzielni wydawniczej Łódzki Instytut Wydawniczy, która realizowała w niej własne druki i prace powierzone. Do drukarni przetransportowano maszynę rotacyjną Mann z Lęborka i 27 IV 1946 r. wydrukowano na niej pierwszy numer dziennika „Głos Robotniczy”. Wraz z powiększaniem parku maszynowego o sprzęt przywożony z całego kraju, wzrastała liczna zamówień na druk gazet, książek i broszur. Gdy uchwałą Sekretariatu KC PPR z 25 kwietnia 1947 r. powołano Robotniczą Spółdzielnię Wydawniczą „Prasa” przejęła ona zakład przy ul. Żwirki. Dołączono doń drukarnię wydawniczą „Płomienie” mieszczącą się przy ul. Zachodniej 60, w dawnej drukarni Alfreda Bauera. W okresie planu 6-letniego wyprodukowano w niej 8,5 mln książek i broszur, zużywając 250 ton papieru. W wyniku kolejnych zmian organizacyjnych RSW „Prasa” przejęła park maszynowy drukarni SW „Czytelnik”¹⁷³.

Dawną drukarnię Adolfa Bolesława Fröhlicha przy ul. Piotrkowskiej 101 przejęło w 1945 r. Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego. W zakładach graficznych przy ul. Gdańskiej 87, należących do Filipa Grapowa, Ministerstwo Poczty uruchomiło Pocztove Zakłady Graficzne¹⁷⁴. Małe drukarnie przejęli dawni właściciele: Waław Balcerzak, Jan Kazimierz Baranowski, Bolesław Kazulak, Franciszek Rydlewski, „R. Tylko”, R. Gryglas, „Drukarnia Polska”. Powstało około 30 niewielkich zakładów introligatorsko-drukarskich, w których zatrudniano po kilka osób, m.in. „Nowe Życie”, „Księga”, „Zjednoczenie”, „Polonia”, R. Pruszczyński, T. Stawowczyk, „Stawano”, „Barwodruk”, F. Wylęzałek, Kazulak i Kapela, „Chromigrafia”, „Drukpap”, Drukarnia Opakowań Blaszaných „Eckert”¹⁷⁵.

Ważną rolę w rozwoju żydowskiego ruchu wydawniczego odegrała łódzka Drukarnia nr 10, pod zarządem państwowym, tłocząca także druki w języku jidysz. Jak wspomina Aleksander Klugman, w 1944 r. w wyzwolonym spod hitlerowskiej okupacji Lublinie postanowiono wydawać tygodnik w języku jidysz. Jednak nie było bazy technicznej; poszukiwaniem potrzebnych czcionek zajął się Fiszel Helersztajn, przybyły do Lublina składacz ręczny i metrampaż w jednej z wileńskich drukarni żydowskich. Po wyzwoleniu Łodzi okazało się, że w mieście pozostała, częściowo zdewastowana, ale dająca się zrekonstruować, drukarnia, która działała w getcie; przeniesiono ją na ul. Narutowicza 32, gdzie do śmierci w 1948 r. mieszkał i pracował F. Helersztajn. Łódzcy drukarze dowiedzieli się, że w czasie wojny właściciel drukarni w Kołomyi zakopał na podwórku skrzynię z żydowskimi czcionkami. Grupa kierowana przez zecera Altera Pudłowskiego,

¹⁷³ M. Laskowski, *Dzieje drukarstwa...*, s. 40; J. Strzałkowski, *Drukarnie ...*, s. 39; „Prasa” w Łodzi, „Poligrafika” 1964 nr 7; A. Bečka, J. Molesta, *Sprawozdanie z likwidacji majątku byłej Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej*, Sopot–Warszawa 2000, <http://www.mswia.gov.pl/index.php?dzial=2&id=2791> [2011.08.24].

¹⁷⁴ M. Laskowski, *Dzieje drukarstwa...*, s. 41; J. Strzałkowski, *Drukarnie...*, s. 52, 55.

¹⁷⁵ M. Laskowski, *Dzieje drukarstwa...*, s. 42; J. Strzałkowski, *Drukarnie...*, s. 38, 39, 66–67, 104, 119.

który przeżył tamtejsze getto, odnalazła je i przywiozła do Łodzi¹⁷⁶. Po starannym posegregowaniu były wykorzystywane w żydowskiej działalności wydawniczej. Drukarnia pracowała w prymitywnych warunkach, na kilku kasztach składacze ręczni układali tekst, litera po literze. Czcionek wystarczyło na złożenie tylko jednej kolumny. Gdy była gotowa, zawożono ją do drukarni przy ulicy Żwirki, wytłaczano z niej matrycę, po czym kolumnę rozbierano, aby ułożyć kolejną. Drukarnia na przełomie 1947/1948 r. została przeniesiona do Warszawy¹⁷⁷.

Prowadzące działalność edytorską instytucje żydowskie zlecały druk 11 lokalnym tłoczniom, np. Komitet Naczelny Ruchu Chalucowego Ichud Hanoar Hacijoni Akiba współpracował z Drukarnią SW „Książka”, zaś Komitet Centralny Organizacji „Hehaluc – Pionier” i oficyna „Jidysz Buch” – z Drukarnią RSW „Prasa”. Trzy tytuły zostały wydrukowane poza Łodzią: dwa w Krakowskiej Drukarni nr 1 i jeden w stołecznej firmie „Ogniwo”.

Łódzcy wydawcy od 1945 r. podejmowali współpracę z drukarniami na terenie całego kraju. Większa produkcja wydawnicza w latach 1945–1949 zaowocowała kooperacją z drukarniami z Częstochowy, Jeleniej Góry, Mikołowa, Płocka, Poznania, Torunia, Wąbrzeźna czy Zielonej Góry. Można pokusić się o wskazanie par wydawca – drukarnia, firm, które regularnie współpracowały. Zaliczają się do nich m.in. wydawnictwo W. Bąka i Państwowe Zakłady Graficzne nr 2 we Wrocławiu, Księgarnia Ludowa T. Lemańskiego i Druk. św. Wojciecha w Poznaniu, Łódzkie Towarzystwo Naukowe i Wrocławska Drukarnia Naukowa (wcześniej drukarnia Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego). W latach 1950–1956 oddział PWN współpracował z Zakładami Produkcji Skryptów w Krakowie i Poznaniu. Nieliczne publikacje Kurii Biskupiej były realizowane w Drukarni Loretańskiej w Warszawie.

---

¹⁷⁶ A. Klugman w swojej relacji nie podaje daty wyjazdu do Kołomyi, miał on miejsce przed zmianą wschodniej granicy Polski. Zmiana granicy polsko-radzieckiej na przebiegającą wzdłuż tzw. Linii Curzona (faktycznie Linii Namiera) nastąpiła 16 VIII 1945 r. poprzez podpisanie umowy o przebiegu granicy pomiędzy rządem ZSRR a Tymczasowym Rządem Jedności Narodowej. (Dz. U. 1946 r. nr 2 poz. 5).

¹⁷⁷ A. Klugman, *Jak Fenix z popiołów (3)*. *Ul. Narutowicza 32*, http://www.uml.lodz.pl/_plik.php?id=2042 [2011.02.01].

2. Cenzura

W Manifeście Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego deklarowano wśród swobód demokratycznych wolność słowa, zaznaczając, że nie mogą one służyć „wrogom demokracji”. Jak zwraca uwagę Zbigniew Romek sformułowanie to nie budziło zastrzeżeń, gdyż nawiązywało do obowiązującej w II Rzeczypospolitej zasady ograniczania swobody wypowiedzi wszystkim działającym na szkodę państwa¹. 2 sierpnia 1944 r. na posiedzeniu PKWN dyskutowano konieczność wprowadzenia, obok obowiązującej cenzury wojennej, również kontroli cywilnej. Kierujący Resortem Bezpieczeństwa Publicznego Stanisław Radkiewicz postulował wzmocnienie urzędu cenzorskiego; Wincenty Rzymowski, kierownik Resortu Kultury, zaproponował opracowanie dekretu zabraniającego druku bez uprzedniej zgody cenzury i przeniesienie na drukarzy odpowiedzialności za złamanie przepisów². W PKW cenzurą zajmował się, kierowany przez Jerzego Borejszę, Wydział Prasowo-Informacyjny wchodzący w skład Resortu Informacji i Propagandy. W strukturze Wydziału, od 19 sierpnia 1944 r., działała komórka kontrolująca treść wydawanych w Lublinie gazet, zarządzająca drukarniami, dysponująca przydziałami papieru. Według Z. Romka „[...] pierwszym cenzorem Polski Lubelskiej” został J. Borejsza³. Gdy zaczęto tworzyć wojewódzkie, powiatowe i miejskie oddziały propagandy i informacji w ich strukturach pojawiły się tzw. referaty cenzury, zaś o obowiązku składania tekstów do kontroli informowano za pośrednictwem prasy lokalnej.

Kierowana przez J. Borejszę cenzura dbała, by nie pisano źle o ZSRR i nowo powstałej władzy w Polsce, co pozwalało na daleko idącą wolność słowa. Wydział Informacyjno-Prasowy przygotował we wrześniu 1944 r. projekt dekretu prasowego, w którym zaproponowano liberalne i demokratyczne zasady działania cenzury. System ten, podobnie jak w II Rzeczypospolitej, miał być represyjny.

---

¹ Z. Romek, *Cenzura a nauka historyczna w Polsce 1944–1970*, Warszawa 2010, s. 27–28.

² Por. *ibid.*, s. 28.

³ Por. *ibid.* – Sylwetce J. Borejszy Z. Romek poświęca miejsce na s. 28–31 cyt. pracy. Por. E. Krasucki, *Międzynarodowy komunista : Jerzy Borejsza – biografia polityczna*, Warszawa 2009; B. Fijałkowska, *Borejsza i Różański : przyczynek do dziejów stalinizmu w Polsce*, Olsztyn 1995.

Pisma zamierzano konfiskować dopiero po wydrukowaniu, gdy stwierdzono naruszenie obowiązujących przepisów. Z. Romek, powołując się na pracę Tatiany Gorajewej *Iskluczit' wsiakije upominanja... Oczerki istorii sowietskoj cenzury* (Minsk–Moskwa 1995), w której autorka zamieściła istotne dokumenty z początku istnienia polskiej cenzury, m.in. materiały dotyczące pobytu w Polsce radzieckich cenzorów i projekty zarządzeń dotyczących organizacji i funkcjonowania urzędu cenzury, przytacza pierwszy paragraf dekretu, w którym zaznaczono, że „swoboda prasy i swoboda słowa w wyzwolonej Polsce służą społeczeństwu i są gwarancją demokracji”. Podstawowym zadaniem urzędu cenzury, występującego pn. Centralne Biuro Kontroli Prasy, miało być przestrzeganie zasady, że „prasa służy wyłącznie interesom naszego państwa”, a nie obronie interesów partii politycznej. W projekcie zapisano m.in., że przyszły urząd cenzury powinien kontrolować przestrzeganie „tajemnicy wojskowej”, przeciwdziałać „rozpowszechnianiu dezinformacji ze strony elementów wrogich państwu”, publikacji, w których nie akceptowano reform i zmian wprowadzanych przez nowe władze. Przewidziano uproszczony i szybki tryb uzyskiwania zgody na druk periodyków, ale również precyzyjnie określono przyczyny wydania zakazu. Zaznaczono także, że wydawcą lub redaktorem odpowiedzialnym wydania może być jedynie „obywatel Polski, mający pełnych 21 lat, nie przebywający w więzieniu i nie pozbawiony praw obywatelskich”⁴. Jednak projekt nie znalazł uznania Jakuba Bermana, członka Biura Politycznego KC PPR i podsekretarza stanu w Prezydium Rady Ministrów, odpowiedzialnego m.in. za propagandę, prasę i naukę, który był zwolennikiem wprowadzania radzieckich metod rządzenia i przenoszenia tamtejszej organizacji struktur państwowych na polski grunt. Zdaniem J. Bermana cenzura miała być ważnym elementem sprawowania władzy. W listopadzie 1944 r. przejechali do Lublina Piotr Gładin i Kazimierz Jarmuż, przedstawiciele moskiewskiego Gławlitu (Głównego Zarządu do Spraw Literatury i Sztuki), by pracować nad tworzeniem urzędu cenzury. Zakwestionowali liberalną politykę cenzorską zaproponowaną przez J. Borejszę i w oparciu o normatywy cenzury radzieckiej opracowali zasady działania cenzury w Polsce. Na mocy rozkazu ministra bezpieczeństwa publicznego 19 stycznia 1945 r. powołano Centralne Biuro Kontroli Prasy, przekształcone 15 listopada 1945 r. w Główny Urząd Kontroli Prasy Publikacji i Widowisk (GUKPPiW), które pracowało dla PPR (następnie PZPR) i dla odrodzonego państwa. Sama cenzura w latach 1945–1947 nie była zbyt dokuczliwa, co wynikało z zachowywania przez PPR i ZSRR pozorów systemu demokratycznego w Polsce⁵.

Od początku funkcjonowania urzędu obowiązywało bezwzględne podporządkowanie instrukcjom i wytycznym kierownictwa PPR i PZPR, choć do 1946 r. GUKPPiW podlegał formalnie premierowi i parlamentowi. System ten umożliwiał blokowanie wszelkich niewygodnych dla władzy treści, pozwalał na swo-

⁴ Z. Romek, *Cenzura...*, s. 32, 33; por. także s. 15.

⁵ *Ibid.*, s. 33, 34, 36.

bodne manipulowanie podawanymi do publicznej wiadomości informacjami. W koncepcji J. Bermana cenzura miał być strażniczką państwa, szerzyć wolność słowa i bronić swobód demokratycznych przed jej przeciwnikami (zwolennikami Polski „przedwrześniowej”)⁶.

Kamila Budrowska w pracy *Literatura i pisarze wobec cenzury PRL 1948–1958* (Białystok 2009) zweryfikowała hipotezę, że ogólne zasady cenzurowania publikacji periodycznych i nieperiodycznych były zbieżne, choć cenzorzy dzielili kontrole słowa według typów piśmiennictwa, kierując się coraz bardziej drobiazgowymi wytycznymi. Autorka odwołuje się do sformułowanej w 1911 r. teorii Wilfredo Pareto dotyczącej kontroli słowa. Według włoskiego socjologa „[...] cenzura należy do katalogu środków panowania klasy panującej i broni jej interesów, utrzymując w społeczeństwie pewien poziom niewiedzy, opierając się na przeświadczeniu, że należy wpływać na opinie i myślenie opanowanej większości. Zwraca się przeciwko tekstom atakującym pozycję elity oraz zakłócającym system norm. Pareto za skuteczne środki kontroli uznaje ludzką skłonność do bierności, dyscypliny i podporządkowania”⁷.

Stenogram z krajowej narady naczelników wojewódzkich UKPPIW z 5–6 listopada 1946 r. zawiera dane o ocenie książek w latach 1944–1946, jednak wobec braków w archiwaliach, zdaniem K. Budrowskiej, przynosi informacje, których nie można potwierdzić w innych dokumentach GUKPPIW. Rozpoczynający spotkanie Tadeusz Zabłudowski przedstawił rozwój ruchu wydawniczego w latach 1944–1946. Stały wzrost produkcji wydawniczej spowodował zwiększenie liczby prac zgłaszanych do kontroli.

W omawianym okresie przedstawiono do kontroli ok. 1600 publikacji nieperiodycznych. Cenzorzy pilnowali „ogólnej tendencji książki”, zdarzało się jednak, że tekst nie był kontrowersyjny, ale wyczuwano „złą tendencję”. W pierwszych latach funkcjonowania Głównego Urzędu więcej uwagi poświęcano cenzurowaniu prasy niż książek, dlatego za niezbędne uznano wypracowanie szczegółowych zasad kontroli druków nieperiodycznych⁸. Zalecano wzmożoną czujność podczas cenzurowania książek, bowiem „[...] książka żyje i zmienia się jej oddziaływanie i nigdy nie można przewidzieć z góry, jaki odgłos przyniesie”⁹. W pracy *Cenzura wobec humanistyki* Stanisław Żak, podobnie jak K. Budrowska, zwraca uwagę na etap wstępny (mało represyjny wobec literatury), podczas którego zdobywano zwolenników nowego systemu politycznego¹⁰.

Wytyczne dotyczące kontroli literatury pięknej podano na naradzie 26–28 czerwca 1949 r. Cenzorzy mieli zwracać uwagę przede wszystkim na kosmopolityzm, katolicyzm, niedocenianie osiągnięć Polski Ludowej i ZSRR, „zapatrzanie”

⁶ *Ibid.*, s. 38, 39, 40.

⁷ K. Budrowska, *Literatura i pisarze wobec cenzury PRL 1948–1958*, Białystok 2009, s. 30.

⁸ AAN. GUKPPIW, 1/421, teczka 197/2, k. 141. [Za:] K. Budrowska, *Literatura...*, s. 30–31.

⁹ K. Budrowska, *Literatura...*, s. 31.

¹⁰ S. Żak, *Cenzura wobec humanistyki*, Kielce 1996, s. 19.

w Zachód, wyolbrzymianie braków. Wypowiedziano się również na temat polityki wydawniczej, w której nie miało już być miejsca na wznowienia klasyków XIX-wiecznej polskiej i obcej literatury, która „[...] wspiera [...]» źle ukierunkowane« wysiłki polskich pisarzy, jest też drogą, którą [...]» przesączają się« wpływy z Zachodu”¹¹. Zalecono także wprowadzenie zakazu wznawiania literatury popularnej, zwłaszcza dla młodzieży, którą traktowano jako ideologicznie i wychowawczo bezwartościową. Takie tytuły, jak *Ania z Zielonego Wzgórza*, *Tajemniczy ogród*, *Duch puszczy* miały oddalać młodzież od realiów życia.

Cenzorzy mogli wpływać na profil produkcji wydawniczej, zmniejszając wysokość nakładu czy wydając decyzję o nieprzydzieleniu papieru¹². Te zalecenia znacznie ograniczyły repertuar prywatnych wydawców, bazujących na stałych zachowaniach czytelniczych Polaków, którzy najchętniej wybierali XIX-wieczne powieści polskich klasyków (H. Sienkiewicz, J.I. Kraszewski, M. Rodziewiczówna) i literaturę popularną. Zbigniew Kuthan na łamach „Przeglądu Księgarskiego” pisał o nowym profilu produkcji wydawniczej, w którym nie było miejsca na grafomaństwo i literaturę brukową. Uważał, że renesans literatury kryminalnej, który przypadł na 1946 r., już nie grozi polskim czytelnikom; zwracał jednak uwagę, że zbyt dużo wydaje się jeszcze prac „pseudonaukowych”¹³.

Z druków wydanych w Łodzi odnaleziono w Archiwum Akt Nowych oceny: 11 publikacji Łódzkiego Komitetu Frontu Narodowego, 5 – SW „Książka”, 3 – Uniwersytetu Łódzkiego, 2 – wydawnictwa „Poligrafika”, 3 – oficyny K. Rutski; po 1 recenzji druków wydawnictw „Żagiel”, Jerzego Zielińskiego, SW „Polonista” oraz 9 innych instytucji. Dobrze zachowany został zbiór ocen publikacji Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, omówiony został przez Juliana Kucińskiego w dwuczęściowej monografii *Łódzkie Towarzystwo Naukowe w latach 1936–1996* (Łódź 1996) oraz Jerzego Mikuckiego i Karolinę Ławską w pracy *Oficina wydawnicza „Łódzkie Towarzystwo Naukowe” 1947–2008* (Łódź 2009).

2.1. Literatura piękna

Czwarty tom powieści Juliana Gałaja *Mystkowice, wioska mała* pt. *Wojna*, przygotowany przez SW „Książka” w nakładzie 5300 egzemplarzy, został przedłożony do oceny w 1948 r. Cenzor nie ograniczył się do analizy tej pozycji, ale zgromadził recenzje prasowe poprzednich części. W ocenie powstałej między 29 V a 5 VI 1948 r. uznał ją za bezwartościową ideologicznie i artystycznie. Jego zdaniem środowisko wiejskie autor opisał nieudolnie, naiwnie, chaotycznie. Czytelnik nie może nadążyć za tokiem akcji, gubi się. Podkreślał, że bohaterowie

¹¹ K. Budrowska, *Literatura...*, s. 32.

¹² *Ibid.*, s. 33, 34.

¹³ Z. Kuthan, *Reglamentacja produkcji wydawniczej*, „Przegląd Księgarski” 1949, s. 47.

J. Gałaja nie są naturalni; zazwyczaj chłopci nie prowadzą zawitych filozoficznych dysput, nie interesują się polityką zagraniczną, wreszcie nie grają w brydża. Natomiast bohaterowie negatywni to „aspołeczni głupcy”. Jednak 7 VI pojawił się dopisek „udzielić zezwolenia”¹⁴. W kolejnej recenzji, z 22 IX 1948 r., uznano powieść za bardzo dobrą. Zastrzeżenia budziła przedstawiona przez pisarza ocena sytuacji politycznej w 1939 r., a także pewne uproszczenia. Cenzor zażądał wprowadzenia zmian, ale efekt go nie zadowolił, bowiem w kolejnej recenzji znów zalecił przeredagowanie fragmentów powieści. Tom ukazał się w 1949 r. w Warszawie. Nie ma możliwości porównać kolejnych wersji powieści, w GUKPPiW, ze względu na brak miejsca, nie przechowywano długich tekstów, przedstawione do kontroli maszynopisy odsyłało wydawcom lub autorom. W przypadku omawianej powieści sądzić należy, że wydawca i autor zastosowali się do zaleceń cenzury i publikacja została zwolniona do druku¹⁵.

Wydawnictwo „Poligrafika” w 1948 r. przedstawiło do oceny powieść Karoliny Beylin, używającej pseudonimu Maria Maliszewska, *Warszawa! Wysiadać!* drukowaną wcześniej w odcinkach na łamach „Expressu Warszawskiego”. W wydanej w Łodzi opinii z 28 IX 1948 r. podkreślono, że książka dotyczy współczesnej, powojennej problematyki. Jej treść nie budziła zastrzeżeń. Cenzor zaznaczył, że jest „napisana lekko, czyta się z zainteresowaniem. Odślania ciekawe szczególnie Powstania Warszawskiego”¹⁶. Wtórna recenzja, sporządzona w Warszawie, datowana jest na 21 III 1949 r. Cenzor uznał pomysł autorki, by przedstawić powrót do kraju z pobytu na emigracji na Zachodzie trzech osób – tancerki, ekonomisty i nauczyciela – za ciekawy. Każde z nich żyje w innym środowisku, znajduje swoje miejsce w kraju i uczestniczy w procesie jego odbudowy. Jednak jego zdaniem powieść jest „zbyt romansowa”. Stwierdził, że za dużo w niej afer miłosnych. Bohaterowie K. Beylin nie zawsze rozumieją i nie w pełni zdają sobie sprawę z przemian zachodzących w Polsce Ludowej. Ich moralność i mentalność ocenił w 100% jako mieszczańską. Natomiast próby pokazania pozytywnej metamorfozy nie wypadają dobrze i całą powieść uznał za słabą. W rubryce „wniosek recenzenta” kontrolujący tytuł zaznaczył, że nadaje się do ponownego wydania, dopisał „chyba dość raz” i przeznaczył go do bibliotek publicznych¹⁷.

Ta sama oficyna przedstawiła w 1949 r. zbiór reportaży Macieja Słomczyńskiego *Papierośnica z alpaki*. Elementem łączącym cykl jest tytułowa papierośnica, będąca własnością polskiego oficera. Autor, opisując jej losy, przedstawia różne odcinki frontu II wojny światowej. Cenzor zwrócił uwagę, że pisarz wskazuje na bezsens wojny i wzajemnego zabijania się. Nie podobała mu się pacyfistyczna wymowa książki; pytanie, po co właściwie tyle milionów ofiar? Bohaterowie wszystkich narodowości, z wyjątkiem Japończyków, zostali przedstawieni jako

¹⁴ AAN. GUKPPiW, sygn. 170b. Litera „K”, s. 679–680.

¹⁵ *Ibid.*, s. 739–740.

¹⁶ AAN. GUKPPiW, sygn. 173c. Różne „P” 1949, rec. nr 341.

¹⁷ *Ibid.*, rec. nr 342.

postacie sympatyczne, które nie czują do siebie nienawiści. Cenzora zasmuca płytkość utworu, brak „pogłębienia ideologicznego”, idealizowanie wojennych dokonań Anglików i Amerykanów. Bohater, Polak, nie rozumie sensu II wojny światowej, zaś po powrocie do kraju z emigracji (przedstawienie środowiska emigracji angielskiej także zostało ocenione jako płytkie) nie widzi „rozmachu Polski Ludowej” i możliwości, jakie kraj daje swym obywatelom. Jej wartość literacka została oceniona jako znikoma, zdaniem cenzora nie nadawała się do druku. W aktach zachowały się dwie opinie łódzkich cenzorów i jedna Głównego Urzędu – wszyscy zgodnie ją odrzucili¹⁸.

Wydawnictwo Kazimierz Rutski przygotowało *Diabelską butelkę* R.L. Stevensona. Jednak zdaniem cenzora opowieść o butelce, która miała moc spełniania życzeń tego, kto ją kupi za pieniądze jest „bez sensu społecznego”. Choć nie została uznana za społecznie szkodliwą, po zasięgnięciu opinii MSZ nie udzielono zezwolenia na druk¹⁹. Również *Czarną galerię* niemieckiego pisarza Wilhelma Raabego, opowieść z czasów wojen religijnych, oceniono negatywnie. Miłośna historia przedstawiona w noweli – umieszczona w Antwerpii – jest bez sensu, choć jej fabuła intryguje. Jednak słaby poziom artystyczny utworu, „fatalne tłumaczenie” wpłynęły na ocenę książki jako pozycji bezwartościowej społecznie i artystycznie, nie udzielono więc zgody na jej rozpowszechnianie²⁰.

2.2. Literatura dla dzieci i młodzieży

Zbiór baśni dla dzieci *Za siódmą górą, za siódmą rzeką* Marii Kędziorzyny został przedłożony do kontroli przez SW „Książka” w Łodzi w 1949 r., planowany nakład miał wynosić 10 000 egzemplarzy. W opinii cenzora z 9 IV tego roku książka nie budziła zastrzeżeń, choć niektóre opowiadania uznał za nudne i niezdarne. Podjętą przez autorkę próbę zdemokratyzowania postaci króla, przedstawienia go jako osoby biednej, noszącej podarte ubranie, uznał za dobry pomysł, ale nieporadnie zrealizowany. Przesłanie, że dobro zwycięża zło nie budziło zastrzeżeń. Kontroler dostrzegł jednak „momenty religijne”, a szerzenie światopoglądu religijnego uważał za szkodliwe. Jednak wobec braku literatury dziecięcej na rynku wydawniczym zalecał skierowanie książki do produkcji, zwłaszcza, że szatę graficzną i estetykę ilustracji ocenił wysoko²¹.

Nakładem wydawnictwa „Żagiel” przygotowano powieść Jerzego B. Rychlińskiego *Czarna feluka*. W recenzji można przeczytać, że jej akcja toczy się podczas wyprawy Napoleona do Egiptu, zaś fabuła opisuje dzieje miłości fik-

¹⁸ *Ibid.*, rec. nr 336.

¹⁹ AAN. GUKPPIW, sygn. Wydawnictwa na literę „R”, k. 13.

²⁰ *Ibid.*, k. 14.

²¹ AAN. GUKPPIW, sygn. 170b. Litera „K”, s. 624–626.

cyjnego angielskiego lorda Lionela Percy Rogera Ullina do również fikcyjnej włoskiej księżniczki z rodu Borgiów. Zdaniem cenzora z kart powieści przebija uwielbienie dla arystokracji, pogarda dla motłochu i rewolucji francuskiej. Jej język nie ma nic wspólnego z poprawną polszczyzną. Ponieważ od literatury dla młodzieży urząd kontroli wymagał wysokiego poziomu treści i formy książki – pozycję tę oceniono negatywnie jako „nieciekawą” i nienadająca się do potórnego wydania²².

2.3. Literatura naukowa i popularnonaukowa

W 1948 r. księgarnia wydawnicza Jerzego Zielińskiego przygotowała *Zagadnienia seksualizmu* Alberta Dryjskiego. W recenzji cenzorskiej publikację zakwalifikowano do prac popularnonaukowych i przypuszczano, że może zainteresować szerokie grono czytelników. Autor poświęca uwagę dojrzałości płciowej, życiu seksualnemu człowieka i różnym „odchyleniom i anomaliami tegoż”. Omawia kwestie uświadczenia płciowego młodzieży i koedukacji, powołując się na ustalenia uczonej radzieckich. Zdaniem cenzora recenzowana książka ma znaczenie wychowawcze i „jest dodatnią pozycją wydawniczą”²³.

Przedstawiony tegoż roku *Zarys ekonomiki* J.R. Hicksa z repertuaru oficyny K. Rutski nie został dopuszczony do druku, bowiem cenzor uznał, że udzielenie zezwolenia na przekład było błędem i ocenił pracę jako ideologicznie obcą. Jego zdaniem publikacjami dotyczącymi burżuazyjnej ekonomii nie należy zaśmiecać polskiego rynku²⁴. Natomiast *Uwagi o teorii przerzucania podatków* Stefana Bollandy (odbitka z czasopisma „*Ekonomista*”) nie wzbudziły zastrzeżeń²⁵. Także praca zbiorowa pt. *Zagadnienia ekonomii politycznej socjalizmu w ZSRR* otrzymała zezwolenia na druk²⁶.

SW „*Polonista*” w 1949 r. dostała pozwolenie na druk *Księgi pamiątkowej ku uczczeniu czterdziestolecia pracy naukowej prof. dra Juliusza Kleinerja*²⁷. Również składające się na nią artykuły przedstawiono cenzurze do samodzielnego wydania²⁸, jednak cenzorzy nie wyrazili zgody na publikację wszystkich nadbitek. Rozprawa Kazimierza Budzyka *Rodowód i kompozycja „Grażyny”* została dopuszczona do druku bez uwag²⁹. Studium Tadeusza Czapczyńskiego *Maria Dąbrowska* nie otrzymało zezwolenia; w swojej opinii cenzor powołał się na recenzję

²² AAN. GUKPPiW, sygn.179. „Z” 1948, s. 262–264.

²³ *Ibid.*, s. 313–314.

²⁴ AAN. GUKPPiW, sygn. Wydawnictwa na literę „R”, k. 9–10.

²⁵ *Ibid.*, k. 11.

²⁶ *Ibid.*, k. 12.

²⁷ AAN. GUKPPiW, sygn. 173c. Różne „P” 1949, rec. nr 195.

²⁸ *Ibid.*, rec. nr 150–195.

²⁹ *Ibid.*, rec. nr 142.

historyka i teoretyka literatury Henryka Markiewicza, który zarzucił rozprawie niezgodność z wymogami naukowej metody marksistowskiej. W socjalistycznym państwie promowano twórczość naukową, która uprawomocni władzę komunistyczną. Dla urzędu kontroli ważna była ideologiczna wymowa publikowanych tekstów, w dążeniu do przygotowania idealnej publikacji wielokrotnie proponowano wielorakie i drobniagowe poprawki. Zdaniem cenzora autor nie ujawnił klasowego sensu ideologii autorki *Nocy i dni*, oparł się na fałszywym kryterium oceny twórczości M. Dąbrowskiej (realizm poznawczy i wartości ideologiczne), natomiast nie zwrócił uwagi na wartości poznawcze. Styl pracy nawiązuje do języka publikacji 20-lecia. Decyzję negatywną miał złagodzić dopisek, by udzielić zezwolenia na skład, ale nie przydzielać papieru³⁰. W samodzielnej edycji artykułu Marii Letki *Sylwetka literacka Haliny Górskiej* cenzor dostrzegł zniekształcenie postawy i dorobku literackiego pisarki; uznał ją za złą i zbędną³¹. Także praca Jana Zygmunta Jakubowskiego *Stanisław Witkiewicz i Stefan Żeromski* została oceniona jako powierzchowna, nieprzedstawiająca większej wartości³². Przygotowany nakładem „Polonisty” szkic Ewy Korzeniewskiej *Zofia Nalkowska jako powieściopisarka* uznano za pozycję wartościową, o czym zapewne zadecydowało to, że autorka była krytykiem i recenzentem „Kuźnicy”³³.

Przedstawiona w 1948 r. przez SW „Książka” rozprawa Marii Ossowskiej *Teoria motywów postępowania* nie wzbudziła zastrzeżeń pod względem politycznym, natomiast wartość naukową mógł ocenić tylko specjalista³⁴. W 1949 r. przygotowane do druku przez tę oficynę *Laboratorium przyrody* Wolfa Dorfmana (przekład z języka rosyjskiego) dopuszczono do druku bez zmian³⁵. Do druku skierowano także *Wybór pism* Stanisława Staszica³⁶.

Przygotowany w 1951 r. przez Instytut Historii Uniwersytetu Łódzkiego skrypt *Przemysł filmowy w Polsce w okresie międzywojennym* Władysława Jewsiewickiego spotkał się z wnikliwą oceną. Choć autor starał się nakreślić sytuację gospodarczą i na jej tle pokazać rozwój sztuki filmowej, według recenzenta to mu się nie udało, opracowanie jest chaotyczne i niekonsekwentne. Wykorzystywanych w pracy źródeł, m.in. „Ilustrowanego Przeglądu Teatralnego”, „Kuriera Warszawskiego”, „Wiadomości Filmowych”, przedwojennych akt cenzury, nie interpretował w sposób marksistowski. Cenzorowi nie spodobało się, że W. Jewsiewicki, pisząc o roli filmu w państwach burżuazyjnych i socjalistycznych, stwierdził, że „w kapitalizmie film [...] nie zawsze [podkreślenie cenzora] służy idei postępu [...]”. I nakazał zastąpić je sformułowaniem „tylko w wyjątkowych wypadkach [podkreśle-

³⁰ *Ibid.*, rec. nr 144–146.

³¹ *Ibid.*, rec. nr 156.

³² *Ibid.*, rec. nr 157.

³³ *Ibid.*, rec. nr 196–198.

³⁴ AAN. GUKPPiW, sygn. 170b. Litera „K”, s. 632–633.

³⁵ *Ibid.*, s. 613.

³⁶ *Ibid.*, s. 739–740.

nie cenzora]”. We fragmencie mówiącym o tym, że w państwach kapitalistycznych obowiązuje system elitarny w produkcji filmowej, należało zaznaczyć, że w Stanach Zjednoczonych powstają tzw. kasowe kicze przeznaczone dla najszerszego grona odbiorców, produkowane „w celu demoralizacji kinowej publiczności USA”. Odnosząc się do akapitów poświęconych Polsce, odautorskie sformułowanie „wykuwanie zębów państwowości polskiej po I wojnie światowej” nakazał zastąpić zwrotem „w warunkach powojennych”. Uwadze cenzora nie umknął i taki szczegół, że W. Jewsiewicki, „mówiąc” o ZSRR, stosuje określenie Rosja i polecił zastąpić je obowiązującą nazwą. Natomiast docenił rozdział poświęcony filmowi radzieckiemu. Uznał, że mimo niedociągnięć i chaotycznego opracowania skrypt jest cenną publikacją i zdecydował się udzielić zezwolenia na druk³⁷.

Wydana powielaczowo w 1951 r. przez Instytut Historii UŁ praca dyplomowa Jana Fijałka *Pabianice i włość pabianicka w drugiej połowie XVII i XVIII w.* zdaniem cenzury posiadała wartość źródłową. Mimo że dopatrzone zostały braki metodologiczne, uznano ją za cenne opracowanie i dopuszczono do druku³⁸. Przedstawione *Materiały do dziejów Uniwersytetu Łódzkiego* miały ukazać się pt.: *Kronika Uniwersytetu Łódzkiego 1945–1950*. Składały się nań artykuły i sprawozdania ilustrujące rozwój uczelni. Według cenzora dawały one niepełny obraz łódzkiej Alma Mater. Postanowiono udzielić zezwolenia na publikację powielaczową i przeznaczyć ją do obrotu księgarskiego³⁹.

Karolina Ławska i Jerzy Mikucki w publikacji *Oficyna wydawnicza „Łódzkie Towarzystwo Naukowe” w latach 1947–2008* stwierdzają, że rozwój jej działalności ograniczał GUKPPIW. Cenzura prewencyjna nie wpływała na wielkość produkcji, natomiast ograniczała wolność wypowiedzi naukowej, skłaniając autorów do autocenzury i stosowania się do reguły politycznej poprawności. Cenzurowano fakty naukowe i interpretację. Metodologia marksistowska wkroczyła nie tylko do nauk humanistycznych, ale również matematyczno-przyrodniczych⁴⁰.

Prócz kontroli GUKPPIW w latach 1947–1949 nadzór nad kwalifikowaniem prac do druku sprawowało najpierw Ministerstwo Oświaty, następnie Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Nauki za pośrednictwem Komisji Kwalifikującej. W latach 1950–1952 oceną prac zajmowały się powołane przy wydziałach ŁTN komisje redakcyjne odpowiedzialne za naukową i ideologiczną stronę kierowanych do druku rozpraw, jednak ostateczna decyzja należała do ministerialnej Komisji Kwalifikującej. W 1954 r. Prezydium PAN przekazało towarzystwom naukowym prawo do merytorycznej oceny prac kierowanych do druku. Była to pozorna swoboda, gdyż nadal najważniejszym organem decyzyjnym pozostawała Komisja Kwalifikująca. W sprawozdaniach sekretarza generalnego ŁTN brak jest

³⁷ AAN. GUKPPIW, sygn. Różne U 1948–1952, [k. 113/1951].

³⁸ *Ibid.*, k. 85/51.

³⁹ *Ibid.*, k. 86/51.

⁴⁰ *Oficyna wydawnicza „Łódzkie Towarzystwo Naukowe” : 1947–2008 : [katalog wystawy]*, oprac. J. Mikucki, K. Ławska, Łódź 2009, s. 88–89.

informacji o interwencjach cenzury, natomiast w protokołach z posiedzeń prezydium i zarządu Towarzystwa odnotowywano wzmianki o interwencjach cenzury⁴¹.

Za pierwszą restrykcyjną interwencję cenzury w działalność wydawniczą ŁTN K. Ławska i J. Mikucki uważają wydany w 1948 r. zakaz publikacji prac Wacława Fabierkiewicza *Od gospodarki niedoboru do gospodarki potencjalnych nadmiarów* i Sergiusza Hessena *Cnoty starożytne a cnoty chrześcijańskie* oraz *Różnice między pojęciem prawa i moralności w filozofii starożytnej*. Nie dopuszczono do druku rozprawy Stefana Truchima *Polska a pierwsza reforma szkolnictwa w Rosji*, choć wstępna decyzja zezwalała na publikację „[...] po sprawdzeniu, czy tezy autora zgadzają się z wynikami badań uczonych radzieckich”⁴². Jednak druga decyzja podnosiła brak odniesień do wyników badań uczonych radzieckich, co mogło wynikać z braku dostępu do właściwej literatury. Cenzor zalecił autorowi, by sięgnął do przekładów, jeśli nie ma dostępu do prac w języku rosyjskim⁴³. Praca W. Fabierkiewicza *Typy gospodarki planowej i kierowanej i prawa w nich rządzące* nie zdobyła akceptacji cenzora. Uznano, że tezy stawiane przez autora są niewłaściwe z punktu widzenia marksizmu i nie mogą być rozpowszechniane. Zaś W. Fabierkiewicz, ze względu na posiadane poglądy, nie powinien ani wykładać, ani publikować⁴⁴. Recenzentowi pracy Witolda Śmiecha *Rozwój prapolskich grup spółgłoskowych śr, źr, żr* nie podobało się, że autor pisze w niej o Wileńszczyźnie i Śląsku Cieszyńskim, a nie o Ziemiach Odzyskanych czy Pomorzu Zachodnim, i zalecił to uzupełnić. W powtórnej ocenie zwrócił uwagę, że W. Śmiech używa terminu Kresy Wschodnie i zalecił pisanie o „dawnych Kresach Wschodnich”⁴⁵. Zamieszczenie mapy, na której nie uwzględniono zmiany granic z ZSRR, w pracy Janiny Kamińskiej *Grody średniowieczne ziem Polski środkowej na tle osadnictwa* wpłynęło na decyzję o nieudzieleniu zezwolenia na druk. Uwaga cenzora oparta była na przesłankach politycznych, zaś zmianę swojej decyzji uzależnił od skorygowania mapy⁴⁶. Ryszard Klekowski, autor *Studiów nad małżorzczkami wód śródlądowych, słonych i siarczanych*, choć wymienił w bibliografii prace autorów radzieckich nie uzyskał zgody na druk. Zastrzeżenie wzbudziło niezamieszczenie streszczenia w języku rosyjskim, udzielenie zezwolenia zależało od dołączenia go do pracy⁴⁷.

K. Budrowska przytacza recenzje cenzorskie dwóch literaturoznawczych prac Andrzeja Boleskiego oraz rozpraw Stanisława Czajkowskiego i Jana Z. Jaku-

⁴¹ *Ibid.*, s. 89, 90; J. Kuciński, *Łódzkie Towarzystwo Naukowe w latach 1936–1996*. Cz. 1: *Studia*, Łódź 1996, s. 145.

⁴² AAN. GUKPPIW, sygn. 159. Dokumentacja książek (ingerencje, recenzje) Łódzkie Towarzystwo Naukowe, k. 3.

⁴³ *Ibid.*

⁴⁴ *Ibid.*, k. 4.

⁴⁵ *Ibid.*, k. 5.

⁴⁶ *Ibid.*, k. 6.

⁴⁷ *Ibid.*, k. 7.

bowskiego. Cenzorzy nie mogli ingerować w dzieła klasyków literatury polskiej, natomiast bardzo uważnie czytali i przeredagowywali opracowania, by „uczynić tekst niczyj tekstem naszym”⁴⁸. Pozytywnie została oceniona *Juliusza Słowackiego liryka lat ostatnich (1842–1848)* A. Boleskiego. W recenzji datowanej na 19 III 1949 r. podkreślono, że autor zwrócił uwagę na obecność w lirykach takich walorów społecznych, jak afirmacja życia, wiara w realizację najwyższych ideałów i nawoływanie do walki jednostek i społeczeństwa. Zastrzeżenie wzbudziło przypisanie przez autora wymienionych cech „[...] całej współczesnej mistyce”. Druga praca A. Boleskiego *Spośród słownictwa „Króla – Ducha”* również została pozytywnie oceniona. Opinia cenzury o książce Stanisława Czajkowskiego *Studia nad podstawami filozofii Kartezjusza* z 1949 r. jest przykładem „głębokiej krytyki, która wynika z opacznie pojętej zasady naukowości”. Choć praca zawiera oryginalne poglądy i polemiki, które według recenzenta są prowadzone „[...] z pozycji skrajnie idealistycznej”, co obniża jej wartość. Również pominięcie materialistycznej filozofii Descartesa wpływa na „[...] obraz całości systemu i rolę Kartezjusza w historii filozofii”. Natomiast pozytywna ocena rozprawy Jana Z. Jakubowskiego *Z zagadnień literatury polskiej epoki imperializmu* z 10 IX 1951 r. ilustruje postawę „[...] wyraźnej aprobaty, wypływającej z posługiwania się pozamerytorycznymi kryteriami oceny”. Dla recenzenta najistotniejsze było, że autor przedstawia swoje koncepcje „w oparciu o marksistowską teorię rozwoju społecznego [...]” i „[...] posługuje się metodologią marksistowską”⁴⁹.

2.4. Literatura propagandowa

Kontroli Głównego Urzędu podlegały wszystkie druki bez względu na ideologiczne zaangażowanie wydawcy. Cenzorzy nie stosowali ulgowych ocen wobec publikacji przygotowanych przez edytorów reprezentujących rządzącą partię, do ich obowiązków należało dbanie o czystość doktryny i przekazywanie opisu rzeczywistości zgodnego z linią polityczną.

Łódzki Komitet Frontu Narodowego przedstawił zbiór poezji o niestabilnym tytule. Zawierał utwory takich autorów, jak Władysław Broniewski i Mieczysław Jastrun oraz autorów nieznanymi mówiące o walce robotników z przemocą i uciskiem, pokoju, planie 6-letnim. W opinii cenzora, z 6 X 1952 r., w utworach poświęconych walce o pokój, np. M. Jastruna *Radogoszcz*, uderza nastroj pacyfistyczny. Błędne koncepcje zauważył w wierszu Horacego Safriana *Reportaż o wyborach 1935 r.*, odmiennie niż poeta uważał, że konstytucja kwietniowa nie dawała żadnych iluzji. Nie zyskały uznania także poezje Antoniego Kasprowicza przedstawiające „w sposób naturalistyczny i beznadziejny

⁴⁸ K. Budrowska, *Literatura...*, s. 273.

⁴⁹ *Ibid.*, s. 273–274.

bezrobotnych w Łodzi”. Cenzor uznał, że „poziom utworów jest nierówny, [...] im bardziej aktualne zagadnienia tym słabsze są rymy”⁵⁰. Nie podobało mu się również, że z wybranego do publikacji fragmentu *Kwiatów polskich* Juliana Tuwima usunięto wersy mówiące o walce PPS. Po dokonaniu zmian na stronach, które wskazał, zostanie udzielone zezwolenie⁵¹. *Awans kulturalny Łodzi* w opracowaniu Ireny Beck w recenzji z 23 IX 1952 r. został uznany przez cenzora za materiał propagandowy, przedwyborczy, a argumentacja zastosowana przez autorkę wskazuje na troskę o państwo. Publikacja pokazała zdobycze kulturalne miasta po 1945 r., rozwój czytelnictwa i oświaty. Choć wiele zagadnień zostało omówionych pobieżnie, to stanowi wartościową propozycję wydawniczą, na której druk udzielono zezwolenia⁵².

Przygotowaną przez Kazimierza Kąkolę broszurę *Prawo do pracy* cenzor ocenił jako świetną publikację, omawiającą osiągnięcia współczesnej Polski na tle okresu przedwojennego. Zwrócił uwagę na dobrze dobrany materiał faktograficzny, dane i cytaty z pamiętników bezrobotnych i prominentów Polski przedwrześniowej⁵³.

Kolejne wydawnictwo Wojewódzkiego Komitetu Wyborczego Frontu Narodowego, *Kobiety Łodzi w pracy i walce* (1952), pokazuje położenie kobiet w okresie 20-lecia międzywojennego i współcześnie, dużo miejsca poświęcono awansowi społecznemu kobiet. Książka napisana przystępnym językiem, została przez cenzora bardzo pozytywnie oceniona za przedstawienie prawa kobiet do nauki i awansu zawodowego⁵⁴. Broszura agitacyjna i propagandowa *Osiem lat Województwa Łódzkiego* przedstawiała szczegółowo inwestycje gospodarcze, zmiany społeczne i rozwój kulturalny. Cenzura zwróciła uwagę na liczne niedociągnięcia, ale wyraziła zgodę na druk⁵⁵. W pracy agitatorów miała być pomocna publikacja *Aktywiści Komitetu Frontu Narodowego pracują*, ale zdaniem kontrolera okazała się zlepkim tekstów, a nie przemyślaną koncepcją wydawnictwa propagandowego, gdyż autorzy zamieszczonych w niej artykułów nie dobrali dobrych materiałów. Mimo to wydano zgodę na druk⁵⁶. Natomiast wydawnictwo *Radni w walce i pracy* oceniono bardzo pozytywnie. W recenzji podkreślono, że redaktorzy wybrali interesujące sylwetki radnych, starych działaczy rewolucyjnych. Uznano, że jest to pozycja udana, ciekawa, znacznie odbiegająca od innych broszur⁵⁷. Zgodę na druk otrzymały również przygotowana przez Zygmunta Szewerę publikacja *Zasiądzie w Radzie chłop z naszej gromady* prezentująca sylwetkę kan-

⁵⁰ AAN. GUKPPiW, sygn. 170. Litera „K”, s. 686.

⁵¹ *Ibid.*, s. 684–687.

⁵² *Ibid.*, s. 688.

⁵³ AAN. GUKPPiW, sygn. 178. Różne „W” 1948–1956, [k. 43/52].

⁵⁴ *Ibid.*, [k. 44/52].

⁵⁵ *Ibid.*, k. 45/1952.

⁵⁶ *Ibid.*, k. 47/1953, 48/1953.

⁵⁷ *Ibid.*, k. 49/1953.

dydata do Gromadzkiej Rady Narodowej⁵⁸ oraz zbiór reportaży popularyzujących spółdzielczość *Z dziejów jednej spółdzielni*⁵⁹.

Komitet Łódzki PZPR zlecił Z. Szewerze przygotowanie broszury *Ludzie pierwszego szeregu*. Autor nakreślił sylwetki członków PZPR, agitatorów i prelegentów walczących z przeżytkami na polskiej wsi, wdrażających postęp techniczny i społeczny; pokazał walkę klasową na wsi, nieufność chłopa wobec nowego systemu, odwołując się do konkretnych przykładów przemian świadomości. Publikacja bez żadnych zastrzeżeń została zakwalifikowana do druku⁶⁰. Również tom *Ziemia łódzka w wierszu* nie wzbudził zastrzeżeń cenzury⁶¹.

Recenzent biuletynu tematycznego Zakładów Przemysłu Odzieżowego im. A. Próchnika w Łodzi nie zauważył w nim wartości mobilizujących czy propagatorskich. Choć autorzy publikacji wzywają do racjonalizacji produkcji, nie pokazują ulepszeń już wprowadzonych. Po usunięciu nieestetycznego rysunku biuletyn mógłby uzyskać pozwolenie na druk⁶².

Technikum Zaoczne Ministerstwa Przemysłu Maszynowego w 1954 r. przygotowało skrypt *Zadania organizacyjne i metody pracy z zespołach*, w lapidarnej recenzji cenzor dopisał, że „praca w zespole nie zwalnia ucznia od przygotowania indywidualnego”⁶³. Również publikacja *Cel i zadania konferencji naukowych w szkoleniu zaocznym – poradnik z zakresu organizacji i metodyki szkolnictwa zawodowego* została oszczędnie omówiona. Ostatecznie napisano „zastrzeżeń nie budzi”⁶⁴. Kolejną publikacją Technikum były materiały z konferencji naukowej zorganizowanej dla nauczycieli i słuchaczy technikum. Cenzor podał w omówieniu, że nie tylko zawiera ona tematykę sesji, ale również wskazówki, jak przygotować i przeprowadzić konferencję. Zwrócił uwagę, że autorzy poruszają w nim także zagadnienia ideowe.

2.5. Inne wydawnictwa

Centrala Tekstylna przedstawiła GUKPPiW opracowaną przez Romualda Jackowskiego broszurę *Dekoracja okna wystawowego*. Recenzja zawierała krótkie omówienie treści. Podkreślono, że jest ona zgodna z tytułem i udzieleno zezwolenia⁶⁵. Również wydawnictwa Centrali Handlowej Ceramiki *Katalog na szkło stołowe i galanteryjne* oraz *Katalog porcelany stołowej i porcelitu*

⁵⁸ *Ibid.*, k. 50/1953.

⁵⁹ *Ibid.*, k. 41/1953.

⁶⁰ AAN. GUKPPiW, sygn. 170. Litera „K”, s. 903.

⁶¹ *Ibid.*, s. 905.

⁶² *Ibid.*, s. 747.

⁶³ AAN. GUKPPiW, sygn. 176. Różne „T” 1948–1956, s. 1063–1064.

⁶⁴ *Ibid.*, s. 1065.

⁶⁵ AAN. GUKPPiW, sygn. 168. Różne „C” 1948–1951, [k. 40].

zostały dopuszczone bez zmian i uwag⁶⁶. Opracowaniu *Chemia surowców i środków uszlachetniających włókienniczych* autorstwa Mieczysława Dominikiewicza, przygotowanemu przez Naukowo-Badawczy Instytut Włókienniczy cenzor zarzucił wykorzystanie literatury niemieckiej. Po wprowadzeniu zmian w spisie literatury książkę można było opublikować⁶⁷. Natomiast *Podręcznik uprawy i przeróbki lnu* Czesława Suchockiego został określony jako praca fachowa i dopuszczono ją do druku⁶⁸.

Przygotowane w 1954 r. przez Zakład Doskonalenia zaoczne kursy kroju i krawiectwa zawierające techniczne dane nie wzbudziły żadnych zastrzeżeń cenzury⁶⁹. Także spis wykładów i skład osobowy Uniwersytetu Łódzkiego dopuszczono w 1951 r. do druku bez żadnych uwag⁷⁰.

Zachowana i przeanalizowana dokumentacja Głównego Urzędu Kontroli Prasy Publikacji i Widowisk pokazuje, że decyzje urzędników o dopuszczeniu do druku nie były konsekwentne. Zależały od tego, jak oceniano wydawnictwo, oraz kto był autorem i do kogo kierowano publikację. Część zatrzymanych tekstów, zwłaszcza literackich, nie została w późniejszych latach ogłoszona. W rzeczywistości Polski rządzonej przez PZPR nie było miejsca na literaturę popularną. W przypadku prac naukowych cenzorzy nie oceniali ich merytorycznie, natomiast uważnie analizowali cytowaną literaturę. Zgodę na druk uzależniali od uzupełnienia bibliografii o rozprawy autorów radzieckich.

---

⁶⁶ *Ibid.*, [k. 56, 56].

⁶⁷ AAN. GUKPPIW, sygn. 171. Dokumentacja książek (ingerencje, recenzje), s. 16.

⁶⁸ *Ibid.*, s. 18.

⁶⁹ AAN. GUKPPIW, sygn. 179. Różne „Z”, k. 18/1954–21/1954.

⁷⁰ AAN. GUKPPIW, sygn. 177. Różne „U” 1948–1952, k. 112/1951.

3. Bibliografia łódzkich druków zwartych 1945–1956

Zestawiona bibliografia wydanych w Łodzi druków zwartych obejmuje dorobek edytorski za lata 1945–1956. Opisy bibliograficzne niepełne, przejęte z katalogów i zapowiedzi wydawniczych oznaczono „*”. Starano się podać, gdy udało się ustalić miejsce druku.

Zastosowano układ chronologiczny, według roku wydania każdego tytułu. W obrębie poszczególnych lat publikacje uszeregowano alfabetycznie według haseł autorskich, w przypadku prac zbiorowych i antologii – haseł tytułowych. Wszystkie pozycje opatrzone kolejnymi numerami spisu i hasłami przedmiotowymi, co ułatwia dotarcie do nich poprzez indeks autorski i przedmiotowy.

Wykaz skrótów

centr.	– centrala, centralny	roln.	– rolniczy
cz.	– część	rys.	– rysunek, rysował
druk.	– drukarnia	sgł.	– skład główny
graf.	– graficzny	t.	– tom
nacz.	– naczelny	tab.	– tabele
nakł.	– nakład	tabl.	– tablice
nr	– numer	uzup.	– uzupełnione
okł.	– okładka	wojew.	– wojewódzki
oprac.	– opracował, opracowanie	wyd.	– wydanie
p.z.p.	– pod zarządem państwowym	wydaw.	– wydawniczy
państ.	– państwowy	wydz.	– wydział
popr.	– poprawione	wyk.	– wykonał
powielar.	– powielarnia	z.	– zeszyt

proj.	– projektował	zakł.	– zakład
przedm.	– przedmowa	zm.	– zmienione
przekł.	– przekład	zw.	– związek

1945

1. *14,5 [Czternaście pięć] mm rusznice przeciwpancerne wzór 1941 r. systemu Simonowa i Diechtiarewa : opis i pielęgnacja. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 40 s. Wojsko
2. *7,62 [Siedem sześćdziesiąt dwa] mm pistolet maszynowy wzór 1941. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 16 s. Wojsko
3. *7,62 [Siedem sześćdziesiąt dwa] mm pistolet maszynowy wzór 1943 : opis i pielęgnacja. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 32 s. Wojsko
4. *7,62 mm [Siedem sześćdziesiąt dwa] karabin maszynowy wzór 189/30, karabinek wzór 1938 i 1944. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 24 s., [1] k. tabl. Wojsko
5. Barcikowski Waclaw, *Zagadnienia prawne związane z produkcją i wymianą : 6 wykładów*. Łódź : Zw. Rewizyjny Spółdzielni RP, [1945]. 105 s. ; 29 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Prawo gospodarcze
6. Broniewska Janina, *Czołg porucznika Kukulki*, il. St. Żukowski. Łódź : „Czytelnik”, 1945 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 107, [1] s. : il. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
7. Broniewski Władysław, *Troska i pieśń*, [okł. proj.] Olga Siemaszkowa. [Łódź] : Spółdzielnia Wydawnicza „Książka”, 1945 (Łódź : Zakł. Graf. Spół. Wyd. „Książka”). 45, [2] s. ; 21 cm. Poezja polska XX w.
8. *Chłop polski w dziejach i literaturze : teksty i dokumenty*, Ministerstwo Oświaty. Łódź : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1945 (Pabianice : Druk. nr 1). 84, [3] s. ; 21 cm. Literatura polska ; Antologie
9. *Chłopi-poeci : (wybór wierszy)*, [przedm. Michał Rękas]. Łódź : Związek Młodzieży Wiejskiej RP, 1945 (Łódź : Druk. SW „Czytelnik” nr 4). 32 s. ; 23 cm. (Biblioteka „Wici” ; nr 1) Poezja polska ; Antologie
10. Cyganowski Józef, *Zarys gramatyki języka polskiego : dla młodzieży gimnazjalnej*. Łódź : Wydawnictwo Oddziału Grodzkiego ZNP, 1945. 64 s. ; 21 cm. Język polski ; Podręczniki dla szkół średnich
11. **Czołgi : podręcznik mechanika – kierowcy III-iej klasy*, oprac. J. Faszyński, K. Więclawski, F. Bilecki. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw. VIII, 291 s. Wojsko
12. **Dokumenty osobiste szeregowych i oficerów armii niemieckiej*. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 20 s. : il. Wojsko

13. *Drużyna strzelecka w walce* : (wyciąg z *Regulaminu walki piechoty cz. 1*), Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 55, [1] s. : rys. ; 15 cm. Wojsko
14. *Drużyna strzelecka w walce* : (wyciąg z *Regulaminu walki piechoty cz. 1*), Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. Wyd. 2 popr. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 67 s. : rys. ; 15 cm. Wojsko
15. Ehrlich Stanisław, *Strategia zwycięstwa*. [Łódź] : „Czytelnik”, 1945 (Łódź: Druk. nr 4 Spółdzielni Wydawniczej Czytelnik). 48 s. ; 21 cm. (Biblioteka Społeczno-Polityczna) Polityka
16. Friedman Filip, *Zagłada Żydów lwowskich*. Łódź : Wydaw. Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej przy Centralnym Komitecie Żydów Polskich, 1945. 8 s. ; 21 cm. (Wydawnictwa Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej przy C.K. Żydów Polskich ; nr 6) Holocaust
17. Garaudy Roger, *Komunizm i odrodzenie kultury francuskiej*, tł. Jan Kott. Łódź : „Książka”, 1945 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 52 s. ; 21 cm. Filozofia
18. *Głos Spółdzielców* : [jednodniówka] : wydawnictwo z okazji Zjazdu Rad Głównych, Zarządów i Pełnomocników Związku Rewizyjnego Spółdzielni RP „Społem”, Związku Gospodarczego S-pni RP, Społecznego Przedsiębiorstwa]. Budowlanego, Centralnej Kasy Spółek Rolniczych i Banku „Społem”, odbytego w Łodzi 10 czerwca 1945. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, 1945 (Łódź : Druk. nr 4 SW „Czytelnik”). 8 s. ; 47 cm. Spółdzielczość ; Jednodniówki
19. Godecki Stanisław, *Współpraca kierownika oddziału z radą okręgową* : 2 wykłady. [Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, 1945]. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość
20. Gomułka Władysław, *O celach i zadaniach PPR i PPS* : przemówienie sekretarza KC Polskiej Partii Robotniczej wygłoszone na otwarciu XXVI Kongresu PPS. Łódź : „Książka”, [1945]. 4 s. ; 22 cm. Polityka ; PPR ; PPS
21. Gomułka Władysław, *O jedność demokracji polskiej*. [Łódź] : „Książka”, 1945. 36 s. ; 18 cm. Polityka ; PPR
22. Gomułka Władysław, *O poprawę bytu mas pracujących* : przemówienie wygłoszone na zebraniu przedstawicieli Rad Zakładowych w Łodzi w dniu 13 września 1945 r. [Łódź] : „Książka”, 1945. 14 s. ; 18 cm. Polityka ; Układ zbiorowy pracy ; Rady zakładowe
23. Gomułka Władysław, *Polska wobec nowych zagadnień* : (z przemówienia wygłoszonego na zjeździe chłopskim w Warszawie w dniu 19-go maja 1945 r.). [Łódź] : „Książka”, [1945]. 24 s. ; 18 cm. Polityka
24. Gomułka Władysław, *Robotnik – pracą, chłop – żywnością wnoszą swój wkład w odbudowę kraju* : przemówienie Wł. Gomułki – Wiesława na zjeździe starostów wojew. warsz. w dn. 1.10.1945 r. [Łódź] : „Książka”, 1945. 8 s. ; 22 cm. Polityka ; Gospodarka
25. Gorbatow Borys, *Obóz w Majdanku*. [Łódź] : „Książka”, 1945 (Łódź : „Książka”). 46, [1] s. ; 15 cm. Obóz hitlerowski Majdanek

26. Górska Halina, *Nad czarną wodą*. [Łódź] : „Książka”, 1945. 188 s. ; 18 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
27. Greniuk Piotr, Mikuta Marian, *Hej kołęda, kołęda : (inscenizacje, kołędy i wiersze na obchody bożonarodzeniowe)*. [Łódź] : Wyd. Oświaty Roln. przy Wojew. Urzędzie Ziemi, [1945] (Częstochowa : Druk. Państw. nr 1). 87 s. ; 22 cm. Literatura polska ; Scenariusze imprez okolicznościowych
28. Greniuk Piotr, *Plon niesiemy plon : (materiały do obrzędu dożynek)*. Łódź : nakł. Zw. Młodz. Wiejskiej RP „Wici”, 1945 (Łódź : Druk. nr 4 SW „Czytelnik”). 79, [1] s. ; 24 cm. (Biblioteka Wici ; nr 2) Dożynki ; Scenariusze imprez okolicznościowych
29. Greniuk Piotr, *W naszej świetlicy : (recytacje i inscenizacje)*, przedm. Stanisław Piętaś. Łódź : nakł. Zw. Młodz. Wiejskiej RP „Wici”, 1945 (Łódź : Druk. nr 4 SW „Czytelnik”). 11 s. ; 24 cm. (Biblioteka Wici ; nr 2) Scenariusze imprez okolicznościowych
30. Grik Anatol, *O czym należy wiedzieć przy organizowaniu spółdzielni : wskazówki dla organizatorów spółdzielni różnych typów (z wyjątkiem spółdzielni pracy)*. Łódź : Zw. Rewizyjny Spółdzielni RP, 1945 (Kraków : Druk. nr 2 p.z.p.). 31, [1] s. ; 20 cm. Ekonomia ; Spółdzielczość
31. Grodzieńska Wanda, *Najprawdziwsza bajka*, il. M. Piotrowski. Łódź : „Czytelnik”, 1945 (Poznań : Druk. św. Wojciecha). 14, [1] s. : il. ; 20 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
32. Grosz Wiktor, *Na drogach powrotu*. [Łódź] : „Czytelnik”, 1945 (Łódź : Druk. nr 4 SW „Czytelnik”). 61, [1] s. ; 23 cm. (Biblioteka Społeczno-Polityczna) Polityka
33. Gryżewski Tadeusz, *Katalog znaczków pocztowych polskich wydanych w latach wielkiej wojny 1941–1945*. Łódź : T. Gryżewski i M. Joński, 1945 (Łódź : Druk. SW „Książka”). [2], 24, [2] s. ; 21 cm. Filatelistyka
34. *Hiszpania walcząca : poezje*, [wybór, przekł., przedm. Zofia Szleyen]. [Łódź] : „Książka”, 1945. 59 [2] s. ; 17 cm. Poezja ; Antologie
35. Horak A., *Wojna polsko-niemiecka w 1939 r.* [Łódź] : „Czytelnik”, 1945 (Radom : 2 Państw. Druk.). 50 s. ; 20 cm. (Biblioteka Społeczno-Polityczna) Polityka
36. *Instrukcja dla terenowych (województw[ów], powiat[ów] i lokalnych, miejskich i wiejskich) komitetów obchodu dnia spółdzielczości*. Łódź : Centr. Komitet Wyk. Obchodu Dnia Spółdzielczości, 1945 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 7, [1] s. ; 21 cm. Ekonomia ; Spółdzielczość
37. *Instrukcja o ostrym strzelaniu małokalibrowej artylerii przeciwlotniczej 1944 r.*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 52, [4] s. : schem. ; 15 cm. Wojsko
38. *Instrukcja o pielęgnacji konia wojskowego*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 127, [1] s. ; 16 cm. Wojsko

39. *Instrukcja o użyciu oddziałów (pododdziałów) przeciwlotniczych karabinów maszynowych w walce*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 96, [3] s. : schem. ; 15 cm. Wojsko
40. *Instrukcja o użytkowaniu stałych linii powietrznych łączności w ziemie i wskazówki dotyczące pracy telefonisty w ziemie*, Naczelne Dowództwo Wojska Polskiego. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. [2], 6, [1] s. ; 30 cm. Wojsko
41. *Instrukcja saperska dla piechoty*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 308, [3] s. : rys. ; 15 cm. Wojsko
42. *Instrukcja służby weterynaryjnej*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945 ([Łódź] : Druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 170, [2] s. ; 21 cm. Wojsko
43. *Instrukcja wyposażenia weterynaryjnego : tabele należności i zestawy*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945 (Jelenia Góra : Druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 54, [2] s. ; 15 cm. Wojsko
44. *Instrukcje dla zbierania materiałów etnograficznych z okresu okupacji niemieckiej*. Łódź : Centralny Komitet Żydów Polskich, Komisja Historyczna, 1945 (Łódź : Druk. J.K. Baranowski). 14 s. ; 21 cm. (Wydawnictwa Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej w Polsce. Seria 2, Prace metodologiczne ; z. 2) Etnografia ; Metodologia
45. *Instrukcje dla zbierania materiałów historycznych z okresu okupacji niemieckiej*. Łódź : Centralny Komitet Żydów Polskich, Komisja Historyczna, 1945 (Łódź : Druk. nr 10 p.z.p. w eksploatacji Zw. Literatów i Dziennikarzy Żydów). 21, [2] s. ; 20 cm. (Wydawnictwa Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej w Polsce. Seria 2, Prace metodologiczne ; z. 1) Historiografia ; Metodologia
46. Jabłoński J., *Informator nauczycielski*. Łódź : sgl. Okręgowa Spółdz. Nauczyc., 1945 (Łódź : Druk. nr 4 SW „Czytelnik”). 79 s. ; 23 cm. Oświata ; Informatory
47. Janowski Aleksander, *Nasz plac : opowiadanie dla dzieci*. Wyd. 6. Kraków : T. Gieszczykiewicz ; Łódź : M. Arct, ([S. l.] : Druk. 1 p.z.p.). 123, [1] s. : il. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
48. Januszewska Hanna, *O dobrym strachu*, il. J.M. Szancer. Łódź : „Czytelnik”, 1945 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 15, [1] s. : il. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
49. Jasiński Józef, *Zasady gospodarki handlowej hurtowni i oddziału : 4 wykłady*, Związek Rewizyjny Spółdzielni RP [Łódź] : Zw. Spółdzielni Spożywców, [1945]. 34 s. ; 29 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość
50. *Jednodniówka wydana przez Związek Zawodowy Robotników i Pracowników Leśnych i Przemysłu Drzewnego. Oddział w Łodzi*. Łódź : [s.n.], 1945 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 7,[1] s. ; 31 cm. Leśnictwo ; Przemysł drzewny ; Jednodniówki

51. Kalinowski Marian, *Tańczące serca*, il. J. Jankowska-Małkowska. Łódź : „Czytelnik”, 1945 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 15, [1] s. : il. ; 21 cm. Poezja polska XX w.
52. Kałużyński Zygmunt, *Kanikuła : fantazja dramatyczna w 9 scenach*, przedm. Stefan Lichański ; okł. rys. Władysław Stańczykowski. Łódź : sgl. „Czytelnik”, 1945 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 79 s. ; 23 cm. Dramat polski
53. Kasprawicz Jan, *Wybór poezji*, przedm. A. Szczerbowski ; okł. i rys. wyk. Marian Puchalski. Łódź : Związek Młodzieży Wiejskiej RP, 1945 (Łódź : Druk. SW „Czytelnik” nr 4). 47, [1] s. : il. ; 24 cm. (Biblioteka „Wici” ; nr 6) Poezja polska
54. *Katalog wystawy Krakowskiego Zawodowego Związku Polskich Artystów Plastyków : (grudzień 1945 – styczeń 1946)*. Łódź : [s.n., 1945] (Łódź : Druk. nr 8 SW „Płomienie”). 8 s. ; 16 cm. Katalogi wystaw
55. Klimczak Stefan, *Od Oki do Szprewy : montaż literacki*, słowo wstępne Henryka Wernera. [Łódź] : „Książka”, 1945. 192 s. ; 21 cm. Scenariusze imprez okolicznościowych
56. *Kodeks postępowania karnego : wraz z przepisami wprowadzającymi*. Łódź : „Czytelnik”, 1945 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 180 s. ; 21 cm. (Biblioteczka Ustaw) Prawo karne
57. *Kodeks Wojskowego Postępowania Karnego*, [przedm. Marian Muszkat, Henryk Zapolski-Downar]. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945 (Wrocław : Druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). XXXII, [1], 3–133, [3] s. : err. ; 14 cm. Prawo karne wojskowe
58. Konopnicka Maria, *Nowele i wiersze*, wstęp. T. Nowacki ; okł. i rys. wyk. Marian Puchalski. Łódź : Związek Młodzieży Wiejskiej RP, 1945 (Łódź : Druk. SW „Czytelnik” nr 4). 46, [1] s. : il. ; 23 cm. (Biblioteka „Wici” ; nr 3) Literatura polska ; Poezja polska
59. Konopnicka Maria, *Pan Balcer w Brazylii : (wyjątki i streszczenia)*, wstęp. M. Rękas ; okł. i rys. wyk. Marian Puchalski. Łódź : Związek Młodzieży Wiejskiej RP, 1945 (Łódź : Druk. SW „Czytelnik” nr 4). 45, [1] s. : il. ; 22 cm. (Biblioteka „Wici” ; nr 4) Poezja polska
60. Kormanowa Żanna, *Panna Stefania : wspomnienie o Stefanii Sempołowskiej*. Łódź : „Książka” 1945. 12, [1] s. ; 16 cm. Sempołowska Stefania ; Biografie
61. Koszutska Halina, *Spełnione marzenia*, il. St. Żukowski. Łódź : „Czytelnik”, 1945 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 15, [1] s. : il. ; 20 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
62. Kościuszko Tadeusz, *Uniwersał połaniecki : (z historii sprawy chłopskiej : w dwusetną rocznicę urodzin wielkiego patrioty i demokracji)*, wstęp W. Kurkiewicz, M. Rękas. Łódź : „Prasa Chłopska”, 1945. 19 s. ; 20 cm. Powstanie kościuszkowskie
63. Kotowicz Daniel, *Ubezpieczenia prywatne : 4 wykłady*, Związek Rewizyjny Spółdzielni RP [Łódź : Zw. Spółdzielni Spożywców], 1945. 32 s. ; 29 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ubezpieczenia ; Spółdzielczość

64. Kowalski Władysław, *U podstaw programu ludowego : (referat posła ... wygłoszony 25.III.1945 na posiedzeniu Rady Naczelnej Stronnictwa Ludowego)*. Łódź : Nacz. Kom. Wyk. Stronnictwa Ludowego, 1945 (Łódź : Druk. nr 2 SW „Płomienie”). 16 s. ; 21 cm. Polityka
65. **Krótka instrukcja o konserwacji sprzętu artyleryjskiego*. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 12 s. Wojsko
66. **Krótki informator o radzieckim, angielskim, amerykańskim i niemieckim sprzęcie pancernym i samochodowym*. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 44 s. ; rys. Wojsko
67. *Krótki niemiecko-polski słownik wojskowy*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945 (Łódź : Druk. Wojskowa nr 2). 56 s. ; 15 cm. Słowniki terminologiczne ; Wojsko
68. **Krótka opis granatów ręcznych*. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 59 s. : il. ; 15 cm. Wojsko
69. *Krótki podręcznik topografii wojskowej*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945 (Łódź : Druk. Wojskowa nr 2). 160 s. ; 15 cm. Topografia wojskowa ; Wojsko
70. *Krótkie wiadomości z teorii strzelania*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945 (Łódź : Druk. Wojskowa nr 2). 54, [2] s. ; 15 cm. Wojsko
71. *Kto będzie płacić? Volksdeutsche przed Trybunałem*. Łódź : Wyd. Wojew. Komitet Robotniczy PPS, 1945 (Łódź : Druk. J.K. Baranowski). 7, [1] s. ; 22 cm. (Wydział Propagandy PPS ; nr 2) Polityka
72. **Kurs wyszkolenia lotniczego szkół lotniczych Wojska Polskiego : samolot UT-2*. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 220 s. Wojsko
73. Lenin W. I., *Dwie taktyki socjaldemokracji w rewolucji demokratycznej*. [Łódź] : nakł. SW „Książka”, 1945 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 100 s. ; 20 cm. Polityka
74. Lessel Rudolf, *Na naszej drodze*. [Łódź?] : „Wiedza”, 1945. 31, [1] s. ; 21 cm. PPS ; Polityka
75. Lessel Rudolf, *Zdraycy przed sądem : sądownictwo specjalne w Polsce : [referat wygłoszony na kursie informacyjno-instrukcyjnym działaczy WKR PPS w Łodzi]*. [Łódź?] : „Wiedza”, 1945. 15, [1] s. ; 21 cm. Polityka ; Sądownictwo
76. Litwin Józef, *Pseudonim wojskowy*. Łódź : [s.n.], 1945 (Łódź : Druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 8 s. ; 21 cm. Wojsko
77. Litwin Józef, *Zawarcie małżeństwa przez pełnomocnika*. Łódź : Wojsk. Przegląd Prawniczy, 1945 (Łódź : druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 12 s. ; 21 cm. Prawo cywilne
78. Lubicz M., *Łódź urzędowa. Władze. Urzędy. Instytucje. Związki*. [Łódź] : Woj. Urząd Informacji i Propagandy, [1945] (Łódź : Druk. SW „Książka”). 80 s. ; 17 cm. Informatory

79. *Magazyn i praca magazyniera : 6 wykładów*. [Łódź] : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, [1945]. 65 s. ; 29 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość
80. Majakowski W., *Dobrze : poemat październikowy*, przeł. i [przedm. Artur Sandauer]. [Łódź] : „Książka”, 1945. 69, [2] s. ; 21 cm. Poezja rosyjska XX w.
81. Malawski Stanisław, *Księgarstwo spółdzielcze : cele i zadania*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, [1945] (Częstochowa : Druk. „Społem”). 28 s. ; 20 cm. Bibliologia ; Księgarstwo
82. Malawski Stanisław, *Księgarnie spółdzielcze : instrukcja dla organizatorów*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, [1945] (Częstochowa : Druk. „Społem”). 15, [1] s. ; 15 cm. Bibliologia ; Księgarstwo
83. Marks Karol, Engels Fryderyk, *O materializmie historycznym*. [Łódź] : „Książka”, 1945. 60, [2] s. ; 21 cm. Marksizm
84. Masojada Edmund, *Arytmetyka handlowa : 12 wykładów*. Cz. 1, *Wykł. 1–6*, Związek Rewizyjny Spółdzielni RP [Łódź : s.n., 1945]. 65 s. ; 29 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Arytmetyka gospodarcza
85. Masojada Edmund, *Arytmetyka handlowa : 12 wykładów*. Cz. 2, *Wykł. 7–12*, Związek Rewizyjny Spółdzielni RP [Łódź : s.n., 1945]. S. 67–124 s. ; 29 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Arytmetyka gospodarcza
86. *Minc Hilary, *Aktualne zagadnienia i perspektywy gospodarcze demokratycznej Polski : referat wygłoszony na 1 Zjeździe PPR*. [Łódź] : „Książka”, 1945. 92, [1] s. ; 24 cm. Polska Partia Robotnicza ; Polityka
87. *Minc Hilary, *Aktualne zagadnienia i perspektywy gospodarcze demokratycznej Polski : referat wygłoszony na 1 Zjeździe PPR*. [Łódź] : „Książka”, 1945. 85, [1] s. ; 20 cm. Polska Partia Robotnicza ; Polityka
88. Minc Hilary, *Nowa karta dziejów Polski... : przemówienie Ministra Przemysłu...* [Łódź : s.n., 1945] (Łódź : Druk. SW „Książka”). 7, [1] s. ; 22 cm. Polityka ; Przemysł
89. *Mossor S., *Sztuka wojenna w warunkach nowoczesnej wojny*. Wyd. 2. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 662 s. Wojsko
90. Namieciński Antoni, *Współpraca ze spółdzielniami i lustratorem : 2 wykłady*, [Związek Rewizyjny Spółdzielni RP] Łódź : [s.n., 1945]. 12 s. ; 30 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość
91. Nawarycz M., *Instrukcja dotycząca prowadzenia aprowizacji w fabrykach przemysłu włókienniczego*, zatwierdzona przez Centralę Apropowizacji Przemysłu Włókienniczego. [Łódź : s.n., 1945] ([Łódź] : Zakł. Graf. nr 1). 15 s. ; 21 cm. Gospodarka materiałowa ; Włókiennictwo
92. Nechay Jerzy, *Beton na wsi : zbiór praktycznych wiadomości o stosowaniu betonu w budownictwie wiejskim i miasteczkowym*, rys. proj. Zygmunt Racięcki. Wyd. 2 rozsz. Łódź : Państ. Zakł. Ubezpieczeń Wzajemnych, 1945 (Mikołów : Druk. K. Miarka). 191 s. : il. ; 21 cm. (Biblioteka Techniczna) Budownictwo wiejskie

93. *Nowe prawo małżeńskie*, słowo wstępne Stefana Banczerza. [Łódź] : „Książka”, 1945. 38 , [1] s. ; 21 cm. Prawo cywilne
94. Odlewany Marian, *Słownik artyleryjski. Cz. 1, Rosyjsko-polski*. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945 (Łódź : Druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 116 s. ; 14 cm. Słowniki terminologiczne ; Wojsko
95. Oranowski Zygmunt, *W oczach Londynu*. [Łódź] : „Czytelnik”, 1945 (Łódź : Druk. SW „Czytelnik”). 40 s. ; 22 cm. (Biblioteka Społeczno-Polityczna) (Materiały do Dziejów Powstania Warszawskiego ; 1) Polityka
96. *O reformę prawa małżeńskiego i urzędów stanu cywilnego*. Łódź : Wojew. Komitet PPS, 1945 (Łódź : Druk. SW „Czytelnik” nr 4). 15 s. ; 22 cm. (Wydawnictwa Wydziału Propagandy WK PPS ; nr 4) Prawo cywilne
97. Ożogowska Hanna, Batorowicz Zdzisław, *Ćwiczenia ortograficzne : na kl. 2 szkoły powsz. Cz. 1*. Łódź : Wyd. Okręgowa Spółdzielnia Nauczyc., 1945 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 15, [1] s. ; 24 cm. Język polski ; Podręczniki dla szkół podstawowych
98. Ożogowska Hanna, Batorowicz Zdzisław, *Ćwiczenia ortograficzne : na kl. 2 szkoły powsz. Cz. 2*. Łódź : Wyd. Okręgowa Spółdzielnia Nauczyc., 1945 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 14, [1] s. ; 24 cm. Język polski ; Podręczniki dla szkół podstawowych
99. Ożogowska Hanna, Batorowicz Zdzisław, *Ćwiczenia ortograficzne : na kl. 3 szkoły powsz. Cz. 1*. Łódź : Wyd. Okręgowa Spółdzielnia Nauczyc., 1945 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 14, [1] s. ; 24 cm. Język polski ; Podręczniki dla szkół podstawowych
100. Pasternak Leon, *Piosenki żołnierskie 1940–1944*. Wyd. 2. [Łódź] : Robotniczy Dom Kultury ; Warszawa [etc.] : sgl. „Czytelnik”, [1945]. 64 s. ; 16 cm. Piosenka
101. Piotrowski Jan, *Umarłe ręce : wiersze*, przedm. Eugeniusz Ajnenkel. Łódź : Wyd. Wojew. Komitet Robotniczy PPS, 1945 (Łódź : Druk. J.K. Baranowski). [16] s. ; 21 cm. (Wydawnictwo Wydziału Propagandy WK PPS ; nr 3) Poezja polska
102. **Podręcznik karabinowego i obsługi ciężkiego karabinu maszynowego*. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 144 s. : il. Wojsko ; Podręczniki
103. **Podręcznik oficera ogniowego baterii*, Naczelne Dowództwo W[ojska] P[olskiego]. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 131 s. : il., szkic., tab. Wojsko ; Podręczniki
104. *Polowy przewodnik oficera saperów*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. [Wojska Polskiego]. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 226, [4] s. : il., schem. ; 15 cm. Wojsko
105. **Polowy przewodnik saperów dla dowódców jednostek taktycznych*. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 44 s. Wojsko

106. *Proces szesnastu w Moskwie*. Łódź : Wojewódzki Urząd Informacji i Propagandy w Łodzi, 1945 (Łódź : Zakł. Graf. Spółdz. Wyd. „Książka”). II, 43 s. ; 21 cm. Proces szesnastu (1945) ; Polityka
107. **Przepisy o obronie przeciwgazowej*. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 54 s. Wojsko
108. *Przewodnik oficera saperów : polowe zaopatrywanie w wodę*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 222 s. : rys., schem. ; 15 cm. Wojsko
109. *Rachunkowość spółdzielni spożywców*, Związek Rewizyjny Spółdzielni RP Wyd. 2. Łódź : [Zw. Rewizyjny Spółdzielni RP], 1945. Pag. varia : tabele ; 20 cm + *Słowniczek wyrazów obcych* : 14 s. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość
110. Rapacki Marian, *Zasady i podstawy spółdzielczego systemu gospodarczego : 3 wykłady*. Nakł. nowy. [Łódź] : Związek Spółdzielni Spożywców, [1945]. 21 s. ; 29 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość
111. Rappaport Emil Stanisław, *Naród – zbrodniarz : przestępstwa hitleryzmu a naród niemiecki : szkic analityczny przestępczości i odpowiedzialności osobowo-zespołowej*. Łódź : wyd. i nakł. Spółdz. Dziennikarska „Prasa”, 1945 (Łódź : Druk. J.K. Baranowski). 54, [1] s. ; 21 cm. Prawo wojenne
112. **Regulamin musztry piechoty*. Wyd. 2. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 96 s. ; 15 cm. Wojsko
113. **Regulamin służby polowej artylerii : działoczniny*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 136 s., [7] k. tabl. Wojsko
114. **Regulamin służby polowej artylerii : rozpoznanie i łączność w baterii i dywizjonie*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 136 s. : il. ; 11 cm. Wojsko
115. *Regulamin służby wewnętrznej*. Cz. 1, *Podstawowe powinności i prawa żołnierza*. Cz. 2, *Skład osobowy siły zbrojnej i przepisy o zależności*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 60 s. ; 15 cm. Wojsko
116. *Regulamin służby wewnętrznej*. Cz. 3, *Oddawanie honorów*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 23, [1] s. ; 14 cm. Wojsko
117. *Regulamin służby wewnętrznej*. Cz. 3, *Oddawanie honorów*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. Wyd. 2. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 23, [1] s. ; 14 cm. Wojsko
118. *Regulamin służby wewnętrznej*. Cz. 4, *Wojskowe przepisy dyscyplinarne*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. Łódź ; Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 44, [4] s. ; 15 cm. Wojsko

119. *Regulamin służby wewnętrznej. Cz. 4, Wojskowe przepisy dyscyplinarne*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. Wyd. 2. Łódź ; Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 44, [4] s. ; 15 cm. Wojsko
120. *Regulamin służby wewnętrznej. Cz. 5, Porządek koszarowy i tok służby w formacjach*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. X, 96, [8] s. ; 15 cm. Wojsko
121. *Regulamin służby wewnętrznej. Cz. 7, Służba wartownicza*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 72, [8] s. ; 15 cm. Wojsko
122. *Regulamin służby wewnętrznej. Cz. 7, Służba wartownicza*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. Wyd. 2. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 72, [8] s. ; 15 cm. Wojsko
123. **Regulamin wojsk pancernych i zmotoryzowanych. Cz. 1, Walka (pojedynczy czołg, pluton, kompania czołgów)*. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 232 s. : rys. Wojsko
124. **Regulamin wojsk pancernych i zmotoryzowanych. Cz. 2, Walka (batalion, pułk, brygada)*. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 220 s. Wojsko
125. Roliński Ignacy, *Tablice matematyczno-fizyczne czterocyfrowe*. Łódź : sgł. Gł. Księg. Wojskowa, 1945 (Łódź : Druk. Oddz. Propan. Gł. Zarz. P.W.WP). [3], 79, [1] s. ; 21 cm. Fizyka ; Matematyka ; Tablice i wzory
126. Schaff Adam, *Jak układać i wygłaszać przemówienia : wykład wygłoszony w Centralnej Szkole PPR dn. 16.VIII.1945 r.* Łódź : „Książka”, 1945 (Łódź ; Druk. SW „Książka”). 49 s. ; 14 cm. (Biblioteczka Peperowca) Polityka
127. Schaff Adam, *Socjalizm utopijny i naukowy : wykład wygłosz. na 3-im kursie Centralnej Szkoły PPR w Łodzi 18–19 kwietnia 1945 r.*, Centralna Szkoła PPR. [Łódź] : „Książka”, 1945 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 16 s. ; 24 cm. Filozofia
128. Słowikowski Mieczysław, *Oświęcim : wspomnienia*. Warszawa ; Łódź : „Czytelnik”, 1945 (Łódź : Druk. Urząd Inform. i Propagandy). 23, [1] s. ; 24 cm. Obóz hitlerowski Auschwitz-Birkenau ; Pamiętniki
129. **Spis wydawnictw : regulaminów, instrukcji, podręczników i czasopism wojskowych na dzień 1 sierpnia 1945 r.*, Wojsk. Inst. Wydaw. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. Wojsko
130. *Spółem Związek Gospodarczy Spółdzielni RP : zadania i organizacja*, [wstęp Jan Żerkowski]. Łódź ; Warszawa : „Spółem” Związek Gospodarczy Spółdzielni RP, [1945] (Częstochowa : Druk. „Spółem”). 18, [1] s. ; 19 cm. Ekonomia ; Spółdzielczość
131. *Spółnota : jednodniówka na Dzień Spółdzielczości 30 IX 1945 r.* [Łódź] : Wyd. Centr. Kom. Wyk. Obchodu Dnia Spółdzielcz., [1945] (Łódź : Druk. SW „Czytelnik”). 8 s. ; 47 cm. Spółdzielczość ; Jednodniówki
132. *Statut Koleżeńskich Sądów Szeregowych Wojska Polskiego*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945 (Wrocław : Gł. Druk. Wojskowa). 15 s. ; 15 cm. Wojsko

133. *Statut oficerskich sądów honorowych Wojska Polskiego*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945 (Wrocław : Gł. Druk. Wojskowa). 32 s. ; 14 cm. Sądownictwo honorowe ; Wojsko
134. *Statut o opłacie za używanie bruków miejskich na rzecz Gminy Miejskiej Łódź*. [Łódź : s.n., 1945] (Łódź : Druk. SW „Książka”). 6, [1] s. ; 21 cm. Statuty ; Podatki i opłaty lokalne
135. *Statut o samoistnym podatku komunalnym od wypłaconych zarobków za pracę na rzecz Gminy Miejskiej Łódź*. [Łódź : s.n., 1945] (Łódź : Druk. SW „Książka”). 5, [1] s. ; 21 cm. Statuty ; Podatki i opłaty lokalne
136. *Statut podatku inwestycyjnego na rzecz Gminy Miejskiej Łódź*. [Łódź : s.n., 1945] (Łódź : Druk. SW „Książka”). 4 s. ; 21 cm. Statuty ; Podatki i opłaty lokalne
137. *Statut podatku od spożycia w zakładach gastronomicznych na rzecz Gminy Miejskiej Łódź*. [Łódź : s.n., 1945] (Łódź : Druk. SW „Książka”). 5, [1] s. ; 21 cm. Statuty ; Podatki i opłaty lokalne
138. *Statut Związku Zawodowego Pracowników Leśnych i Przemysłu Drzewnego RP* [Łódź] : Zw. Zaw. Pracowników Leśnych i Przem. Drzewnego, 1945 (Łódź : Druk. nr 4 SW „Czytelnik”). [4] s. ; 32 cm. Statuty ; Związki zawodowe
139. Szelburg-Zarembina Ewa, *Lech, Czech i Rus*, il. J.M. Sznacer. Łódź : „Czytelnik”, 1945 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 15, [1] s. : il. ; 20 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
140. Szelburg-Zarembina Ewa, Ożogowska Hanna, Batorowicz Zdzisław, *Czytamy*. 1, il. K. Michałowski. [Łódź] : „Czytelnik”, 1945 (Kraków : Druk. Narodowa). Podręczniki dla szkół podstawowych
141. Szelburg-Zarembina Ewa, Ożogowska Hanna, Batorowicz Zdzisław, *Już czytamy : na klasę 1. i 2. szkoły powszechnej*. Łódź : Wyd. Oddz. Grodzkiego ZNP, 1945 (Łódź : Druk. SW „Czytelnik” nr 4). 24 s. ; 24 cm. Podręczniki dla szkół podstawowych
142. Szelburg-Zarembina Ewa, *Rybak i sosna*, il. O. Siemaszkowa. Łódź : „Czytelnik”, 1945 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 14, [1] s. : il. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
143. Szymczykiewicz E., Wrotniak A., Szwalm B., *Uczymy się rachować : pierwsza książka do nauki rachunków*, il. Krystyny Artyniewicz. Łódź : Wydawnictwo Oddziału Grodzkiego ZNP, 1945 ([Toruń] : Druk. Toruńska p.z.p.). 89 s. ; 21 cm. Matematyka ; Podręczniki dla szkół podstawowych
144. Śliwowski Kazimierz, *O zadaniach i obowiązkach rad nadzorczych i zarządów spółdzielni powszechnych (handlowych) : (wskazówki praktyczne)*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, 1945 (Częstochowa : Druk. „Społem”). 107 s. ; 20 cm. Ekonomia ; Spółdzielczość
145. *Śpiewnik robotniczy PPS*, słowo wstępne i omówienia Eugeniusz Ajnenkel. Łódź : Wyd. Łódzkiego Kom. Robotniczego PPS, 1945 (Łódź : Druk. J.K. Baranowski). 30 s. ; 20 cm. (Wydział Propagandy ŁKR PPS ; nr 1) Śpiewniki

146. *Terenoznawstwo : skrót wiadomości o topografii dla szkół oficerskich. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 23 s. Wojsko
147. *Towaroznawstwo*. Cz. 1, *Wykłady 1–10*, Związek Rewizyjny Spółdzielni RP Łódź : [Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, 1945]. [1], 91 s. ; 30 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość
148. *Tymczasowe przepisy o Archiwum Wojskowym*. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945 (Łódź ; Druk. Wojskowa nr 2). 24 s. ; 21 cm. Archiwistyka ; Wojsko
149. *Tymczasowy program nauki o przyrodzie w publicznych szkołach powszechnych trzeciego stopnia z polskim językiem nauczania* : (projekt), Ministerstwo Oświaty. Łódź : Państw. Zakł. Wydaw. (Łódź : Druk. Gł. Zarząd Pol. -Wych. WP). 19, [1] s. ; 21 cm. Programy nauczania dla szkół podstawowych ; Przyroda
150. *Uchwały narady aktywów partyjnych PPS i PPR w Łodzi*. [Łódź] : Wydż. Propagandy Wojew. Kom. Robotniczego PPS i Wojew. Kom. Robotniczego PPR, 1945 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 8 s. ; 24 cm. Polityka ; PPR ; PPS
151. *Umowa zbiorowa i cennik dla przemysłu drukarskiego, litograficznego, chemigraficznego i introligatorskiego w Łodzi i Okręgu Łódzkim* : obowiązująca od dnia 1 kwietnia 1945 r. Łódź : [s.n.], 1945 (Łódź : Druk. Urzędu Informacji i Propagandy). 15 s. ; 21 cm. Drukarnstwo ; Układ zbiorowy pracy
152. *Ustawa o prawie autorskim z dnia 29 marca 1926 r.* Łódź : „Czytelnik”, 1945 (Poznań : Druk. św. Wojciecha). 24 s. ; 21 cm. (Biblioteczka Ustaw) Prawo autorskie
153. *W barwach tęczy* : materiały do urządzania akademii i obchodów na Dzień Spółdzielczości. Łódź : Centr. Kom. Wyk. Obchodu Dnia Spółdzielczości w Polsce, 1945 (Częstochowa : Druk. „Głos Narodu”). 93, [3] s. ; 21 cm. Ekonomia ; Spółdzielczość
154. Warężak Jan, *Szkody wojenne w Łodzi i konieczność ich rejestracji*, Zarząd Miejski w Łodzi. Łódź : [s.n.], 1945 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 18, [1] s. ; 21 cm. Straty wojenne
155. Wernerowa Jadwiga, *Poznajmy przyrodę* : podręcznik dla kl. 5 szkoły powszechnej, il. wyk. St. Just i in. ; [okł. wyk.] S. Bobiński. Łódź : K. Rutski, [1945] (Łódź : Druk. SW „Książka”). 90, [2] s., [1] k. tabl. : il. ; 21 cm. Przyroda ; Podręczniki dla szkół podstawowych
156. Wiecznyj P.P., *Szkolenie sztabów* : metodyka ćwiczeń sztabów dywizji, pułku i batalionu, ; tł. z ros. Józef Bochenek. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945. 129, [1] s. : il. ; 21 cm. Wojsko
157. *Wiersze i piosenki* : (wybór z pierwszego programu Teatru Domu Żołnierza w Łodzi). [Łódź] : Oddz. Propagandy Gł. Zarządu Polityczno-Wychowawczego WP, 1945. 15 s. ; 21 cm. (Teatrzyk Żołnierza ; nr 5) Poezja polska ; Piosenka
158. Witowski Jerzy, *Obliczanie kosztów własnych*. Łódź : „Wydaw. Techniczne”, 1945 (Łódź : Druk. Zakł. Graf. J.K. Baranowski). 208 s. ; 21 cm. Ekonomia

159. Wroński Włodzimierz, *O walcach drukarskich*. [Łódź : s.n., 1945] (Łódź : Druk. J.K. Baranowski). [2] s. ; 35 cm. Drukarstwo
160. *Wskazówki dla sprawdzającego polowe linie kablowe*, Naczelne Dowództwo WP [Wojska Polskiego]. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1945 (Łódź : Druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 29, [1] s. ; 15 cm. Wojsko
161. *Wystawa, 1. sierpień–wrzesień 1945 [katalog] : (wkładka do katalogu – drzeworyt Stanisława Łuckiewicza)*, Związek Zawodowy Polskich Artystów Plastyków w Łodzi. [Łódź : s.n., 1945] (Łódź : Druk. SW „Książka”). [2], 11 s., [1] k. tabl. ; 17 cm. Katalogi wystaw ; Łuckiewicz Stanisław
162. Zabłocki Bernard, *Chemoterapia zakażeń bakteryjnych : dla lekarzy i studentów*. Łódź : [s.n.], 1945 (S. l. : druk. „Zjednoczenie”). 45 s. ; 21 cm. Leki ; Podręczniki akademickie
163. *Zarys instrukcji strzelania artylerii*. Wyd. 2 uzup. [Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.], 1945 (Łódź : Druk. Wojsk. Nr 2). 83 s. ; 14 cm. Wojsko
164. Żerkowski Jan, *Organizacja i administracja spółdzielni : 10 wykładów*, Związek Rewizyjny Spółdzielni RP Łódź : [Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, 1945]. 135 s. ; 30 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość
165. Żerkowski Jan, *Organizacja i administracja spółdzielni powszechnych (spożywców)*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, [ca 1945]. 184 s. ; 27 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość

1946

166. 2 Ogólnopolski Zjazd Papierników. Jelenia Góra, 16–17 sierpnia 1946 r. : *informator*, tekst oprac. Komisja Wyd. Komitetu Zjazdowego. Łódź : Wyd. Ogólny CZPP, 1946 ([S. l.] : Druk. „Księga”). 19, [1] s. : [1] mapa ; 21 cm. Papiernictwo
167. Andersen Hans Christian, *Baśnie*. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. Zakł. Graf. „Książka”). 148, [1] s. ; 24 cm. (Z Wydawnictw J. Mortkowicza) Literatura dziecięca i młodzieżowa duńska
168. Aragon Louis, *Niewola i wielkość Francji*, tł. Jan Kott ; okł. proj. Olga Siemaszkowa. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 163 s., [1] k. : err. ; 21 cm. Opowiadania francuskie XX w.
169. Bałabuszyński Adam, *Ogólne wiadomości budowlane : materiały budowlane, konstrukcje i instalacje wewnętrzne, plany i kosztorysy, tablice i wzory pomocnicze*. Wyd. 2 w nowym oprac. z 450 rys. Łódź : Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, 1946 (Chorzów : Druk. nr 5 SW „Wiedza”). 426, [2] s. ; 24 cm. Budownictwo
170. Barski Jerzy, *Na wielkiej fali : zbiór felietonów naukowych*. Ser. 1. [Łódź] : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 123, [2] s. ; 17 cm. Nauka
171. Barski Jerzy, *Na wielkiej fali : zbiór felietonów naukowych*. Ser. 2. [Łódź] : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 160 s. ; 17 cm. Nauka
172. Barski Jerzy, *Penicillina*. [Łódź] : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 94, [1] s. ; 20 cm. Antybiotyki ; Penicylina
173. *Baśnie z całego świata*, il. Marii Różańskiej. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 178, [2] s., 4 k. tabl. : il. ; 25 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa
174. Bąk Wojciech, *Piąta ewangelia*. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1946 (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 83 s. ; 21 cm. Poezja polska XX w.
175. Bąk Wojciech, *Syn ziemi*. Łódź : Wł. Bąk, [1946] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 136 s. ; 21 cm. Poezja polska XX w.
176. Bezbrody Teofil, *Dzień pracy w Widzewskiej Manufakturze : pogadanka radiowa wygłoszona dn. 1.II. 1946 r.* [Łódź : s.n., 1946] (Łódź : Druk. SW „Książka”). 4 s. ; 22 cm. Robotnicy ; Włókiennictwo
177. Bielow Dymitr, *Łączność telefoniczna i radiowa : podręcznik*. Cz. 1: *Wiadomości podstawowe i łączność telefoniczna*. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. VI, 192 s. : ilustr., schem., tabl. Wojsko
178. Bierzanek Remigiusz, *Zarys prawa spółdzielczego*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, 1946 (Toruń : Druk. Toruńska p.z.p.). 174, [1], IV s. ; 25 cm. Prawo spółdzielcze

179. Borodin Władimir Aleksandrowicz, *Praca prządki w przędzalni bawełnianej*, tł. z ros. w Naukowo-Badawczym Inst. Włókiennictwa. Łódź : [Naukowo-Badawczy Inst. Włókiennictwa], 1946 (Łódź : Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). 29, [1] s. ; 21 cm. (Biblioteka Włókiennika) Włókiennictwo
180. Borodin Władimir Aleksandrowicz, *Praca tkacza w tkalni bawełnianej*, tł. z ros. w Naukowo-Badawczym Inst. Włókiennictwa. Łódź : Naukowo-Badawczy Inst. Włókiennictwa, 1946 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 42, [2] s. : il., err. ; 21 cm. (Biblioteka Włókiennika) Włókiennictwo
181. Bratkowski Władysław, *Z przeszłości w przyszłość włókiennictwa*. Łódź : Nauk.-Bad. Inst. Włókiennictwa, 1946 (Łódź : Druk. J.K. Baranowski). 9, [1] s. ; 30 cm Włókiennictwo
182. Brun Julian, *Z dziejów współczesnej idei narodowej*. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Zakł. Graf. Spół. Wyd. „Książka”). 26, [1] s. ; 22 cm. (Biblioteczka Myśli Współczesnej ; nr 3) Filozofia ; Naród
183. *Brzechwa J., *Depesza*, il. J.M. Szancer. Łódź : Łódzki Inst. Wydaw., [1946]. 23 s. : il. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
184. Brzechwa J. *Pali się!*, il. J.M. Szancer. Łódź : Łódzki Inst. Wydaw., [1946]. 24 s. : il. ; 30 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
185. Bujacz Ludwik, *Obóz koncentracyjny w Dachau*, [okł. wyk.] W. Stańczykowski. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 61, [1] s. ; 20 cm. Obóz hitlerowski Dachau ; Pamiętniki
186. *Cennik detaliczny typowych artykułów włókienniczych : listopad 1946 r.* Łódź : [Min. Przem. C.Z.P.Wł. Centrala Tekstylna w Łodzi, 1946] (Łódź : Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). 12, [1] s. ; 22 cm. Katalogi handlowe ; Włókiennictwo
187. Cervantes M.S., *Don Kichot z La Manczy*, [il. M. Romały]. Łódź ; Wrocław : W. Bąk, 1946 (Wrocław : Państw. Wrocł. Zakł. Graf. nr 2). 192 s., [8] k. tabl. ; 21 cm. Powieść hiszpańska XVII w.
188. Chałasiński Józef, *Socjologiczne założenia reformy wychowania*. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 22 s. ; 24 cm. (Biblioteczka Myśli Współczesnej ; nr 2) Wychowanie
189. *Ciężki karabin maszynowy C.K.M. Syst. Maksim wz. 1910 / Ministerstwo Obrony Narodowej*. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 135, [3] s., [2] s. tabl. : rys., schem. ; 14 cm. Wojsko
190. *Co powinien wiedzieć żołnierz o obronie przeciwgazowej*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946 ([Łódź] : Druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 51, [1] s. ; 15 cm. Wojsko
191. Cyganowski Józef, *Zarys gramatyki języka polskiego : dla młodzieży gimnazjalnej*. Wyd. 2 popr. Łódź : „Poligrafika”, 1946 (Cieplice : Druk. Państw.). 70 s. ; 20 cm. Język polski ; Podręczniki dla szkół średnich
192. Datner Szymon, *Walka i zagłada białostockiego ghetta*, okł. proj. Jan Marcin Szancer ; szkic ghetta wg wskazówek autora rys. Ołomucki) ; [przedm. Filip Friedman]. Łódź : Centralna Żydowska Komisja Historyczna przy C.K. Ży-

- dów Polskich. Oddz. w Białymstoku, 1946 (Łódź : Druk. „Czytelnik” nr 4). 48 s. : plan ; 22 cm. (Książki Wojewódzkiej Żydowskiej Komisji Historycznej w Białymstoku ; nr 1) Holocaust
193. *Dekret o publicznej gospodarce lokalami i kontroli najmu*, do druku oprac. T. Jackowski. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź ; Z.G. nr 1). 32 s. ; 21 cm. (Ustawy dla Wszystkich z Niezbędnymi Objasnieniami) Prawo lokalowe
194. Dembowski Jan, *Psychologia małp*, okł. proj. Stefan Bernaciński. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 271 s. ; 22 cm. Małpy
195. Diderot Denis, *Kubuś fatalista i jego pan*, przeł. i wstępem opatrzył Tadeusz Żeleński-Boy ; [okł. proj. Mieczysław Piotrowski]. Łódź : [„Książka”, 1946] (Łódź : Druk. SW „Książka”). 300 s. ; 22 cm. Powieść francuska XVIII w.
196. Dmochowska Teresa, *Głos mówiącego milczeniem : rzecz o św. Józefie*, Jan Rybał [pseud.]. Łódź : nakł. „Caritas” przy Par. Kościoła św. Ducha, impr. 1946 (Łódź : Druk. Zakł. Graf. „Książka”). 87 s. ; 20 cm. Józef (św.)
197. Dobrowolska Hanna, Matuszkiewicz Stefan, *Dlaczego i jak zakładamy Spółdzielnie Uczniowskie : 5 wykładów*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, [1946]. 62 s. ; 30 cm. Ekonomia ; Spółdzielczość
198. Dobrowolska Hanna, Matuszkiewicz Stefan, *Dlaczego i jak zakładamy Spółdzielnie Uczniowskie : 7 wykładów dla szkół powszechnych*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, [1946] (Łódź : Druk. „Społem”). 114 s., pag. varia ; 27 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość
199. Dobrowolski Władysław, *15 minut gimnastyki porannej*. Wyd. 2. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. XVI, 95, [3] s. : il. ; 18 cm. (Biblioteka Sportowa ; nr 3) Wojsko
200. Dominikiewicz Mieczysław, *Włókna, barwniki i barwienie w świetle rzeczywistości chemicznej*. Łódź, Nauk. Bad. Inst. Włókiennictwa, 1946. 27, [1] s. ; 30 cm. (Biblioteka Włókiennicza) Włókiennictwo ; Farbiarstwo
201. Drozdowicz Michał, *Zarys towaroznawstwa rolniczego*. Cz. 1. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, 1946 (Wąbrzeźno-Pom. : Druk. p.z.p.). 128 s. ; 21 cm. Rolnictwo
202. *Działalność Centrali Tekstylnej w 1946*. Łódź : Centrala Tekstylna. Biuro Prasowe, 1946 ([Łódź] : Zakł. Graf. SW „Książka”). 42, [1] s. ; 30 cm. Włókiennictwo
203. Emerson Harrington, *Dwanaście zasad wydajności pracy*, oprac. i skrócił Bronisław Wojciechowski. Łódź : „Poligrafika”, [1946] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 56 s. ; 22 cm. Produktywność pracy
204. Engels Fryderyk, *Rozwój socjalizmu od utopii do nauki*. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 83, [1] s. ; 21 cm. (Biblioteka Kłasyków Marksizmu) Marksizm
205. Erenburg Ilia, *Upadek Paryża*, tł. [z ros.] Paweł Hertz. [Łódź] : SW „Książka”, 1946. 477 s. ; 22 cm. Powieść rosyjska XX w.

206. France Anatole, *Zbrodnia Sylwestra Bonnard*, przekł. Jana Stena ; okł. proj. Mieczysław Piotrowski. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 199 s., [1] k. tabl. ; 22 cm. (Z Wydawnictw J. Mortkowicza) Powieść francuska XIX w.
207. Frölich Robert, *Liczebność i potrzeby dzieci rodzin pracujących w przemyśle Łodzi*. [Łódź : s.n., 1946] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 10 s. ; 21 cm. Rodzina
208. Galasińska-Landsbergerowa Janina, *Zgryzadła*. Łódź : Koło Medyków Stud. Uniwersytetu Łódzkiego, 1947 (Łódź : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 26 s. ; 21 cm. Protetyka dentystyczna ; Podręczniki akademickie
209. Gałaj Julian, *Mystkowice, wioska mała*. Cz. 2, *Kameleony*, [oprac. graf. Stanisław Brzęczkowski]. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 400 s. ; 22 cm. Powieść polska XX w.
210. Gałaj Julian, *Mystkowice, wioska mała*. Cz. 3, *Krystalizacja*; [oprac. graf. Stanisław Brzęczkowski]. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 292 s. ; 22 cm. Powieść polska XX w.
211. *Głosowanie ludowe*. Łódź : KC PPR, 1946 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 40, [1] k. ; 12 cm. (Notatnik Referenta. Polityka Polskiej Partii Robotniczej ; z. 1) Referendum 1946 r. ; Źródła historyczne
212. Gorki Maksym, *Matka*, przeł. Halina Górską ; do dr. przygot. Adam Ważyk ; [okł. proj.] S. Bernaciński. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 411 s. ; 22 cm. Powieść rosyjska XX w.
213. *Gospodarka żywnościowa w oddziałach Wojska Polskiego*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946 ([Łódź] : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 76 s. ; 14 cm. Wojsko
214. *Goździkiewicz Teodor, *Wystawa sklepowa : sztuka sceniczna w jednej odsłonie*. Łódź : Tow. Teatru i Muzyki Ludowej, [1946]. 16 s. Dramat polski XX w.
215. Górewicz B., Rejs R., *Metodyka planowania w przemyśle*. Łódź : nakł. Tow. Powiernicze, 1946 (Częstochowa : Druk. Państw. nr 1). 119, [2] s. ; 21 cm. Planowanie gospodarcze ; Przemysł
216. Górską Halina, *Druga brama*. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 232 s. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
217. Grabowski Jerzy, Grabowski Tadeusz, *Piłka nożna*, [przedm. Tadeusz Kuchar]. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946 (Łódź : Druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). [3], 85, [1] s. ; 21 cm. Sport
218. Grahame Kenneth, *O czym szumią wierzby*, [z upoważnienia aut. przeł. Maria Godlewska ; il. Ernesta H. Sheparta[!]]. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. Zakł. Graf. „Książka”). 247, [1] s. : il. ; 22 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa angielska
219. Greniuk Piotr, Turska Zofia, *Kościuszko w pieśni i w poezji*, okł. i rys. wyk. Marian Puchalski. Łódź : nakł. Wojew. Urząd Ziemski. Wydz. Oświaty Rolniczej, 1946 (Częstochowa : Druk. Państw. nr 1). 110, [2] s. ; 22 cm. Kościuszko Tadeusz ; Antologiz

220. Gris Noah, *Rok pracy Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej*. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. nr 4 SW „Czytelnik”). 61, [1] s. ; 24 cm. (Wydawnictwa Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej przy C.K. Żydów Polskich ; nr 22) Centralna Żydowska Komisja Historyczna
221. Guderski Idzi, *Nieużytki oraz sposoby ich zalesiania*, Ministerstwo Leśnictwa. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Z.G. nr 1). 32 s., 4 k. tabl. : il. ; 24 cm. Leśnictwo
222. Hochfeld Julian, *PPS nie zawiedzie zaufania mas pracujących : przemówienie... o planie odbudowy gospodarczej, wygłoszone na zebraniu aktywu PPS województwa łódzkiego*. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). 15 s. ; 24 cm. (Wydział Propagandy Wojewódzki Komitet PPS w Łodzi ; nr 6) Gospodarka narodowa; Ekonomia ; PPS
223. **Hodowla i pielęgnacja zwierząt domowych*. Łódź : Spółdz. Wydaw. „Prasa Chłopska”, 1946. Zwierzęta domowe
224. Hołuj Tadeusz, *Próba ognia*. [Łódź] : „Czytelnik”, 1946. 278, [1] s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
225. **Informator spółdzielczy na rok 1946*. Łódź : Zw. Rewiz. Spółdzielni RP, 1946. 284 s. Spółdzielczość ; Informatory
226. Inglot Stefan, *Udział chłopów w obronie Polski : zarys historyczny*. Łódź : „Prasa Chłopska”, 1946 (Częstochowa : Druk. Państw. nr 1). 90 s. ; 22 cm. Ruchy i organizacje chłopskie
227. *Instrukcja dla prac sztabu. Zakres działania i obowiązki dowódcy saperów dywizji w czasie wojny*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 63, [1] s. ; 21 cm. Wojsko
228. *Instrukcja dla terenowych (wojew[ódzkich], powiat[owych]. i lokalnych, miej[skich]. i wiejskich) komitetów obchodu dnia spółdzielczości*. Łódź : Centr. Komitet Wyk. Obchodu Dnia Spółdzielczości, 1946 (Łódź : Druk. „Społem”). 7, [1] s. ; 21 cm. Ekonomia ; Spółdzielczość
229. *Instrukcja dla wojsk saperskich. Drogi wojenne*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 318, [1] s., [1] k. tabl. : rys., schem. ; 15 cm. Wojsko
230. *Instrukcja kwaterunkowo-budowlana : zakres działania i uprawnień*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946 (Jelenia Góra : Druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 39, [1] s. ; 21 cm. Wojsko
231. *Instrukcja o prowadzeniu ewidencji sprzętu uzbrojenia w pododdziałach, oddziałach i wielkich jednostkach*. Cz. 1, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946 ([Łódź] : Druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 46, [1] s. ; 21 cm. Wojsko
232. *Instrukcja o przygotowaniu przepraw z podręcznego materiału*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 153, [3] s. : rys., schem. ; 15 cm. Wojsko
233. *Instrukcja pracy na mapach*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 24, [1] s. ; 15 cm. Wojsko

234. *Instrukcja saperaska dla piechoty. Prace saperaskie w zimie*, Naczelne Dowództwo W.P. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 138, [2] s. : rys. ; 17 cm. Wojsko
235. *Instrukcja strzelecka. Karabin, karabinek*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 91, [4] s. : rys., schem. ; 15 cm. Wojsko
236. *Instrukcja strzelecka. Program strzelań z broni piechoty*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 166, [1] s., [2] k. tabl. złoż. : rys., schem. ; 15 cm. Wojsko
237. *Instrukcja strzelecka. Ręczny karabin maszynowy D.P.*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 57, [3] s. : rys., schem. ; 15 cm. Wojsko
238. *Instrukcja walki wręcz : (tymczasowa)*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 117, [6] s. : rys. ; 15 cm. Wojsko
239. *Instrukcja weterynaryjna : podkuwanie koni w wojsku*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 179, [1], VI s., [1] k. tabl. złoż. : rys., schem. ; 15 cm. Wojsko
240. *Instrukcja weterynaryjna : zapobieganie i zwalczanie chorób zaraźliwych u koni*. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946 ([Łódź] : Druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 236, [2] s. ; 14 cm. Wojsko
241. *Instrukcja weterynaryjna. Cz. 1, Higiena psa w wojsku*. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 104, [3] s. : il. ; 17 cm. Wojsko
242. *Instrukcja weterynaryjna. Cz. 2, Choroby psów*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 55, [4] s. ; 17 cm. Wojsko
243. *Instrukcja wypieku chleba*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 24 s. ; 21 cm. Wojsko
244. Jachowicz Stefan Tadeusz, *Podręcznik dowódcy plutonu straży pożarnej*. Łódź : nakł. autora, 1946 (Zduńska Wola : Druk. „Orion”). 322 s. : err. ; 20 cm. Pożarnictwo
245. Januszewska Hanna, *Kowal z pod Raclawic*, il. Zofia Fiałkowska, Jan Marcin Szancer. [Łódź] : Łódzki Inst. Wydaw., [1946]. 23 s. : il. ; 32 s. Literatura dziecięca i młodzieżowa
246. Jasieński Bruno, *Słowo o Jakubie Szeli*, [przedm. D. Gałaj]. Łódź : Wyd. Ośw. i Kult. Zw. Mł. Wiej. RP „Wici”, 1946 (Częstochowa : Druk. Państw. nr 1). 52 s. : err. ; 2 cm. Poezja polska XX w.
247. Jastrun Mieczysław, *Rzecz ludzka : poezje*. [Łódź] : „Książka”, 1946. 103, [2] s. ; 20 cm. Poezja polska XX w.
248. *Jedność : pismo Zarządu Głównego Zw. Zawodowego Robotników i Pracowników Przem. Spoż. w Polsce : jednodniówka : grudzień 1946 r.* Łódź : wyd. Zarz. Gł. Zw. Zaw. Robotników i Pracowników Przem. Spoż. w Polsce, 1946 (Łódź : Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). 8 s. ; 32 cm. Przemysł spożywczy ; Jednodniówki
249. Jęgorow P. N., *Ługowanie tkanin bawełnianych*, tł. z ros. w Naukowo-Badawczym Inst. Włókiennictwa. Łódź : Naukowo-Badawczy Inst. Włókienn-

- nictwa, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 78, [1] s. ; 21 cm. (Biblioteka Włókiennika) Włókiennictwo
250. Jonow I. *Obliczenia nawigacyjne, bombardierskie i meteorologiczne <z uwzględnieniem metod pamięciowych>*, tł. z ros. ppor. Malinowski. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946 ([Łódź] : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 24, [2] s. ; 21 cm. Wojsko
251. Kaczorowski Stanisław, *Logika matematyczna. Cz. 1, Algebra logiki : (zarys dziejów)*. Wyd. 2. Łódź : Księgarnia Naukowa, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 26, [1] s. ; 21 cm. (Licealna Biblioteczka Filozoficzna ; t. 6) Logika
252. Kaczorowski Stanisław, *Logika tradycyjna : (zarys dziejów)*. Wyd. 2. Łódź : Księgarnia Naukowa, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 26, [1] s. ; 21 cm. (Licealna Biblioteczka Filozoficzna ; t. 2) Logika
253. Karelin K., *Samolot Po-2 : konstrukcja i technika pilotażu*. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 147, [1] s. : il. ; 21 cm. Wojsko
254. Kermisz Józef, *Powstanie w getcie warszawskim (19.IV.–16.V.1943)*. Łódź : [s.n.], 1946. 112, [3] s., [6] k. tabl. : plan, err. ; 21 cm. (Wydawnictwa Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej przy C.K. Żydów Polskich ; nr 26) Holokaust ; Powstanie w getcie warszawskim
255. Kielan Franciszek, Grik Anatol, *Księgowość spółdzielni rolniczo-handlowej : wiadomości ogólne : sześć wykładów*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, [1946]. Pag. varia ; 29 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość
256. Kirchmayer Jerzy, *Geneza powstania warszawskiego*. [Łódź] : „Czytelnik”, 1946 (Łódź : Druk. nr 3 „Czytelnik” p.z.p.). 30 s. ; 21 cm. (Biblioteka Społeczno-Polityczna) Powstanie warszawskie
257. Kleniewicz Karol, *Polska współczesna. Cz. 1, U podstaw nowej Polski*. Łódź : Księgarnia Łódzka Wydawnictwa „Czytaj”, 1946 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. nr 1). 47, [1] s. ; 21 cm. (Zagadnienia Życia Bieżącego ; nr 1) Gospodarka Polski
258. Kleniewicz Karol, *Polska współczesna. Cz. 2, Podstawy geograficzne*. Łódź : Księgarnia Łódzka Wydawnictwa „Czytaj”, 1946 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 32 s. ; 21 cm. (Zagadnienia Życia Bieżącego ; nr 2) Geografia
259. Klimek Mieczysław, *Wytyczne dla planowania zakładów przemysłu bawełnianego*. Łódź : Naukowo-Badawczy Inst. Włókiennictwa, 1946 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 24 s. ; 21 cm. Planowanie gospodarcze ; Włókiennictwo
260. Kochanowski Jan, *Odprawa posłów greckich*, wstępem i objaśn. opatrzył Stanisław Adamczewski. Łódź : „Książka”, [1946] (Łódź : Druk. SW „Książka”). 48 s. ; 22 cm. Dramat polski XVI w.
261. Kojrański Ludwik, *Od słońca do dynamomaszyny*, okł. proj. Władysław Daszewski. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 96, [3] s. ; 18 cm. (Biblioteka Popularnonaukowa, 5) Fizyka
262. Kołoniecki Roman, *Elegie zielonoświąteczne*. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1946 (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 69, [2] s. ; 21 cm. Poezja polska XX w.

263. Komarow Włodzimierz, *Karol Linneusz*, [tł. W. Michajłow]. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 100, [1] s. ; 17 cm. (Biblioteka Popularnonaukowa, 9) Biografie ; Linné Carl von (1707–1778)
264. Komarow Włodzimierz, *Lamarck*, przekł. W. Michajłowa i M. Siuchnińskiego. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 248, [1] s. ; 18 cm. (Biblioteka Popularnonaukowa, 6) Biografie ; Lamarck Jean Baptiste de Monet de
265. *Koń i dogład nad nim*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 110 s. : rys. ; 21 cm. Wojsko
266. Kotarbiński Tadeusz, *Zasady dobrej roboty*. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Zakł. Graf. Spół. Wyd. „Książka”). 19 s. ; 24 cm. (Biblioteczka Myśli Współczesnej ; nr 3) Prakseologia
267. Kotowicz Józef, *Księgowość spółdzielni*. Cz. 1, *Zasady księgowości podwójnej*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, 1946 (Poznań : Druk. Wyd. Fr. Krajna). 82, [1] s., 2 k. tabl. ; 21 cm. Księgowość ; Spółdzielczość
268. Kowalewski Jerzy, *Ludowa Jugosławia*. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 91 s., [1] k. tabl. ; 22 cm. Jugosławia
269. *Krajowy Zlot Młodzieży ZWM [Związku Walki Młodych] 21–22 lipca Warszawa*, Związek Walki Młodych. [Łódź : „Płomienie”, 1946] (Poznań : Druk. św. Wojciecha). 14, [2] s. ; 25 cm. Organizacje młodzieżowe
270. Kraszewski Józef Ignacy, *Chata za wsią : powieść*. T. 1. Łódź : Wydawnictwo W. Bąk i S-ka, 1946 (Wrocław : Państw. Wrocł. Zakł. Graf. nr 2). 208 s. ; 22 cm. Powieść polska XIX w.
271. Kraszewski Józef Ignacy, *Chata za wsią : powieść*. T. 2. Łódź : Wydawnictwo W. Bąk i S-ka, 1946 (Wrocław : Państw. Wrocł. Zakł. Graf. nr 2). 223 s. ; 22 cm. Powieść polska XIX w.
272. Kraszewski Józef Ignacy, *Kunigas : dzieje Litwy i Krzyżaków w początkach XIV wieku*, [okł. proj.] M. Rom. Łódź ; Wrocław : Władysław Bąk, [1946] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). [3], 280 s. ; 22 cm. Powieść polska XIX w.
273. Kraszewski Józef Ignacy, *Zygmuntowskie czasy : powieść z roku 1572*. T. 1. Łódź : W. Bąk, [1946] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). [1], 223 s. ; 22 cm. Powieść polska XIX w.
274. Kraszewski Józef Ignacy, *Zygmuntowskie czasy : powieść z roku 1572*. T. 2. Łódź : W. Bąk, [1946] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 207 s. ; 22 cm. Powieść polska XIX w.
275. Kropotkin Piotr, *Pomoc wzajemna jako czynnik rozwoju*, z oryg. ang. przeł. Jan Hempel ; z przejr. wyd. przedm. napisał R. Jabłonowski ; okł. i układ graf. proj. Eugeniusz Zdun. Łódź : SW „Słowo” ; Spółdz. Inst. Wydaw., 1946 (Łódź : Druk Łódzki Inst. Wydaw.). 232, [6] s., [1] k. tabl. ; 22 cm. Antropologia społeczna
276. *Krótkie wskazówki o budowie mostów wojennych*, oprac. Andriewski ; Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946

- ([Łódź] ; Druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 42, [1] s., [3] k. tabl. ; 20 cm. Wojsko
277. *Krzemieńska Lucyna, *Baśń o trzech braciszkach*, il. R. Szałas. Łódź : Księg. Polska, [1946]. 33, [2] s. : il. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
278. Krzemieniecka Lucyna, *O młynarzu Sylwestrze*, il. Zofia Fiałkowska. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. Zakł. Graf. „Książka”). 57, [1] s. : il. ; 24 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
279. Kubisz Paweł, *Przednówek*. Wyd. 2. Łódź : Oddz. Wiejski ZZLP, 1946. 92, [4] s. : il. ; 21 cm. Poezja polska XX w.
280. Kulczycka-Saloni Janina, *Bolesław Prus*. Łódź : „Polonista”, 1946 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 176 ; 21 cm. Biografie ; Prus Bolesław (1847–1912)
281. Kurowski Rajnold, *Zadania z wytrzymałości materiałów*. Z. 3. Łódź : [Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej], 1946. [2], 83 s. : il. ; 29 cm. (Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej ; 33) Wytrzymałość materiałów ; Podręczniki akademickie
282. Lec Stanisław Jerzy, *Notatnik polowy : poezje*. [Łódź] : „Książka”, 1946 s. 45 s. Poezja polska XX w.
283. Lengevin Paul, *Era przemian*. [Łódź] : „Książka”, 1946. 39 s. ; 17 cm. (Biblioteka Popularnonaukowa ; nr 3) Fizyka
284. Litauer Jan Jakub, *Kodeks postępowania niespornego*. Księga 1, *Część ogólna oraz przepisy szczegółowe jednolitego postępowania niespornego : z objaśnieniami*. Łódź : „Prawo”, 1946 (Warszawa : Druk. Państw. nr 1). 105 s. ; 21 cm. (Biblioteka Komentarzy ; nr 1) Prawo cywilne
285. Litwin Józef, *Prawo o zmianie imion i nazwisk*. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. Polska). 24 s. ; 15 cm. Prawo cywilne
286. Lutostański Aleksander, Szymański Michał, *Organizacja pracy w oddziale „Spolem” : 6 wykładów*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, [1946]. 52 s. ; 31 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość
287. Łuczyński Witold, *Serce – film przeżyć psychicznych*. Wyd. 2. Łódź : Księgarnia Naukowa, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 43, [1] s. ; 21 cm. (Licealna Biblioteczka Filozoficzna ; t. 4) Uczucia
288. Makarenko Antoni, *Poemat pedagogiczny*. T. 1, tł. Barbara Rafałowska ; okł. proj. Stefan Bernaciński. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. Zakł. Graf. „Książka”). 284, [1] s. ; 22 cm. Powieść rosyjska XX w.
289. Makarenko Antoni, *Poemat pedagogiczny*. T. 2, tł. Barbara Rafałowska ; okł. proj. Stefan Bernaciński. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. Zakł. Graf. „Książka”). 228, [1] s. ; 22 cm. Powieść rosyjska XX w.
290. Makarenko Antoni, *Poemat pedagogiczny*. T. 3, tł. Barbara Rafałowska ; okł. proj. Stefan Bernaciński. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. Zakł. Graf. „Książka”). 295, [1] s. ; 22 cm. Powieść rosyjska XX w.

291. Manx Józef, *Najłatwiejsza metoda do nauki języka angielskiego*. Wyd. 4. Łódź : Księgarnia Naukowa, 1946 (1946) (Łódź : Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). 253, [3] s. ; 20 cm. Język angielski ; Podręczniki
292. Marks Karol, Engels Fryderyk, *Manifest komunistyczny*. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 109, [3] s., [2] k. tabl. ; 21 cm. (Biblioteka Klasyków Marksizmu) Komunizm ; Źródła historyczne
293. Matuszkiewicz Stefan, *Po co i jak zakładamy Spółdzielnie Uczniowskie : 5 wykładów dla szkół średnich, gimnazjów zawodowych i liceów*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, [1946] (Łódź : Druk. Zakł. Graf. „Spółem”). 135, [1] s. ; 21 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość
294. Mazurek Józef, *Zaprawa marszowa*, [il. Stanisław Hiszpański]. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 47, [2] s. : il. ; 21 cm + err. 1 k. luźna. Wojsko
295. Melezin Abraham, *Przyczynki do znajomości stosunków demograficznych wśród ludności żydowskiej w Łodzi, Krakowie i Lublinie podczas okupacji niemieckiej*. Łódź : [Centr. Żydowska Komisja Historyczna], 1946. 76 s. : tabele ; 20 cm. (Wydawnictwa Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej przy C.K. Żydów Polskich ; nr 29) Getta żydowskie
296. Mering Andrzej, *Pólprzetwory owocowe : wyrób pulp, przecierów, soków i suszów sposobami przemysłowymi i domowymi*. Łódź : Zw. Rewiz. Spółdz. RP, 1946 (Częstochowa : Druk. Państw. nr 1). 111 s. ; 20 cm. Przemysł spożywczy ; Gospodarstwo domowe
297. *Metodyka głównych badań bakteriologicznych i serologicznych*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946 (Łódź : druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 42, [1] s. ; 15 cm. Bakteriologia ; Serologia
298. *Metodyka głównych badań bakteriologicznych i serologicznych*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 42, [1] s. ; 15 cm. Wojsko
299. *Metodyka przeszkolenia strzelca w obronie przeciwigazowej*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 62, [1] s. : il., tab. Wojsko
300. *Mickiewicz Adam, *Pan Tadeusz czyli Ostatni Zajazd na Litwie : historia szlachecka z r. 1811–1812*, słowo wstępne Mieczysław Jastrun. Wyd. 2 popr. przejrz., Juliusz Saloni. Łódź : „Książka”, 1946. Poezja polska XIX w.
301. Micuta Waclaw, Mac Stanisław, *Obsługa traktorów amerykańskich Farmall, John Deere, Case, Ferguson*, przejrzał i uzup. Wiesław Kossowski ; [wstęp Zygmunt Daniel]. Łódź : Państw. Przedsięb. Traktorów i Maszyn Rolniczych. Centrala w Łodzi, 1946. 184 s. ; 21 cm. Maszyny i narzędzia rolnicze
302. Mierzanowski Jan, *Do rąk miłośników fotografii. 1, Krótki opis procesu fotograficznego*. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 8 s. ; 15 cm. Fotografia

303. Mierzanowski Jan, *Do rąk miłośników fotografii. 2, Krótkie wiadomości z historii fotografii*. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 8 s. ; 15 cm. Fotografia
304. Mierzanowski Jan, *Do rąk miłośników fotografii. 3, Krótki opis aparatury fotograficznej*. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 8 s. ; 15 cm. Fotografia
305. Mierzanowski Jan, *Do rąk miłośników fotografii. 4, Podstawowe właściwości światła i szkła optyczne*. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 7, [1] s. ; 15 cm. Fotografia
306. Mierzanowski Jan, *Do rąk miłośników fotografii. 5, Główne błędy prostej, skupiającej soczewki*. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 7, [1] s. ; 15 cm. Fotografia
307. Millerowa Irena, *Nowele*, okł. proj. Olga Siemaszkowa. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 14, [1] s. ; 21 cm. Opowiadania polskie XX w.
308. Młynarski Zygmunt, *Okruchy dziejów*. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 196, [1] s. ; 21 cm. Historia Polski
309. Młynarski Zygmunt, *Z dziejów polskiej demokracji*. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 110, [1] s. ; 21 cm. Demokracja
310. Mniszek Tchorznicki Mieczysław, *Piżmak*. Łódź : Centrala Skór Surowych, 1946 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 31 s. ; 21 cm. Piżmak ; Zwierzęta futerkowe
311. Muszyński Jan Kazimierz, *Uprawa i zbiór roślin leczniczych*. Łódź : „Poligrafika”, 1946 (Łódź ; Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 138 s. ; 22 cm. Rośliny lekarskie
312. Muszyński Jan Kazimierz, *Ziołolecznictwo i leki roślinne (fytoterapia)*. Łódź : „Poligrafika”, 1946 (Łódź : Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). 246, [1] s. ; 21 cm. Rośliny lekarskie
313. Nagielberg Edward, *Elektrotechnika dla pilotów i mechaników lotnictwa*. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 136, [2], [2] s. : ilustr., schem., wykry. Wojsko
314. *Nasza gazetka : jednodniówka poświęcona rocznicy pracy Drukarni nr 4, Spółdzielni Wyd. „Czytelnik”*. [Łódź : s.n., 1946] (Łódź : Druk. „Czytelnik” nr 4). 4 s. ; 32 cm. Drukarstwo ; Jednodniówki
315. *Nasza walka : jednodniówka : organ Zw. Żyd. Zdemobilizowanych Żołnierzy i Partyzantów w Polsce*. Łódź : [nakł. Zw. Żyd. Zdemobilizowanych Żołnierzy i Partyzantów w Krakowie], 1946 (Kraków : Druk. nr 1 p.z.p.). 12 s. ; 32 cm. Organizacje kombatanckie ; Jednodniówki
316. Nieziemski Kazimierz, *Gospodarka finansowa samorządu terytorialnego i kredyt komunalny w Polsce*. Łódź ; Spółdz. Książnica Samorządów, 1946 (Włocławek : Druk. Diecezjalna). 180 s. ; 21 cm. Ekonomia ; Samorząd terytorialny

317. *Obozy*, oprac. N. Blumental ; [przedm. Filip Friedman]. Łódź : Centralna Żydowska Komisja Historyczna w Polsce, 1946. [2], V, [1], 335, [1], 13, [2] s. : il. ; 25 cm (Łódź : Druk. Piotrkowska 104a). (Dokumenty i Materiały z Czasów Okupacji Niemieckiej w Polsce ; 1) (Wydawnictwa Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej przy C.K. Żydów Polskich ; nr 6) Obozy hitlerowskie ; Źródła historyczne
318. Olszewski Stanisław, *Bóg jest światłością*. Łódź ; Poznań : s.gł. Księg. św. Wojciecha, [1946] (Warszawa : Druk. Loretańska). 112 s. ; 21 cm. Duchowość katolicka
319. *Ordo Divini officii ac missarum ad usum venerabilis cleri dioecesis Lodzensis pro a. 1947*. Lodziae : Sumpt. Curiae Dioecesis, 1946 (Włocławek : Druk. Diecezjalna). XII, 141 s. ; 15 cm. Kościół katolicki
320. *Organizacja i technika sprzedaży : 10 wykładów*. Łódź : Zw. Rewiz. Spółdzielni RP, 1946. 220, [1] s. ; 21 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Spółdzielczość ; Sprzedaż konsumencka
321. Ossowski Stanisław, *Analiza socjologiczna pojęcia ojczyzny*. Łódź ; [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 24 s. ; 24 cm. (Biblioteczka Myśli Współczesnej ; nr 4) Świadomość społeczna
322. Otto Edward Arnold, *Geometria wykreślna*. Cz. 1. Łódź : [s.n.], 1946. [1], 130 s. ; 29 cm. (Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej ; 34) Geometria wykreślna ; Podręczniki akademickie
323. Paluch Emil, *Zwalczanie chorób zawodowych podlegających ubezpieczeniu i zgłoszeniu w ustawodawstwie polskim*, Państwowy Zakład Higieny. Państwowa Szkoła Higieny. Oddział Higieny Pracy. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 94 s. ; 21 cm. Choroby zawodowe ; Ubezpieczenia społeczne
324. Paszkowicz Adam, *Wróciłem z Mauthausen...* Łódź : „Poligrafika”, 1946 (Łódź : Druk. PWPW d. „Akropol”). 38, [1] s. ; 21 cm. Obóz hitlerowski Mauthausen ; Pamiętniki
325. Paszkowski Kazimierz, *Pruszków 1944*. [Łódź] : „Czytelnik”, [1946]. 34 s. ; 21 cm. Obóz hitlerowski Pruszków ; Powstanie warszawskie
326. Paszkowski Kazimierz, *RAF contra Luftwaffe : bitwa o Anglię*, okł. proj. Marian Puchalski. Łódź : „Księgarnia Polska” St. Jamiołkowski, 1946 (Poznań : druk. św. Wojciecha p.z.p.). 191, [2] s. : il. ; 21 cm. Bitwa 1940 r. o Wielką Brytanię
327. Pawłow Nikołaj Tarasowicz, *Obniżanie zrywów na obręczniarkach*, tł. z ros. w Naukowo-Badawczym Inst. Włókiennictwa ; okł. proj. Eugeniusz Zdun. Łódź : Naukowo-Badawczy Inst. Włókiennictwa, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 43 s. ; 21 cm. (Biblioteka Włókiennika) Włókiennictwo
328. Pawłow Nikołaj Tarasowicz, *Równość taśmy i niedoprzędu*, tł. z ros. w Naukowo-Badawczym Inst. Włókiennictwa ; [okł. proj. Eugeniusz Zdun]. Łódź : Naukowo-Badawczy Inst. Włókiennictwa, 1946 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 35, [1] s. : err. ; 21 cm. (Biblioteka Włókiennika) Włókiennictwo

329. Pawłow Nikołaj Tarasowicz, *Zużytkowanie odpadków w przędzalnictwie bawełnianym*, tł. z ros. w Naukowo-Badawczym Inst. Włókiennictwa ; okł. proj. Eugeniusz Zdun. Łódź : Naukowo-Badawczy Inst. Włókiennictwa, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 35, [1] s. ; 21 cm. (Biblioteka Włókiennika) Włókiennictwo
330. *Pieśni na chwałę Jehowy*. Łódź : „Złoty Wiek”, [1946] (Warszawa : Druk. „Czytelnik” nr 5). 99 s. ; 15 cm. Badacze Pisma Świętego
331. Pietuchow N., *Teoria lotu*, przeł. z ros. S. Gac. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 174, [5] s. ; 21 cm. Wojsko
332. Piotrowski Jan, *„Ojciec cudzych dzieci”... : wspomnienie o „starym doktorze” Januszu Korczaku*, okł. proj. Paweł Świątkowski. Łódź : „Poligrafika”, 1946 (Łódź : Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). 55 s. ; 20 cm. Biografie ; Korczak Janusz
333. Pisarski A., *Krótki zarys fizyki : wzory – twierdzenia*. Łódź : Księgarnia „Oświata”, 1946 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 143, [1] s. ; 17 cm. Fizyka
334. Plamitzer Antoni M., *Elektrotechnika samochodowa : podręcznik dla kierowców*, przejrzał Stanisław Fryze. Wyd. 2 popr. uzup. Łódź : Wydaw. K. Rutski, 1946 (Płock : Druk. Państw. nr 1). 215, [3] s. ; 23 cm. Elektrotechnika
335. *Podręcznik kierowcy pojazdów mechanicznych*, przeł. ze źródeł obcych i uzup. O. W. Enoch, K. Surdykowski, Cz. Wójtowicz. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. [2], 336, [4] s., [4] k. tabl., [6] s. tabl. : il., err. ; 21 cm. Wojsko
336. Pogan Józef, *Dekret niebieski ; Biedny i bogaty : opowiadania*, podobiznę aut. i il. w tekście wyk. Stanisław Cieloch ; okł. proj. Hanka Czajkowska. Łódź : Wydaw. Zw. Samopomocy Chłopsk., 1946 (Łódź : Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). 16 s. : il. ; 21 cm. (Popularna Biblioteczka Tygodnika „Wies” ; t. 1) Opowiadania polskie XX w.
337. Polak I.F., *Budowa wszechświata*. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 72 s. ; 17 cm. (Biblioteka Popularnonaukowa, 8) Astronomia
338. Pollak Seweryn, *Godzina życia : poezje*. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. Zakł. Graf. „Książka”). 64 s. ; 21 cm. Poezja polska XX w.
339. *Polska a ZSRR [Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich]*. Łódź : KC PPR, 1946 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 44 k. ; 12 cm. (Notatnik Referenta. Polityka Polskiej Partii Robotniczej ; nr 4) Polityka międzynarodowa
340. *Położenie klasy robotniczej*. Łódź : KC PPR, 1946 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 58 k. ; 12 cm. (Notatnik Referenta. Polityka Polskiej Partii Robotniczej ; nr 5) Polityka społeczna
341. Pomianowski Karol, *Wytrzymałość fłysz karpackiego*. [Łódź : s.n.], 1946 ([Łódź] : Druk. J.K. Baranowski). 5, [1] s. ; 17 cm. Skały osadowe
342. Porczyński A., *Niemcy w karykaturze ONZ*. [Łódź] : sgl. Biuro Ogłoszeń „Prasa”, [1946] ([Łódź] : Druk. Polska). 15, [1] s. ; 22 cm. Karykatura polityczna
343. *Prawda o antysemityzmie*. Łódź : KC PPR, 1946 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 42 k. ; 12 cm. (Notatnik Referenta. Polityka Polskiej Partii Robotniczej ; nr 3) Antysemityzm

344. *Program kursów przysposobienia przemysłowego w przemyśle bawełnianym. Cz. 1, Przędzalnictwo.* Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 52 s. ; 15 cm. (Centralny Zarząd Przemysłu Włókienniczego. Wydział Szkolnictwa Zawodowego ; nr 1) Programy nauczania ; Włókiennictwo
345. *Program kursów przysposobienia przemysłowego w przemyśle bawełnianym. Cz. 2, Tkactwo.* Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 48 s. ; 15 cm. (Centralny Zarząd Przemysłu Włókienniczego. Wydział Szkolnictwa Zawodowego ; nr 2) Programy nauczania ; Włókiennictwo
346. *Program kursów przysposobienia przemysłowego w przemyśle galanteryjnym.* Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 48 s. ; 15 cm. (Centralny Zarząd Przemysłu Włókienniczego. Wydział Szkolnictwa Zawodowego ; nr 3) Programy nauczania ; Włókiennictwo
347. *Program kursów przysposobienia przemysłowego w przemyśle konfekcyjnym.* Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 32 s. ; 15 cm. (Centralny Zarząd Przemysłu Włókienniczego. Wydział Szkolnictwa Zawodowego ; nr 5) Programy nauczania ; Włókiennictwo
348. *Program kursów przysposobienia przemysłowego w przemyśle lnianym.* Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 37 s. ; 15 cm. (Centralny Zarząd Przemysłu Włókienniczego. Wydział Szkolnictwa Zawodowego ; nr 4) Programy nauczania ; Włókiennictwo
349. *Program wykładów i skład osobowy na Wydziałach: Mechanicznym, Elektrycznym i Chemicznym na rok akad. 1946/47,* Politechnika Łódzka. Łódź : Politechnika Łódzka, 1946 (Wrocław : Druk. Uniwersytecka). 102 s. ; 20 cm. Politechnika Łódzka ; Programy nauczania dla szkół wyższych
350. Próchnik Adam, *Kim był Tadeusz Kościuszko.* Łódź : Zarz. Miejski, 1946 (Łódź : Druk. Państw. nr 1). 31, [1] s. ; 21 cm. Biografie ; Kościuszko Tadeusz
351. *Przepisy o zapobieganiu powstawania i rozszerzania się pożarów na obszarze Województwa Łódzkiego.* [Łódź : s.n.], 1946 (Łódź : Druk. J.K. Baranowski). 32 s. ; 15 cm. Pożarnictwo
352. *Przewodnik oficera saperów : materiały i środki wybuchowe oraz prace minerskie,* Naczelne Dowództwo W.P. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 222 s. : rys., schem. ; 15 cm. Wojsko
353. *Przewodnik po Ogólnopolskiej Wystawie Spółdzielczości Ogrodniczej 20.X.–15.XI. 1946.* Łódź : Wydaw. Centrali Gosp. Spółdz. Ogrodn. RP i Zw. Rew. Spółdz. RP, [1946] (Łódź : Druk. J.K. Baranowski). 40 s. ; 20 cm. Ogrodnictwo ; Spółdzielczość
354. *Rachunkowość spółdzielni uczniowskiej : 10 wykładów.* Wyd. 2. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, 1946. [4], 2, 95 s. : tabele ; 29 cm. Ekonomia ; Spółdzielczość
355. Racięcki Zygmunt, *Jak samemu zbudować z gliny tani, zdrowy i trwały budyneczek mieszkalny lub gospodarczy.* Łódź : PZUW, 1946 (Kraków : Druk. Bratnia Pomoc Stud. Uniw. Jagiell.). 55, [1] s. ; 20 cm. Budownictwo wiejskie

356. Racięcki Zygmunt, *Projekty budynków wiejskich*. Łódź : PZUW, 1946 (Miechów : Druk. St. Jeżewska). 128 s. ; 30 cm. (Biblioteka Techniczna) Budownictwo wiejskie
357. Radlińska Helena, *Pomoc, ratownictwo, opieka*. [Łódź] : Polski Instytut Służby Społecznej, [1946]. 8 s. ; 21 cm. (Rozważania i Przyczynki ; 3) Pedagogika społeczna
358. Ransome Arthur, *Jaskółczyn*, z upoważn. aut. przeł. H. Bukowska ; il. Clifforda Webba ; okł. proj. Olga Siemaszkowa. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. Zakł. Graf. „Książka”). 479, [1] s. : il. ; 22 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa angielska
359. Rapacki Marian, *Organizacja i struktura Związku „Spółem” : trzy wykłady*, uzupełn. i zaktualiz. M.W. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, [1946]. 27 s. ; 30 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość
360. Raszał Aron, *Mój towarzysz : czytanki dla dzieci żydowskich*. Cz. 1. Łódź : Wydawnictwo Komitetu Centralnego Organizacji „Hechaluc-Pionier” w Polsce, Wydział Kulturalno-Oświatowy, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 48 s. ; 20 cm. Elementarz hebrajski
361. *Regulamin kawalerii : szeregowy, drużyna, pluton*. Cz. 1, *Jazda konna i musztra*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 327, [15] s. : rys. ; 15 cm. Wojsko
362. *Regulamin kawalerii : szwadron, bateria moździerzy, pułk*. Cz. 2, *Musztra oddziałów*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 70, [14] s. : rys. ; 15 cm. Wojsko
363. *Regulamin służby wewnętrznej*. Cz. 6, *Służba w garnizonie*. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 63, [4] s. ; 17 cm. Wojsko
364. *Rek Tadeusz, *Jedność ruchu ludowego*. Łódź : Spółdz. Wyd. „Prasa Chłopska”, 1946. 40 s. (Biblioteka Ruchu Ludowego) Ruchy i organizacje chłopskie
365. *Rek Tadeusz, *Nowa Jugosławia*. Łódź : „Prasa Chłopska”, 1946. 56 s. Jugosławia
366. Rek Tadeusz, *Ruch ludowy w Polsce*. Cz. 1. Łódź : „Prasa Chłopska”, 1946. VI, 87, [1] s. ; 24 cm. Ruchy i organizacje chłopskie
367. Rek Tadeusz, *Ruch ludowy w Polsce*. Cz. 2, *Okres niepodległości 1918–1926*. Łódź : „Prasa Chłopska”, 1946 (Częstochowa : Druk. Państw. nr 1). 190 s. ; 22 cm. Ruchy i organizacje chłopskie
368. *Rocznik przemysłu Odrodzonej Polski : 1946–1947*, pod nacz. red. Kazimierza Dąbrowskiego. Łódź : „Ingos”, [1946] (Płock : Druk. Państw. nr 1). Pag. vagia, [5] k. tabl. ; 31 cm. Przemysł
369. Rojewski Jan, Hertz Paweł, *Z naszej loży*. Łódź : „Poligrafika”, 1946 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 141, [2] s. ; 22 cm. Recenzje teatralne ; Satyra polska XX w.

370. *Rok pracy : jednodniówka sprawozdawczo-informacyjna Bratniej Pomocy Studentów Uniwersytetu Łódzkiego (1946–1946)*. [Łódź] : Bratnia Pomoc Studentów U.Ł., 1946 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 53 s. ; 30 cm. Organizacje studenckie ; Jednodniówki
371. Rostand Jean, *Owady*, przeł. Adam Czartkowski. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 120 s. ; 17 cm. (Biblioteka Popularnonaukowa, 7) Entomologia
372. Rudnicki Adolf, *Józefów*. [Łódź] : Książka, 1946. 16 s. : err. ; 20 cm. Opowiadanie polskie XX w.
373. Rudnicki Adolf, *Koń*. [Łódź] : Książka, 1946. 23 s. : err. ; 21 cm. Opowiadanie polskie XX w.
374. Rudnicki Adolf, *Lato*. Wyd. 2. [Łódź] : Książka, 1946. 188 s. ; 20 cm. Opowiadanie polskie XX w.
375. Rudnicki Adolf, *Major Hubert z armii Andersa*. [Łódź] : Książka, 1946. 27 s. ; 21 cm. Opowiadanie polskie XX w.
376. Rudnicki Adolf, *Profile i drobiazgi żołnierskie*. Wyd. 2. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź ; Druk. „Książka”). 151 s. ; 17 cm. Powieść polska XX w.
377. Rudnicki Adolf, *Wielkanoc*. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź ; Druk. „Książka”). 47, [1] s. ; 17 cm. Opowiadania polskie XX w.
378. Rukawisznikow Siergiej, *Strzelanie w locie*, przeł. z ros. i uzup. uwagami Robert Hirszbandt. Wyd. 2. [S. l.] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 327 s. ; 20 cm. Wojsko
379. Ryczywół Ber, *Jak przeżyłem niemiecką okupację*. [Łódź : s.n.], 1946 (Łódź : Druk. nr 10 wydaw. „Dos Naje Lebn”). [2], 49, [4] s. ; 24 cm. Holocaust; Pamiętniki
380. Schabowski Czesław, *Szarotki : opowiadanie*, il. Władysław Daszewski. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 28 s. : il. ; 17 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
381. Schaff Adam, *Pojęcie i słowo : próba analizy marksistowskiej*. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź ; Druk. „Książka”). 218 s. ; 21 cm. Teoria poznania
382. Schiller Leon, *Najpilniejsze zadania teatru polskiego : (referat wygłosz. na 1-szym posiedzeniu Rady Teatralnej 16.VI.1946 w Teatrze Polskim w Warszawie)*. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 34 s. ; 24 cm. (Biblioteczka Myśli Współczesnej ; nr 5) Teatr
383. Selmer Ågot Gjems, *Nad dalekim cichym fiordem : powieść dla młodzieży*, [przekł. Janiny Mortkowiczowej]. Łódź : „Książka”, 1946 (Kraków : druk. nr 1 p.z.p.). 127, [1] s. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa norweska
384. Sewer (Maciejowski Ignacy), *Bajecznie kolorowa : nowela*, [okł. proj. M. Rom.]. Łódź : W. Bąk [1946] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 190 s. ; 22 cm. (Dzieła : wydanie zbiorowe) Opowiadania polskie XX w.
385. Sewer (Maciejowski Ignacy), *Na pobojuwisku : wspomnienie z wojny 1870 r. o generale Bosaku Haukem i jego śmierci ; Z pamiętnika Maniusi*, [okł. proj.]

- M. Rom. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1946 (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). [4], 184 s. ; 22 cm. (Dzieła : wydanie zbiorowe) Opowiadania polskie XX w.
386. Sinclair Upton Beall, *Nafta*. T. 1, z upoważn. autora przeł. Antonina Sokolich. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź ; Druk. „Książka”). 430, [1] s. ; 22 cm. Powieść amerykańska XX w.
387. Sinclair Upton Beall, *Nafta*. T. 2, z upoważn. autora przeł. Antonina Sokolich. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź ; Druk. „Książka”). 322, [1] s. ; 22 cm. Powieść amerykańska XX w.
388. Skuza Wojciech, *Kumac : rzecz o Wojciechu Bartosu Głowackim*, [przedm. D. Gałaj]. Łódź : „Prasa Chłopska”, 1946 (Łódź : Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). 64 s. ; 17 cm. Poezja polska XX w.
389. Słobodnik Włodzimierz, *Dom w Ferganie : wiersze napisane w Uzbekistanie w latach wojny 1941–1945*. [Łódź] : Książka, 1946. 30, [1] s. ; 20 cm. Poezja polska XX w.
390. Słomczyńska Jadwiga, *Maria Konopnicka : życie i twórczość*, okł. proj. Roman Szałas. Łódź : „Poligrafika”, 1946 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 285, [2] s., [1] k. tabl. ; 21 cm. Biografie ; Konopnicka Maria
391. Słonimski Antoni, *Literatura na emigracji : antologia „Młodej Polski”*, okł. i obwolutę proj. Roman Szałas. Łódź : „Poligrafika”, 1946 (Kraków : Druk. W.L. Anczyc). 380, [2] s. ; 26 cm. Literatura polska XX w.
392. Słowacki Juliusz, *Beniowski : poema : pięć pierwszych pieśni*, oprac. Juliusz Saloni. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). XXIX, [1], 141, [1] s. ; 22 cm. Poezja polska XIX w.
393. Słowacki Juliusz, *Lilla Weneda : tragedia w pięciu aktach*, oprac., wstępem i objaśn. opatrzył Juliusz Saloni ; okł. proj. Henryk Tomaszewski. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 175 s. ; 21 cm. Dramat polski XIX w.
394. Sojecki Stanisław, *Kłopoty Henia*, il. Kazimierz Grus. Łódź : „Prasa”, [1946] (Łódź : Druk. „Społem”). 15, [1] s. : il. ; 23 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
395. Sojecki Stanisław, *Ściany mają uszy : powieść – faktomontaż*. Łódź : „Poligrafika”, 1946 (Łódź : Druk. ul. Warszawska 9). 272 s. ; 22 cm. Powieść polska XX w.
396. Sowiński Wilhelm, *Nieplodność i niemoc płciowa u kobiet*. Wyd. 2 uzup. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 163, [1] s. : err. ; 21 cm. (Podręczniki Uniwersyteckie ; 1) Medycyna ; Nieplodność
397. *Sprawozdanie z I Ogólnopolskiego Zjazdu Przemysłu Papierniczego w Łodzi w dn. 20–21 czerwca 1945 r.* Łódź : Komitet Wyd. Centr. Zarz. Przem. Pap., 1946 (Łódź : Druk. Państw. nr 1). 47, [1] s. ; 21 cm. Papiernictwo
398. Stachowiak Antoni, *Die allgemeine Volksbildung im 17 Jahrhundert : Abhandlung zur Erlangung der Doktor würde der phil. Fakult. I. der Univ. Zurich....* Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. Państw. nr 1). 100, [1] s. ; 21 cm. Szkolnictwo

399. *Stalin J., *O materializmie dialektycznym i historycznym*. Warszawa ; Łódź : „Książka”, 1946. 47, [1] s. Marksizm
400. Stalin Iosif Wissarionowicz, Mołotow Wiaczesław Michajłowicz, *Przemówienia wygłoszone 7 i 9 lutego 1946 roku na przedwyborczych zebraniach w Moskwie w związku z wyborami do Rady Najwyższej ZSRR*. Łódź : Tow. Przyj. Pol.-Radz., 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 31, [1] s. ; 20 cm. Polityka
401. *Statut Polskiego Instytutu Służby Społecznej*. [Łódź] : Pol. Inst. Służby Społ., [1946] (Łódź : Druk. „Społem”). 10, [2] s.; 21 cm. Polski Instytut Służby Społecznej ; Statuty
402. *Statut Społecznego Komitetu Radiofonizacji Kraju Łódzkiego Okręgu Radiowego*. Łódź : [s.n., 1946] (Łódź : Zakł. Graf. RSW „Prasa”). 10, [2] s. ; 21 cm. Radiofonia
403. *Statut spółdzielni uczniowskiej przy gimnazjach i liceach*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, 1946 (Łódź : J.K. Baranowski). 12 s. ; 14 cm. Ekonomia ; Spółdzielczość
404. Strumph-Wojtkiewicz Stanisław, *Sikorski i jego żołnierze*. Łódź : Księg. Ludowa T. Lemański, 1946 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 265, [1] s., 16 k. tabl. ; mapa ; 20 cm. Historia Polski XX w.
405. *Strzelanie z broni strzeleckiej, rzucanie granatów i ocena odległości : wykaz ćwiczeń* : <dołączony do rocznego programu wyszkolenia samodzielnego pułku czołgów i artylerii szturm.>, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 37, [1] s. ; 21 cm. Wojsko
406. Strzelbicki Stanisław, *Urlopy pracownicze*. Łódź : „Książka”, 1946 [Łódź : Druk. SW „Książka”). 61, [1] s. ; 17 cm. Prawo pracy ; Urlopy
407. *Stylistyka teoretyczna w Polsce*, pod red. Kazimierza Budzyka. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 406, [2] s. ; 22 cm. Poetyka
408. Szajewicz Symcha Bunam, *...Lech tcho...*, arajn fir un bamerkungen fun Nachman Blumental. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. nr 10). 70, [4] s. ; 21 cm. (Ojsgabes fun der Centraler Jidiszer Historiszer Komisje bajm C.K. fun Pojlisze Jidn. Serje: Jidisze Literatur ; nr 1) Literatura żydowska XX w.
409. Szczerbowski Adam, *Rozszumiały się wierzby... : sztuka w 4-ch odsłonach*, odsłona czwarta przy współud. Piotra Greniuka. Łódź : Woj. Urząd Ziemski. Wydż. Oświaty Roln., 1946 (Częstochowa : Druk. Państw. nr 1). 39, [1] s. ; 21 cm. Dramat polski XX w.
410. Szelburg-Zarembina Ewa, *Jak śniegowy bałwanek do morza wędrował*, il. Anna Biernacka, Wanda Wernerowa. [Łódź] : Łódzki Instytut Wydawniczy, [1946] (Łódź : Druk. : Łódzkiego Inst. Wydaw.). [1], 15, [1] s. : il ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
411. Szenwald Lucjan, *Utwory poetyckie*, słowo wstępne S.R. Dobrowolski, S. Pollak, Wł. Bieńkowski ; przejrż. Seweryn Pollak ; okł. proj. Stefan Ber-

- naciński. Łódź : „Książka”, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 247, [2] s., [1] k. tabl. ; 22 cm. Poezja polska XX w.
412. Szletyński Henryk, *Władysław Grabowski : XL : 1905–1946*, [port. rys.] Janusz Paweł Janowski. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 21, [2] k. : il. ; 30 cm. Teatr
413. Szubert Waclaw, *Plan Beveridge’a*. Łódź : Pol. Inst. Służby Społ., [1946] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 22, [1] s. ; 21 cm. (Rozważania i Przyczynki ; 4) Polityka społeczna ; Ubezpieczenia społeczne
414. Świdrowski Józef, *Bretton Woods*. [Łódź] : SW „Ingos”, 1946 (Łódź : Druk. Łódzkiego Inst. Wydaw.). 140, [3] s. ; 20 cm. Finanse międzynarodowe
415. *Święcicki Witold, *Kodeks zobowiązań wraz z przepisami wprowadzającymi : tekst, orzecznictwo oraz ustawy zwiqzkowe*. Warszawa, Łódź : M. Ginter, 1946. 395, [11] s. Prawo cywilne
416. Taffet Gerszon, *Zagłada Żydów żółkiewskich*, przedm. Józef Kermisz. Łódź : [nakł. Centr. Żydowskiej Komisji Historycznej], 1946. 71 s. : err. ; 21 cm. (Wydawnictwa Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej przy C.K. Żydów Polskich ; nr 27) Holocaust
417. Taubwurcel Stanisław, *Arkusze rozliczeniowych kosztów i kalkulacja w przemyśle włókienniczym*. Łódź : Tow. Powiernicze, 1946 (Częstochowa : Druk. Państw.). 103 s., [3] k. ; 30 cm. Ekonomia ; Włókiennictwo
418. *Terenoznawstwo*, [oprac. Kazimierz Engwert i Franciszek Nowicki]. Wyd. 2 popr. i uzup. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 149, [3], XXVIII, [4] s. : il., err. ; 21 cm. Wojsko
419. *Tęcza w naszej szkole*. [Łódź] : Wyd. Centr. Kom. Wyk. Obchodu Dnia Spółdzielcz., [1946] (Łódź : J.K. Baranowski). 70, [1] s. ; 21 cm. Ekonomia ; Spółdzielczość
420. Thugutt Stanisław, *Wykłady o spółdzielczości*. Wyd. 5. [Łódź] : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, [1946] (Sieradz : Druk. nr 1 p.z.p.). 96 s. ; 21 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość
421. Trojanowski Stanisław, *Ogólne założenia wychowania współczesnego*. Łódź : Dziennik Urzędowy Kur. Okr. Szkol. Łódzkiego, 1946 (Łódź : druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 20 s. ; 25 cm. Pedagogika
422. Trzebski Bolesław, Chmarzyński Witold, *Publiczna gospodarka lokalami : dekret z dn. 21.XII.1945 r. o publicznej gospodarce lokalami i kontroli najmu : objaśnienia i komentarze*. Łódź : Gospod. Zrzeszenie Samorządu Teryt., 1946 (Warszawa : Druk. SW „Książka”). 89 s. ; 21 cm. Mieszkania
423. *Trzyletni plan odbudowy gospodarczej*. Łódź : KC PPR, 1946 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 32 k. ; 12 cm. (Notatnik Referenta. Polityka Polskiej Partii Robotniczej ; nr 6) Gospodarka polityczna
424. Tur Jan, *Rośliny lecznicze*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, 1946 (Częstochowa : Druk. Państw. nr 1). 38, [1] s. ; 22 cm. (Biblioteka Spółdzielni Uczniowskiej ; 1) Rośliny lekarskie

425. Turska Zofia, *Kościuszek we Francji : działalność społeczno-oświatowa w latach 1798–1815*. [Łódź] : Zw. Młodz. Wiejsk. „Wici”, 1946. 56 s. ; 21 cm. (Biblioteka „Wici” ; nr 8) Biografie ; Kościuszek Tadeusz
426. Twain Mark, *Przygody Hucka : powieść dla młodzieży*, il. Zofia Fijałkowska]. Łódź : Łódzki Inst. Wydaw., 1946 (Łódź : Druk. Łódzkiego Instytutu Wydawniczego). 309 s., [6] k. tabl. ; 23 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa angielska
427. Tybor J., *Światowa gospodarka wełną*. Łódź : „Wydawnictwa Techniczne”, 1946 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. nr 1). V, 218 [2] s. ; 21 cm. Handel międzynarodowy ; Włókiennictwo
428. *Tymczasowe wytyczne o zaopatrzeniu wojska w sprzęt taborogospodarczy na czas pokoju*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946 ([Łódź] : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 79, [1] s. ; 21 cm. Wojsko
429. *Tymczasowy statut Związku Zawodowego Robotników i Pracowników Przemysłu Konfekcyjno-Odzieżowego Rzeczypospolitej Polskiej Zarząd Główny w Łodzi*. [Łódź : s.n., 1946] (Łódź : Druk. Państw. nr 1). 24 s. ; 15 cm. Statuty ; Związki zawodowe
430. *Ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, od następstw wypadków oraz pojazdów mechanicznych*. Łódź : PZUW, 1946 (Łódź : Druk. Polska). 68, [2] s. ; 21 cm. Ubezpieczenia
431. *Ubezpieczenie od kradzieży z włamaniem i ubezpieczenie szyb*. Łódź : Powszechny Zakł. Ubezp. Wzaj., 1946 (Piotrków : Druk. A. Pański). 23, [1] s. ; 21 cm. Ubezpieczenia
432. *Układ zbiorowy pracy dla robotników, zatrudnionych przy eksploatacji leśnej, odnowieniu, pielęgnowaniu, ochronie i urządzeniu lasu, oraz żywicowaniu, zawarty między Ministerstwem Leśnictwa z jednej strony a Zw. Zawod. Pracowników Leśnych i Przemysłu Drzewnego z siedzibą w Łodzi z drugiej strony : układ zawarty został w dniu 9 marca 1946 r.* [Łódź : s.n., 1946] (Łódź : Druk. „Czytelnika” nr 4). 4 s. ; 31 cm. Leśnictwo ; Przemysł drzewny ; Układ zbiorowy pracy ; Związki zawodowe
433. *Warszawa bohaterska : 1939-1945 : antologia poezji i prozy*, Mieczysław Czerwiński, Kazimierz Paszkowski ; [il. Marian Puchalski]. Łódź : „Poligrafika”, 1946 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 191, [1] s. ; 25 cm. Literatura polska XX w.
434. Weliczker Leon, *Brygada śmierci (sonderkommando 102). Pamiętnik*, [oprac. Rachel Auerbach ; przedm. Filip Friedman ; okł. proj. Jan Marcin Szancer ; szkic obozu wg wskazówek autora wyk. Ołomucki]. Łódź : [nakł. Centr. Żydowskiej Komisji Historycznej], 1946 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 133, [7] s., 5 k. tabl. ; 22 cm. (Wydawnictwa Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej przy C.K. Żydów Polskich ; nr 8) Holocaust; Pamiętniki

435. Wells H.G., *Jutro ludzkości. Konieczność reorganizacji świata : (wyjątek z książki pt. „Sfinks”)*. Łódź : „Poligrafika”, 1946 (Kraków : Druk. W.L. Anczyk). 29 s. ; 24 cm. Opowiadanie angielskie XX w.
436. Wierzbicki Witold, *Wytrzymałość materiałów ze statycznego punktu widzenia*. [Łódź : s.n.], 1945 (Łódź : J.K. Baranowski). 7, [1] s. ; 31 cm. Mechanika
437. Wiśniewski Stanisław, *Kształcenie nauczycieli szkół rolniczych*. Łódź : „Oświata Rolnicza”, [1946] (Łódź : Druk. „Czytelnik” nr 4). 29, [2] s. ; 24 cm. Nauczyciele ; Rolnictwo
438. Witecki Jan, *Prawo małżeńskie, dekret z dnia 25 września 1945 r. (Dz. U.RP nr 48 poz. 270) i przepisy wprowadzające prawo małżeńskie, dekret z dnia 25 września 1945 r. (Dz. U.RP nr 48 poz. 271) : z komentarzem*. Łódź : SW „Prawo”, 1946 (Warszawa : Druk. Państw. nr 1). 91 s. ; 21 cm. (Biblioteka Komentarzy ; nr 2) Prawo cywilne
439. Witkowski Zygmunt, *Maszyna papiernicza : podręcznik dla maszynistów i pomocników*. Łódź : „Wydaw. Techniczne”, 1946 (Bytom ; Druk. Państw.). 95, [1] s. : il. ; 22 cm. (Biblioteka Zawodowa Papiernicza ; nr 1) Papiernictwo ; Podręczniki
440. Witwicki Władysław, *Rozmowa z pesymistą*. Wyd. 4. Łódź : Księgarnia Naukowa, 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 20 s. ; 20 cm. (Licealna Biblioteczka Filozoficzna ; t. 1) Etyka
441. Wojtyniak Józef, Radlińska Helena, *Sieroctwo : zasięg i wyrównywanie*. [Łódź] : Pol. Inst. Służby Społ., 1946 (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 85, [3] s. ; 21 cm. (Biblioteka Służby Społecznej ; 1) Sieroctwo
442. *Wskazówki dla studiujących nauki pedagogiczne w Uniwersytecie Łódzkim*. Łódź ; nakł. Koło Pedagogów UE, 1946 (Łódź : J.K. Baranowski), 1946. [7] s. ; 21 cm. Pedagogika ; Poradniki ; Uczenie się
443. *Wskazówki do etapowego leczenia chorób wewnętrznych podczas pokoju*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946 ([Łódź] : Druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 72, [3] s. ; 15 cm. Wojsko
444. *Wystawa prac malarskich i rysunków Walentyny Symonowicz, Jerzego Mierzejewskiego : luty 1946*, Miejska Galeria Sztuk Plastycznych w Łodzi ; wstęp: Leon Ormezowski. Łódź : [MGSP], 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 11 s. ; 15 cm. Katalogi wystaw
445. *Wyszkolenie bojowe pojedynczego strzelca : wzory ćwiczeń*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 152 s. ; 14 cm. Wojsko
446. *Wtyczne do profilaktyki, rozpoznania i leczenia chorób skórnych i wenerycznych*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Departament Służby Zdrowia. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946 ([Łódź] : Druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 58, [2] s. ; 15 cm. Wojsko
447. *Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego w Łodzi*. Łódź : [s.n.], 1946 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 55 s. ; 21 cm. Szkolnictwo wyższe

448. *X sprawozdanie Izby Rzemieślniczej w Łodzi za rok 1945*. Łódź : Izba Rzemieślnicza, 1946 (Łódź : Druk. Piotrkowska 104a). 100, [1] s., [3] k. tabl. : tabele ; 21 cm. Rzemieślnictwo
449. Zajączkowski S., *Dzieje zakonu krzyżackiego*. [Łódź] : „Książka”, 1946. 138 s. : 1 mapa ; 17 cm. (Biblioteka Popularnonaukowa ; 1) Zakony rycerskie ; Krzyżacy
450. Zakrzewski Mikołaj, *Prawo o organizacji i zakresie działania gminy wiejskiej i gromady*. Łódź : Spółdz. Książnica Samorządów, 1946 (Włocławek : Druk. Diecez.). IV, 186 s. ; 21 cm. Samorząd terytorialny
451. Zakrzewski Mikołaj, *Prawo o organizacji i zakresie działania gromady*. Łódź : Spółdz. Książnica Samorządów, 1946 (Włocławek : Druk. Diecez.). [2], 66 s. ; 21 cm. Samorząd terytorialny
452. Zakrzewski Mikołaj, *Prawo o organizacji i zakresie działania Powiatowego Związku Samorządowego*. Łódź : Spółdz. Książnica Samorządów, 1946. 82 s. ; 23 cm. Samorząd terytorialny
453. Zakrzewski Mikołaj, *Prawo o organizacji i zakresie działania Powiatowego Związku Samorządowego*. Łódź : Spółdz. Książnica Samorządów, 1946. 82 s. ; 23 cm. Samorząd terytorialny
454. Zakrzewski Mikołaj, *Prawo o organizacji i zakresie działania samorządu miejskiego*. Łódź : Spółdz. Książnica Samorządów, 1946 (Włocławek : Druk. Diecezjalna). 116 s. ; 21 cm. Samorząd terytorialny
455. Zalewski Edmund, *Krótki zarys historii spółdzielczości : 4 wykłady*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, [1946]. 33 s. ; 30 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość
456. *Zasady służby ruchu telefonicznego : (służba stacyjno-eksploatacyjna)*, oprac. Bazyli Matkowski ; Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 40, [1] s. ; 15 cm. Wojsko
457. Zawadzka Stefania, *Grusza na miedzy : sceniczny obrazek świetlicowy w jednym akcie*. Łódź : Tow. Teatru i Muzyki Ludowej, [1946]. 16 s. ; 23 cm. Dramat polski XX w.
458. Zawilski Apoloniusz, *Bateria została : relacja uczestnika kampanii wrześniowej*. Łódź : Księg. Ludowa T. Lemański (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 289, [1] s., 4 k. tabl. : mapy ; 22 cm. Kampania wrześniowa ; Pamiętniki
459. Zbichorski Zygmunt, *Przyrządy i uchwyty : (tulejki wiertnicze)*. Łódź : K. Rutski, 1946. [1], 12 s., 4 k. tabl. ; 29 cm. Uchwyty obróbkowe
460. *Ziemie Odzyskane – fundament siły Polski*. Łódź : KC PPR, 1946 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 44 k. ; 12 cm. (Notatnik Referenta. Polityka Polskiej Partii Robotniczej ; nr 7) Polska Północna ; Polska Zachodnia
461. *Żółkiewska Wanda, *Kobiety w Limbach*. Łódź : „Książka”, 1946. 159 s. Powieść polska XX w.

1947

462. *1-Maja – święto zwycięskiego ludu polskiego*. Łódź : KC PPR, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 25, [1] k. ; 12 cm. (Notatnik Referenta. Polityka Polskiej Partii Robotniczej ; nr 11) Robotnicy ; Święta
463. Adamczewski Stanisław, *Etyka pisarska Prusa : (odczyt wygłoszony na inauguracyjnym zebraniu Zjazdu Naukowo-Literackiego im. Bolesława Prusa w Warszawie dnia 29 września 1946 r.)*. Łódź : „Polonista”, 1947 (Łódź ; Druk. Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 18, [1] s. ; 24 cm. Literaturoznawstwo ; Prus Bolesław
464. Adamczewski Stanisław, *Stefan Żeromski : zarys biograficzny*. Wyd. 2. Łódź : „Poligrafika”, 1947 (Wrocław : Druk. Państ. nr 3). 125, [2] s., [1] k. tabl. ; 21 cm. Biografie ; Żeromski Stefan
465. Andersen Hans Christian, *Balwan ze śniegu*, [okł. proj. T.] Ulatowski. Łódź : Wydaw. Feliksa Owczarka, 1947 ([Łódź] ; Zakł. Graf. „Książka”). 15, [1] s. : il. ; 31 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa duńska
466. *Adolph Witold, *Pająk-tkacz, inżynier i myśliwiec*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Pająki
467. Auerbach Rachel, *Treblinka : <reportaż>*. [Łódź : s.n.], 1947 (Łódź : Druk. nr 10 wydaw. „Dos Naje Lebn”). 109, [9] s., [8] k. tabl. : plan ; 21 cm. Obóz hitlerowski Treblinka
468. Bagiński Stefan, *Podstawy histologii z uwzględnieniem biochemii i fizjologii. Atlas*. [Łódź] : Koło Med. Stud. Uniw. Łódzkiego, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 19, [1] s. ; 21 cm. Atlasy medyczne ; Podręczniki akademickie
469. **Bajka o złotym kogucie*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
470. **Bajki o wiejskim zegarze*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
471. Balzac Honoré de, *Eugenia Grandet*, przeł. i wstępem opatrzył Tadeusz Żeleński (Boy). Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 216 s. ; 21 cm. (Komedia ludzka / Balzak) Powieść francuska XIX w.
472. Balzac Honoré de, *Ojciec Goriot*, przeł. i wstępem opatrzył Tadeusz Żeleński (Boy). Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 310, [1] s. ; 21 cm. (Komedia ludzka / Balzak) Powieść francuska XIX w.
473. Bałucki Michał, *Grube ryby : komedia w 3 aktach*, oprac. Janina Żurawicka. Warszawa ; Łódź : „Książka”, 1947. XXIV, 109, [2] s. ; 20 cm. (Biblioteka Pisarzy Polskich i Obcych ; 13) Dramat polski XIX w.

474. Banasiński Antoni, *Stanowisko prawne ajenta, zakres jego czynności i sposób prowadzenia biurowości : 1 wykład*. [Łódź] : Zw. Rewizyjny Spółdzielni RP, 1947. [1], 10 s. ; 30 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ekonomia ; Spółdzielczość
475. Bąk Wojciech, *Sluga Don Kiszota : tragikomedja w 5-ciu aktach z prologiem i epilogiem*. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1947 (Wrocław : Państ. Zakł. Graf. nr 2). 97, [1] s. ; 21 cm. Dramat polski
476. Bąk Wojciech, *Syn ziemi*. Łódź : Wł. Bąk [1947]. 136 s. ; 21 cm. Poezja polska XX w.
477. Bąk Wojciech, *Zagadnienia i postacie*. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1947 (Wrocław : Państ. Zakł. Graf. nr 2). 117, [1] s. ; 21 cm. Szkice literackie
478. Benedek B., *Mechanik samochodowy : podręcznik dla kierowców i techników samochodowych*. Łódź : „Wydawnictwa Techniczne”, [1947] (Gdańsk : Druk. „Dom Prasy”). 208 s. ; 21 cm. Podręczniki ; Samochody
479. *Ber L., *Polskie prawo administracyjne : teksty. Z. 1*. [Łódź] : Bratnia Pomoc Stud. UŁ, [1947]. Prawo cywilne ; Podręczniki akademickie
480. Bergmann Josef, *Dwa typy przędzarek wózkowych*, tł. [z jęz. niem.] w Naukowo-Badawczym Instytucie Włókiennictwa wg dzieła J. Bergmana. Łódź : Nauk.-Bad. Instytut Włókien., 1947 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 122, [2] s., [4] k. tabl. : il. ; 21 cm. (Biblioteka Włókiennika) Włókiennictwo
481. *Bibliografia prac Heleny Radlińskiej 1897–1937*, oprac. w r. 1937 przez słuchaczy grupy bibliotekarskiej Sekcji Społeczno-Oświatowej Wydz. Pedagogicznego Wolnej Wszechnicy Polskiej pod red. Reginy Rudzińskiej ; uzupełn. w 1947 przez Janinę Wojciechowską. Łódź : nakł. B. Słuchaczy Studium Pracy Społ.-Oświat. W.W.P., 1947 (Warszawa : Druk. OM-TUR). 31, [1] s. ; 21 cm. Radlińska Helena ; Bibliografia osobowa
482. *Bitwa pod Stalingradem*, [oprac. na podst. książki N. M. Zamiatina et al. Stanisław Świnarski i Ignacy Ciepłak]. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 77, [2] s. : mapy, err. ; 21 cm. Bitwa 1942–1943 r. stalingradzka
483. *Bobińska Celina, *O prostym człowieku w ZSRR*. Warszawa, Łódź : „Książka”, 1947. 113, [2] s. : il. ZSRR ; Demografia
484. *Bobińska Helena, *Stach sobie-pan : historia prawdziwa*. Łódź : Łódzki Instytut Wydawniczy, 1947. 80 s. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
485. Bogusz Leon, *W barwach zwycięstwa : poezje*, przedm. Antoni Brzeziński. Łódź : Zw. Niewidomych, 1947 (Łódź : Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). 23, [1] s. ; 21 cm. Poezja polska XX w.
486. Bornstein Benedykt, *Jakościowo-matematyczny aspekt podstawowych praw mendelizmu*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1947 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 2, [8] s. ; 22 cm. Logika matematyczna
487. Broniewski Władysław, *Pieśni i wiersze*, motywy muzyczne zebr. Franciszka Leszczyńska. Łódź : Łódzki Inst. Wydaw., 1947 (Łódź : Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). 39 s. ; 24 cm. Poezja polska XX w.

488. Brzechwa Jan, *Dwa koguty*, il. Jan Marcin Szancer. [Łódź] : Łódzki Instytut Wydawniczy, [1947]. [23] s. : il. ; 29 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
489. *Buchowski H., *Praktyczne zagadnienia całkowania*. [Łódź] : Koło Chemików Studentów Uniwersytetu w Łodzi, 1947. Matematyka ; Podręczniki akademickie
490. *Bunikiewicz Witold, *Czarny karnawał*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Powieść polska XX w.
491. *Czachowski Kazimierz, *O Henryku Sienkiewiczu*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Sienkiewicz Henryk ; Biografie
492. *Czachowski Kazimierz, *Żywe ściegi*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. (Monografie Literackie „Poligrafiki”. Seria B) Literaturoznawstwo
493. *CETEBE*, Central Office of Textile Trade. Export Department. Łódź : [s.n.], 1947 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). [8] k. ; 30 cm. Handel zagraniczny ; Włókiennictwo
494. *Chag Hasukkot*. Łódź : K. N. ruchu chaluwegowego Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba, [1947] (Łódź : Druk. SW „Książka”). 38, [2] s. : il. ; 20 cm. (Nasza Biblioteczka ; nr 19) Judaizm ; Święta
495. *Chanuka : święto światel*. Łódź : Ichud Ha-Noar haCijoni-Akiba, [1947] (Łódź : Druk. SW „Książka”). 40 s. ; 20 cm. (Nasza Biblioteczka ; nr 21) Judaizm ; Święta
496. Chęciński Bronisław, *W niewoli : powieść o tulaczce żołnierza polskiego*. T. 1, okł. proj. Józef Wiśniewski. Łódź : Wydaw. „Dla Wszystkich”, 1947 (Jelenia Góra : Druk. Państw.). 20 s. ; 22 cm. Powieść polska XX w.
497. Chęciński Bronisław, *W niewoli : powieść o tulaczce żołnierza polskiego*. T. 1–5, okł. proj. Józef Wiśniewski. [Łódź : Wydaw. „Dla Wszystkich”], 1947 (Jelenia Góra : Druk. Państw.). 84 s. ; 22 cm. Powieść polska XX w.
498. Chmielewska Anna, *Pro juventute mundi : tygodnie studiów nad dzieckiem, ofiarą wojny*. Łódź : Pol. Inst. Służby Społ., [1947] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 30, [1] s. ; 21 cm. (Rozważania i Przyczynki ; 1) Pedagogika społeczna
499. Conrad Joseph, *Tajfun*, przekł. J.B. Rychlińskiego. Wyd. 4. Warszawa : Biblioteka Polska ; Łódź : S. Jamiołkowski i T.J. Evert, 1947. 142, [2] s. ; 21 cm. Powieść angielska XIX w.
500. Cooper James Fenimore, *Ostatni Mohikanin*. Łódź : Łódzki Instytut Wydawniczy, 1947 (Łódź : Druk. Łódzkiego Inst. Wydaw.). 215 s. 6 k. tabl. ; 22 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa amerykańska
501. Cox Muriel, *Księga piękności*, przekł. Haliny Józefowicz ; [obwol. proj.] T. Rojewski. [Łódź] : S. Jamiołkowski i T.J. Evert, 1947 (Toruń : Druk. Zakł. Graf. p.z.p.). 136 s. ; 4 k. tabl. ; 19 cm. (Z Codziennych Zagadnień) Kosmetyka ; Poradniki
502. *Cyprian Norwid 1821–1883 : w 125 rocznicę urodzin : wystawa objazdowa Muzeum Narodowego w Warszawie, 11 maja – 2 czerwca 1947*, Miejska Galeria Sztuk Plastycznych w Łodzi. [Łódź : s.n., 1947] (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). [4] k. ; 22 cm. Nowid Cyprian Kamil ; Katalogi wystaw

503. Czachowski Kazimierz, *Wacław Sieroszewski : życie i twórczość*. Wyd. 2. Łódź : „Poligrafika”, 1947. 157, [1] s., 1 tabl. k. ; 22 cm. Biografie ; Sieroszewski Wacław
504. Czapczyński Tadeusz, *Życie i twórczość Aleksandra Fredry*. Łódź : Księgarnia Łódzka Wydawnictwa „Czytaj”, 1947 (Łódź : Druk. Państw. nr 1). 49, [1] s. ; 21 cm. (Prace Literackie ; nr 1) Biografie ; Fredro Aleksander
505. Czapczyński Tadeusz: *Idzie sobie bobas mały...*, il. Stefan Krygier. Łódź : Wydawnictwo „Kultura Polska”, 1947 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Nr 1). [8] k. ; 29 cm. (Biblioteczka „Kultury Polskiej”) Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
506. Czarska Lidia, *Królowna kopciuszek : powieść dla dorastających panienek*, przeł. Marceli Tarnowski ; okł. proj. Paweł Świątkowski. Łódź : Księgarnia „Odrodzenie”, [1947] (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 312 s. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa rosyjska
507. Dąbrowska Halina Maria, *O Karolu Irzykowskim : wspomnienie biograficzne i komentarze do dzieł oraz Karola Irzykowskiego część niewydanych rękopisów*. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, [1947] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 159, [13] s. ; 22 cm. Biografie ; Irzykowski Karol ; Szkice literackie
508. Dąbrowska-Lewińska Jadwiga, *Historia jednej wiosny*, [wstęp] Jan Kott. Łódź : „Poligrafika”, 1947 (Wąbrzeźno : Druk. p.z.p.). 152 s. ; 22 cm. Powieść polska XX w.
509. *Dembowski Jan, *Mowa zwierząt*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Zwierzęta
510. *Dembowski Jan, *Świat zwierzęcy stawu*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Zbiorniki wodne
511. Dębicki Czesław, Nowakowski Franciszek, Wojciechowski W., *Kontrola techniczna w roszarniach lnu i konopi*. Łódź : Naukowo-Badawczy Inst. Włókiennictwa, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 27, [1] s. ; 21 cm. Włókiennictwo
512. Dębowski Eugeniusz, *Dzieje rzemiosła w krótkim zarysie : solidarność organizacji czeladniczych Związków Zawodowych i Cechów Rzemieślniczych w Polsce*, [przedm. T. Nowacki]. Łódź : [s.n.], 1947 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 157, [3] s. ; 21 cm. (Biblioteka Instytutu Przemysłowo-Rzemieślniczego Województwa Łódzkiego ; nr 15) Rzemiosło
513. Dębowski Eugeniusz, *Polityka przysposobienia zawodowo-gospodarczego*. Łódź : [s.n.], 1947 (Opoczno : Druk. Pol. 1 Figur). 43, [5] s. ; 21 cm. (Biblioteka Instytutu Przemysłowo-Rzemieślniczego Województwa Łódzkiego ; nr 14) Szkolenie zawodowe
514. *Diariusz kultury łódzkiej za rok 1946*, zestawili Aniela Kowalska, Jan Trzy nadłowski ; Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział w Łodzi. [Łódź] : Spółdz. Wydaw. „Polonista”, [1947] ([Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.). 48 s. ; 20 cm. Kultura

515. Dickens Karol, *David Copperfield : powieść dla młodzieży*, oprac. Piotr Krynicki. Łódź : Wydaw. Feliksa Owczarka, 1947 (Łódź : Druk. Piotrkowska 104a). 177, [2] s. ; 22 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa angielska
516. Dickens Karol, *Mała Dorrit*, w oprac. dla młodzieży Wandy Olszewskiej ; il. Maria Mackiewiczówna. Łódź : Łódzki Instytut Wydawniczy, 1947 (Łódź : Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). 338 s., [6] k. tabl. : il. ; 23 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa angielska
517. Dickens Karol, *Opowieść wigilijna : opowieść fantastyczna*. Łódź : Wydaw. F. Owczarka, 1947, (Łódź : Druk. Piotrkowska 104a). 95, [1] s., 2 k. tabl. ; 22 cm. Powieść angielska XIX w.
518. Dickens Karol, *Świerszcz za kominem*. Łódź : Wydaw. F. Owczarka, 1947, (Łódź : Druk. Piotrkowska 104a). 96 s. ; 22 cm. Powieść angielska XIX w.
519. Dobrowolska Hanna, Matuszkiewicz Stefan, *Dlaczego i jak zakładamy Spółdzielnie Uczniowskie : 5 wykładów*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, [1947] (Łódź : Druk. Zakł. Graf. „Społem”). 114, [1] s. ; 21 cm. Ekonomia ; Spółdzielczość
520. Dobrowolska Hanna, Matuszkiewicz Stefan, *Po co i jak zakładamy Spółdzielnie Uczniowskie : 5 wykładów dla szkół powszechnych*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, [1947] . 114, [1] s. ; 21cm. Ekonomia ; Spółdzielczość
521. Dobrowolski Tadeusz, *Polska rzeźba ludowa*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Sztuka ludowa
522. Dobrzański Bronisław, *Komentarz do prawa rodzinnego*. Łódź : „Prawo”, 1947 ([S. 1.] : Druk. Polska). 167 s. ; 21 cm. (Biblioteka Komentarzy ; nr 4) Prawo cywilne
523. *Dobrzycki Jerzy, *Wit Stwosz, wielki rzeźbiarz średniowiecza*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Stwosz Wit ; Biografie
524. *Domaniewski Janusz, *Pochodzenie zwierząt domowych*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Zwierzęta domowe
525. Dominikiewicz Mieczysław, *Podstawy farbiarstwa : zasady barwienia włókien i tkanin*. Cz. 1, *Podstawy teoretyczne*. Łódź : Naukowo-Badawczy Inst. Włókiennictwa, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). V, 235 s. ; 22 cm. Włókiennictwo
526. Doroszewski Witold, *Treść społeczna nauk humanistycznych a uniwersyteckie studia językowe : z materiałów Rady Szkół Wyższych*. Łódź : [s.n.], 1947 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 19, [1] s. ; 21 cm. Szkolnictwo wyższe ; Nauki społeczne
527. Doss Passos John, *Manhattan Transfer*, z upoważnienia aut. przeł. Tadeusz Jakubowicz ; z przedm. Sinclair Lewis ; okł. proj. Władysław Daszewski. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 517, [1] s. ; 22 cm. Powieść amerykańska XX w.
528. Dumas Aleksander, *Trzej muszkietierowie : powieść historyczna z XVII w.*, tł. Stanisław Sierosławski ; okł. proj. Józef Rachwański. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 676, [3] s. ; 22 cm. Powieść francuska XIX w.

529. Dunarowski Władysław, *Zachodni wiatr : nowele*. Łódź : Wydaw. Zw. Samopomocy Chłopskiej, 1947 (Sieradz : Druk. nr 1 p.z.p.). 23, [1] s. ; 21 cm. (Biblioteczka Popularna Tygodnika „Wici” ; t. 2) Nowela polska XX w.
530. Dylik Jan, *Rozwój osadnictwa w okolicach Łodzi*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1947 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 3, [1] s. ; 21 cm. Geografia
531. Dylik Jan, *Ukształtowanie powierzchni i podział na krainy podłódzkiego obszaru*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1947 (Łódź : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 2, [4] s. ; 21 cm. Geografia
532. Ehrlich Stanisław, *Zagadnienie praworządności*. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 22, [1] s. ; 25 cm. Prawo
533. Eile Henryk, *Miasta, rzemiosło, cechy : (rozkwit i upadek)*. Łódź : Inst. Doskonalenia Zawodowego Rzemiosła, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Prasa”). 79, [1] s. ; 20 cm. (Biblioteka Uniwersytetu Rzemieślniczego ; t. 1) Rzemiosło
534. *Energetyka*. Łódź : „Ingos”, [1947] (Płock : Druk. Państw.). 39, [1] s. ; 30 cm. Energetyka
535. Fiesenkow B. G., *Kosmogonia układu słonecznego*, tł. Hanna Smuszkowicz. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 221, [1] s. ; 17 cm. (Biblioteka Popularnonaukowa ; 12) Kosmologia
536. Fonferko Tadeusz, *Praktyczna budowa kajaka*. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 19, [1] s. ; 24 cm + plany : 4 ark. (Biblioteka Sportowa ; nr 5) Łódzie
537. France Anatol, *Wyspa pingwinów*, tł. Jan Sten. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 279, [1], III s. ; 22 cm. (Z Wydawnictw J. Mortkowicza) Powieść francuska XIX w.
538. France Anatole, *Wspomnienia mego przyjaciela*, tł. Gabriel Karski. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 208, [3] s. ; 22 cm. (Z Wydawnictw J. Mortkowicza) Powieść francuska XIX w.
539. Fredo Aleksander, *Bajki. Polecone do bibliotek szkolnych*,; il. Józefa Wiśniewskiego. Łódź : Wydaw. Feliksa Owczarka, 1947 (Łódź : Druk. Piotrkowska 104a). 22, [1] s. : il. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
540. Fredo Aleksander, *Dożycie : komedia w 3 aktach*, oprac. Zygmunt Szweykowski. Warszawa ; Łódź : Spółdz. Wydaw. „Książka”. Oddział, 1947. XV, 117, [3] s. ; 21 cm. (Biblioteka Pisarzy Polskich i Obcych ; 13) Dramat polski XIX w.
541. Galasińska-Landsbergowa Janina, *Dostawka skrzydłowa*. Łódź : Koło Medyków Uniwersytetu Łódzkiego, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 38, [1] s. ; 21 cm. Protetyka dentystryczna ; Podręczniki akademickie
542. Gallas Marian, *Makulatura (odpadki papierowe) jako surowiec papierniczy*. [Łódź : s.n.], 1947 (Łódź : J.K. Baranowski). 18 s. ; 21 cm. (Wydawnictwa Centralnego Laboratorium Celulozowo-Papierniczego ; 4) Papiernictwo
543. *Garbaczowska Janina, *Ignacy Krasicki : życie i twórczość*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Biografie ; Krasicki Ignacy

544. Garszyn W.M., *Bajka o żabce podróżnicze*, il. Olga Siemaszkowa. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 14, [2] s. : il. ; 16 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa rosyjska
545. Gładkow Fiodor Wasilewicz, *Testament ojcowski : [opowiadania]*. Łódź : W. Bąk, 1947 (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 282 s. ; 23 cm. (Biblioteka Arcydzieł Powieści Rosyjskich ; nr 2) Opowiadania rosyjskie XX w.
546. Gołąb Mieczysław, *Amnestia : ustawa z dn. 22 lutego 1947 r. DzURP nr 20, poz. 78 o amnestii z omówieniem*. Łódź : sgl. M. Ginter, Księgarnia Wydawnictw Prawniczych i Naukowych, 1947 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. nr 1). 60 s. ; 21 cm. Prawo
547. Gołębiowski Tadeusz, *Stosunki gospodarczo-społeczne w Królestwie Kongresowym w okresie 1815–1846*. Łódź : [s.n.], 1947 ([Łódź] : Zakł. Graf. „Społem”). S. 205–267, 24 cm. Historia gospodarcza
548. Gomułka Władysław, *Jedność „mechaniczna” czy ideologiczna*. [Łódź : s.n., 1947] (Łódź : Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). 15, [1] s. ; 21 cm. Polityka
549. *Gomułka W., *W walce o demokrację ludową : artykuły i przemówienia*. T. 1. Warszawa ; Łódź : „Książka”, 1947. 332, [1] s. Polityka
550. *Gomułka W., *W walce o demokrację ludową : artykuły i przemówienia*. T. 2. Warszawa : Łódź : „Książka”, 1947. 269, [2] s. Polityka
551. *Gosieniecka Feliksa, *Zdobnictwo ludowe*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Sztuka ludowa
552. *Gospodarka kuchenna w oddziałach Wojska Polskiego*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 212, [25] s. 212, [11] s., [14] k. wzorów ; 21 cm. Wojsko
553. Grabiec Piotr, *Jak Janek walczył z Niemcami : opowiadanie*. Łódź : Łódzki Inst. Wydawniczy, 1947 (Łódź : Druk Łódzkiego Inst. Wydaw.). 84, [2] s., 8 k. tabl. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
554. Grade Chaim, *Ojfdi churwes : (poeme)*. Łódź : „Dos Najje Lebń”, 1947 (Łódź : Druk. nr 10). 29, [2] s. ; 19 cm. (Mała Biblioteczka) Poezja żydowska XX w.
555. Groński Stefan, *Ogólne wiadomości o ubezpieczeniach przemysłowych w Polsce : 1 wykład*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, 1947. [1], 7 s. ; 30 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ubezpieczenia ; Spółdzielczość
556. Groński Stefan, *Podstawy prawne ubezpieczeń umownych i nadzór państwowy nad ubezpieczeniami w Polsce : 2 wykłady*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, 1947. [1], 12 s. ; 30 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ubezpieczenia ; Spółdzielczość
557. *Gutsche Jerzy, *Narodziny gazety*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Czasopisma
558. *Hag ha Szawuot*. Łódź : Wydaw. K.N. Ruchu Chalucowego Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba, [1947] (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 39, [1] s. ; 20 cm. (Nasza Biblioteczka ; nr 12) Judaizm ; Święta
559. Haldane John Burdon Sanderson, *Mój przyjaciel pan Liki*, z ang. oprac. Jan Stelczyk. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 167, [3] s. ; 22 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa angielska

560. Hanusz Tadeusz Zbigniew, *Dziennikarstwo*, przedm. Tadeusza Hilarowicza. [Łódź] : St. Jamiołkowski i T.J. Evert Spółka Wydaw., 1947 (Łódź ; Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). 182 s. : err. ; 20 cm. Dziennikarstwo ; Podręczniki
561. Hugo Wiktor, *Nędznicy : (powieść)*. T. 1, oprac. Adamusa ; il. M. Mackiewiczówna. Łódź : Łódzki Inst. Wydaw., 1947 (Łódź : Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). 184, [1] s. : il. ; 21 cm. Powieść francuska XIX w.
562. Hugo Wiktor, *Nędznicy : (powieść)*. T. 2, oprac. Adamusa ; il. M. Mackiewiczówna. Łódź : Łódzki Inst. Wydaw., 1947 (Łódź : Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). 167 s., [12] k. tabl. : il. ; 21 cm. Powieść francuska XIX w.
563. *Hulewicz Witold, *Stanisław Moniuszko : król pieśni polskiej*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Moniuszko Stanisław ; Biografie
564. Huvert H., Huvert M., *Jemy surówki*, okł. proj. Z. Anczykowski. [Łódź] : S. Jamiołkowski i T.J. Evert, [1947] (Bydgoszcz : Druk. Polska SW „Zryw”). 32 s. ; 21 cm. (Z Codziennych Zagadnień) Gospodarstwo domowe ; Przepisy kulinarne
565. Huvert H., Huvert M., *Na dni bezmięsne*, okł. proj. T. Rojewski. [Łódź] : S. Jamiołkowski i T.J. Evert, 1947 ([Łódź] : Zakł. Graf. „Społem”). 92, [6] s. ; 21 cm. (Z Codziennych Zagadnień) Gospodarstwo domowe ; Przepisy kulinarne
566. Huvert H., Huvert M., *Obiad za godzinę*, okł. proj. Z. Anczykowski. [Łódź] : S. Jamiołkowski i T.J. Evert, [1947] (Bydgoszcz : Druk. Polska SW „Zryw”). 48 s. ; 21 cm. (Z Codziennych Zagadnień) Gospodarstwo domowe ; Przepisy kulinarne
567. Ingarden Roman, *Szkice z filozofii literatury*. T. 1, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział w Łodzi. Łódź : „Polonista”, 1947 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 203 s. ; 22 cm. Literaturoznawstwo
568. *Instrukcja budowy przepraw ze sprzętu drewnianego parku pontonowego „DMP-42”*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 135, [2] s. ; 21 cm. Wojsko
569. *Instrukcja budowy przepraw ze sprzętu parku pontonowego DLP*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 96 s. ; 20 cm. Wojsko
570. *Instrukcja dla kierowcy samochodu „Dodge” Model WC-51 i WC-52, 3/4 t (4x4)*, MON. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 97, [1] s., [1] k. tabl. ; 17 cm. Wojsko
571. *Instrukcja dla kierowcy samochodu ciężarowego „Studebaker”*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 69, [1] s. ; 17 cm. Wojsko
572. **Instrukcja dla kierowcy samochodu „Wilys”*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 51 s. ; 17 cm. Wojsko
573. **Instrukcja o psach służbowych Wojsk Ochrony Pogranicza*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 86, [6] s., 1 k. tabl. Wojsko
574. *Instrukcja dodatkowa Urzędu Wojewódzkiego Łódzkiego, Wydziału Zdrowia, Nadzyczajnego Komisarjatu do Walki z Epidemiami nr ZDI-O/241-47*

- z dn. 25 wrz. 1947 r. o obsłudze przez terenową służbę zdrowia przypadków zachorowań na choroby zakaźne. [Łódź : s.n.], 1947 (Łódź : Druk. „Społem”). [2] k. ; 31 cm. Choroby zakaźne
575. *Instrukcja F1, F2, E.S.F.8, ESIIIIF/00/67 Departamentu Finansowego i Dep. Ekonomiczno-Socjalnego Ministerstwa Przemysłu i Handlu w sprawie Funduszu Akcji Socjalnej i Szkolnictwa Zawodowego*. Łódź : nakł. C. Zarz. Przem. Włók., [1947] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 21, [1] s. ; 21 cm. Instrukcje ; Świadczenia społeczne ; Szkolnictwo zawodowe
576. *Instrukcja kierowania ogniem drużyny i plutonu strzeleckiego w walce*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 64, [2] s. ; 17 cm. Wojsko
577. *Instrukcja maskowania. Cz. 2 : Technika maskowania*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 164, [2] s., [6] k. tabl. : err. ; 17 cm. Wojsko
578. *Instrukcja o klasyfikacji sprzętu uzbrojenia*, Główny Inspektorat Artylerii W.P. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 75, [2] s. ; 16 cm. Wojsko
579. *Instrukcja o przechowywaniu i konserwacji sprzętu (materiału) samochodowego*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 54, [2] s. ; 17 cm. Wojsko
580. *Instrukcja przybory strzeleckie i ich wykorzystanie do nauki strzelania*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 104, [3] s. ; 17 cm. Wojsko
581. *Instrukcja saperska : wioślarstwo i przewożenie. Cz. 1, Wioślarstwo na pycchówce wz.*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 31, [3] s. : il. ; 17 cm. Wojsko
582. *Instrukcja saperska. Materiały wybuchowe i niszczenia*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 350 s., [3] s. : rys., schem. ; 17 cm. Wojsko
583. *Instrukcja strzelecka. Ciężki karabin maszynowy „Maksim” wz. 1910*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Departament Piechoty. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 89, [3] s. ; 17 cm. Wojsko
584. *Instrukcja weterynaryjna. Cz. 2, Sprawozdawczość : zasady ogólne i wzory*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 137, [3] s. ; 17 cm. Wojsko
585. Issinskij Władimir Władimirowicz, Maksim N.I., *Błędy w przędzalnictwie wełny czesankowej*, tł. z ros. w Naukowo-Badawczym Inst. Włókiennictwa. Łódź : Naukowo-Badawczy Inst. Włókiennictwa, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 68 s. ; 21 cm. (Biblioteka Włókiennika) Włókiennictwo
586. Jachowicz Stanisław, *Kominiarczyk*, [okł. i] il. Stef. Łukaszewski. Łódź : Wydaw. Feliksa Owczarka, 1947 (Łódź : Druk. Piotrkowska 104a). 14, [2] s. : il. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska

587. Jachowicz Stanisław, *Kotek kulawy i inne bajki*, [okł. i] il. Stef. Łukaszewski. Łódź : Wydaw. Feliksa Owczarka, 1947 (Łódź : Druk. Piotrkowska 104a). 14, [2] s. : il. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
588. Jackiewiczowa Elżbieta, *Romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska : notatnik historyczno-literacki*. Łódź : „Poligrafika”, 1947. 60, [3] s. ; 22 cm. Literaturoznawstwo
589. Jakubowski Jan Zygmunt, *Estetyka Stanisława Witkiewicza*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1947 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 2, [3] s. ; 22 cm. Witkiewicz Stanisław ; Sztuka polska
590. *Jamim Noraim : (święta noworoczne)*. Łódź : K. N. Ruchu Chalucowego Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba, [1947] 5708 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 39, [1] s. ; 21 cm. (Nasza Biblioteczka ; nr 18) Judaizm ; Święta
591. *Janecki Zygmunt, *Nasza poezja miłosna*. Łódź : „Poligrafika”, [1947?]. Poezja ; Antologie
592. Janowski Jarosław, *Wesoła wędrówka*, il. T. Ulatowski. Łódź : Księgarnia Ludowa, [1947] (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 40 s. : il. ; 30 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
593. *Jasieńska-Zdzitowiecka Halina, *Biblioteki dawniej i dzisiaj*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Biblioteki
594. Jeske-Choiński Teodor, *Tiara i korona*. Łódź : „Poligrafika”, [1947?]. Powieść polska XIX w.
595. *Jom Haszabat : (pamiętaj o dniu sobotnim!)*. Łódź : K. N. ruchu chalucowego Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba, [1947] (Łódź : Druk. SW „Książka”). 48 s. ; 21 cm. (Nasza Biblioteczka ; nr 20) Judaizm ; Święta
596. Józefowicz Edward, *Chemia nieorganiczna*. Cz. 1. Łódź : Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej, 1947. [2], 310, V, [1] s. : il. ; 27 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
597. Juskiewiczowa Maria, *Jak Bolek został harcerzem : obrazek sceniczny w jednej odstonie*. Wyd. 3 (uzup.). Łódź : „Czuj-Czyn” Spółdzielnia Harcerska, [1947] (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 31 s. ; 21 cm. Utwory sceniczne dla dzieci
598. *Katalog książek i czasopism z dziedziny chemii i technologii celulozy i papieru*, zestawił Kazimierz Hempel. [Łódź : Centralne Laboratorium Celulozowo-Papiernicze, 1947] (maszynopis powiel.). [29] k. ; 31 cm. Katalogi wydawnicze
599. *Katalog produkcji 1943–1946*, Wytwórnia Filmowa Wojska Polskiego, Przedsiębiorstwo Państwowe „Film Polski” ; [oprac. graf. Tadeusz Kowalski]. Łódź : Przedsiębiorstwo Państwowe „Film Polski”, 1947. [56] k. ; 15x22 cm. Film ; Katalogi
600. *Katalog produkcji 1943–1946*, Wytwórnia Filmowa Wojska Polskiego. Przedsiębiorstwo Państwowe „Film Polski” ; oprac. graf. Tadeusz Kowalski. Łódź : P.P. „Film Polski”, 1947 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). [56] k. ; 15 cm. Film ; Katalogi

601. *Katalog wydawnictw 1947*, Marian Ginter, Wydawnictwo Prawnicze i Naukowe. Księgarnia. Łódź : [s.n., 1947] (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 16 s. ; 15 cm. Katalogi wydawnicze
602. *Katalog wystawy zbiorowej prac malarzkich Eugeniusza Pisarka, Józefa Skrobińskiego, Jerzego Tyblewskiego, 7–31 maj 1947*, Spółdzielnia Pracy Związku Polskich Artystów Plastyków w Łodzi. [Łódź : s.n., 1947] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. nr 1). 4 s. ; 21 cm. Sztuka polska ; Katalogi wystaw
603. *Katalog wystawy zbiorowej prac malarzkich Stefana Justa, Zenobiusza Poduszko i projektów dekoracyj teatralnych Al. Jędrzejewskiego, Wiesława Lange, Stanisława Łuchiewiczza, Jadwigi Przeradzkiej : 3–30 kwiecień 1947*, Spółdzielnia Pracy Związku Polskich Artystów Plastyków w Łodzi. Łódź : [s.n.], 1947 (Łódź : Druk. Państw. nr 1). 8 s. ; 21 cm. Sztuka polska ; Katalogi wystaw
604. *Katalog. 1, 1947 : ceny w niniejszym katalogu obowiązują od dn. 1 lipca 1947 r.*, Wydawnictwo „Poligrafika” ; [okł. proj.] R. Szałas. Łódź : „Poligrafika”, [1947] (Pabianice : Druk. Państw.). [8] k. ; 23 cm. Katalogi wydawnicze
605. Kautsky Karol, *Nauki ekonomiczne Karola Marksa*. Wyd. 2. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 277, [4] s. ; 21 cm. (Biblioteka Socjalizmu Naukowego) Marksizm ; Nauki ekonomiczne
606. Keller Boris Aleksandrowicz, *Narodziny życia*, tł. Edmund Dokowski. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 58, [1] s. ; 17 cm. (Biblioteka Popularnonaukowa ; 11) Ewolucja
607. Kierc Tadeusz, *Teoria ubezpieczeń społecznych w zarysie*. Łódź : Spółdz. Wydaw. „Słowo”, 1947. 29, [2] s. ; 21 cm. Ubezpieczenia
608. Kessel Józef, *Armia cieni*, przekł. Julii Matuszewskiej. Łódź : „Poligrafika”, 1947 (Toruń : Druk. Zakł. Graf. p.z.p.). 224 s. ; 22 cm. Powieść francuska XX w.
609. Kierc Tadeusz, *Teoria ubezpieczeń społecznych w zarysie*, okł. proj. Eugeniusz Zdun. Łódź : SW „Słowo”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 29, [2] s. ; 21 cm. Ubezpieczenia społeczne
610. Kleiner Juliusz, *Słowacki*, okł. proj. Roman Szałas. Wyd. 2. Łódź : „Poligrafika”, 1947 (Toruń : Zakł. Graf. p.z.p.). 316, [1] s. ; 21 cm. Biografie ; Słowacki Juliusz
611. Kleniewicz Karol, *Polska współczesna*. Cz. 3, *Statystyka Polski*. Łódź : Księgarnia Łódzka Wydawnictwa „Czytaj”, 1947 (Łódź : Druk. Państw., Zakł. nr 1). 52 s. ; 20 cm. (Zagadnienia Życia Biejącego, nr 3) Statystyka
612. Kleniewicz Karol, *Polska współczesna*. Cz. 4, *Bogactwa ziem polskich : górnictwo, rolnictwo, lasy*. Łódź : Księgarnia Łódzka Wydawnictwa „Czytaj”, 1947 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. nr 1). 31, [1] s. ; 21 cm. (Zagadnienia Życia Biejącego ; nr 4) Górnictwo ; Leśnictwo ; Rolnictwo
613. Klimek Mieczysław, *Drogi rozwoju polskiego przemysłu włókienniczego*. Łódź : Naukowo-Badawczy Instytut Włókiennictwa, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 69, [2] s. ; 20 cm. (Biblioteka Włókiennicza) Włókiennictwo

614. Komarow Włodzimierz, *Z dziejów biologii*, tł. Włodzimierz Michajłow. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 130, [1] s. ; 17 cm. (Biblioteka Popularnonaukowa ; 10) Biologia
615. *Kontrola jakości produkcji w przemyśle dziewiarskim i konfekcyjnym*, [oprac. St. Rowiński, P. Granas, St. Pomianowski, A. Olszewski]. Łódź : Naukowo-Badawczy Inst. Włókiennictwa, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 36, [1] s., [1] k. tabl. ; 21 cm. Jakość ; Włókiennictwo
616. *Kontrola jakości produkcji w przemyśle włókien sztucznych*. Łódź : Naukowo-Badawczy Inst. Włókiennictwa, 1947 (Pabianice : Druk. Państw.). 53, [2] s. ; 21 cm. Jakość ; Włókiennictwo
617. *Kontrola jakości produkcji w przędzalniach, tkalniach i wykończalniach*. Łódź : Nauk.-Bad. Instytut Włókien., 1947 (Pabianice : Państw. Łódzkie Zakł. Graf.). 153, [5] s. ; 21 cm. Jakość ; Włókiennictwo
618. Korewa Maria, *Atahelpa, pierwszy wódz indian*. [Łódź] : Łódzki Instytut Wydawniczy, 1947 ([Łódź] : Zakł. Graf. RSW „Prasa”). 96 s. : il. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
619. Korewa Maria, *Mały żeglarz Koczkodanik i Miki w dżungli*, il. J.M. Szancer. Łódź : Wydaw. K. Rutskiego, [1947] (Łódź : Zakł. Graf. Łódzkiego Inst. Wydaw.). 31 s. ; 17 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
620. Kościółek J., *Państwowa służba cywilna : jednolity tekst pragmatyki i komentarz*. Łódź : „Poligrafika”, 1947. 196 s. ; 21 cm. Urzędniczy ; Administracja
621. *Kościółek Jan, *Pragmatyka urzędnicza*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Urzędniczy ; Administracja
622. Kotarbiński Tadeusz, *Przegląd problematyki logiczno-semantycznej*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1947 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit. Wych. W.P.). [2], 9 s. ; 21 cm. Logika
623. Kotlarska-Budzyńska Zofia, *My to zagramy : 20 baśni i obrazków scenicznych z lustr. muzyczną dla młodzieży szkolnej*. Wyd. 2 uzup. Łódź : „Czytaj”, [1947] (Łódź : Zakł. Graf. Druk. „Polska”). 171, [1] s. ; 16 cm. Utwory sceniczne dla dzieci
624. Kott Jan, *O społecznym awansie*. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 28, [1] s. ; 17 cm. Ruchliwość społeczna
625. Krajewski Waclaw, *Bezpieczeństwo, higiena, ustawodawstwo pracy*. Łódź : Wojew. Szkoła Zw. Zaw., 1947 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 72 s. ; 20 cm. Bhp ; Prawo pracy
626. *Kranzowa H., *Był sobie król i była też królowna, legendy historyczne*, il. Tadeusza Kokietka. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
627. Kraszewski Józef Ignacy, *Czercha mogiła : powieść*, objaśn. i posłowiem opatrzył K.W. Zawodziński. Łódź : W. Bąk, [1947] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 193, [2] s. ; 21 cm. (Kraszewski na Nowo Odczytany. Seria I ; 4) Powieść polska XIX w.

628. Kraszewski Józef Ignacy, *Historia o Janaszu Korczaku i o pięknej miecznikównie : powieść*. [T.] 1, [okł. proj.] M. Romała. Łódź : Wydaw. W. Bąka, [1947] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 195 s. ; 22 cm. Powieść polska XIX w.
629. Kraszewski Józef Ignacy, *Historia o Janaszu Korczaku i o pięknej miecznikównie : powieść*. [T.] 2, [okł. proj.] M. Romała. Łódź : Wydaw. W. Bąka, [1947] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 188, [7] s. ; 22 cm. Powieść polska XIX w.
630. Kraszewski Józef Ignacy, *Krzyżacy : obrazy z przeszłości 1410 r.* T. 1, [okł. proj.] M. Romała. Łódź : Wydaw. W. Bąka, [1947] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 196 s., [1] k. tabl. ; 22 cm. (J.I. Kraszewski. Seria historyczna) Powieść polska XIX w.
631. Kraszewski Józef Ignacy, *Krzyżacy : obrazy z przeszłości 1410 r.* T. 2, [okł. proj.] M. Romała. Łódź : Wydaw. W. Bąka, [1947] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 188, [7] s. ; 22 cm. (J.I. Kraszewski. Seria historyczna) Powieść polska XIX w.
632. Kraszewski Józef Ignacy, *Mistrz Twardowski : powieść z podań gminnych*. [Cz. 1–2], il. wyk. M. Romała. Łódź : Wydaw. W. Bąka [1947] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 268 s., [8] k. tabl., il. ; 21 cm. Powieść
633. Kraszewski Józef Ignacy, *Papiery po Glince ; Ostatnie chwile Księcia Wojewody*, z papierów po Glince spisał J.I. Kraszewski ; objaśn. i posłowiem opatrzył K.W. Zawodziński. Łódź : W. Bąk, [1947] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 295, [12] s. ; 21 cm. (Kraszewski na Nowo Odczytany. Seria I ; 7) Powieść polska XIX w.
634. Kraszewski Józef Ignacy, *Powrót do gniazda : powieść z podań XVI wieku*. Łódź : W. Bąk, 1947 (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 329, [12] s. ; 21 cm. Powieść polska XIX w.
635. Kraszewski Józef Ignacy, *Powrót do gniazda*, oprac. Jadwiga Pietrusiewiczowa. Warszawa ; Łódź : „Książka”. Oddział, 1947. XIV, [1], 259, [2] s. ; 20 cm. (Biblioteka Pisarzy Polskich i Obcych ; 11) Powieść polska XIX w.
636. Kraszewski Józef Ignacy, *Rzym za Nerona : obrazy historyczne*. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1947 (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 248 s. ; 22 cm. Powieść polska XIX w.
637. Kraszewski Józef Ignacy, *Szalona : powieść : przedruk pierwszego wydania książkowego : dwa tomy w jednym*, obj. i posł. zaopatrzył K.W. Zawodziński ; [okł. proj.] A. Brudzewski. Łódź : Wydaw. W. Bąka, [1947] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 204, [8] s. ; 21 cm. (Kraszewski na Nowo Odczytany. Seria I ; 11) Powieść polska XIX w.
638. *Królińska Janina, *Opowieść o zegarze*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Zegary

639. Kryszczyński Włodzimierz, *113 tematów egzaminów konkursowych na politechnikach z 1945 r. i sprzed 1939 : matematyka-fizyka*. Łódź : Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej, 1947. [4], 56 s. ; 26 cm. (Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej ; 27) Matematyka ; Fizyka ; Podręczniki akademickie
640. Krzeczkowski Konstanty, *Polityka społeczna : wybór pism z życiorysem i charakterystyką twórczości*, korektę literacką przeprowadziła Seweryna Szmaglewska. Łódź : Pol. Inst. Służby Społ., 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). LXXV, [1], 195, [3] s., [1] k. tabl. ; 20 cm. (Biblioteka Myśli Współczesnej ; nr 1) Polityka społeczna ; Krzeczkowski Konstanty
641. Krzemieniecka Lucyna, *Czarodziejski świątek*, il. Roman Szałas. Łódź : Księgarnia „Naukowa”, 1947 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 44, [2] s. : il. ; 29 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
642. Krzemieniecka Lucyna, *O Jasiu Kapeluszniku*, il. Anna Biernacka, Wanda Wernerowa. Łódź : Łódzki Instytut Wydawniczy, 1947. 22 s. : il. ; 23 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
643. *Krzemieniecka Lucyna, *O lichu i biednej Jagusi*, il. A. Bowbelski. Warszawa, Łódź : „Książka”. 23 s. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
644. *Kto ma pierwszeństwo. Łódź : Księg. Odrodzenie [1947]. Komunikacja drogowa
645. *Kuglin Jan, *Jak powstaje książka*. Łódź : „Poligrafika”, [1949]. Książka
646. Kula Witold, *Przywilej społeczny a postęp gospodarczy*. Łódź : [s.n.], 1947 ([Łódź] : Zakł. Graf. „Społem”). S. 169–204 ; 24 cm. Historia gospodarcza
647. Kulczycka-Saloni Janina, *Stan badań nad Prusem : (odczyt wygłoszony na Sekcji Zjazdu Naukowo-Literackiego im. Bolesława Prusa w Warszawie dnia 29 września 1946 r.)*. Łódź : Oddział Łódzki Tow. Literackiego im. Adama Mickiewicza ; SW „Polonista”, 1947 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 26, [1] s. ; 24 cm. Literaturoznawstwo ; Prus Bolesław
648. Kulczycka-Saloni Janina, *Z dziejów Dickensa w Polsce : „Emancypantki” a „Bleak Hause”*, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział w Łodzi. [Łódź] : Spółdz. Wydaw. „Polonista” [1947] ([Łódź] : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 39 s. ; 20 cm. Literaturoznawstwo ; Dickens Karol ; Prus Bolesław
649. *Kułakowski Sergiusz, *Kultura i literatura Słowian wschodnich*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. (Kultura Polska i Obca) Literaturoznawstwo ; Słowianie Wschodni
650. Kułakowski Sergiusz, *Wielkorusini, Matorusini, Polacy w utworach Mikołaja Leskowa (1831–1895)*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1947 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 2, [7] s. ; 22 cm. Literaturoznawstwo ; Leskow Mikołaj
651. Kurowski Rajnold, *Zadania z wytrzymałości materiałów*. Cz. 1. Łódź : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1947. [2], 263 s. : il. ; 28 cm. (Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej ; 47) Wytrzymałość materiałów ; Podręczniki akademickie

652. Kutarba Kazimierz, *Zasobniki pary Ruthsa w przemyśle celulozowo-papierniczym*. Łódź : [s.n.], 1947 ([Łódź] : Zakł. Graf. J.K. Baranowskiego dzierz. Zw. Rewizyjny Spółdz. RP). 23, [1] s. ; 30 cm. (Wydawnictwa Centralnego Zarządu Przemysłu Poligraficznego ; 6) Papiernictwo
653. Kwaśniewski Tadeusz, *Pięć przed dwunastą : powieść sensacyjno-szpiegowska*, [okł. proj. Stanisław Frasiak]. Łódź : Akademicka Księgarnia Wydaw., 1947 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 239 s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
654. *Lag-Baomer*. Łódź : wyd. K. N. ruchu chalurowego Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba, [1947] (Łódź : Druk. SW „Książka”). 31, [1] s. ; 18 cm. (Nasza Biblioteczka ; nr 11) Święta ; Judaizm
655. Langrod Rudolf, *Skarbowość polska w nowym ustroju : zarys z załącznikiem taryf i skal*. Cz. 1, *Podatki państwowe i komunalne*. Łódź : „Poligrafika”, 1947 (Łódź : Druk. Polska). 268, [2] s. ; 21 cm. Finanse publiczne
656. *Lekcje botaniki : dla 1-ej kl. gimnazjalnej*. [Łódź] : Wydaw. Łódzkiego Ogniska Metodycznego Biologii, [1947] ([S. 1.] : Drukarnia Polska). S. 9–23, [1] ; 21 cm. Biologia ; Podręczniki dla szkół średnich
657. Lermontow Michał, *Demon : powieść wschodnia*, przeł. Kazimierz Chyliński. Łódź : „Poligrafika”, dr. 1947 (Toruń : Zakł. Graf. pod zarz. państw.). 46, [1] s. ; 22 cm. (Na Słowiańskim Parnasie : cykl poetycki, 1) Poezja rosyjska XIX w.
658. Leyko Emil: *Skrypt z farmakologii : w/g wykładów E. Leyki*, oprac. przez Rozalię Kłodnicką i Komitet Redakcyjny. Łódź : Koło Medyków Uniwersytetu Łódzkiego, 1947 (Łódź : Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). [2], 197, 48 s. ; 28 cm. Farmakologia ; Podręczniki akademickie
659. Lipiński Witold: *Zarys kliniki chorób zakaźnych : podręcznik dla użytkowników studentów i lekarzy*. Łódź : Koło Medyków Uniwersytetu Łódzkiego, 1947 (Łódź : Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). [1], 382 s., [1] k. luźna ; 29 cm. Choroby zakaźne ; Podręczniki akademickie
660. **Liryka czeska*, w oprac. Adama Galińskiego, przekł. Miriama i Witolda Bunikiewicza. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Poezja czeska ; Antologie
661. Litauer Jan Jakub, *Kodeks postępowania niespornego : część szczegółowa : nowe dekrety z zakresu postępowania niespornego : z objaśnieniami*. Łódź : SW „Prawo”, 1947 (Łódź : RSW „Prasa”). 51 s. ; 21 cm. (Biblioteka Popularyzacji Prawa ; nr 2) Prawo cywilne
662. London Jack, *Biały Kieł : powieść*, przekł. autoryz. Stanisławy Kuszelewskiej ; okł. proj. Józef Rachwański. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 223, [4] s. ; 20 cm. Powieść amerykańska XX w.
663. Lorentz Zofia, *Mali bohaterowie : opowieść o dzieciach walczącej Warszawy 1940–1944*, il. R. Szałas. Łódź : „Kultura Polska”, 1947 ([Łódź] : Druk. Państw., Zakł. nr 1). 100 s. : il. ; 21 cm. (Biblioteczka Kultury Polskiej ; t. 2) Literatura dziecięca i młodzieżowa polska

664. *Lukower k' dojszym un heldn*, materjaln baarb. un red. durch M. Tirman ; [hile gecajchnt fun Ahron Muszka]. Jizkorojsg. Łódź : arojsgegebn fun dem Algemajnem Komitet fun Lukower Jidn bad der Centraler Jidiszer Historiszer Komisje in Pojln, 1947 ([Łódź] : Druk. Państw. Nr 10). 48 s. : il. ; 20 cm. Holocaust
665. *Łempicki Stanisław, *Opiekunowie kultury w Polsce*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. (Kultura Polska i Obca) Kultura
666. Łomnicki Stanisław, *Wzory matematyczno-fizyczne*. Łódź : Księg. Naukowa, 1947 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 203, [1] s. ; 12 s. Matematyka ; Fizyka
667. Łopatyńska Lidia, *Liryka Laforgue'a*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1947 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 2, [5] s. ; 22 cm. Literaturoznawstwo ; Laforgue Jules
668. **Ludowa pieśń serbska*, w tł. Romana Zmorskiego ; wstęp i obj. Adama Gałińskiego. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Poezja serbska ; Antologie
669. Łukaszewicz Witold, *Klaudiusz Franciszek Łazowski, zapomniany bohater Wielkiej Rewolucji Francuskiej (1752–1793)*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1947 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 2, [3] s. ; 22 cm. Łazowski Klaudiusz Franciszek ; Biografie
670. Mark Bernard, *Księga bohaterstwa*. T. 1, *Powstanie w ghetcie warszawskim*. Łódź : „Dos Naje Lebn”, 1947 ([Łódź] : Druk. Państw. nr 10). VII, 395 s., [18] k. tabl. ; 22 cm. Powstanie w getcie warszawskim
671. Marks Karol, *Dzieła wybrane*. T. 1. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 491, [4] s., [1] k. tabl. : il. ; 25 cm. (Biblioteka Klasyków Marksizmu) Marksizm
672. Marks Karol, *Dzieła wybrane*. T. 2. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 531 s. : err. ; 25 cm. (Biblioteka Klasyków Marksizmu) Marksizm
673. Mering Andrzej, Zaliwski Stanisław, *Pomidory, ich uprawa i przerób*, okł. proj. Eugeniusz Zdun. Łódź : Inst. Nauk. Wyższej Szkoły Gospod. Wiejskiego, 1947 (Łódź : Zakł. Druk.-Introl. „Książka”). 97, [1] s. ; 24 cm. Przemysł spożywczy
674. Michałak Jan, *Reklama i propaganda ubezpieczeń : 2 wykłady*. [Łódź] : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, 1947. 12, [1] s. ; 30 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Reklama ; Ubezpieczenia społeczne
675. Michniewicz Waclaw, *Literackie tematy syntetyczne*. Wyd. nowe uzup. Łódź : Księgarnia Polska St. Jamiołkowski, 1947 (Bydgoszcz : Druk. Polska SW „Zryw”). 118, [1] ; 20 cm. Literaturoznawstwo
676. Mickiewicz Adam, *Ballady i romanse*, oprac. Stanisław Furmanik. [Łódź] : „Książka”, [1947] (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 63, [1] s. ; 18 cm. (Biblioteka Pisarzy Polskich i Obcych ; 3) Poezja polska XIX w.
677. Mickiewicz Adam, *Sonety krymskie*, oprac. i wstępem opatrzył Stanisław Furmanik. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 56, [2] s. ; 20 cm. (Biblioteka Pisarzy Polskich i Obcych ; 6) Poezja polska XIX w.

678. *Mickiewicz Adam, *Wybór poezji*, oprac. Stanisław Furmanik. Warszawa ; Łódź : „Książka”, 1947. 35, [2] s. (Biblioteka Pisarzy Polskich i Obcych ; 25) Poezja polska XIX w.
679. *Mikułko Anatol, *W pogoni : powieść*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Powieść polska XX w.
680. Minkiewicz Janusz, *Ikar i spółka*, il. Jan Marcin Szancer. [Łódź] : Łódzki Instytut Wydawniczy, [1947] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 22 s. ; il. ; 23 cm. Powieść polska XX w.
681. Minkiewicz Janusz, *Literki dziecięce od A do Z*, il. Jan Marcin Szancer. [Łódź] : Łódzki Instytut Wydawniczy, [1947] (Łódź : Druk. Łódzki Inst. Wydaw.). [14] k. : il. ; 19 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
682. Missiuro Włodzimierz, *Znużenie : o fizjologicznych podstawach racjonalizacji pracy*. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 255 s. ; 26 cm. Praca
683. Muszyński Jan, *Zarys historii języków międzynarodowych a język esperanto*. Łódź : Zw. Esperantystów w Polsce. Oddz. w Łodzi, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 13, [1] s. ; 20 cm. Język esperanto
684. *Nadolski Bronisław, *Rozkwit literatury narodowej w XVI w wieku na tle życia umysłowego w Polsce*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. (Kultura Polska i Obca) Literaturoznawstwo
685. *Na ingres biskupa do katolickiej Łodzi*. Łódź : Kuria Biskupia, [1947] (Zduńska Wola : Druk. „Orion”). 24 s. ; 22 cm. Klepacz Michał ; Kościół katolicki
686. *Należności żywnościowe w czasie pokoju*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 50, IV, [1] s. ; 17 cm. Wojsko
687. Nałkowska Zofia, *Romans Teresy Hennert*, przedm. Stefan Żółkiewski. Wyd. 3. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). IX, 212, [3] s. ; 22 cm. Powieść polska XX w.
688. *Nasza Hagada : rozważania pesachowe*. Łódź : K.N. ruchu chalurowego Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba, [1947] 5708 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 45, [3] s. ; 20 cm. (Nasza Biblioteczka ; nr 10) Judaizm ; Święta
689. *Nayder T., *Mikołaj Kopernik*, Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Kopernik Mikołaj ; Biografie
690. Niemcewicz Julian Ursyn, *Powrót posła : komedia w 3 aktach*, oprac. Wiktor Hahn. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). XXIII, 95, [2] s. ; 21 cm. (Biblioteka Pisarzy Polskich i Obcych ; 8) Dramat polski XVIII w.
691. *Niemczyński Władysław, *Elektrotechnika dla wszystkich*. [Łódź] : Gł. Księg. Wojskowa, 1947. [8], 292 s. Elektrotechnika
692. Nigof J., Jonow L., *Zbiór zadań z nawigacji powietrznej*. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947 (Wrocław : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 86 s. ; 21 cm. Wojsko
693. Nikulin W.J., *Strzelanie z czołga*, przeł. z ros. Bochenek i M. Odlewany. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 243, [4] s. ; 21 cm. Wojsko

694. Nisenson Jerzy, Mieczysław Siewierski: *Kodeks karny i prawo o wykroczeniach : komentarz, orzecznictwo, przepisy wprowadzające i związkowe*. Wyd. 6 uzup. do dn. 1 października 1947 r. Łódź : skł. gł. M. Ginter Księgarnia Wydawnictw Prawniczych, 1947 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 435 s. ; 21 cm. Prawo karne
695. Nonas Andrzej Narcyz, *Ćwiczenia, zabawy i gry terenowe : podręcznik metodyki i systematyki : dla nauczycieli oraz instruktorów PW i PRW*. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 170, [2] s. ; 21 cm. (Biblioteka Sportowa ; nr 6) Sport
696. Nowacki Tadeusz, *Osobny arkusz obserwacyjny : wprowadzenie teoretyczne*. Łódź : [s.n.], 1947 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 64, XII s. ; 21 cm. Psychologia
697. Nowacki Tadeusz, *Szkolnictwo zawodowe w nowej Polsce*. Łódź : „Poligrafika”, 1947 (Łódź : Druk. ul. Piotrkowska 104a). 55, [1] s. ; 18 cm. (Biblioteczka Zawodowa ; t. 1) Szkolnictwo zawodowe
698. Nożyczkowski Józef, *Szkolenie obsługi krosien angielskich z górnym biciem : podręcznik dla instruktorów*. Łódź : Naukowo-Badawczy Inst. Włókiennictwa, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 184, [1] s. ; 21 cm. Włókiennictwo
699. *Od Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego do Rządu Jedności Narodowej*. Wyd. 2. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 71, [1] s. ; 22 cm. Historia Polski XX w. ; Polska
700. Olicki Lejb, *Der mentsz wet gut zajn : (bajki)*, okł. proj. H. Hecgtkopf. Łódź : „Dos Naje Lebn”, 1947 (Łódź : Druk. nr 10). 96 s. ; 19 cm. (Mała Biblioteczka) Literatura żydowska XX w.
701. Ossowski Stanisław, *Zagadnienie więzi regionalnej i więzi narodowej na Śląsku Opolskim*. Łódź : [s.n.], 1947 ([Łódź] : Zakł. Graf. „Społem”). S. 73–124, 24 cm. Społeczeństwo
702. Otto Edward Arnold, *Geometria wykreślna*. Cz. 2. Łódź : [s.n.], 1947 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). [1], 136, [1] s. ; 29 cm. (Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej ; 44) Geometria wykreślna ; Podręczniki akademickie
703. Palfai Janos, *Piłka nożna*, [przekł. z węg. dokonał z upoważnienia aut. Witold Wieromiej ; słowo wstępne Maksymilian Sznajder]. [Łódź] : Gł. Księg. Wojsk., 1947. 322, [2] s. ; 21 cm. Piłka nożna ; Sport ; Podręczniki
704. Panas Boguchwał, *Harcerz w służbie zdrowia*. Łódź : „Czuj-Czyn” Spółdz. Harcerska, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 147 s. ; 20 cm. Harcerstwo ; Ratownictwo medyczne
705. Pawłowski Leszek Kazimierz, *Sur la biologie du cystobranche fasciatus (Kollar)*. Łódź : sgł. Gł. Księgarnia Wojskowa, 1947 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 16 s. ; 21 cm. (Łódzkie Tow. Nauk., Wydział III, nr 1) Pijawki

706. Pełka-Peliński Stanisław: *Opowieści i legendy* : (antologia), zebr. i słowem wstępnym poprzedził Stanisław Pełka-Peliński. Łódź : Wydaw. „Kultura Polska”, 1947 (Pabianice : Druk. Państw.). 205, [1] s. ; 21 cm. (Biblioteczka Kultury Polskiej) Opowiadania polskie XX w. ; Antologie
707. Petersowa Zofia, *Odwet* : *opowieści okupacyjne*. Łódź : Księgarnia Naukowa, 1947 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 139 s. ; 22 cm. Powieść polska XX w.
708. Pietkun Witold, *Rozum i wiara. 2, Źródła nauki objawionej i norma wiary*. Łódź : [s.n.], 1947 (Zduńska Wola : Druk. „Orion”). 56, [3] s. ; 22 cm. (Wykłady Wyższej Wiedzy Religijnej przy Duszpasterstwie Akademickim w Łodzi ; R. 1, z. 1) Katolicyzm
709. Piętaś Stanisław, *Linia ognia* : *poezje*. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 92, [2] s. ; 21 cm. Poezja polska XX w.
710. Piętaś Stanisław, *Młodość Jasia Kunefala* : *powieść*, okł. proj. Henryk Tomaszewski. Wyd. 3 na nowo oprac. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 191, [3] s. ; 22 cm. Powieść polska XX w.
711. *Piotrowski Jan, *Od poranka do wieczora* : *parawanik wielobarwny*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska XX w.
712. Pisarski A., *Krótki zarys fizyki* : *wzory – twierdzenia*. Wyd. 2. Łódź : St. Jamiołkowski i T.J. Evert sp. z o.o., 1947 ([Łódź] : Zakł. Graf. Społem). 143, [1] s. : rys. ; 17 cm. Matematyka ; Fizyka
713. Plechanow Jerzy, *O roli jednostki w historii*. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 58, [2] s. ; 21 cm. (Biblioteka Socjalizmu Naukowego) Materializm historyczny
714. Płażewski Jerzy, *Druga wojna światowa* : *chronologiczne zestawienie zdarzeń od Monachium do Poczdamu 28.11.1938 – 2.8.1945*. Łódź : „Poligrafika”, 1947. 252, [3] s. ; 21 cm. Wojna 1939–1945 r.
715. Płażewski Jerzy, *Fotografowanie nie jest trudne*, okł. proj. Paweł Świątkowski. Łódź : „Poligrafika”, 1947 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 220 s., 16 k. tabl. ; 25 cm. (Wiedza i Sztuka ; 1) Fotografia
716. Pocek Jan, *Zgrzebne pieśni*. Łódź : Ludowy Inst. Wydaw., 1947. 32, [1] s. ; 21 cm. Poezja polska XX w.
717. *Polak w Anglii. Łódź : Księg. Odrodzenie [1947]. Język angielski ; Podręczniki
718. *Potępienicy* : *sąd wieków nad Niemcami* : *antologia*, zebr. i oprac. Antoni Trepiński ; okł. Zygmunta Lorenca. Łódź : Księgarnia Ludowa T. Lemański, 1947 (Gniezno : druk. „Lech” p.z.p.). 543, [3] s. ; 25 cm. Wojna 1939–1945
719. Prenant Marcel, *Darwin*, przeł. Adam Czartkowski. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 288, [2] s. ; 21 cm. Darwin Charles ; Biografie
720. Priestley John Boynton, *Trzej panowie w cywilu*, autoryz. przekł. Melanii Wassermanówny. Łódź : [nakł. SW „Książka”], 1947 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 216 s. ; 21 cm. Powieść angielska XX w.

721. *Program wykładów i skład osobowy na Wydziałach: Mechanicznym, Elektrycznym, Chemicznym i Włókienniczym na rok akad. 1947/48*, Politechnika Łódzka. Łódź : Politechnika Łódzka, 1947 (Łódź : Druk. „Czytelnik” nr 4). 57 s. : err. ; 21 cm. Politechnika Łódzka ; Programy nauczania dla szkół wyższych
722. Przemski Leon, *Rzeczy, kraje, obyczaje : obrazki z dziejów cywilizacji*, [okł. proj. Stefan Bernaciński]. Wyd. 2 przejr. i popr. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 283, [5] s. ; 26 cm. Kultura
723. *Przemysł papierniczy. Centralny Zarząd i Centrala Zbytu Przemysłu Papierniczego, Łódź*. Łódź : [s.n., 1947] (Łódź : Druk. Polska). [2], 11, [1] s. ; 20 cm. Papiernictwo
724. *Przemysł papierniczy. Centralny Zarząd i Centrala Zbytu Przemysłu Papierniczego, Łódź*. [Łódź : s.n., 1947] ([Łódź] : Druk. Polska). 7, [1] s. ; 20 cm. Papiernictwo
725. *Przepisy sanitarno-higieniczne w wojsku*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Warszawa] ; Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 86, [6] s. : err. ; 17 cm. Wojsko
726. Przyłęcki Stanisław Jan, *Podręcznik chemii fizjologicznej*. [Z. 1], przejr. i uzup. przez grono autorów pod red. A. Dmochowskiego. Łódź : Księgarnia Ludowa T. Lemański, 1947. 192 s. ; 25 cm. Biochemia ; Podręczniki akademickie
727. Puszkina Aleksander, *Dramaty*, przełożył Seweryn Pollak ; [przerzywniki rys. Mieczysław Piotrowski ; okł. proj. Stefan Bernaciński]. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 251, [3] s., [1] k. tabl. ; 24 cm. Dramat rosyjski XIX w.
728. Puszkina Aleksander, *Fontanna Bachczysaraju i inne drobne utwory*, przeł. Kazimierz Chyliński. Łódź : „Poligrafika”, dr. 1947 (Toruń : Zakł. Graf. pod zarz. państw.). 51, [1] s. ; 22 cm. (Na Słowiańskim Parnasie : cykl poetycki, 2) Poezja rosyjska XIX w.
729. Puszkina Aleksander, Tiutczew Fiodor Iwanowicz, *Wybór liryk*, w przekł. Tadeusza Stępniewskiego ; przedm. K.W. Zawodzińskiego. Łódź : Wydaw. W. Bąka 1947 (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 81 s., [2] k. tabl. ; 22 cm. Poezja rosyjska XIX w.
730. Radlińska Helena, *Wyniki badań nad walką o duszę ludu (1864–1913)*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1947 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 8 s. ; 22 cm. Świadomość społeczna
731. Raszal Aharon, *Mój towarzysz : czytanki dla dzieci żydowskich*. Cz. 2, il. Henryk Hechtkopf. Łódź : Wydawnictwo Komitetu Centralnego Organizacji „Hechaluc-Pionier” w Polsce, Wydział Kulturalno-Oświatowy, 1947. 48 s. : il. ; 21 cm. Język jidysz ; Podręczniki dla szkół podstawowych
732. Raszal Aharon, *Poznaj język*. Z. 1, *1000 słów hebrajskich*. Łódź : Wydawnictwo Komitetu Centralnego Organizacji „Hechaluc-Pionier” w Polsce, Wydział Kulturalno-Oświatowy, 1947 ([Łódź] : Druk. Państw. nr 10). 71, [1] s. : il. ; 17 cm. Język hebrajski

733. Rataj Maciej, *Wskazania obywatelskie i polityczne*, wybrał i oprac. Józef Gójski. Łódź : Spółdz. Wydaw. „Prasa Chłopska”, [1947]. 1 s. ; 21 cm. Polityka ; Źródła historyczne
734. Rej Mikołaj, *Wybór pism*, oprac. Stanisław Adamczewski. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 144, [2] s. ; 17 cm. (Biblioteka Pisarzy Polskich i Obcych ; 1) Literatura polska XVI w.
735. Romankówna Mieczysława, *Orzeszkowa a literatura rosyjska*, Łódzkie Tow. Naukowe. Łódź : z zasiłku Min. Oświaty, 1947 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). [2], 5 s. ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Orzeszkowa Eliza
736. *Rozważania młodzieży katolickiej*, słowo wstępne Michał Klepacz ; [okł. proj. Wojciech Sieciński]. Łódź : [s.n.], 1947 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 78, [1] s. ; 21 cm. Katecheza ; Katolicyzm
737. Różycki Feliks, *Paludina diluviana i jej stratygrafia*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1947 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 2, [3] s. ; 22 cm. Paleontologia
738. Rutkiewicz Maria, *Roman Zambrowski : więzień sanacji, żołnierz, działacz partyjny*. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź ; Druk. „Książka”). 30 s. ; 21 cm. Biografie ; Zambrowski Roman
739. Rutkowski Jerzy, *Chirurgia*. T. 1, z. 1, [przedm. Z. Radliński]. Wyd. 2 popr. i uzup. Łódź : Księgarnia Ludowa T. Lemański, 1947 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 208 s., [1] k. tabl. ; 25 cm. Chirurgia ; Podręczniki akademickie
740. Rychliński Stanisław, *Lustracje społeczne*. Łódź : Pol. Inst. Służby Społ., [1947] (Warszawa ; Zakł. Salezjański. Dział Grafiki). 109, [2] s. ; 20 cm. (Biblioteka Służby Społecznej ; 2) Socjologia
741. Saavedra Cervantes Miguel de, *Don Kichot z Manczy*, oprac. i il. Jan Marcin Szancer. Łódź : Łódzki Instytut Wydawniczy, 1947 (Łódź : Druk. : Łódzkiego Inst. Wydaw.). III, 150 s. : il. ; 24 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
742. Sacharewicz Henryk, *Zbiór schematów elektrotechnicznych*. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 174, [1] s. ; err. ; 17 cm. Elektrotechnika
743. *Saloni Juliusz, *Stanisław Wyspiański : życie i dzieła*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Wyspiański Stanisław ; Biografie
744. Sandauer Artur, *Śmierć liberała : opowiadania*. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 185, [1] s. ; 21 cm. Opowiadania polskie XX w.
745. Sawrymowicz Eugeniusz, Trzynadłowski Jan, *Poradnik metodyczny do wypisów polskich dla kl. VI szkoły podstawowej Jerzego Kreczmona i Juliusza Saloniego „Na przelomie”*. Łódź : „Poligrafika” 1947 (Wąbrzeźno : Druk. p.z.p.). 46, [2] s. ; 21 cm. Język polski ; Nauczanie
746. Sawrymowicz Eugeniusz, Trzynadłowski Jan, *Poradnik metodyczny do wypisów polskich dla kl. VII szkoły podstawowej Jerzego Kreczmona i Juliusza Saloniego „Na przelomie”*. Łódź : „Poligrafika” 1947 (Wąbrzeźno : Druk. p.z.p.). 46, [2] s. ; 21 cm. Język polski ; Nauczanie

747. Sawrymowicz Eugeniusz, Trzynadlowski Jan, *Poradnik metodyczny do wypisów polskich dla kl. VII szkoły podstawowej Jerzego Kreczmara i Juliusza Saloniego „Nad poziomy”*. Łódź : „Poligrafika”, 1947. 44, [4] s. ; 21 cm. Podręczniki szkolne ; Język polski
748. Sawrymowicz Eugeniusz, Trzynadlowski Jan, *Poradnik metodyczny do wypisów polskich dla kl. VI szkoły podstawowej Jerzego Kreczmara i Juliusza Saloniego „Nad poziomy”*. Łódź : „Poligrafika”, 1947. 46, [2] s. ; 21 cm. Podręczniki szkolne ; Język polski
749. Schabowski Czesław, *Tama : powieść*, [oprac. graf. St. Brzęczkowski]. Łódź : St. Jamiołkowski i T.J. Evert, 1947 (Toruń : Zakł. Graf. p.z.p.). 259 s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
750. *Scott Wolter, *Rob Roy : powieść historyczna z XVIII w.*, przedm. A. Tretiaka, tł. T. Świdorska. Warszawa, Łódź : „Książka”, 1947. 509 s. Powieść angielska XIX w.
751. Secomski Kazimierz, *Rynek ubezpieczeniowy : 2 wykłady*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, 1947. 20 s. ; 30 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ubezpieczenia
752. Selen Ludwik, *Ekonomia polityczna : szkic wykładu*. Łódź : Spółdz. Wydaw. „Ingos”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 256 s. : err. ; 25 cm. Ekonomia ; Podręczniki akademickie
753. Selmer Ågot Gjems, *Nad dalekim cichym fiordem : powieść dla młodzieży*, [przekł. Janiny Mortkowiczowej]. Wyd. 3. Łódź : „Książka”, [1947] (Wrocław : Zakł. Graf. SW „Książka”). 129, [1] s. ; 19 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa norweska
754. Sewer (Ignacy Maciejowski), *Matka : powieść z życia ludu*. Łódź : Wydaw. W. Bąka, [1947] (Wrocław : Państ. Zakł. Graf. nr 2). 175, [1] s. ; 22 cm. (Dzieła. Wyd. zbiorowe) Powieść polska XIX w.
755. Siewierski Mieczysław, *Mały kodeks karny w nowym brzmieniu*. Łódź : SW „Prawo”, 1947 (Częstochowa : Druk. Państ. nr 1). 192 s. ; 21 cm. (Biblioteka Komentarzy ; nr 3) Prawo karne
756. Sinclair Upton Beall, *Król Węgiel : powieść osnuta na tle wydarzeń w zagłębiu węglowym w Colorado*, tł. Antonina Sokolicz ; [okł. proj.] S. Bernaciński. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 461, [1] s. ; 22 cm. Powieść amerykańska XX w.
757. *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1946–47*, Uniwersytet Łódzki ; [okł. proj. Eugeniusz Zdun]. Łódź : [s.n.], 1947 (Łódź : Zakł. Druk.-Introlig. SW „Książka”). 89 s. ; 24 cm. Programy nauczania dla szkół wyższych ; Uniwersytet Łódzki
758. Skoczek J., *Stosunki kulturalne Polski z zachodem w XV wieku*. Łódź : „Poligrafika”, [1947?]. (Kultura Polska i Obca) Kultura
759. *Skrót klasyfikacji dziesiątej : oprac. dla celów dydaktycznych na podstawie: Classification Cimale universelle, ed. Complète, t. 1–4 (Bruxelles 1927–1933) oraz Skrótu klasyfikacji dziesiątej (Warszawa 1938)*, zest. Pelagia

- Girwicówna ; Państwowy Instytut Książki. Łódź : [s.n.], 1947 (maszynopis powielany). 21 s. ; 26 cm + 2 dod. : 1948. 5 s. Klasyfikacja dziesiąta ; Podręczniki
760. *Skupieński Franciszek Ksawery, *Produkty działalności twórczej komórki roślinnej*. Łódź : nakł. Koła Przyrodników Stud. UŁ, 1947. Botanika ; Podręczniki akademickie
761. Skwarczyńska Stefania, *Projekt słownika rodzajów literackich*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1947 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). [2], 4 s. ; 22 s. Literaturoznawstwo ; Słowniki
762. Skwarczyńska Stefania, *Z teorii literatury : cztery rozprawy*. Łódź : „Poligrafika”, 1947 (Pabianice : Druk. Państ.). 172 s. ; 21 cm. (Monografie Literackie „Poligrafiki”. Seria B) Literaturoznawstwo
763. *Słomczyński Maciej, *Bajka o kogucie*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
764. *Słomczyński Maciej, *Domek z bajki*, Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
765. Słomczyński Maciej, *Kuźnia w lesie*, il. Wacław Lipiński. Łódź : „Poligrafika”, 1947 (Wrocław : Państ. Zakł. Graf. nr 4). [6] k. : il. ; 24 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
766. Słomczyński Maciej, *Łądujemy 6 czerwca*, [obwol. proj.] R. Szałas. Łódź : Księgarnia Naukowa, 1947 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 276, [2] s. ; 22 cm. Powieść polska XX w.
767. Słomczyński Maciej, *Leśna szkoła*, il. Wacław Lipiński. Łódź : „Poligrafika”, 1947 (Wrocław : Państ. Zakł. Graf. nr 4). [6] k. ; 24 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
768. Słomczyński Maciej, *Makówka z Milanówka*, il. R. S. Łódź : „Poligrafika”, 1947 (Wrocław : Państ. Zakł. Graf. nr 4). [6] k. : il. ; 33 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
769. *Słomczyński Maciej, *Nieproszeni goście*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
770. Słowacki Juliusz, *O Janku, co psom szyl buty : bajka*, il. Józefa Wiśniewskiego. Łódź : Wydawnictwo F. Owczarek, [1947] (Łódź : Druk. Piotrkowska 104a). 11, [1] s. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
771. *Słowo o pułku Igora, z tł. A. Majkowa przeł. Kazimierz Chyliński. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Poezja staroruska XII w.
772. Słupecki Tadeusz, *Czerwony kapturek*, il. Julian Książek. Łódź : „Kolumna”, [1947] (Łódź : Druk. Państ. nr 1). [6] k. : il. ; 23 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
773. Słupecki Tadeusz, *Jaś i Małgosia : wiersze...*, il. Julian Książek. Łódź : „Kolumna”, [1947] (Łódź : Druk. Państ. Zakł. nr 1). [6] k. ; 23 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
774. Słupecki Tadeusz, *Kot w butach : wiersze*, il. Julian Książek. Łódź : „Kolumna”, [1947] (Łódź : Druk. Państ. Zakł. nr 1). [6] k. ; 23 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska

775. Słupecki Tadeusz, *Tomcio Paluch : wiersze*, il. Julian Książek. Łódź : „Kolumna”, [1947] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. nr 1). [6] k. ; 23 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
776. Smolarski Mieczysław, *Pogodny świątek*. Łódź : „Poligrafika”, 1947 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 32 s. ; 19 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
777. Sojecki Stanisław, Stefański Stefan, *Chłopcy z lasu : powieść*, [obwol. proj. Paweł Świątkowski]. Łódź : „Poligrafika”, 1947 (Toruń : Zakł. Graf. p.z.p.). 261, [3] s. ; 22 cm. Powieść polska XX w.
778. Sowiński Wacław, *Rozpoznanie saperskie : podręcznik do użytku wszystkich rodzajów broni*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 161, [2] s., [1] k. tabl. ; 21 cm. Wojsko
779. Spiegel Isaiah, *Malchus geto : (noweln)*, [hile gecajchnt fun H. Hechtkopf]. Łódź : „Dos Naje Lebn”, 1947 (Łódź : Druk. Państw. Nr 10). 95, [1] s. : il. ; 18 cm. (Klejne Bibliotek ; nr 1) Literatura żydowska XX w.
780. *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Kolonii i Półkolonii w Łodzi : sezon letni 1946 od 1.IV.1946 do 16.IX.1946*. [Łódź : s.n. 1946] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. nr 1). 24 s. : il. ; 21 cm. Sprawozdania ; Akcja socjalna
781. *Sprawozdanie Zarządu Głównego Zw. Zaw. Robotników i Pracowników Przemysłu Włókienniczego w Polsce : za okres lat 1945, 1946 i 1947*. Łódź : Zarz. Gł. Zw. Zaw. Robotn. i Prac. Przem. Włókien. w Polsce, 1947 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 205 s. ; 20 cm. Sprawozdania ; Związki zawodowe
782. *Sprawozdanie Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Poligraficznego w Polsce, Okręg Łódź, z działalności na 40-ty rok istnienia 1946 / [okł. proj. Henryk Dobrowald]*. [Łódź] : Zw. Zaw. Prac. Przem. Polier. w Polsce. Okręg Łódź, [1947] (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 59, [1] s. ; 21 cm. Sprawozdania ; Związki zawodowe
783. *Stalin Józef, *Zagadnienia leninizmu*. [Warszawa], Łódź : „Książka”, 1947. 564 s. : il. Marksizm
784. *Statut Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Włókienniczego w Polsce*, Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Włókienniczego w Polsce. Łódź : [s.n.], 1947 (Łódź : Druk. nr 4 SW „Czytelnik”). 30, [1] s. ; 14 cm. Statuty ; Związki zawodowe
785. Stieber Zdzisław, *Problem językowej i etnicznej odrębności Podhala : odczyt wygłoszony na dorocznym Zebraniu Uroczystym Ł.T.N. dnia 8 grudnia 1946 r.* Łódź : [s.n.], 1947 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 19 s. ; 21 cm. (Odczyty / Łódzkie Tow. Nauk. ; nr 1) Językoznawstwo
786. Stolarzewicz Ludwik, *Antologia 120-u : wiersze na obchody, uroczystości i rocznice*, zebrał i oprac. Adam Galiński [pseud.]. Wyd. 2, okł. proj. Paweł Świątkowski. Łódź : „Poligrafika”, 1947 (Wrocław : Druk. Państw. nr 1). 366, [1] s. ; 25 cm. (Antologie „Poligrafiki” ; 3) Poezja polska ; Antologie

787. *Stolarzewicz Ludwik, *Tablice synchronistyczne do dziejów kultury polskiej*. Łódź : „Poligrafika”, [1947?]. Kultura
788. Stommówna Aniela, *Jak kochać Jezusa : książka do nauki religii rzymsko-katolickiej dla 2 kl. szkoły powsz.*, Katecheta. Łódź : K. Rutski, [impr. 1947] (Pabianice : Druk. Państw.). 102, [2] s. ; 21 cm. Katolicyzm ; Podręczniki dla szkół podstawowych
789. *Sygetyński Antoni, *Na skałach Calvados*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Powieść polska XIX w.
790. Szancer Jan Marcin, *Rachunki dziecięce*. [Łódź] : Łódzki Instytut Wydawniczy, [1947] (Łódź : Zakł. Graf. RSW „Prasa”). [12] k. ; 20 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
791. Szelburg-Zarembina Ewa, *Jak Paździorek budził serca w ludziach*, il. Maria Mackiewiczówna. Łódź : Łódzki Inst. Wydawniczy, 1947 (Łódź ; Druk Łódzkiego Inst. Wydaw.). 22 s. ; 24 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
792. Szelburg-Zarembina Ewa, *Po nitce do kłębka*, il. Anna Biernacka. [Łódź] : Łódzki Instytut Wydawniczy, 1947 (Łódź : Druk. : Łódzkiego Inst. Wydaw.). 32 s. : il. ; 32 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
793. *Szewczenko Taras, *Poezje wybrane*, ze wstępem i obj. Adama Galińskiego [pseud.], w tł. Władysława Syrokomli, Leonarda Sowińskiego i in. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Poezja rosyjska XIX w.
794. Szewczenko K.W., *Pluton czołgów w zasadniczych rodzajach walki broni połączonych*, [tł. ros. ; przedm. Mostowienko] ; rys. wyk. Zbigniew Adamczyk ; [okł. proj.] Jackowski. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947 (Wrocław : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 297, [5] s. [3] k. tabl. : err. ; 21 cm. Wojsko
795. Sznacer Marcin, *Co w trawie piszczy*. Łódź : Łódzki Inst. Wydawniczy, 1947. 16 s. ; 15 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
796. Szubert Waclaw, *Konstanty Krzeczkowski jako polityk społeczny*. [Łódź] : Pol. Inst. Służby Społ., [1947] (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 38, [1] s. ; 21 cm. Polityka społeczna ; Kzeczkowski Konstanty
797. Szuman Jerzy, *Wskazówki dla hodowcy królików*, Wydawnictwo Centrali Skór Surowych. Łódź : Wydawnictwo Centrali Skór Surowych, 1947 (Łódź : Druk. nr 6 SW „Wiedza”). 93, [14] s. ; 21 cm. Drobnny inwentarz ; Zootechnika
798. Świrszczyńska Anna, *O szewcu warszawskim*, il. Antoni Uniechowski. [Łódź] : Łódzki Instytut Wydawniczy, [1947]. [1], 24, [1] s. : il. ; 31 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
799. Tarłowska Irena, *Łódź w walce o wolność*, okł. proj. Aleksander Bernaciński. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 137, [2] s., [1] k. tabl. : mapa ; 21 cm. (Materiały do Historii Polskiej Partii Robotniczej) Polityka ; PPR
800. *Tarnawska, *Tajemnica*. Łódź : Księg. Odrodzenie [1947]. Powieść polska XX w.

801. Tarnowska Barbara, *Tajemnica Janki : powieść dla młodzieży*, okł. rys. Paweł Świątkowski. [Łódź] : nakł. Księg. „Odrodzenie”, 1947. 195, [2] s. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
802. *Taszycki Witold, *Nasza mowa ojczysta*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Język polski
803. *Terenoznawstwo*, [oprac. Kazimierz Engwert i Franciszek Nowicki]. Wyd. 2 popr. i uzup. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1946. 149, [7] s., XXVIII s. tabl. : fot., map., rys., schem., szkic., err. ; 21 cm. Wojsko
804. *Tisza beaw (dzień żałoby narodowej)*. Łódź : Wydawnictwo K. N. Ruchu Chalucowego Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba, [1947] (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 32 s. ; 21 cm. (Nasza Biblioteczka ; nr 16) Judaizm ; Święta
805. *Tok i wyniki prac Instytutu 1946/47*, Państwowy Instytut Książki. Łódź : [s.n.], 1947 ([Łódź] : Zakł. Druk.-Introl. SW „Książka”). 5, [1] s. ; 21 cm. Państwowy Instytut Książki
806. Tołstoj Aleksy, *Czarne złoto*, przeł. Waclaw Rogowicz. [Warszawa] ; Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 398, [1] s. ; 22 cm. Powieść rosyjska XX w.
807. Tołstoj Lew, *Hadzi-Murat*, tł. Jan Dąbrowa ; [okł. proj.] R. Brudzewski. Łódź : Wydaw. W. Bąka, [1947] (Wrocław : Państ. Zakł. Graf. nr 2). 224 s. ; 21 cm. (Biblioteka Arcydzieł Powieści Rosyjskiej ; t. 1) Powieść rosyjska XIX w.
808. Tomasz à Kempis, *O naśladowaniu Chrystusa ksiąg cztery*, przekł. (z łac.) St. F. Michalskiego ; wstęp St. F. Michalski. Wyd. 2 przejr. Łódź : K. Rutski, 1947 (Płock : Druk. Państ.). XXIII, 296 s. ; 18 cm. (Biblioteka Humanisty ; 1) Katolicyzm
809. Topolniak K., *Dalekopis St-35*. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 136 s. ; 20 cm. Wojsko
810. Truchim Stefan, *Wzajemne stosunki pijarów i Komisji Edukacji Narodowej : autoreferat z pracy spalonej w czasie powstania warszawskiego*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1947 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 8 s. ; 22 cm. Szkolnictwo ; Zakony męskie
811. Turgeniew Iwan, *Ojcowie i dzieci*, tł. Jan Dąbrowa ; [okł. proj.] R. Brudzewski. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1947 (Wrocław : Państ. Wrocławskie Zakł. Graf. Okręg Północ). 271 s. ; 21 cm. (Biblioteka Arcydzieł Powieści Rosyjskiej ; nr 3) Powieść rosyjska XIX w.
812. Twain Mark: *Księżę i żebrak : powieść dla młodzieży*. Łódź : Łódzki Inst. Wydaw., 1947 (Łódź : Druk. Łódzkiego Instytutu Wydawniczego). 342, [1] s. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa angielska
813. *Tymczasowa instrukcja o naprawie sprzętu taborowo-gospodarczego*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 32 s. ; 21 cm. Wojsko
814. Tymiński Stefan, *Podstawowe wiadomości o ubezpieczeniach społecznych w Polsce : 4 wykłady*. Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, 1947. 42 s. ; 30 cm. (Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne) Ubezpieczenia

815. Tynianow Jurij, *Puszkina : powieść*. [Wyd. 2]. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 418, [1] s. ; 21 cm. Powieść rosyjska XX w.
816. Ułaszyn Henryk, *Pochodzenie etniczne nazwy Ukraińiec*. Łódź : sgl. Gł. Księg. Wojskowa, 1947. 14 s. ; 22 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wyd. 1 ; nr 1) Językoznawstwo
817. Ułaszyn Henryk, *Przedmioty klasyczne w szkole : (na marginesie „Uwag” Gustawa Przychockiego)*. Łódź : [s.n.], 1947 (Łódź : Druk. Zakł. Graf. SW „Książka”). S. [2], 29–48, 193–207 ; 24 cm. Programy nauczania
818. *Uzupełnienie do instrukcji budowy przepraw ze sprzętu parków pontonowych NLP, DMP-4 i N-2-P-41*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947 (Wrocław : Druk. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 93, [1] s. ; 20 cm. Wojsko
819. *Vademecum elektrotechnika : zbiór tablic, wykresów, wzorów i przykładów obliczeniowych z objaśnieniami i rysunkami, ze specjalnym uwzględnieniem elektrotechniki*. Wyd. 1, pod red. L. Nowakowskiego. Łódź : Księgarnia Wydaw. J. Zieliński, 1947 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 351, [1] s. : il., err. ; 24 cm. Elektrotechnika ; Encyklopedie
820. *Vademecum lekarza praktyka*, oprac. T. Chęciński [et al.] ; Lekarska Spółdzielnia Pracy. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 715 s. ; 17 cm. Encyklopedie ; Medycyna
821. Verne Jules, *Piętnastoletni kapitan : powieść*, [il. Zofia Fiałkowska]. Łódź : Łódzki Inst. Wydawniczy, 1947. 284, [2] s., 6 k. tabl. ; il. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa angielska
822. Wasilewska Wanda, *Ojczyzna : powieść*. Wyd. nowe. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź : Druk. SW „Książka”). 275, [1] s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
823. *Waśniewski Jan., *Ognie w pirytach*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Powieść polska XIX w.
824. *Wierziński Maciej, *Wiosna Ludów*. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Powieść polska XX w.
825. Wierziński Maciej, *Syn kresów : powieść historyczna*, [okł. proj.] J. Wiśniewski. Łódź : Wydaw. F. Owczarka, [1947], (Łódź : Druk. Piotrkowska 104a). 148, [3] s. ; 22 cm. Powieść polska XX w.
826. *Windakiewicz Stanisław, *Adam Mickiewicz : życie i dzieła*. Wyd. 2. Łódź : „Poligrafika”, [1947] Mickiewicz Adam ; Biografie
827. Wiśniewski Feliks Joachim, *La théorie des noyaux*. Łódź : [s.n.], 1947 (Łódź : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 12 s. ; 21 cm. (Łódzkie Tow. Nauk., Wydział III, nr 1) Fizyka jądrowa
828. Witecki Jan, *Prawo małżeńskie majątkowe : tekst z komentarzem*. Łódź : Spółdz. Wydaw. „Prawo”, 1947 (Łódź : RSW „Prasa”). 69 s. ; 20 cm. (Biblioteka Komentarzy ; nr 6) Prawo cywilne

829. Witekowa Stanisława, *Chemia analityczna : analiza jakościowa*. Łódź : Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej, 1947. [2], 345, [3], III s., [14] k. tabl. : err. ; 27 cm. (Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej ; 45) Chemia ; Podręczniki akademickie
830. Witekowa Stanisława, *Obliczenia stechiometryczne*. Łódź : [Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej], 1947 (Łódź : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). [2], 162, [3] s. ; 27 cm. (Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej ; 51) Chemia ; Podręczniki akademickie
831. *Wyrób jednostronnie gładkich papierów na papiernicy płaskiej*. Łódź : [s.n.], 1947 (Łódź : Zakł. Graf. J.K. Baranowskiego dzierz. Zw. Rew. Sp. RP). 28 s. ; 21 cm. (Wydawnictwa Centralnego Laboratorium Celulozowo-Papierniczego) Papiernictwo
832. *XI sprawozdanie Izby Rzemieślniczej w Łodzi za rok 1946*. Łódź : nakł. Izby Rzemieśl., 1947. [4], 128, [2] s. : tabele, err. ; 21 cm. Rzemiosło ; Sprawozdania
833. *XXI Zjazd Psychiatrów Polskich w Łodzi i Kochanówce dn. 24, 25 i 26 maja 1947 r.* [Łódź : s.n., 1947] (Łódź : Zakł. Graf. „Książka”). 13, [3] s. ; 20 cm. Psychiatria ; Zjazdy
834. *Z warsztatu autora filmowego*. [Łódź : P.P. „Film Polski”, 1947]. [49] k. ; 31 cm. Film
835. Zaczekiewicz Władysław, *Lotnictwo polskie w kampanii wrześniowej 1939 r.*, [przedm. Jerzy Kirchmayer]. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947. 289, [1] s., 3 mapy ; 21 cm. Kampania wrześniowa
836. Zagórski Jerzy, *Indie w środku Europy*. Łódź : „Książka”, 1947 (Łódź ; Druk. „Książka”). 144, [1] s. ; 21 cm. Eseje
837. Zak Abrahama, *Mit asz ojfn kop : (wiersze)*. Łódź : „Dos Naje Lebn”, 1947 (Łódź : Druk. nr 10). 91, [5] s. ; 19 cm. (Mała Biblioteczka) Literatura żydowska XX w.
838. *Zakres działania i obowiązki dowódcy saperów pułku podczas wojny*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1947 (Wrocław : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 59, [1] s ; 17 cm. Wojsko
839. Zawodziński Karol Wiktor, *Stulecie trójcy powieściopisarzy : studia nad społecznym i artystycznym znaczeniem dzieła Orzeszkowej, Prusa, Sienkiewicza*. Łódź : Wydaw. W. Bąka, [1947] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 111, [13] s. ; 31 cm. Literaturoznawstwo ; Orzeszkowa Eliza ; Prus Bolesław ; Sienkiewicz Henryk
840. Ziemecki Stanisław, Dmochowski Aleksander, *Pierwsze wiadomości z fizyki i chemii : dla 5-jej kl. szkoły podstawowej*, dostosowała do nowego programu A. Filipkowska ; rys. Eugeniusz Dmochowski. Łódź : K. Rutski, 1947 (Płock : Druk. Państw.). 207, [1] s. : il. ; 21 cm. Fizyka ; Chemia ; Podręczniki dla szkół podstawowych
841. **Z poezji Jugosłowian*, układ, objaśnienia, wstęp Adam Galiński [pseud.]. Łódź : „Poligrafika”, [1947]. Poezja jugosłowiańska ; Antologie

842. *Zyngt mit unz : zbiór pieśni żydowskich*. Łódź : Klub Ludowy, 1947 (Łódź : Druk nr 10). 8 s. ; 20 cm. Poezja żydowska XX w.
843. Żarnowski Ludwik, *Wstęp do hutnictwa*. Łódź : [Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej], 1947 (Łódź : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). [2], 188 s., [2] k. tabl. : il. ; 27 cm. (Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej ; 36) Hutnictwo ; Podręczniki akademickie
844. Żurek Witold, *Mały podręcznik włókiennika*. Łódź : Naukowo-Badawczy Inst. Włókiennictwa, 1947 (Łódź : Druk Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 139, [3] s., 9 k. tabl. ; 15 cm. (Biblioteka Włókiennika) Włókiennictwo
845. Żygulski Zdzisław, *Legenda o Don Juanie w literaturze czterech stuleci*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1947 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 2, [4] s. ; 22 cm. Literaturoznawstwo

1948

846. *40-lecie Łódzkiego Klubu Sportowego 1908–1948 : jednodniówka*, Łódzki Klub Sportowy. Łódź : „Wiedza”, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 116, [11] s. ; 24 cm. Łódzki Klub Sportowy ; Jednodniówki
847. *7 spis wydawnictw Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw. i Głównej Księgarni Wojskowej : na dzień 1 lutego 1948 r.*, Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw. [Łódź : s.n.], 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 37, [3] s. ; 20 cm. Katalogi wydawnicze
848. Abdański Adam, *Urologia : zarys kliniki chorób układu moczowego i przydatków męskich : dla lekarzy i studentów*. T. 1, z przedm. Mariana Stefanowskiego. Łódź : Sekcja Wydaw. Koła Medyków Uniwersytetu Łódzkiego, 1948 (Łódź : Druk. nr 6 SW „Wiedza”). IX, [4], 277 : tab. ; 21 cm. Urologia ; Podręczniki akademickie
849. Adler Alfred, *Znajomość człowieka*, [tł. Janiny Buchholtzowej (Bukolskiej)]. Łódź : S. Jamiolkowski i T.J. Evert, 1948 (Bydgoszcz : Druk. Polska SW „Zryw”). 268, [4] s. ; 21 cm. Psychologia
850. *Akademik w „Służbie Polsce” : jednodniówka poświęcona „SP”, wydana przez AZWM „Życie”, ZNMS, ZMW „Wici”, ZMD i KSW*. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 19, [1] s. ; 23 cm. Powszechna Organizacja Służba Polsce ; Jednodniówki
851. Aszendorf Izrael, *Der melekh Shaul : historishe tragedie*, hile gecajchnt I. Rajzman. Lodz : „Yidish bukh”, 1948 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 85 [3] s. ; 22 cm. Dramat żydowski XX w.
852. Aścik Kazimierz, Krajewski Waław, *Co każdy włókniarz wiedzieć powinien o bezpieczeństwie pracy*, przedm. A. Żebrowski. Łódź : Centr. Zarząd Przem. Włókien. (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 85, [2] s. : tablice ; 21 cm. Włókiennictwo ; Bhp
853. Aścik Kazimierz, *Wskazówki dla referentów bezpieczeństwa i higieny pracy*. Łódź : Centralny Zarząd Przemysłu Włókienniczego, 1948 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 49, [1] s. ; 22 cm. Bhp
854. Bagiński Stefan, *Podstawy histologii z uwzględnieniem biochemii i fizjologii*. Cz. 1, *Cytologia i histologia ogólna*. Łódź : Koło Med. Stud. Uniw. Łódzkiego, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 144 s. ; 21 cm. Histologia ; Podręczniki akademickie
855. Bagiński Stefan, *Powstawanie człowieka : rozwój człowieka rodowy i osobniczy*, [okł. proj.] Jan Mucharski. Łódź : „Kolumna”, [1948] (Jelenia Góra : Państw. Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 110 s. ; 17 cm. (Biblioteka Dbaj o Zdrowie) Ewolucja

856. Baranowski Bohdan, *Najdawniejsze polskie przekłady z literatury orientalnej*, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział w Łodzi. [Łódź] : „Polonista”, [1948] ([Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.). 18 s. ; 22 cm. Literatury orientalne
857. Baranowski Bohdan, Piątowski Józef, *Dokumenty chłopskiej doli*. Łódź : „Poligrafika”, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 275, [2] s. ; 20 cm. (Kultura Polska i Obca) Chłopi ; Źródła historyczne
858. Baranowski Bohdan, *Polska a Tatarszczyzna w latach 1624–1629*. Łódź : [s.n.], 1948 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 134 s. ; 22 cm. (Prace Wydziału II Nauk Historycznych i Społecznych – Łódzkie Tow. Nauk., 0208–4201 ; nr 1) Historia Polski XVII w. ; Tatarzy
859. Baziński Aleksander, *Prawo spadkowe : komentarz*. Łódź : Spółdz. Wydaw. „Prawo”, 1948 (Łódź : Państw. Łódzkie Zakł. Graf., Zakł. Gł.). 340 s. ; 21 cm. (Biblioteka Komentarzy i Podręczników ; nr 8) Prawo cywilne
860. Bąk Wojciech, *Dłonie z wiatru*. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1948 (Wrocław : Państw. Wrocł. Zakł. Graf., Okręg Póln.). 118, [1] s. ; 21 cm. Poezja polska XX w.
861. Bąk Wojciech, *Święty Franciszek*, [tł. utworów Świętego Franciszka pióra Leopolda Staffa]. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1948 (Wrocław : Państw. Wrocławskie Zakł. Graf., Okręg Pólnoc). 129, [5] s. ; 21 cm. Poezja polska XX w.
862. Bąk Wojciech, *Twarze : opowiadania*, [okł. proj.] R. Brudzewski. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1948 (Łódź : Państw. Łódzkie Zakł. Graf., Zakł. Gł.). 41, [6] s. ; 21 cm. Opowiadania polskie XX w.
863. Berthomieu André, *Zasady sztuki filmowej*, [przedm. Maurice Müller-Strauss ; przekł. z jęz. fr. dokonany w Instytucie Filmowym w Łodzi]. Łódź : Inst. Filmowy P.P. Film Polski, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 53, [3] s. ; 21 cm. Film
864. Biegański Jan: *Ziołolecznictwo : nasze zioła i leczenie się nimi*, przedm. Jan Muszyński. Wyd. 4 w oprac. popularnym dla wszystkich. Łódź : S. Jamiołkowski i T.J. Evert, 1948 (Bydgoszcz : Druk. Polska Spółdzielni Wydaw. „Zryw”). 268, [2] s. ; 21 cm. Rośliny lekarskie
865. Bielański Jerzy, *Podstawowe zagadnienia w literaturze polskiej*. Łódź : St. Jamiołkowski i T.J. Evert, 1948 (Toruń : Państw. Toruńskie Zakł. Graf.). [1], 188 s. ; 21 cm. Literaturoznawstwo
866. Bierzanek Remigiusz, *Zarys prawa spółdzielczego*. Wyd. 2 rozsz. i uzupeł. z uwzględnieniem ustaw z dn. 21 maja 1948 r. Łódź : „Prawo”, 1948 (Łódź : Druk offsetowy Zakł. Graf. RSW „Prasa”). 232, [2], IV s. ; 21 cm. (Biblioteka Komentarzy i Podręczników ; nr 7) Prawo spółdzielcze
867. *Bierzmowanie*. Łódź : Bratnia Pomoc Alumnom Seminarium Duchownego, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. J.K. Baranowskiego dzierz. Zw. Rew. Spółdz. RP). 15, [1] s., 2 k. tabl. ; 20 cm. Sakramenty ; Katolicyzm
868. Bornstein Benedykt, *Teoria absolutu : metafizyka jako nauka ścisła*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1948 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit. Wych. W.P.). 130, [1] s. ; 22 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział 1 ; nr 2) Filozofia

869. Bornsztajn Maurycy, *Wstęp do psychiatrii klinicznej : dla lekarzy, psychologów i studentów*. Wyd. 2 uzup. Łódź : Księgarnia Ludowa, 1948 (Gniezno : Druk. „Lech” p.z.p.). 374, [7] s., [4] k. tabl. ; 25 cm. Psychiatria ; Podręczniki akademickie
870. Bortnowski Władysław, *Opozycja przeciwko Skrzyneckiemu : z dziejów powstania listopadowego*. Łódź : [s.n.], 1948 ([Łódź?]) : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.) 18 s. ; 24 cm. Skrzynecki Jan Zygmunt ; Powstanie listopadowe
871. Bortnowski Władysław, *Rok 1848 w Wielkopolsce : (w stulecie „Wiosny Ludów”)*. Łódź : Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P. (Łódź ; Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 31, [1] s. ; 24 cm. Wiosna Ludów
872. Brykner Waclaw, *Ziemia, woda, nawóz : co każdy o tym wiedzieć powinien*, okł. proj. Waclaw Lipiński. Łódź : Polska Agencja Wydawnicza, dr. 1948 (Łódź : Druk. nr 4 SW „Czytelnik”). 37, [2] s. ; 21 cm. Rolnictwo
873. Brzechwa Jan, *ZOO*, il. J. M. Szancer. Łódź : „Prasa”, 1948 ([Łódź]) : Druk. RSW „Prasa”). [12] k. : il. ; 20 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
874. Brzeska Wanda Ewa, *Cztery pory roku : zima : wiersze*, rys. Julian Książek. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1948 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf., Zakł. Gł.). [6] k. ; 22 cm [parawanik] Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
875. Brzeska Wanda Ewa, *Egzotyczne zwierzęta : wiersze*, rys. Julian Książek. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1948 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf., Zakł. Gł.). [6] k. ; 22 cm [parawanik] Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
876. Brzeska Wanda Ewa, *Nasze dzikie zwierzęta : wiersze*, rys. Julian Książek. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1948 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf., Zakł. Gł.). [6] k. ; 22 cm [parawanik] Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
877. *Cennik na artykuły Biura Sprzedaży Wyrobów Gumowych i Tworzyw Sztucznych : listopad 1948*, Centrala Handlowa Przemysłu Chemicznego, Warszawa. Łódź : Centrala Handlowa Przemysłu Chemicznego, dr. [19]48 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). 31, [1] s. ; 23 cm. Katalogi handlowe ; Przemysł chemiczny
878. *Centrala Handlowa Przemysłu Chemicznego Oddz. w Łodzi, I.IX.1945 – I.IX.1948*, [okł. proj.] K. Gryning. [Łódź : s.n., 1948] (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). [18] k. ; 29 cm. Przemysł chemiczny
879. *Centrala tekstylna*. Łódź : Centrala Tekstylna. Biuro Prasowe, SW „Ingos”, [1948] (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). [8] k. ; 15 cm. Polska Północna ; Polska Zachodnia ; Katalogi wystaw
880. Chałasiński Józef, *Idea narodu i idea socjalizmu w dziejach Europy nowoczesnej : odczyt (...) 14 grudnia 1947 r*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1948. 37 s. ; 22 cm. (Odczyty / Łódzkie Tow. Nauk. ; nr 2) Naród ; Socjalizm
881. Cunge Stanisław, *Bawelna na rynkach świata*. Wyd. 2. Łódź : J. Krygier, 1948 (Łódź : RSW „Prasa”). VIII, 190 s., [11] k. tabl. : il. ; 24 cm. Włókiennictwo
882. Czystowski Jan, *Rośliny lecznicze w rysunku i opisie : 125 roślin : podręcznik dla producentów, plantatorów i zbieraczy roślin leczniczych*, przejr. i wstęp-

- pem opatrzył Jan Muszyński ; okł. proj. Waław Lipiński. Łódź : Polska Agencja Wydawnicza, [1948] (Łódź : Druk. nr 4 SW „Czytelnik”). 123, [4] s. : err. ; 24 cm. Rośliny lekarskie ; Podręczniki
883. Dalton Hugh, *Zasady skarbowości*, tł. z 15 wyd. ang. Jana S. A. Paraskovicha ; pod red. i z przedm. Leona Kurowskiego. Łódź : K. Rutski, 1948 (Łódź : SW „Wiedza”. Druk. nr 6). XVI, 278 s. ; 25 cm. (Biblioteka Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego ; t. 8) Ekonomia
884. Daniluk Franciszek, *Prawo karne sądowe i administracyjne*. Wyd. 6 popr. i uzup. Łódź : „Poligrafika”, 1948 (Wąbrzeźno : Toruńskie Państw. Zakł. Graf.). 551 s. ; 25 cm. Prawo karne
885. Dąbrowska Halina Maria, *Praca i miłość : powieść*, okł. proj. R. Brudzewski. Wyd. 2. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1948 (Wrocław : Państw. Wrocławskie Zakł. Graf. Okręg Północ). 254, [2] s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
886. Dąbrowski Roman, *Miss o szkarlatnym spojrzeniu : powieść sensacyjna*, Marek Romański [pseud.]. Łódź : „Kolumna”, [1948] (Jelenia Góra : Druk. Państw.). 220 s. ; 22 cm. Powieść polska XX w.
887. Dembowska Maria, *Przysposobienie czytelnicze młodzieży szkolnej*. Łódź : Państw. Inst. Książki, 1948 ([Łódź] : Zakł. Druk.-Introl. SW „Książka”). 15, [1] s. ; 22 cm. (Biuletyn Państwowego Instytutu Książki ; R. 1 nr 3) Czytelnictwo
888. Djamant Sz., 44. *Żydzi wśród chłopów : sztuka w 3-ch aktach*. Łódź : „Idisz Buch”, 1948 [Br. Dr.]. 64 s. ; 21 cm. Dramat żydowski XX w.
889. *Do apelu : jednodniówka Okręgu Łódzkiego P.Z.b.W.P. [Polskiego Związku b. Więźniów Politycznych]*. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź : Druk. nr 6 SW „Wiedza”). 25, [7] s. ; 30 cm. Organizacje kombatanckie
890. Dobraczyński Jan, *Przedziwo Jolanty*. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1948 (Pabianice : Państw. Łódzkie Zakł. Graf.). 158, [6] s. ; 21 cm. Dramat polski XX w.
891. Dobrowolski Jan, *Analiza miareczkowa*. Łódź : St. Jamiołkowski i T.J. Evert, 1948 ([Łódź] : Zakł. Graf. J.K. Baranowskiego dzierz. Zw. Rewiz. Sp. RP). 160 s. ; 22 cm. Chemia analityczna
892. *Dodatek do spisu abonentów sieci telefonicznych Dyrekcji Okręgu Poczty i Telegrafów w Łodzi za 1948 rok*. Łódź : Zw. Zaw. Prac. Poczty. Telekom., 1948 ([Łódź] : Druk. nr 6 SW „Wiedza”). 23 s. ; 30 cm. Informatory
893. Dominikiewicz Mieczysław, *Chemia surowców i środków uszlachetniających włókienniczych*. Wyd. 2 w nowym oprac. Łódź : nakł. Naukowo-Badawczego Instytutu Włókienniczego, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 545, [2] s. ; 22 cm. Włókiennictwo
894. Drozdowski Waław, Ochocki Adam, *Wicek i Wacek : ucieszne przygody dwóch wisusów w czasie okupacji, na ich cześć wierszem opisane*. [Łódź] : „Express Ilustrowany”, [1948] (Łódź : Zakł. Graf. RSW „Prasa”). [1], 28 k. ; 22 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
895. Dryjski Albert, *Psychologia ekstazy religijnej*. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź : Zakł. Graf. J.K. Baranowskiego dzierz. Zw. Rew. Spółdz. RP). S. [2], 28–33 ; 21 cm. Psychologia

896. Dryjski Albert, *Zagadnienia seksualizmu*. Wyd. 2 popr. i rozszerz. Łódź : Księgarnia Wydawnicza J. Zieliński, 1948 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 444, [2] s. : err. ; 25 cm. Seksuologia
897. Dylík Jan, *Rozwój osadnictwa w okolicach Łodzi*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1948 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 87, [1] s. : il. ; 22 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydz. 3 ; nr 4) (Acta Geographica Universitatis Lodziensis ; 2) Geografia
898. Dylík Jan, *Ukształtowanie powierzchni i podział na krainy podłódzkiego obszaru*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1948 (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.). 46 s. : il. ; 21 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydz. 3 ; nr 3) (Acta Geographica Universitatis Lodziensis ; 1) Geografia
899. *Działalność Tow. Burs i Stypendiów RP w wojew. łódzkim : sprawozdanie za rok 1947/48 Oddziału Wojewódzkiego TBS-RP w Łodzi*. Łódź : Zarz. Oddz. Wojew. TBS-RP ([Łódź] : Zakł. Graf. J.K. Baranowskiego, dzierz. CZS). 14, [5] ; 15 cm. Sprawozdania ; Internaty
900. Dziegielewski Jan, *Rachunek i kalkulacja : zasadnicze elementy*. Łódź : K. Rutski, 1948 (Łódź : Druk. nr 6 SW „Wiedza”). [3], 120 s. ; 21 cm. Włókiennictwo ; Ekonomia
901. Epstein Samuel, Williams Epstein Beryl, *Mikroby czynią cuda : droga do streptomycyny*, [przedm. Normana T. Kirka ; tł. Karola Rydera]. Łódź : St. Jamiołkowski i T.J. Evert, [1948] (Bydgoszcz : Druk. Polska Spółdzielni Wydaw. „Zryw”). 42, [1] s. ; 21 cm. (Zdobycze Nauki ; t. 2) Antybiotyki
902. Frankiewicz Stanisław, *Dyscyplina pracy*. [Łódź : s.n., 1948] (S. 1. : Druk. „Księga”). 10, [2] s. ; 21 cm. Dyscyplina pracy
903. Gaik Antoni, *Towaroznawstwo włókiennicze : surowce*. Łódź : Naukowo-Badawczy Instytut Włókiennictwa, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 380, [30] s., [1] tabela ; 25 cm. Włókiennictwo
904. Gallas Wojciech, *Kalendar*. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 37, [2] s. ; 30 cm. (Wydawnictwa Centralnego Laboratorium Celulozowo-Papierniczego) Papiernictwo
905. Gautier Teofil: *Kapitan Fracasse*, w oprac. Wandy Olszewskiej ; il. Jan Marcín Sznacer. Łódź : Łódzki Instytut Wydawniczy, 1948 (Łódź : Druk. Łódzkiego Instytutu Wydawniczego). 272, [2] s., [6] k. tabl. : il. ; 21 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa francuska
906. Gelblum Leon, *Odpadki dla przemysłu włókienniczego*, [przedm. Bronisław Nowotny]. Łódź : Wydawnictwa Centrali Odpadków Użytkowych, 1948 (Łódź : Państw. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. Główny). 63 s. ; 21 cm. Włókiennictwo
907. Gross Natan, *Pieśni o Izraelu : (wybór poezji)*, [słowo wstępne H.K.]. Łódź : Wydawnictwo K.N. ruchu chalucowego Ichud Hanoar Hacioni-Akiba, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 64 s. ; 20 cm. (Nasza Biblioteczka ; nr 32) Poezja żydowska
908. Gryżewski Tadeusz, *Gryżewskiego katalog znaczków pocztowych polskich*. Łódź : nakł. T. Gryżewskiego i M. Jońskiego, 1948 ([Łódź] : Druk. GZPW WP). 64 s. ; 21 cm. Filatelistyka

909. *Hagana : (krótki zarys historyczny)*. Łódź : Wyd. K.N. ruchu chalucowego Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba, 5708 [i.e. 1948] (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 56 s. : il. ; 21 cm. (Nasza Biblioteczka ; nr 28) Syjonizm ; Wojsko ; Palestyna
910. Heler Binem, *Durch szotn un szajn*, [hile gecajchnt fun I. Rajzman]. Łódź : „Jidiszbuch”, 1948 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 224, [4] s. : il., err. ; 21 cm. Poezja żydowska XX w.
911. Hertz Paweł, *Notatnik obserwatora : essaye i artykuły*. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1948 (Pabianice : Państw. Łódzkie Zakł. Graf.) . 254, [13] s. ; 21 cm. Szkice literackie
912. Hleb-Koszańska Helena, *Wytyczne bibliografii Joachima Lelewela : z problemów bibliografii osobowej*. Łódź : [s.n.], 1948 ([Łódź] : Zakł. Druk.-Introl. SW „Książka”). 11, [1] s. ; 21 cm. (Biuletyn Państwowego Instytutu Książki ; nr 5) Leleweł Joachim ; Bibliografia osobowa
913. Hugo Wiktor, *Człowiek śmiechu*, oprac. Adamusa ; il. Jan Marcin Szancer. Łódź : Łódzki Instytut Wydawniczy, 1948 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 177 s., [6] k. tabl. : il. ; 21 cm. Powieść francuska XIX w.
914. Hugo Wiktor, *Dzwonnik z Notre Dame*, oprac. Adamusa ; il. Maria Mackiewiczówna. Łódź : Łódzki Instytut Wydawniczy, 1948 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 183 s., [6] k. tabl. ; 21 cm. Powieść francuska XIX w.
915. Huszcza Adam, *Elementarz zdrowia*. Łódź : „Kolumna”, [1948] (Jelenia Góra : Państw. Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 135 s. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie”) Zdrowie
916. Huszcza Adam, *Elementarz zdrowia*. Nakł. 2 popr. i uzup. Łódź : „Kolumna”, [1948] (Jelenia Góra : Państw. Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 135 s. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 1) Zdrowie
917. Huvert H., Huvert M., *Ciasta, ciastka, ciasteczka*. Łódź : sgł. S. Jamiołkowski i T.J. Evert, [1948] (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 103, [1] s., [3] k. tabl. ; 20 cm. (Z Codziennych Zagadnień) Gospodarstwo domowe ; Przepisy kulinarne
918. *Informacje tymczasowe*, Spółdz. Wydaw. „Czytelnik”. Łódź : „Czytelnik”, 1948 (Warszawa : Druk. Nauk. T.N.W.). 5, [1] s. ; 25 cm. Katalogi wydawnicze
919. *Instrukcja artylerii lekkiej. Cz. 2, 122-mm haubica wzór 1938 : Działoszyny*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Dowództwo Wojsk Lądowych. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 199 s., [2] k. tabl. ; 17 cm. Wojsko
920. *Instrukcja artylerii przeciwlotniczej. Cz. 1, 4-metrowy dalmierz stereoskopowy DJa : opis sprzętu*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Główny Inspektorat Artylerii. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 192 s., [4] k. tabl. : err. ; 17 cm. Wojsko
921. *Instrukcja broni pancерnej : nauka jazdy czołgiem*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Dowództwo Wojsk Lądowych. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 206 s., [3] k. tabl. : err. ; 17 cm. Wojsko

922. *Instrukcja o biurowości jawnej we władzach naczelnych i okręgowych*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Departament Organizacji i Planowania. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Wrocław : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 100 s. ; 27 cm. Wojsko
923. *Instrukcja ogólna dla poligonów artylerii*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Dowództwo Wojsk Łądowych. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 41 s. ; 17 cm. Wojsko
924. *Instrukcja saperska. Cz. 3, Przeszkody naturalne i sztuczne*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Główny Inspektorat Inżynierii i Saperów. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 156 s., [1] k. tabl. : err. ; 17 cm. Wojsko
925. *Instrukcja strzelecka. Karabin wz. 1891/30, karabinki wz. 1938, wz. 1944 i karabin wyborowy*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Departament Wyszkożenia Bojowego. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948. 137 s. : rys., schem., err. ; 17 cm. Wojsko
926. *Instrukcja w sprawie inwentaryzacji i zamknięcia ksiąg handlowych w zakładach pracy i jednostkach organizacyjnych podległych C.Z.P.Wł. za rok operacyjny 1947*, Centralny Zarząd Przemysłu Włókienniczego. Łódź : Centralny Zarząd Przemysłu Włókienniczego, [1948] (Łódź : RSW „Prasa”). 47 s. ; 21 cm. Włókiennictwo ; Ekonomia
927. *Instrukcja walki wręcz : (tymczasowa)*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Łódź : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948. 117, [6] s. : rys. ; 15 cm. Wojsko
928. *Instrukcja wychowawcza dla placówek wczasów letnich dla dzieci i młodzieży*. [Łódź] : Kuratorium Okr. Szkol. Łódzkiego, [1948] (Łódź : Druk. [s.n.]). 45 s. ; 20 cm. Akcja socjalna
929. Jackiewiczowa Elżbieta, *Wieczór świetlicowy poświęcony wymianie kulturalnej i pogłębieniu przyjaźni polsko-radzieckiej*. Łódź : Kuratorium Okr. Szkol. Łódzkiego. ([Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.). S. 201–208 ; 30 cm. Scenariusze imprez okolicznościowych
930. Jackowski Romuald, *Książka powstaje : praktyczne wskazówki dla autorów, wydawców, redaktorów, grafików, kreślarzy i korektorów*. Łódź : Główna Księgarnia Wojskowa, 1948. 238, [6] s., [16] k. tabl. : il. ; 25 cm + Zał.: [14] s., [15] k. tabl., [3] k. tabl. złoż.: il. Edytorstwo ; Podręczniki
931. *Jak wyjechać na Wystawę Ziem Odzyskanych we Wrocławiu? : informator Polskiego Biura Podróży „Orbis”*. Łódź : SW „Ingos”: Biuro Propagandy Wystawy Ziem Odzyskanych, 1948 (Inowrocław : PTZG Druk. nr 1). 15 s. ; 24 cm. Informatory
932. Jakubowski Jan Zygmunt, *„Wędrowiec” (1884–1887)*, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział w Łodzi. [Łódź] : „Polonista”, [1948] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.). 31, [1] s. ; 20 cm. Czasopisma literackie

933. Jażdżewski Konrad, *Atlas do pradziejów Słowian : (ogólny konspekt)*. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź ; Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). S. [2], 45–48 ; 21 cm. Atlasy historyczne ; Słowianie
934. Jażdżewski Konrad, *Atlas do pradziejów Słowian. Cz. 2, Tekst*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Naukowe, 1948 (Pabianice : Państ. Łódzkie Zakł. Graf.). 139, [1] s. ; 25 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział II ; nr 2) (Acta Praehistorica Universitatis Lodziensis ; 1) Atlasy historyczne ; Słowianie
935. Jażdżewski Konrad, *Atlas to the prehistory of the Slavs. Part 2, Text*, [transl. by Teresa A. Dmochowska] ; Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1948 (Pabianice : Państ. Łódzkie Zakł. Graf.). 143, [1] s. ; 22 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział 2 ; nr 2) (Acta Praehistorica Universitatis Lodziensis ; 1) Atlasy historyczne ; Słowianie
936. *Jednodniówka Okręgu Łódzkiego P.C.K.* [Łódź] : Polski Czerwony Krzyż, [1948] ([Łódź] : Druk nr 4 SW „Czytelnik”). 10 s. ; 34 cm. Polski Czerwony Krzyż ; Jednodniówki
937. *Jedność : Pismo Zarządu Głównego Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Spożywczego w Polsce : jednodniówka : trzylecie pracy Zarz. Gł. Zw. Zawod. Pracown. Przem. Spoż. w Polsce 22.X.1945 – 22.X.1948*. Łódź : Zw. Zawod. Robotników i Pracowników Przem. Spoż. w Polsce, 1948 ([Łódź] : Druk. RSW „Prasa”). 8 s. ; 32 cm. Przemysł spożywczy ; Jednodniówki
938. Jęczalik M., *Lekcje kroju ubiorów damskich, dzieciennych, bielizny i modelowania*. Wyd. 4. Łódź : Księgarnia Łódzka Wydawnictwa „Czytaj”, 1948 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf., Zakł. Gł.). 94, [2] s. : il. ; 22 cm. Krawiectwo ; Podręczniki
939. *Jidysze szriftn : literarisch zamlbuch*, [red. Lejb Olicki, Isroel Aszendorf, Binem Heler]. Lodz : Farajn fun jid. literatn un zurnalistn in Pojln, 1948 (Warszawa : Druk. „Ogniwo”). 180 s. ; 30 cm. Literatura żydowska ; Antologie
940. Jodłowski Ryszard, *Ping pong*. 3. wyd. popr. [Łódź] : Główna Księgarnia Wojskowa, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 29, [2] s. ; 17 cm. (Biblioteka Sportowa – Główna Księgarnia Wojskowa ; nr 13) Sport
941. *Josef Trumpeldor : (w rocznicę bohaterskiej śmierci)*. Łódź : K. N. Ruchu Chalucowego Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba, 1948 ([Łódź] : Druk. SW „Książka”). 48 s. ; 20 cm. (Nasza Biblioteczka, nr 24) Trumpeldor Józef ; Wojsko ; Palestyna
942. *Józefowicz E., *Chemia nieorganiczna. Cz. 2*. Wyd. 2 popr. [Łódź] : Bratnia Pomoc Stud. PŁ, 1948. Chemia ; Podręczniki akademickie
943. Kaczkowski Zygmunt, *Olbrachtowi rycerze*. T. 1, [il., winiety, inicjały Tadeusza Kokietka]. Wyd. nowe. Łódź : „Poligrafika”, 1948 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 406 s. : il. ; 25 cm. Powieść polska XIX w.
944. Kaczkowski Zygmunt, *Olbrachtowi rycerze*. T. 2, [il., winiety, inicjały Tadeusza Kokietka]. Wyd. nowe. Łódź : „Poligrafika”, 1948 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 416 s. : il. ; 25 cm. Powieść polska XIX w.

945. Kaczmarek Władysław, *Drogi w Polsce : zarys geograficzno-gospodarczy*, [wstęp Bolesław Wilanowski, przedm. L. Borowski]. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 152, [4] s. : mapy ; 24 cm. (Rocznik Wyższej Szkoły Nauk Administracyjnych w Łodzi ; z. 1) Budownictwo komunikacyjne
946. *Katalog : 1947–8*, Robotnicza Spółdz. Wydaw. „Prasa” [Łódź : Robotnicza Spółdz. Wydaw. „Prasa”, 1948] ([Łódź : Zakł. Graf. RSW „Prasa”). 13, [1] s. ; 21 cm. Katalogi wydawnicze
947. *Katalog czwartej dorocznej wystawy prac członków Związku Zawodowego Polskich Artystów Plastyków*, [przedm.] Ludwik Tyrowicz. [Łódź] : Ośrodek Propagandy Sztuki, 1948 (Łódź : Państw. Łódzkie Zakł. Graf., Zakł. Gł.). 19 s. ; 21 cm. Katalogi wystaw ; Sztuka polska
948. *Katalog import – export*, Fabryka Aromatów Owocowych i Olejków Eteryicznych pod zarz. P.Z.Ch. dla Przemysłu Cukierniczego, Spożywczego, Farmaceutycznego i Chemicznego. [Łódź : s.n.], 1948 (Łódź : Druk. nr 6 SW „Wiedza”). 24 s. ; 21 cm. Katalogi handlowe ; Przemysł spożywczy ; Przemysł chemiczny
949. *Katalog mundurowy (tymczasowy)*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Departament Żywnościowo-Mundurowy. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Wrocław : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 36 s. ; 20 cm. Wojsko
950. *Katalog specjalny nr 6 : rolnictwo i gospodarstwo domowe : 10 marca 1948*, „Społem” Związek Gospodarczy Spółdzielni Rzeczypospolitej Polskiej. Oddział Księgarski (Łódź). Łódź : [s.n., 1948] (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 3, [1] s. ; 22 cm. Katalogi wydawnicze
951. *Katalog wystawy garncarstwa i wycinanek regionów województwa łódzkiego : zorganizowana przez Spółdzielnię Sztuki i Przemysłu Ludowego RP w Łodzi z inicjatywy Wojew. Wyzd. Kultury i Sztuki w Łodzi : listopad–grudzień 1948*, Spółdzielnia Pracy Związku Polskich Artystów Plastyków w Łodzi ; [przedm.] Janina Krajewska. [Łódź] ; Spółdzielnia Sztuki i Przemysłu Ludowego RP, [1948] (Łódź : Państw. Łódzkie Zakł. Graf., Zakł. Gł.). 15, [1] s. ; 21 cm. Katalogi wystaw ; Sztuka ludowa
952. Kibel Sz., *Informator far hantwerker*. Łódź : [s.n.], 1948 ([Łódź : Druk.] RSW „Prasa”). 30 s. ; 21 cm. Rzemiosło ; Informatory
953. Kielski Bolesław, *Gramatyka a stylistyka : próba klasyfikacji nauk lingwistycznych*. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź ; Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). S. [2], 36–43 ; 21 cm. Językoznawstwo
954. Kielski Bolesław, *Przyczynki do gramatyki francuskiej*. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź ; Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). S. [2], 33–36 ; 21 cm. Językoznawstwo ; Język francuski
955. Kleniewicz Karol, *Polska współczesna*. Cz. 1, *U podstaw nowej Polski*. Wyd. 2 powiększ. Łódź : Księgarnia Łódzka Wydawnictwa „Czytaj”, 1948

- (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. nr 1). 95 s. ; 21 cm. (Zagadnienia Życia Bieżącego ; nr 1) Gospodarka Polski
956. Kleniewicz Karol, *Polska współczesna. Cz. 10, Góry polskie Sudety i Karpaty*. Łódź : Księgarnia Łódzka Wydawnictwa „Czytaj”, 1948 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf., Zakł. Gł.). 40 s. ; 21 cm. (Zagadnienia Życia Bieżącego ; nr 10) Geografia
957. Kleniewicz Karol, *Polska współczesna. Cz. 4, Bogactwa ziem polskich : górnictwo, rolnictwo, lasy*. Wyd. 2 popr. Łódź : Księgarnia Łódzka Wydawnictwa „Czytaj”, 1948 (Łódź : Druk. Państ. Zakł. nr 1). 35 s. ; 21 cm. (Zagadnienia Życia Bieżącego ; nr 4) Górnictwo ; Leśnictwo ; Rolnictwo
958. Kleniewicz Karol, *Polska współczesna. Cz. 6, Bogactwa Polski : rzemiosło, handel, komunikacja, morze, porty*. Łódź : Księgarnia Łódzka Wydawnictwa „Czytaj”, 1948 (Łódź : Druk. Państ. Zakł. nr 1). 43 s. ; 21 cm. (Zagadnienia Życia Bieżącego ; nr 6) Gospodarka ; Handel ; Rzemiosło
959. Kleniewicz Karol, *Polska współczesna. Cz. 9, Stolice Polski w ciągu wieków*. Łódź : Księgarnia Łódzka Wydawnictwa „Czytaj”, 1948 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). 61 s. ; 21 cm. (Zagadnienia Życia Bieżącego ; nr 9) Historia Polski
960. Kleniewicz Karol, *Polska współczesna. Cz. 2, Podstawy geograficzne*. Wyd. 2 powiększ. Łódź : Księgarnia Łódzka Wydawnictwa „Czytaj”, 1948 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. nr 1). 31 s. ; 21 cm. (Zagadnienia Życia Bieżącego ; nr 2) Geografia
961. Kleniewicz Karol: *Polska współczesna. Cz. 3, Statystyka Polski*. Wyd. 2, przejrz. i powiększone. Łódź : Księgarnia Łódzka Wydawnictwa „Czytaj”, 1948 (Łódź : Druk. Państ., Zakł. nr 1). 6 s. ; 20 cm. (Zagadnienia Życia Bieżącego, nr 3) Statystyka
962. Kleniewicz Karol: *Polska współczesna. Cz. 7, Narodowy plan gospodarczy (1947–1949)*. Łódź : Księgarnia Łódzka Wydawnictwa „Czytaj”, 1948 ([Łódź] : Druk. Państ., Zakł. nr 1). 56 s. ; 20 cm. (Zagadnienia Życia Bieżącego, nr 3). 52 s. ; 21 cm. (Zagadnienia Życia Bieżącego, nr 7) Gospodarka
963. Kołodziejczyk Leszek, *On the radio signal sent out vertically to the ground = O sygnale radiowym wysłanym pionowo do powierzchni ziemi*. Łódź : ŁTN, 1948. 22, [1] s. ; 21 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział III ; nr 10) Fale radiowe
964. Kołodziejczyk Leszek, *The passage of electromagnetic waves through the ionosphere*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1948 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 27 s. ; 21 cm. (Prace Wydziału III / Łódzkie Tow. Nauk. ; nr 6) Fizyka
965. *Komitety sklepowe i kierownictwa sklepów spożywczych w Łodzi i Zgierzu*, Powszechna Spółdzielnia Spożywców w Łodzi. Wydział Społeczno-Wychowawczy. Łódź : Powszechna Spółdzielnia Spożywców, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 18, [2] s. ; 22 cm. Handel

966. Konarski Witold, Konarska Genowefa, *Czary zimy*, il. Tadeusz Zarzycki. Łódź : „Kultura Polska”, dr. [19]48 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf., Zakł. Gł.). [8] k. : il. ; 30 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
967. Konorski Bolesław, *Układ jednostek elektrycznych i magnetycznych w ich historycznym rozwoju*. Łódź : Bratnia Pomoc Studentów Politechniki Łódzkiej, 1948 ([Łódź] : Zakł. Graf. J.K. Baranowskiego, dzierz. Centr. Zw. Spółdzielczy). 22 s. : err. ; 30 cm. Fizyka ; Podręczniki akademickie
968. Kostanecki Wojciech, *Zagadnienie, które można rozwiązać : choroby weneryczne i uświadomienie płciowe*. Łódź : „Kolumna”, [1948] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 111 s. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 8) Choroby weneryczne ; Seksuologia
969. Kowalska Aniela, *Marek Aureliusz i jego „Rozmyślenia” w literaturze*, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział w Łodzi. [Łódź] : „Polonista”, [1948] ([Łódź] : Państ. Zakł. Wydaw. Szkol.). 24 s. ; 20 cm. Literaturoznawstwo ; Marek Aureliusz
970. Kraszewski Józef Ignacy, *Bajki i opowieści*, przejr., wybrał i wstępem opatrzył Kazimierz Paszkowski ; okł. proj. W. Bednarczuk. Łódź : Polska Agencja Wydaw. (Łódź : Druk. SW „Czytelnik”). 76, [3] s. ; 22 cm. Powieść polska XIX w.
971. Kraszewski Józef Ignacy, *Chata za wsią : powieść w 3 tomach*. T. 1–2, wstępem i objaśnieniami opatrzył Wiktor Hahn. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1948 (Wrocław : Państ. Wrocł. Zakł. Graf., Okręg Póln.). XLIII, 256 s. ; 21 cm. (Seria 3, Powieści obyczajowe i społeczne / J.I. Kraszewski ; t. 6) Powieść polska XIX w.
972. Kraszewski Józef Ignacy, *Chata za wsią : powieść w 3 tomach*. T. 3, wstępem i objaśnieniami opatrzył Wiktor Hahn. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1948 (Wrocław : Państ. Wrocł. Zakł. Graf., Okręg Póln.). 198 s. ; 21 cm. (Seria 3, Powieści obyczajowe i społeczne / J.I. Kraszewski ; t. 6) Powieść polska XIX w.
973. Kraszewski Józef Ignacy, *Czarna perelka : powieść*, B. Bolesławia [pseud.] ; wstępem opatrzył Wiktor Hahn. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1948 (Pabianice : Łódzkie Zakł. Graf.). 276, [8] s. ; 21 cm. (Seria 3, Powieści obyczajowe i społeczne / J.I. Kraszewski ; t. 11) Powieść polska XIX w.
974. Kraszewski Józef Ignacy, *Historia kołka w płocie : powieść według wiarogodnych źródeł zebrana i spisana*, wstępem opatrzył Wiktor Hahn. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1948 (Pabianice : Państ. Łódzkie Zakł. Graf.). 150, [6] s. ; 21 cm. (Seria 3, Powieści obyczajowe i społeczne / J.I. Kraszewski ; t. 9) Powieść polska XIX w.
975. Kraszewski Józef Ignacy, *Jaryna : powieść*, wstępem opatrzył Wiktor Hahn. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1948 (Pabianice : Łódzkie Zakł. Graf.). 170, [6] s. ; 21 cm. (Seria 3, Powieści obyczajowe i społeczne / J.I. Kraszewski ; t. 4) Powieść polska XIX w.
976. Kraszewski Józef Ignacy, *Ostap Bondarczuk : powieść*, wstępem opatrzył Wiktor Hahn. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1948 (Pabianice : Łódzkie

- Zakł. Graf.). 158, [2] s. ; 21 cm. (Seria 3, Powieści obyczajowe i społeczne / J.I. Kraszewski ; t. 3) Powieść polska XIX w.
977. Kraszewski Józef Ignacy, *Ostatni z Siekierzyńskich : historia szlachecka*. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1948 (Wrocław : Państw. Wrocł. Zakł. Graf.). 226, [6] s. ; 21 cm. (Seria 3, Powieści obyczajowe i społeczne / J.I. Kraszewski ; t. 5) Powieść polska XIX w.
978. Kraszewski Józef Ignacy, *Rzym za Nerona : obrazy historyczne*. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1948 (Wrocław : Państw. Wrocł. Zakł. Graf.). 247, [6] s. ; 21 cm. (Seria 2, Powieści historyczne / J.I. Kraszewski ; t. 1) Powieść polska XIX w.
979. Kraszewski Józef Ignacy, *Stara baśń : powieść z IX w.* Wyd. 2. Łódź : Księgarnia Naukowa, 1948 ([Łódź] : Druk. RSW „Prasa”). 455 s. ; 17 cm. Powieść polska XIX w.
980. Kraszewski Józef Ignacy, *Starosta warszawski : obrazy historyczne z XVIII wieku*. Cz. 1, [okł. proj.] Rom. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1948 (Wrocław : Państw. Wrocławskie Zakł. Graf. Okręg Północ). 207 s. ; 21 cm. Powieść polska XIX w.
981. Kraszewski Józef Ignacy, *Starosta warszawski : obrazy historyczne z XVIII wieku*. Cz. 2, [okł. proj.] Rom. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1948 (Wrocław : Państw. Wrocławskie Zakł. Graf. Okręg Północ). 200 s. ; 21 cm. Powieść polska XIX w.
982. Kraszewski Józef Ignacy, *Starosta warszawski : obrazy historyczne z XVIII wieku*. Cz. 3, [okł. proj. Rom]. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1948 (Wrocław : Państw. Wrocławskie Zakł. Graf. Okręg Północ). 187 s. ; 21 cm. Powieść polska XIX w.
983. Kraszewski Józef Ignacy, *Ulana : powieść poleska*, objaśnieniami i posłowiem opatrzył Wikor Hahn. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1948 (Pabianice : Państw. Łódzkie Zakł. Graf.). 141, [18] s. ; 21 cm. (Kraszewski na Nowo Odczytany. Seria I ; 1) Powieść polska XIX w.
984. Kropotkin Piotr, *Wielka rewolucja francuska 1789–1793*, przekł. autoryzowany z franc. Kraków: „Czytelnik” ; Łódź : Spółdz. Pracy i Użytkowników „Słowo”, 1948. 505, [2] s., [16] k. tabl. ; 25 cm. Rewolucja 1789 r. francuska
985. *Księżeczka udziałowa i obrachunkowa członka oraz statut*, Krajowa Spółdzielnia Transportowo-Komunikacyjna i Robót Lądowych w Łodzi. Łódź : Krajowa Spółdzielnia Transportowo-Komunikacyjna i Robót Lądowych, 1948 ([Łódź] : Druk. RSW „Prasa”). 27, [3] s. ; 15 cm. Spółdzielczość ; Statuty
986. *Książka adresowa miasta Łodzi na rok 1948/9 : Łódź urzędowa, społeczna, gospodarcza*. [Łódź] : RSW „Prasa”, [1948] ([Łódź] : RSW „Prasa”). 261, [1], 96, 3, [5] s. ; 21 cm. Informatory
987. Kubacki Wacław, *Krytyk i twórca*. Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1948 (Pabianice : Państw. Łódzkie Zakł. Graf.). 309, [1] s. ; 21 cm. Krytyka literacka

988. Kurowski Rajnold, Niezgodziński Edward, *Wytrzymałość materiałów łącznie z elementami dynamiki ustrojów sprężystych*. Wyd. 2 popr. i rozsz. Łódź : PZWS, 1948. [6], 326, IV s., 16 k. tabl. : il. ; 27 cm. (Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej ; 76) Wytrzymałość materiałów ; Podręczniki akademickie
989. Kurowski Rajnold, *Zadania z wytrzymałości materiałów*. Cz. 2. Łódź : PZWS, 1948. [2], 216 s. : il. ; 28 cm. (Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej ; 64) Wytrzymałość materiałów ; Podręczniki akademickie
990. Leblanc Maurice, *Zęby tygrysa*, przekł. J. P. ; [obwol. proj.] Jerzy Krawczyk. Łódź : „Kolumna”, [1948] (Jelenia Góra : Druk. Państw.). 286 s. ; 22 cm. Literatura francuska XX w.
991. Leroux Gaston, *Upiór Opery : powieść*, [obwol. proj.] Roman Matysiak. Łódź : „Kolumna”, [1948] (Jelenia Góra : Druk. Państw.). 219 s. ; 22 cm. Powieść francuska XX w.
992. Lewandowski W., *Żywnienie zwierząt domowych mieszkankami pasz treściwych*. [Łódź : s.n., 1948] ([Łódź] : Zakł. Graf. „Społem”). [2] k. ; 22 cm. Rolnictwo ; Zwierzęta gospodarskie
993. Lichański Stefan, *O metodzie badań literatury ludowej*, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział w Łodzi. [Łódź] : „Polonista”, [1948] ([Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.). 26 s. ; 20 cm. Literaturoznawstwo
994. Lipiński Witold, *Zarys kliniki chorób zakaźnych : do użytku lekarzy i studentów*. T. 1. Łódź : Sekcja Wydaw. Koła Medyków Uniwersytetu Łódzkiego, 1948 (Łódź : Druk. nr 6 SW „Wiedza”). 267 s. ; 21 cm. Choroby zakaźne ; Podręczniki akademickie
995. Lipiński Witold, *Zarys kliniki chorób zakaźnych : do użytku lekarzy i studentów*. T. 2. Łódź : Sekcja Wydaw. Koła Medyków Uniwersytetu Łódzkiego, 1948 (Łódź : Druk. nr 6 SW „Wiedza”). [1], 187, [2] s. ; 21 cm. Choroby zakaźne ; Podręczniki akademickie
996. Litwin Józef, *Postępowanie administracyjne, postępowanie karno-administracyjne, postępowanie przymusowe w administracji : objaśnione orzecznictwem sądów najwyższych i okólnikami ministerialnymi*. Wyd. 2 całkowicie przer. i uzup. Łódź : M. Ginter Księgarnia Wydawnictw Prawniczych i Naukowych, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 250, [5] s. ; 21 cm. Postępowanie administracyjne
997. Lubnau Edward, *Gimnastyka lekkoatlety : podręcznik dla nauczycieli i instruktorów*. Łódź : Główna Księgarnia Wojskowa, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 127 s. ; 21 cm. (Biblioteka Sportowa – Główna Księgarnia Wojskowa ; nr 10) Sport
998. Lubnau Edward, *Koszykówka : technika i taktyka : praktyczne wskazówki dla instruktorów i nauczycieli*, [okł. proj.] J. Jackowski. Łódź : Główna Księgarnia Wojskowa, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.).

- 84, [2] s. ; 21 cm. (Biblioteka Sportowa – Główna Księgarnia Wojskowa ; nr 11) Sport
999. Łopatyńska Lidia, *Technika punktu kulminacyjnego w dramacie*, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział w Łodzi. [Łódź] : „Polonista”, [1948] ([Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.). 31 s. ; 20 cm. Literaturoznawstwo
1000. Michalski Ireneusz, *Struktura antropologiczna Polski w świetle materiałów wojskowego zdjęcia antropologicznego*. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź ; Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). S. [2], 54–62 ; 21 cm. Antropologia
1001. Michalski Ireneusz, *Struktura antropologiczna Polski w świetle materiałów wojskowego zdjęcia antropologicznego*. Łódź : [s.n.], 1948. S. [2], 54–62 ; 21 cm. Antropologia
1002. Miller Edmund, *Świta już zaranie : opowieść staroświecka*. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1948 (Pabianice : Państw. Łódzkie Zakł. Graf.). 121, [6] s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
1003. Miłowidow Nikołaj Nikołajewicz, *Zbiór zadań z przedsiębiorstwa bawelnianego*. Łódź : Nauk. Badawczy Inst. Włókiennictwa (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 131 s. ; 21 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki
1004. Mińkowski Aleksander, *Zastosowanie zwykłego suwaka logarytmicznego do wyliczeń włókienniczych*. Łódź : Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Włókienniczego w Polsce, 1948 (Łódź : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 39, [1] s. ; 21 cm. Włókiennictwo
1005. Miszewski Waław, *Proces cywilny w zarysie*. Cz. 1, *Suplement*. Łódź : M. Ginter, Księgarnia Wydawnictw Prawniczych, 1948 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. W.I.N.W.). 16 s. ; 21 cm. Prawo cywilne
1006. Miszewski Waław, *Proces cywilny w zarysie*. Cz. 2. Łódź : M. Ginter, Księgarnia Wydawnictw Prawniczych, 1948 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. W.I.N.W.). 308 s. ; 21 cm. Prawo cywilne
1007. Moskwa Walenty, *Anatomia kieszonkowa*, okł. proj. Jan Mucharski. Łódź : „Kolumna”, 1948 (Jelenia Góra : Państw. Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 122 s. ; 17 cm. (Biblioteka Dbaj o Zdrowie ; 3) Anatomia
1008. Muszkowski Jan, *Nauka o książce : skrypt z wykładów Jana Muszkowskiego : rok akademicki 1947/48*. Cz. 1, *Powstanie książki*. Rozdz. 1–3. [Łódź : Studenci Studium Księgozn. i Bibliot. U.Ł.], 1948. [4], 125 s. ; 30 cm. Bibliologia ; Podręczniki akademickie
1009. Muszyński Jan Kazimierz, *Atlas roślin leczniczych*. Łódź : „Poligrafika”, 1948 (Pabianice : Państw. Łódzkie Zakł. Graf.). 89, [2] s. : il. ; 21 cm. Rośliny lekarskie ; Atlasy roślin
1010. Muszyński Jan Kazimierz, *Uprawa i zbiór roślin leczniczych*. Wyd. 2. Łódź : „Poligrafika”, 1948 (Wąbrzeźno : Druk. p. z. p.). 146, [5] s. ; 21 cm. Rośliny lekarskie

1011. Muszyński Jan Kazimierz, *Ziołolecznictwo i leki roślinne : fytoterapia*, okł. proj. Waław Lipiński. Wyd. 2 uzup. Łódź : Polska Agencja Wydawnicza, [1948] (Łódź : Druk. nr 4 SW „Czytelnik”). 276, [3] s. ; 20 cm. Rośliny lekarskie
1012. Muszyński Jan Kazimierz, *Ziołowa apteczka domowa*, okł. proj. Kazimierz Pieniążek. Łódź : Polska Agencja Wydawnicza, [1948] (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 161, [5] s. ; 21 cm. Rośliny lekarskie
1013. *Na własnej drodze : z przemówień wygłoszonych na uroczystym poświęceniu sztandaru wojewódzkiego S.P. w Łodzi dn. I.II.1948 r.*, Stronictwo Pracy w Łodzi. Łódź : Wojewódzka Rada Zagadnień Ekonomiczno-Gospodarczych przy Stronictwie Pracy, 1948 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 14 s. ; 22 cm. Stronictwo Pracy ; Polityka
1014. Namitkiewicz Jan, *Przemysł i handel a prawo : popularny zarys prawa handlowego, wekslowego, czekowego i przemysłowego*. Łódź : „Kolumna”, 1948 (Jelenia Góra : Państ. Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 242 s. ; 17 cm. Prawo gospodarcze
1015. *Naród walczy o wolność : (z historii rozwoju Hagany)*. Łódź : Wyd. K. N. ruchu chalurowego Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba, [1948] ([Łódź] : Zakł. Graf. SW „Książka”). 47, [1] s. ; 21 cm. Syjonizm ; Wojsko ; Palestyna
1016. Nieciecki Jarosław, Targowski Tadeusz, *Puchar przechodni*. Łódź : Wydaw. H. Zawilskiej, 1948 (Jelenia Góra : Druk. Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 28 s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
1017. *Nieszpory o Matce Boskiej*. [Łódź : s.n.], 1948 (Łódź : impr. Zakł. Graf. J.K. Baranowskiego dzierz. Centr. Zw. Spółdz.). 15, [1] s. ; 15 cm. Liturgia katolicka
1018. *Nieszpory o Najświętszym Sakramencie*. Łódź : Bratnia Pomoc Alumnów Seminarium Duchownego, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. J.K. Baranowskiego dzierz. Zw. Rew. Spółdz. RP). 15, [1] s. ; 15 cm. Liturgia katolicka
1019. Nowacka Maria, *Radogoszcz*, [przedm. Mieczysław Dobromęski]. Łódź : Księgarnia Łódzka Wydawnictwa „Czytaj”, 1948 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). 152 s. ; 20 cm. Obóz hitlerowski Radogoszcz
1020. Nowacki Tadeusz, *Samopoczucie dziecka przewlekle chorego*. Łódź : Instytut Kultury Wsi Wyższej Szkoły Gospod. Wiejsk. ([Łódź] : Druk. nr 6 SW „Wiedza”). 123 s. ; 24 cm. Pediatria
1021. Nożyczkowski Józef, *Organizacja pracy w tkalni bawelnianej*, [przedm. Jan Kordaszewski]. [Łódź] : Centralny Zarząd Przemysłu Włókienniczego, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). [2], 255, [1] s. ; 21 cm. Włókiennictwo
1022. *Odpadki użytkowe i ich zastosowanie*. Łódź : Wydawnictwa Centrali Odpadków Użytkowych, 1948 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf., Zakł. Gł.). 30, [2] s. ; 15 cm. Surowce
1023. Okrutny Josef, *A bojm in wint : (opowiadania)*. Łódź : „Dos Nae Lebn”, dr. 1948 (Łódź : Druk. nr 10). 96 s. ; 19 cm. (Mała Biblioteczka) Opowiadania żydowskie XX w.

1024. *Opowiadania. Aniuta*, Wasyli Grossman ; *Uśmiech*, Mikołaj Daleki. [Łódź] : Książka, 1945. 45 s. ; 21 cm. Opowiadanie rosyjskie XX w.
1025. *Ordo Divini officii ac missarum ad usum venerabilis cleri dioecesis Lodzensis pro anno Domini 1949*. [Łódź] : Sumpt. Curiae Dioeces., [1948] (Łódź : druk. Nr 4 Spółdz. Wydaw.-Oświat. „Czytelnik”). XIII, [1], 114 s. ; 15 cm. Kościół katolicki
1026. Orzeszkowa Eliza, *Listy nieznanne : Eliza Orzeszkowa do Walerego Przyborowskiego*, [wyd. i oprac.] Mieczysława Romankówna ; Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział w Łodzi. [Łódź] : „Polonista”, [1948] ([Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.). 26 s. ; 21 cm. Orzeszkowa Eliza ; Przyborowski Walery ; Listy
1027. Paluch Emil, *Przez dobre odżywianie do zdrowia*. Łódź : „Kolumna”, 1948 (Jelenia Góra : Państw. Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 112 s., [7] k. tabl. : il. ; 17 cm. (Biblioteka Dbaj o Zdrowie ; 2) Odżywianie
1028. *Pamięci bohaterów : (w rocznicę powstania w getcie warszawskim)*. Łódź : K.N. ruchu chalurowego Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba, 1948 ([Łódź] : Zakł. Graf. SW „Książka”). 63, [1] s. : il. ; 21 cm. (Nasza Biblioteczka ; 27) Holokaust ; Powstanie w getcie warszawskim
1029. Pasek Jan Chryzostom, *Pamiętniki Jana Chryzostoma z Gosławic Paska*, słowo wstępne napisał i wyboru dokonał Mieczysław Smolarski. Łódź : „Kolumna”, [1948] (Jelenia Góra : Państw. Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 192 s. ; 21 cm. Literatura polska XVII w. ; Pamiętniki
1030. Pasternak Leon, *Linia życia*, okł. proj. Eryk Lipiński. Łódź : Zw. Zaw. Literatów Polskich, 1948 (Łódź : RSW „Prasa”). 78, [2] s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
1031. Paszkowski Kazimierz, *A-B-C czytać chcę*, z il. Jadwigi Przeradzkiej. Łódź : Pol. Agencja Wydaw., 1948 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). [15] k. : il. ; 22 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
1032. Paszkowski Kazimierz, *Stefan Okrzeja*. Łódź : Polska Agencja Wydawnicza, [1948?] ([Łódź] : Druk. SW „Czytelnik”). 32 s. ; 21 cm. (Biblioteka Polskiej Agencji Wydawniczej ; nr 1) Okrzeja Stefan ; Biografie
1033. Pawłowski Leszek Kazimierz, *Contribution á la systématique des sangues du genre Erpobdella d Blainville*. Łódź : [Łódzkie Tow. Nauk.], 1948 ([Łódź] : Państw. Zakł. Wyd. Szkol.). 54 s., [1] k. tabl. ; 21 cm. (Prace Wydziału III / Łódzkie Tow. Nauk. ; nr 8) (Acta Zoologia et Oecologica Universitatis Lodziensis, 1) Pijawki
1034. *PCK w służbie bliźniego i pokoju : jednodniówka oddz. łódzkiego PCK*. [Łódź : s.n., 1948] ([Łódź] : Druk RSW „Prasa”). 4 s. ; 29 cm. Polski Czerwony Krzyż ; Jednodniówki
1035. Pieńkowska Krystyna, *Bieżące czasopisma zagraniczne w zasobach [Państwowego Instytutu Książki]*. Łódź : [s.n.], 1948 ([Łódź] : Zakł. Druk.-Introl. SW „Książka”). 3, [1] s. ; 21 cm. (Biuletyn Państwowego Instytutu Książki ; nr 1) Państwowy Instytut Książki ; Książki ; Bibliografia

1036. Pieńkowska Krystyna, *Wykaz ważniejszych nabytków biblioteki : książki zagraniczne z lat 1939–1948*. Łódź : [s.n.], 1948 ([Łódź] : Zakł. Druk.-Introl. SW „Książka”). 7, [1] s. ; 21 cm. (Biuletyn Państwowego Instytutu Książki ; nr 4) Biblioteka Uniwersytecka ; Książki ; Bibliografia
1037. Pieńkowska Krystyna, *Wykaz ważniejszych nabytków biblioteki : książki zagraniczne z lat 1939–1947*. Łódź : [s.n.], 1948 ([Łódź] : Zakł. Druk.-Introl. SW „Książka”). 7, [1] s. ; 21 cm. (Biuletyn Państwowego Instytutu Książki ; nr 2) Biblioteka Uniwersytecka ; Książki ; Bibliografia
1038. *Pieśni religijne*. Łódź : Koło Księży Prefektów, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 68, [4] s. ; 14 cm. Katolicyzm ; Pieśni
1039. Piotrowski Jerzy, *Od ubezpieczenia chorobowego do powszechnej służby zdrowia*. Łódź : Pol. Inst. Służby Społecznej, [1948] ([Łódź] : Druk nr 4 SW „Czytelnik”). 105, [3] s. ; 21 cm. (Biblioteka Służby Społecznej ; 4) Ubezpieczenia ; Leczenie
1040. *Pod wspólnym sztandarem : jednodniówka CZPWł. poświęcona Kongresowi Zjednoczenia obu partii robotniczych*, red. Komitet Prac. CZPWł. Łódź : Centralny Zarząd Przemysłu Włókienniczego, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). [1] k. ; 70 cm. Jednodniówki ; PPR ; PPS ; Polityka
1041. Pogorzelski Wojciech, *Służba zdrowia Państwowego Urzędu Repatriacyjnego 1945–1948 rok*. Łódź : Zarząd Centralny Państwowego Urzędu Repatriacyjnego, 1948 (Pabianice : Łódzkie Zakł. Graf.). 71 s. : mapa ; 21 cm. 71 s. : mapa ; 21 cm. Repatriacja ; Zdrowie
1042. Potocki Waclaw, *Wybór wierszy*, oprac. Kazimierz Czachowski ; wstępem opatrzył Kazimierz Budzyk. Warszawa ; Łódź : SW „Książka”, 1948. XXI, [2], 82, [2] s. ; 20 cm. (Biblioteka Pisarzy Polskich i Obcych ; 29) Poezja polska XVII w.
1043. *PPR w walce o niepodległość*. Łódź : Wydż. Szkolenia i Wychow. Partyjnego KCPPr (Łódź : Druk RSW „Prasa”). 27, [5] s. ; 22 cm. (Materiały Kursu Korespondencyjnego – PPR) PPR ; Polityka
1044. *Prace Komisji Racjonalizacyjnych: Ogólnopolska Konferencja na temat Małej Racjonalizacji w Przemysle Włókienniczym w Łodzi w dniach 9 i 10 kwietnia 1948 r.* Łódź : Centralny Zarząd Przemysłu Włókienniczego, 1948 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 170 s. ; 20 cm. Włókiennictwo
1045. *Prace normalizacyjne w zakresie bibliotekarstwa*. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź : Spółdz. Pracy „Drukarz”). 31, [1] s. ; 21 cm. (Biuletyn Państwowego Instytutu Książki ; R. 1, nr 7) Bibliotekarstwo ; Normalizacja
1046. *Program wykładów i skład osobowy na Wydziałach: Mechanicznym, Elektrycznym, Chemicznym i Włókienniczym na r. akad. 1948/49*, Politechnika Łódzka. Łódź : Politechnika Łódzka, 1948 (Łódź : Druk. nr 4 SW „Czytelnik”). 183 s. : err. ; 24 cm. Politechnika Łódzka ; Programy nauczania dla szkół wyższych

1047. *Prus B., *Emancypantki*. T. 1. Warszawa ; Łódź : SW „Książka”, 1948. 314, [3] s. Powieść polska XIX w.
1048. *Prus B., *Emancypantki*. T. 2. Warszawa ; Łódź : SW „Książka”, 1948. 237, [2] s. Powieść polska XIX w.
1049. *Prus B., *Emancypantki*. T. 3. Warszawa ; Łódź : SW „Książka”, 1948. 228, [3] s. Powieść polska XIX w.
1050. *Prus B., *Emancypantki*. T. 4. Warszawa ; Łódź : SW „Książka”, 1948. 345, [2] s. Powieść polska XIX w.
1051. *Przepisy o administracji końmi wojskowymi*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 93 s. : err. ; 17 cm. Wojsko
1052. *Przepisy o badaniu lekarskim i ocenie fizycznej i psychicznej zdolności do służby wojskowej oficerów i podoficerów zawodowych*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Departament Służby Zdrowia. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 11, [42] s. : err. ; 21 cm. Wojsko
1053. *Przepisy o badaniu lekarskim i ocenie fizycznej i psychicznej zdolności do służby wojskowej poborowych, ochotników oraz podoficerów i szeregowców służby zasadniczej i rezerwy*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Departament Służby Zdrowia. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 30, [44] s. : err. ; 20 cm. Wojsko
1054. *Przepisy o gospodarce żywnościowej w czasie pokoju*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Departament Żywnościowo-Mundurowy. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Wrocław : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 128 s. : err. ; 20 cm. Wojsko
1055. *Przepisy o klasyfikowaniu sprzętu uzbrojenia*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Dowództwo Wojsk Lądowych. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 50 s. ; 18 cm. Wojsko
1056. *Przepisy o odpowiedzialności i postępowaniu w wypadku szkód mienia wojskowego*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Wrocław : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 67 s. : err. ; 21 cm. Wojsko
1057. *Przepisy o pracy w składnicach mundurowo-taborowych*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Departament Żywnościowo-Mundurowy. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 107 s. ; 21 cm. Wojsko
1058. *Przepisy o użytkowaniu motorowych pomp benzynowych Ł-6/2 i MPB-80a*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Wydział Materiałów Pędnych i Smarów. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 48 s., [2] k. tabl. ; 17 cm. Wojsko

1059. *Przepisy o wojskowej sprawozdawczości sanitarnej w czasie pokoju*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Departament Służby Zdrowia. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 33 s. ; 21 cm. Wojsko
1060. *Przepisy przeciwpożarowe w wojsku*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Departament Kwaterunkowo-Budowlany. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Wrocław : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 83 s., [1] k. tabl. ; 16 cm. Wojsko
1061. *Przewodnik dla pracowników służby zdrowia W.P. w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych i zachorowań masowych*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 62 s. ; 21 cm. Wojsko
1062. *Przewodnik włókniarza*. T. 1, *Ogólny*, słowo wstępne Henryk Galański ; przedm. Walenty Wende ; okł. proj. Janina Wołosewicz. Łódź : Naczelny Inspektorat Przemysłu Włókienniczego, 1948 (Zielona Góra : Państw. Zielonogórskie Zakł. Graf.). 336 s., [4] k. tabel luźnych ; 22 cm. Włókiennictwo
1063. *Przewodnik włókniarza*. T. 2, *Ogólny*, okł. proj. Janina Wołosewicz. Łódź : Naczelny Inspektorat Przemysłu Włókienniczego, 1948 (Zielona Góra : Państw. Zielonogórskie Zakł. Graf.). 350 s. ; 21 cm. Włókiennictwo
1064. *Przewodnik włókniarza*. T. 3, *Techniczny*, okł. proj. Janina Wołosewicz. Łódź : Naczelny Inspektorat Przemysłu Włókienniczego, 1948 ([Zielona Góra] : Państw. Zielonogórskie Zakł. Graf.). 368 s. : tabele ; 21 cm. Włókiennictwo
1065. *Przewodnik włókniarza*. T. 4, *Techniczny*, okł. proj. Janina Wołosewicz. Łódź : Naczelny Inspektorat Przemysłu Włókienniczego, 1948 (Zielona Góra : Państw. Zielonogórskie Zakł. Graf.). 376 s. : tabele ; 21 cm. Włókiennictwo
1066. *Przewodnik włókniarza*. T. 5, *Techniczny*, okł. proj. Janina Wołosewicz. Łódź : Naczelny Inspektorat Przemysłu Włókienniczego, 1948 (Zielona Góra : Państw. Zielonogórskie Zakł. Graf.). 397 s. ; 21 cm. Włókiennictwo
1067. *Przewodnik włókniarza*. T. 6, *Techniczny*, okł. proj. Janina Wołosewicz. Łódź : Naczelny Inspektorat Przemysłu Włókienniczego, 1948 (Zielona Góra : Państw. Zielonogórskie Zakł. Graf.). 438 s., [8] k. tabl. : tabele ; 21 cm. Włókiennictwo
1068. *Przewodnik włókniarza*. T. 7, okł. proj. Janina Wołosewicz. Łódź : Naczelny Inspektorat Przemysłu Włókienniczego, 1948 (Zielona Góra : Państw. Zielonogórskie Zakł. Graf.). 436 s., [6] k. tabel luźnych ; 22 cm. Włókiennictwo
1069. *Przewodnik włókniarza*. T. 8, *Finansowy*, okł. proj. Janina Wołosewicz. Łódź : Naczelny Inspektorat Przemysłu Włókienniczego, 1948 (Zielona Góra : Państw. Zielonogórskie Zakł. Graf.). 528 s., [3] k. tabel luźnych ; 22 cm. Włókiennictwo

1070. Przyłęcki Stanisław Jan, *Podręcznik chemii fizjologicznej*. Z. 3, przejr. i uzup. przez grono autorskie pod red. A. Dmochowskiego. Łódź : Księgarnia Ludowa T. Lemański, 1948 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). S. 361–607 ; 25 cm. Biochemia ; Podręczniki akademickie
1071. Przyłęcki Stanisław Jan: *Podręcznik chemii fizjologicznej*. Z. 2, przejr. i uzup. przez grono autorskie pod red. A. Dmochowskiego. Łódź : Księgarnia Ludowa T. Lemański, 1948 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). S. 190–360 ; 25 cm. Biochemia ; Podręczniki akademickie
1072. *Purim*. Łódź : K. N. Ruchu Chalucowego Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba, 1948 ([Łódź] : Druk. SW „Książka”). 39, [1] s. ; 20 cm. (Nasza Biblioteczka, nr 25) Judaizm ; Święta
1073. Puszkina Aleksander, *Córka kapitana*, tł. T. Stępniewski ; wstępem opatrzył Czesław Zgorzelski. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1948 (Wrocław : Państw. Wrocł. Zakł. Graf., Okręg Póln.). 187, [5] s., [6] k. tabl. ; 21 cm. (Biblioteka Arcydziel Powieści Rosyjskich ; t. 8) Powieść rosyjska XIX w.
1074. *Radiotechnika*. Cz. 1, *Zasady radiotechniki : lampy katodowe*, oprac. przez zespół wykładowców Oficerskiej Szkoły Łączności, Ministerstwo Obrony Narodowej. Główny Inspektorat Łączności. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948. 216, [3] s. ; 21 cm. Wojsko
1075. Rajewski Stanisław, *Czy potrafisz? : zbiór ćwiczeń gimnastycznych*. Łódź : Główna Księgarnia Wojskowa, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 266 s. ; 15 cm. (Biblioteka Sportowa – Główna Księgarnia Wojskowa ; nr 12) Sport
1076. Rajewski Stanisław, *Podręcznik balistyki*. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Wrocław : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 149 s. : err. ; 20 cm. Wojsko
1077. Rappaport Emil Stanisław, *Polityka kryminalna w zarysie*. Łódź : SW „Prawo”, 1948 (Pabianice : Państw. Łódzkie Zakł. Graf.). 212 s. ; 21 cm. (Biblioteka Komentarzy i Podręczników ; nr 9) Prawo karne
1078. Raszał Aharon, *Mój towarzysz : czytanki dla dzieci żydowskich : 2 rok nauczania*. Łódź : Wydawnictwo Komitetu Centralnego Organizacji „Hechaluc-Pionier” w Polsce, Wydział Kulturalno-Oświatowy, 1948 ([Łódź] : RSW „Prasa”). 128, [2] s. ; 21 cm. Elementarz hebrajski
1079. *Referaty wygłoszone w dniach 9 i 10. IV. 1948 r. na Pierwszej Ogólnopolskiej Konferencji Małej Racjonalizacji, Akcja Małej Racjonalizacji w Przemśle Włókienniczym*. Łódź : Centralny Zarząd Przemysłu Włókienniczego, dr. 1948 (Łódź : [Łódź : Druk RSW „Prasa”). 118 s. : il. ; 21 cm. Włókiennictwo
1080. *Regulamin indywidualnego współzawodnictwa pracy na terenie Państwowych Zakładów nr 17 w Łodzi*. Łódź : [s.n.], 1948. 7, [1] s. ; 21 cm. Współzawodnictwo pracy

1081. *Regulamin służby zdrowia w czasie pokoju*. Cz. 1, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 83, [1] s. ; 17 cm. Wojsko
1082. Rembieliński Robert, *O wyborze zawodu farmaceuty*, z przedm. Jana Muszyńskiego. Łódź : Polska Agencja Wydawnicza, [1948]. 35 s. ; 21 cm. (Wybór Zawodu ; t. 1) Farmacja
1083. *Rodziny zastępcze Łodzi*, A. Majewska [et al.]. Łódź : Polski Instytut Służby Społecznej, 1948 (Warszawa : Zakład Salezjański. Dział Graf.). 222 s. ; 21 cm. (Biblioteka Służby Społecznej ; 5) Dziecko ; Opieka społeczna
1084. Rousseau Jean Jacques, *Umowa społeczna*, przeł. i objaśnił Antoni Peretiatkiewicz. Wyd. 3. Łódź : M. Ginter, 1948 ([Łódź] : Druk RSW „Prasa”). 122 s. ; 22 cm. Filozofia ; Państwo
1085. Rozmaryn Stefan, *W jakim zakresie obowiązuje dziś Konstytucja z 17 marca 1921 roku?* Łódź : „Państwo i Prawo”, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 22 s. ; 24 cm. Prawo państwowe
1086. *Różnie idąc : antologia młodych poetów łódzkich*, Koło Młodych Polonistów UŁ ; red. Andrzej Wirth ; [przedm.] Stefania Skwarczyńska ; rys. w tekście A. Stefanowski. [Łódź] : „Poligrafika”, [1948] (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 80 s. ; 21 cm. Poezja polska XX w. ; Antologie
1087. *Różnie idąc : antologia młodych poetów łódzkich*, [rys. w tekście A. Stefanowski ; przedm. Stefania Skwarczyńska] ; Koło Polonistów St.U.Ł. [Studentów Uniwersytetu Łódzkiego]. [Łódź] : „Poligrafika”, [1948]. 80 s. : il. ; 21 cm. Antologie ; Poezja polska XX w. ; Antologie
1088. Rudolf-Skokowska Maria, *Dbaj o dziecko*, [okł. proj.] Jan Mucharski. Łódź : „Kolumna”, [1948] (Jelenia Góra : Państw. Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 141 s. ; 17 cm. (Biblioteka Dbaj o Zdrowie) Pediatria
1089. Rudowski Witold, *Rak – choroba uleczalna*, [okł. proj.] Jan Mucharski. Łódź : „Kolumna”, [1948] (Jelenia Góra : Państw. Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 94 s., [1] tabl. ; 17 cm. (Biblioteka Dbaj o Zdrowie) Nowotwory
1090. Rutkowski Jerzy, *Chirurgia*. T. 1, z. 3. Wyd. 2 popr. i uzup. Łódź : Księgarnia Ludowa T. Lemański, 1948 (Poznań : Państw. Pozn. Zakł. Graf. Okręg Północ, Zakł. Gł.). S. 417–624 ; 25 cm. Chirurgia ; Podręczniki akademickie
1091. Rutkowski Jerzy, *Chirurgia*. T. 1, z. 4. Wyd. 2 popr. i uzup. Łódź : Księgarnia Ludowa T. Lemański, 1948 (Poznań : Państw. Poznańskie Zakł. Graf. Okr. Półn. Zakł. Gł.). S. 625–818, [5] k. tabl. ; 25 cm. Chirurgia ; Podręczniki akademickie
1092. Rutkowski Jerzy: *Chirurgia*. T. 1, z. 2. Wyd. 2 popr. i uzup. Łódź : Księgarnia Ludowa T. Lemański, 1948 (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). S. 209–416, [3] k. tabl. ; 26 cm. Chirurgia ; Podręczniki akademickie
1093. Rychliński Jerzy Bohdan, *Czarna Feluka : powieść korsarska*, [il. Romana Szałasa]. Łódź : „Żagiel”, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Prasa”). 279 s. : il. ; 21 cm. Literatura polska XX w.

1094. Ryder Karol, Kostanecki Wojciech, *Mechanizm człowieka*. Łódź : „Kolumna”, [1948] (Jelenia Góra : Państw. Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 139 s. ; 17 cm. (Biblioteka Dbaj o Zdrowie ; 4) Fizjologia
1095. Rynkowska Anna, *Działalność gospodarcza władz Królestwa Polskiego na terenie Łodzi przemysłowej w latach 1821–1831*. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź ; Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). S. [2], 49–54 ; 21 cm. Historia gospodarcza XIX w. ; Łódź
1096. Sadzewicz Marek, *Niedopyrz*. [Cz. 1], *Ucieczka*, okł. proj. R. Szałas. Łódź : S. Jamiołkowski i T.J. Evert, 1948 (Toruń : Państw. Toruńskie Zakł. Graf.). [5], 345, [1] s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
1097. Sadzewicz Marek, *Niedopyrz*. [Cz. 2], *W drodze*, okł. proj. R. Szałas. Łódź : S. Jamiołkowski i T.J. Evert, 1948 (Toruń : Państw. Toruńskie Zakł. Graf.). [4], 240, [1] s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
1098. Saloni Juliusz, *Rehabilitacja Fircyka : na wznowienie „Fircyka w zalotach” Franciszka Zabłockiego w Teatrze Wojska Polskiego w Łodzi*. Łódź : [s.n.], 1948 ([Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.]). 29 s. ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Zabłocki Franciszek
1099. Sandner Henryk, *Przyczynek do znajomości robaków pasożytniczych płazów z okolic Warszawy*. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź ; Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). S. [2], 64–65 ; 22 cm. Parazytologia
1100. Sas-Jaworski T., *Z fizyką na ty*, przejrzał i uzupełnił T. Czystohorski ; rys. R. Jackowskiego. Łódź : „Poligrafika”, 1948 ([Poznań] : Państw. Pozn. Zakł. Graf., Okręg Północ, Zakł. Gł.). 191, [1] s. ; rys. ; 25 cm. (Biblioteka Potrójnego Wężła. Gdzie – Kiedy – Jak ; t. 1) Fizyka
1101. Sekreta Mirosław, *Ciało i dusza : podstawy teorii psychizmu*. Łódź : „Kultura Polska”, 1948 (Świdnica : Państw. Wrocław. Zakł. Graf.). 146 s. ; 21 cm. Psychologia
1102. Selen Ludwik, *Ekonomia polityczna : szkic wykładu*. Wyd. 2. Łódź : Spółdz. Wydaw. „Ingos”, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 277, [1] s. ; 24 cm. Ekonomia ; Podręczniki akademickie
1103. Selinko Anne-Marie, *Byłam brzydką dziewczyną*, [przeł. L. Ciechanowiecka]. Łódź : Księgarnia Naukowa, 1948 (Łódź : Druk. „Prasa”). 332, [1] s. ; 21 cm. 332, [1] s. ; 21 cm. Powieść austriacka XX w.
1104. Selinko Anne-Marie, *Jutro będzie lepiej*, [z upoważnienia autorki przeł. L. Ciechanowiecka]. Łódź : Księgarnia Naukowa, 1948 (Łódź : Druk. „Prasa”). 406 s. ; 21 cm. Powieść austriacka XX w.
1105. Senesz Chana, *Skrzypce : (obraz z życia kibucu)*, [tł. Jessyka]. Łódź : K. N. Ruchu Chalucowego Ichud Hanoar Hacijoni-Akiba, 1948 (Łódź : Druk. Zakł. Graf. SW „Książka”). 48 s. ; 21 cm. (Nasza Biblioteczka ; nr 30) Literatura żydowska XX w.
1106. Sewer (Ignacy Maciejowski), *Biedronie : powieść*, [okł. proj.] (Rom.). Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1948 (Wrocław : Państw. Wrocławskie Zakł. Graf. Okręg Północ). 231 s. ; 21 cm. (Dzieła : wyd. zbiorowe / Sewer) Powieść polska XIX w.

1107. Sierp-Szczakowski Zygmunt, *Dorobek literacko naukowy „Athenaeum” pod red. J.I. Kraszewskiego*, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział w Łodzi. [Łódź] : „Polonista”, [1948] ([Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.). 20 s. ; 21 cm. Czasopisma literackie ; Kraszewski Józef Ignacy
1108. Sivert Tadeusz, *Dramat Staffa „Skarb” na tle motywów jego liryki*, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział w Łodzi. [Łódź] : „Polonista”, [1948] ([Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.). 22 s. ; 20 cm. Literaturoznawstwo ; Staff Leopold
1109. *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1947–1948*, Uniwersytet Łódzki ; okł. proj. Eugeniusz Zdun. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź : Zakł. Druk.-Introlig. SW „Książka”). 102 s. ; 24 cm. Uniwersytet Łódzki ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1110. *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1948–1949*, Uniwersytet Łódzki. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 104, [2] s. ; 24 cm. Uniwersytet Łódzki ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1111. *Skład osobowy i spis wykładów Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego <WSGW> w Łodzi na rok szkolny 1948/49*. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 26 s. ; 20 cm. Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego; Programy nauczania dla szkół wyższych
1112. Skwarczyńska Stefania, *Struktura świata poetyckiego w „Dziadach” Mickiewicza*, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział w Łodzi. [Łódź] : „Polonista”, [1948] ([Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.). 24 s. ; 21 cm. Literaturoznawstwo ; Mickiewicz Adam
1113. Skwarczyńska Stefania, *Systematyka głównych kierunków w badaniach literackich*. T. 1, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1948 ([Łódź : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 315, [1] s. ; 22 cm. (Prace Wydziału 1 / Łódzkie Tow. Nauk. ; nr 4) Literaturoznawstwo
1114. Skwarczyńska Stefania, *Systematyka głównych kierunków w badaniach literackich*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). S. [2], 22–23 ; 21 cm. Literaturoznawstwo
1115. Skwarczyński Zdzisław, *Zmiany w technice i funkcji romansu polskiego za czasów Stanisława Augusta*, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział w Łodzi. [Łódź] : „Polonista”, [1948] ([Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.). [2], 32 s. ; 21 cm. Literaturoznawstwo
1116. Słomczyński Maciej, *Szary cień*. Łódź : Księgarnia Naukowa, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. RSW „Książka”). 196, [3] s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
1117. Słuchocki Czesław, *Podręcznik uprawy i przeróbki lnu*, [przedm. Janusz Jagmin]. Wyd. 2 uzup. i rozsz. Łódź : nakł. Naukowo-Badawczego Instytutu Włókiennictwa, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Społem). 247, [1] s. ; 22 cm. Rolnictwo ; Podręczniki
1118. Smolar Hersh, *Jidn on gele lates : skin, hile gecajchnt fun I. Rajzman*. Lodz : „Iidisz Buch”, 1948. 113, [3] s. : il. ; 22 cm. Literatura żydowska XX w.

1119. *Spis duchowieństwa i parafij diecezji łódzkiej*. Łódź : Kuria Diecezjalna, [1948] (Łódź : Druk. nr 4 SW „Czytelnik”). 40 s. ; 20 cm. Kościół katolicki
1120. *Spis wykładów i skład osobowy, rok akad. 1948/49*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie. Oddział w Łodzi. [Łódź : s.n.], 1948 (Łódź : Druk. nr 6 SW „Wiedza”). 94, [2] s. ; 21 cm. Programy nauczania dla szkół wyższych ; Szkoła Główna Handlowa
1121. *Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne, rok szkoleniowy 1948/49. Dział 2 – kształcenia księgowych : grupa księgowych Gminnych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”, stop. I*, Centralny Związek Spółdzielczy. Łódź : Centralny Związek Spółdzielczy, [1948] ([Łódź] : Zakł. Graf. „Społem”). 5, [3] s. ; 21 cm. Spółdzielczość
1122. *Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne. Dział 10 – dla pracowników i kandydatów na pracowników spółdzielni ogrodniczych*, Związek Rewizyjny Spółdzielni RP Łódź : Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, [1948] ([Łódź] : Zakł. Graf. „Społem”). 7, [1] s., [1] k. ; 22 cm. Spółdzielczość
1123. *Spółdzielcze Technikum Korespondencyjne : rok szkoleniowy 1948/49 : dział II Kształcenia Księgowych : grupa księgowych gminnych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” : kurs wstępny – 0, kurs stopnia – 1*, Centrala Rolnicza Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”. Łódź : Centrala Rolnicza Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”, [1948] (Łódź : Zakł. Graf. J.K. Baranowskiego, dzierz. CZS). 7, [1] s. ; 22 cm. Spółdzielczość
1124. *Sprawozdania za rok 1947*, Powszechna Spółdzielnia Spożywców w Łodzi. [Łódź : Powszechna Spółdzielnia Spożywców w Łodzi, 1948] (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 63, [1] s. , [1] k. tabl. ; 24 cm. Sprawozdania ; Spółdzielczość
1125. *Sprawozdanie z działalności Wydziału Charytatywnego Duszpasterstwa M.O.N., Łódź, za rok 1947*. Łódź : [s.n., 1948] (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 21 s. ; 21 cm. Sprawozdania ; Organizacje charytatywne ; Kościół katolicki
1126. *Sprawozdanie Zarządu Głównego Związku Zawodowego Robotników i Pracowników Przemysłu Spożywczego za okres 1945–1947*. Łódź : Zarząd Główny Związku Zawodowego Robotników i Pracowników Przemysłu Spożywczego, 1948 (Łódź : Druk. Zakł. Graf. RSW „Prasa”). 257, [2] s.: tabele ; 21 cm. Sprawozdania ; Przemysł spożywczy
1127. *Sprawozdanie Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Poligraficznego w Polsce, Okręg Łódź, z działalności za 41-szy rok istnienia 1947*, Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Poligraficznego w Polsce. Okręg Łódź ; okł. proj. Wojciech Brzeziński. [Łódź : Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Poligraficznego w Polsce. Okręg Łódź, 1948] (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 64 s. ; 21 cm. Sprawozdania ; Przemysł poligraficzny
1128. Sroczyński Kazimierz, *Co powiedziałby swej matce noworodek gdyby umiał mówić*. [Łódź : SW „Prawo”, 1948] (Łódź : Państw. Łódzkie Zakł. Graf., Zakł. Gł.). 8 s. ; 15 cm. Padiatria

1129. *Statut Kasy Emerytalno-Pożyczkowej Pracowników Miejskich Zakładów Komunikacyjnych w Łodzi*. [Łódź : Kasa Emerytalno-Pożyczkowa Pracowników Miejskich Zakładów Komunikacyjnych, 1949] (Łódź : Państw. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). 38, [1] s. ; 15 cm. Kasy zapomogowo-pożyczkowe ; Statuty
1130. *Statut Łódzkiego Towarzystwa Naukowego*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1948 (Łódź : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 15 s. ; 21 cm. Statuty ; Łódzkie Tow. Nauk.
1131. *Statut Powszechnej Spółdzielni Spożywców w Łodzi z odpowiedzialnością udziałami*. [Łódź : s.n., 1948] (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 15, [1] s. ; 14 cm. Statuty ; Powszechna Spółdzielnia Spożywców
1132. *Statut Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Spożywczego w Polsce, Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Spożywczego*. [Łódź] : Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Spożywczego w Polsce. Zarząd Główny [1948] (Łódź ; Zakł. Graf. RSW „Prasa”). 23 s. ; 14 cm. Statuty ; Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Spożywczego
1133. Stieber Zdzisław, *Niektóre niezauważone typy słowiańskich nazw miejscowych*. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź ; Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). S. [2], 27–28 ; 22 cm. Językoznawstwo
1134. Stieber Zdzisław, *Toponomastyka Łemkowszczyzny. Cz. 1, Nazwy miejscowości*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1948 ([S. 1.] : Druk. Polska). [1], 78, [1] s. ; 22 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział I ; nr 3) Językoznawstwo ; Język łemkowski
1135. Stieber Zdzisław, *Uwagi o języku Wacława Potockiego*, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział w Łodzi. [Łódź] : „Polonista”, [1948] ([Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.). 26 s. ; 21 cm. Literaturoznawstwo ; Potocki Wacław
1136. Stommówna Aniela, *Jak kochać Jezusa : książka do nauki religii rzymsko-katolickiej dla 2 kl. szkoły podstawowej*, Katecheta [pseud.]. Łódź : K. Rutski, 1948 (Pabianice : Państw. Łódzkie Zakł. Graf.). 102, [2] s. ; 21 cm. Katolicyzm ; Podręczniki dla szkół podstawowych
1137. Strzelbicki Stanisław, *Zwolnienie z pracy*. Łódź : nakł. autora, 1948 (Wałbrzych : Zakł. Graf. „Książka”). 50, [1] s. ; 20 cm. Prawo pracy
1138. Suchanek Antoni, *Łódź 1948 : 12 plansz autolitograficznych A. Suchanka*, [przedm. Roman Kaczmarek]. Łódź : Wydawnictwo Zarządu Miejskiego „Ingos”, dr. [19]48. [2] k., [12] k. tabl. : il. ; 49 cm. Sztuka polska
1139. Szczekin-Krotow Włodzimierz, *Otręby żytnie w żywieniu krów*. [Łódź : s.n.], 1948 ([Łódź] : Zakł. Graf. „Społem”). 2] k ; 21 cm. (Biuletyn Popularny – Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego w Łodzi) Rolnictwo ; Zwierzęta gospodarskie
1140. Szczepański Włodzimierz, *Kodeks pracy : teksty, objaśnienia, orzecznictwo*. Łódź : M. Ginter, Wydawnictwo Prawnicze i Naukowe, 1948 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 404 s. ; 21 cm. Prawo pracy

1141. Szpigiel J., Łastik S., *Majn Idisz buch : czytanka dla 4 kl.* Łódź : Wydział Szkoleniowy przy Centralnym Komitecie Żydów w Polsce, 1948 ([Łódź] : Druk. RSW „Prasa”). 236, [4] s. : err. ; 24 cm. Język jidysz ; Podręczniki dla szkół podstawowych
1142. Szuman Stefan, *O kunszcie i istocie poezji lirycznej.* [Łódź] : „Poligrafika”, 1948 (Toruń : Państw. Toruńskie Zakł. Graf.). 292, [1] s. ; 21 cm. (Monografie Literackie Poligrafiki. Seria B) Literaturoznawstwo
1143. *Ścieżka prawdy : podstawy moralności buddyjskiej*, z palijskiego przeł. Stanisław Franciszek Michalski. Wyd. 2 przejrz. Łódź : K. Rutski, 1948 (Pabianice : Państw. Łódzkie Zakł. Graf.). 123 s. ; 17 cm. (Biblioteka Humanisty ; 2) Buddyzm
1144. Średnicki Radosław, *Korespondencja handlowa.* Łódź : nakł. autora, 1948 (Łódź : Druk. Zakł. Graf. pod zarz. państw.). 147 s. ; 21 cm. Korespondencja handlowa ; Podręczniki
1145. *Świat baśni i legend : antologia baśni i legend literatury polskiej i obcej*, zebrał Kazimierz Paszkowski ; il. i okł. proj. Jadwiga Przeradzka. Łódź : Księgarnia Polska S. Jamiołkowski, [1948] (Poznań : Druk. św. Wojciecha p.z.p.). 384 s. : il. ; 22 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
1146. Święcicki Witold, *Orzecznictwo powojenne Sądu Najwyższego w sprawach cywilnych : 30.VI.1945 r. – 30.VI.1947 r.* Łódź : M. Ginter Księgarnia Wydawnictw Prawniczych i Naukowych, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 787 s. ; 22 cm. Prawo cywilne
1147. Święcicki Witold, *Tezy z zakresu prawa małżeńskiego, zawarte w orzeczeniach Sądu Najwyższego, wydanych do dnia 1 lipca 1948 r.* Łódź : M. Ginter Księgarnia Wydawnictw Prawniczych i Naukowych, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 38, [1] s. : err. ; 21 cm. Prawo cywilne
1148. *Tabele należności sprzętu MPS [Materiałów Pędnych i Smarów] dla jednostek wojskowych*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 8 s. : err. ; 17 cm. Wojsko
1149. Tarapani Józef, *Chemia w celulozownictwie i papiernictwie.* Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 89, [1] s. ; 21 cm. (Wydawnictwa Centralnego Laboratorium Celulozowo-Papierniczego ; 9) Chemia ; Papiernictwo
1150. *Terenoznawstwo.* Wyd. 3, popr. i uzup. Kazimierz Engwert i Franciszek Nowicki z Wojsk. Instytutu Geograficznego. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 161, [1], XXVIII, [4] s. ; 21 cm. Wojsko
1151. Tiutczew Teodor, *Wiersze wybrane*, przeł. Kazimierz Andrzej Jaworski, Tadeusz Stępniewski, Julian Tuwim ; pod red. K. A. Jaworskiego i K. W. Zawodzińskiego. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1948 (Toruń : Państw. Toruńskie Zakł. Graf.). XXXIX, [1], 175 s., [2] k. tabl. : err. ; 21 cm. Poezja rosyjska XIX w.

1152. *Trudności wytwarzania wstęgi papierowej i ich pokonywanie*. Łódź : [s.n.], dr. 1948 (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 31, [1] s. ; 21 cm. (Wydawnictwo Centralnego Zarządu Przemysłu Papierniczego ; 7) Papiernictwo
1153. *Trybuna papiernika : jednodniówka Centrali Handlowej Przemysłu Papierniczego : na dzień Kongresu Jedności Klasy Robotn.* Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 7, [1] s. ; 30 cm. Papiernictwo ; Jednodniówki
1154. *Trzy lata pracy : jednodniówka Bratniej Pomocy Studentów Uniwersytetu Łódzkiego 30 kwietnia – 1 maja 1948 r.* [Łódź] : Bratnia Pomoc Studentów Uniwersytetu Łódzkiego, [1948] ([Łódź] : Druk. RSW „Prasa”). 16 s. ; 29 cm. Organizacje studenckie ; Jednodniówki
1155. Trzynadłowski Jan, *O tzw. „wielowarstwowości” w dziele sztuki*. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź ; Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). S. [2], 19–22 ; 21 cm. Sztuka
1156. Trzynadłowski Jan, *Problemy semantyki literackiej*, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. [Łódź] : „Polonista”, [1948] ([Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.). 23 s. ; 20 cm. Literaturoznawstwo
1157. Turgieniew Iwan, *Dym*, tł. T. Stępniewski ; wstępem opatrzył K.W. Zawadzkiński [Zawodziński] ; [okł. proj. R. Brudzewski] Łódź : Wydaw. W. Bąka, 1948 (Łódź : Państw. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). 248, [8] s. ; 21 cm. (Biblioteka Arcydzieł Powieści Rosyjskich. Seria 1, t. 5) Powieść rosyjska XIX w.
1158. Turgieniew Iwan, *Rudin : powieść*, tł. z ros. Stefan Kołaczkowski ; z przedm. Wandy Lipskiej ; [okł. proj. R. Brudzewski]. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1948 (Pabianice : Łódzkie Zakł. Graf.). 190, [10] s. ; 21 cm. (Biblioteka Arcydzieł Powieści Rosyjskiej ; t. 4) Powieść rosyjska XIX w.
1159. Turgieniew Iwan, *Szlacheckie gniazdo : powieść*, przekł. Heleny Mankiewicz-Szaniawskiej ; z przedm. Marii Alexandrowicz ; [okł. proj. R. Brudzewski]. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1948 (Pabianice : Łódzkie Zakł. Graf.). 231, [8] s. ; 21 cm. (Biblioteka Arcydzieł Powieści Rosyjskich ; t. 6) Powieść rosyjska XIX w.
1160. *Tymczasowa instrukcja dla obozów letnich W.P.*, Ministerstwo Obrony Narodowej. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 27 s. ; 17 cm. Wojsko
1161. *Tymczasowa instrukcja o ewidencji nieruchomości wojskowych*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Departament Kwaterunkowo-Budowlany. [Łódź] : Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw., 1948 (Wrocław : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 64 s. ; 21 cm. Wojsko
1162. Tyrowicz Marian, *Polscy bojownicy Wiosny Ludów (1846–1849)*, okł. i oprac. graf. Ludwik Tyrowicz. Łódź : „Kolumna”, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 50, [3] s. ; 26 cm. (Portrety Demokratów Polskich) Wiosna Ludów ; Biografie
1163. Ułaszyn Henryk, *Geneza polskiego języka piśmienniczego*. Łódź : [s.n.], 1948 (Łódź ; Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). S. [2], 23–27 ; 21 cm. Językoznawstwo

1164. *Urządzenia dyspozycyjne na głośniki Televox Re 6/20*. Łódź : Spółdz. Pracy „Radio-Elektryk” ([Łódź] : Druk Zakł. Graf. RSW „Prasa”). 6, [2] s. ; 20 cm. Radiotechnika
1165. Venulet Franciszek, *Fizjopatologia szczegółowa*. Cz. 1, *Krew*. Łódź : Sekcja Wydaw. Koła Medyków Uniwersytetu Łódzkiego, 1948. 57 s. ; 29 cm. Fizjologia patologiczna ; Podręczniki akademickie
1166. *W rocznicę Lenino*. [Łódź] : Gł. Zarząd Wychow.-Polit. W.P., 1948. 31, [1] s. ; 20 cm. (Biblioteczka Żołnierza) Literatura polska XX w. ; Bitwa 1943 r. pod Lenino
1167. Wilde Oscar, *Samolub Olbrzym*, w przekł. St. Studzińskiego ; [il. T. Ulatowski]. Łódź : Wydaw. Feliksa Owczarka, 1948 ([Łódź] ; Zakł. Graf. „Książka”). 15 s. : il. ; 30 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
1168. Wiśniewski Feliks Joachim, *La section efficace d'une particule lourde*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1948 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 14, [2] s. ; 21 cm. (Prace Wydziału III / Łódzkie Tow. Nauk. ; nr 5) Fizyka
1169. Wiśniewski Feliks Joachim, *Sur une deduction possible des equations in-variantes du champ electromagnétique*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1948 ([Łódź] : Druk. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P.). 23 s. ; 21 cm. (Prace Wydziału III / Łódzkie Tow. Nauk. ; nr 9) Fizyka
1170. Witekowa Stanisława, *Obliczenia stechiometryczne*. Wyd. 2. popr. i rozsz. Łódź : PZWS, 1948. [2], 177 s. : il. ; 29 cm. (Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej ; 77) Chemia ; Podręczniki akademickie
1171. Witkowski Jerzy, *Warunki wydajności zakładów przemysłowych*. Łódź : St. Jamiołkowski i T.J. Evert, 1948 (Bydgoszcz : Druk. Polska SW „Zryw”). 164 s. : tabele ; 21 cm. Przemysł ; Ekonomia
1172. Wojno Tadeusz, *Krystalografia i mineralogia*, wg wykładów Tadeusza Wojno; oprac. Józef Mordawski, Rajmund Sołoniewicz ; sprawdził i uzupełnił T. Wojno. Łódź : [Bratnia Pomoc Studentów Politechniki Łódzkiej], 1948. [2], 258, [2], II s. ; 27 cm. (Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej ; 72) Mineralogia ; Krystalografia ; Podręczniki akademickie
1173. *Wskazówki dla rachunkowców posługujących się przyborami ze znakiem towarowym „Hermes” (nr 32726 rejestru Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej)*. Wyd. 2. [Łódź] : Biuro Organizacji „Hermes”, 1948 ([Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 14 s. ; 21 cm. Rachunkowość
1174. *Wykaz wydawnictw spółdzielczych nr 7*. Łódź : [„Społem” Związek Gospodarczy Spółdzielni RP, Oddz. Księgarski w Łodzi], 1948 ([Łódź] : Zakł. Graf. „Społem”). [2] k. ; 22 cm. Katalogi wydawnicze
1175. *XII sprawozdanie Izby Rzemieślniczej w Łodzi za rok 1947*. Łódź : Izba Rzemieślnicza, 1948 (Łódź : Druk. Piotrkowska 104a). [4], 132 s. : tabele ; 21 cm. Sprawozdania ; Izba Rzemieślnicza
1176. *XXV-lecie działalności Państwowych Szkół Administracyjno-Handlowych w Łodzi, w okresie 1918 do 1948 r.* Łódź : Państw. Liceum Admin.-Handl. ([Łódź] : Druk. ul. Piotrkowska 104a). 45, [2] s. ; 24 cm. Szkolnictwo zawodowe

1177. Zaleski S., Twarogowski T., *XIV Olimpiada : Londyn 1948 r.* Łódź ; Gł. Księg. Wojskowa, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 70, [2] s. ; 21 cm. Sport
1178. Zawistowicz-Adamska Kazimiera, *Spoleczność wiejska : doświadczenia i rozważania z badań terenowych w Zaborowie*, obwol. i okł. oprac. Marek Kononowicz i Zbigniew Rychlicki. Łódź : Polski Instytut Służby Społecznej ([Łódź] : Zakł. Graf. „Społem”). 227 s. : tabl. ; 25 cm. Socjologia ; Wieś
1179. Zawistowicz-Adamska Kazimiera, *Żywe tradycje współdziałania na wsi.* Łódź : Polski Instytut Służby Społecznej, 1948 (Warszawa : Druk. OMTUR). [2], 80, [2] s. ; 21 cm. (Biblioteka Służby Społecznej ; 3) Socjologia ; Wieś
1180. Zieliński Gustaw, *Manuela : opowiadania starego weterana z kampanii napoleońskiej w Hiszpanii*, [il. wyk. M. Romała ; przedm. Jan Dąbrowa] Łódź : Wydaw. W. Bąka, [1948] (Wrocław : Państw. Zakł. Graf. nr 2). 214, [14] s., [8] k. tabl. : il. ; 21 cm. Powieść polska XIX w.
1181. Ziemecki Stanisław, Dmochowski Aleksander, *Pierwsze wiadomości z fizyki i chemii : dla 5-ej kl. szkoły podstawowej*, dostosowała do nowego programu A. Filipkowska. Łódź : K. Rutski, 1948 (Płock : Państw. Warsz. Zakł. Graf.). 207, [1] s. ; 21 cm. Fizyka ; Chemia ; Podręczniki dla szkół podstawowych
1182. Żarnowski Ludwik, *Wstęp do hutnictwa*. Wyd. 2 popr. Łódź : [Bratnia Pomoc Studentów Politechniki Łódzkiej], 1948. [2], 189, [1], III s. : il. ; 27 cm. (Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej ; 78) Hutnictwo ; Podręczniki akademickie
1183. Żeligowska-Szulc Janina, *Wychowanie niemowlęcia : odżywianie niemowlęcia : choroby zakaźne wieku dziecięcego*. [Łódź] : „Ingos”, [1948] (Łódź : Zakł. Graf. „Społem”). 15, [1] s. ; 21 cm. Pediatria
1184. Żurek Witold, *Metody mierzenia i oznaczania długości włókien bawełnianych*. Łódź : Główny Instytut Włókiennictwa, 1948. 81, [4] s., [5] k. tabl. ; 21 cm. (Prace Naukowo-Badawcze / Główny Instytut Włókiennictwa ; t. 1) Włókiennictwo
1185. Żurek Witold, *Metody mierzenia i oznaczania długości włókien bawełnianych*. Łódź : Główny Instytut Włókiennictwa, 1948 (Łódź : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 81, [4] s., [5] k. tabl. ; 21 cm. (Prace Naukowo-Badawcze / Główny Instytut Włókiennictwa ; t. 1) Włókiennictwo
1186. Żygulski Zdzisław, *Życie na zamku średniowiecznym*. Wyd. 2. [Łódź] : „Poligrafika”, 1948 (Toruń : Państw. Toruńskie Zakł. Graf.). 95, [1] s. : il. ; 21 cm. (Kultura Polska i Obca) Historia

1949

1187. Abdański Adam. *Urologia : zarys kliniki chorób układu moczowego i przydatków męskich : dla lekarzy i studentów*. T. 2. Łódź : Sekcja Wydaw. Koła Medyków Uniwersytetu Łódzkiego, dr. 1949 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). IX, 316 s. ; 21 cm. Urologia ; Podręczniki akademickie
1188. Aniołkiewicz Antoni, *Jak pracuje przodujący tkacz*. [Łódź] : Zarząd Główny Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Włókienniczego w Polsce, dr. [19]49 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka i Wiedza”). 29, [1] s. ; 20 cm. Współzawodnictwo pracy ; Włókiennictwo
1189. Babecki Jerzy Wincenty, *Zdrowe zęby to zdrowy człowiek*. Wyd. 2. Łódź : „Kolumna”, 1949 (Jelenia Góra : Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 100 s. : il. ; 17 cm. Stomatologia
1190. Baranowski Bohdan, *Stosunki polsko-tatarskie w latach 1632–1648*. Łódź : Instytut Historyczny UŁ, 1949 (Łódź : Dział Wydaw. Spółdz. Uniw.). 209 s. ; 29 cm. (Prace Instytutu Historycznego UŁ ; nr 1) Historia Polski XVII w. ; Tatarzy
1191. Beylin Karolina, *Warszawa! Wysiadać! : powieść*. T. 1, Maria Maliszewska [pseud.]. Łódź : „Poligrafika”, 1949 (Łódź : Zakł. Wydaw. Spółdz. nr 2). 204, [1] s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
1192. Beylin Karolina, *Warszawa! Wysiadać! : powieść*. T. 2, Maria Maliszewska [pseud.]. Łódź : „Poligrafika”, 1949 (Łódź : Zakł. Wydaw. Spółdz. nr 2). 178, [1] s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
1193. Biegański Jan: *Ziołolecznictwo : nasze zioła i leczenie się nimi*, przedm. Jan Muszyński. Wyd. 5 w oprac. popularnym dla wszystkich. Łódź : S. Jamiolkowski i T.J. Evert, 1949 (Bydgoszcz : Druk. SW „Zryw”). 246, [2] s. ; 23 cm. Rośliny lekarskie
1194. *Bierzmowanie*. Łódź : nakł. Bratniej Pomocy Alumnów Seminarium Duchownego, [1949] (Łódź : Zakł. Graf. J.K. Baranowskiego). 15, [1] s. ; 15 cm. Sakramenty ; Katolicyzm
1195. *Biuletyn informacyjny Okręgowego Komitetu Współzawodnictwa Pracy przy Związku Zawodowym Pracowników Poczty i Telekomunikacji w Łodzi : jednodniówka : lipiec 1949 r.* [Łódź : s.n., 1949] ([Łódź] : Poczta Zakł. Graf.). 12 s. ; 29 cm. Współzawodnictwo pracy ; Jednodniówki ; Związki zawodowe
1196. Boleski Andrzej, *Juliusza Słowackiego liryka lat ostatnich (1842–1848)*. Łódź : sgl. „Społem”. Oddział Księgarski, 1949 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Wojsk. Inst. Nauk.-Wydaw.). 118 s. : err. ; 21 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. 1 ; nr 5) Literaturoznawstwo ; Słowacki Juliusz

1197. Bornstein Benedykt, *O realności przedmiotów ogólnych*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1949 (Łódź : Druk. „Prasa Wojskowa”). S [2], 24–27 ; 24 cm. Filozofia
1198. Bornstein Benedykt, *Teoria logiki dialektycznej*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1949 (Łódź : Druk. „Prasa Wojskowa”). S. [2], 39–40 ; 25 cm. Filozofia
1199. *Cennik detaliczny : styczeń 1949. Cz. 1, Wytwory przemysłu papierniczego*, Centrala Handlowa Przemysłu Papierniczego. [Łódź] : Centrala Handlowa Przemysłu Papierniczego, [1949] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 64 s. ; 30 cm. Katalogi handlowe ; Papiernictwo
1200. *Cennik detaliczny : styczeń 1949. Cz. 2, Przetwory przemysłu papierniczego*, Centrala Handlowa Przemysłu Papierniczego. [Łódź] : Centrala Handlowa Przemysłu Papierniczego, [1949] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 64 s. ; 30 cm. Katalogi handlowe ; Papiernictwo
1201. *Cennik detaliczny : styczeń 1949. Cz. 3, Materiały piśmienne i biurowe*, Centrala Handlowa Przemysłu Papierniczego. [Łódź : s.n.], 1949 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 64 s. ; 26 cm. Katalogi handlowe ; Papiernictwo
1202. *Cennik detaliczny artykułów Biura Sprzedaży Wyrobów Gumowych i Tworzyw Sztucznych, Łódź : styczeń 1949*, Centrala Handlowa Przemysłu Chemicznego, Warszawa. [Łódź] : Centrala Handlowa Przemysłu Chemicznego, dr. [19]49 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). 24 s. ; 25 cm. Katalogi handlowe ; Przemysł chemiczny
1203. *Cennik detaliczny na wyroby porcelitowe : Biuro Sprzedaży Ceramiki, Łódź : Cennik nr 27d cen detalicznych : luty 1949 r.*, Centrala Handlowa Ceramiki. [Łódź] : Centrala Handlowa Ceramiki, dr. [19]49 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). 16 s. ; 17 cm. Katalogi handlowe ; Przemysł ceramiczny
1204. *Cennik detaliczny na wyroby szklane : Biuro Sprzedaży Szklanej, Łódź : luty 1949*, Centrala Handlowa Ceramiki. [Łódź] : Centrala Handlowa Ceramiki, dr. [19]49 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). [2], 114, [3] s. ; 17 x 24 cm. Katalogi handlowe ; Przemysł ceramiczny
1205. *Cennik detaliczny nr 64 : rok 1949*, Centrala Handlowa Przemysłu Skórzanego. Łódź : Centrala Handlowa Przemysłu Skórzanego, [1949] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 47, [3] s. ; 30 cm. Katalogi handlowe ; Przemysł skórzany
1206. *Cennik hurtowy artykułów Biura Sprzedaży Produktów Organicznych, Łódź : luty 1949*, Centrala Handlowa Przemysłu Chemicznego, Warszawa. [Łódź] : Centrala Handlowa Przemysłu Chemicznego, dr. 1949 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). 37, [1] s. ; 24 cm. Katalogi handlowe ; Przemysł chemiczny
1207. *Cennik hurtowy artykułów Biura Sprzedaży Wyrobów Gumowych i Tworzyw Sztucznych : luty 1949*, Centrala Handlowa Przemysłu Chemicznego, Warszawa. Łódź ; Warszawa : Centrala Handlowa Przemysłu Chemicznego, dr. [19]49 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). 40 s. ; 24 cm. Katalogi handlowe ; Przemysł chemiczny

1208. *Centrala Handlowa Przemysłu Papierniczego*. Łódź : [s.n., 19]49 (Poznań : Wielkopolskie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). 15 s. ; 20 cm. Papiernictwo
1209. Ciano Galeazzo, *Pamiętniki 1939–1943*. T. 1, przekł. K. Fudakowskiego ; [przedm. Zbigniew Mitzner]. [Łódź] : S. Jamiołkowski i T.J. Evert, dr. 1949 (Bydgoszcz : Druk. SW „Zryw”). XVI, 368 s. ; 25 cm. Pamiętniki, Ciano Galeazzo
1210. Ciano Galeazzo, *Pamiętniki 1939–1943*. T. 2, przekł. K. Fudakowskiego ; [przedm. Zbigniew Mitzner]. [Łódź] : S. Jamiołkowski i T.J. Evert, dr. 1949 (Bydgoszcz : Druk. SW „Zryw”). 224 s. ; 25 cm. Pamiętniki, Ciano Galeazzo
1211. Czaban Wanda, *Reumatyzm – wróg nieznanymy*. Łódź : „Kolumna”, [1949] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 104 s. : il. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 11) Reumatologia
1212. Dembowski Jan, *Zachowanie się zwierząt i ich rozwój : odczyt wygł. na Dorocznym Zebraniu Uroczystym dnia 19 grudnia 1948 r.* Łódź ; Warszawa : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1949 (Warszawa : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 18 s. ; 24 cm. (Odczyty – Łódzkie Tow. Nauk. nr 3) Fizjologia zwierząt
1213. Des Loges Marian, *Słowo w poezji Asnyka : (szkic z pogranicza semantyki i stylistyki)*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 367–394 ; 24 cm. Literaturoznawstwo ; Asnyk Adam
1214. Dickens Karol, *Opowieść wigilijna : opowieść fantastyczna*. Łódź : Wydawnictwo F. Owczarka, 1949 (Łódź : Druk. MON „Prasa Wojskowa”). 117, [1] s., [4] k. tabl. : il. ; 21 cm. Powieść angielska XIX w.
1215. Ehrlich Stanisław, *Demokracja ludowa*. Łódź : [s.n.], 1949 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka i Wiedza”). 11, [1] s. ; 24 cm. Demokracja ludowa
1216. Ernst Jan, *Atlas eksportu, importu surowców światowych*. Łódź : „Kolumna”, [1949] (Częstochowa : Państw. Częstochowskie Zakł. Graf.). 10 s., [10] k. tabl. ; 29 cm. Włókiennictwo ; Atlasy
1217. **Finanse ZSRR w 30-leciu 1917–1947*. [Łódź] : K. Rutski, 1949. ZSRR ; Ekonomia
1218. Fredo Aleksander, *Bajki*, il. St. Justa i J. Wiśniewskiego. Łódź : Wydaw. Feliksa Owczarka, 1949 (Łódź : Druk. Piotrkowska 104a). 23, [1] s. ; 24 cm. Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
1219. Furmanik Stanisław, *Kompozycja metryczna „Balladyny”*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 281–310 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Słowacki Juliusz
1220. Gajek Józef, „Troiste wesele” F. D. *Kniażnina w świetle folkloru*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 213–230 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Książnik Franciszek Dionizy

1221. Gallas Marian, *Technologia tektury*. Łódź : [s.n.], 1949 ([S. I.] : Druk. Zakł. Wydaw. Spółdz.). 156, [3] s. ; 21 cm. (Wydawnictwa Centralnego Zarządu Przemysłu Papierniczego ; 11) Papiernictwo
1222. Garbaczowska Janina, *Droga Elizy Orzeszkowej ad astra w świetle jej korespondencji*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 421–438 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Orzeszkowa Eliza ; Listy
1223. Gawrońska Helena, *Druty : nauka, ścięgi, modele*. Łódź : S. Jamiołkowski i T.J. Evert, dr. 1949 (Łódź : Zakł. Wydaw. Spółdz. Druk. nr 2). 107, [1] s. ; 22 cm. (Z Codziennych Zagadnień) Roboty na drutach
1224. Gąsiorowski Waław, *Rok 1809 : powieść z dziejów Księstwa Warszawskiego*. T. 1, [okł. proj. H. Tomaszewski]. Wyd. 6. Łódź : St. Jamiołkowski i T.J. Evert, 1949 (Toruń : Państw. Toruńskie Zakł. Graf.). 336, [1] s. ; 19 cm. (Dzieła wybrane / Waław Gąsiorowski ; pod red. Jana Muszkowskiego ; t. 1) Powieść polska XIX w.
1225. Gąsiorowski Waław, *Rok 1809 : powieść z dziejów Księstwa Warszawskiego*. T. 2, [okł. proj. H. Tomaszewski]. Wyd. 6. Łódź : St. Jamiołkowski i T.J. Evert, 1949 (Toruń : Państw. Toruńskie Zakł. Graf.). 270, [1] s. ; 19 cm. (Dzieła wybrane / Waław Gąsiorowski ; pod red. Jana Muszkowskiego ; t. 2) Powieść polska XIX w.
1226. Gdula Paweł, *Andrzeja Struga opowieści o „Ludziach podziemnych”*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 505–530 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Strug Andrzej
1227. Giza Stanisław, Majewski Michał, *Gospodarka magazynowa i jej kontrola*. Wyd. 2 rozsz. i uzup. Łódź : Polska Agencja Wydawnicza, 1950 (Jelenia Góra : Druk. Wyd. „Prasa Wojskowa”). 332 s. ; 21 cm. Gospodarka magazynowa
1228. Górski Konrad, *Przewyciężenie prometeizmu w „Dziadach”*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 249–279 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Mickiewicz Adam
1229. Grabowiecka Leokadia, *Kobieta, przyszła matka*. Łódź : „Kolumna”, dr. [19]49 (Łódź : Zakł. Graf. RSW „Prasa”). 121, [1] s. : il. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 14) Kobieta ; Zdrowie
1230. Groten-Sonecka Erwina, *Sienkiewicz jeszcze nieznany*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 439–456 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Sienkiewicz Henryk
1231. Gryżewski Tadeusz, *Gryżewskiego katalog znaczków pocztowych 1949–50*. Wyd. 2. Łódź : nakł. T. Gryżewskiego i M. Jońskiego, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. J.K. Baranowskiego dzierz Centr. Zw. Spółdz.). 80 s. ; 21 cm. Filatelistyka ; Katalogi

1232. Guterman Icchak, *In a puster sztot : dercajlungen*, [hile gecajchnt fun H. Hechtkop]. Lodz : „Idisz Buch”, 1949 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 64 s. : il., err. ; 21 cm. Literatura żydowska XX w.
1233. Hedley Arthur, *Chopin*, [przekł. A. Opęchowskiej ; słowo wstępne i oprac. B. E. Sydowa]. Łódź : S. Jamiołkowski i T.J. Evert, 1949 (Poznań : Druk. RSW „Prasa”). 257, [1] s., [8] k. tabl. ; 21 cm. Chopin Fryderyk ; Biografie
1234. Hleb-Koszańska Helena, *Kompozycja bibliografii specjalnej*. Łódź : Państwowy Instytut Książki, 1949 (Łódź : Druk. SW „Książka i Wiedza”). 59, [1] s. ; 21 cm. (Biuletyn Państwowego Instytutu Książki ; R. 2, nr 3) Bibliografia specjalna
1235. Hofnung Dowid, *Der weg fun pajn : dercajlungen*, [hile gecajchnt fun A. Muszka]. Lodz : „Idisz Buch”, 1949 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 118, [2] s. : il., err. ; 21 cm. Literatura żydowska XX w.
1236. Huszcza Adam, *Elementarz zdrowia*. Wyd. 4 popr. i uzup. Łódź : „Kolumna”, [1949] (Pabianice : Łódzkie Zakł. Graf. Oddział). 127 s., [2] k. tabl. : il. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 1) Zdrowie
1237. Hłakowiczówna Kazimiera, *Wiersze wybrane : 1912–1947*, posł. opatrzył Wilhelm Szewczyk. Łódź ; Poznań : Wydawnictwo W. Bąka, 1949 (Poznań : Poznańskie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). 286 s. ; 21 cm. Poezja polska XX w.
1238. *Informator łódzki na rok 1949. Zawiera: adresy, telefony. Połączenia: lotnicze, kolejowe, autobusowe, linii tramwajowych, mapkę sieci kolejowej Polski*. [Łódź] : nakł. BIP. Biuro Ogłoszeń, [1949] (Łódź : Druk. F. Rydlewskiego). 24 s. ; 15 cm. Informatory
1239. *Instrukcja do planu zaopatrzenia na cele eksploatacyjno-wytwórcze na rok 1950*, Centralny Zarząd Przemysłu Włókienniczego. Łódź : Centralny Zarząd Przemysłu Włókienniczego, 1949 (Łódź : RSW „Prasa”). 26 s. ; 20 cm. Włókiennictwo
1240. Jackiewiczowa Elżbieta, *Akademia pierwszomajowa*. [Łódź] : nakł. Wydawnictwa Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Łódzkiego, [1949] (Łódź : Druk. Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 97–103, [1] ; 30 cm. Scenariusze imprez okolicznościowych
1241. Jakubowski Jan Zygmunt, *Stanisław Witkiewicz i Stefan Żeromski*. Łódź : Oddział Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 457–466 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Witkiewicz Stanisław ; Żeromski Stefan
1242. Janicki Józef, Żurakowski Mieczysław, *Zagadnienie produkcji garbnika z odpadków drewna dębowego*. [Łódź : s.n.], 1949 (Łódź : Druk. Wydaw. „Prasa Wojskowa”). 6, [1] s. ; 15 cm. Garbarstwo
1243. Jażdżewski Konrad, *Atlas do pradziejów Słowian. Cz. 1, Mapy*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Naukowe, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka i Wiedza”). [8] s., 20 k. map ; 25 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział II ; nr 2) (Acta Praehistorica Universitatis Lodziensis ; 1) Atlasy historyczne ; Słowianie

1244. Jazdzewski Konrad, *Atlas to the prehistory of the Slavs. Part 1, Maps*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1949 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka i Wiedza”). [6] s. : 20 map ; 29 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział 2 ; nr 2) (Acta Praehistorica Universitatis Lodziensis ; 1) Atlasy historyczne ; Słowianie
1245. *Józefowicz Edmund, *Chemia nieorganiczna. Cz. 3. T. 1.* [Łódź] : Bratnia Pomoc Stud. PŁ, 1949. Chemia ; Podręczniki akademickie
1246. *Józefowicz Edmund, *Chemia nieorganiczna. Cz. 3. T. 2.* [Łódź] : Bratnia Pomoc Stud. PŁ, 1949. Chemia ; Podręczniki akademickie
1247. Kaczorowski Stanisław, *O niektórych przekształceniach podziału*. Łódź : „Książka i Wiedza”, 1949 (Łódź : Druk. „Prasa Wojskowa”). 127, [1] s. ; 24 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział 1 ; nr 7) Filozofia
1248. Kańska-Piotrowska R., Różycka M. B., *Ubranie dziecka w przedszkolu i w domu*, rys. w tekście wykonała R. Kańska-Piotrowska ; Biuro Wzorów i Mody Przemysłu Włókienniczego w Łodzi. [Łódź] : Biuro Wzorów i Mody Przemysłu Włókienniczego, [1949] (Warszawa : Druk. W. Brasse). [3], 62 s. : il. ; 24 cm. (Biblioteczka Biura Wzorów i Mody P. W. ; nr 2) Odzież dziecięca
1249. *Katalog : pokaz drobiu, królików, psów oraz gołębi rasowych i pocztowych*, Zjednoczenie Polskich Hodowców Gołębi Poczтовых. Łódź : Zjednoczenie Polskich Hodowców Gołębi Pocztowych, [1949] (Łódź : Druk. R. Tylko S-cy). 14 s. ; 21 cm. Gołębie ; Króliki ; Psy ; Katalogi wystaw
1250. *Katalog nr 1 : maszyny młyńskie : 1949*. Łódź : nakł. Centrali Handl. Przem. Metalowego, [1949] (Łódź : Zakł. Graf. RSW „Prasa”). [35] k. ; 17 cm. (Polskie Wydawnictwa Gospodarcze) Katalogi handlowe ; Przemysł metalowy
1251. *Katalog obić zgrzeblnych, wyrobów skórzanych drutu zębatego, obić do szarpaczy*, Centralny Zarząd Przemysłu Włókienniczego. Dyrekcja Przemysłu Artykułów i Tkanin Technicznych. ; [przedm. M. Srebrnik]. Łódź : nakł. własnym, 1949 (Łódź : Druk. „Prasa Wojskowa”). Skoroszyt ([1], XII, [78] k.) ; 21 cm. Katalogi handlowe ; Włókiennictwo
1252. *Katalog porcelany stołowej i porcelitu*, Centrala Handlowa Ceramiki, Przedsiębiorstwo Państwowe Wyodrębnione, Łódź. Łódź : nakł. Centrali Handlowej Ceramiki (Ziębice : Państw. Kłodzkie Zakł. Graf. Oddział). III, 88 k. ; 17 cm. Katalogi handlowe ; Przemysł ceramiczny
1253. Kawyn Stefan, *Materiały do bibliografii prac prof. dra Juliusza Kleinera*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 45–62 ; 23 cm. Bibliografie osobowe ; Kleiner Juliusz
1254. Kawyn Stefan, *Norwidowska teoria przyczyn niepowodzenia literackiego*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 311–318 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Norwid Cyprian Kamil

1255. Kawyn Stefan, *Twórczość naukowa Juliusza Kleinera*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 23–28 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Kleiner Juliusz
1256. Klekowski Romuald Zdzisław, *Contribution à la connaissance du Crapaud calamite *Bufo calamita* Laurenti 1768*. Łódź : sgl. „Książka i Wiedza”, (Łódź : Druk. „Prasa Wojskowa”). 20 s., [2] k. tabl. : mapa ; 24 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział 3 ; nr 13) Zwierzęta wodne
1257. *Kodeks postępowania cywilnego: zbiór aktualnych pytań prawnych rozstrzygniętych przez Komitet Red. „Polskiego procesu cywilnego”*, w oprac. Jana Jakuba Litauera, Witolda Święcickiego. Łódź : Spółdzielnia Wydawnicza „Prawo”, 1949 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 514 s. ; 21 cm. (Biblioteka Komentarzy i Podręczników ; nr 11) Prawo cywilne
1258. Kołodziejczyk Leszek, 1: *Stationary waves in ionosphere* ; 2: *Time taken by the radio signal sent out vertically to the ground*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1949 (Łódź : Druk. „Prasa Wojskowa”). 5, [1] s. ; 24 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział 3 ; nr 15) Fizyka
1259. Korosadowicz Zbigniew, *Tatry i Zakopane : przewodnik popularny : dla uczestników wczasów, kursów, obozów, wycieczek zbiorowych i szerokiej rzeszy turystów : z planem Zakopanego i 2 panoramami*. Łódź : „Hermes”, 1949 (Zakopane : Druk. „Polonia”). 127, [1] s. : il., pl. ; 15 cm. Przewodniki turystyczne ; Tatry ; Zakopane
1260. Korzeniewska Ewa, *Zofia Nałkowska*. Łódź : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Druk. Wydaw. „Prasa Wojskowa”). 19, [1] s., [1] k. tabl. ; 21 cm. (Biblioteczka Polonisty. Pisarze Współcześni ; 1) Nałkowska Zofia ; Biografie
1261. Kostanecki Wojciech, *Zagadnienie, które można rozwiązać : (choroby weneryczne i uświadomienie płciowe)*. Wyd. 2 uzup. Łódź : „Kolumna”, [1949] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 111 s. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 8) Choroby weneryczne ; Seksuologia
1262. Krakowski Stefan, *Geneza miast w Polsce : problem i stan badań*. Łódź : [s.n.], 1949 (Łódź : Druk. Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 12 s. ; 24 cm. Urbanizacja
1263. *Kronika*, Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Poligraficznego. Okręg Łódź. Łódź : Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Poligraficznego. Okręg, 1949 (Łódź : Druk. „Prasa Wojskowa”). 7 s. ; 24 cm. Przemysł poligraficzny
1264. Kropotkin Piotr, *Etyka, pochodzenie i rozwój moralności*, przekł. z oryg. ros. Łódź : Spółdzielnia Wydawnicza „Słowo”, 1949 (Kraków : Państ. Krak. Zakł. Graf.). 320, [1] s. ; 25 cm. Etyka

1265. *Księga pamiątkowa ku uczczeniu czterdziestolecia pracy naukowej prof. dra Juliusza Kleinera*. Łódź : Towarzystwo Literackie im. A. Mickiewicza. Oddział : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych Zakł. Graf.). [8], 556, [1] s., [1] k. tabl. ; 25 cm. Literaturoznawstwo ; Kleiner Juliusz ; Księgi pamiątkowe
1266. Kunowski Stefan, *Polityka Rzeckiego : (wyjątek z rozprawy O „Lalce” Prusa)*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 409–420 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Prus Bolesław
1267. Kuperszmid Leibl, *Flemlech in der nacht : lider*, [hile gecajchnt fun H. Hechtkop]. Lodz : „Idisz Buch”, 1949 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 46, [2] s. : il. ; 21 cm. Literatura żydowska XX w.
1268. Kurowski Rajnold, Niezgodziński Michał Edward, *Wytrzymałość materiałów łącznie z elementami dynamiki ustrojów sprężystych*, Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej. Wyd. 3 popr. i rozsz. Łódź : Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej, 1949 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. „Prasa Wojskowa”). XIII, 391 s. ; 25 cm. Wytrzymałość materiałów ; Podręczniki akademickie
1269. Kurowski Rajnold, *Zadania z wytrzymałości materiałów*. Cz. 2. Łódź : Wydawnictwa Spółdzielni Akademickiej, 1949. [2], 216 s. : il. ; 28 cm. (Komisja Wydawnicza Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej ; 84) Wytrzymałość materiałów ; Podręczniki akademickie
1270. Lermontow Michał, *Bohater naszych czasów*, przeł. Wiktor Luboradzki ; przedm. opatrzył Czesław Zgorzelski. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1949 (Wrocław : Państw. Wrocł. Zakł. Graf., Okręg Półn.). XXVIII, 229, [10] s. ; 21 cm. (Biblioteka Arcydziel Powieści Rosyjskich ; t. 7) Powieść rosyjska XIX w.
1271. Letki Maria, *Sylwetka literacka Haliny Górskiej*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 531–554 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Górská Halina
1272. Litwin Jakub, *Na drogach rozwoju ruchu robotniczego : (Łódź w latach 1861–1905)*. [Łódź] : Instytut Naukowo-Wydawniczy Zarządu Głównego Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Włókienniczego w Polsce, dr. [19]49 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka i Wiedza”). 30, [1] s. ; 21 cm. Ruch robotniczy ; Historia
1273. Litwin Józef, *Prawo o aktach stanu cywilnego : z komentarzem : ustawodawstwo, komentarz, przepisy związkowe, wzory aktów i wpisów*. Łódź : nakł. Spółdzielni Wydawniczej „Prawo”, 1949 (Łódź : RSW „Prasa”). 522 s. ; 21 cm. Prawo cywilne
1274. Łopatyńska Lidia, *Próba analizy akcji wieloplanowej*. [Łódź : s.n., 1949] (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 11–24 ; 25 cm. Literaturoznawstwo

1275. *Łódź w fotografii : 16.II. – 13.III.1949 : katalog prac łódzkich fotografików zawodowców i amatorów*. Łódź : Klub Miłośników Fotografii Polskiej YMCA, 1949 (Łódź : Spółdz. Pracy „Drukarz”). 23 s. ; 21 cm. Fotografia ; Katalogi wystaw
1276. Łukaszewicz Witold, *Barykady paryskie (1827–1848)*. Łódź : „Prasa Wojskowa”, 1949 (Łódź : Druk. „Prasa Wojskowa”). 79, [1] s. ; 24 cm. Historia Francji XIX w.
1277. Mackiewicz Olgierd, *Higiena kobiety to piękno i zdrowie*. Łódź : „Kolumna”, [1949] Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 103 s. : il. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 13) Kobieta ; Zdrowie
1278. **Materiały pomocnicze do ćwiczeń I roku studiów historycznych*. Z. 1, *Wprowadzenie do studium historii*, oprac. Marian Henryk Serejski. Łódź : Spółdz. „Akademicka”, 1949. Historia ; Podręczniki akademickie
1279. *Metody pracy przodowników w przemyśle bawełnianym*. Łódź : nakł. Centralnego Zarządu Przemysłu Włókienniczego, 1949 (Łódź : RSW „Prasa”). 61, [1] s. ; 21 cm. Współzawodnictwo pracy ; Włókiennictwo
1280. Michalecka Maria, Girwicówna Pelagia, *Wykaz polskich bibliotek naukowych według specjalizacji*. Łódź : „Książka i Wiedza”, 1949 (Łódź : Zakł. Druk. Introlig. SW „Książka i Wiedza”). 39, [1] s. ; 21 cm. (Biuletyn Państwowego Instytutu Książki ; R. 1, nr 9) Biblioteki naukowe ; Spisy
1281. Michalski Ireneusz, *Struktura antropologiczna Polski w świetle materiałów wojskowego zdjęcia antropologicznego*. Cz. 1, *Tekst*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1949 (Pabianice : Państ. Łódzkie Zakł. Graf.). XVII, [1], 236 s., [2] k. tabl. ; 21 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział 3 ; nr 7) (Acta Anthropologica Universitatis Lodziensis ; 1) Antropologia
1282. Michalski Ireneusz, *Struktura antropologiczna Polski w świetle materiałów wojskowego zdjęcia antropologicznego*. Cz. 2, *Materiał i kartogramy*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : sgl. „Społem”, 1949 (Pabianice : Państ. Łódzkie Zakł. Graf.). 110 s., [17] k. tabl. ; 22 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział 3 ; nr 7) (Acta Anthropologica Universitatis Lodziensis ; 1) Antropologia
1283. Mierzyński Zdzisław, *Jak człowiek stworzył Boga*, przedm. Henryk Wroński. Wyd. 2 przejr. i popr. Łódź : Spółdzielnia Wydawnicza „Słowo”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka i Wiedza”). 111, [1] s. ; 22 cm. Religia
1284. Mierzyński Zdzisław, *Wybrane żywoty księży Kościoła polskiego w okresie rozbiorowym*. [Wyd. 2]. Łódź : Spółdzielnia Wydawnicza „Słowo”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. „Książka i Wiedza”). 151 s. ; 22 cm. Kościół katolicki
1285. Modrzewski Henryk, *Konstrukcja formy dramatycznej : (wstęp do pracy reżysera)*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 159–173 ; 23 cm. Literaturoznawstwo
1286. Morgentoj Lejb, *Ruinen un zun : lider un poemen*, [hile gecajchnt H. Hechtkop]. Lodz : „Idisz Buch”, 1949 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 93, [3] s. : il. ; 21 cm. Poezja żydowska XX w.

1287. Moskwa Walenty, *Anatomia kieszonkowa*. Wyd. 3 popr. i znacznie powiększ. Łódź : „Kolumna”, dr. 1949 (Jelenia Góra : Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 146 s., [7] k. tabl. : il. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; nr 3) Anatomia
1288. Moskwa Walenty, *Anatomia kieszonkowa*. Wyd. 4 popr. i znacznie powiększone. Łódź : Wydawnictwa „Kolumna”, 1949 (Jelenia Góra : Państw. Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 146 s. : il. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 3) Anatomia
1289. Moskwa Walenty, *Starzenie się i próby odmładzania*. Łódź : „Kolumna”, [1949] (Pabianice : Łódzkie Zakł. Graf. Oddział). 70 s. ; 21 cm. Gerontologia
1290. *Mowszowicz Jakub, *Tabele do oznaczania rodzin pospolitych roślin zielnych, drzewiastych i wodnych*. [Łódź] : Koło Naukowe Wyd. Farmaceutycznego przez Spółdz. Akademicką, 1949. Botanika ; Podręczniki akademickie
1291. Muszkowski Jan, *Nauka o książce : skrypt z wykładów Jana Muszkowskiego : rok akademicki 1948/49. Cz. 1, Powstanie książki. Rozdz. 4–6*. [Łódź : Studenci Studium Księgozn. i Bibliot. U.Ł., 1949]. 86 k. pag. varia ; 30 cm. Bibliologia ; Podręczniki akademickie
1292. Muszyński Jan Kazimierz, *Ziołolecznictwo i leki roślinne (fytoterapia)*. Wyd. 3 przejrz. i uzup. Łódź : Polska Agencja Wydawnicza, dr. 1949 (Jelenia Góra : Druk. Wyd. „Prasa Wojskowa”). 276, [3] s. ; 21 cm. Rośliny lekarskie
1293. Nadolski Bronisław, *O nową syntezę literatury polskiej XVI wieku*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 177–194 ; 23 cm. Literaturoznawstwo
1294. Namitkiewicz Jan, *Kodeks zobowiązań : komentarz dla praktyki*. T. 1, *Część ogólna art. 1–293*, oprac. przy współudz. Alfreda Smolińskiego. Łódź : „Kolumna”, 1949 (Łódź : RSW „Prasa”). 8, IV, 580 s. Prawo cywilne
1295. Namitkiewicz Jan, *Kodeks zobowiązań : komentarz dla praktyki*. T. 2, *Część szczegółowa art. 294–645 : przepisy wprowadzające kod. zob. oraz projekt kodeksu cywilnego*, oprac. przy współudz. Alfreda Smolińskiego. Łódź : „Kolumna”, 1949 (Łódź : RSW „Prasa”). 635, [1] s. ; 21 cm. Prawo cywilne
1296. Namitkiewicz Jan, *Przemysł i handel a prawo : popularny zarys prawa handlowego, wekslowego, czekowego i przemysłowego*. Wyd. 2 uzup. Łódź : „Kolumna”, [1949] (Pabianice : Łódzkie Zakł. Graf. Oddział). 248 s. ; 17 cm. Prawo gospodarcze
1297. *Nasi przodownicy*. [Łódź] : Gł. Komitet Współzawodnictwa Pracy dla Przemysłu Papierniczego, 1949. 58 s. ; 21 cm. Papiernictwo ; Współzawodnictwo pracy
1298. Niemojewska-Gruszczyńska Zofia, *Juliusz Kleiner*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 7–22 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Kleiner Juliusz
1299. Nisenson Jerzy, Siewierski Mieczysław, *Kodeks karny i prawo o wykroczeniach : komentarz, orzecznictwo, przepisy wprowadzające i związkowe*. Wyd. 7 uzup. do dn. 1 marca 1949 r. Łódź : M. Ginter Wydawnictwo Praw-

- nicze i Naukowe, 1949 (Jelenia Góra : Zakł. Graf. Prasa Wojskowa”). 377 s. ; 21 cm. Prawo karne
1300. Nowakowski Aleksander, *Wpływ wiązań poprzecznych między cząsteczkami łańcuchowymi na własności makrocząsteczek*. [Łódź : s.n.], 1949 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). S. B-116-B-134 ; 24 cm. Włókiennictwo
1301. Nowodworski Witold, *Szkolnictwo bibliotekarskie i księgarskie*. Łódź : Państwowy Instytut Książki, dr. 1949 (Łódź : Druk. SW „Książka i Wiedza”). 20, [3] s. ; 21 cm. (Biuletyn Państwowego Instytutu Książki ; R. 2, nr 4) Bibliotekarstwo ; Księgarstwo ; Szkolnictwo
1302. Obrzud Zdzisław, *Zagadnienie cywilizacji u Prusa*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 395–408 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Prus Bolesław
1303. Olicki Lejb, *Meszolim-buch*, [hile un il. fun Aleksander Bogen]. Łódź : „Idisz Buch”, 1949 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 262, [4] s. : il. ; 21 cm. Literatura żydowska XX w.
1304. *Ożarowski Aleksander, *Krótki spis roślin leczniczych*, Koło Nauk. Wydz. Farmac. UŁ. Łódź : Spółdz. Akademicka, 1949. Rośliny lekarskie ; Podręczniki akademickie
1305. Paluch Emil, *Przez dobre odżywianie do zdrowia*. Wyd. 3 popr. i powiększone. Łódź : „Kolumna”, [1949] (Jelenia Góra : Państ. Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 114 s., [7] k. tabl. : il. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 2) Odżywianie
1306. Peierls Rudolf Ernst, Enogat John, *Wyzwolenie energii atomu*, [przeł. B. J. Solak, A. Mazurkiewicz]. Łódź : S. Jamiołkowski i T.J. Evert, [1949] (Bydgoszcz : Druk. SW „Zryw”). 74, [2] s., [8] k. tabl. ; 21 cm. (Zdobycze Nauki ; t. 3) Fizyka
1307. Perelman J., *Zajmująca fizyka : paradoksy, łamigłówki, zadania, doświadczenia, kłopotliwe pytania i opowiadania z dziedziny fizyki*. Księga 1, przekł. z ros. Janiny Budkowskiej. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1949 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). 255, [1] s. ; 23 cm. Fizyka
1308. Perelman J., *Zajmująca fizyka : paradoksy, łamigłówki, zadania, doświadczenia, kłopotliwe pytania i opowiadania z dziedziny fizyki*. Księga 2, przekł. z ros. Janiny Budkowskiej. Łódź : Wydawnictwo W. Bąka, 1949 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). 287, [5] s. ; 23 cm. Fizyka
1309. Pieńkowska Krystyna, *Wykaz ważniejszych nabytków biblioteki : książki zagraniczne z lat 1938–1948*. Łódź : [s.n.], 1949 ([Łódź] : Zakł. Druk.-Introl. SW „Książka”). 7, [1] s. ; 22 cm. (Biuletyn Państwowego Instytutu Książki ; R. 2, nr 2) Biblioteka Uniwersytecka ; Książki ; Bibliografia
1310. *Pierwszy układ zbiorowy pracy dla prywatnego przemysłu włókienniczego : obowiązujący od dn. 1.IV.1949 r. zawarty między Zarządem Głównym Zw. Zaw. Pracowników Przem. Włókienniczego w Polsce a Zw. Zrzeszeń Prywatnego Przem. Włókienniczego w Polsce, Związek Zrzeszeń Prywatnego*

- Przemysłu Włókienniczego. [Łódź] : Związek Zrzeszeń Prywatnego Przemysłu Włókienniczego, dr. [19]49 (Łódź : Druk. SW „Książka i Wiedza”). 50 s. ; 21 cm. Włókiennictwo ; Układ zbiorowy pracy
1311. Pisarski A., *Krótki zarys fizyki : wzory, twierdzenia*. Wyd. 3. Łódź : Polska Agencja Wydawnicza, 1949 (Jelenia Góra : Druk. „Prasa Wojskowa”). 143, [1] s. ; 16 cm. Fizyka
1312. Piszczkowski Mieczysław, *Idylla pańsko-chołopska w literaturze polskiej*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 195–212 ; 23 cm. Literaturoznawstwo
1313. *Postulaty w sprawie wydawnictw popularno-naukowych*. Łódź : „Książka i Wiedza”, 1949. 7, [1] s. ; 21 cm. (Biuletyn Państwowego Instytutu Książki ; R. 1, nr 8) Wydawnictwa
1314. Potępa Julian, *Reforma postępowania karnego w sądach powszechnych : (zarys systemu)*, [przedm. Jerzy Jackiewicz]. Łódź : Zarząd Główny Związku Zawodowego Pracowników Sądowych i Prokuratorów R.P., 1949 (Pabianice : Łódzkie Zakł. Graf. Oddział). 63 s. ; 21 cm. Prawo karne
1315. *Proces faszystowsko-titowskiej bandy prowokatorów i dywersantów w Budapeszcie*. [Łódź] : Wydawnictwo Komitetu Łódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, [1949] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 63 s. ; 21 cm. Polityka
1316. *Program wykładów i skład osobowy na Wydziałach: Mechanicznym, Elektrycznym, Chemicznym i Włókienniczym na rok akademicki 1949/50*, Politechnika Łódzka. Łódź : nakł. Politechniki Łódzkiej, 1949 (Łódź : Druk. nr 4 SW „Czytelnik”). 56 s. ; 21 cm. Politechnika Łódzka ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1317. *Regulamin współzawodnictwa indywidualnego przemysłu włókienniczego*. [Łódź : s.n., 1949] (Pabianice : Państw. Łódzkie Zakł. Graf.). 6, [1] s. ; 21 cm. Współzawodnictwo pracy ; Włókiennictwo ; Regulaminy
1318. *Regulamin zespołowego współzawodnictwa przemysłu włókienniczego*. [Łódź : s.n., 1949] (Pabianice : Państw. Łódzkie Zakł. Graf.). 6, [1] s. ; 20 cm. Współzawodnictwo pracy ; Włókiennictwo ; Regulaminy
1319. *Rocznik statystyczny miasta Łodzi 1945–1947*, Zarząd Miejski w Łodzi. Łódź : Zarząd Miejski, 1949 (Łódź : Państw. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). [2], XII, 358 : 1 plan ; 21 cm. Statystyka
1320. Różycka M. B., *Nasze niemowlę : ubranie dziecka od niemowlęstwa do 2-cho lat życia*, część rys. w tekście proj. I. Kuczborska ; Biuro Wzorów i Mody Przemysłu Włókienniczego w Łodzi. [Łódź] : Biuro Wzorów i Mody Przemysłu Włókienniczego, [1949] (Warszawa : Druk. W. Brasse). [4], 40, [2] s. : il. ; 25 cm. (Biblioteczka Biura Wzorów i Mody P. W. ; nr 1) Odzież dziecięca
1321. Różycka M. B., *Od ściegu do haftu*, Biuro Wzorów i Mody Przemysłu Włókienniczego w Łodzi ; [przedm. Stefania Zbyszewska]. [Łódź] : Biuro

- Wzorów i Mody Przemysłu Włókienniczego, [1949] (Warszawa : Druk. W. Brasse). [3], 87 s., [9] k. tabl. : err. ; 24 cm. (Biblioteczka Biura Wzorów i Mody P. W. ; nr 3) Hafciarstwo
1322. Rudolf-Skokowska Maria, *Dbaj o dziecko*. Wyd. 3. Łódź : „Kolumna”, dr. 1949 (Jelenia Góra : Państ. Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 141 s. : il. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 6) Pediatria
1323. Rybicki Paweł, *O życiu i trwaniu dzieł literackich*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 99–120 ; 23 cm. Literaturoznawstwo
1324. Rychlewski Janusz, *Zielone granice*. Łódź : Księgarnia Naukowa, 1949 (Łódź : Druk. SW „Książka i Wiedza”). 286, [2] s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
1325. Ryszkiewicz Andrzej, *Bibliografia haftów i koronek*. [Łódź : s.n., 1949] (Warszawa : Druk. W. Brasse). S. 73–87 ; 24 cm. Hafciarstwo ; Koronkarstwo
1326. Saloni Juliusz, *Dramaty Wyspiańskiego o powstaniu listopadowym*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 467–504 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Wyspiański Stanisław
1327. Sandner Henryk, *Contribution à la connaissance de la faune parasitaire des batraciens des environs de Varsovie*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1949 (Łódź : Druk. „Prasa Wojskowa”). 27, [1] s. ; 24 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział III ; nr 12) (Acta Zoologica et Oecologica Universitatis Lodzensis ; 2) Parazytologia
1328. Siewierski Mieczysław, *Mały kodeks karny : komentarz i orzecznictwo*. Wyd. 2 uzup. Łódź : M. Ginter Wydawnictwo Prawnicze i Naukowe, 1949 (Jelenia Góra : Druk. Wydaw. „Prasa Wojskowa”). 179 s. ; 21 cm. Prawo karne
1329. Skulski Ryszard, *Juliusz Kleiner jako nauczyciel*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 29–44 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Kleiner Juliusz
1330. Skwarczyńska Stefania, *Perspektywa dla badań literackich językowej teorii asocjacji*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 121–148 ; 23 cm. Literaturoznawstwo
1331. *Spis ulic wielkiej Łodzi z podaniem przynależności do komisariatów M.O.* [Łódź : Wydaw. „Prasa”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. MON „Prasa Wojskowa”)]. 24 s. ; 14 cm. Łódź ; Spisy ulic
1332. Spiszówna Halina, *Upowszechnienie czytelnictwa : sprawozdanie bibliograficzne za rok 1948*. Łódź : Państ. Inst. Książki, 1949 (Łódź : Druk. „Książka i Wiedza”). 13, [1] s. ; 21 cm. (Biuletyn Państwowego Instytutu Książki ; R. 2, nr 1) Czytelnictwo ; Bibliografia

1333. *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok akademicki 1947/48.* Łódź : [s.n.], 1949. 24 s. ; 29 cm. Biblioteka Uniwersytecka ; Sprawozdania
1334. *Sprawozdanie Państwowego Instytutu Książki za okres od września 1946 do września 1949.* Łódź : [s.n.], 1949. [2], 44 s. ; 29 cm. Państwowy Instytut Książki ; Sprawozdania
1335. *Statut o opłacie administracyjnej na rzecz Gminy Miejskiej Łódź za czynności i poświadczenia urzędowe.* [Łódź : s.n., 1949] (Łódź ; Państw. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). 8, [1] s. ; 30 cm. Statuty ; Podatki i opłaty lokalne
1336. Stieber Zdzisław, *Toponomastyka Łemkowszczyzny. Cz. 2. Nazwy terenowe.* Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1949 (Łódź „Drukarnia Polska” p.z.p.). [2], 113, [1] s. ; 21 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział 1 ; nr 6) Językoznawstwo ; Język łemkowski
1337. *Swaryczewski Antoni, *Krystalografia i mineralogia*, oprac. na podst. wykładów Minchberg, Z. 1. Łódź : Spółdz. Akademicka, 1949. Mineralogia ; Krystalografia ; Podręczniki akademickie
1338. Szczepański Włodzimierz, *Kodeks pracy : teksty, objaśnienia, orzecznictwo.* Wyd. 2 uzup. i rozszerz. Łódź : M. Ginter, Wydawnictwo Prawnicze i Naukowe, 1949 (Jelenia Góra : Druk. „Prasa Wojskowa”). 501 s. ; 21 cm. Prawo pracy
1339. Szrajber Jerzy, *Instrukcja w sprawie obliczania zarobków pracowników fizycznych i umysłowych oraz zasad i sposobów wypełniania arkuszy sprawozdawczych „Funduszu płacy” i „Obliczanie premii”.* Łódź : Centrala Handlowa Przemysłu Skórzanego, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka i Wiedza”). 42, [1] s. ; 20 cm. Biuro Organizacji „Hermes”, 1948 ([Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 14 s. ; 21 cm. Rachunkowość ; Instrukcje
1340. Szustrowa Jadwiga, *Pomóż walczyć z gruźlicą.* Łódź : „Kolumna”, [1949] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 128 s. : il. ; 17 cm. Gruźlica
1341. Szustrowa Jadwiga, *Pomóż walczyć z gruźlicą.* Wyd. 2. Łódź : „Kolumna”, [1949] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 128 s. : il. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 9) Gruźlica
1342. Szweykowski Zygmunt, *Fredro – wróg miasta.* Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 231–247 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Fredro Aleksander
1343. Szyper Henryk, *Uraz kłęski w twórczości powstaniowej Asnyka.* Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 343–365 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Asnyk Adam
1344. Świerkocki Ksawery, *Dziesięć wieków książki : chronologia.* Łódź : Państwowy Instytut Książki, 1949 (Łódź : Zakł. Druk. Introlog. SW „Książka i Wiedza”). [4], 91 s. ; 21 cm. Bibliologia
1345. Tournelle Waclaw de, *Technologia papieru.* Łódź : [s.n.], 1949 (Łódź : Zakł. Wydaw. Spółdz. Druk. nr 2). 172, [7] s. ; 24 cm. (Wydawnictwa Centralnego Zarządu Przemysłu Papierniczego ; 10) Papiernictwo

1346. Trzynadlowski Jan, *O syntetycznym i transpozycyjnym obrazie poetyckim*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 149–157 ; 23 cm. Literaturoznawstwo
1347. Tyrowicz Marian, *Dorobek naukowy Tytusa Dzieduszyckiego (1796–1870) i jego wkład do teorii nauki i krytyki literackiej*. Łódź : Oddz. Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 319–341 ; 23 cm. Literaturoznawstwo ; Dzieduszycki Tytus
1348. *Uczymy się korespondencyjnie : (rok szkolny 1949/50)*, Korespondencyjne Gimnazjum i Liceum. Łódź : Związek Młodzieży Polskiej, 1949 (Łódź : Druk. nr 4 Spółdz. Wydaw.-Oświat. „Czytelnik”). 30, [2] s. ; 22 cm. Kształcenie korespondencyjne
1349. *Układ zbiorowy pracy dla przemysłu futrzarskiego obowiązujący od dnia 1 stycznia 1949 r.*, Centralny Zarząd Przemysłu Skórzanego. Łódź : Centralny Zarząd Przemysłu Skórzanego, 1949 (Chełmek : Druk. PZO). 63 s. ; 20 cm. Układ zbiorowy pracy ; Przemysł skórzany
1350. Wallis Mieczysław, *Wartości estetyczne łagodne i ostre*. Łódź : Oddział Łódzki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza : Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”, 1949 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 65–98 ; 23 cm. Estetyka
1351. Wiśniewski Feliks Joachim, *La masse électromagnétique des particules élémentaires*. Łódź : sgl. „Książka i Wiedza”, (Łódź : Druk. „Prasa Wojskowa”). 19, [1] s. ; 24 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział 3 ; nr 17) Fizyka
1352. Wiśniewski Feliks Joachim, *Le mouvement de deux particules lourdes qui s'attirent en raison inverse de la 4 puissance de leurs distance*. Łódź : skł. gł. PSS. Oddział Księgarski, 1949 (Łódź : Druk. „Prasa Wojskowa”). 14, [1] s. ; 24 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział 3 ; nr 14) Fizyka
1353. *Witaminy : praca zbiorowa*, po red.: Antoniego Dmochowskiego, Wandy Polackkowej, Bolesława Skarzyńskiego ; oprac. Irena Chmielewska [et al.]. Łódź : nakł. „Wiadomości Chemicznych”, 1949 (Łowicz : Druk. Państw. Łódzkie Zakł. Graf. Oddz. nr 10). [3], 359 s. ; 24 cm. Witaminy
1354. *Woodward H.E., *Wstęp do technologii barwników azowych (Dwuazowanie i sprzęganie)*. Łódź : Spółdz. Akadem., 1949. Farbiarstwo ; Podręczniki akademickie
1355. *Wykaz artykułów konsumcyjnych [!] rozprowadzonych przez placówki terenowe Centrali Handlowej Przemysłu Chemicznego, Oddział w Łodzi*. [Łódź] : Centrala Handlowa Przemysłu Chemicznego, [1949] (Łódź : Zakł. Graf. SW „Książka”). 15, [1] s. ; 23 cm. Katalogi handlowe ; Przemysł chemiczny
1356. *Wyroby konfekcyjne : cennik detaliczny : styczeń 1949 r.*, Centrala Handlowa Przemysłu Odzieżowego, Łódź. [Łódź] : Centrala Handlowa Przemysłu Odzieżowego, [1949] (Łódź : Zakł. Graf. „Prasa Wojskowa”). 96 s. ; 24 cm. Katalogi handlowe ; Włókiennictwo

1357. *Zadania z geometrii analitycznej. Cz.1, *Geometria analityczna na płaszczyźnie*. Łódź : Spółdz. Akademicka, 1949. Geometria ; Podręczniki akademickie
1358. Zawadzka Wincentyna A. L., *Kuchnia doskonała, poprzednio Kucharka litewska : wskazówki i rady dla gospodyń, przepisy potraw, konserwy i zapasy zimowe*, [tabl. oraz zdobniki kompozycji Pawła Świątkowskiego]. Wyd. 15 przejrz., popr. i uzup. Łódź : K. Rutski, 1949 (Łódź : Państ. Łódzkie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). [7], 307 s., [16] k. tabl. : il. ; 24 cm. Gospodarstwo domowe ; Przepisy kulinarne
1359. *Zbiorowy układ pracy dla przemysłu włókienniczego : [obowiązujący od dnia 1 stycznia 1949 r.]*. [Łódź : s.n., 1949] (Łódź : Druk. „Prasa Woj-skowa”). Pag. varia ; 21 cm. Układ zbiorowy pracy ; Włókiennictwo
1360. Zdanowicz Władysław, *Czy alkohol jest pożyteczny*. Łódź : „Kolumna”, [1949] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 103 s. : il. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 10) Alkoholizm
1361. Ziemecki Stanisław, Dmochowski Eugeniusz, *Fizyka : podręcznik dla kl. 6 szkoły podstawowej*. Łódź : K. Rutski, 1949 (Płock : Państ. Warsz. Zakł. Graf.). 233, [1] s. : il. ; 21 cm. Fizyka ; Podręczniki dla szkół podstawowych

1950

1362. *II Ogólnopolski Konkurs Stenografii i Pisania na Maszynach 21 maj 1950 r.* Łódź : Stowarzyszenie Stenografów i Maszynistek RP, dr. [19]50 (Warszawa : Zakł. Graf. RSW „Prasa”). 11, [1] s. ; 20 cm. Stenografia ; Maszynopisanie
1363. Baranowski Bohdan, *Spoleczne tło „Kmiotka” Wybickiego.* [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 33–42 ; 21 cm. Literaturoznawstwo ; Wybicki Józef
1364. Baranowski Bohdan, *Znajomość wschodu w dawnej Polsce do XVIII wieku.* Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1950 (Łódź : Druk. Wydaw. „Prasa Wojskowa”). 256 s. ; 25 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. – Prace Wydż. II ; nr 3) Historia Polski XVII w. ; Orientalizm
1365. Biegański Jan: *Ziołolecznictwo : nasze zioła i leczenie się nimi*, przedm. Jan Muszyński. Wyd. 6 w oprac. popularnym dla wszystkich. Łódź : S. Jamiołkowski i T.J. Evert, 1950 ([Toruń] : Państ. Toruńskie Zakł. Graf.). 246 s. ; 24 cm. Rośliny lekarskie
1366. Bortkiewicz-Rodziewiczowa Janina, *Dziecko w szkole.* Łódź : Wydawnictwo „Kolumna”, dr. 1950 (Bydgoszcz : Druk. SW „Zryw”). 118, [1] s. : il. ; 17 cm. (Biblioteka Dbaj o Zdrowie ; 15) Dzieci ; Psychologia
1367. Czartkowski Adam, *Na marginesie pracy Eugeniusza Ajnenkiela pt. „Polskie rewolucyjne pieśni robotnicze z lat 1875–1915”.* [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 175–176 ; 21 cm. Literaturoznawstwo ; Ajnenkiel Eugeniusz
1368. *Ćwiczenia z farmakognozji*, oprac. przez Koło Naukowe Wydż. Farmaceutycznego Akademii Medycznej w Łodzi. [Łódź] : Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1950 ([Łódź] : Powielarnia Skryptów Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 110 s. ; 28 cm. Farmakognozja ; Podręczniki akademickie
1369. Dmochowski Eugeniusz, *Wykłady fizyki doświadczalnej. Cz. 1, Mechanika.* [Łódź] : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1950 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 57 s. ; 29 cm. Fizyka ; Podręczniki akademickie
1370. Dmochowski Eugeniusz, *Wykłady fizyki doświadczalnej. Cz. 2, Dynamika.* [Łódź] : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1950 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 47, [1] s. ; 29 cm. Fizyka ; Podręczniki akademickie
1371. Dmochowski Eugeniusz, *Wykłady fizyki doświadczalnej. Cz. 3, Mechanika cieczy i gazów.* [Łódź] : Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1950 ([Łódź] :

- Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 64 s. ; 28 cm. Fizyka ; Podręczniki akademickie
1372. Dorywalski Mieczysław, *Geografia matematyczna*. [Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1950 ([Łódź] : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 61 s. ; 28 cm. Studium Zaoczne przy Państw. Wyższej Szkole Pedag. w Łodzi. Geografia matematyczna ; Podręczniki akademickie
1373. Dutkiewicz Józef, *Francja a Polska w 1831 r.* Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1950 (Pabianice : Łódzkie Zakł. Graf. Oddz.). – 185 s. ; 25 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział II ; nr 4) Powstanie listopadowe
1374. *Gazetka Zakładowa : jednodniówka z okazji uroczystości wręczenia Przechodniego Sztandaru Pracy Zakładom Graf. RSW „Prasa” w Łodzi*. [Łódź : s.n., 1950] ([Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 8 s. ; 35 cm. Jednodniówki ; Zakłady Graficzne RSW „Prasa”
1375. *Gazetka Zakładowa : jednodniówka Zakładów Graficznych RSW „Prasa” w Łodzi : październik–listopad 1950*. [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 4 s. ; 51 cm. Jednodniówki ; Zakłady Graficzne RSW „Prasa”
1376. Gomolicki Leon, *Rosyjscy poeci sylabiczni*. [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 21–31, [1] ; 21 cm. Literaturoznawstwo ; Poezja rosyjska XVII w.
1377. Gosiewska Zofia, *Język łowiecki w powieściach Józefa Weysenhoffa*. [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 159–173, [1] ; 21 cm. Literaturoznawstwo ; Weysenhoff Józef
1378. Grotowski Marian, *Rozchodzenie się odkształceń w środowiskach sprężystych, elektryczność i magnetyzm*. Łódź : Księgarnia Łódzka Wydawnictwa „Czytaj”, 1950 (Jelenia Góra : Druk. „Prasa Wojskowa”). [5], 166 s. ; 23 cm. (Wykłady fizyki / Marian Grotowski ; t. 2, [z. 1]) Fizyka ; Podręczniki akademickie
1379. Grzędzielska Maria, *Kontur ósmiogłoskowca u Adama Mickiewicza*. [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 57–76 ; 21 cm. Literaturoznawstwo ; Mickiewicz Adam
1380. Horoszowski Paweł, *Statystyka kryminalna*. [Łódź] : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1950 ([Łódź] : Powielar. Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). [3], 126, [1] s. ; 29 cm. (Repetytoryjne Materiały z Kryminologii ; cz. 1) Kryminologia ; Podręczniki akademickie
1381. *II Ogólnopolski Konkurs Stenografii i Pisania na Maszynach 21 maj 1950 r.* Łódź : Stowarzyszenie Stenografów i Maszynistek RP, dr. [19]1950 (Warszawa : Zakł. Graf. RSW „Prasa”). 11, [1] s. ; 20 cm. Stenografia ; Maszynopisanie
1382. *„Igraszki z Diabłem” Jana Drdy : (inscenizacja L. Schillera wobec tekstu i inscenizacji A. Podhorsky’ego)*, K. Białek i in. [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 177–245, [1] ; 21 cm. Teatr ; Drda Jan ; Schiller Leon ; Podhorsky A.

1383. *Informator dla kandydatów na wyższe uczelnie łódzkie*. [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). [3] k. ; 31 cm. Szkolnictwo wyższe ; Informatory
1384. *Instrukcja rozliczenia robocizny na poszczególne produkowane wyroby*. Łódź : nakł. Centralnego Zarządu Przemysłu Włókien Łykowych, 1950 (Nowa Sól : Państw. Zakł. Przem. Lniarskiego). 16 s. ; 21 cm. Instrukcje ; Rachunkowość ; Włókiennictwo
1385. *Instrukcja w sprawie rozliczania kosztów w zakładach i przedsiębiorstwach garbarskich*. Łódź : Centr. Zarząd Przem. Skórzanego, 1950 ([S. l.] : Druk. Państw. Zakł. Obuwia Chelmek). 56 s., [6] k. ; 29 cm. Instrukcje ; Rachunkowość ; Garbarstwo
1386. Jackowski Romuald, *Dekoracja okna wystawowego : instrukcja dla sekcji wystaw i reklam w ekspozyturach BHD oraz kierowników sklepów CT, dotycząca dekorowania wystaw sklepów detalicznych*. Łódź : Centrala Tekstylna. Biuro Handlu Detalicznego, dr. 1950 (Łódź : Druk. nr 4 Spółdz. Wydaw.-Oświat. „Czytelnik”). 55, [1] s., [1] k. tabl. ; 21 cm. Reklama
1387. Jakubowski Jan Zygmunt, *Z dziejów polskiej powieści naturalistycznej : („Kaśka Kariatyda” Zapolskiej)*. [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 131–136 ; 21 cm. Literaturoznawstwo ; Zapolska Gabriela
1388. Janicki Józef, Niewiarowicz A., *Szczecina garbarska*. [Łódź ; s.n.], 1950 ([Łódź] : Łódzkie Zakł. Graf. Oddz. 21). 9 s. ; 30 cm. Garbarstwo
1389. Janicki Józef, Żalotarew W., *Korozja w przemyśle garbarskim*. [Łódź : s.n.], 1950 ([Łódź] : Łódzkie Zakł. Graf. Oddz. 6). 13, [1] s. ; 30 cm. Garbarstwo
1390. Janicki Józef, Żurakowski Mieczysław, *Badania wartości kory wierzb krzaczastych dla przemysłu garbarskiego*. Łódź : [s.n.], 1950 (Łódź : Druk. „Czytelnik”). 23 s. ; 15 cm. Garbarstwo
1391. Janikowski Józef, *Algebra wyższa*. Cz. 2. [Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1950 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 29, [1] s. ; 28 cm. Algebra ; Podręczniki akademickie
1392. Janion Maria, *Debiut powieściopisarski T.T. Jeża*. [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 77–108 ; 22 cm. Literaturoznawstwo ; Jeż Teodor Tomasz
1393. *Kalendarz chemiczny : 1950/51*, Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego w Polsce. Łódź : [s.n.], 1950 (Poznań : Wielkopolskie Zakł. Graf. Zakł. Gł.). 920 s., [3] k. tabl. ; 17 cm. Chemia ; Tablice i wzory
1394. Karliński Bolesław, *Kartografia*. Cz. 1/2. Łódź : Państw. Zakł. Wydaw. Szkol., 1950 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 119, [1], III s. ; 28 cm. Kartografia ; Podręczniki akademickie
1395. Katz Henryk, *Historia ruchów społecznych XIX i XX wieku*. Cz. 1, (1789–1870). [Łódź] : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1950 (Łódź : Powielar. Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 214, IV s. ; 29 cm. Ruchy społeczne

1396. Kąkol Kazimierz, *Akcja socjalna w Polsce*. [Łódź] : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1950 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). VI, 114 s. ; 29 cm. Świadczenia społeczne
1397. Kojrański Ludwik, *Fizyka doświadczalna. Cz. 1, Kinematyka*. [Łódź] : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, [1950] (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). [2], 100 s. ; 29 cm. Fizyka ; Podręczniki akademickie
1398. Kojrański Ludwik, *Fizyka doświadczalna. Cz. 2, Mechanika*. [Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1950 ([Łódź] : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 99 s. ; 28 cm. Studium Zaoczne przy Państw. Wyższej Szkole Pedagog. w Łodzi. Fizyka ; Podręczniki akademickie
1399. Kowalska Aniela, *W kręgu zagadnień rzemiosła pisarskiego Josepha Conrada*. [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 247–265, [1] ; 21 cm. Literaturoznawstwo ; Conrad Joseph
1400. Krakowski Stefan, *Problematyka miejska w historiografii polskiej : informacje bibliograficzne, metodologia, zagadnienia : ze szczegółowym uwzględnieniem okresu: 1929–1949*. Łódź : [s.n.], 1950 (Łódź Powielar. Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 225 s. ; 28 cm. (Prace Instytutu Historycznego UŁ ; nr 2) Miasta ; Historiografia
1401. *Ku czci Karola Adwentowicza : w pięćdziesięciolecie pracy teatralnej, z ramienia Komitetu Wykon. 55-letniego [!] Jubileuszu K. Adwentowicza red. zespół ; oprac. do druku Juliusz Saloni*. Łódź : [s.n.], 1950 (Łódź : Zakł. Graf. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 96, [8] s., [15] k. tabl. ; 21 cm. Teatr ; Adwentowicz Karol
1402. Kurowski Rajnold, *Zadania z wytrzymałości materiałów*. Cz. 1. Wyd. 4. Łódź : Wydaw. Spółdzielni Akademickiej, 1950 (Jelenia Góra : Druk. Wyd. MON „Prasa Wojskowa”). [8], 226 s. ; 25 cm. Wytrzymałość materiałów ; Podręczniki akademickie
1403. Lindner Jan, *Gaśnice przeciwpożarowe : budowa, zastosowanie, konserwacja*. Łódź : „Poligrafika”, 1950 Łódź : Druk. Zakł. Graf. RSW „Prasa”). 190, [2] s. ; 20 cm. Pożarnictwo
1404. Lipiński Jacek, *„Paluba” jako program literacki Karola Irzykowskiego*. [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 137–157, [1] ; 22 cm. Literaturoznawstwo ; Irzykowski Karol
1405. Lipko Stanisław, *Wstęp do geografii*. [Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1950 ([Łódź] : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 90 s. ; 27 cm. Geografia ; Podręczniki akademickie
1406. Łukaszewicz Witold, *Mickiewicz widziany oczami historyka*. [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 43–56 ; 22 cm. Literaturoznawstwo ; Mickiewicz Adam
1407. Meissner Alfred, *Stomatologia : schorzenia zębów, jamy ustnej i ich leczenie : podręcznik dla lekarzy i studentów*. Łódź : Polska Agencja Wydawnicza,

- 1950 (Łódź ; Zakł. Wydaw. Spółdz. Druk. nr 2). 436, [1] s. ; 25 cm. Stomatologia ; Podręczniki akademickie
1408. Michalski Eugeniusz, *Ćwiczenia z chemii analitycznej jakościowej z zastosowanie półmikroanalitycznych metod*. [Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1950 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 95 s. ; 29 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1409. *Moycho Waclaw, *Podręcznik do ćwiczeń z fizjologii roślin (metabolizm i wzrost)*, Łódź : Spółdz. Akademicka, 1950. Botanika ; Podręczniki akademickie
1410. *Notatnik agitatora włókniarza*. Łódź : Komitet Łódzki PZPR, 1950 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 259, [13] s. ; 22 cm. Polityka
1411. *Opis technologiczny i warunki techniczne : chłopięce trzewiki skórzane : Art. S. 89634–64017*, Centralny Zarząd Przemysłu Skórzanego. Łódź : Centralny Zarząd Przemysłu Skórzanego, 1950 (Kraków : Państw. Krak. Zakł. Graf.). 6, [2] s. ; 30 cm. Technologia ; Obuwie
1412. *Opis technologiczny i warunki techniczne : męskie półbuty skórzane : Art. S. 36277–47055*, Centralny Zarząd Przemysłu Skórzanego. Łódź : Centralny Zarząd Przemysłu Skórzanego, 1950 (Kraków : Państw. Krak. Zakł. Graf.). 6, [2] s. ; 30 cm. Technologia ; Obuwie
1413. *Opis technologiczny i warunki techniczne : męskie trzewiki skórzane (przemysłowe) : Art. S. 07637–01018*, Centralny Zarząd Przemysłu Skórzanego. Łódź : Centralny Zarząd Przemysłu Skórzanego, 1950 (Kraków : Państw. Krak. Zakł. Graf.). 6, [2] s. ; 29 cm. Technologia ; Obuwie
1414. *Opis technologiczny i warunki techniczne damskich półbutów skórzanych : Art. S. 56275–47689*, Centralny Zarząd Przemysłu Skórzanego. Łódź : Centralny Zarząd Przemysłu Skórzanego, 1950 (Kraków : Państw. Krak. Zakł. Graf.). 7, [1] s. ; 30 cm. Technologia ; Obuwie
1415. *Opis technologiczny i warunki techniczne męskich półbutów skórzanych : Art. S. 86377–67025*, Centralny Zarząd Przemysłu Skórzanego. Łódź : Centralny Zarząd Przemysłu Skórzanego, 1950 (Kraków : Państw. Krak. Zakł. Graf.). 6, [2] s. ; 29 cm. Technologia ; Obuwie
1416. *Ordo Divini officii ac missarum ad usum venerabilis cleri dioecesis Lodzensis pro anno Domini 1950*. [Łódź] : Sumpt. Curiae Dioecesis, 1950 (Łódź : druk. Nr 4 Spółdz. Wydaw.-Oświat. „Czytelnik”). XIII, [1], 117 s. Kościół katolicki
1417. *Ordo Divini officii ac missarum ad usum venerabilis cleri dioecesis Lodzensis pro anno Domini 1951*. [Łódź] : Sumpt. Curiae Dioecesis, [1950] ([Łódź] : Druk Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). XIV, [2], 116 s. ; 15 cm. Kościół katolicki
1418. Paluch Emil, *Przez dobre odżywianie do zdrowia*. Wyd. 4. Łódź : „Kolumna”, [1950] (Jelenia Góra : Państw. Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 114 s., [7] k. tabl. : il. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 2) Odżywianie ; Zdrowie
1419. *Program wykładów i skład osobowy na Wydziałach: Mechanicznym, Elektrycznym, Chemicznym, Włókienniczym i Chemii Spożywczej na r. akad. 1950/51*, Politechnika Łódzka. Łódź : Politechnika Łódzka, 1950 (Łódź :

- Druk. nr 4 SW „Czytelnik”). 82 s. ; 21 cm. Politechnika Łódzka ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1420. Prużan Michał, *Technologia środków kosmetycznych : nowoczesna aparatura, surowce, przepisy, ustawodawstwo*. Łódź : Polska Agencja Wydawnicza, 1950 (Jelenia Góra : Druk. „Prasa Wojskowa”). 352 s. ; 22 cm. Technologia ; Kosmetyki
1421. Pryszczewska Maria, *Chemia ogólna i nieorganiczna*. [Łódź] : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1950 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). [4], 121 s., [8] k. tabl. ; 29 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1422. *Przepisy obsługi silnika wysokoprężnego : typ „S-60”*, Zakłady Silników Spalinowych, Łódź. [Łódź : s.n., 1950] ([Łódź] : Druk. SW „Wiedza”). 19 s. ; 21 cm. Silniki wysokoprężne ; Instrukcje
1423. Regulski Henryk, *Technologia : skrypt wg wykładów w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Łodzi w r. akad. 1949/50*. Cz. 1. [Łódź] : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1950 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). [2], 154, [5] s.; 29 cm. Technologia ; Podręczniki akademickie
1424. Różycki Feliks, *Geologia dynamiczna : część ogólna*. [Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1950 ([Łódź] : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 52 s. ; 28 cm. Geologia ; Podręczniki akademickie
1425. Różycki Feliks, *Geologia dynamiczna : część ogólna*. [Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1950 ([Łódź] : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 52 s. ; 28 cm. Geologia ; Podręczniki akademickie
1426. Ryder Karol, Kostanecki Wojciech, *Mechanizm człowieka (fizjologia)*, [okł. proj] Jan Mucharski. Wyd. 2 popr. Łódź : „Kolumna”, [1950] (Jelenia Góra : Państw. Jeleniogórskie Zakł. Graf.). 123 s. ; 17 cm. (Biblioteka Dbaj o Zdrowie ; 4) Fizjologia
1427. Ryder Karol, Krajewski Waclaw, *Ochrona zdrowia pracownika : higiena pracy*. T. 1. Łódź : Wydawnictwo „Kolumna”, dr. 1950 (Bydgoszcz : Druk. „Zryw”). 96 s. : il. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 17) Medycyna pracy
1428. Ryder Karol, Krajewski Waclaw, *Ochrona zdrowia pracownika : higiena pracy*. T. 2. Łódź : Wydawnictwo „Kolumna”, dr. 1950 (Bydgoszcz : Druk. „Zryw”). 104 s. : il. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 18) Medycyna pracy
1429. Ryder Karol, Krajewski Waclaw, *Ochrona zdrowia pracownika : higiena pracy*. T. 1. Wyd. 2. Łódź : Wydawnictwo „Kolumna”, dr. 1950 (Bydgoszcz : Druk. „Zryw”). 96 s. : il. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 17) Medycyna pracy
1430. Sandner Henryk, *Zoologia ogólna*. [Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1950 ([Łódź] : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 56 s. ; 28 cm. Zoologia ; Podręczniki akademickie

1431. Schaff Leon, Siewierski Mieczysław, *Zasady polskiego procesu karnego : zarys części ogólnej*. Z. 2. [Łódź] : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1950 (Łódź : Powielar. Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 132 s. ; 29 cm. Prawo karne ; Podręczniki akademickie
1432. Schnayder Jerzy, *De periegetarum Graecorum reliquiis*, Łódzkie Tow. Nauk. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1950 (Łódź Powielar. Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 95 s. ; 25 cm. (Łódzkie Tow. Nauk. Wydział I ; nr 8) Literatura grecka
1433. Sikirycki Igor, *Wolanie drzew*, okł. proj. Karol Baraniecki. Łódź : Związek Literatów Polskich, 1950 (Łódź : Państw. Łódzkie Zakł. Graf. nr 16). 31, [1] s. ; 20 cm. Poezja polska XX w.
1434. Sivert Tadeusz, *Realizm w dramatach Zygmunta Sarneckiego*. [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 109–129, [1] ; 21 cm. Literaturoznawstwo ; Sarnecki Zygmunt
1435. *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1949–1950*, Uniwersytet Łódzki. Łódź : [s.n.], 1950 (Łódź : „Prasa Wojskowa”). 159, [3] s. ; 24 cm. Uniwersytet Łódzki ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1436. Skowron Stanisław, *Hormony w zdrowiu i chorobie*. Łódź : „Kolumna”, dr. 1950 (Bydgoszcz : Druk. SW „Zryw”). 99 s. : il. ; 17 cm. (Biblioteka „Dbaj o Zdrowie” ; 16) Hormony
1437. Skupieński Franciszek Ksawery, *Podstawy botaniki ogólnej*. [Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1950 ([Łódź] : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 56 s. ; 29 cm. Botanika ; Podręczniki akademickie
1438. Skwarczyński Zdzisław, *Chłop i sprawa chłopska w romansie stanisławowskim*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1950 (Pabianice : Łódzkie Zakł. Graf. Oddz. 9). 154 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału I / Łódzkie Tow. Nauk. ; nr 8) Literaturoznawstwo
1439. Skwarczyński Zdzisław, *Próba poglądu na dzieje literatury w. XVIII*. [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 9–19, [1] ; 21 cm. Literaturoznawstwo
1440. Słowikowski Jan, *Wykłady geometrii analitycznej na płaszczyźnie*. Cz. 2, *Prosta, okrąg, elipsa, hiperbola, parabola*. [Łódź] : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1950 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 285, II s. ; 29 cm. Geometria analityczna ; Podręczniki akademickie
1441. *Spis wykładów i skład osobowy, rok akad. 1949/50*, Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Łodzi. Łódź ; [s.n.], 1950 (Łódź : Druk. nr 4 SW „Czytelnik”). 27, [1] s. ; 21 cm. Wyższa Szkoła Ekonomiczna ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1442. *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za czas od 1.IX.1948 do 31. XII.1949*, Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi. Łódź : [s.n.], 1950. 41 s. ; 29 cm. Biblioteka Uniwersytecka ; Sprawozdania

1443. *Sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Włókienniczego za okres 1948–1950*. Łódź : Zarząd Główny Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Włókienniczego, 1950 (Łódź : Druk. „Książka i Wiedza”). 301, [3] s. ; 24 cm. Sprawozdania ; Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Włókienniczego
1444. *Sprawozdanie za rok 1949 (i plan pracy na rok 1950)*, Powszechna Spółdzielnia Spożywców w Łodzi. [Łódź : s.n.], 1950 (Łódź : Druk. „Książka i Wiedza”). 150, [1] s. ; 21 cm. Powszechna Spółdzielnia Spożywców ; Sprawozdania
1445. Stalin Józef, *Klasa proletariatusy i partia proletariatusy ; Podstawy leninizmu : Rozdz. 8 Partia, Rozdz. 9, Styl w pracy*. Łódź : Wydawnictwo Komitetu Łódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, dr. 1950 (Łódź : Zakł. Gł. RSW „Prasa”). 32 s. ; 21 cm. Leninizm ; Polityka
1446. Treichel Irena, *Wykaz czasopism zagranicznych Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za rok 1949*, Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi. [Łódź] : Biblioteka Uniwersytecka, 1950 ([Łódź] : Druk. „Jedność”). 47, [1] k. ; 29 cm. Biblioteka Uniwersytecka ; Czasopisma ; Bibliografia
1447. Trzynadłowski Jan, *Racjonalizm baśni*. [Łódź : s.n., 1950] (Łódź : Druk. Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). S. 267–299, [2] ; 21 cm. Literaturoznawstwo
1448. *Układ zbiorowy pracy przemysłu odzieżowego*. Łódź : [s.n.], 1950 (Łódź : Druk. RSW „Praca”). 179 s. ; 21 cm. Włókiennictwo ; Układ zbiorowy pracy
1449. *Walczymy o pokój : czyn pokojowy Oddziału Związku Literatów Polskich w Łodzi : (jednodniówka)*, oprac. graf. Karol Baraniecki. Łódź : Łódzki Komitet Obróńców Pokoju, 1950 (Łódź ; Druk. RSW „Prasa”). 24 s. 31 cm. Związek Literatów Polskich ; Jednodniówki
1450. Witekowa Stanisława, *Obliczenia stechiometryczne*. Wyd. 3 popr. i rozszerz. [Łódź] : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1950 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 184, II s. ; 29 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1451. Woźniak Leszek Włodzimierz, *Gaudeamus... : karykatury profesorów, członków Rady Wydziału Lekarskiego i Stomatologicznego Akademii Medycznej w Łodzi*. Łódź : Wydawnictwo Koła Medycznego Akademii Medycznej, dr. [19]50 (Łódź : Państw. Łódzkie Zakł. Graf. Oddz. nr 1). [3] s., [33] k. tabl. : il. ; 34 cm. Karykatura ; Albumy ; Akademia Medyczna
1452. Wroczyński Ryszard, *Programy oświatowe pozytywizmu w Polsce na tle społecznym i gospodarczym*. Łódź : Zakład Pedagogiki Społecznej Uniwersytetu Łódzkiego, dr. 1950 (Warszawa : Druk. nauk. TNW). 188 s. ; 25 cm. Oświata ; Pozytywizm
1453. Zambrowski Roman, *O statucie i zadaniach organizacyjnych PZPR : referat [...] wygłoszony w dniu 20 XII 1948 r. na Kongresie Zjednoczonej Partii Robotniczej. Statut PZPR*. [Łódź] : Wydawnictwo Komitetu Łódzkiego PZPR, 1950 (Łódź : Zakł. Graf. RSW „Prasa”). 67 s. ; 21 cm. PZPR ; Statuty

1951

1454. Akoliński Stanisław, *Wskaźniki i normy regulujące gospodarkę urządzeń socjalnych w 1952 r.* Łódź : Państw. Ośrodek Szkol. Prac. Socjaln., 1951 [Br. dr.]. [2], 129, [2] s. + [1] k. luzna ; 29 cm. Opieka społeczna
1455. Baranowski Bohdan, *Najdawniejsze procesy o czary w Kaliszu.* Łódź : Pol. Tow. Ludoznawcze, 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 66 s. ; 28 cm. (Archiwum Etnograficzne ; nr 2) Kalisz ; Źródła historyczne ; Procesy o czary
1456. Bielas Ignacy, *Metodyka opracowywania i wypełniania ubytków próchnicznych.* Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). [2], 199 s. ; 28 cm. Stomatologia ; Podręczniki akademickie
1457. Boleski Andrzej, *Słownictwo Juliusza Słowackiego.* Cz. 4, [dział 1], *Spośród słownictwa „Króla-Ducha”.* Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1951 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 90 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 1 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 13) Literaturoznawstwo ; Słowacki Juliusz
1458. *Branżowy jednolity plan kont dla państwowych przedsiębiorstw przemysłu wełnianego, obowiązujący od dnia 1 stycznia 1951 r.,* Centralny Zarząd Przemysłu Wełnianego. Łódź [s.n.], 1951 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 95 s. ; 30 cm. Włókiennictwo ; Ekonomika
1459. *Branżowy plan kont na rok 1951,* Centralny Zarząd Przemysłu Maszyn Włókienniczych. Łódź. [Łódź : s.n.], 1951 (Bielsko : Druk. „Befama”). 23 k. ; 30 cm. Włókiennictwo ; Ekonomika
1460. Broda Bolesław, Kaczmarczyk Franciszek, *Rośliny lekarskie nasienne : charakterystyki rodzin.* Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakład Produkcji Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 123, [2] s. ; 29 cm. Rośliny lekarskie ; Podręczniki akademickie
1461. Budryn Anna, *Materiały pomocnicze do nauczania języka rosyjskiego na politechnice.* Cz. 1, *Ogólna : 2 rok studiów,* Politechnika Łódzka. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 97, [2] s. : rys. ; 28 cm. Język rosyjski ; Podręczniki akademickie
1462. Chałasiński Jan, *O socjalistyczną ideę uniwersytetu.* [Łódź] : Łódzkie Towarzystwo Naukowe, 1951 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 39 s. ; 25 cm. Szkolnictwo wyższe
1463. Chałasiński Józef, *Historia myśli społecznej starożytnej Grecji i Rzymu : skrypt do wykładu pierwszej części historii socjologii, wygłosz. na Uniw. Łódz. w 1. semestrze r. akad. 1950/5.* [Łódź] : Państw. Zakł. Wydaw. Szkol.,

- 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). [4], 247, [1], III s. ; 29 cm. Nauki społeczne ; Podręczniki akademickie
1464. Chrzęszczewska Anna, Korzeniewski Czesław, *Przyczynki do chemii N-chlorowcoamin – 4: N, N' – dwuchloroamina kw. 4–4' azobenzenodwusulfonowego*. Łódź : [s.n.], 1951 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). S. 117–119, [1] ; 25 cm. Chemia
1465. Chrzęszczewski Józef, *Technologia chemiczna w zarysie*. Cz. 1, *Ogólna*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 173 s. ; 29 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1466. Ciechcecki Tadeusz, *Budownictwo ogólne i jego elementy*. Cz. 1, *Skrót wykładów wygłoszonych na kursie kreśleń budowlanych Instytutu Przem.-Rzem. woj. Łódzkiego*. Łódź : Instytut Przem.-Rzem., 1951 [Br. dr.]. [2], 113 s., [6] k. tabl. ; 29 cm. Budownictwo ; Podręczniki
1467. Czaplicka Jadwiga, Wyszyński Feliks, *Ćwiczenia z analizy ilościowej w zakresie programu stopnia inżynierskiego na Wydziale Włókienniczym P.Ł.* Wyd. 2 popr. i uzup. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakład Produkcji Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 71, [1], III s. : il. ; 28 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1468. Dejna Karol, *Polsko-laskie pogranicze językowe na terenie Polski*. Cz. 1, *Atlas*. Łódź : [s.n.], 1951 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 405 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 1 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 12) Językoznawstwo ; Atlasy
1469. Dembowski Jan, *On conditioned reactions of Paramaecium caudatum towards light*. [Łódź : s.n.], 1951 ([Pabianice] : Pabianickie Zakł. Graf.). S. 5–17, [1] ; 25 cm. Pierwotniki
1470. Dmochowski Eugeniusz, *Wykłady fizyki doświadczalnej : mechanika*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 188, IV s. ; 28 cm. Fizyka ; Podręczniki akademickie
1471. *Doświadczenia racjonalizatorów przemysłu gumowego*. Łódź : Centr. Zarz. Przem. Gum., 1951 (Łódź : Druk. „Książka i Wiedza”). 118, [2] s., [5] k. tabl. 21 cm. Racjonalizatorstwo ; Przemysł gumowy
1472. *Droga do dobrobytu i kultury wsi*. Łódź : Centr. Rolnicza Spółdz. „Samopomoc Chłopska”, [1951] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 35, [1] s. ; 21 cm. Wieś ; Socjologia
1473. Ejchblat Edward, *Materiały pomocnicze do nauczania języka rosyjskiego na politechnice : 2 rok studiów*. Cz. 5, *Włókiennictwo*, Politechnika Łódzka. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 100 s. : rys. ; 29 cm. Język rosyjski ; Podręczniki akademickie
1474. Fuchs Mieczysław, *Stomatologia zachowawcza*. Cz. 1–2. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 225 s. ; 28 cm. Stomatologia ; Podręczniki akademickie

1475. Gąsiorowska Natalia, *Podstawowe zagadnienia metodologiczne w historii wielkiego przemysłu i klasy robotniczej na odcinku górnictwa węglowego w Królestwie Polskim*. [Łódź] : Łódzkie Towarzystwo Naukowe, 1951 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 40 s. ; 24 cm. Górnictwo ; Historiografia
1476. Górski Władysław, *Prawo rzeczowe i spadkowe*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). [2], 62, [2] s. ; 28 cm. Prawo cywilne ; Podręczniki akademickie
1477. Hajdukiewicz Julian, *Zarys histologii szczegółowej*, przejrzał S. Bagiński. Wyd. 3 popr. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakład Produkcji Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 306 s. ; 28 cm. Histologia ; Podręczniki akademickie
1478. *Informator dla wstępujących do szkół zawodowych w roku szkolnym 1951/52*, Dyrekcja Okręgowa Szkolenia Zawodowego w Łodzi. Łódź : [s.n.], 1951 (Łódź : Łódzkie Zakł. Graf.). 16 s. ; 20 cm. Szkolnictwo zawodowe ; Informatory
1479. Jakubowski Jan Zygmunt, *Z zagadnień literatury polskiej epoki imperializmu*. [Łódź] : Łódzkie Tow. Nauk., 1951 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 17 s. ; 24 cm. Literaturoznawstwo
1480. Janikowski Józef, *Algebra wyższa*. Cz. 1. Wyd. 2 popr. i rozsz. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 128, [1] s. ; 28 cm. Matematyka ; Podręczniki akademickie
1481. Jażdżewski Konrad, *Przewodnik po Muzeum Archeologicznym w Łodzi*. Łódź : Wydaw. Min. Kultury i Sztuki, 1951 (Łódź : Druk. „Książka i Wiedza”). 135, [1] s. ; 21 cm. (Biblioteka Muzeum Archeologicznego w Łodzi) Muzeum Archeologiczne ; Przewodniki
1482. Jewsiewicki Władysław, *Przemysł filmowy w Polsce w okresie międzywojennym (1919–1939)*. Łódź : [s.n.], 1951 (Łódź : Zakład. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 194 s., [2] k. luźne ; 29 cm. (Prace Instytutu Historycznego UŁ) Wytwórnice filmowe
1483. Józefowicz Edward, *Chemia nieorganiczna*. Cz. 1. Łódź : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 309, [1], VI s. ; 28 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1484. Jurczyński Juliusz, *Meteorologia i klimatologia*. Cz. 1, Studium Zaoczne przy Państw. Wyższej Szkole Pedagogicznej w Łodzi. Łódź : Państw. Zakł. Wydaw. Szkol., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 87, [1], V s. ; 28 cm. Meteorologia ; Podręczniki akademickie
1485. Karasek Stefan, *Wykłady fizyki doświadczalnej*. Cz. 1, *Kinetyka i dynamika punktu materialnego*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 172 s. ; 28 cm. Fizyka ; Podręczniki akademickie

1486. Karliński Bolesław, *Kartografia*. Cz. 3/4, Studium Zaoczne przy Państ. Wyższej Szkole Pedagogicznej w Łodzi. Łódź : Państ. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). [2], 228, III s. ; 28 cm. Kartografia ; Podręczniki akademickie
1487. Katz Henryk, *Historia ruchów społecznych XIX i XX wieku*. Cz. 1, 1789–1870. [Łódź] : Państ. Zakł. Wydaw. Szkol., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 205, [1], IV s. ; 28 cm. Nauki społeczne ; Podręczniki akademickie
1488. Klekowska Zuzanna, *Badania nad rozrodczością pijawek z rodzaju Erpobdella de Blainville*. Łódź : ŁTN, 1951 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 40 s., [6] k. tabl. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 18) (Acta Zoologica et Oecologica Universitatis Lodziensis ; 5) Pijawki
1489. Kłoskowska Antonina, *Psychologiczna orientacja współczesnej etnosocjologii amerykańskiej*. [Łódź] : Łódzkie Tow. Nauk., 1951 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 36 s. ; 24 cm. Antropologia społeczna
1490. Kojrański Ludwik, *Fizyka doświadczalna*. Cz. 1, *Kinematyka*. Cz. 2, *Mechanika*. Łódź : Państ. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 227, [1] s. ; 28 cm. Fizyka ; Podręczniki akademickie
1491. Konorski Jerzy, Szweykowska G., *Extinction against the excitatory background*. [Łódź : s.n.], 1951 ([Pabianice] : Pabianickie Zakł. Graf.). S. 155–170 ; 25 cm. Fizjologia
1492. Konorski Jerzy, Wyrwicka Wanda, *Transformation of conditioned reflexes of the first type into conditioned reflexes of the second type*. [Łódź : s.n.], 1951 ([Pabianice] : Pabianickie Zakł. Graf.). S. 193–214, [2], [6] k. tabl. ; 25 cm. Fizjologia
1493. Korasiewicz Jan, *Zadania z urzędzeń przemysłowych : wg ćwiczeń prowadzonych na Wydziale Włókienniczym Politechniki Łódzkiej*. Łódź : Państ. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 151, XIX s., [15] tabl. ; 28 cm. Przemysł ; Podręczniki akademickie
1494. Kotarbiński Tadeusz, *O lekceważeniu ewolucyjnego punktu widzenia w metodologii humanistyki*. [Łódź] : Łódzkie Towarzystwo Naukowe, 1951 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 10 s. ; 24 cm. Nauki społeczne
1495. Kozak Włodzimierz, *Method of graphic registration of salivary secretion*. [Łódź : s.n.], 1951 ([Pabianice] : Pabianickie Zakł. Graf.). S. 185–192 ; 25 cm. Fizjologia
1496. Kubasiewicz Henryk, *Polskie prawo społeczne : (wybrane zagadnienia)*. Łódź : Państ. Ośrodek Szkol. Prac. Socjaln., 1951 [Br. dr.]. 207 s. ; 28 cm. Prawo socjalne
1497. *Laboratorium miernictwa włókienniczego I : instrukcje do ćwiczeń*, oprac. pod kier. T. Żylińskiego. Łódź : Państ. Zakł. Wydaw. Szkol., 1951 (Łódź :

- Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 101 s. ; 29 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki akademickie
1498. Leyko Emil, *Farmakologia : skrypt wg wykładów E. Leyki w roku akad. 1950/51*, oprac. Alicja Dubrawska. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 126, [1] s. ; 29 cm. Farmakologia ; Podręczniki akademickie
1499. Leyko Jerzy, *Mechanika ogólna*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 259 s. ; 28 cm. Fizyka ; Podręczniki akademickie
1500. Lubocka Anna, Dembowski Jan, *Circulation of food vacuole in Paramecium caudatum*. [Łódź : s.n.], 1951 ([Pabianice] : Pabianickie Zakł. Graf.). S. 19–35 ; 25 cm. Pierwotniaki
1501. Lutyński Jan, *Problemy i metody radzieckiej etnografii*. [Łódź] : Łódzkie Towarzystwo Naukowe, 1951 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 30 s. ; 24 cm. Etnografia
1502. Maciejowska Cecylia, *Materiały pomocnicze do nauczania języka rosyjskiego na politechnice : 2 rok studiów*. Cz. 6, *Chemia spożywcza*, Politechnika Łódzka. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 106, [7] s. : rys. ; 29 cm. Język rosyjski ; Podręczniki akademickie
1503. *Materiały pomocnicze do nauczania języka rosyjskiego na politechnice : 2 rok studiów*. Cz. 4, *Chemia*, Politechnika Łódzka. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 97 [5] s. ; 29 cm. Język rosyjski ; Podręczniki akademickie
1504. Mendla Stanisław, Ossowski Jerzy, *Liternictwo dla świetlic*. Łódź : Centr. Przem. Lud. i Artyst. SW Artyst. i Użytk. „Poziom”, [1951] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 35 s., [34] k. tabl. luzem: il. ; 24 cm. Grafika użytkowa
1505. Mowszowicz Jakub, *Systematyka roślin : konspekt wykładów wygłosz. w r. akad. 1951/52 dla 2 roku biologii*. Cz. 1, *Rośliny niższe*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 176 s. : rys. ; 29 cm. Botanika ; Podręczniki akademickie
1506. Muszkowski Jan, *Archiwoznawstwo i bibliotekoznawstwo i ich miejsce w zespole nauk*. [Łódź : s.n., 1951] ([Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). S. 101–104 ; 25 cm. Archiwistyka ; Bibliologia
1507. Muszyński Jan Kazimierz, *Farmakognozja : według wykładów Jana Muszyńskiego*. Cz. 1, przejrzał i oprac. Aleksander Ożarowski. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakład Produkcji Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 363, [1], 3 s. ; 28 cm. Farmakognozja ; Podręczniki akademickie
1508. Muszyński Jan Kazimierz, *Farmakognozja : według wykładów Jana Muszyńskiego*. Cz. 2, przejrzał i oprac. Aleksander Ożarowski. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakład Produkcji Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 211, [1], II ; 28 cm. Farmakognozja ; Podręczniki akademickie

1509. Namitkiewicz Jan, *Międzynarodowe prawo prywatne : wg wykładów wygłosz. w r. akad. 1950/51*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). V, [1], 183, [3] s. ; 29 cm. Prawo cywilne ; Podręczniki akademickie
1510. Namitkiewicz Jan, *Prawo przedsiębiorstwa państwowego*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 406, [2], II s. ; 28 cm. Prawo gospodarcze ; Podręczniki akademickie
1511. Namitkiewicz Jan, *Reglamentacja prawna stosunków gospodarczych*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 293, [1], II s. ; 29 cm. Prawo gospodarcze ; Podręczniki akademickie
1512. *Objaśnienia do laboratorium maszyn elektrycznych*. I, T. Koter [et al.] ; przedm. E. Jezierski ; Zakład Maszyn elektrycznych Politechniki Łódzkiej. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakład Produkcji Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 125, [1], IV s. : il. ; 28 cm. Maszyny elektryczne ; Podręczniki akademickie
1513. Ossowski Jerzy, Mendla Stanisław, *Papieroplastyka dla świetlic*. Cz. 1, przedm. P. Głowacki. Łódź : Centr. Przem. Lud. i Artyst. SW Artyst. i Użytk. „Poziom”, [1951] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 19 s., [43] k. tabl. luz. : il. ; 24 cm. Papieroplastyka
1514. Ossowski Jerzy, Mendla Stanisław, *Papieroplastyka dla świetlic*. Cz. 2, przedm. P. Głowacki. Łódź : Centr. Przem. Lud. i Artyst. SW Artyst. i Użytk. „Poziom”, [1951] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 19 s., [43] k. tabl. luzem ; 24 cm. Papieroplastyka
1515. Pęczkowski Mieczysław, *Zbiór ćwiczeń seminaryjnych z języka angielskiego : dla studentów 2. roku stopnia inżynierskiego Wydz. Włókienniczego P.Ł.* Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 181, [1], III s. ; 29 cm. Język angielski ; Podręczniki akademickie
1516. Pieńkowska Krystyna, *Informator dla czytelników*, Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi. Łódź : Biblioteka Uniw., 1951 (Łódź : Zakł. Graf. nr 9). 22, [2] s. : il. ; 20 cm. Biblioteka Uniwersytecka ; Informatory
1517. Pieńkowska Krystyna, *Wykaz czasopism zagranicznych Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi. 2, Za rok 1950*, Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi. [Łódź : s.n.], 1951 ([Łódź] ; Zakł. Wydaw. Spółdzielczych 2). 59, [1] k. ; 29 cm. Biblioteka Uniwersytecka ; Czasopisma ; Bibliografia
1518. Pryszczewska Maria, *Chemia ogólna i nieorganiczna*. Cz. 1. Wyd. 2 popr. i uzup. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 152, III s., [7] k. tabl. ; 28 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1519. Pryszczewska Maria, *Chemia ogólna i nieorganiczna*. Cz. 2. Wyd. 2 popr. i uzup. Łódź : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 245, [1], IV s. ; 28 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie

1520. Racięcka Janina, *Wskazówki dla bibliotek zakładowych UE*, przy współudź. Ireny Treichel. Łódź : [Biblioteka Uniw.], 1951 (Łódź : Powiel. Biblioteki Uniw.). [4], 42, [3] s., [5] k. tabl. ; 29 cm. Biblioteki akademickie ; Poradniki
1521. Rakowiecki Janusz, *Drgania maszyn : zadania i przykłady*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakład Produkcji Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 202, [1] s. : il. ; 29 cm. Maszyny ; Podręczniki akademickie
1522. Roliński Ignacy, *Wstęp do analizy*. Cz. 1, *Wiadomości z arytmetyki teoretycznej*. Łódź : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 176 s. ; 29 cm. Matematyka ; Podręczniki akademickie
1523. Rutkowski Jerzy, *Kurs chirurgii operacyjnej : ryciny*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). [1], 49 k. ; 29 cm. Chirurgia ; Podręczniki akademickie
1524. Rutkowski Jerzy, *Kurs chirurgii operacyjnej*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 155 s. ; 29 cm. Chirurgia ; Podręczniki akademickie
1525. Rynkowska Anna, *Działalność gospodarcza władz Królestwa Polskiego na terenie Łodzi przemysłowej w latach (1821–1831)*. Łódź : [s.n.], 1951 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 254 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 2 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 5) Historia gospodarcza XIX w. ; Łódź
1526. Sadowski Cezary, *Materiały pomocnicze do nauczania języka rosyjskiego na politechnice : 2 rok studiów*. Cz. 2, *Mechanika*, Politechnika Łódzka. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 74, [1] s. : rys. ; 29 cm. Język rosyjski ; Podręczniki akademickie
1527. Sandner Henryk, *Badania nad fauną pijawek*. Łódź : ŁTN, 1951 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 50 s., [1] k. tabl. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 16) (Acta Zoologica et Oecologica Universitatis Lodziensis ; 4) Pijawki
1528. Sandner Henryk, *Zoologia ogólna*. Cz. 1. Łódź : [s.n.], 1951 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 88, [1] s. : il. ; 29 cm. Zoologia ; Podręczniki akademickie
1529. Serejski Marian Henryk, *Rzut oka na historiografię polską w dobie kapitalizmu do pocz. XX w. : (stan badań, główne tendencje ideologiczne)*. [Łódź] : Łódzkie Towarzystwo Naukowe, 1951 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 24 s. ; 24 cm. Historiografia
1530. *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1950–1951*, Akademia Medyczna w Łodzi ; wstęp W. Pogorzelski. Łódź : [s.n.], 1951 (Łódź : Druk. „Książka i Wiedza”). 105, [1] s. ; 21 cm. Akademia Medyczna ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1531. *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1950–1951*, Uniwersytet Łódzki. Łódź : [s.n.], 1951 (Łódź ; Druk nr 4 SW „Czytelnik”). 147, [2] s. ; 24 cm. Uniwersytet Łódzki ; Programy nauczania dla szkół wyższych

1532. Skoraczyński Zbigniew, Zalewski Andrzej, *Objaśnienia do zajęć w warsztatach mechanicznych : dla studentów Wydz. Elektrycznego*. Wyd. skróc. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakład Produkcji Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 54, [1] s. : rys. ; 29 cm. Maszyny elektryczne ; Podręczniki akademickie
1533. Skupieński Franciszek Ksawery, *Podstawy botaniki ogólnej*. Cz. 1. Łódź : [s.n.], 1951 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 55, [2] s. : il. ; 29 cm. Botanika ; Podręczniki akademickie
1534. Słowikowski Jan, *Wykłady geometrii analitycznej na płaszczyźnie*. Cz. 1, *Wektory na płaszczyźnie*. Wyd. 2 popr. i uzup. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 120, II s. ; 28 cm. Matematyka ; Podręczniki akademickie
1535. Sołtan Andrzej, *Fizyka : mechanika*. Cz. 1, *Konspekt wykładów prowadzonych przez A. Sołtana*, zred. przez H. Juraszyńską. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakład Produkcji Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 104, [1] s. : rys. ; 29 cm. Fizyka ; Podręczniki akademickie
1536. *Spis wykładów i skład osobowy na rok akademicki 1950/51*, Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Łodzi. Łódź : [s.n.], 1951 (Łódź ; Druk SW „Czytelnik”). 57 s. ; 21 cm. Wyższa Szkoła Ekonomiczna ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1537. *Spis wykładów i skład osobowy na rok akademicki 1951/52*, Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Łodzi. Łódź : [s.n.], 1951 (Łódź : Zakł. Graf. nr 9). 39, [1] s. ; 21 cm. Wyższa Szkoła Ekonomiczna ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1538. *Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi. 5, Za rok 1950*, Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi. [Łódź : s.n.], 1951 ([Łódź] ; Zakł. Wydaw. Spółdzielczych 2). [2], 46 s. ; 29 cm. Biblioteka Uniwersytecka ; Sprawozdania
1539. Staropolska Sulamita, Dembowski Jan, *An attempt of analyzing the variability in the behaviour of the caddis-fly larva *Molanna angustata**. [Łódź : s.n.], 1951 ([Pabianice] : Pabianickie Zakł. Graf.). S. 37–55, [1] k. tabl. ; 24 cm. Fizjologia
1540. Stępień Lucjan Seweryn, *Badania doświadczalne i kliniczne nad powstawaniem tarczycy zastoinowej i jej wartością rozpoznawczą w klinice*. [Łódź : s.n., 1951] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). S. 122–125 ; 25 cm. Tarczycza
1541. Stępień Lucjan, *Badania nad powstawaniem tarczycy zastoinowej*. Łódź : [s.n.], 1951 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 60 s. ; 26 cm. (Prace Wydziału 4 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 1) Tarczycza
1542. Szczepański Jan, *Pozytywizm i socjologia Augusta Comte'a*. [Łódź] : Łódzkie Towarzystwo Naukowe, 1951 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 53 s. ; 24 cm.pozytywizm, Socjologia, Comte August
1543. Szczepański Jan, *Rozwój metod socjologii*. [Łódź : s.n., 1951] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). S. 104–107 ; 25 cm. Socjologia
1544. Szczepański Jan, *Techniki badań społecznych : konspekt wykładów wygłosz. w r. 1950/51*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 165 s. ; 29 cm. Socjologia ; Podręczniki akademickie

1545. Szubert Waclaw, *Problem zatrudnienia w ekonomii klasycznej i u Karola Marksa*. [Łódź] : Łódzkie Tow. Nauk., 1951 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 32 s. ; 24 cm. Zatrudnienie ; Ekonomia ; Marksizm
1546. Śreniowski Stanisław, *Historia państwa i prawa polskiego*. Cz. 1, *Zagadnienia wstępne : okres demokracji szlacheckiej (1454–1572)*. Łódź : Państw. Zakł. Wydaw. Szkol., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 122, VIII s. ; 29 cm. Prawo ; Podręczniki akademickie
1547. Światogorowa Zofia, *Materiały pomocnicze do nauczania języka rosyjskiego na politechnice : 2 rok studiów*. Cz. 3, *Elektryczność*, Politechnika Łódzka. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 85, [2] s. : rys. ; 29 cm. Język rosyjski ; Podręczniki akademickie
1548. Ułaszyn Henryk, *Język złodziejski*. Łódź : [s.n.], 1951 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 90 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 1 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 11) Językoznawstwo
1549. Ułaszyn Henryk, *Znaczenie nazw Wielkopolska i Małopolska*. Łódź : [s.n.], 1951 (Łódź : Druk Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 40 s. ; 24 cm. (Prace Wydziału 1 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 9) Językoznawstwo
1550. Venulet Franciszek, *Fizjopatologia szczegółowa*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 174 s. ; 29 cm. Fizjologia patologiczna ; Podręczniki akademickie
1551. Wilczkowski Eugeniusz, *O psycho-chemicznych odruchach we krwi u ludzi : odczyt wygłoszony na Dorocznym Zebraniu Uroczystym dnia 18 grudnia 1949 r.* Łódź : [s.n.], 1951 (Wrocław : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 28 s. ; 25 cm. (Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Odczyt ; nr 4) Hematologia
1552. Witekowa Stanisława, *Chemia analityczna : analiza jakościowa z uwzględnieniem analizy semimikro*. Cz. 1. Wyd. 4 popr. i uzup. Łódź : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych). 270, III s. ; 28 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1553. Witekowa Stanisława, *Chemia analityczna : analiza jakościowa z uwzględnieniem analizy semimikro*. Cz. 2. Wyd. 4 popr. i uzup. Łódź : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 250, V s. ; 28 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1554. Witekowa Stanisława, *Chemia analityczna : analiza jakościowa z uwzględnieniem analizy semimikro*. Cz. 3. Wyd. 4 popr. i uzup. Łódź : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 176, IV s. ; 29 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1555. Wojtkiewicz Wincenty, *Wstęp do chemii barwników*. Z. 1. Wyd. skróc. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakład Produkcji Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 227, [2] s. ; 29 cm. Barwniki ; Podręczniki akademickie
1556. Wyrwicka Wanda, *On the rate of regeneration of the sciatic lierve in white mouse*. [Łódź : s.n.], 1951 ([Pabianice] : Pabianickie Zakł. Graf.). S. 147–153, [1] ; 25 cm. Fizjologia

1557. *Wytyczne dla zakładów korzystających z usług remontowo-montażowych wykonywanych przez przedsiębiorstwa podległe Zjednoczeniu Przedsiębiorstw Remontowo-Montażowych Przemysłu Lekkiego, Zjednoczenie Przedsiębiorstw Remontowo-Montażowych Przemysłu Lekkiego*. Łódź : Zjednoczenie Przedsiębiorstw Remontowo-Montażowych Przemysłu Lekkiego, 1951 (Łódź : Łódzkie Zakł. Graf.). 28 s. ; 21 cm. Remont ; Instrukcje
1558. Zabłocki Bernard, *Chemia bakteryjna : według wykładów dla mikrobiologów*. Cz. 1–2. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 405, [1], V s. ; 29 cm. Mikrobiologia ; Podręczniki akademickie
1559. *Zadania korespondentów robotniczo-chłopskich w świetle uchwał biura Organizacyjnego KC PZPR i Rady Ministrów w sprawie skuteczności krytyki prasowej*. Łódź : „Głos Robotniczy”, [1951] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 31 s. ; 20 cm. Dziennikarze ; Polityka wewnętrzna ; PZPR
1560. Zajączkowski Stanisław, *Studia nad terytorialnym formowaniem ziemi łączycyckiej i sieradzkiej*. Łódź : ŁTN, 1951 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 87 s. : mapa ; 26 cm. (Prace Wydziału 2 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 7) Łęczycza ; Sieradz
1561. Żarnowski Ludwik, *Gorąca przeróbka plastyczna żelaza i stali*. Cz. 3-A, *Walcownictwo*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów p. zarz. Min. Szkół Wyższych i Nauki). 351, [1] s., [34] k. tabl. ; 29 cm. Hutnictwo ; Podręczniki akademickie
1562. Żyliński Tadeusz, *Surowce włókiennicze*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1951 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 195, [1] s. ; 28 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki akademickie

1952

1563. Adameczyk Maria, *Organizacja służby zdrowia w Polsce Ludowej*, Państwowy Ośrodek Szkolenia Pracowników Socjalnych w Łodzi. Łódź : [s.n.], 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 34 s. ; 28 cm. Służba zdrowia
1564. Adamus Jan, *Historia państwa i prawa polskiego : (do r. 1454)*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 140 s. ; 29 cm. Prawo ; Podręczniki akademickie
1565. Baranowski Bohdan, *Polskie procesy czarownic jako zjawisko społeczno-kulturalne*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 5, [1] s. : 25 cm. Procesy o czary
1566. Baranowski Bohdan, *Procesy czarownic w Polsce w XVII i XVIII wieku*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 181 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 2 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 13) Procesy o czary
1567. Basińska Halina, *Analiza miareczkowa : podręcznik dla studiujących chemię na uniwersytetach i politechnikach. Cz. 1, Alkalimetria i acydymetria (alkalicymetria)*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 191 s. ; 29 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1568. Bieniek Michał, Smoleński Włodzimierz, *Obrót artykułami włókienniczymi i odzieżowymi*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 179 s. : rys. ; 29 cm. Włókiennictwo ; Handel
1569. Błaszczuk Leon Tadeusz, Danielewicz Jerzy, *Szkoła Główna Warszawska (1862–1869) i jej rola w kształtowaniu się ideologii pozytywistycznej*. [Łódź] : Łódzkie Towarzystwo Naukowe, 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 26 s. ; 24 cm. Szkoła Główna Warszawska ; Pozytywizm
1570. Bochwic Bolesław, *Organiczna analiza jakościowa*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 138, [2], VIII s. ; 29 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1571. Bojanowicz Kazimierz, *Badania nad zawartością potasu we krwi w chorobie wrzodowej*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1952 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 25 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 4 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 2) Krew ; Układ trawienny
1572. Bojanowicz Kazimierz, *Badania nad zawartością potasu we krwi w chorobie wrzodowej*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 2 s. ; 25 cm. Krew ; Układ trawienny

1573. Bojanowicz Kazimierz, *Recherches sur le niveau du potassium dans le sang au cours de la maladie de l' ulcère peptique*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). [1] k. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 4, De Sciences Médicales ; v. 3, 2) Krew ; Układ trawienny
1574. Boleski Andrzej, *Początki literackie Stefana Żeromskiego*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 6 s. ; 25 cm. Literaturoznawstwo ; Żeromski Stefan
1575. Boleski Andrzej, *Słownictwo Juliusza Słowackiego 1842–1849*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 6 s. ; 25 cm. Literaturoznawstwo ; Słowacki Juliusz
1576. Buchholtz Jan, Leyko Jerzy, *Mechanika ogólna. Cz. 2, Kinematyka*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 229, [1], III s. : rys. ; 29 cm. Mechanika ; Podręczniki akademickie
1577. Chałasiński Józef, „Gentleman” i zagadnienie kultury narodowej. [Łódź] : Łódzkie Tow. Nauk., [1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 71 s. ; 24 cm. Kultura ; Socjologia
1578. Chmielewski Janusz, *Ewolucja typologiczna języka chińskiego*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 3, [1] s. ; 25 cm. Język chiński
1579. Chmielewski Waldemar, *Zagadnienie grobowców kujawskich w świetle ostatnich badań*. Łódź : Muz. Archeologiczne, 1952 (Łódź : Łódzka Druk. Dzielowa). 109 s. : il. ; 30 cm. (Biblioteka Muzeum Archeologicznego w Łodzi ; nr 2) Archeologia ; Kujawy
1580. Chojnowski Józef Ryszard, *L'influence de la déchloruration de l'organisme sur le niveau du chlore, d'urée, la réserve alcaline et d'albumine dans le sang ainisi que sur l'acidité su suc gastrique*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 7, [1] s. ; 24 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 4, De Sciences Médicales ; vol. 3, 8) Krew
1581. Chrząszczewska Anna, *A report on the chemistry of N-chloramines. 3, Methods of obtaining annogen*. [Łódź : s.n.], 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 5, [1] s. ; 24 cm. (ulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 3, Des Sciences Mathematiques et Naturelles ; vol. 3, 16) Chemia
1582. Chrząszczewska Anna, Bartoszewicz Ryszard, Bartoszewicz Danuta, *Badanie w grupie N-etandoanilidów kwasów sulfonowych aromatycznych. 1*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 4 s. ; 25 cm. Chemia
1583. Chrząszczewska Anna, Bartoszewicz Ryszard, Bartoszewicz Danuta, *Research concerning the group of N-ethanoloanilides of aromatic sulphonic acids. 1*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 3, [1] s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 3, Des Sciences Mathematiques et Naturelles ; v. 3, 11) Chemia
1584. Chrząszczewska Anna, Korzeniewski Czesław, *A report on the chemistry of N-halogenoamines. 4, N, N'-dichloroamine of 4,4'-azobenzenedisulphonic*

- acid.* [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 2, [2] s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 3, Des Sciences Mathematiques et Naturelles ; v. 3, 6) *Chemia*
1585. Chrząszczewska Anna, Miecznikowska-Stolarczyk Wanda, *4-sulphoazobenzene-4'-carboxylic acid.* [Łódź : s.n.], 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 4 s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 3, Des Sciences Mathematiques et Naturelles ; vol. 3, 17) *Chemia*
1586. Chrząszczewska Anna, Miecznikowska-Stolarczyk Wanda, *Kwas 4-sulfoazobenzeno-4'-karboksylowy.* [Łódź : s.n.], 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 3, [1] s. ; 25 cm. *Chemia*
1587. Chwalibóg Marian, *Technologia i obróbka materiałów : dla 1. roku Wydz. Elektr. P.Ł. Cz. 1., Metaloznawstwo ; grzejnictwo w metalurgii.* Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 123, [2] s., [11] k. tabl. ; 30 cm. *Materiałoznawstwo ; Metalurgia ; Podręczniki akademickie*
1588. Czapczyński Tadeusz, *Maria Konopnicka jako redaktorka „Świtu”.* [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 2 s. ; 25 cm. *Literaturoznawstwo ; Konopnicka Maria*
1589. Czyżowski Tadeusz, *Logika : skrypt wykładów dla 2. roku studiów.* Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 138, [1] s. ; 30 cm. *Logika ; Podręczniki akademickie*
1590. Darski Henryk, *Chirurgia stomatologiczna w zarysie.* Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 287, [2] s. ; 30 cm. *Stomatologia ; Podręczniki akademickie*
1591. Dębowski Eugeniusz, *Kształcenie politechniczne dorosłych w świetle wypowiedzi świata pracy.* Łódź : Biblioteka Inst. Przemysłowo-Rzemieślniczego Woj. Łódzkiego, 1952 (Łódź : Pracownia Szkol. Kształc. Intrygatorów Inst. Przem.-Rzemieśln. Woj. Łódzkiego). 38 s. ; 29 cm. *Szkolnictwo dla dorosłych ; Programy nauczania dla szkół wyższych*
1592. Dębowski Eugeniusz, *Problematyka wychowania i kształcenia politechnicznego : streszczenie referatu wygłosz. w Inst. Przem.-Rzemieślniczym Woj. Łódzkiego.* Łódź : Biblioteka Inst. Przem.-Rzemieślniczego Woj. Łódzkiego, 1952 (Łódź : Prac. Szkol. Kształc. Intrygatorów Inst. Przem.-Rzemieślniczego Woj. Łódzkiego). 26 s. : rys. ; 29 cm. *Szkolnictwo dla dorosłych ; Programy nauczania dla szkół wyższych*
1593. *Dla ojczyzny.* Łódź : Zw. Samopomocy Chłopskiej, [1952] (Łódź : Druk RSW „Prasa”). 24 s. : il. ; 24 cm. *Wieś ; Polityka*
1594. Dobrowolski Jan, *O elektrometrycznym oznaczaniu soli rtęciowych bez użycia pomocniczego źródła prądu.* Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 24 s. ; 24 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 21) *Chemia*

1595. Dyliak Jan, *Utwory podobne do lessu w środkowej Polsce*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 2 s. ; 25 cm. Skały osadowe
1596. Dyliak Jan, *Uwagi o morfologii wyspy Wolin*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 1 k. ; 25 cm. Wolin ; Geologia
1597. Dylikowa Anna, *O metodzie badań strukturalnych w morfologii glacialnej*. Łódź : [s.n.], 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 74 s., [5] k. tabl. : il. ; 25 cm + [6] k. luźnych. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 11) (Acta Geographica Universitatis Lodziensis ; 1) Lodowce ; Geologia
1598. Dylikowa Anna, *O metodzie badań strukturalnych w morfologii glacialnej*. Łódź : [s.n.], 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 6 s. ; 25 cm. Lodowce ; Geologia
1599. Fijałek Jan, *Pabianice i włość pabianicka w drugiej połowie XVII i w XVIII w*. Łódź : [s.n.], 1952 (Łódź : Zakład Produkcji Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 177 s. , [2] k. tabl. ; 29 cm. (Prace Instytutu Historycznego UŁ ; nr 4) Pabianice ; Historia
1600. Filipowicz Bronisław, Ledóchowski Zygmunt, Skarżyński Józef, *Chemia organiczna dla studentów medycyny i stomatologii*. Cz. 1. Wyd. 3. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 328, [1] s. ; 29 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1601. Filipowicz Bronisław, Ledóchowski Zygmunt, Skarżyński Józef, *Chemia organiczna dla studentów medycyny i stomatologii*. Cz. 2. Wyd. 3. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 158, [1] s. ; 29 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1602. Fuchs Mieczysław, *Stomatologia zachowawcza*. Cz. 1–2. Wyd. 2. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 220, [2] s. ; 29 cm. Stomatologia ; Podręczniki akademickie
1603. Fuchs Mieczysław, *Stomatologia zachowawcza*. Cz. 3, *Choroby miazgi*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 145, [2] s. ; 29 cm. Stomatologia ; Podręczniki akademickie
1604. Gardawski Aleksander, *Niektóre zagadnienia kultury trzcinieckiej w świetle wykopalisk w Łubnej w Sieradzkim*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 4 s. ; 25 cm. Archeologia ; Łubna
1605. Gąsiorowska Natalia, *Proces formowania się narodu burżuazyjnego w ramach kształtowania się stosunków kapitalistycznych w Polsce*. [Łódź] : Łódzkie Tow. Nauk., 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 41 s. ; 24 cm. Klasy społeczne
1606. Gołąb Józef, *Próba charakterystyki rodzaju Proplanulites z Jury Krakowskiej*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 3, [1] s. ; 25 cm. Paleontologia ; Jura Krakowsko-Częstochowska

1607. Gołąb Józef, *Próba charakterystyki rodzaju Proplanulites z Jury Krakowskiej*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 3, [1] s. ; 25 cm. Paleontologia ; Jura Krakowsko-Częstochowska
1608. Gorzkowski Tadeusz, *Technika ważniejszych zabiegów w medycynie wewnętrznej*, z przedm. Waclawa Markerta. Łódź : Państ. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państ. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państ. Wydaw. Nauk.). 116, II s. ; 29 cm. Choroby wewnętrzne ; Podręczniki akademickie
1609. Gumowski Marian, *Zarys numizmatyki polskiej*. Łódź : Państ. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państ. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Powielarnia Skryptów Państ. Wydaw. Nauk.). 145 s. ; 29 cm. Numizmatyka ; Podręczniki akademickie
1610. Halicz Benedykt, *Badania bio-cytologiczne nad Dictyostelium mucoroides Brefeld*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 2 s. ; 25 cm. Porosty
1611. Halicz Benedykt, *Les recherches cytologiques sur le Dictyostelium mucoroides*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). [1] k. tabl. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 3, Des Sciences Mathématiques et Naturelles v. 3, 9) Porosty
1612. Herman Eufemiusz, *Badania własne nad odruchem podeszwowym tonicznym i jego wartością kliniczną*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 2 s. ; 25 cm. Neurologia
1613. Herman Eufemiusz, *Researches on he so called tonic plantar reflex and its clinic value*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 2 s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 4, De Sciences Médicales ; v. 3, 2) Neurologia
1614. Horoszewicz Tytus, *Zarys podstaw geometrii wykreslonej*. Cz. 1. Łódź : [s.n.], 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państ. Wydaw. Nauk.). 86, [2] s., [55] k. tabl. ; 29 cm. Geometria wykreslna ; Podręczniki akademickie
1615. Horszowski Paweł, *Materiały statystyczno-kryminalne i ich analiza*. Łódź : Państ. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państ. Wydaw. Nauk.). 278, III s. : rys. ; 29 cm. Kryminologia ; Statystyka ; Podręczniki akademickie
1616. *Instrukcja o ujęciu i rozliczeniu kosztów dla przemysłu wełniano-zgrzebnego i wełniano-czesankowego*, Ministerstwo Przemysłu Lekkiego. Centralny Zarząd Przemysłu Wełnianego. Łódź : [s.n.], 1952 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 66, [1] s. ; 21 cm. (Instrukcja Robocza ; nr 8) Rachunkowość ; Przemysł wełniany ; Instrukcje
1617. *Instrukcja techniczno-organizacyjna odbioru plonu lnu i konopi*, Ministerstwo Przemysłu Lekkiego. Centralny Zarząd Skupu Surowców Włókienniczych i Skórzanych. Łódź : [s.n.], 1952 (Łódź : Łódzkie Zakł. Graf.). 80 s. ; 20 cm. Włókiennictwo ; Instrukcje

1618. *Instrukcja w sprawie rozliczania kosztów w przedsiębiorstwach branży garbarskiej*. Łódź : Centr. Zarząd Przem. Skórzanego, 1952 ([Kraków] : Krakowska Drukarnia Prasowa). 19 s. [41] k. ; 29 cm. Rachunkowość ; Garbarstwo ; Instrukcje
1619. Jakubowski Jan Zygmunt, *Stanisław Witkiewicz jako pisarz*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 1 k., 25 cm. Literaturoznawstwo ; Witkiewicz Stanisław
1620. Janikowski Józef, *Algebra wyższa dla fizyków*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 177, [3] s. ; 30 cm. Algebra ; Podręczniki akademickie
1621. Janikowski Józef, *Algebra wyższa*. Cz. 2. Wyd. 3 popr. Łódź : [s.n.], 1952 Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 160 s. ; 29 cm. Algebra ; Podręczniki akademickie
1622. Jaworski Czesław, *Elektrotechnika*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 345, [6] s. : rys. ; 29 cm. Elektrotechnika ; Podręczniki akademickie
1623. Jezierski Eugeniusz, *Transformatory : dla 3. roku Wyzd. Elektrycznego*. Cz. Ogólna. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). [2], II, 170 s., [28] k. tabl. ; 30 cm. Transformatory ; Podręczniki akademickie
1624. Jędryka Tadeusz, *Technologia włókiennictwa*. Cz. 1, *Wiadomości ogólne : metrologia włókiennictwa : surowce włókiennicze naturalne : włókna sztuczne syntetyczne*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 205, [2] s., [1] k. tabl. : rys. ; 30 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki akademickie
1625. Kamińska Janina, *Grody wczesnośredniowieczne ziem Polski środkowej na tle osadnictwa*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 8 s. ; 25 cm. Archeologia
1626. *Katalog garncarstwa ludowego woj. rzeszowskiego opracowany według zbiorów i materiałów archiwalnych Muzeum Etnograficznego w Łodzi : praca zbiorowa*, pod kier. Janiny Krajewskiej. Łódź : Muz. Etnograficzne, 1952 (Łódź : Zakł. Litograf.). 81, [3] s., 66 k. tabl. ; 24 cm. Rzemiosło ludowe ; Katalogi
1627. Kawczakowa I., Sakowicz J., Wyrzykowska K., *Kobiety łódzkie w pracy i w walce*. [Łódź] : Wojew. Komitet Frontu Narodowego, [1952] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 27, [1] s. : il. ; 21 cm. Kobieta ; Praca ; Polityka
1628. Kąkol Kazimierz, Beck Irena, *Prawo do pracy*. [Łódź] : Wojew. Komitet Frontu Narodowego, [1952] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 15, [1] s. ; 21 cm. Prawo do pracy

1629. Klekowski Roman, *Studia nad małżoraczkami (ostracoda) wód śródlądowych słonych i siarczanych*. Łódź : Łódzkie Towarzystwo Naukowe, 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 36 s. : rys. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 19) (Acta Zoologica et Oecologica Universitatis Lodziensis ; 6) Skorupiaki
1630. Klekowski Roman, *Studia nad małżoraczkami (ostracoda) wód śródlądowych słonych i siarczanych*. Łódź : Łódzkie Towarzystwo Naukowe, 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 2 s. ; 25 cm. Skorupiaki
1631. Klimek Mieczysław, *Urządzenia przemysłowe. Cz. 2, Napędy elektryczne*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 246, III s. : rys. ; 28 cm. Przemysł ; Podręczniki akademickie
1632. Kondrat-Wodzicka Halina, *Zasady ortodoncji*. [Cz. 2], *Atlas*, oprac. na podstawie wykładów Mieczysław Wodzicki ; Akademia Medyczna w Łodzi. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 39 s. ; 29 cm. Ortodoncja ; Podręczniki akademickie
1633. Kondrat-Wodzicka Halina, *Zasady ortodoncji*. Cz. 1, *Tekst*, oprac. na podstawie wykładów Mieczysław Wodzicki. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 104 s. : err. ; 29 cm. Ortodoncja ; Podręczniki akademickie
1634. Korewa Witold, *Części maszyn. Atlas*, St. Kropiwnicki i in. ; Politechnika Łódzka. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). [3], 12, [1] s., 179 k. tabl. : err. ; 29 cm. Maszyny ; Podręczniki akademickie
1635. Korewa Witold, *Części maszyn*. T. 1, *Połączenia stałe*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 354, III s. ; 29 cm. Maszyny ; Podręczniki akademickie
1636. Krakowski Stefan, *Problematyka miejska w historiografii polskiej (1929–1949)*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 8 s. ; 25 cm. Historiografia ; Miasta
1637. Kroh Jerzy, *Mikrochemiluminescencja soli sodowej chloryloaminy kwasu benzenosulfonowego*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 3, [1] s. ; 25 cm. Chemia ; Luminescencja
1638. Lach Aleksander, *Organizacja społeczna akcji kształcenia politechnicznego dla dorosłych : streszczenie referatu wygłosz. w Inst. Przem.-Rzemieślniczym Woj. Łódzkiego*. Łódź : Biblioteka Inst. Przem.-Rzemieślniczego Woj. Łódzkiego, 1952 (Łódź : Prac. Szkol. Kształc. Introligatorów Inst. Przem.-Rzemieślniczego Woj. Łódzkiego). 23 s. ; 28 cm. Szkolnictwo dla dorosłych ; Programy nauczania dla szkół wyższych

1639. Lewenfisz Henryk, *A new operative method of fenestration, radical mastoidectomy and conservative operations*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 2 s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 4, De Sciences Médicales ; vol. 3, 7) Otolaryngologia
1640. Lewenfisz Henryk, *L'épreuve pneumatique – tympanique et pneumatique-osseuse*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 2 s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 4, De Sciences Médicales ; vol. 3, 6) Otolaryngologia
1641. Lewenfisz Henryk, *Nowa metoda operacyjna fenestracji, operacji doszczętej i operacji zachowawczych*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). [1] k. ; 25 cm. Otolaryngologia
1642. Leyko Jerzy, *Mechanika ogólna*. Cz. 1, *Statyka*. Wyd. 2 popr. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 281, [1], III s. : rys. ; 29 cm. Mechanika ; Podręczniki akademickie
1643. Leyko Wanda, *Oxidation – reduction potential of cysteine – cysteine system*. Łódź : Łódzkie Towarzystwo Naukowe, dr. 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 14 s., [2] k. tabl. : il. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathematiques et Naturelles ; v. 3, 14) Biochemia
1644. Lipko Stanisław, *Wstęp do geografii*. Cz. 1–2. [Wyd. 2 popr.] Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). [2], 232, [2] s. : mapy ; 29 cm. Geografia ; Podręczniki akademickie
1645. Łapicki Borys, *Poglądy społeczno-prawne niewolników i proletariuszy rzymskich*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 3, [1] s. ; 25 cm. Prawo rzymskie
1646. Łązniewski Mikołaj, Taniewska Stefania, *Chemia koloidów*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). [2], IV, 80 s. : rys. ; 30 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1647. Łopatyńska Lidia, *Skala czasowa dramatu*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 5, [1] s. ; 25 cm. Literaturoznawstwo
1648. Łopatyńska Lidia, *System dramatyczny R. Vitrac'a*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 6 s. ; 25 cm. Literaturoznawstwo ; Vitrac Roger
1649. *Łódź w walce : (zbiór wierszy współczesnych poetów polskich)*. [Łódź] : Łódzki Komit. Wyborczy Frontu Nar., [1952] ([Łódź] : Druk. RSW „Prasa”). 61, [3] s. ; 20 cm. Poezja ; Antologie
1650. *Łódź wczoraj, dziś, jutro*. [Łódź] : Wojew. Komitet FJN, [1952] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 80 s. : il. ; 21 cm. Łódź ; Historia
1651. Łukowski Jerzy, *Gospodarka finansowa akcji socjalnej*. Z. 1, Państwowy Ośrodek Szkolenia Pracowników Socjalnych w Łodzi. Łódź : [s.n.], 1952. [2], 34, [2] s. ; 28 cm. Akcja socjalna ; Ekonomia

1652. Łukowski Jerzy, *Gospodarka finansowa akcji socjalnej*. Z. 2, Państwowy Ośrodek Szkolenia Pracowników Socjalnych w Łodzi. Łódź : [s.n.], 1952. 55, [1] s. ; 28 cm. Akcja socjalna ; Ekonomia
1653. Łukowski Jerzy, *Gospodarka finansowa akcji socjalnej*. Z. 3, Państwowy Ośrodek Szkolenia Pracowników Socjalnych w Łodzi. Łódź : [s.n.], 1952. 35, [2] s. ; 28 cm. Akcja socjalna ; Ekonomia
1654. Łukowski Jerzy, *Rachunkowość budżetowa urzędzeń socjalnych*. Łódź : Państw. Ośrodek Szkol. Pracowni. Socjalnych, 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 168 s., [4] k. tabl. : rys. ; 30 cm. Akcja socjalna ; Rachunkowość
1655. Madeja Roman, *Badania w dziedzinie N-chlorowcoamin i ich pochodnych : aminy i N-chloraminy kwasu 4-azobenzenosulfonowego i jego pochodne*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). [1] k. ; 25 cm. Chemia
1656. Madeja Roman, *Research concerning the group of N-halogenoamines and their derivatives : amides and N-chloroamines of 4-azobenzenesulphonic acid. and its derivatives*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). [1] k. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 3, Des Sciences Mathematiques et Naturelles v. 3, 12) Chemia
1657. *Materiały do dziejów Uniwersytetu Łódzkiego (1945–1950)*, pod red. Bohdana Baranowskiego i Krystyny Duda-Dziewierz. Łódź : [Uniwersytet Łódzki], 1952 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 271, [2] s. : il. ; 29 cm. (Materiały i Sprawozdania / Uniwersytet Łódzki ; t. 1) Uniwersytet Łódzki
1658. Mazurek Ludwik Jerzy, *The urinary stress incontinence in women with reference to a new method of operative treatment*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). – 20 s., [2] k. tabl. : il. ; 24 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 4, De Sciences Médicales ; vol. 3, 1) Urologia
1659. Mazurek Ludwik Jerzy, *Własny sposób operacyjnego leczenia wysiłkowego nieotrzymania moczu u kobiet*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 4 s. ; 25 cm. Urologia
1660. Mazurkiewicz Edward, *Zagadnienia organizacyjne bezpieczeństwa i higieny pracy : skróty wykładów*, Państwowy Ośrodek Szkolenia Pracowników Socjalnych w Łodzi. Łódź : [s.n.], 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). [2], 40 s. ; 28 cm. Bhp ; Podręczniki
1661. Mowszowicz Jakub, *Systematyka roślin : konspekt wykładów wygłosz. w r. akad. 1951/52 dla 2 roku biologii*. Cz. 2, *Rośliny wyższe*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). S. [2], 177–377 : rys. ; 29 cm. Botanika ; Podręczniki akademickie
1662. *Mówimy o naszym życiu*. Łódź : Zw. Samopomocy Chłopskiej, 1952 (Łódź : Druk RSW „Prasa”). 28 s. : il. ; 33 cm. Wieś ; Polityka

1663. Müller W.N., *Kostiumy teatralne z XVI, XVII i XVIII w. z wymienionych części według broszury W.N. Müllera*, tł. [z ros.] Anna Wojciechowska ; uwagi z zakr. historii ubiorów oprac. red. Stanisława Nowicka-Mrozińska ; il. i proj. okł. Wanda Czaplanka i Stefan Małecki. Łódź : Centr. Przem. Lud. i Artyst. SW Artyst. i Użytk. „Poziom”, [1951] (Łódź : Zakł. Litograf.). 106 s. : rys. ; 24 cm. Kostiumy teatralne
1664. Nadolski Andrzej, *Cmentarzyska z późnego okresu laterańskiego w Gledzianówku i Brzozówce w Polsce środkowej*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 3, [1] s. ; 25 cm. Archeologia
1665. *Nasza droga : album województwa łódzkiego*, [pod red. Tadeusza Szewery i Kazimierza Zygmunta ; oprac. graf. Ryszard Brudzewski ; zdjęcia M. Szarfharc, T. Myszkowski]. Łódź : Łódzki Komit. Wyborczy Frontu Nar., [1952] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 64 s. ; 23 cm. Fotografia ; Albumy ; Województwo łódzkie
1666. Olczyk Mirosław, *Zagadnienia prawno-ustrojowe Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej : skrót wykładów*. Łódź : [s.n.], 1952. 63, [2] s. ; 28 cm. Prawo ; Podręczniki
1667. Olszewska Maria Joanna, *Les mitoses polyploïdes chez Narcissus poeticus L.* [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). [1] k. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 3, Des Sciences Mathematiques et Naturelles v. 3, 13) Biochemia ; Narcyz biały
1668. Olszewska Maria Joanna, *Polyploidalne mitozy u Narcissus poeticus L.* [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 2 s. ; 25 cm. Biochemia ; Narcyz biały
1669. *Ordo Divini officii ac missarum ad usum venerabilis cleri dioecesis Lodzensis pro a. D. bissextili 1952*. [Łódź] : Sumpt. Curiae Dioeces., [1952] ([Łódź] : Druk Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych). XIV, [2], 111 ; 14 cm. Kościół katolicki
1670. *Ordo Divini officii ac missarum ad usum venerabilis cleri dioecesis Lodzensis pro a. D. 1953*. [Łódź] : Sumpt. Curiae Dioeces., 1952 ([Łódź] : Zakł. Graf. nr 9). XIII, [1], 11 ; 15 cm. Kościół katolicki
1671. *Osiem lat województwa łódzkiego : 1945–1952*. [Łódź] : Wojew. Komitet Frontu Narodowego, [1952] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 74 s. : il. ; 21 cm. Województwo łódzkie ; Historia
1672. Ostaszyński Abram, *Researches concerning nitrofluoroaromatic compounds : on the nitration of m-fluorotoluene*. Łódź : [s.n.], 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). [2], 10 s. ; 24 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 3, Des Sciences Mathematiques et Naturelles ; vol. 3, 5) Chemia
1673. Papużyński Stanisław, *Terminy używane przy planowaniu urządzeń socjalnych : (słowniczek podręczny)*. Łódź : Państ. Ośrodek Szkol. Pracowni. Socjalnych, 1952. [4], 50 s. ; 28 cm. Słowniki terminologiczne ; Obiekty socjalne

1674. Pawłowski Leszek Kazimierz, *Ciekawy przypadek anomalii w budowie pijawki Erpobdella octoculata (L)*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 3, [1] s. : il. ; 25 cm. Pijawki
1675. Pawłowski Leszek Kazimierz, *Pijawki (Hirudinea) Stacji Pomp Rzecznych oraz Stacji Filtrów w Warszawie*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 3, [1] s. ; 25 cm. Pijawki
1676. *Plan jest realny – plan trzeba wykonać*. [Łódź] : Zarz. Gł. Zw. Zaw. Prac. Przem. Włókiennicz., [1952] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 48 s. : il. ; 21 cm. Związki zawodowe ; Włókiennictwo
1677. Pławski Stanisław, *Prawo karne*. [Cz. 1], *Część ogólna : nauka o przestępstwie*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 212, IV s. ; 30 cm. Prawo karne ; Podręczniki akademickie
1678. Postołów Aleksander, *Powstanie i rozwój społeczeństwa ludzkiego : (skrót wykładów)*, Państwowy Ośrodek Szkolenia Pracowników Socjalnych w Łodzi. Łódź : [s.n.], 1952. 145 s. ; 28 cm. Historia społeczna ; Podręczniki
1679. *Prawo pracy w Polsce Ludowej : skrypt*, oprac. zbior. przez prac. nauk. Katedry Prawa Pracy Uniw. Łódzkiego pod red. Waclawa Szuberta. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Kraków ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). [2], 337 s. ; 30 cm. Prawo pracy ; Podręczniki akademickie
1680. *Program wykładów i skład osobowy na Wydziałach: Mechanicznym, Elektrycznym, Chemicznym, Włókienniczym i Chemii Spożywczej na r. akad. 1951/52*, Politechnika Łódzka. Łódź : Politechnika Łódzka, 1952 (Łódź : Zakł. Graf. nr 9). 119, [1] s. ; 20 cm. Politechnika Łódzka ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1681. *Program wykładów i skład osobowy na Wydziałach: Mechanicznym, Elektrycznym, Chemicznym, Włókienniczym i Chemii Spożywczej na r. akad. 1952/53*, Politechnika Łódzka. Łódź : Politechnika Łódzka, 1952/53 (Łódź : Łódzkie Zakł. Graf.). 150, [2] s. ; 21 cm. Politechnika Łódzka ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1682. Ptasieński Jan, *Walka o Łódź socjalistyczną*. [Łódź] : Wojew. Komitet Frontu Narodowego, [1952] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 36 s. : il. ; 21 cm. Łódź
1683. Radłowska Cecylia, *Morfologia doliny Prosn*y. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 7, [1] s. ; 25 cm. Geologia ; Proсна
1684. Rayski Jerzy, *Elektrodynamika kwantowa*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). [2]. 144 s. : rys. ; 30 cm. Elektrodynamika kwantowa ; Podręczniki akademickie
1685. Rodkiewicz Bohdan, *La soundre des tissus découpés dans la racine de carotte, cultivés sur un substratum artificiel*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 2 s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 3, Des Sciences Mathematiques et Naturelles v. 3, 7) Botanika ; Marchew

1686. Rodkiewicz Bohdan, *Zrastanie się tkanek korzenia marchwi, hodowanych na sztucznej pożywce*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 2 s. ; 25 cm. Botanika ; Marchew
1687. Ryter Zinaida, *Język rosyjski : (materiały pomocnicze dla studentów roku pierwszego wydziału przyrodniczo-geograficznego)* Cz. 1. Łódź : [s.n.], 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 128, [3] s. ; 29 cm. Język rosyjski ; Podręczniki akademickie
1688. Sandner Henryk, *Badania nad fauną pijawek*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 3, [1] s. ; 25 cm. Pijawki
1689. Schaff Leon, *Proces karny w Polsce Ludowej : zarys wykładu zasad ogólnych*. Cz. 1. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 246 s. ; 29 cm. Prawo karne ; Podręczniki akademickie
1690. Schaff Leon, *Proces karny w Polsce Ludowej : zarys wykładu zasad ogólnych*. Cz. 2. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 174 s. ; 29 cm. Prawo karne ; Podręczniki akademickie
1691. Schnayder Jerzy, *De periegetarum Graecorum reliquiis*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 4 s. ; 25 cm. Literatura podróżnicza grecka
1692. Serejski Marian Henryk, *Idea narodu w burżuazyjnej historiografii polskiej od schyłku XVIII do końca XIX w.* [Łódź] : Łódzkie Tow. Nauk., 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 15 s. ; 24 cm. Historiografia ; Naród
1693. Serejski Marian Henryk, *Studia nad historiografią Polski*. Cz. 1, *K.B. Hoffman*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 4 s. ; 25 cm. Historiografia ; Hoffman Karol Boromeusz
1694. *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1951–1953*, Uniwersytet Łódzki. Łódź : [s.n.], 1952 (Łódź : Łódzkie Zakł. Graf.). 175, [1] s. ; 24 cm. Uniwersytet Łódzki ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1695. Skorko Marta, Skorko Eugeniusz, *Fizyka*. Cz. 1, *Podstawowe wiadomości z mechaniki*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 217, [1], III s. : rys. ; 30 cm. Fizyka ; Podręczniki akademickie
1696. Skorko Marta, Skorko Eugeniusz, *Fizyka*. Cz. 2, *Ciepło : fizyka cząsteczkowa : fale*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 219, [1], III s. : rys. ; 30 cm. Fizyka ; Podręczniki akademickie
1697. *Skorowidz przepisów prawnych dotyczących opieki nad macierzyństwem, dziećmi i młodzieżą*. Łódź : [Państwowy Ośrodek Szkolenia Pracowników Socjalnych w Łodzi], 1952 (Łódź : Pracownia Szkol. Kształc. Introligatorów Inst. Przem.-Rzemieśln. Woj. Łódzkiego). [2], 99 s. ; 28 cm. Prawo rodzinne ; Indeksy
1698. Skupieński Franciszek Ksawery, *Influence de la levure (Saccharomyces cerevisiae) sur le développement des Myxomycètes*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 4 s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des

- Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 3, Des Sciences Mathematiques et Naturelles v. 3, 8) Drożdże ; Śluzorośla
1699. Skupieński Franciszek Ksawery, *Rakotwórcze działanie oleju kreozotowego*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 2 s. ; 25 cm Kreozot
1700. Skupieński Franciszek Ksawery, *Recherches sur les propriétés cancérigènes du goudron*, Franciszek Ksawery Skupieński. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). – 3, [1] s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 3, Des Sciences Mathematiques et Naturelles v. 3, 10) Substancje smoliste ; Nowotwory
1701. Skwarczyński Zdzisław, *Franciszek Salezy Jezierski jako ideolog antyfeudalny*. [Łódź] : Łódzkie Tow. Nauk., 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 26 s. ; 24 cm. Feudalizm ; Jezierski Franciszek Salezy
1702. Sołtan Andrzej, *Fizyka : elektryczność i magnetyzm : Konspekt wykładów prowadzonych przez A. Sołtana w roku akad. 1951/52 na 1. roku Wyzd. Elektrycznego P.Ł.*, zred. J. Mońka. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 205 s. : rys. ; 29 cm. Fizyka ; Podręczniki akademickie
1703. Sowińska Eugenia, *Teksty niemieckie dla medyków*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). [2], 157 s. ; 29 cm. Język niemiecki ; Podręczniki akademickie
1704. Starczakow Walenty, *Materialoznawstwo elektryczne*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 205, [1], III s. : rys. ; 30 cm. Elektrotechnika ; Podręczniki akademickie
1705. Stępień Lucjan, *Experimental and clinical researches on the origin and diagnostic value of papilloedema*. [Łódź : s.n.], dr. 1952 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 4 s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 4, De Sciences Médicales ; vol. 3, 5) Tarczycza
1706. Stieber Zdzisław, *Atlas językowy Łemkowszczyzny*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 1 k. ; 25 cm. Język łemkowski ; Atlasy językowe
1707. Stieber Zdzisław, *Prace naukowe Zakładu Języka Polskiego U.Ł.* [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 8 s. ; 25 cm. Bibliografie ; Językoznawstwo
1708. Stieber Zdzisław, *Uzupełnienia do pracy „Toponomastyka Łemkowszczyzny”*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). [1] k. ; 25 cm. Językoznawstwo ; Język łemkowski
1709. Stokowski Włodzimierz, *Walka o zdrowie w Łodzi*. [Łódź] : Wydaw. Łódzkiego Komit. Wyborczego Frontu Nar., ([Łódź] : Druk. RSW „Prasa”). 20 s. ; 21 cm. Zdrowie publiczne ; Łódź
1710. Swarczewski Antoni, *Krytalografia*. Cz. 1. Łódź : [s.n.], 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 101, [2] s. : rys. ; 29 cm. Krytalografia ; Podręczniki akademickie

1711. Swaryczewski Antoni, *O nowym przyrządzie do sporządzania orientowanych preparatów z kryształów*. Łódź : [s.n.], 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 9 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 23) Krystalografia
1712. Swaryczewski Antoni, *Stałe geometryczne i optyczne kryształów $CuCl_3CSN_2H_4$* . Łódź : [s.n.], 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 10 s. : rys. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 20) Krystalografia
1713. Swaryczewski Antoni, *Studia nad strukturą kryształów $AgJO_3$* . Łódź : [s.n.], 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 11 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 22) Krystalografia
1714. Szubert Waław, *Fryderyk Skarbek w polskiej i obcej literaturze ekonomicznej*. [Łódź] : Łódzkie Tow. Nauk., 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 52 s. ; 24 cm. Ekonomia ; Skarbek Fryderyk
1715. Światogorowa Zofia, *Język rosyjski dla medyków*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Kraków ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 207, [3], 47 s. ; 29 cm. Język rosyjski ; Podręczniki akademickie
1716. Tomaszewicz Wincenty, *Patologia chirurgiczna*. Cz. 1. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). [2], 207. [1], IV s. ; 30 cm. Chirurgia ; Podręczniki akademickie
1717. Tomaszewicz Wincenty, *Patologia chirurgiczna*. Cz. 2. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 192, IV s. ; 30 cm. Chirurgia ; Podręczniki akademickie
1718. Trepka Edmund, Łukoś Jan, *Technologia farbiarstwa : dla 3. roku Wyzd. Chemicznego P.Ł.* Cz. 1. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 188 s. : rys. ; 29 cm. Farbiarstwo ; Podręczniki akademickie
1719. Trepka Edmund, Łukoś Jan, *Technologia farbiarstwa : dla 3. roku Wyzd. Chemicznego P.Ł.* Cz. 2. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). S. 189–501 : rys. ; 29 cm. Farbiarstwo ; Podręczniki akademickie
1720. Trzynadłowski Jan, *Poetyka nadrealizmu*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 4 s. ; 25 cm. Literaturoznawstwo
1721. Ułaszyn Henryk, *Fonema i morfonema czyli o konsekwencjach dwójakiej podzielności tworów językowych*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 5, [1] s. ; 25 cm. Językoznawstwo
1722. Ułaszyn Henryk, *Język złodziejski*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). [1] k. ; 25 cm. Językoznawstwo
1723. Ułaszyn Henryk, *Kontynuanty prasł. tort w językach lechickich*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 4 s. ; 25 cm. Języki słowiańskie

1724. Venulet Franciszek, Moskwa Zofia, *Spadek poziomu witaminy C w ustroju pod wpływem dymu tytoniowego*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 2 s. ; 26 cm. Palenie tytoniu ; Kwas askorbinowy
1725. Wallis Mieczysław, *Domniemany autoportret Wita Stwosza*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). [1] k. ; 25 cm. Stwosz Wit
1726. Warężak Jan, *Osadnictwo kasztelanii łowickiej (1136–1847)*. Łódź : [s.n.], 1952 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 286 s., 1 [k.], [6] k. luźnych ; 25 cm. (Prace Wydziału 2 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 6) Łowicz ; Osadnictwo
1727. Werner Jerzy, *Pojazdy gąsienicowe : zarys teorii*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 136, [1] s. : rys. ; 30 cm. Pojazdy gąsienicowe ; Podręczniki akademickie
1728. Więckowska Helena, *Biblioteka Uniwersytecka*. [Łódź : s.n., 1952]. S. 113–132 ; 30 cm. Biblioteka Uniwersytecka
1729. Wilkoszewski Bogumił, *Chemia analityczna jakościowa w zarysie : do użytku studentów politechniki*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 141, III s. ; 29 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1730. Wilkoszewski Bogumił, *Chemia w technice maszynowej : do użytku studentów Wydziału Mechanicznego Politechniki Łódzkiej*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 205, [1], III s., [1] k. tabl. : rys. ; 29 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1731. Willaume Juliusz, *Polityka Prus wobec Księstwa Warszawskiego*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 4 s. ; 25 cm. Księstwo Warszawskie ; Prusy
1732. Wiśniewski Feliks, *Zarys mechaniki teoretycznej*. Cz. 1. Łódź : [s.n.], 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 167, [4] s. : rys. ; 29 cm. Mechanika ; Podręczniki akademickie
1733. Wiśniewski Zbigniew, *Obliczanie sieci elektrycznych*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 325 s. : rys. ; 29 cm. Sieć elektryczna ; Podręczniki akademickie
1734. Witekowa Stanisława, *Podstawy chemii analitycznej i ilościowej*. Cz. 1. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 241, [1], VIII s. : rys., err. ; 30 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1735. Witekowa Stanisława, *Podstawy chemii analitycznej i ilościowej*. Cz. 2. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 332, IX s. : rys., err. ; 30 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie

1736. *Włókna sztuczne*. Cz. 2, pod red. Atanazego Boryńca według jego wykładów ; [oprac.] Wład[ysław]. Krawczyk, Jan Kwapiński, Marceli Łączkowski, Jan Pieniżek. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 198, [2], III s. : rys. ; 30 cm. Włókna sztuczne ; Podręczniki akademickie
1737. Wojtkiewicz Wincenty, *Wstęp do chemii barwników*. Z. 1. Łódź : nakł. Państwowego Wydawnictwa Naukowego, 1952. 227, [2] s. : il. ; 29 cm. Barwniki ; Podręczniki akademickie
1738. Wroczyński Ryszard, *Zmierzch pozytywizmu oświatowego w Polsce*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 5, [1] s. ; 25 cm. Pozytywizm ; Oświata
1739. *Wydawnictwa Łódzkiego Towarzystwa Naukowego*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 4 s. ; 25 cm. Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; Katalogi wydawnicze
1740. *Wykaz książek i artykułów czasopism literatury radzieckiej z zakresu włókiennictwa : materiały księgozbioru Biblioteki WSE w Łodzi*, oprac. zespół przy pom. H. Regulskiego, Wł. Holtzmana i S. Zezmera. Łódź : Biblioteki WSE, 1952. [4], 28 s. ; 30 cm. Włókiennictwo ; Katalogi wydawnicze
1741. *XII Zjazd Mikrobiologów Polskich w Łodzi : streszczenia referatów*. Łódź : [s.n.], 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). [2], 161, [1], XVII s. ; 30 cm. Mikrobiologia ; Zjazdy
1742. Zajączkowski Stanisław, *Nazwa Wielkopolski w świetle źródeł historycznych*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 4 s. ; 25 cm. Wielkopolska ; Językoznawstwo ; Źródła historyczne
1743. Zajączkowski Stanisław, *Studia nad terytorialnym formowaniem się ziemi łęczyckiej i sieradzkiej : początki dzielnic łęczyckiej i sieradzkiej*. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 6 s. ; 25 cm. Łęczyca ; Sieradz
1744. *Zbiór zadań z mechaniki*. Cz. 1., *Statyka*. Z. 1, pod red. R. Kurowskiego i J. Leyko ; oprac. J. Gluza i in. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk. ; Warszawa : Powielarnia Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 317, [1] s. : rys. ; 29 cm. Mechanika ; Podręczniki akademickie
1745. Żyliński Tadeusz, *Laboratorium miernictwa włókienniczego*. Cz. 2. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 206, III s. : rys. ; 28 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki akademickie

1953

1746. Baranowski Bohdan, *Ludzie luźni w południowo-wschodniej Wielkopolsce w XVII–XVIII wieku*. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1953 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 18 s. ; 24 cm. Migracje ; Wielkopolska
1747. Basińska Halina, *Analiza miareczkowa : podręcznik dla studiujących chemię na uniwersytetach i politechnikach*. Cz. 2, *Metody oksydacyjno-redukcyjne : analiza strąceniowa*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1953 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 167 s. : rys. ; 30 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1748. Bieniek Michał, Smoleński Włodzimierz, *Obrót artykułami włókienniczymi i odzieżowymi*. Cz. 2. Łódź : nakł. Państw. Wydaw. Nauk., 1953 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 200 s. : il. ; 30 cm. Włókiennictwo ; Handel ; Podręczniki akademickie
1749. *Biuletyn informacyjny Młodzieżowego Domu Kultury w Łodzi*. Łódź : [s.n., 1953] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 20 s., [1] k. luźna : il. ; 21 cm. Młodzieżowy Dom Kultury ; Informatory
1750. Bojanowicz Kazimierz, *Badania nad ośrodkową regulacją odczynów ustrojowych : doniesienia 1–7 dotyczące metodyki badań i hematologii*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1953 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 70 s. ; 29 cm. (Prace Wydziału 4 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 3) Hematologia
1751. Boryniec Atanazy, *Włókna sztuczne*. Cz. 1. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1953 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 181, [2] s. : rys. ; 30 cm. Włókna sztuczne ; Podręczniki akademickie
1752. Broda Bolesław, *Plechowce, mszaki i paprotniki : (z atlasem)*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1953 (Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 99, [2] s. ; 30 cm. Botanika ; Podręczniki akademickie
1753. Chałasiński Józef, *Z zagadnień kultury kapitalizmu : studia i szkice*. [Łódź] : Łódzkie Tow. Nauk., 1953 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 185 s. ; 25 cm. (Prace z Historii Myśli Społecznej / Uniwersytet Łódzki ; t. 1) Kapitalizm
1754. Dejna Karol, *Polsko-laskie pogranicze językowe na terenie Polski*. Cz. 2. [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 270 s. : il. ; 25 cm. (Prace Wydziału 1 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 15) Językoznawstwo
1755. Dębowski Eugeniusz, *Treść kształcenia politechnicznego*. T. 1, *Myśli i wypowiedzi*. Cz. 1, *Wstęp : Marks, Engels, Lenin, Stalin : wypowiedzi nauki i pedagogiki radzieckiej*. Łódź : Biblioteka Inst. Przemysłowo-Rzemieślniczego Woj. Łódzkiego, 1953 (Łódź : Pracownia Szkol. Kształc. Introligatorów Inst. Przem.-Rzemieśln. Woj. Łódzkiego). [2], 45 s. ; 28 cm. Kształcenie ; ZSRR

1756. Dębowski Eugeniusz, *Uwagi ogólne o marksistowskiej metodzie dialektycznej w związku z problematyką wychowania i kształcenia politechnicznego : streszczenie przemówienia wygłoszonego w dn. 20 lutego 1953 r.* Łódź : Biblioteka Inst. Przemysłowo-Rzemieślniczego Woj. Łódzkiego, 1953 (Łódź : Pracownia Szkol. Kształc. Introligatorów Inst. Przem.-Rzemieśln. Woj. Łódzkiego). 13 s. ; 29 cm. Kształcenie ; Marksizm
1757. Dmochowski Eugeniusz, *Wykłady fizyki doświadczalnej.* [Cz. 1], *Mechanika.* Wyd. 2 popr. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1953 (Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 185 s. : rys. ; 28 cm. Fizyka ; Podręczniki akademickie
1758. Dylić Jan, *O peryglacjalnym charakterze rzeźby środkowej Polski.* Łódź : [s.n.], 1953 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 109 s, 12 k. tabl., [4] k. luzne : rys. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 24) (Acta Geographica Universitatis Lodziensis ; 4) Geomorfologia
1759. Filipowicz Bronisław, Leyko Wanda, *Polarographic method of the determination of adenine in tissues.* P. 1. [Łódź : s.n., 1953] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 8 s. : rys. ; 24 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathematiques et Naturelles ; v. 4, 5) Biochemia ; Polarografia
1760. Fonberg Elżbieta, *Przewlekła nerwica doświadczalna u psa z dominującymi zaburzeniami ruchowymi.* Łódź : [s.n.], 1953 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 41 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 4 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 27) Psy ; Choroby zwierząt
1761. Gołąb Józef, *Rockslides and flows and their meaning for the tectonics of the Flysch of Podhale.* [Łódź : s.n., 1953] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 7, [1] s., 4 k. tabl. : rys. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathematiques et Naturelles ; v. 5, 1) Skały osadowe ; Podhale
1762. Halicz Benedykt, *Systematyka roślin.* Cz. 1, *Rośliny niższe.* Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1953 (Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 205, [2] s. ; 29 cm. Botanika ; Podręczniki akademickie
1763. *Informator dla młodzieży rozpoczynającej studia na Politechnice Łódzkiej,* Politechnika Łódzka. Łódź : [s.n.], 1953 (Łódź : Łódzkie Zakł. Graf.). 28 s. ; 21 cm. Politechnika Łódzka ; Informatory
1764. *Instrukcja nr 4 w sprawie systemu księgowości dla przemysłu garbarskiego wraz z branżowym planem kont na rok 1953.* [Łódź : Centralny Zarząd Przemysłu Grabarskiego, 1953] (Kraków : Druk. Nar.). 6, [2] s., [22] k. ; 29 cm. Garbarstwo ; Rachunkowość ; Instrukcje
1765. *Instrukcja w sprawie jednolitego, opartego na właściwych źródłach sporządzania sprawozdań dla G.U.S. w przedsiębiorstwach przemysłu garbarskiego,* oprac. Jan Lis i in. Łódź : [Ministerstwo Przemysłu Lekkiego], 1953 (Kraków : Krak. Druk. Prasowa). 39 s., 31 k. ; 31 cm. Garbarstwo ; Ekonomika ; Instrukcje

1766. Jakubowska Marta, *Elementy pracy w wychowaniu przedszkolnym : (wychowanie politechniczne)*. Łódź : Biblioteka Inst. Przemysłowo-Rzemieślniczego Woj. Łódzkiego, 1953 (Łódź : Pracownia Szkol. Kształc. Introliigatorów Inst. Przem.-Rzemieśln. Woj. Łódzkiego). [2], 13 s. ; 28 cm. Nauczanie ; Przedszkola
1767. Jeśmianowicz Leon, *Algebra wyższa dla fizyków*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1953 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 159 s. : rys. ; 30 cm. Algebra ; Podręczniki akademickie
1768. Kamińska Janina, *Grody wczesnośredniowieczne ziem Polski środkowej na tle osadnictwa*. Łódź : [s.n.], 1953 ([Wrocław] : Wrocław. Druk. Nauk.). 267 s. , [4] k. luźne : il. ; 25 cm. (Prace Wydziału 2 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 11) (Acta Archeologica Universitatis Lodzensis ; 2) Archeologia
1769. Kamiński Aleksander, *Jaćwież : terytorium, ludność, stosunki gospodarcze i społeczne*. Łódź : [s.n.], 1953 ([Wrocław] : Wrocław. Druk. Nauk.). 207 s. , [2] k. luźne : il. ; 25 cm. (Prace Wydziału 2 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 14) Jaćwingowie
1770. Krajewski Waclaw, *Materiały do kolokwium z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy*. Łódź : [s.n.] 1953 (Łódź : Pracownia Szkol. Kształc. Introliigatorów Inst. Przem.-Rzemieśln. Woj. Łódzkiego). [2], 73 s. ; 30 cm. Bhp ; Podręczniki akademickie
1771. Kroh Jerzy, *Mikrochemiluminescencja soli sodowej chloryloaminy kwasu benzenosulfonowego*. Łódź : [s.n.], 1953 ([Wrocław] : Druk. Wrocław. Tow. Nauk.). 48 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 25) Chemia ; Luminescencja
1772. Kuczyński Władysław, *Zbiór zadań ze statyki przewodów napowietrznych linii elektroenergetycznych*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1953 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 211 s. : rys. ; 29 cm. Przewody elektryczne ; Podręczniki akademickie
1773. Kuziel Stanisława, *Recherches sur la longueur de fibres du bois*. [Łódź : s.n., 1953] ([Wrocław] : Druk. Wrocław. Tow. Nauk.). 2 s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathématiques et Naturelles ; v. 4, 13) Drewno
1774. Libiszowska Zofia, *Echa burżuazyjnej rewolucji angielskiej w Polsce*. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1953 (Wrocław : Wrocław. Druk. Nauk.). 14 s. ; 24 cm. Rewolucja angielska (1640 r.) ; Wielka Brytania
1775. Lutyński Jan, *Zagadnienie periodyzacji historii pierwotnej w radzieckiej etnografii*. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1953 (Wrocław : Wrocław. Druk. Nauk.). 34 s. ; 24 cm. Etnografia ; ZSRR
1776. Łopatyńska Lidia, *Rodzaje dramatyczne we Francji w XX wieku*. Łódź : [s.n.], 1953 ([Wrocław] : Druk. Wrocław. Tow. Nauk.). 58 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 1 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 17) Literaturoznawstwo

1777. Maciejewska-Potapczykowa Waclawa, *L'influence du dichlorophénoxy-acétate de sodium sur le chlorophylle des plantes supérieures*. [Łódź : s.n., 1953] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). – 5, [1] s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathématiques et Naturelles ; v. 4, 12) Fizjologia roślin
1778. Markert Waclaw, Przesmycki Feliks, *Propriétés pathogènes du virus de la grippe type A chez l'homme*. [Łódź : s.n., 1953] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 3 s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 4, De Sciences Médicales ; v. 4, 2) Grypa
1779. Meissner Józef, *Technologia drukarstwa włókienniczego*. Cz. 1. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1953 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). [2], 171 s. : rys. ; 30 cm. Farbiarstwo ; Podręczniki akademickie
1780. Michalski Eugeniusz, *Ćwiczenia z chemii analitycznej jakościowej z zastosowaniem metod półmikroanalitycznych*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1953 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 292, II s. ; 30 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1781. Missalowa Gryzelda, *Rozwój form wytwórczości przemysłowej w Pabianicach w latach 1820–1865*. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1953 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 38 s. ; 24 cm. Włókiennictwo ; Pabianice
1782. Moycho Waclaw, Maciejewska-Potapczykowa Waclawa, *Podręcznik do ćwiczeń z fizjologii roślin*, rys. wyk. Z. Bednarek i E. Kowal. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1953 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). [2], 119 s. : rys. ; 30 cm. Fizjologia roślin ; Podręczniki akademickie
1783. *Nowa wieś*. Łódź : Zarząd Wojew. Zw. Samopomocy Chłopskiej, 1953 (Łódź : Druk RSW „Prasa”). 71 s. ; 24 cm. Wieś ; Spółdzielczość
1784. *O sprawach interesujących wieś*. Łódź : Zw. Samopomocy Chłopskiej, 1952 (Łódź : Druk RSW „Prasa”). 31, [1] s. : il. ; 30 cm. Wieś ; Spółdzielczość
1785. Olczyk Mirosław, *Ustrój polityczny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej : (skrót wykładów)*. – Łódź : [Państwowy Ośrodek Szkolenia Pracowników Socjalnych], 1953. 85 s. ; 29 cm. Polska ; Podręczniki akademickie
1786. Olszewska Maria Joanna, *L'influence de différentes concentrations de glucose sur les dimensions du noyau et du nucléole chez *Lupinus albus* L. et *Lupinus luteus* L.* [Łódź : s.n., 1953] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 4 s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathématiques et Naturelles ; v. 4, 10) Biochemia ; Łubin biały
1787. Olszewska Maria Joanna, *L'influence du jedne forcé sur la grandeur de noyaux et de nucléoles chez *Lupinus albus* L. et *Lupinus luteus* L.* [Łódź : s.n., 1953] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 4 s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathématiques et Naturelles ; v. 4, 15) Biochemia ; Łubin biały
1788. *Ordo Divini officii ac missarum ad usum venerabilis cleri dioecesis Lodzensis pro a. D. 1954*. [Łódź] : Sumpt. Curiae Dioecesis., 1953 ([Łódź] : Zakł. Graf. nr 9). XIV, 106 s. ; 15 cm. Kościół katolicki

1789. Ossowski Jerzy, Mendla Stanisław, *Papieroplastyka dla świetlic*. Cz. 1. Wyd. 2. Łódź : Centr. Przem. Lud. i Artyst. SW Artyst. i Użytk. „Poziom”, 1953 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 5 s., [3] s., 45 k. tabl. ; 23 cm. Papieroplastyka
1790. Postołów Aleksander, *Powstanie i rozwój społeczeństwa ludzkiego : skróty wykładów*. Łódź : [s.n.], 1953 (Łódź : Pracownia Szkol. Kształc. Inroligatorów Inst. Przem.-Rzemieśln. Woj. Łódzkiego). [2], 137, [1] s. ; 28 cm. Historia społeczna ; Podręczniki
1791. Pryszczewska Maria, *Chemia nieorganiczna i ogólna*. Cz. 2. [Wyd. 3]. Łódź : [s.n.], 1953 (Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 264, IV s. : rys. ; 29 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1792. Przełęcka Aleksandra, *Sur les phénomènes cytologiques dans le callus de la carotte, cultivée in vitro en présence du goudron*. [Łódź : s.n., 1953] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 4 s. : rys. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathématiques et Naturelles ; v. 4, 6) Botanika ; Marchew
1793. Rayski Jerzy, *Mechanika kwantowa*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1952 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 140, [1], II s. ; 30 cm. Mechanika kwantowa ; Podręczniki akademickie
1794. Rodkiewicz Bohdan, *Action de phytoncides volatils sur les Myxomycètes*. [Łódź : s.n., 1953] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 3, [1] s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathématiques et Naturelles ; v. 4, 8) Grzyby
1795. Rogoziński Zenon, *O użyteczności metod statystycznych w naukach humanistycznych*. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1954 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 18 s. ; 24 cm. Nauki społeczne ; Statystyka
1796. Różycki Feliks, *Geologia historyczna*. Łódź : [s.n.], 1953 (Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 126, [5] s., [14] k. tabl. : il. ; 30 cm. Paleontologia ; Podręczniki akademickie
1797. Różycki Feliks, *Geologia historyczna*. Łódź : [s.n.], 1953 (Łódź ; Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 126, [5] s., [14] k. tabl. : il. ; 30 cm. Paleontologia ; Podręczniki akademickie
1798. Schnayder Jerzy, *De itinerariis poematis Romanorum*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1953 ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 47 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 1 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 14) Literatura łacińska
1799. Schneider Maksymilian, *Biuletyn ZPB [Zakład Przemysłu Bawełnianego]*. Łódź : [s.n.], 1953 (Łódź : Zakł. Litograf.). 27, [5] s. ; 20 cm. Włókiennictwo ; Racjonalizatorstwo
1800. Serejski Marian Henryk, *Studia nad histografią Polski*. Cz. 1, *K.B. Hoffman*. – Łódź : [s.n.], 1953 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 136 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 2 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 8) Historiografia ; Hoffman Karol Boromeusz

1801. Skarżyński Józef, *Chemia nieorganiczna : kompendium dla studentów I. kursu medycyny i stomatologii A.M. w Łodzi*. Łódź : nakł. Stud. Zespołów Naucz. Wydz. Lekarskiego, 1953 (Łódź : Łódzkie Zakł. Papiern. Przem. Teren.). 46 s. ; 30 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1802. *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1952–1953*, Uniwersytet Łódzki. Łódź : [s.n.], 1953 (Łódź : Łódzkie Zakł. Graf.). 151, [1] s. ; 24 cm. Uniwersytet Łódzki ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1803. Skupieńska Alina, *Influence du substratum sur le développement du myxomycète Didymium nigripes Fr.* [Łódź : s.n., 1953] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 2 s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathematiques et Naturelles ; v. 4, 7) Gleba ; Pierwotniaki
1804. Skupieński Franciszek Ksawery, *Action antagoniste de Penicillium sp. sur le développement de certains champignons destructeurs du bois. 1, Note préliminaire.* [Łódź : s.n., 1953] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). 4 s. : il. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathematiques et Naturelles ; v. 4, 14) Grzyby nadrzewne ; Penicylina
1805. Skupieński Franciszek Ksawery, *Faculté régénératrice du plasmode de Didymium squamulosum Fries. : contribution à l'étude cytologique de Myxomycètes.* [Łódź : s.n., 1953] ([Wrocław] : Druk. Wrocł. Tow. Nauk.). – 3, [1] s., 4 k. tabl. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathematiques et Naturelles ; v. 4, 15) Grzyby nadrzewne ; Penicylina
1806. Swaryczewski Antoni, *Krystalografia. Cz. 2.* Łódź : [s.n.], 1952 (Łódź : Zakł. Papiern. Przem. Teren.). 147 s. : rys. ; 28 cm. Krystalografia ; Podręczniki akademickie
1807. Szczepański Jan, *Burżuazyjne doktryny socjologiczne XIX i XX wieku.* Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1953 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 377 s. ; 29 cm. Socjologia
1808. Szczepański Jan, *Dyskusja nad metodologią etnograficznego badania kołchozów w Związku Radzieckim.* Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1954 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 28 s. ; 24 cm. Etnografia ; ZSRR
1809. Szczepański Jan, *Teoria społeczeństwa we współczesnej socjologii amerykańskiej.* Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1954 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 33 s. ; 24 cm. Socjologia ; Społeczeństwo ; Stany Zjednoczone
1810. Śmiech Witold, *Rozwój historyczny polskich grup spółgłoskowych *sr *źr *źr.* [Łódź : s.n., 1952] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 164 s. : il. ; 25 cm. (Prace Wydziału I / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 16) Językoznawstwo
1811. *Technologia filców bitych i wyrobów filcowych : podręcznik dla szkół zawodowych i pracowników inżynierjno-technicznych przemysłu filcowego. Cz. 1, Surowiec i przygotowanie surowca /oprac. Zygmunt Skibicki, Zygmunt*

- Lange. Łódź ; [Ministerstwo Przemysłu Lekkiego. Centralny Zarząd Przemysłu Filcowego], 1953 (Łódź : Pracownia Szkol. Kształc. Introligatorów Inst. Przem.-Rzemieśln. Woj. Łódzkiego). [1], 95, [19] k. ; 29 cm. Filc ; Podręczniki
1812. *Technologia z towaroznawstwem : skrypt dla kl. I technikum typu finansowego, statystycznego, ekonomiczno-handlowego i podobnych*, oprac. przez zespół nauczycieli towaroznawstwa w Łodzi ; aut. W. Bryszewski i in. Łódź : Ośrodek Branż. Szkół Ekonom. Sekcja Towaroznawstwa, [1953]. 126 s., [1] k. tabl. : rys. ; 29 cm. Technologia; Towaroznawstwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
1813. *Ujawniamy nowe rezerwy – codziennie wykonujemy plan*. Łódź : Zarząd Główny Zw. Zaw. Prac. Przem. Włókienniczego, 1953 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 37, [3] s. ; 21 cm. Włókiennictwo
1814. Ulińska Alina, *Ćwiczenia z chemii ogólnej i nieorganicznej : dla studentów I. roku biologii*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1953 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). 176 s. : rys. ; 30 cm. Chemia ; Podręczniki akademickie
1815. Venulet Franciszek, Moskwa Zofia, *De l'abaissement du toux de la vitamine C dans l'organisme des fumeurs*. [Łódź : s.n., 1953] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 4 s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe 4, De Sciences Médicales ; v. 4, 1) Palenie tytoniu ; Kwas askorbinowy
1816. Wiśniewski Feliks Joachim, *Zarys mechaniki teoretycznej. Cz. 3, Dynamika bryły*. Łódź : [s.n., 1953] (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Państw. Wydaw. Nauk.). [2], 129 s. ; 30 cm. Mechanika ; Podręczniki akademickie
1817. *Wybrane zagadnienia z ustawodawstwa społecznego*, Państwowy Ośrodek Szkolenia Pracowników Socjalnych w Łodzi. Łódź : [s.n.], 1953. 92 s. ; 29 cm. Prawo socjalne ; Podręczniki
1818. *Wyciąg z taryfy fabrycznej P.Z.U.W. ze stycznia 1946 r. oraz różne okólniki, komunikaty, zastrzeżenia : (klauzule i przepisy P.Z.U.W.)*, Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych. Łódź : nakł. Centr. Zarz. Przem. Bawełn., 1953 (Pabianice : Druk. Pabianickie Zakł. Przem. Bawełn.). 65 s. ; 20 cm. Ubezpieczenia ; Przemysł
1819. Zbrożyna Andrzej, *Zjawisko nieutożsamiania bodźca działającego na różnych płach fizjologicznych u psów*. Łódź : Łódzkie Tow. Nauk., 1953 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 32 s. : rys. ; 25 cm. (Prace Wydziału 4 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 26) Psy ; Fizjologia zwierząt

1954

1820. Ancuta Andrzej, *Elementy sztuki i techniki operatorskiej. Cz. 1, Technologia zastosowania światłomierzy w praktyce operatora filmowego*. Łódź : Państw. Wyż. Szk. Film., 1954. 62 s. ; 31 cm. Film ; Podręczniki akademickie
1821. *Atlas maszyn papierniczych*. Łódź : [Politechnika Łódzka], 1954 (Wrocław : Druk. Wrocł. Zakł. Przem. Teren. nr 10). [6] s., [77] k. ; 34 cm. Papiernictwo ; Atlasy
1822. Bucholtz Jan, *Hydromechanika*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1954 (Łódź : Druk RSW „Prasa”). 194 s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Mechanika płynów ; Podręczniki akademickie
1823. Chmielewski Janusz, *Uwagi o znaczeniu języków nieindoeuropejskich dla nauki o języku*. (1). Łódź : Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1954 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). S. 25–68 ; 25 cm. Językoznawstwo
1824. Chmielewski Janusz, *Zagadnienie tzw. części mowy w języku chińskim*. 2. Łódź : Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1954 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). S. 119–154 ; 26 cm. Język chiński
1825. Dejna Karol, *Opawsko-łużycki przegłos 'e w 'o*. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1954 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). S. 86–97 ; 25 cm. Językoznawstwo
1826. Doberczak Andrzej, *Wełnoznawstwo*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1954 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 222, [2] s., [2] k. tabl. : il. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Wełna ; Towaroznawstwo ; Podręczniki akademickie
1827. Działara Henryk, *Dziewiarka raszpłowa*. Łódź : Technikum Przem. Włókienniczego, 1954. [2], 46 s. ; 29 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
1828. Dzierzbicki Stanisław, *Teoria działania wyłączników wysokiego napięcia*. – Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1954 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 115 s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Technika wysokich napięć ; Podręczniki akademickie
1829. *Echa z narady aktywu służby zaopatrzenia przemysłu włókien sztucznych pod hasłem: „Każdy zaopatrzeniowiec dobrym gospodarzem na powierzonym odcinku pracy”*, Gorzów 30–31 VIII 1954 r. Łódź : Centr. Zarz. Przem. Włókien Sztucz. Dział Zaopatr. Materiałowego, [1954] (Łódź : Łódzka Druk. Dziełowa). 18, [1] s. ; 20 cm. Włókiennictwo ; Ekonomika

1830. Fuchs Mieczysław, *Stomatologia zachowawcza*. Cz. 3, *Choroby miazgi*. Wyd. 2 przejr. i uzup. Łódź : Państ. Zakł. Wydaw. Lekarskich, 1954 (Łódź : Łódzkie Zakł. Papiernicze). [2], 149 s. ; 29 cm. Stomatologia ; Podręczniki akademickie
1831. Grębecki Andrzej, Kinastowski Włodzimierz, Kuźnicki Leszek, *Ewolucjonizm : skrypt napisany w oparciu o wykłady Jana Dembowskiego wygłoszone na Uni. Łódzkim w 1951/52 r.* Łódź : Państ. Wydaw. Nauk., 1954 (Poznań : Zakł. Prod. Skryptów ; Poznańska Druk. Nauk.). 441 s., [1] k. : il. ; 29 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Uniwersytet Łódzki) Ewolucja ; Podręczniki akademickie
1832. Grotowski Marian, *Optyka*, przygot. do dr. oraz oprac. rys. Helena Hofmokl ; rys. wykonał Władysław Komsta. Łódź : [Łódzkie Towarzystwo Naukowe], 1954 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 515 s. : il. ; 25 cm. (Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Prace Wydziału 3 ; nr) (Prace Matematyczno-Fizyczne Uniwersytetu Łódzkiego) Optyka
1833. Gupieniec Anatol, *Przewodnik po Dziale Numizmatycznym Muzeum Archeologicznego w Łodzi*. 1, (*Starożytność i wczesne średniowiecze*). Łódź : Wydawnictwo Muzeum Archeologicznego, 1954 (Łódź : Łódzka Druk. Dzielowa). 47 s. : il. ; 21 cm. (Biblioteka Muzeum Archeologicznego w Łodzi ; nr 4) Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne ; Numizmatyka ; Informatory
1834. *Instrukcja obsługi silników stacyjnych*. Łódź : Wytwórnia Sprzętu Mechanicznego, [1954] (Łódź : Druk Zakł. Graf. RSW „Prasa”). 23 s. ; 20 cm. Silniki ; Instrukcje
1835. *Instrukcja techniczno-organizacyjna odbioru kontraktowanych roślin włóknistych*. Łódź : [Ministerstwo Przemysłu Lekkiego], 1954 (Łódź : Łódzka Druk. Akcydensowa). 46 s. ; 20 cm. Instrukcje ; Rośliny włókniste
1836. Jaroń Jerzy, *Elementy teorii mnogości i topologii*. Cz. 1. Łódź : [Państ. Wyższa Szkoła Pedagogiczna], 1954 (Łódź : Zakł. Papiernicze Przem. Teren.). 220, [1] s. : rys. ; 29 cm. Matematyka ; Podręczniki akademickie
1837. Jażdżyńska Jadwiga, *Monografia miasta przemysłowego Aleksandrów w latach 1822–1870*. Łódź : [s.n.], 1954 (Łódź : Zakł. Papiern. Przem. Teren.). [2], II, 104, V s. : il. ; 29 cm. (Prace Instytutu Historycznego UŁ ; nr 5) Aleksandrów Łódzki
1838. *Jednolity kalendarz imprez sportowych na rok 1954*, Łódzki Komitet Kultury Fizycznej. Łódź : [Łódzki Komitet Kultury Fizycznej], 1954 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 91 s. ; 21 cm. Sport ; Kalendarium
1839. Jezierski Eugeniusz, *Maszyny elektryczne prądu stałego*. Cz. 1, przy współud. Bohdana Narolskiego i Henryka Możyszka. Łódź : Państ. Wydaw. Nauk., 1954 (Warszawa : Stołeczne Zakł. Wyrobów Różnych Przem. Teren.). 181 s. : rys. ; 29 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Maszyny elektryczne ; Podręczniki akademickie

1840. Jędrzejowski Jerzy, *Obliczanie szybkobieżnego silnika spalinowego typu przemysłowego*. Cz. 1. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1954 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 238, [1] s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Silniki ; Podręczniki akademickie
1841. Kaczanowska Jadwiga, *Bibliografia prac Juliana Marchlewskiego*, przedm. B. Krause. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1954 (Wrocław : Wrocław. Druk. Nauk.). XX, [2], 205, [1] s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 2 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 15) (Wydawnictwa Bibliograficzne Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi ; 1) Bibliografia osobowa ; Marchlewski Julian
1842. Kaszuba Zdzisław, Kortan-Kupke Jerzy, *Ekonomika przemysłu skórzanego*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1954 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Stołeczne Zakł. Wyrobów Różnych Przem. Teren.). 210 s. ; 30 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Łodzi) Przemysł skórzany ; Ekonomika ; Podręczniki akademickie
1843. Kielbasiński Stanisław, *Kauczuki i tworzywa sztuczne*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1954 (Łódź : Druk RSW „Prasa”). 364 s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Kauczuk ; Tworzywa sztuczne ; Podręczniki akademickie
1844. Kieszczyński Lucjan, *Strajk powszechny w Łodzi w 1933 r.* Łódź : [s.n.], 1954 (Łódź : Łódzkie Zakłady Papiernicze Przemysłu Terenowego). 118, [2] s. ; 30 cm. (Prace Instytutu Historycznego UŁ ; nr 6) Strajki ; Łódź
1845. Kłoskowska Antonina, *Machiavelli jako humanista na tle włoskiego Odrodzenia*, przedm. J. Chałasiński ; Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Wyd. 2. Łódź ; Wrocław : Zakład im. Ossolińskich, 1954 (Wrocław : Wrocław. Druk. Nauk.). 155 s. ; 25 cm. (Prace z Historii Myśli Społecznej / Uniwersytet Łódzki ; t. 4) Machiavelli Niccolo ; Renesans ; Włochy
1846. Kotarbiński Tadeusz, *Traktat o dobrej robocie*. Łódź : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1955 ([Wrocław] : Wrocław. Druk. Nauk.). 360 s. ; 21 cm. (Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Wydział 1 ; nr 18) Prakseologia
1847. Kotarbiński Tadeusz, *Z zagadnień klasyfikacji nazw*. Łódź : Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1954 ([Wrocław] : Wrocław. Druk. Nauk.). S. 9–24 ; 25 cm. Językoznawstwo
1848. Krywicki Włodzimierz, Czapliński Witold, Terlikowski Władysław, *Tematy egzaminów wstępnych z matematyki : na politechniki, szkoły inżynierskie, uniwersytety, wydziały rolne i leśne, wyższe szkoły pedagogiczne : rozwiązania i wskazówki*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1954 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). [2], 187, [3] s. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Egzaminy do szkół wyższych ; Matematyka
1849. Lausz Helena, *Le réflexe gastro-cardiaque dans l'organisme sensibilisé et dans l'organsme non sensibilisé*. [Łódź : s.n., 1954] ([S. l.] : Zakł. Typograf.). 5, [1] s. ; 24 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathématiques et Naturelles ; v. 5, 1) Kardiologia

1850. Lewińska Helena, Jędrzejewska Halina, *Wpływ metylotioracylu na leukopoezę zwierząt doświadczalnych*. Łódź : [s.n.], 1954 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 27 s., [1] k. : rys. ; 25 cm. (Prace Wydziału 4 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 4) Układ krążenia ; Tarczycza
1851. Leyko Wanda, Panusz Henryk, *Polarographic method of the determination of adenine compounds in blood*. [Łódź : s.n.], dr. 1954 ([Łódź] : Zakł. Typograf.). 14 s. : il. ; 24 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathématiques et Naturelles ; v. 5, 2) Polarografia ; Biochemia
1852. Libiszowski Stefan, Cieśliczko Tymoteusz, *Ekonomika i organizacja obrotu artykułami papierniczymi*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1954 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Stołeczne Zakł. Wytwarz. Różnych Przem. Teren.). 209 s., [1] k. : rys. ; 29 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Łodzi) Ekonomika ; Papiernictwo ; Podręczniki akademickie
1853. *Łódź w walce i pracy*, układ i zdjęcia M. Szarfharc ; oprac. graf. R. Matysiak. [Łódź] : Łódzki Komitet Frontu Nar., 1954 (Łódź : Łódzkie Zakł. Graf.). [64] k. : il. ; 19 cm. Łódź ; Albumy
1854. Michalski Eugeniusz, Żuk-Kunaszewska M., *Elektrometryczne oznaczanie jodków metodą polaryzacji jednej z elektrod*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1954 (Łódź : Druk. PZWS). 16, [2] s. ; 24 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 34) Chemia
1855. Michalski Stanisław Franciszek, *Étude sur le mot ksoni dans le rgveda*. Łódź : Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1954 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). S. 69–83 ; 25 cm. Językoznawstwo ; Hinduizm
1856. Musiatowicz Tadeusz, *Rozchodzenie się ciepła w cieczy w zależności od prędkości i rodzaju przepływu*. Łódź : [s.n.], 1954 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 52 s., [3] k. : rys. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 28) (Prace Matematyczno-Fizyczne Uniwersytetu Łódzkiego ; 1) Fizyka
1857. Nadolski Andrzej, *Studia nad uzbrojeniem polskim w X, XI i XII wieku*. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1954 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 287 s. [8] k. : il. ; 25 cm. (Prace Wydziału 2 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 12) (Acta Archeologia Universitatis Lodziensis ; nr 3) Broń ; Archeologia
1858. *Narada Technologów 2 i 3 lipca 1954 r. : referaty dyskusyjne*. Łódź : [Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników Polskich], 1954 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 182 s. : rys. ; 33 cm. Technologia ; Konferencje
1859. *Nasi kandydaci*. [Łódź] : Łódzki Komitet Frontu Nar., 1954 ([Łódź] : Druk. RSW „Prasa”). 93, [1] s. : il., err. ; 16 cm. Wybory samorządowe ; Biografie
1860. *O lepszą przyszłość wsi łódzkiej*. [Łódź] : Komitet Powiat. PZPR [1954] (Łódź : Druk RSW „Prasa”). 19 s. : il. ; 21 cm. Wieś ; Spółdzielczość

1861. Ochocki Adam, Orłowski Władysław, *Spacerem po Łodzi*, zdjęcia Leon Olejniczak ; winieta tyt. Jerzy Urbanowicz. [Łódź : Łódzki Komitet Frontu Narodowego], 1954 ([Łódź] : Druk. PZWS). 63, [1] s. : il. ; 21 cm. Łódź ; Albumy
1862. *Od motyki do traktora : przewodnik po wystawie objazdowej*. Łódź : Muzeum Archeologiczne, 1954 (Łódź : Łódzka Drukarnia Dzielowa). 28 s. ; 21 cm. (Biblioteka Muzeum Archeologicznego ; nr 3) Maszyny i narzędzia rolnicze ; Katalogi wystaw
1863. *Ordo Divini officii ac missarum ad usum venerabilis cleri dioecesis Lodzensis pro a. D. 1955*. [Łódź] : Sumpt. Curiae Dioecesis., 1954 (Warszawa : Druk. Loretańska). XIII, [1], 125 s. ; 14 cm. Kościół katolicki
1864. *Pieśń o wyzwolonym kraju : [wybór poezji i prozy]*, Ministerstwo Kultury i Sztuki. Ośrodek Instrukcyjno-Metodyczny. Łódź : nakł. Spółdz. Wydaw. Artyst. i Użytk. „Poziom”, 1954 (Łódź : Zakł. Typograf.). 143 s. ; 24 cm. Literatura polska XX w. ; Antologie
1865. *Poznajmy ich bliżej : radni w walce i pracy*, napisali Seweryna Szmaglewska i in. Łódź : Wydawnictwo Komitetu Frontu Narodowego, [1954] (Pabianice : Pabianickie Zakł. Graf.). 46, [2] s. : il. ; 20 cm. Radni ; Biografie
1866. *Problem humanizmu*, Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Wyd. 2. Wyd. 2. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 131 s. ; 25 cm. (Prace z Historii Myśli Społecznej / Uniwersytet Łódzki ; t. 2) Literatura renesansu
1867. *Program wyborczy Łódzkiego Komitetu Frontu Narodowego*. [Łódź : Komitet Frontu Narodowego], 1954 ([Łódź] : Łódzka Druk. Akcydensowa). 14, [2] s. ; 21 cm. Wybory samorządowe ; Front Narodowy
1868. *Program wykładów i skład osobowy na Wydziałach: Mechanicznym, Elektrycznym, Chemicznym, Włókienniczym i Chemii Spożywczej : na rok akademicki 1953/54*, Politechnika Łódzka. Łódź : [Politechnika Łódzka], 1954 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 153, [2] s. : err. ; 21 cm. Politechnika Łódzka ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1869. *Programma III Sjezda Polskiego Gematologiczkiego Obszczestwa : Łódź 10 XII–12 XII 1954*. Łódź : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, dr. 1954 (Łódź : Druk. PZWS). 47 s. ; 24 cm. Polskie Towarzystwo Hematologiczne ; Konferencje naukowe
1870. Sandner Henryk, *Recherches sur la faune des sanguses*. Łódź : [s.n.], 1954 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 16 s. : il. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathematiques et Naturelles ; v. 5, 3) Pijawki
1871. Serejski Marian Henryk, *Zarys historii historiografii polskiej*. Cz. 1, (Od połowy XVIII w. do roku ok. 1860). Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1954 (Łódź : Druk RSW „Prasa”). 110, [2] s. ; 25 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Uniwersytet Łódzki) Historiografia ; Podręczniki akademickie

1872. *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1953–1954*, Uniwersytet Łódzki. Łódź : [Uniwersytet Łódzki], 1954 (Łódź : Łódzkie Zakł. Graf.). 160, [3] s. ; 23 cm. Uniwersytet Łódzki ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1873. *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1954/55*, Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa w Łodzi. Łódź : [Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa], 1954 (Łódź : Łódzka Druk. Dzielowa). 31 s. ; 14 cm. Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1874. Skorko Marta, Skorko Eugeniusz, *Fizyka. Cz. 3, Akustyka, optyka*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1954 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Wojew. Zakł. Papiern. Przem. Teren.). 150, [1] s. : rys. ; 30 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Fizyka ; Podręczniki akademickie
1875. Stieber Zdzisław, *Uwagi na marginesie „Rozwoju fonologicznego języka polskiego”*. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1954 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). S. 115–118 ; 25 cm. Językoznawstwo
1876. Szewera Tadeusz, Zygmund Kazimierz, *Ludzie pierwszego szeregu*, okł. i rys. proj. Feliks Krzemieniecki. Łódź : Wojew. Komitet PZPR, [1954] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 131, [2] s. : rys. ; 17 cm. Opowiadanie polskie XX w.
1877. Szewera Tadeusz, Zygmund Kazimierz, *Na przykładzie jednego powiatu : Łask*. Łódź : Wydawnictwo Komitetu Frontu Narodowego, [1954] ([Łódź] : Druk. RSW „Prasa”). 14, [1] s. : il. ; 21 cm. Wybory samorządowe ; Łask
1878. Szewera Tadeusz, Zygmund Kazimierz, *Z dziejów jednej spółdzielni*. Łódź : Wydawnictwo Komitetu Frontu Narodowego, [1954] (Pabianice : Pabianickie Zakł. Graf.). 10, [1] s. : il. ; 20 cm. Spółdzielczość
1879. Szewera Tadeusz, Zygmund Kazimierz, *Zasiądzie w radzie chłop z naszej gromady : opowiadanie o Julianie Chmielarskim z Michałowa*. Łódź : Wydawnictwo Komitetu Frontu Narodowego, [1954] ([Łódź] : Druk. RSW „Prasa”). 10, [1] s. ; 16 cm. Wybory samorządowe ; Chmielarski Julian
1880. Szubert Waclaw, *Studia o Fryderyku Skarbku jak ekonomiście*, Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Wyd. 2. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 175 s. ; 24 cm. (Prace z Historii Myśli Społecznej / Uniwersytet Łódzki ; t. 3) Ekonomia ; Skarbek Fryderyk
1881. Szuster Edward, *Niezwykła starość : (sylwetka żywego człowieka)*, il. Benon Liberski. [Łódź] : Łódzki Komitet Frontu Nar., 1954 (Łódź : Łódzka Druk. Dzielowa). 27 s. : il. ; 20 cm. Wybory samorządowe ; Biografie
1882. Szuyska Edwarda, *Analiza chemiczna w odlewni żeliwa i staliwa*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1954 (Łódź : Druk RSW „Prasa”). 116 s. : il. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Odlewnictwo ; Chemia ; Podręczniki akademickie
1883. *Technologia filców bitych i wyrobów filcowych : podręcznik dla szkół zawodowych i pracowników inżynieryjno-technicznych przemysłu filcowego. Cz. 2, Wyrób postawów filcowych*, oprac. Zygmunt Skibicki i Zygmunt Lange.

- Łódź ; [Ministerstwo Przemysłu Lekkiego], 1954 (Łódź : Pracownia Szkol. Kształc. Introligatorów Inst. Przem.-Rzemieśln. Woj. Łódzkiego). K. [3], 96–194, [9] ; 29 cm. Filc ; Podręczniki
1884. Ułaszyn Henryk, *Jeszcze w sprawie nazw: Wielkopolska – Małopolska*. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1954 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). S. 98–114 ; 25 cm. Językoznawstwo
1885. Włodawer Paulina, *O trawieniu i metabolizmie wosku u mola woskowego (*Galleria mellonella*)*. Łódź : Państ. Wydaw. Nauk., 1954 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 30 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 29) Zoologia ; Barciak większy
1886. Wojtczak Lech, *Badania nad enzymami oddechowymi mola woskowego (*Galleria mellonella* L.)*, Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Łódź : Państ. Wydaw. Nauk., 1954 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 44, [2] s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 31) Zoologia ; Barciak większy
1887. Wojtkiewicz Wincenty, *Chemia produktów pośrednich i barwników syntetycznych. Z. 3, Barwniki syntetyczne*. Łódź : Państ. Wydaw. Nauk., 1954 (Kraków : Zakł. Prod. Skryptów Wojew. Zakł. Papiern. Przem. Teren ; Krak. Druk. Narodowa). 326 s. ; 28 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Barwniki ; Podręczniki akademickie
1888. Zawadzki Aleksander, *Hodoskopowe wyznaczanie przebiegu koherentnych i niekoherentnych cząstek jonizujących*. Łódź : Łódzkie Towarzystwo Naukowe, 1954 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 159 s. : il. ; 25 cm. (Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Prace Wydziału 3 ; nr 30) (Prace Matematyczno-Fizyczne Uniwersytetu Łódzkiego) Promieniowanie
1889. *Zbiorek materiałów dla świetlic i zespołów artystycznych*. [Łódź] : Wojew. Komit. Wyborczy Frontu Nar., [1954] ([Łódź] : Druk. RSW „Prasa”). 47, [1] s. ; 20 cm. Scenariusze imprez okolicznościowych
1890. *Zbiór zadań z mechaniki ogólnej : praca zbiorowa. Cz. 2, Kinematyka*. Łódź : Państ. Wydaw. Nauk., 1954 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 279 s. [1] k. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Mechanika ; Podręczniki akademickie

1955

1891. Ancuta Andrzej, *Elementy sztuki i techniki operatorskiej. Cz. 2, Wybrane zagadnienia warsztatowe montażu filmowego*. Łódź : Państw. Wyż. Szk. Film., 1955 (Łódź : „Uniwersum”). [6], 175 s. ; 31 cm. Film ; Podręczniki akademickie
1892. Aścik Kazimierz, Duława Franciszek, Piekarczyk Adolf, *Bezpieczeństwo i higiena pracy w przędzalniach oraz nabłyszczarniach lin i powrozów*. Łódź : [Ministerstwo Przemysłu Lekkiego. Centralny Zarząd Przemysłu Tkanin Technicznych], 1955 (Łódź : Łódzkie Zakł. Papiern. Przem. Teren.). [2], 96 s., 21 k. tabl. ; 28 cm. Włókiennictwo ; Bhp
1893. Aścik Kazimierz, Penar Józef, *Bezpieczeństwo i higiena pracy w tkalniach*. Łódź : [Ministerstwo Przemysłu Lekkiego. Centralny Zarząd Przemysłu Tkanin Technicznych], 1955. IV, 155 s., 26 k. tabl. ; 29 cm. Włókiennictwo ; Bhp
1894. Balasiński Tadeusz, *Technologia chemiczna włókien. Cz. 1, Bielenie*, przejr. Kazimierz Jarzębiński. Łódź : [s.n.], 1955 (Łódź : Wyświetlarnia przy Techn. Przem. Włókienniczego). 200 s. ; 28 cm. Bielenie ; Podręczniki dla szkół zawodowych
1895. Balasiński Tadeusz, *Technologia chemiczna włókien. Cz. 2, Barwienie*, przejr. Kazimierz Jarzębiński. Łódź : [s.n.], 1955 (Łódź : Wyświetlarnia przy Techn. Przem. Włókienniczego). [2], 223 s. ; 29 cm. Farbiarstwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
1896. Baranowski Bohdan, *Sprawy obyczajowe w sądownictwie wiejskim w Polsce wieku XVII i XVIII*. Procesy sądowe Łódź : Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; Wrocław : Zakład im. Ossolińskich, 1955 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 117 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału II / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 16) Procesy sądowe ; Wieś
1897. Bąbol Feliks, Miller Jerzy, *Łódzkie barykady : wspomnienia uczestników rewolucji 1905–7 roku*, okł. i rys. Waclaw Kondek. Łódź : nakł. KŁ PZPR i Wojew. Rady Zw. Zawod., 1955 (Łódź : Łódzka Druk. Dzielowa). 133, [2] s. : il. ; 21 cm. Powstanie 1905 r. ; Łódź
1898. Bieniek Michał, Smoleński Włodzimierz, *Ekonomika i organizacja obrotu artykułami tekstylnymi*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów. Stołeczne Zakłady Wyrobów Różnych Przem. Teren.). 160 s. ; 29 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Łodzi) Ekonomika ; Włókiennictwo ; Podręczniki akademickie
1899. Bobowicz Henryk, *Analiza zamienności części*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 187, [1] s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Podręczniki akademickie ; Prawdopodobieństwo

1900. Borówko Jan, *Technologia budowy samochodów : sem. 6*. Łódź : Technikum Zaocz. (Bazowe) min. Przem. Maszyn., 1955 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 83, 2 s., 7 k. tabl. ; 29 cm. Samochody ; Podręczniki dla szkół zawodowych
1901. Bratkowski Władysław, *Nowa technologia wyprawy i przerobu włókien łykowych i jej uzasadnienie gospodarczo-techniczne*. Łódź : [s.n.], 1955 (Łódź : Zakł. Prod. Skryptów. Łódzkie Zakł. Papiern. Przem. Teren.). [2], 38 s. ; 29 cm. Włókna łykowe
1902. Brutkowski S., Konorski J., Ławnicka W., Stepień I., Stepień L., *Wpływ usuwania okolic czołowych półkul mózgowych na ruchowe odruchu warunkowe u psów*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 60 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 37) Mózg ; Psy
1903. Burża Kazimierz, *Rachunek zawodowy : skrypt dla szkolenia zaocznego w zawodzie krawieckim*. Wyd. 3. Łódź : Zakład Doskonalenia Rzemiosła, 1955 (Łódź : Łódzkie Zakłady Państwowe Przemysłu Terenowego). 51 s. : il. ; 29 cm. Matematyka ; Podręczniki dla szkół zawodowych
1904. Burża Kazimierz, *Rachunek zawodowy : skrypt dla szkolenia zaocznego w zawodzie krawieckim*. Wyd. 3. Łódź : Zakład Doskonalenia Rzemiosła, 1956. 51 s. : il. ; 29 cm. Matematyka ; Podręczniki dla szkół zawodowych
1905. Całka Waclaw, *Morfologia mięśnia piersiowego większego i piersiowego mniejszego z uwzględnieniem cech konstytucyjnych*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 45 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału IV Nauk Lekarskich / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 6) Anatomia
1906. Chitruk Wiktor, *Obróbka cieplna metali i ich stopów*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 400, [1] s. : il. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Metalurgia ; Podręczniki akademickie
1907. Chojnowski Józef Ryszard, *Mechanizm mocznicy chloropenicznej*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 52, [2] s. ; 24 cm. (Prace Wydziału 4 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 5) Choroby nerek
1908. Chrzęszczewska Anna, Czerniak J., Madeja Zofia, Nowaczyk M., *The synthesis of 1,4-di-(3'-amino-6'-methylbenzene-sulphonamido)-benzene, as a half product to obtain new azo-dyes*. [Łódź : s.n.], 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 5, [1] s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathematiques et Naturelles ; v. 6, 4) Chemia
1909. Chrzęszczewska Anna, Madeja Zofia, Wieczorek J., *1,4-di-(3'-aminobenzene-sulphonamido)-benzene and its derivatives azo-dyes*. [Łódź : s.n.], 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 6 s. ; 24 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathematiques et Naturelles ; v. 6, 2) Chemia
1910. Chyżewski Eugeniusz, *Technologia przemysłu skórzanego*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 ([Warszawa] : Stołeczne Zakłady Wytrobów Różnych

- Przem. Teren.). 283 s. : il. ; 29 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Łodzi) Przemysł skórzany ; Podręczniki akademickie
1911. Czołnik Henryk, Szewc Stefan, *Technologia przędzalnictwa bawełny dla kl. 2 technikum przemysłu włókienniczego : (skrypt)*. Łódź : [ZDR-WDI], 1955. 146, [2] s., 46 k. tabl. ; 29 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
1912. Działara Henryk, *Metrologia włókiennictwa : dla kl. 4 technikum tkackiego i dziewiarskiego : (skrypt)*. Łódź : [s.n.], 1955. [2], 83 s., 3 k. tabl. ; 29 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
1913. Elbaum Jakub, *Zasady budowy i projektowania aparatów elektrycznych niskiego napięcia*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 343 s., [2] k. tabl. : il. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Wieczorowa Szkoła Inżynierska) Elektrotechnika ; Podręczniki akademickie
1914. *Elektrotechnika : opracowanie zbiorowe*, pod red. Czesława Jaworskiego. Wyd. 2 przerobione i uzupeł. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 546 s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Elektrotechnika ; Podręczniki akademickie
1915. Gajewski Tomasz, *Sur le rapport de la mécanique quantique à la mécanique classique*. [Łódź : s.n.], 1955 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 8 s. ; 24 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathématiques et Naturelles ; v. 6, 7) Mechanika kwantowa
1916. Grębecki Andrzej, Kinastowski Włodzimierz, Kuźnicki Leszek, *Ewolucjonizm*. Wyd. 2. Łódź : Państw. Wydaw. Naukowe, 1955 (Warszawa : Zakł. Prod. Skryptów Stołeczne Zakł. Wyrobów Różnych Przem. Teren.). 441 s., [1] k. tabl. : il. ; 29 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Uniwersytet Łódzki) Ewolucja ; Podręczniki akademickie
1917. *Informator dla kandydatów na studia*, Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Łodzi ; [Wiesław Piaskowski, Walery Janowski, Marcin Bielski]. Łódź : nakł. Wyższej Szkoły Ekonomicznej, 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 42, [2] s. : il. ; 20 cm. Informatory ; Wyższa Szkoła Ekonomiczna ; Szkolnictwo wyższe
1918. *Instrukcja o gospodarce materiałowej*. Cz. 1-a. Łódź : [Centralny Zarząd Przemysłu Papierniczego], 1955 (Łódź : Druk. „Uniwersum”). [4], 62, 5 s., [2] k. ; 29 cm. Gospodarka materiałowa ; Instrukcje
1919. *Instrukcja o gospodarce materiałowej*. Cz. 2. Łódź : [Centralny Zarząd Przemysłu Papierniczego], 1955 (Łódź : „Uniwersum”). [4], 64 s., 20 k. : rys. ; 29 cm. Gospodarka materiałowa ; Instrukcje
1920. *Instrukcje z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy*. Łódź : Rejon Przemysłu Leśnego, 1955 (Łódź : Łódzka Drukarnia Dzielowa. 23, [1] s. ; 20 cm. Bhp ; Przemysł Leśny ; Instrukcje
1921. Iwazskiewicz Witold, *Laboratorium miernictwa elektrycznego*. Cz. 1. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 143 s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Elektrotechnika ; Podręczniki akademickie

1922. Janowski Witold, *Sur le maximum du module des fonctions univalentes bornées*. Łódź : [s.n.], 1955 ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 11 s. ; 24 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathématiques et Naturelles ; v. 6, 6) Algebra
1923. *Jednolity kalendarz imprez sportowych na rok 1955*. Łódź : [Łódzki Komitet Kultury Fizycznej], 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 134, [10] s. ; 21 cm. Sport ; Kalendarium
1924. Jeśmanowicz Leon, *Geometria różniczkowa*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 246 s. : il. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu) Geometria różniczkowa ; Podręczniki akademickie
1925. Jewsiewicki Władysław, *Uwagi o polskim filmie : (1908–1939)*. Łódź : [Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa], 1955 (Łódź : Łódzkie Zakł. Papiern. Przem. Teren.). [2], 132 s. ; 29 cm. Film
1926. Jewtuchowicz Stefan, *Struktura drumlinów w okolicach Zbójna*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Łódzkie Zakł. Graf.). 74 s., 7 k. tabl. : rys. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 44) (Acta Geographica Universitatis Lodziensis ; 7) Geomorfologia ; Zbójno
1927. Jewtuchowicz Stefan, *Struktura sandru*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 56 s., 10 k. tabl. : rys. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 40) (Acta Geographica Universitatis Lodziensis ; 5) Geomorfologia
1928. Jędryka Tadeusz, *Technologia włókiennictwa*. Cz. 2. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź ; Druk. RSW „Prasa”). 210 s., [3] k. tabl. : il. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Łodzi) Włókiennictwo ; Podręczniki akademickie
1929. *Katalog wystawy sztuki i rękodziela ludowego : maj 1955*, kom. red. Kazimiera Zawistowicz-Adamska, Wanda Przepiórkowska, Bogusława Kowalec ; [układ graf. Kazimierz Pieniążek ; fot. Jerzy Gaus et al.]. Łódź : Młodzieżowy Dom Kultury, 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 66, [2] s. : il. ; 24 cm. Sztuka ludowa ; Katalogi wystaw
1930. Keler Brunon, Mińkowski Aleksander, *Organizacja i planowanie w przedsiębiorstwie przemysłu włókienniczego*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 330 s. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Łodzi) Ekonomika ; Włókiennictwo ; Podręczniki akademickie
1931. Kielski Bolesław, *La structure des langues française et polonaise étudiées à la lumière de l'analyse comparative*. [Łódź : s.n.], 1955 ([Łódź : Zakł. Typograf.). 14, [2] s. ; 24 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Classe I, De Linguistique, de Littérature et de Philosophie ; vol. 6, 1) Językoznawstwo

1932. Kołodziejczyk Stefan, *Mechaniczne urządzenia sanitarne. Cz. 3, Kąpieliska*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 77, [3] s., [3] k. tabl. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Warszawska) Kąpieliska ; Podręczniki akademickie
1933. Kołodziejczyk Leszek, *Les discontinuités dans la plasme causes par le choc électromagnétique*. [Łódź : s.n., 1955] ([Wrocław] : Wrocł. Druk. Nauk.). 8 s. ; 24 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathématiques et Naturelles ; v. 6, 1) Elektromagnetyzm
1934. *Konopie*. Wyd. 2 popr. i uzup. [Łódź] : Ministerstwo Przemysłu Lekkiego. Centralny Zarząd Skupu Surowców Włókienniczych i Skórzanych, dr. 1955 (Poznań : Kościańskie Zakł. Przem. Teren. Oddz. 7. Zakł. Prod. Skryptów). 90 s., [3] k. tabl.; 29 cm. *Konopie*
1935. Korewa Witold, *Części maszyn. Cz. 2, Przekładnie mechaniczne*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 279 s. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Maszyny ; Podręczniki akademickie
1936. Korewa Witold, *Części maszyn. T. 2, Przekładnie mechaniczne : atlas*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955. 194 s. ; 30 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Maszyny ; Podręczniki akademickie
1937. Kortan Jerzy, Kaszuba Zdzisław, *Organizacja i planowanie w przedsiębiorstwie przemysłu skórzanego*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 430 s. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Łodzi) Ekonomika ; Przemysł skórzany ; Podręczniki akademickie
1938. Koter Tadeusz, Pelczewski Władysław, *Zbiór zadań z maszyn elektrycznych*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 272 s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Maszyny elektryczne ; Podręczniki akademickie
1939. Krajewski Waclaw, *Podstawowe wiadomości z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy : (materiały z wykładów)*. Cz. 1. Łódź : Zrzesz. Studentów Pol. Komitet Uczelniany przy Wieczor. Szkole Inżynierskiej, 1955 (Łódź : Łódzka Druk. Akcydensowa). 51, [1] s. ; 20 cm. Bhp ; Podręczniki akademickie
1940. Kupiec-Wągliński A., *Planowanie usług i produkcji kinematografii : skrypt wykładów wygłoszonych na 3-cim roku wydz. ekonom.-organizac. w r. szkol. 1954/55*. [Łódź] : Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, 1955 (Łódź : Łódzkie Zakł. Papiern. Przem. Teren.). [2], 137 s. ; 29 cm. Produkcja filmowa ; Podręczniki akademickie
1941. *Ludzie pracy miast i wsi w walce i budownictwie*, oprac. tekstów Adam Batorowicz ; zdjęcia E. i M. Szarfharc, W. Kraska i A. Joselewicz. Łódź : Wydawnictwo Wojew. Komitetu Frontu Narodowego, 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). [28] k. : il. ; 24 cm. Współzawodnictwo pracy ; Albumy

1942. Łapicki Borys, *Poglądy prawne niewolników i proletariuszy rzymskich : studium historyczne na tle bazy gospodarczej i antagonizmów klasowych*. Łódź : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1955 ([Wrocław] : Wrocław. Druk. Nauk.). 241 s. ; 25 cm. (Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Wydział 2 ; nr 17) Prawo rzymskie
1943. Łukaszewska Irena, *Okres utajony i przebieg początkowy regeneracji nerwów obwodowych u żab*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. PZWS). 14, [2] s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 35) Układ nerwowy zwierząt ; Żaby
1944. Molek Stefan, *Miernictwo elektryczne dla wydziału : urządzenie elektryczne w przemyśle : sem. 6*. Łódź : Technikum Zaocz. (Bazowe) Min. Przem. Maszyn., 1955 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 55 s. ; 28 cm. Elektrotechnika ; Podręczniki dla szkół zawodowych
1945. Nehrebecki Lucjan, *Rozdzielnie i podstacje*. Wyd. 3. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 350 s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Śląska w Gliwicach) Instalacje elektryczne ; Podręczniki akademickie
1946. Nowakowski Jerzy, *Materiały do ćwiczeń z przedmiotu: Organizacja i planowanie w przedsiębiorstwie przemysłowym : dla studentów 4 roku Wydziału Włókienniczego*. Łódź : Politechnika Łódzka, 1955 (Łódź : Łódzkie Zakł. Państw. Przem. Teren.). 93, [1] s. ; 31 cm. Ekonomia ; Włókiennictwo ; Podręczniki akademickie
1947. *Nowe osiągnięcia Łódzkiej Fabryki Maszyn w produkcji żeliwa sferoidalnego : 1955 rok*. Łódź : Łódzka Fabryka Maszyn, 1955 (Łódź : „Uniwersum”). [41] k., 24 k. tabl., [1] k. : il. ; 28 cm. Żeliwo sferoidalne ; Łódzka Fabryka Maszyn
1948. *Ordo Divini officiae missarum ad usum venerabilis cleri dioecesis Lodzensis pro a. D. 1956*. [Łódź] : Sumpt. Curiae Dioecesis., 1955 (Warszawa : Druk. Loretańska). 116 s. ; 15 cm. Kościół katolicki
1949. *Ordo Divini officii recitandi missaeque celebrandae iuxta ritum S. Romanae Ecclesiae ac ord. Carmelit. Discal. Provinciae Spiritus S. in Polonia pro a. D. 1956*. Łódź : wydaw. Klasztoru Ojców Karmelitów Bosych, 1955 (Warszawa : Druk. Loretańska). 128 s. ; 15 cm. Kościół katolicki
1950. Pawłowski Leszek Kazimierz, *Révision des genres *Erpobdella* de Balnville et *Dina R. Blanchard* (Hirudinea)*. Łódź : [s.n.], 1955 ([Wrocław] : Wrocław. Druk. Nauk.). 15 s. ; 24 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathématiques et Naturelles ; v. 6, 3) Pijawki
1951. *Pierwsze dziesięciolecie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi 1945–1954*. Łódź : [s.n.], 1955 (Łódź : „Uniwersum” ; ZDR-WSPI). [4], 148 s. ; 29 cm. Biblioteka Uniwersytecka
1952. Popławski Henryk, *Poradnik członka zakładowej komisji rozjemczej, Zrzeszenie Prawników Polskich. Zarząd Okręgowy w Łodzi*. Łódź : Zrzeszenie Prawników Polskich, 1954 (Łódź : Spółdz. Pracy „Etykieta”). 4, IV, 203 s. ; 30 cm. Zakładowe komisje rozjemcze ; Poradniki

1953. *Program wykładów i skład osobowy na Wydziałach: Mechanicznym, Elektrycznym, Chemicznym, Włókienniczym i Chemii Spożywczej : na rok akademicki 1954/55*, Politechnika Łódzka. Łódź : nakł. Politechniki Łódzkiej, 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 203, [1] s. ; 20 cm. Politechnika Łódzka ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1954. *Program wykładów i skład osobowy na Wydziałach: Mechanicznym, Elektrycznym, Chemicznym, Włókienniczym i Chemii Spożywczej : na rok akademicki 1955/56*, Politechnika Łódzka. Łódź : nakł. Politechniki Łódzkiej, 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 234, [1] s. : err. ; 20 cm. Politechnika Łódzka ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1955. *Résumés des rapports et communications du III Congrès de la Hématologique de Pologne : Łódź, dn. 10 XII 1954 r.* [Łódź : s.n., 1955]. [1], II, 44 k. ; 29 cm. Hematologia ; Konferencje naukowe
1956. Rogoziński Zenon, *Z metodyki statystycznej badań społecznych : na przykładzie zbiorowości gospodarstw chłopskich w Polsce*. Łódź ; Wrocław : Zakł. Nar. im. Ossolińskich, 1954 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 119 s. : rys. ; 25 cm. (Prace z Historii Myśli Społecznej i z Badań Społecznych / Uniwersytet Łódzki ; t. 5) Statystyka ; Gospodarstwa rolne ; Socjologia
1957. Różycki Feliks, *Trzeciorzęd Łodzi i okolic*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. PZWS). 47 s., 4 k. tabl. ; il. ; 5 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 43) (Acta Geographica Universitatis Lodzensis ; 6) Geologia ; Łódź
1958. Sakwa Waclaw M., Wachelko Tadeusz, *Obliczanie namiarów żeliwiakowych*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 116 s., [1] k. tabl. : il. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Szkoła Inżynierska w Częstochowie) Odlewnictwo ; Podręczniki akademickie
1959. Samulski Adam, Stankiewicz Lech, *Ogólne pojęcie dziewiarstwa*. Łódź : [Technikum Przem. Włókienniczego], 1955 [Br. dr.]. [3], 48 k. ; 30 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
1960. *Sesja naukowa Chemii i Technologii Cukrownictwa (i Produktów ubocznych) : czerwiec 1955*. Łódź : [s.n.], 1955 (Toruń : Toruńska Druk. Dzielowa). 33, [1] s. ; 24 cm. Cukrownictwo ; Konferencje naukowe
1961. *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1954/1955*, Uniwersytet Łódzki. Łódź : [s.n.], 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 162, [2] s. ; 24 cm. Uniwersytet Łódzki ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1962. *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1955/56*, Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa w Łodzi. Łódź : [s.n.], 1955 (Łódź : Łódzka Druk. Dzielowa). 35 s. ; 14 cm. Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa ; Programy nauczania dla szkół wyższych
1963. Słowikowski Jan, *Wykłady matematyki*. Cz. 1. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW : „Prasa”). 406 s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Matematyka ; Podręczniki akademickie

1964. Smoczyński Paweł, *Przyswajanie przez dziecko podstaw systemu językowego*. Łódź ; Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1954 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 233 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 1 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 19) Językoznawstwo ; Dziecko
1965. *Spis duchowieństwa i parafij diecezji łódzkiej : 1955*. Łódź : nakł. Kurii Biskupiej Łódzkiej, 1955 (Warszawa : Druk. Loretańska). 237 s. ; 20 cm. Kościół katolicki
1966. Stankiewicz Lech, Samulski Adam, *Dziwiarka saneczkowa*. Łódź : [Technikum Przem. Włókienniczego], 1955 [Br. dr.]. [4], 68 s. ; 30 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
1967. Swaryczewski Antoni, *Krystalografia*. Cz. 2. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 168 s. : il. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Państwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna) Krystalografia ; Podręczniki akademickie
1968. Szewera Tadeusz, Zygmund Kazimierz, *Nasi najlepsi koledzy*. Łódź : Wydawnictwo Zarządu Wojewódzkiego ZMP, dr. 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 32 s. : il. ; 24 cm. Organizacje młodzieżowe
1969. Szwed Stanisław, *Bezpieczeństwo i higiena pracy : dla kl. 4 technikum wszystkich specjalności przemysłu lekkiego : (skrypt)*. Łódź : [s.n.], 1955 (Łódź : Wyświetlarnia przy Technikum Przem. Włókienniczego). [2], 170, [1] s. ; 28 cm. Bhp ; Podręczniki dla szkół zawodowych
1970. Temerson Leopold, *Elektrotechnika filmowa : podstawy elektrotechniki : skrypt dla Wyzd. Oper. Studium Zaocznego*. Cz. 1. [Łódź] : Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, 1955–1956 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 104 s. : il. ; 28 cm. Elektrotechnika ; Film ; Podręczniki akademickie
1971. Temerson Leopold, *Elektrotechnika filmowa : podstawy elektrotechniki : skrypt dla Wyzd. Oper. Studium Zaocznego*. Cz. 2/4. [Łódź] : Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, 1955–1956 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 2, 167 s. : il. ; 28 cm. Elektrotechnika ; Film ; Podręczniki akademickie
1972. *Umowa o długofalowe współzawodnictwo pracy kierownictwa przedsiębiorstwa i załogi reprezentowanej przez radę zakładową na rok 1955 : Łódzka Drukarnia Dzielowa*. Łódź : [s.n.], 1955 (Łódź : Łódzka Druk. Dzielowa). 24 s. ; 21 cm. Współzawodnictwo pracy ; Drukarstwo ; Łódzka Drukarnia Dzielowa
1973. *VI Sympozjum biochemików na temat „Kwasy Nukleinowe i Nukleoproteidy”, VI (11–12 marca 1955)*. [Łódź : s.n., 1955] (Łódź : Łódzkie Zakłady Państwowe Przemysłu Terenowego). 40 s. ; 30 cm. Biochemia ; Konferencje naukowe
1974. Wallis Mieczysław, *Leonardo da Vinci*. Łódź : Zakład im. Ossolińskich, 1955 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 21, [2] s., [7] k. tabl. ; 21 cm. Sztuka włoska ; Leonardo da Vinci
1975. Wanda Wyrwicka, *Badania nad odruchami warunkowymi analizatora ruchowego*. 1, *Stosunki między pokarmowymi ruchowymi odruchami warunkowymi o różnych efektach ruchowych w przebiegu ostrego wygaszania*

- jednego z tych odruchów. 2, Otrzymywanie różnych reakcji ruchowych na ten sam bodziec warunkowy.* Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. PZWS). 35 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 36) Fizjologia ; Odruchy warunkowe
1976. Werner Jerzy, *Teoria ruchu samochodu i podwozia samochodowe.* Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 501 s., [10] k. tabl. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Samochody ; Podręczniki akademickie
1977. Wiśniewski Zbigniew, *Obliczanie sieci elektrycznych,* [przedm. K. Przanowski]. Wyd. 2. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 331 s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Sieć elektryczna ; Podręczniki akademickie
1978. Witekowa Stanisława, Witek Tadeusz, *Ćwiczenia z analizy jakościowej i ilościowej.* Cz. 1. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 280 s. : il. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Chemia ; Podręczniki akademickie
1979. Witekowa Stanisława, Witek Tadeusz, *Zarys analizy jakościowej i ilościowej.* Cz. 2, *Ćwiczenia z analizy ilościowej.* Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 249 s. : il. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Chemia ; Podręczniki akademickie
1980. Wojciechowski Edward, *Rachunkowość przemysłowa.* Cz. 1. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 271 s., 21 k. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Łodzi) Rachunkowość przemysłowa ; Podręczniki akademickie
1981. Wukałowicz M. P., *Wykres I-S dla pary wodnej : wykonany wg tablic Maszgin 1951 r., zestawionych przez M. P. Wukałowicza : skala entalpia 1kl/kg = 0.478 mm, entropia 1 kl/kg stopień = 239 mm,* rys. L. Ocińskiej. [Łódź] : Zakład Turbin Parowych Politechniki Łódzkiej, 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). [1] k. ; 104 x 69 cm. Termodynamika
1982. *Wykaz czasopism zagranicznych Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi.* Nr 6, *Za rok 1954,* oprac. Wiesława Kaszubina. Łódź : [s.n.], 1955 (Łódź : „Uniwersum”). [6], 62 s. ; 28 m. Biblioteka Uniwersytecka ; Czasopisma ; Bibliografia
1983. Zabłocki Bernard, *Badania nad układem hialuronidaza – kwas hialuronowy.* Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. PZWS). 119, [3] s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 38) Kwas hialuronowy
1984. Zabłocki Bernard, *Immunologia : wg wykładów dla mikrobiologów.* Wyd. 2 uzup. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. PZWS). 187, [1] s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Uniwersytet Łódzki) Immunologia ; Podręczniki akademickie
1985. *Zakładowa umowa o współzawodnictwie długofalowym na rok 1955 : Zakłady Graficzne RSW „Prasa”.* Łódź [s.n.], 1955 (Druk. RSW „Prasa”). 45, [1] s. ; 16 cm. Współzawodnictwo pracy ; Drukarstwo ; Zakłady Graficzne RSW „Prasa”

1986. *Zakładowa umowa zbiorowa Łódzkich Zakładów Graficznych na 1955 rok.* Łódź : [s.n.], 1955 (Łódź : Łódzkie Zakł. Graf.). 126, [1] s. ; 16 cm. Układ zbiorowy pracy ; Drukarnstwo ; Łódzkie Zakłady Graficzne
1987. *Zasady planowania i sprawozdawczości z działalności służb gł. mechanika i gł. energetyka w przedsiębiorstwach podległych Ministerstwu Przemysłu Lekkiego. Cz. 1.* – Łódź : [Ministerstwo Przemysłu Lekkiego], 1955 (Łódź : Łódzkie Zakł. Papiern. Przem. Teren.). [4], 109 s. ; 29 cm. Włókiennictwo
1988. *Zasady planowania i sprawozdawczości z działalności służb gł. mechanika i gł. energetyka w przedsiębiorstwach podległych Ministerstwu Przemysłu Lekkiego. Cz. 2.* Łódź : [Ministerstwo Przemysłu Lekkiego], 1955 (Łódź : Łódzkie Zakł. Papiern. Przem. Teren.). – [2], 102 s. ; 29 cm. Włókiennictwo
1989. *Zasady planowania i sprawozdawczości z działalności służb gł. mechanika i gł. energetyka w przedsiębiorstwach podległych Ministerstwu Przemysłu Lekkiego. Cz. 3.* – Łódź : [Ministerstwo Przemysłu Lekkiego], 1955 (Łódź : Łódzkie Zakł. Papiern. Przem. Teren.). [4], 193 s. ; 29 cm. Włókiennictwo
1990. Zielińska Z.M., *Przemiany azotowe u gąsienic mola woskowego.* Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1955 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 21, [3] s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 33) Barciak większy ; Biochemia

1956

1991. *80 lat Łódzkiej Straży Pożarnej : 1876–1956*. Łódź : Łódzka Komenda Straży Pożarnej, 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 46, [2] s. : il. ; 21 cm. Łódź ; Ochotnicza Straż Pożarna
1992. *Apertura tkanin : praca zbiorowa*, pod red. Józefa Majznera. Łódź ; Warszawa : Państw. Wydaw. Nauk., 1956. 453 s. : il. ; 24 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki akademickie
1993. Balasiński Tadeusz, *Technologia chemiczna włókien*. Cz. 3, *Drukowanie*, przejrz. Kazimierz Jarzębiński. Łódź : Technikum Przem. Włókien. Min. Przem. Lek., 1956 (Łódź : Wyświetlarnia Technikum Przem. Włókien.). [4], 159 s. ; 28 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
1994. Basiński Euzebiusz, *Finansowanie i kredytowanie produkcji filmowej : skrypt dla studentów 3 roku Wydz. Organ.-Ekonom. PWSF*. Łódź : Państw. Wyższa Szkoła Filmowa, 1956 (Łódź : Łódzkie Zakł. Papiern. Przem. Teren.). [2], 165 s. ; 31 cm. Produkcja filmowa ; Podręczniki akademickie
1995. Basiński Euzebiusz, *Kosztorysowanie produkcji filmowej : materiały do studiów dla studentów Wydziału Ekonomiczno-Organizacyjnego PSWF*. [Łódź : s.n., 1956]. [4], 171 s. ; 29 cm. Produkcja filmowa ; Podręczniki akademickie
1996. Bąbol Feliks, *Reportaże wiejskie*. Łódź : Prezyd. Wojew. Rady Narod. Wojew. Zarząd Roln., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 83 s. ; 20 cm. Opowiadanie polskie XX w.
1997. Blumberg Ilja Borisowicz, *Kontrast obrazu fotograficznego*, tł. Nina Berestowska ; oprac. i wykonanie materiału il. Aleksander Lipowski. [Łódź] : Państw. Wyższa Szkoła Filmowa, 1956 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 43 s. : il. ; 28 cm. Film ; Fotografia
1998. Boleski Andrzej, *Słownictwo Juliusza Słowackiego*. Łódź ; Wrocław : Zakład im. Ossolińskich, 1956 (Wrocław : Druk. Nauk.). 246 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału I / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 23) Literaturoznawstwo ; Słowacki Juliusz
1999. Brutkowski Stefan, Ławicka Wacława, Stępień Irena, *Badania nad czynnością okolic czołowych półkul mózgowych u zwierząt*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 101 s. : rys. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 45) Fizjologia zwierząt
2000. Burza Kazimierz, *Rachunek zawodowy : skrypt dla szkolenia zaocznego w zawodzie krawieckim*. Wyd. 4. Łódź : Zakład Doskonalenia Rzemiosła, 1956 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 51 s. : rys. ; 28 cm. Matematyka ; Podręczniki dla szkół zawodowych

2001. Clapham Harry F., *Barwienie mieszanek wełnianych i innych włókien przeznaczonych do wyrobu dywanów*, tł. Oskar Norewicz. [Łódź] : Centr. Zarząd Przem. Tkanin Dekorac., 1956 ([Łódź] : „Uniwersum”). [1], 8 k. ; 30 cm. Dywany ; Poradniki
2002. Crone H.R., *Mieszanki w przędzy dywanowej*, tł. Oskar Norewicz. [Łódź] : Centr. Zarząd Przem. Tkanin Dekorac., 1956 ([Łódź] : „Uniwersum”). [1], 45 k. ; 29 cm. Dywany ; Poradniki
2003. Czerkawska Maria, *Skrzeczala raz sójka w borze*. Łódź : „Poziom”, 1956 (Kraków : Krak. Druk. Prasowa). 24 s., [4] k. tabl. ; 24 cm. (Liga Ochrony Przyrody. Okręg Łódzki ; nr 3) Literatura dziecięca i młodzieżowa polska
2004. Decourt Louis, *Automatyzacja w tkaniu aksamitów i pluszy*, tł. Oskar Norewicz. [Łódź] : Centr. Zarząd Przem. Tkanin Dekorac., 1956 ([Łódź] : „Uniwersum”). [1], 6 k., 2 k. tabl. ; 29 cm. Tkactwo ; Poradniki
2005. Des Loges Stéphanie, *Cours de grammaire française des criptive. Partie 1, Morphologie*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 327 s. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Uniwersytet Jagielloński) Język francuski ; Podręczniki akademickie
2006. Dołęga-Mostowicz Tadeusz, *Profesor Wilczur*, okł. proj. Benon Liberski, Leszek Rózga. Wyd. 2. Łódź : „Poziom”, 1956 (Nysa : Zakł. Graf.). 363 s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
2007. Dołęga-Mostowicz Tadeusz, *Profesor Wilczur*. Łódź : „Poziom”, 1956 (Nysa : Zakł. Graf.). 363 s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
2008. Dołęga-Mostowicz Tadeusz, *Znachor*. Łódź : „Poziom”, 1956 (Łódź : Druk. PZWS). 294, [1] s. ; 21 cm. Powieść polska XX w.
2009. *Dom Książki” Księgarnia Techniczna : książki z zakresu włókiennictwa : prospekt informator*. Łódź ; Warszawa : Wydaw. Przem. Lekkiego i Spożywczego, 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 29, [3] s. ; 21 cm. Włókiennictwo ; Bibliografia
2010. Działara Henryk, *Dziwiarka Interlock : skrypt*. Łódź : [s.n.], 1956. [2], 34 s., [9] k. tabl. ; 30 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2011. Działara Henryk, *Dziwiarka raszłowa*. Łódź : [Technikum Przem. Dziwiarskiego nr 2], 1956. [2], 46 s., [4] k. tabl. ; 30 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2012. Gaik Antoni, *Budowa tkanin*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 143, [1] s. : il. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Tkaniny ; Podręczniki akademickie
2013. Gołdowskij Ewsiej Michajłowicz, *Napęd elektryczny w kinotechnice. Cz. 2, Napęd elektryczny mechanizmów aparatury filmowej*, tł. z ros. Leopold Temerson. [Łódź] : Państw. Wyższa Szkoła Filmowa, 1956 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 206, [1] s. : rys. ; 28 cm. Film ; Podręczniki akademickie
2014. Gołdowskij Ewsiej Michajłowicz, *Napęd elektryczny w kinotechnice. Cz. 1, Silniki elektryczne stosowane w kinotechnice*, tł. z ros. Leopold Temerson.

- [Łódź] : Państw. Wyższa Szkoła Filmowa, 1956 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 8, 154, [1] s. : rys. ; 28 cm. Film ; Podręczniki akademickie
2015. Grosman Józef, Mamełka Kazimierz, *Budowa tkanin*. Cz. 1. Łódź : [s.n.], 1956 (Łódź : Powielar. Technikum Przem. Włókien.). [2], 126 s. [31] k. tabl. ; 29 cm. Tkaniny ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2016. Grynstajń Adam, Szozda M., Wierciński J., *Zmiany morfologiczne w płucach zmarłych noworodków i patogeneza tych zmian w świetle własnych badań anatomo-patologicznych*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. Wojskowa). 38, [2] s., [9] k. tabl. ; 25 cm. (Prace Wydziału 4 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 9) Choroby dziecięce
2017. Guranowski Lech, *Ekonomika kinematografii : dla 4 roku studiów Wydz. org.-Ekonom. Cz. 2, Normowanie i taryfikacja pracy i płacy w wytwórniach filmowych*. [Łódź] : Państw. Wyższa Szkoła Filmowa, 1956. [2], 149 s. ; 29 cm. Produkcja filmowa ; Podręczniki akademickie
2018. Hager O.B., *Podklejanie dywanów i chodników*, tł. Oskar Norewicz. [Łódź] : Centr. Zarząd Przem. Tkanin Dekorac., 1956 ([Łódź] : „Uniwersum”). [1], 10 k. ; 29 cm. Dywany ; Poradniki
2019. Hilarowicz Tadeusz, Cieszkowski Jan, *Stan wyższej konieczności w świeckim prawie karnym i według teologii katolickiej*. Łódź : [Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi], 1956 (Łódź : Łódzkie Zakł. Papiern. Przem. Teren.). [2], 12 s. ; 29 cm. (Zeszyty Ćwiczeń Prawnych ; 1) Prawo karne ; Teologia katolicka ; Podręczniki akademickie
2020. Hryniewicz Józef, *Krosna specjalne : (skrypt)*. Łódź : Technikum Przem. Jedwabniczo-Galanteryjnego Min. Przem. Lekkiego, [1956] (Łódź : Wyświetlarnia przy Techn. Przem. Włókienniczego). 153 s. ; 29 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2021. *Instrukcja organizacyjna odbioru kontraktowanych roślin włóknistych*, Ministerstwo Przemysłu Lekkiego. Centralny Zarząd Skupu Surowców Włókienniczych i Skórzanych w Łodzi. [Łódź : s.n.], 1956 (Łódź : Druk PZWS). 47 s., [1] k. ; 20 cm. Instrukcje ; Skup produktów rolnych ; Rośliny włókniste
2022. *Instrukcja Zarządu Zakładu Sprzedaży Nawozów Sztucznych Centrali Rolniczej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Warszawie nr 1/55 z dnia 1 grudnia 1955 r. w sprawie ogólnych warunków obrotu nawozami sztucznymi : ważna od 1 stycznia 1956 r.* Łódź : [s.n.], 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 15, [1] s. ; 29 cm. Nawozy sztuczne ; Instrukcje
2023. Janowski Witold, *Matematyka : ze szczególnym uwzględnieniem wydziałów chemicznych*. Cz. 1, *Rachunek różniczkowy i całkowity*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 470 s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Matematyka ; Podręczniki akademickie

2024. Janowski Witold, *Matematyka : ze szczególnym uwzględnieniem wydziałów chemicznych*. Cz. 2/4, *Równania różniczkowe zwyczajne, metody numeryczne, rachunek prawdopodobieństwa ; Wyznaczniki równania linowe, geometria analityczna na płaszczyźnie i w przestrzeni ; Równania różniczkowe cząstkowe, funkcje zmiennej zespolonej, teoria pola wektorowego*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 617 s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Matematyka ; Podręczniki akademickie
2025. Jasionowicz Władysław, Łukoś J., Orzeł Mieczysław, *Środki pomocnicze dla włókiennictwa*. Łódź : Biuro Zbytu Produktów Organicz. Centrala Wydaw. Druków, 1956 (Łódź : Łódzka Druk. Akcydensowa). 54, [2] s. ; 24 cm. Włókiennictwo
2026. *Jednolity kalendarz imprez sportowych na rok 1956*, Łódzki Komitet Kultury Fizycznej. Łódź : [Łódzki Komitet Kultury Fizycznej], 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 208 s. ; 21 cm. Sport ; Kalendarium
2027. Kaliński Stanisław, *Analiza harmoniczna*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 192, [1] s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Analiza harmoniczna ; Podręczniki akademickie
2028. Kielski Bolesław, *Język francuski a polski : przyczynek do typologii języków*. Łódź ; Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1956 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 27 s. ; 21 cm. Językoznawstwo
2029. Kołakowski Jerzy, *Maszyny i technologia przeróbki plastycznej metali na zimno*. Cz. 1. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 479, [1] s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Częstochowska) Metale ; Podręczniki akademickie
2030. Kołakowski Jerzy, *Maszyny i technologia przeróbki plastycznej metalu na zimno*. Cz. 1, *Technologia*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 497, [1] s. : il. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Częstochowska) Metale ; Podręczniki akademickie
2031. Kołakowski Jerzy, *Maszyny i technologia przeróbki plastycznej metalu na zimno*. Cz. 2, *Maszyny o napędzie mechanicznym*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 290 s., 2 k. tabl. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Częstochowska) Metale ; Podręczniki akademickie
2032. *Komentarz do branżowego planu kont dla przedsiębiorstw skupu surowców włókienniczych i skórzanych*, Centralny Zarząd Skupu Surowców Włókienniczych i Skórzanych. Łódź : [s.n.], 1956 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 283 s. ; 29 cm. Rachunkowość ; Skup produktów rolnych
2033. Kordaszewski Jan, *Rozwój krajowej bazy surowcowej przemysłu włókienniczego*. Łódź : Zaoczne Technikum Włókien. Min. Przem. Lekkiego, 1956 (Łódź : Wyświetlarnia przy Tow. Wiedzy Powsz.). [2], 41 s. ; 28 cm. (Przewodnik Metodyczny dla Studium Zaocznego Służby Agrotechnicznej Roślin Włóknistych ; nr 4) Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych

2034. Krzyżanowska Władysława, *Materiały do nauczania technologii produkcji odzieży : skrypt dla kl. 3 i 4 technikum*. Cz. 3. Łódź : [s.n.], 1956 (Łódź : Wyrw. Techn. Przem. Włók.). [2], 206 s. ; 28 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2035. Kuczewski Władysław, Dragan-Hertykowa Wanda, Moszoro Kazimierz, *Termodynamika procesów metalurgicznych hut żelaza*. Łódź : Państ. Wydaw. Nauk., 1956. 297 s., 3 k. tabl. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższy / Politechnika Częstochowska) Hutnictwo ; Podręczniki akademickie
2036. Kulamowicz Antoni, *Badania nad wrotkami planktonowymi stawów rybnych w Żerominie pod Łodzią*. Łódź : Państ. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 47 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 42) Wrotki ; Ekologia
2037. Kurhański Mirosław, *Szczegółowa uprawa konopi*. Łódź : [Instytut Przemysłu Włókien Łykowych], 1956 (Łódź : Powielar. Technikum Przem. Włókien.). [2], 141 s. ; 29 cm. Włókna łykowe
2038. Lanzendoerfer Jerzy, *Budowa samochodów : sem. 7*. Łódź : Technikum Zaoczne (Bazowe) Min. Przem. Maszyn, 1956 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 47 s. ; 29 cm. Samochody ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2039. Lanzendoerfer Jerzy, *Budowa samochodów : sem. 8*. Łódź : Technikum Zaoczne (Bazowe) Min. Przem. Maszyn, 1956 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 46 s. ; 29 cm. Samochody ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2040. Lewiński Jerzy, *Wybrane zagadnienia prawne : dla studentów Wyższej Szkoły Filmowej : Wydział Ekonomiki i Organizacji Kinematografii*. [Łódź] : PWSF, 1956. [2], 133 s. ; 30 cm. Prawo ; Podręczniki akademickie
2041. Leyko Jerzy, *Mechanika ogólna*. Cz. 1, *Statyka*. Wyd. 3 popr. Łódź : Państ. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 245, [1] s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Mechanika ; Podręczniki akademickie
2042. Lutyński Jan, *Ewolucjonizm w etnologii anglosaskiej a etnografia radziecka*. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1956 (Wrocław : Druk. Zakł. Kartograficzne). 350, [1] s. ; 25 cm. (Prace z Historii Myśli Społecznej i z Badań Społecznych ; t. 6) Etnologia ; Etnografia : Wielka Brytania ; ZSRR
2043. Łapiński Józef, Kikiewicz Zbigniew, *Ćwiczenia obliczeniowe z maszyn papierniczych*. Cz. 1. Łódź : Państ. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 172 s., 2 k. tabl., : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Papiernictwo ; Podręczniki akademickie
2044. *Łódzkie Towarzystwo Naukowe : katalog 1949–1955*. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1956 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 140 s. ; 17 cm. Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; Katalogi wydawnicze
2045. *Materiały do nauczania technologii produkcji odzieży*. Cz. 2, *Skrypt dla kl. 2 technikum*, zebrał i oprac. Kazimiera Korabiowska, Józefa Matyjaszek. Łódź : [s.n.], 1956 (Łódź : Wyświetlar. Technikum Przem. Włókien.). 38 s., [28] k. tabl. ; 29 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych

2046. *Materiały do nauczania technologii produkcji odzieży. Cz. 4, Skrypt dla kl. 3 i 4 technikum*, zebrał oprac. Władysława Krzyżanowska, współprac. Tadeusz Librant. Łódź : [s.n.], 1956 (Łódź : Wyświetlar. Technikum Przem. Włókien.). [4], 42, [1] s., [11] k. tabl. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2047. May Renato, *Język filmu*, przeł. z wł. Wiesław Arct. Łódź : Państw. Wyższa Szkoła Filmowa, 1956 (Łódź : „Uniwersum”). 211 s. : rys. ; 29 cm. Film ; Podręczniki akademickie
2048. *Metalurgia. Z. 1*, red. Marian Schneider. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk PZWS). 81, [2] s., [4] k. tabl. : rys. ; 24 cm. (Zeszyty Naukowe / Politechnika Częstochowska ; nr 1) Hutnictwo ; Podręczniki akademickie
2049. Michalski Tadeusz Włodzimierz, *Studia nad strukturą antropologiczną krajów alpejskich. Cz. 1, Serie kraniologiczne niemieckie i szwajcarskie*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 60 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 3 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 4) (Acta Anthropologica Universitatis Lodziensis) Antropologia
2050. Michalski Wiktor, *Zadania z napędu elektrycznego. Cz. 1*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 196 s. 1 k. tabl. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Napęd elektryczny ; Podręczniki akademickie
2051. Mierzejewski Jerzy, *Zagadnienia plastyki w filmie : skrypt dla PWSF (studium Zaoczne wydziału operatorskiego). Cz. 1, Nauka rysunku*. [Łódź] : „Poziom”, 1956 (Łódź : Druk. PZWS). [2], 107, [2] s. : il. ; 28 cm. Film ; Podręczniki akademickie
2052. *Na dziesięciolecie łódzkiego ośrodka archeologicznego*, red. Konrad Jądzewski. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1956 (Wrocław : Wrocław. Druk. Nauk.). 107 s. : il. ; 25 cm. Archeologia
2053. Nadolski Andrzej, *Polskie siły zbrojne w czasach Bolesława Chrobrego : zarys strategii i taktyki*. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1956 (Wrocław : Wrocław. Druk. Nauk.). 111 s. : il. ; 25 cm. (Prace Wydziału II / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 19) (Acta Archeologica Universitatis Lodziensis ; nr 5) Wojsko ; Bolesław Chrobry
2054. *Ordo Divini officiae missarum ad usum venerabilis cleri dioecesis Lodzensis pro a. D. 1957*. [Łódź] : Curia Dioec., 1956 (Warszawa : Druk. Loretańska). 124 s. ; 15 cm. Kościół katolicki
2055. *Ordo Divini officii recitandi missaeque celebrandae iuxta ritum S. Romanae Ecclesiae ac ord. Carmelit. Discal. Provinciae Spiritus S. in Polonia pro a. D. 1957*. Łódź : Klasztor OO. Karmelitów Bosych, 1956 (Warszawa : Druk. Loretańska). 181 s. ; 15 cm. Kościół katolicki
2056. Ossowska Maria, *Moralność mieszczańska*. Łódź : Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; Wrocław : Zakład im. Ossolińskich, 1956 (Kraków : Krak. Zakł. Graf. Zakł. 4). 26, [6] s., [12] k. tabl. ; 25 cm. (Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Wydział I ; nr 22) Etyka ; Mieszczaństwo

2057. Pawłowski Leszek Kazimierz, *Première liste des Rotifères trouvés dans la rivière Grabia*. Łódź : [s.n.], 1956 (Łódź : Łódzkie Zakł. Typograf.). 54 s., [8] k. tabl. : il. ; 24 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathematiques et Naturelles ; v. 7, 4) Wrotki ; Ekologia
2058. Pertyński Jerzy, *Rola czynników hormonalnych w prawidłowej i nieprawidłowej czynności gruczołów mlecznych*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 97 s., 13 k. tabl. ; 24 cm. (Prace Wydziału 4 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 7) Hormony
2059. Pogorzelski Wojciech, *Objawy psychiczne we wczesnych okresach zatrucia dwusiarczkiem węgla*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 53 s. ; 25 cm. (Prace Wydziału 4 / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 8) Zatrucia chemikaliami
2060. *Praca z podręcznikiem, poradnikiem i innymi pomocami do nauki w szkoleniu zaocznym*. Łódź : [Technikum Zaoczne (Bazowe) Ministerstwa Przemysłu Maszynowego], 1956 (Łódź : „Uniwersum”). [4], 39 s. ; 29 cm. Pomoce dydaktyczne ; Szkolnictwo zaoczne
2061. *Program wykładów i skład osobowy na Wydziałach: Mechanicznym, Elektrycznym, Chemicznym, Włókienniczym, Chemii Spożywczej i Budownictwa Lądowego : na r. ak. 1956/57 : Politechnika Łódzka*. Łódź : Politechnika Łódzka, 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 260 s. ; 20 cm. Politechnika Łódzka ; Programy nauczania dla szkół wyższych
2062. Prokop Henryk, *Organizacja produkcji i normowanie techniczne : materiały zastępcze dla sem. 8*. Łódź : Technikum Zaoczne Min. Przem. Maszyn., 1956 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 8, 137 s. : rys. ; 28 cm. Normowanie pracy ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2063. Prokop Henryk, *Organizacja produkcji i normowanie techniczne : materiały zastępcze dla sem. 7*. Łódź : Technikum Zaoczne (Bazowe) Min. Przem. Maszyn., 1956 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 106 s. : rys. ; 28 cm. Normowanie pracy ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2064. Pustelnik Czesław, Protekta Jerzy, *Der mechanisch-chemische Aufschluss von Roggenstrolz : (Zusammenfassung)*. Łódź : Inst. Celuloz.-Papiern., 1956 (Łódź : Zakł. Doskonal. Rzem. Warsztat Szkol. Produkt.-Introlig.). [16] k. : tabele, 30 cm. Papiernictwo
2065. Radwańska Helena, *Materiałoznawstwo : skrypt dla zaocznych kursów krawieckich*. Łódź : [Zakład Doskonalenia Rzemiosła], 1956 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 47 s. ; 28 cm. Krawiectwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2066. Rakowski Zygmunt, *Materiały zastępcze do nauki przedmiotu planowanie, kalkulacja i sprawozdawczość*. Łódź : Technikum Zaocz. (Bazowe) Min. Przem. Maszyn., 1956 (Łódź : „Uniwersum”). [4], 83 s. : err. ; 28 cm. Planowanie gospodarcze ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2067. Rawluk Józef, *Planowanie, rozrachunek i sprawozdawczość : skrypt dla kl. 4 technikum włókienniczego, dziewiarskiego, rosznarnczego i odzieżowego*.

- Łódź : [s.n.], 1956 (Łódź : Wyświetlar. Technikum Przem. Włókien.). [4], 202 s., [1] k. tabl. : rys. ; 29 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2068. Robinson George, *Wetna i inne włókna jako składniki przędzy runowej dla dywanów*, tł. Oskar Norewicz. [Łódź] : Centr. Zarząd Przem. Tkanin Dekorac., 1956 ([Łódź] : „Uniwersum”). [1], 16 k. ; 29 cm. Dywany ; Poradniki
2069. *Rola samorządu w szkoleniu zaocznym*. Łódź : [Technikum Zaoczne (Bazowe) Ministerstwa Przemysłu Maszynowego], 1956 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 41 s. ; 29 cm. Szkolnictwo zaoczne
2070. Rösch M., *Pranie przędzy dywanowej*, tł. Oskar Norewicz. [Łódź] : Centr. Zarząd Przem. Tkanin Dekorac., 1956 ([Łódź] : „Uniwersum”). [1], 21 k., 1 k. tabl. ; 29 cm. Dywany ; Poradniki
2071. Rupiński Gabriel, Bednarski M., *Organizacja produkcji w przedsiębiorstwach przemysłu włókienniczego*. Cz. 2. Łódź : [s.n.], 1956 (Łódź : Wyświetlar. Technikum Przem. Włókien.). [2], 195 s. : tab. ; 28 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2072. Rupiński Gabriel, *Organizacja produkcji w przedsiębiorstwach przemysłu włókienniczego*. Cz. 1, *Organizacja i zarządzanie przedsiębiorstwem : skrypt dla 4 kl. technikum*. Łódź : [s.n.], 1956 (Łódź : Wyświetlar. Technikum Przem. Włókien.). [4], 72 s. : rys. ; 29 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2073. Samulski Adam, *Automat pończosznicy dwucylindrowy systemu „Auto-express-Wildt”*. Łódź : [Technikum Przem. Dziewiarskiego nr 2], 1956. [2], 30 s. ; 30 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2074. Samulski Adam, *Dziewiarka kotonowa*. Łódź : Technikum Przem. Dziewiars., 1956. [2], 39 s. ; 29 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2075. Samulski Adam, Stankiewicz Lech, *Dziewiarka saneczkowa : skrypt*. Łódź : [s.n.], 1956. [4], 41 s. ; 30 cm. (Technologia Dziewiarstwa ; z. 2) Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2076. Samulski Adam, Stankiewicz Lech, *Ogólne pojęcia dziewiarstwa : skrypt*. Łódź : [s.n.], 1956. [2], 34 s. ; 29 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2077. *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1955–1956*, Uniwersytet Łódzki. Łódź : [s.n.], 1956 (Łódź : Druk. Wojskowa). 161. [5] s. ; 24 cm. Uniwersytet Łódzki ; Programy nauczania dla szkół wyższych
2078. Skowroński Zygmunt, *Dogmatyka w tablicach*. Łódź : Seminarium Duchowne, 1956. [110] k. ; 29 cm. Teologia systematyczna ; Podręczniki akademickie
2079. Slatinskij Anatolij Nikołajewicz, *Zamocowanie runa w aksamitach i welwetach (Genna-Kordach)*, tł. Oskar Norewicz. [Łódź] : Centr. Zarząd Przem. Tkanin Dekorac., 1956 ([Łódź] : „Uniwersum”). 1], 8 k. : il. ; 29 cm. Tkaniny bawełniane
2080. Słowikowski Jan, *Wykłady matematyki*. Cz. 2. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW : „Prasa”). 294, [2] s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Matematyka ; Podręczniki akademickie

2081. *Spis wykładów i skład osobowy za lata akad. 1952/53, 1953/54, 1954/55, 1955/56*, Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Łodzi. Łódź : [Wyższa Szkoła Ekonomiczna], 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 130 s. ; 21 cm. Wyższa Szkoła Ekonomiczna ; Programy nauczania dla szkół wyższych
2082. Stieber Zdzisław, *Atlas językowy dawnej Łemkowszczyzny*. Z. 1. Łódź ; Wrocław : Zakład im. Ossolińskich, 1956 (Wrocław : Druk. Nauk.). 14, [2] s. : mapy ; 25 cm. (Prace Wydziału I / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 21) Język łemkowski ; Atlasy językowe
2083. Szczykutowicz Bolesław, *Maszynoznawstwo specjalne : dla technikum przemysłu skórzanego, wydz. garbarski, kl. 4 : skrypt*. Łódź : [s.n.], 1956 (Łódź : Powielar. Technikum Przem. Włókien.). [2], 81, [1] s. ; 17 k. tabl. Przemysł skórzany ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2084. Szewc Stefan, Czołnik Henryk, *Technologia przędzalnictwa bawełny : dla kl. 3 technikum przemysłu włókienniczego : (skrypt)*. Łódź : [s.n.], 1956 (Łódź : Wyświetlarnia Techn. Przem. Włókienniczego). [2], 126 s., 50 k. tabl. ; 19 cm. Włókiennictwo ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2085. Szklarek Jerzy, *Przykładowe rozwiązania zadań maturalnych wraz z praktycznym wprowadzeniem ważniejszych wzorów z matematyki przeznaczonych dla uczniów V Liceum Ogólnokształcącego dla Pracujących : (algebra i równania trygonometryczne)*. Łódź [s.n.], 1956 (Łódź : Łódzkie Zakł. Papiern. Przem. Teren.). [2], 251 s. ; 31 cm. Matematyka ; Podręczniki dla szkół średnich
2086. Szwarcsztajn Edward, *Technologia mas celulozowych i papierniczych*. Cz. 1, *Surowce przemysłu celulozowo-papierniczego*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 207, [5] s., 52 k. tabl. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Papiernictwo ; Podręczniki akademickie
2087. Śreniowska Krystyna, Zakrzewski Stanisław, *Przyczynek do charakterystyki prądów ideologicznych w historiografii polskiej 1893–1939*. Łódź ; Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1956 (Wrocław : Druk. Zakł. Kartograficzne). 190, [2] s. ; 25 cm. (Prace Wydziału II / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 20) Historiografia
2088. Świejkowski Leon, *Ochrona roślin w Polsce*. Łódź : „Poziom”, 1956 (Kraków : Druk. Prasowa ; Druk. Nar.). 391, [1] s., 152 tabl. : il. ; 25 cm. Ochrona środowiska
2089. Tietz Tadeusz, *About the boundary conditions of the Schrödinger equation*. [Łódź : s.n.], 1956 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 6 s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathématiques et Naturelles ; v. 7, 2) Mechanika kwantowa
2090. Tolczan J., *Filmowe kamery zdjęciowe*. Łódź : Państw. Wyższa Szkoła Filmowa, 1956 (Łódź : „Uniwersum”). [4,] 299 s. : il. ; 28 cm. Kamery wideo ; Podręczniki akademickie

2091. Tybulczuk Franciszek, *BHP w geodezji górniczej*. [Łódź : s.n., 1956] (Łódź : „Uniwersum”). 9 k. ; 29 cm. Bhp ; Górnictwo
2092. *W dziesięciolecie Młodzieżowego Wýścigu Pracy : 1945–1955*. Łódź : wydaw. Zarząd Łódzki ZMP (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 52 s. : il. ; 21 cm. Współzawodnictwo pracy
2093. *W roku jubileuszowym KS „Tramwajarz” : Łódź 1936–1956*, okł. proj. W. Pławiński. [Łódź : s.n.], 1956 (Pabianice : Pabianickie Zakł. Graf.). 36, [3] s. : il. ; 20 cm. Klub Sportowy „Tramwajarz”
2094. Wallis Mieczysław, *Dzieje zwierciadła i jego rola w różnych dziedzinach kultury*. Łódź ; Wrocław : Zakład im. Ossolińskich, 1956 (Wrocław : Wrocł. Druk. Dziełowa). 122, [1] s., [42] s. tabl. ; 25 cm. (Prace Wydziału I / Łódzkie Towarzystwo Naukowe ; nr 20) Kultura
2095. Wiechnicki Tadeusz, *Porozmawiajmy szczerze...* Łódź : Prez. WRN. Wojew. Zarząd Roln, [1956] (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 39, [1] s. : Il. ; 20 cm. Spółdzielczość ; Łódź
2096. Wiśniewski Feliks Joachim, *Les niveaux énergétiques des noyaux*. [Łódź : s.n.], 1956 (Wrocław : Wrocł. Druk. Nauk.). 13, [1] s. ; 25 cm. (Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Cl. 3, De Sciences Mathématiques et Naturelles ; v. 7, 3) Fizyka
2097. Wiśniewski Zbigniew, *Zbiór zadań z sieci elektrycznych*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 401 s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Sieć elektryczna ; Podręczniki akademickie
2098. Wojciechowski Edward, *Rachunkowość przemysłowa*. Cz. 2. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 530 s. : rys. ; 24 cm. Rachunkowość przemysłowa ; Podręczniki akademickie
2099. Wojtkiewicz Wincenty, *Chemia produktów pośrednich i barwników syntetycznych*. Z. 4, *Barwniki syntetyczne*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 377 s. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Barwniki ; Podręczniki akademickie
2100. Wołk Romuald, *Ćwiczenia z technicznego normowania czasów obróbki skrawaniem : (instrukcja robocza wraz z tablicami warunków skrawania i czasów czynności pomocniczych i przygotowawczo-zakończeniowych)*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 266 s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Skrawanie ; Podręczniki akademickie
2101. *Wskazówki do przepisywania skryptów na kalce technicznej*. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 15, [1] s. ; 24 cm. Edytorstwo ; Instrukcje
2102. *X-lecie Państwowego Teatru Powszechnego w Łodzi*, red. Michał Orlicz ; winiety i wykresy graf. oprac. Zdzisław Topolski. Łódź : Państw. Teatr Powszechny, 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 119, [1] s. : il., err. ; 25 cm. Teatr Powszechny

2103. Zagórny S., *Ustawa o wykonaniu reformy rolnej z dnia 15 lipca 1920 r.* [Łódź : s.n., 1956] (Łódź : Łódzkie Zakł. Przem. Teren.). 83 s. ; 30 cm. Reforma rolna
2104. Załoga Waclaw, *Kalkulacja : skrypt do rachunku zawodowego dla zaocznych kursów krawieckich.* Cz. 1. Łódź : [s.n.], 1956 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 23 s. ; 29 cm. Matematyka ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2105. Załoga Waclaw, *Kalkulacja : skrypt do rachunku zawodowego dla zaocznych kursów krawieckich.* Cz. 2. Łódź : [s.n.], 1956 (Łódź : „Uniwersum”). [2], 7, 13 s. ; 29 cm. Matematyka ; Podręczniki dla szkół zawodowych
2106. *Zasady klasyfikacji słomy lnianej, konopnej i wyceny nasion w punktach skupu w 1956 r.*, Ministerstwo Przemysłu Lekkiego. Centralny Zarząd Skupu Surowców Włókienniczych i Skórzanych w Łodzi. Łódź : Centrala Wydaw. Druków (Łódź : Łódzka Druk. Akcydensowa). 31, [1] s. ; 21 cm. Skup produktów rolnych ; Rośliny włókniste
2107. *Zbiór zadań z mechaniki : praca zbiorowa.* Cz. 3, *Dynamika*, pod red. J. Leyki i J. Szmeltera. Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1956 (Łódź : Druk. RSW „Prasa”). 440, [1] s. : rys. ; 24 cm. (Skrypty dla Szkół Wyższych / Politechnika Łódzka) Mechanika ; Podręczniki akademickie
2108. Żdan Witalij Nikołajewicz, *Dramaturgia filmu popularno-naukowego.* [Łódź] : Państw. Wyższa Szkoła Filmowa, 1956 (Łódź : Łódzkie Zakł. Papiern. Przem. Teren. ; „Etykieta”). [2], 134 s. ; 29 cm. Film edukacyjny ; Podręczniki akademickie
2109. Zrębowicz Roman, Rubczyńska Maria, *Tradycja rembrandtowska w grafice polskiej : katalog wystawy*, Muzeum Sztuki w Łodzi. Łódź : „Poziom”, 1956 (Łódź : Druk. PZWS). 48 s. : il. ; 21 cm. Rembrandt Harmenszoon van Rijn ; Grafika polska ; Katalogi wystaw
2110. Zygowiec Jan, *Podstawy ewidencji w aparacie kontraktacji i skupu.* Łódź : [Instytut Przemysłu Włókien Łykowych], 1956 (Łódź : Powielar. przy Tech. Przem. Włókien.). [2], 97 s. : il. ; 28 cm. Skup produktów rolnych

Zakończenie

W okresie 20-lecia międzywojennego nie udało się zbudować w Łodzi dynamicznego środowiska kulturalnego. Była postrzegana jako biedny, zaniedbany ośrodek robotniczy, choć wielokulturowość dawała jej potencjał intelektualny, który nie został wykorzystany.

II wojna światowa przyniosła kulturowe i społeczne spustoszenie miasta. Odbudowujące się miasto nie miało nic wspólnego z przedwojenną wielokulturową Łodzią. Opuściła ją ludność niemiecka, wyjeżdżali ocaleni z Holocaustu Żydzi, wielu aktywnych przed wojną łodzian nie umiała odnaleźć się w nowej rzeczywistości. Zaludniający Łódź nowi imigranci, przede wszystkim mieszkańcy okolicznych wsi, nie potrafili dostosować się do miejskich warunków życia. Przyjechali budować nowy kraj i nowe społeczeństwo. Czuli się wyobcowani i władzy łatwo było formować nowy typ człowieka, który bez sprzeciwu będzie przyjmował treści przekazywane przez sterowane centralnie instytucje kultury i ośrodki wydawnicze. Nie umiano przełamać stereotypu Łodzi jako „pustyni kulturalnej”, miasta robotniczego, którego mieszkańcy mieli niskie aspiracje i mało aktywnie uczestniczyli w życiu kulturalnym. Przedstawiciele środowisk twórczych opuszczali miasto, najchętniej przenosili się do Warszawy, uważali to za awans życiowy i zawodowy.

W 1945 r. w miastach wyzwolonych spod okupacji niemieckiej żywiłowo rozwijał się ruch wydawniczy. Reaktywowały się lub rozpoczynały działalność m.in. firmy Gebethner i Wolff, Trzaska Evert Michalski w Warszawie, w Krakowie oficyny Jakuba Mortkowicza, Mieczysława Kota, Tadeusza Zapióra. W Poznaniu funkcjonowała firma Z. Gustowskiego, w Katowicach natomiast działalność prowadził M. Kowalski. Warto wspomnieć także o Wydawnictwie Bajek i Baśni Ezopowych z siedzibą w Częstochowie, o firmie Józefa Kawalera w Szamotulach czy Alfreda Krzyckiego w Żninie.

Do 1948 r. działały w Polsce 264 oficyny prywatne (także efemerydy). Powołano oficyny uspołecznione, SW „Czytelnik”, „Książka”, „Wiedza”, Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Lekarski Instytut Naukowo-Wydawniczy. Powróciły na rynek m.in. spółdzielnia wydawnicza

Związku Nauczycielstwa Polskiego „Nasza Księgarnia” i Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Przed wydawcami stało zadanie uzupełnienia braków w zniszczonych podczas II wojny światowej księgozbiorach publicznych i prywatnych, zapewnienie dostępu do podręczników szkolnych, literatury fachowej i literatury pięknej.

Łódź znalazła się w gronie wiodących ośrodków wydawniczych. Miasto stało się centrum kultury polskiej zaraz po zakończeniu II wojny światowej. Powołano wyższe uczelnie, dbano o rozwój szkolnictwa w zakresie podstawowym i średnim. Prężnie rozwijała się także administracja. Wszystko to sprzyjało rozszerzaniu działalności edytorskiej.

W latach 1945–1956 działało w Łodzi 25 profesjonalnych edytorów i ok. 200 wydawców nieprofesjonalnych, którzy wydali co najmniej 2105 wol. wydawnictw zwartych, z czego organizacje żydowskie wydały 94 wol. Część dorobku łódzkich oficyn nie została zarejestrowana w bibliografii narodowej czy innych spisach. Egzemplarze znajdujące się w księgozbiorach bibliotecznych czy na składach wydawców podlegały selekcji. Dlatego też w niniejszej pracy nie została ujęta cała produkcja wydawnicza omawianego okresu.

Działalność wydawniczą podejmowali w Łodzi edytorzy o zasięgu ogólnopolskim (SW „Czytelnik”, „Książka”, „Wiedza”), lokalni wydawcy prywatni i spółdzielczy, a także szereg działających w mieście instytucji.

W latach 1945–1949 powstawały nowe firmy, które starały się zaspokajać głód książki i docierać do różnych grup czytelników. Były one wspierane przez państwo. Wojewódzkie, miejskie czy powiatowe struktury PPR, a następnie PZPR, nie ingerowały w prowadzoną na terenie Łodzi działalność wydawniczą. Do 1947 r. wystarczyło zarejestrować oficynę w sądowym rejestrze handlowym, po tym roku konieczne było zdobycie koncesji. Cenzura również nie utrudniała działalności wydawniczej, zwłaszcza w latach 1945–1946. Skupiona była przede wszystkim na kontroli prasy. Dopiero od 1946 r. zaczęto wypracowywać zasady kontroli książek.

Wydawcy ogólnopolscy nie wpłynęli na ożywienie ruchu wydawniczego w Łodzi. Dążyli do jak najszybszego przeniesienia działalności do Warszawy. Zróżnicowaną ofertę przygotowywali natomiast wydawcy prywatni. Przyświecała im chęć dostarczenia czytelnikom dobrych książek i uczestniczenia w odbudowywaniu zniszczonych przez wojnę księgozbiorów domowych. Oferowali pozycje, które przed 1 września 1939 r. znajdowały się „w każdym kulturalnym polskim domu”. Przygotowywali podręczniki szkolne i akademickie, literaturę fachową, poradniki. Zamierali dotrzeć do wszystkich. Przede wszystkim do uczniów, studentów, osób pracujących w różnych zawodach, ale także do gospodyń domowych i hobbystów. Wykorzystywali fakt, że łódzkie uczelnie, a przede wszystkim Uniwersytet Łódzki, nie posiadały własnych oficyn i starali się wypełniać lukę na polu literatury naukowej.

Oficyny prywatne podejmowały edycje beletrystyki i literatury dziecięco-młodzieżowej. Warto tu wspomnieć o dorobku wydawnictwa Władysława Bąka,

które podjęło edycje dzieł Józefa Ignacego Kraszewskiego i Sewera (Ignacego Maciejowskiego). Przygotowało także serię „Biblioteka Arcydział Powieści Rosyjskiej”. Oficyna ta publikowała literaturę współczesną, przede wszystkim poezję i prozę swojego kierownika literackiego Wojciecha Bąka. W repertuarze „Księgarni Naukowej” Karola Wiśniewskiego znalazły się powieści Annemarie Selinko, popularnej w II Rzeczpospolitej austriackiej pisarki, ukazujące się wówczas nakładem wydawnictwa „Rój”. Wiodącym wydawcą książek dla dzieci była oficyna Feliksa Owczarka.

W repertuarze łódzkich wydawców znalazły się tytuły poświęcone doświadczeniu II wojny światowej, takie jak: *Radogoszcz* M. Nowackiej z repertuaru Księgarni „Czytaj” K. Pawlaka czy *Bateria została* Apoloniusza Zawilskiego wydana przez Księgarnię Ludową T. Lemańskiego. Wydawnictwo W. Bąka zaproponowało także publikacje popularnonaukowe, m.in. *Zajmującą fizykę* J. Perelmana. Oficyna St. Jamiołkowskiego i T.J. Everta przygotowała takie tytuły, jak *Krótki zarys fizyki* A. Pisarskiego czy *Znajomość człowieka* austriackiego psychologa Alfreda Adlera. W popularnonaukowej serii „Zdobycze Nauki” zaproponowała m.in. *Wyzwolenie energii atomu*. W serii „Z Codziennych Zagadnień” ukazały się książki kucharskie H. i M. Huvert. Wydawnictwo „Kolumna” było głównym łódzkim edytorem literatury medycznej, w serii „Biblioteka Dbaj o Zdrowie” publikowała prace m.in. Adama Huszczy, Emila Palucha, Jadwigi Szustrowej. Wydawnictwo Mariana Gintera specjalizowało się w literaturze prawniczej.

Działalność wydawniczą prowadziły spółdzielnie, do wiodących należały SW „Polonista” – edytor rozpraw literaturoznawczych oraz Łódzki Instytut Wydawniczy – specjalizujący się w publikacjach dla dzieci i młodzieży. Nie można pominąć żydowskiego ruchu wydawniczego, który rozwijał się w powojennej Łodzi. W latach 1945–1949 działało w mieście 17 wydawców, którzy ogłaszali prace dokumentujące martyrologię narodu żydowskiego, literaturę piękną i publikacje poświęcone Palestynie.

Swoje publikacje wydawali: Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Państwowy Instytut Książki i Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego. Działalność wydawniczą prowadziły: Miejska Galeria Sztuk Plastycznych, Ośrodek Propagandy Sztuki oraz łódzkie muzea. Wśród edytorów możemy wskazać m.in. Centrale Handlowe i Centralne Zarządy różnych gałęzi przemysłu (chemicznego, metalowego, papierniczego, włókienniczego i in.). Na potrzeby przemysłu włókienniczego publikacje przygotowywał Naukowo-Badawczy Instytut Włókiennictwa. Prężnie działał także Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy. Działalność wydawniczą prowadziły również partie polityczne PPR i PPS, a następnie PZPR. Główny Zarząd Polityczno-Wychowawczy WP wydawał swoje publikacje, choć nie stanowiły one znaczącej części łódzkiego dorobku wydawniczego. Od 1946 r. nakładem Kurii Biskupiej regularnie ukazywała się publikacja *Ordo Divini officii ac missarum ad usum venerabilis cleri dioecesis Lodzensis*.

W latach 1948–1949 instytucje kultury, a wraz z nimi pisarze, dziennikarze, artyści, przeniosły się do odbudowującej się Warszawy. Ożywione życie artystyczne miasta zostało zahamowane, liczba członków Oddziału ZLP spadła z 90 (w 1946 r.) do 36 (1949 r.). Nie działało ani jedno wydawnictwo literackie, nie ukazywało się ani jedno czasopismo kulturalne.

Aktywność i dorobek łódzkich wydawców można uznać za typowy dla lat 1945–1956. Charakteryzowało go ożywienie w latach 1945–1948, a po scentralizowaniu ruchu wydawniczego spadek i ograniczenie profilu do publikacji naukowych i specjalistycznych.

W latach 1949–1950 wyeliminowano z rynku wydawców nieuspołecznionych. Prywatni wydawcy zlikwidowali swoje przedsiębiorstwa, spółdzielnie uległy rozwiązaniu lub zostały włączone do centralnych struktur nadrzędnych. Publikacje ogłaszali wydawcy nieprofesjonalni, m.in. Biblioteka Uniwersytecka; Centralne Zarządy Przemysłu Tkanin Dekoracyjnych, Przemysłu Skórzanego, Przemysłu Wełnianego; Łódzkie Towarzystwo Naukowe; Muzeum Etnograficzne; Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa; Państwowy Ośrodek Szkolenia Pracowników Socjalnych; Zarząd Główny Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Włókienniczego; Zarząd Skupu Surowców Włókienniczych i Skórzanych; Związek Samopomocy Chłopskiej.

W 1951 r. powołano w Łodzi oddział profesjonalnej oficyny Państwowego Wydawnictwa Naukowego. W związku z wyborami do sejmu w 1952 r. utworzono organizację społeczno-polityczną Front Narodowy realizującą cele polityczne PZPR, która przygotowała szereg druków propagandowych.

Profil łódzkiej produkcji wydawniczej w latach 1950–1956 obejmował publikacje łódzkich uczonych z takich dziedzin, jak: biologia, chemia, fizyka, językoznawstwo, literaturoznawstwo, geografia, historia, wydawane nakładem ŁTN. Ważne miejsce w repertuarze edytorów zajmowały podręczniki dla szkół średnich i wyższych uczelni.

Istotną rolę w łódzkim ruchu wydawniczym odegrała Spółdzielnia Wydawnictw Artystycznych i Użytkowych „Poziom”. Podjęła ona działalność w 1951 r., a w kolejnych latach nawiązała współpracę ze Związkiem Literatów Polskich, która zaowocowała założeniem w 1957 r. Wydawnictwa Łódzkiego.

Zróznicowana oferta łódzkich wydawców, prowadzących również księgarnie, rozbudowująca się sieć drukarni mogły po 1945 r. uczynić z Łodzi prężny ośrodek edytorski. Miasto posiadało zaplecze wydawnicze i poligraficzne pozwalające realizować potrzeby środowiska literackiego, naukowego i kulturalnego. Lokalny ruch wydawniczy był jednak częścią krajowego systemu książki i podlegał uwarunkowaniom politycznym. Założenia centralnej polityki wydawniczej prowadzonej w Polsce Ludowej nie przewidywały udziału w niej oficyn pozawarszawskich.

Literatura

Archiwalia

- Archiwum Akt Nowych. Centralny Urząd Wydawnictw Przemysłu Graficznego i Księgarstwa
- Archiwum Akt Nowych. Główny Urząd Kontroli Prasy Publikacji i Widowisk
- Archiwum Akt Nowych. Ministerstwo Kultury i Sztuki. Centralny Zarząd Bibliotek. Komisja Oceny Wycofanych Wydawnictw
- Archiwum Akt Nowych. Związek Księgarzy Polskich
- Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej. Oddział w Łodzi. Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Łodzi
- Archiwum Państwowe w Łodzi. Komitet Łódzki PZPR
- Archiwum Państwowe w Łodzi. Spółdzielcza Książnica Samorządów
- Archiwum Państwowe w Łodzi. Spółdzielnia Akademicka z odpowiedzialnością udziałami
- Archiwum Państwowe w Łodzi. Spółdzielnia Harcerska „Czuj-Czyn” w Łodzi (z odpowiedzialnością udziałami)
- Archiwum Państwowe w Łodzi. Spółdzielnia Wydawnicza „Prawo” z odpowiedzialnością udziałami
- Archiwum Państwowe w Łodzi. Zarząd Miejski miasta Łodzi. Wydział Statystyczny
- Archiwum Państwowe w Łodzi. Zarząd Miejski miasta Łodzi. Wydział Administracyjny
- Archiwum Państwowe w Łodzi. Zarząd Miejski miasta Łodzi. Wydział Kultury i Sztuki
- Archiwum Stowarzyszenia Księgarzy Polskich
- Archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego. Centralna Żydowska Komisja Historyczna (1944–1947)
- Biblioteka Narodowa. Zakład Dokumentacji Księgoznawczej. Spuścizna Feliksa Pieczętkowskiego. Komisja weryfikacyjna Związku Księgarzy Polskich i Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek (1945–1949)
- Biblioteka Narodowa. Zakład Dokumentacji Księgoznawczej. Spuścizna Feliksa Pieczętkowskiego. Komitenci Firmy F. Pieczętkowski Kraków ul. Krowoderska 31
- Centralne Archiwum Wojskowe. Sztab Generalny Wojska Polskiego

Czasopisma

- „Przegląd Księgarski” 1946–1950
 „Przewodnik Bibliograficzny” 1944–1957
 „Przewodnik Literacki i Naukowy” 1946–1949
 „Ruch Wydawniczy w Liczbach” 1955–1956

Opracowania

- „Prasa” w Łodzi, „Poligrafika” 1964 nr 7.
 (Józef) Tadeusz Evert, „Rocznik Literacki” 1983, s. 814–815.
 20 lat Wojskowej Drukarni w Łodzi, „Poligrafika” 1964 nr 8, s. 173.
 20-lecie Zakładów Graficznych PZWS w Łodzi, „Poligrafika” 1965, s. 174–175.
 25 lat wojskowej poligrafii w Łodzi 1945–1970, Łódź 1970.
 30 lat w służbie wojskowej poligrafii, „Poligrafika” 1975, nr 6, s. 238.
 Adamczyk D., *Instytucje wydawnicze Polskiej Partii Socjalistycznej 1892/1893–1948*, Kielce 1997.
 Andrzejewski J.K., *Bibliofilstwo w Łodzi w latach 1927–1987: dokumentacja bibliograficzna wydawnictw i druków okolicznościowych*, Łódź 1987.
 Arct S., *Odbudowa książki w Polsce*, Warszawa 1946.
 Badziak K., Michalak H., Szukalak M., *Łódzkie Zakłady Graficzne: 1912–1987: przeszłość i teraźniejszość*, Łódź 1987.
 Bajera M., *Stromengerowie z Szajnochami*, „Forum Akademickie” 2003 nr 2, http://www.forumakad.pl/archiwum/2003/05/artykuly/24-rody_uczone.htm [2011.09.10].
 Baranowski B., Baranowski K., *Pierwsze lata Uniwersytetu Łódzkiego (1945–1949)*, Łódź 1985.
 Bąk W., *Miasto mojego dzieciństwa*, Ostrów Wielkopolski 2007.
 Bečka A., Molesta J., *Sprawozdanie z likwidacji majątku byłej Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej*, Sopot – Warszawa 2000, <http://www.mswia.gov.pl/index.php?dzial=2&id=2791> [2011.08.24].
 Berendt G., Grabski A., Stankowski A., *Studia z historii Żydów w Polsce po 1945 r.*, Warszawa 2000.
Bibliofilska mapa Łodzi, Łódź [2007].
Bibliografia literatury dla dzieci 1945–1960: literatura polska, pod red. A. Łasiewickiej, Warszawa 1963.
 Bikont A., Szczęśna J., *Lawina i kamienie: pisarze wobec komunizmu*, Warszawa 2006.
 Biliński L., *Zarys rozwoju ruchu wydawniczego w Polsce*, Warszawa 1977.
 Borowkin S., *Łódzki Instytut Wydawniczy*, „Listy Bibliofilskie” 1974, s. 43–45.
 Borowkin S., *Spółdzielnia Wydawnicza „Polonista”*, „Księgarz” 1971 nr 3, s. 55–57.
 Borowkin S., *Życie literackie Łodzi w latach 1945–1948*, „Pace Polonistyczne” 1972, ser. XXVIII s.
 Bromberg A., *Książki i wydawcy: ruch wydawniczy w Polsce Ludowej w latach 1944–1957*, Warszawa 1958.
 Budrowska K., *Literatura i pisarze wobec cenzury PRL 1948–1958*, Białystok 2009.
 Chańko J., Onufizak Z., *Z dziejów konspiracji młodzieżowych w Łodzi 1948–1953*, Łódź 2005.
 Cierniak A., *Działalność księgarsko-wydawnicza Firmy Ludwika Fiszera w Łodzi 1882–1932*, Łódź 1984 [praca mag., maszynopis w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej UŁ].
 Czarnik O.S., *Między dwoma sierpniami: polska kultura literacka w latach 1944–1980*, Warszawa 1993.

- Czarnowska M., *Książka w Polsce Ludowej: statystyczna analiza ruchu wydawniczego*, „Rocznik Biblioteki Narodowej” 2 (1966), s. 140–160.
- Dąbrowska W., Czarnecka J., Słomczewska J., *555 ksiązek wydanych w okresie powojennym*, Warszawa 1947.
- Degen D., *Miodowe miesiące... Początki Państwowego Wydawnictwa Naukowego (1951–1956)*, Toruń 2004.
- Dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 21 sierpnia 1944 r. o trybie powołania władz administracji ogólnej I i II instancji*, „Dziennik Ustaw” 1944 nr 2, poz. 8.
- Dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 23 listopada 1944 r. o organizacji i zakresie działania samorządu terytorialnego*, „Dziennik Ustaw” 1944 nr 14 poz. 74.
- Dekret z 3 stycznia 1947 r. o utworzeniu przedsiębiorstw państwowych*, „Dziennik Ustaw” 1947 nr 8, poz. 42.
- Dekret z dnia 24 września 1947 r. o ustalaniu cen w przedsiębiorstwach prowadzonych przez Państwo lub samorząd*, „Dziennik Ustaw” 1947 nr 61, poz. 337.
- Dobrzecka D., *Henryk Igel – ostatni potomek sławnego rodu antykwariuszy*, „Księgarz” 1956 nr 3–4, s. 19–20.
- Dunin J., *Moja Łódź pełna ksiązek*, Łódź 2001.
- Dunin J., Wieczorek W., *Towarzystwo Bibliofilów w Łodzi 1927–1939*, „Prace Polonistyczne” ser. 18 (1962), s. 241–363.
- Dunin J., *Łódzka Księgarnia Wydawnicza „Czytaj”*, „Księgarz” 1964 nr 2, s. 86.
- Eisler J., *Polski rok 1968*, Warszawa 2006.
- Encyklopedia PWN*, <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/3880418/bratnia-pomoc.html> [2012.02.06]
- Feliks Grąbczewski księgarz i wydawca muzyczny*, „Przegląd Księgarski” 1950, s. 35–36. „Dziś i Jutro” 1950 nr 17, s. 7.
- Fijałkowska B., *Borejsza i Różański: przyczynek do dziejów stalinizmu w Polsce*, Olsztyn 1995.
- Friedman F., *Zagłada Żydów łwowskich*, Łódź 1945, <http://www.mankurty.com/fridpl.html> [2011.01.10].
- Frontczak K., *Rozwój władz naczelnych i instytucji wojskowych Ludowego Wojska Polskiego w latach 1945–1947*, „Wojskowy Przegląd Historyczny” 1973, nr 3 spec., s. 435.
- Grot L., Konecki T., Nalepa E., *Pokojowe dzieje Wojska Polskiego*, Warszawa 1988.
- Historia i współczesność w badaniach bibliologicznych: z prac Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego*, pod red. nauk. J. Koniecznej, Łódź 2007.
- Horn M., *Działalność naukowa i wydawnicza Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej przy CKŻ i Żydowskiego Instytutu Historycznego w Polsce w latach 1945–1950*, „Biuletyn Żydowskiego Instytutu Historycznego” 1985 nr 1/2.
- Informator o stratach bibliotek i księgozbiorów domowych na terytoriach polskich okupowanych w latach 1939–1945 (bez ziem wschodnich)*, red. nauk. B. Bieñkowska, Poznań 2000.
- Irzyńc J., *Stefan Szpinger (1893–1976)*, „Księgarz” 1976 nr 4, s. 77–78.
- Izraeli J., *Z problemów życia żydowskiego w Polsce*, „Zew Młodych” 1946 nr 4, s. 7–8.
- Jarosz D., *Dzieje książki w Polsce 1944–1989: wybór źródeł*, Warszawa 2010.
- Jaworska J., *Bibliografia łódzkiej produkcji wydawniczej (do 1918 r.)*, Łódź 1975.
- Jurgielewicz W., *Organizacja Ludowego Wojska Polskiego (22.VII.1944–9.V.1945)*, Warszawa 1968.
- Kempa A., *Półwiecze łódzkiej prasy literackiej i społeczno-kulturalnej 1945–1995*, „Tygiel Kultury” 2005 nr 1–3 [dok. elektroniczny], http://www.tygielkultury.eu/1_3_2005/aktual/10.htm [2012.04.29].
- Kitrasiewicz P., Gołębiewski Ł., *Rynek książki w Polsce 1944–1989*, Warszawa 2005.
- Klugman A., *Jak Fenix z popiołów (3). Ul. Narutowicza 32*, http://www.uml.lodz.pl/_plik.php?id=2042 [2011.02.01].

- Kondek S.A., *Papierowa rewolucja: oficjalny obieg książek w Polsce w latach 1948–1955*, Warszawa 1999.
- Kondek S.A., *Władza i wydawcy*, Warszawa 1993.
- Konieczna J., *Kultura książki polskiej w Łodzi przemysłowej (1820–1918)*, Łódź 2005.
- Korczyńska-Derkacz M., *Państwowy Instytut Książki (1946–1949) i jego rola w rozwoju bibliologii, bibliotekarstwa i kultury książki w Polsce*, Wrocław 2011.
- Kowalski P., *Tragedia pod Grabami*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2001 nr 7, s. 47–51.
- Krasucki E., *Międzynarodowy komunista: Jerzy Borejsza – biografia polityczna*, Warszawa 2009.
- Krauze A.W., *Wspomnienia o wydawnictwie „Poligrafika”* [maszynopis BUŁ], Warszawa 1979.
- Księga pamiątkowa 50-lecia Związku Zawodowego Pracowników Poligrafii okręgu łódzkiego. 1907–1957*, pod red. M. Wieromeja, Łódź [1957].
- Kuciński J., *Łódzkie Towarzystwo Naukowe w latach 1936–1996*. Cz. 1: *Studia*, Łódź 1996.
Łódzkie Towarzystwo Naukowe, <http://www.ltn.lodz.pl/>
- Kuthan Z., *Reglamentacja produkcji wydawniczej*, „Przegląd Księgarski” 1949, s. 47.
- Laskowska J., *Ruch wydawniczy w Trójmieście po II wojnie światowej (1945–1989)*, Gdańsk 2009.
- Laskowski M., *Dzieje drukarstwa łódzkiego*, Łódź 1989.
- Lewkowicz P., *Instytucje wydawnicze w Łodzi w latach 1945–1978* [maszynopis Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ], Łódź 1979.
- Literatura, prasa, biblioteka: studia i szkice ofiarowane profesorowi Jerzemu Jarowieckiemu w 65-lecie urodzin i 40-lecie pracy naukowej*, pod red. J. Szockiego, K. Woźniakowskiego, Kraków 1997.
- Literatura żydowska: 1946–1992*, oprac. G. Chłodnicka, Koszalin 1993.
- Łódzka bibliografia regionalna: 1971–1980*, oprac. W. Frontczakowa, R. Żmuda, M. Frontczak, Łódź 1994.
- Łódzka bibliografia regionalna 1945–1970*, oprac. W. Frontczakowa, W. Frontczak, Łódź 1976.
- Łódzka Drukarnia Akcydensowa*, „Biuletyn Poligraficzny” 1971 nr 10, s. 46–47.
- Łódzka Drukarnia Akcydensowa*, „Poligrafika” 1964 nr 8, s. 176.
- Łódź: monografia miasta*, red. S. Liszewski, Łódź 2009.
- Łódź 1423–1823–1973: zarys dziejów i wybór dokumentów*, oprac. R. Rosin, M. Bandurka, Łódź 1974.
- Łódź w 35-leciu PRL*, red. S. Kwiatkowski, Łódź 1979.
- Łódź, dzieje miasta*. T. 1., red. R. Rosin, Warszawa–Łódź 1988.
- Majzner M., *Rodowód i historia Łódzkiego Towarzystwa Przyjaciół Książki*, Łódź 1987.
- Marczyńska M., Żmuda R., *Bibliografia łódzkiej produkcji wydawniczej 1918–1939*, Łódź 1986.
- Męczyński T., *Lata z książką: wspomnienia księgarza 1907–1957*, Łódź 1962.
- Mścichowski A., *Ruch wydawniczy w Łodzi w latach 1945–1950* [maszynopis Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi], Łódź 1972.
- Muszkowski J., *Życie książki*, Kraków 1951.
- Najnowsze dzieje Żydów w Polsce*, Warszawa 1993.
- Neubert F., Łasiewicka A., *Bibliografia literatury dla dzieci 1945–1960: przekłady, adaptacje*, Warszawa 1971.
- Nusech Pojln : studia z dziejów kultury jidysz w powojennej Polsce*, pod red. M. Ruty. Kraków ; Budapeszt 2008.
- Ofensywa kulturalna*, „Przegląd Księgarski” 1950, s. 122.
- Oficyna wydawnicza „Łódzkie Towarzystwo Naukowe”: 1947–2008 2008: [katalog wystawy]*, oprac. J. Mikucki, K. Ławska, Łódź 2009.
- Olejnik L., *Polityka narodowościowa Polski w latach 1944–1960*, Łódź 2003.
- Olejnik L., *Spolecność żydowska w Łodzi w latach 1945–1950: zarys problemu*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historica” 60 (1997), s. 125–147.

- Olejnik L., *Wojewódzki Komitet Żydowski w Łodzi – powstanie, główne kierunki działalności (1945–1950)*, „Biuletyn Żydowskiego Instytutu Historycznego” 1998 nr 3, s. 3–22.
- Polacy, Niemcy, Żydzi w Łodzi w XIX–XX w.: *sąsiedzi dalecy i bliscy*, red. P. Samuś, Kurowice 1997.
- Polski Instytut Służby Społecznej, „Przegląd Księgarski” 1948 nr 24, s. 356.
- Polski słownik judaistyczny: *dzieje, kultura, religia, ludzie*, T. 1–2, Warszawa 2003.
- Przyszłość bibliotek w Polsce, Warszawa 2008.
- Rau Z., *Z historii powstania studenckich kół naukowych na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Łódzkiego*, „Annales Academiae Medicae Lodziensis” T. 7 (1966), s. 386–396.
- RembIELIŃSKI R., *Łódź jako przedmiot badań naukowych*, Łódź 1964.
- Rok 1945 w Łodzi: *studia i szkice*, pod red. J. Żelazko, Łódź 2008.
- Romek Z., *Cenzura a nauka historyczna w Polsce 1944–1970*, Warszawa 2010.
- Rozenberg S., *Łódź żydowska po wojnie*, „Midrasz” 2001 nr 7–8, s. 24.
- Ruch Wydawniczy w liczbach 1944–1973: *zestawienie retrospektywne*, Warszawa 1974.
- Rzadkowolska M., *Książka medyczna w repertuarze łódzkich wydawców 1945–1956*, „Medycyna Nowożytna. Studia nad Kulturą Medyczną” 2011 nr 1, s. 169–183.
- Rzadkowolska M., *Oficyna przy ulicy Piotrkowskiej: działalność Wydawnictwa Łódzkiego w latach 1957–1996*, Łódź 2007.
- Shore M., *Kawior i popiół: życie i śmierć pokolenia oczarowanych i rozczarowanych marksizmem*, Warszawa 2008.
- Siekierski S., *Książka literacka: potrzeby społeczne i ich realizacja w latach 1944–1986*, Warszawa 1992.
- Słownik pracowników książki polskiej*, pod red. I. Treichel, Warszawa–Łódź 1972.
- Słownik pracowników książki polskiej*. Supl., Warszawa 1986.
- Stankiewicz W., Siekierski S., *Kształtowanie się polityki wydawniczej w minionym trzydziestoleciu*, „Rocznik Biblioteki Narodowej” 10 (1974), s. 77–[105];
- Straty Bibliotek w czasie II wojny światowej w granicach Polski z 1945 r.: wstępny raport o stanie wiedzy*, red. nauk. A. Mężyński, Warszawa 1994.
- Strzałkowski J., *Drukarnie i księgarnie w Łodzi do 1944 r.*, Łódź 1994.
- Szpingier S., *Na szerokiej drodze: pamiętnik księgarza*, Łódź 1974.
- Szymańska I., *Miałam dar zachwytu : wspomnienia wydawcy*, Warszawa 2001.
- Świderska H., *Independent publishing in Poland: an outline of its development to 1986*, „Solanus. New Series” 1987 Vol. 1, s. 54–75.
- Toborek T., *Stanisław Sojczyński i Konspiracyjne Wojsko Polskie*, Łódź 2007.
- Tokarska-Bakir J., *Następstwa Holokaustu w relacjach żydowskich i w pamięci polskiej prowincji w świetle badań etnograficznych*, http://www.archiwumetnograficzne.edu.pl/readarticle.php?article_id=20 [2011.01.10].
- Torańska T., *Oni*. Cz. 1–2, Warszawa 2012.
- Trzaska F., *Klub Miłośników Historii Księgarstwa: sylwetki członków*, Warszawa 2000.
- Uchwała nr 169 Rady Ministrów z dnia 22 marca 1952 r. w sprawie tymczasowego statutu organizacyjnego Ministerstwa Przemysłu Maszynowego*, „Monitor Polski” 1952 nr 28, poz. 408.
- Uchwała Rady Ministrów z dnia 20 listopada 1948 r. w sprawie połączenia Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej „Prasa”, Spółdzielni Wydawniczej „Książka” i Spółdzielni Wydawniczej „Wiedza”*, „Monitor Polski” 1948 nr 79, poz. 696.
- Ustawa z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych*, „Dziennik Ustaw” 1944 nr 5, poz. 22.
- Ustawa z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej*, „Dziennik Ustaw” 1946 nr 3, poz. 17.
- Walczak-Niewiadomska A., *Bibliografia wydawnictw Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Łodzi w latach 1936–1946 i Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w latach 1946–2005*, Łódź [2007].

- Wróbel J., *W cieniu Holocaustu. Odrodzenie społeczności żydowskiej w Łódzkiem po II wojnie światowej*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2005 nr 11, s. 29.
- Z zagadnień wychowania wojskowego*, Warszawa 1965.
- Zmroczek J., *Publishing in Poland after 1945*, „Solanus. New Series” 1991 Vol. 5, s. 61–83.
- Żak S., *Cenzura wobec humanistyki*, Kielce 1996.

Aneks

Biogramy łódzkich wydawców

BAK WŁADYSŁAW (16 V 1900 r. Ostrów Wielkopolski – 17 X 1980 r. Warszawa) od 1927 r. był związany z księgarstwem. Pracował w Wydawnictwie Polskim R. Wegnera w Poznaniu, wydawnictwach Jakuba Mortkowicza i Michała Arcta w Warszawie, w „Książnicy Atlas” we Lwowie i u Jakuba Przeworskiego w Warszawie. Okupację niemiecką spędził w Warszawie, ale nie pracował w księgarstwie. Utrzymywał się z przedwojennych oszczędności i nielegalnego handlu. Sprzedawał też książki z zapasów własnych i z nakładów zakupionych przed wojną. Po przyjeździe do Łodzi w 1945 r. założył wydawnictwo przy ul. Piotrkowskiej 153. Zakończył działalność w roku 1950 i przeniósł się do Warszawy. Podtrzymywał pamięć o swoim bracie, poecie Wojciechu Bąku. Przepisywał na maszynie i rozsyłał jego teksty; przygotował, pozostającą w maszynopisie, pracę *Wojciech Bąk. Wiersze z okazji rocznicy śmierci 30.IV.1961* i wykaz dotychczas nieopublikowanej twórczości. Zabiegał o wydanie pozostającego w rękopiśmie dorobku m.in. w Związku Literatów Polskich i Kurii Biskupiej w Poznaniu¹.

EVERT JÓZEF TADEUSZ (14 I 1902 r. Moskwa – 25 X 1983 r. Warszawa) kształcił się w moskiewskim gimnazjum Obszczestwa Priepodawatielej i w gimnazjum Władysława Giżyckiego. W 1918 r. powrócił z rodzicami do Polski. Podjął studia ekonomiczne w Wyższej Szkole Nauk Politycznych, których jednak nie ukończył. Pod odbyciem służby wojskowej, w 1926 r. rozpoczął praktykę w wydawnictwie „Trzaska Evert Michalski”. Po jej zakończeniu wyjechał do Lwowa i pracował

---

¹ Biblioteka Narodowa (BN). Zakład Dokumentacji Księgoznawczej (ZDK). Spuścizna Feliksa Pieczętkowskiego. Komisja weryfikacyjna Związku Księgarzy Polskich i Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek (1945–1949). Materiały. FP/2; Archiwum Urzędu Stanu Cywilnego M. st. Warszawy: Akt zgonu nr V/2421/1980; W. Banach, *Wojciech Bąk – zapomniana ofiara*. [W:] W. Bąk, *Miasto mojego dzieciństwa*, Ostrów Wlkp. 2007, s. 84–85; W. Banach, *Ostrów pod znakiem Pegaza*, Ostrów Wlkp. 1996, s. 97; List Władysława Bąka do Józefa Mertki z dn. 8.04.1966 [kopia w posiadaniu Autorki].

najpierw w księgarniach, a następnie w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich. Od 1930 r. pracował w Polskiej Spółce Akcyjnej „Dunlop” i fabryce rowerów „Łucznicz” jako kierownik działu sprzedaży. Zmobilizowany w 1939 r., przedostał się przez Rumunię do Francji. W 1943 r. powrócił do Warszawy i utrzymywał się z drobnego handlu. Po Powstaniu Warszawskim był dozorcą na kolei w Grodzisku Mazowieckim. W 1945 r. objął posadę naczelnika wydziału zasobów w Państwowym Urzędzie Samochodowym. Od 1947 r. prowadził w Łodzi ze Stanisławem Jamiołkowskim wydawnictwo pod firmą „S. Jamiołkowski i T.J. Evert”. Po jego likwidacji w 1949 r. został zawodowym tłumaczem literatury².

GINTER MARIAN (8 IX 1909 Bolesławiec – ?) był związany z księgarstwem od 1930 r. W 1935 r. założył i prowadził w Warszawie własną księgarnię. Okupację spędził w stolicy. Po Powstaniu Warszawskim został wywieziony do obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau. Udało mu się przechować w piwnicy część sortymentu, który przewiózł do Łodzi, gdzie otworzył wydawnictwo przy ul. Jaracza 3 działające w latach 1945–1949. Po jego zamknięciu wyjechał do Warszawy i pracował w przemyśle poligraficznym³.

GRĄBCZEWSKI FELIKS (26 V 1879 Cassimiciolla, Włochy – 30 I 1950 Łódź) rozpoczął pracę w 1894 r. w warszawskiej księgarni G. Senewalda, w latach 1900–1919 był kierownikiem składu nut u Gebethnera i Wolfa. Wraz z Ignacym Rzepeckim otworzył w 1920 r. księgarnię i skład nut mieszczące się przy Krakowskim Przedmieściu 1, a od 1928 r. prowadził także wydawnictwo muzyczne. Księgarnia została zniszczona podczas Powstania Warszawskiego, jednak część sortymentu ocalała. Po przyjeździe do Łodzi otworzył księgarnię i wydawnictwo, które zostało skreślone z rejestru w 1948 r., zaś F. Grąbczewski podjął pracę w dziale muzycznym SW „Czytelnik”⁴.

IGEL HENRYK KAROL [Karol Wiśniewski] (21 III 1907 Lwów – 1959?), pozostał przy okupacyjnym nazwisku, pochodził ze znanego lwowskiego rodu antykwariuszy i księgarzy. Ukończył studia wyższe na Uniwersytecie Jana Kazimierza. Z księgarstwem związał się w 1929 r., kiedy rozpoczął pracę w lwowskiej firmie ojca, Zygmunta Igła, przy ul. Batorego 34. Po jej ukończeniu od 1933 r. prowadził, z bratem Dawidem, księgarnię przy ul. Batorego 6. W okupowanym w latach 1939–1941 przez Armię Czerwoną Lwowie był kierownikiem biblioteki Archiwum

² „Rocznik Literacki” 1983, s. 814–815.

³ BN. ZDK. Spuścizna Feliksa Pieczętkowskiego. Komisja weryfikacyjna Związku Księgarzy Polskich i Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek (1945–1949). Materiały.

⁴ BN. ZDK. Spuścizna Feliksa Pieczętkowskiego. Komisja weryfikacyjna Związku Księgarzy Polskich i Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek (1945–1949). Materiały; APL. ZML. Wydział Kultury i Sztuki, sygn. 41; C. Bąk, *Grąbczewski Feliks*. [W:] *Słownik pracowników książki polskiej*, pod red. I. Treichel, Warszawa–Łódź 1972, s. 291; *Feliks Grąbczewski księgarz i wydawca muzyczny*, „Przegląd Księgarski” 1950, s. 35–36; „Dziś i Jutro” 1950 nr 17, s. 7.

Miejskiego. Po ataku III Rzeszy na ZSRR i zajęciu miasta w 1941 r. jego księgarnia została zamknięta, a cały sortyment skonfiskowany przez Niemców. H. Igel wyjechał do Warszawy i ukrywał się, używając nazwiska Karol Wiśniewski. W 1945 r. przyjechał do Łodzi i otworzył „Księgarnię Naukową” przy ul. Piotrkowskiej 107. Po zakończeniu działalności, ok. 1950 r. wyemigrował do Izraela⁵.

JAMIOŁKOWSKI STANISŁAW JÓZEF (6 XI 1903 Żurawno – 27 VI 1994 Warszawa) związany był z księgarstwem od 1923 r. Praktykę ukończył w 1926 r. u Michała Arcta w Warszawie. Do 1929 r. pracował u Gebethnera i Wolfa w Paryżu. Po powrocie do Polski otrzymał posadę w dziale zagranicznym księgarni „Biblioteka Polska” w Warszawie przy ul. Nowy Świat 23/25⁶. W Łodzi prowadził „Księgarnię Polską” przy ul. Piotrkowskiej 193 oraz wydawnictwo pod firmą St. Jamiołkowski i T.J. Evert przy ul. Żwirki 4. Aresztowany 14 II 1949 r. Został niesłusznie skazany wyrokiem Rejonowego Sądu Wojskowego w Warszawie na pięć lat więzienia oraz konfiskatę mienia (zrehabilitowany w 1965 r.). Od 1953 r. pracował w P.P. „Dom Książki” w Warszawie⁷.

KRAUZE ALFONS WŁADYSŁAW (ok. 1898 Lublin? – 11 III 1982 Warszawa) nauczyciel, który w 1924 r. podjął działalność wydawniczą, ogłaszając *Informacyjny Kalendarz Nauczycielski 1924/25*. Z Andrzejem Żbikowskim założył w Lublinie wydawnictwo „Polonia”, rozpoczął także współpracę z warszawskimi oficynami Ignacego Płazewskiego „Biblioteka Domu Polskiego” i Feliksa Winawera „Wydawnictwo Współczesne”. Prowadził w Warszawie własne wydawnictwo „Centrala Adresów na Polskę i Wydawnictw” (ul. Wiejska 9). Po zakończeniu II wojny światowej przyjechał do Łodzi, gdzie stworzył wydawnictwo „Poligrafika”. Po zakończeniu działalności w 1950 r. pracował jako zbieracz odpadków w Spółdzielni Pracy „Zbiornica Odpadków”. W 1952–1958 zorganizował Zespół Artystów Grafików, który zajmował się realizacją wystaw różnych gałęzi przemysłu, opracowywaniem albumów grafiki artystycznej, wykonywaniem przedmiotów z różnych dziedzin grafiki użytkowej. W 1958 r. przeprowadził się do Warszawy, pracował w Ministerstwie Szkolnictwa Wyższego jako kierownik organizacyjny Zakładu Badań nad Szkolnictwem Wyższym. W 1963 r. przeszedł na emeryturę⁸.

⁵ BN. ZDK. Spuścizna Feliksa Pieczętkowskiego. Komisja weryfikacyjna Związku Księgarzy Polskich i Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek (1945–1949). Materiały. FP/35; AAN. ZKP sygn. 33 s. 174; M. Januszewska, Igel. [W:] *Słownik pracowników książki polskiej...*, s. 349; D. Dobrzecka, Henryk Igel – ostatni potomek sławnego rodu antykwariuszy, „Księgarz” 1956 nr 3–4, s. 19–20.

⁶ BN. ZDK. Spuścizna Feliksa Pieczętkowskiego, FP/11. Komisja weryfikacyjna Związku Księgarzy Polskich i Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek (1945–1949). Materiały.

⁷ Archiwum Stowarzyszenia Księgarzy Polskich. Życiorys S. Jamiołkowskiego; F. Trzaska: *Klub Miłośników Historii Księgarstwa. Sylwetki członków*. Warszawa 2000, s. 40; T. Męczyński: *Lata z książką. Wspomnienia księgarza 1907–1957*. Łódź 1962, s. 109; M. Rzadkowolska: *Jamiołkowski Stanisław Józef*. [W:] *Słownik pracowników książki polskiej*. Supl. 4 [w druku].

⁸ A.W. Krauze, *Wspomnienia o wydawnictwie „Poligrafika”* [maszynopis BUŁ], Warszawa 1979.

LEMAŃSKI TEOFIL (24 VII 1911 Szewce pow. Nieszawa – ?) z księgarstwem związany był od 1932 r., pracował w warszawskiej firmie „Trzaska Evert Michalski”. Podczas okupacji prowadził własne biuro handlowe w Warszawie przy ul. Nowogrodzkiej 36⁹. Po wojnie otworzył w Łodzi „Księgarnię Ludową” przy ul. Piotrkowskiej 17 działającą do 1950 r.

OWCZAREK FELIKS (21 X 1904 Łódź – ?) posiadał średnie wykształcenie handlowe. Praktykę zawodową zdobywał w Łodzi, w Księgarni Nauczycielskiej, w warszawskiej firmie „Trzaska Evert Michalski” i w łódzkiej księgarni Nachamana Fajwisza Otelsberga¹⁰. Po wojnie, do 1950 r., jego wydawnictwo mieściło się przy ul. Niciarnianej 15.

PAWLAK KAZIMIERZ (29 II 1886 Dąbie pow. Koło – 26 IX 1968 Łódź). Do 1916 r. pracował w handlu, w tym roku zorganizował i prowadził w Łodzi przedstawicielstwo warszawskiego Towarzystwa Szerzenia Oświaty Drukowanym Słowem „Czytaj”. Po I wojnie światowej przejął placówkę, kupił także księgarnię Ullsteina przy ul. Dzielnej (Narutowicza) 2 i prowadził ją pod firmą „Czytaj”, następnie pod firmą Księgarnia Łódzka „Czytaj”. W 1926 r. podjął działalność wydawniczą. Po wybuchu II wojny światowej księgarnia została zamknięta, K. Pawlak został aresztowany i osadzony w więzieniu na Radogoszczu, a następnie wysiedlony do Krosna, gdzie utrzymywał się z handlu. W 1945 r. przyjechał do Łodzi i odzyskał swój lokal oraz część nakładów i do śmierci prowadził księgarnię (przekształconą w antykwariat) i wypożyczalnię książek. Podjął też działalność wydawniczą. Po 1950 r. prowadził księgarnię i antykwariat¹¹.

SZPINGER STEFAN (20 I 1893 Toruń – 1 III 1976 Łódź). W 1907 r. rozpoczął praktykę księgarską u Gebethnera i Wolfa w Krakowie. W 1912 r. pracował w paryskim antykwariacie F. Licht i Ska. Około 1913 r. przyjechał do Łodzi i znów podjął pracę u Gebethnera i Wolffa. Na początku I wojny światowej został internowany w Wiatskiej Guberni. W 1915 r. przeniósł się do Moskwy, gdzie najpierw pracował w Polskim Komitecie Opieki nad Jeńcami Wojennymi, a następnie założył księgarnię polską przy Milutyńskim Zaułku i prowadził ją do roku 1919, Szpinger wziął udział w Rewolucji Październikowej i został odznaczony Orderem Czerwonego Sztandaru. Walczył w Moskwie, a potem został skierowany do Saratowa, gdzie zajmował się rozpowszechnianiem partyjnych i rewolucyjnych

⁹ BN. ZDK. Spuścizna Feliksa Pieczętkowskiego, FP/18. Komisja weryfikacyjna Związku Księgarzy Polskich i Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek (1945–1949). Materiały.

¹⁰ AAN. ZKP, sygn. 33. Kwestionariusze rejestracyjne dla firm księgarskich, s. 125; J. Strzałkowski, *Drukarnie i księgarnie w Łodzi do 1944 r.*, Łódź 1994, s. 90.

¹¹ J. Dunin, *Pawlak Kazimierz*. [W:] *Słownik pracowników książki polskiej*. Supl., Warszawa 1986, s. 164–165; tenże, *Łódzka Księgarnia Wydawnicza „Czytaj”*, „Księgarz” 1964 nr 2, s. 86; tenże, *Moja Łódź pełna książek: o kulturze książki ze źródeł i wspomnień*, Łódź 2002, s. 88.

druków. W 1919 r. został przydzielony do Armii Konnej Siemiona Budionnego. W 1925 r. wrócił do Polski i podjął pracę w księgarniach Towarzystwa Szkół Ludowych w Krakowie i Lwowie. W sierpniu 1939 r. rozpoczął pracę w Księgarni św. Wojciecha w Poznaniu. Okupację niemiecką spędził w Warszawie, pracując w Wydawnictwie Polskim Rudolfa Wegnera. Wyszedłony po Powstaniu Warszawskim przez Pruszków i Kraków przyjechał w 1945 r. do Łodzi i założył Wydawnictwo „Żagiel”. Po jego likwidacji w 1949 r. pozostał w mieście i pracował w księgarniach Domu Książki¹².

ZIELIŃSKI JERZY (2 VII 1907 r. Łódź – ?) z wykształcenia ekonomista, przed II wojną światową był w Łodzi współwłaścicielem domu handlowego i zakładów chemicznych. Prowadził także niezarobkowo antykwariat. W grudniu 1939 r. został wysiedlony z Łodzi, utrzymywał się z prowadzenia księgarni-antykwariatu. Po powrocie do miasta 11 września 1945 r. otworzył przy ul. Piotrkowskiej 123 księgarnię kierowaną przez Rudolfa Sanderę. Po zamknięciu swojej firmy ok. 1950 r. pracował w łódzkich księgarniach i antykwariatach „Domu Książki”¹³.

---

¹² S. Szpinger, *Na szerokiej drodze: pamiętnik księgarza*, Łódź 1974; BN. ZDK. Spuścizna Feliksa Pieczętkowskiego. Komisja weryfikacyjna Związku Księgarzy Polskich i Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek (1945–1949). Materiały. FP/32; H. Tadeusiewicz, *Szpinger Stefan*. [W:] *Słownik pracowników książki polskiej*. Supl., Warszawa–Łódź 1986, s. 211; J. Irzyniec, *Stefan Szpinger (1893–1976)*, „Księgarz” 1976 nr 4, s. 77–78.

¹³ BN. ZDK. Spuścizna Feliksa Pieczętkowskiego. Komisja weryfikacyjna Związku Księgarzy Polskich i Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek (1945–1949). Materiały; AAN. ZKP sygn. 33. *Kwestionariusze rejestracyjne dla firm księgarskich*, s. 176.

Indeks nazwisk

Indeks obejmuje nazwiska, przydomki, pseudonimy i literonimy występujące w tekście i Aneksach. Od rozwiązanych pseudonimów wprowadzono odsyłacze do nazwisk. Pogrubioną czcionką wyróżniono numer pozycji bibliografii łódzkiej produkcji wydawniczej 1945–1956.

- A**bdąński Adam 79, **848**, **1187**
Adamczewski Stanisław 48, **260**, **463–464**, **734**
Adamczyk Danuta 34
Adamczyk Maria 72, **1563**
Adamczyk Zbigniew **794**
Adamska Kazimiera zob. Zawistowicz-Adamska Kazimiera
Adamus **561–562**, **913–914**
Adamus Jan **1564**
Adler Alfred 49, 287, **849**
Adolph Witold **466**
Adwentowicz Karol 74, **1401**
Ajnenkel Eugeniusz **101**, **145**, **1367**
Akoliński St. 72, **1454**
Alexandrowicz Maria **1159**
Ancuta Andrzej 68, **1820**, **1891**
Anczykowski Z. **564**, **566**
Andersen Hans Christian 33, 78, **167**, **465**
Andriewski **276**
Andrzejewski Jerzy 22, 32
Andrzejewski Jerzy K. 11
Aniolkiewicz Antoni 62, **1188**
Aragon Louis **168**
Arct Jerzy 26
Arct Michał 29, 51, 65, **47**
Arct Stanisław 9, 27
Arct Wiesław **2047**
Arct Zbysław 31
Artyniewicz Krystyna **143**
Asnyk Adam **1213**, **1343**
Aszendorf Izrael 57, **851**, **939**
Aścik Kazimierz **852–853**, **1892**, **1893**
Auerbach Rachela 53, **434**, **467**
Babecki Jerzy Wincenty **1189**
Badziak Kazimierz 85, 87
Bągiński Stefan 58, 60, 79, **468**, **854–855**, **1477**
Bajer Magdalena 28
Balasiński Tadeusz 74, **1894–1895**, **1993**
Balcerzak Józef 17
Balcerzak Waclaw 89
Balzac Honoré de 21, 33, 78, **471–472**
Bałabuszyński Adam **169**
Bałucki Michał **473**
Banach Witold 47, 295
Banasiński Antoni **474**
Bancerz Stefan **93**
Bandurka Mieczysław 19
Bar Adam 35
Baraniecki Karol **1433**, **1449**
Baranowski Bohdan 11, 19, 47, 48, 58, 61, 68, 70, 79, 81, **856–858**, **1190**, **1363–1364**, **1455**, **1565–1566**, **1746**, **1896**
Baranowski Jan Kazimierz 89
Baranowski Krzysztof 11, 19, 58, 61
Barcikowski Waclaw **5**
Barski Jerzy **170–172**
Bartoszewicz Danuta **1582–1583**
Bartoszewicz Ryszard **1582–1583**
Basińska Halina **1567**, **1747**
Basiński Euzebiusz **1994–1995**
Batorowicz Adam **1941**

- Batorowicz Zdzisław 32, 77, 82, **97–99**, **140–141**
 Bauer Alfred 89
 Baziński Aleksander **859**
 Bąbol Feliks **1897**, **1996**
 Bąk Władysław 10, 13, 29, 30, 47, 48, 49, 50, 51, 76, 78, 79, 83, 90, 286, 287, 295
 Bąk Wojciech 47, 48, 287, 295, **174–175**, **475–477**, **860–862**
 Beck Irena 102, **1628**
 Bečka Arnošt 89
 Bednarczuk W. **970**
 Bednarski M. **2071**
 Benedek B. **478**
 Ber L. **479**
 Berendt Grzegorz 55, 290
 Bergmann Josef **480**
 Berman Jakub 92, 93
 Bernaciński Aleksander **799**
 Bernaciński Stefan **194**, **212**, **288–290**, **722**, **727**, **756**
 Berthomieu André **863**
 Beylin Karolina 46, 48, 95, **1191–1192**
 Bezbrody Teofil **176**
 Białek K. **1382**
 Biegański Jan **864**, **1193**, **1365**,
 Bielański Jerzy 49, **865**
 Bielas Ignacy **1456**
 Bielski Marcin **1917f**
 Bielów Dymitr 43, **177**
 Bieniek Michał 68, **1568**, **1748**, **1898**
 Bienkowski Wł. **411**
 Biernacka Anna **410**, **642**, **792**
 Bierzanek Remigiusz **178**, **866**
 Bikont Anna 15, 19, 21
 Bilecki F. **11**
 Biliński Lucjan 12
 Binem Heler **910**, **939**
 Blumberg Ilja Borisowicz 68, **1997**
 Blumental Nachman **317**, **408**
 Błaszczyk Leon Tadeusz **1569**
 Bobińska Celina **483**
 Bobińska Helena 66, **484**
 Bobiński S. **155**
 Bobowicz Henryk **1899**
 Bochenek **693**
 Bochenek Józef **156**
 Bochwic Bolesław **1570**
 Bogen Aleksander **1303**
 Bogusz Leon **485**
 Boguszewska Helena 82
 Bojanowicz Kazimierz **1571–1573**, **1750**
 Boleski Andrzej 69, 100, 101, **1196**, **1457**, **1574–1575**, **1998**
 Bolesławia B. zob. Kraszewski Józef Ignacy
 Bolland Stefan 97
 Borejsza Jerzy 19, 20, 26, 31, 91, 92
 Bornstein Benedykt **486**, **868**, **1197–1198**
 Bornsztajn Maurycy 79, **869**
 Borodin Władimir Aleksandrowicz **179–180**
 Borowkin Stanisław 20, 21, 22, 23, 35, 38
 Borowski L. **945**
 Borówko Jan **1900**
 Bortkiewicz-Rodziewiczowa Janina **1366**
 Bortnowski Władysław 79, 84, **870–871**
 Boryniec Atanazy **1751**
 Bowbelski A. **643**
 Brander 21
 Brandys Kazimierz 21, 22, 77
 Bratkowski Władysław **181**, **1901**
 Bratny Roman 46
 Breza Tadeusz 20
 Broda Bolesław 68, **1460**, **1752**
 Bromberg Adam 12, 26, 29, 32, 33, 34, 45, 65, 68, 76, 77
 Broniewska Janina 32, **6**
 Broniewski Władysław 21, 22, 77, 101, **7**, **487**
 Brudzewski A. **637**
 Brudzewski Ryszard **807**, **811**, **862**, **885**, **1157–1159**, **1665**
 Brun Julian **182**
 Brutkowski Stefan **1902**, **1999**
 Brykner Waclaw **872**
 Bryzewski W. **1812**
 Brzechwa Jan 20, 21, 22, 23, 35, **183–184**, **488**, **873**
 Brzeska Wanda Ewa **874–876**
 Brzeziński Antoni **485**
 Brzeziński Wojciech **1127**
 Brzęczkowski Stanisław **209–210**, **749**
 Buchholtzowa Janina **849**
 Bucholtz Jan **1822**
 Buchowski H. **489**
 Budionny Siemion **299**
 Budkowska Janina **1307–1308**
 Budrowska Kamila 93, 94, 100, 101
 Budryn Anna **1461**
 Budzyk Kazimierz 97, **407**, **1042**
 Budzyńska Zofia zob. Kotlarska-Budzyńska Zofia

- Bujacz Ludwik **185**
 Bukolska Janina zob. Buchholtzowa Janina
 Bukowska H. **358**
 Bunikiewicz Witold **490, 660**
 Burski Aleksander 16
 Burża Kazimierz 81, **1903–1904, 2000**
C
 Całka Waclaw **1905**
 Camus Albert 21
 Cervantes Saavedra Miguel de 47, 78, **187, 741**
 Chałasiński Jan 61, **1462**
 Chałasiński Józef 68, **188, 880, 1463, 1577, 1753, 1854**
 Chańko Jan 17, 18, 24
 Charewiczowa Łucja 46
 Chęciński Bronisław **496–497**
 Chęciński T. **820**
 Chitruk Wiktor 81, **1906**
 Chmarzyński Witold **422**
 Chmielewska Anna **498**
 Chmielewska Irena **1353**
 Chmielewski Janusz 69, **1578, 1823–1824**
 Chmielewski Waldemar 70, 81, **1579**
 Choiński Teodor zob. Jeske-Choiński Teodor
 Chojnowski Józef Ryszard **1580, 1907**
 Chrościelewski Tadeusz 20
 Chrząszczewska Anna **1464, 1581–1586, 1908–1909**
 Chrząszczewski Józef **1465**
 Chwalibóg Marian **1587**
 Chyliński Kazimierz **657, 728, 771**
 Chyżewski Eugeniusz **1910**
 Ciano Galeazzo 49, **1209–1210**
 Ciechanowiecka L. **1103–1104**
 Ciechcecki Tadeusz **1466**
 Cieloch Stanisław **336**
 Cieplak Ignacy **482**
 Cierniak Alicja 8
 Cieszkowski Jan 73, 81, **2019**
 Cieślizko Tymoteusz **1852**
 Clapham Harry F. **2001**
 Comte August **1542**
 Conrad Joseph **499**
 Cooper James Fenimore **500**
 Cox Muriel **501**
 Crone H.R. **2002**
 Cunge Stanisław **881**
 Cyganowski Józef **10, 191**
 Cyrankiewicz Józef 26, 65
 Czaban Wanda **1211**
 Czachowski Kazimierz **491–492, 503, 1042**
 Czajkowska Hanka **336**
 Czajkowski Stanisław 100, 101
 Czapczyński Tadeusz 8, 97, **504–505, 1588**
 Czaplanka Wanda **1663**
 Czaplicka Jadwiga **1467**
 Czapliński Witold **1848**
 Czarnecka Jadwiga 13
 Czarnik Oskar Stanisław 12, 20, 22
 Czarska Lidia **506**
 Czartkowski Adam 58, 60, **371, 719, 1367**
 Czerkawska Maria 74, **2003**
 Czerniak J. **1908**
 Czerwiński Mieczysław **433**
 Czołnik Henryk **1911, 2084**
 Czystohorski T. **1100**
 Czystowski Jan **882**
 Czyżowski Tadeusz **1589**
D
 Daleki Mikołaj **1024**
 Dalton Hugh 49, **883**
 Daniel Zygmunt **301**
 Danielewicz Jerzy **1569**
 Daniluk Franciszek **884**
 Darski Henryk 81, **1590**
 Darwin Charles **719**
 Daszewski Władysław **261, 380, 527**
 Datner Szymon 78, **192**
 Dąb-Kocioł Jan 16
 Dąbrowa Jan **807, 811, 1180**
 Dąbrowolska Halina Maria 49, **507, 885**
 Dąbrowska Maria 82, 97, 98
 Dąbrowska Wanda 13
 Dąbrowska-Lewińska Jadwiga **508**
 Dąbrowski Jan 34
 Dąbrowski Kazimierz 39, 50, **368**
 Dąbrowski Roman 48, **886**
 Decourt Louis **2004**
 Degen Dorota 12, 67
 Dejna Karol **1468, 1754, 1825**
 Dembowska Maria 59, 79, **887**
 Dembowski Jan **194, 509–510, 1212, 1469, 1500, 1539, 1831**
 Derkacz Małgorzata zob. Korczyńska-Derkacz Małgorzata
 Des Loges Marian **1213**
 Des Loges Stéphanie **2005**
 Dębicki Czesław **511**
 Dębowski Eugeniusz 72, **512–513, 1591–1592, 1755–1756**

- Dickens Charles 35, 46, 48, 78, **515–518, 648, 1214**
 Diderot Denis 21, 33, 78, **195**
 Djamant Sz. **888**
 Dmochowska Teresa A. **196, 935**
 Dmochowski Aleksander **726, 840, 1070–1071, 1181**
 Dmochowski Antoni **1353**
 Dmochowski Eugeniusz 68, **840, 1361, 1369–1371, 1470, 1757**
 Doberczak Andrzej 68, **1826**
 Dobraczyński Jan **890**
 Dobromęski Mieczysław **1019**
 Dobrowald Henryk **782**
 Dobrowolska Hanna 62, **197–198, 519–520**
 Dobrowolski Jan 49, **891, 1594**
 Dobrowolski Stanisław Ryszard 20, 21, 22, **411**
 Dobrowolski Tadeusz 47, **521**
 Dobrowolski Władysław **199**
 Dobrzański Bronisław **522**
 Dobrzecka Danuta 46, 297
 Dobrzycki Jerzy **523**
 Dokowski Edmund **606**
 Dołęga-Mostowicz Tadeusz 74, **2006–2008**
 Domaniewski Janusz **524**
 Dominikiewicz Mieczysław 104, **200, 525, 893**
 Dorfman Wolf 98
 Doroszewski Witold **526**
 Dorywalski Mieczysław **1372**
 Doss Passos John 33, **527**
 Downar Henryk zob. Zapolski-Downar Henryk
 Dragan-Hertykowa Wanda **2035**
 Drda Jan **1382**
 Drozdowicz Michał **201**
 Drozdowski Waław 894
 Dryjski Albert 97, **895–896**
 Dubrawska Alicja **1498**
 Duda-Dziewierz Krystyna **1657**
 Duława Franciszek **1892**
 Dumas Aleksander 78, **528**
 Dunarowski Władysław 63, **529**
 Duniak Stanisław 17
 Dunin Janusz 7, 11, 53
 Dutkiewicz Józef **1373**
 Dworakowski Władysław 17
 Dygasiński Adolf 27
 Dylík Jan 61, **530–531, 897–898, 1595–1596, 1758**
 Dylíkowa Anna **1597–1598**
 Działara Henryk 74, **1827, 1912, 2010–2011**
 Dzierzbicki Stanisław **1828**
 Dziewierz Krystyna zob. Duda-Dziewierz Krystyna
 Dziegielewski Jan 50, **900**
Ehrlich Stanisław 32, **15, 532, 1215**
 Eile Henryk 61, **533**
 Eisenbach Artur 55
 Eisler Jerzy 53
 Ejchblat Edward **1473**
 Elbaum Jakub **1913**
 Elberg Jehuda 53
 Emerson Harrington 48, **203**
 Emerson Waldo 46
 Engels Fryderyk 57, 77, 78, **83, 204, 292, 1755**
 Engwert Kazimierz 43, **418, 803, 1150**
 Enoch O. W. **335**
 Enogat John **1306**
 Epstein Beryl zob. Williams Epstein Beryl
 Epstein Samuel **901**
 Erenburg Ilia 22, 65, **205**
 Ernst Jan 50, **1216**
 Evert Józef Tadeusz 10, 13, 29, 30, 48, 49, 50, 51, 67, 80, 287, 295, 297
Fabierkiewicz Waław 100
 Faszyński J. **11**
 Fiałkowska Barbara 91
 Fiałkowska Zofia **245, 278, 821**
 Fiedler Arkady 82
 Fiesenkow B. G. **535**
 Fijałek Jan 69, **1599**
 Filipkowska A. **840, 1181**
 Filipowicz Bronisław **1600–1601, 1759**
 Fiszer Kazimierz 8
 Fiszer Ludwik 8, 44
 Fonberg Elżbieta **1760**
 Fonferko Tadeusz **536**
 France Anatol 33, **206, 537–538**
 Franciszek św. **861**
 Frankiewicz Stanisław **902**
 Fredo Aleksander **539, 1218**
 Friedman Filip 54, 55, **16, 192, 317, 434**
 Fröhlich Adolf Bolesław 89
 Frölich Robert **207**
 Frontczak Kazimierz 40, 41
 Fryze Stanisław **334**
 Fuchs Mieczysław 68, 80, **1474, 1602–1603, 1830**
 Fudakowski K. **1209–1210**
 Furmanik Stanisław **676–678, 1219**

- Gac S. 331**
 Gaik Antoni 82, **903, 2012**
 Gaj (pseud.) zob. Trybus Adam
 Gajda Roman 30
 Gajek Józef **1220**
 Gajewski Tomasz **1915**
 Galański Henryk **1062**
 Galasińska-Landsbergerowa Janina 60, **208, 541**
 Galiński Adam (pseud.) zob. Stolarzewicz Ludwik
 Gallas Kazimierz 17
 Gallas Marian **542, 1221**
 Gallas Wojciech **904**
 Gallus Piotr 36
 Gałaj D. **246, 388**
 Gałaj Julian 33, 94, 95, **209–210**
 Garaudy Roger 22, 34, **17**
 Garbaczowska Janina 79, **543, 1222**
 Gardawski Aleksander **1604**
 Garszyn Wsiewołod M. 33, **544**
 Gaus Jerzy **1929**
 Gautier Teofil **905**
 Gawrońska Helena **1223**
 Gąsiorowska Natalia **1475, 1605**
 Gąsiorowski Wacław 48, **1224–1225**
 Gdula Paweł **1226**
 Gebethner Jan 26
 Gelblum Leon **906**
 Gide André 21
 Ginalski Edmund 41
 Ginter Marian 29, 30, 39, 47, 50, 51, 84, 287, 296
 Giraudoux Jean 21
 Girwicówna Pelagia 59, **759, 1280**
 Giza Stanisław 39, 50, **1227**
 Gladin Piotr 92
 Gluza J. **1744**
 Gładkow Fiodor Wasilewicz 48, **545**
 Głowacki P. **1513–1514**
 Godecki Stanisław 63, **19**
 Godlewska Maria **218**
 Gojawczyńska Pola 82
 Gołąb Józef **1606–1607, 1761**
 Gołąb Mieczysław **546**
 Gołdowski Ewsiej Michałowicz **2013–2014**
 Gołębski Łukasz 12, 29, 32, 33, 76, 77
 Gołębski Tadeusz **547**
 Gomolicki Leon **1376**
 Gomułka Władysław 34, 57, 78, **20–24, 548–550**
 Gorbatow Borys 34, **25**
 Gorajewa Tatiana 92
 Gorki Maksym 33, 65, **212**
 Gorzkowski Tadeusz 68, **237**
 Gosieniecka Feliksa **551**
 Gosiewska Zofia **1377**
 Goździkiewicz Teodor **214**
 Gójski Józef **733**
 Górewicz B. **215**
 Górska Halina 98, **26, 212, 216, 1271**
 Górski Konrad 79, **1228**
 Górski Władysław **1476**
 Grabiec Piotr **553**
 Grabowiecka Leokadia **1229**
 Grabowski Albin 35
 Grabowski Jerzy **217**
 Grabowski Tadeusz **217**
 Grabski August 55
 Grade Chaim 55, **554**
 Grahame Kenneth **218**
 Granas P. **615**
 Granas Romana 35, 66
 Grapow Filip 89
 Grąbczewski Feliks 29, 30, 296
 Greniuk Piotr 64, **27–29, 219, 409**
 Greńkowska Elżbieta 38
 Grębecki Andrzej 68, **1831, 1916**
 Grik Anatol 63, **30, 255**
 Gris Noah **220**
 Grodzieńska Wanda **31**
 Groński Stefan 63, **555–556**
 Grosman Józef 74, **2015**
 Gross Natan 53, 56, **907**
 Grossman Wasyli **1024**
 Grosz Wiktor 32, **32**
 Grot L. 40, 42
 Groten-Sonecka Erwina **1230**
 Grotowski Marian **1378, 1832**
 Groźny (pseud.) zob. Kukolski Eugeniusz
 Grus Kazimierz **394**
 Gruszczyńska Zofia zob. Niemojewska-Gruszczyńska Zofia
 Grygłas R. 89
 Gryning K. **878**
 Grynsztajn Adam 81, **2016**
 Gryzewski Tadeusz **33, 908, 1231**
 Grzeszczak Stefan 36
 Grzeszczykiewicz Tadeusz 51
 Grzędzińska Maria **1379**
 Guderski Idzi **221**
 Gumowski Marian **1609**

- Gupieniec Anatol 70, **1833**
 Guranowski Lech **2017**
 Gustowski Z. 285
 Guterman Icchak **1232**
 Gutsche Jerzy **557**
 Gutstadt Jankiel 7
- H. K. 907**
 Hager O. B. 71, **2018**
 Hahn Wiktor **690, 971–976, 983**
 Hajdukiewicz Julian **1477**
 Haldane John Burdon Anderson **559**
 Halicz Benedykt **1610–1611, 1762**
 Haneman Jan 17
 Hanusz Tadeusz Zbigniew 49, **560**
 Hechtkopf Henryk **731, 779**
 Hedley Arthur **1233**
 Helersztajn Fiszal 89
 Hempel Jan **275**
 Hempel Kazimierz **598**
 Herman Eufemiusz **1612–1613**
 Hertykowa Wanda zob. Dragan-Hertykowa Wanda
 Hertz Paweł 20, 21, 22, 46, **205, 369, 911**
 Herzl Teodor 56
 Hessen Sergiusz 100
 Hetman Franciszek 74
 Hicks J. R. 97
 Hilarowicz Tadeusz 73, 81, **560, 2019**
 Hiszpański Stanisław **294**
 Hleb-Koszańska Helena 59, **912, 1234**
 Hochfeld Julian 64, **222**
 Hoffman Bolesław 28, 29
 Hoffman Karol Boromeusz **1693, 1800**
 Hofmokl Helena **1832**
 Hofnung Dowid **1235**
 Holtzman Wł. **1740**
 Hołuj Tadeusz 32, **224**
 Horak Adolf **35**
 Horn Maurycy 53, 55, 57
 Horoszewicz Tytus **1614**
 Horoszewski Paweł **1380**
 Hryniewicz Józef 71, **2020**
 Hugo Wiktor 21, 78, **561–562, 913–914**
 Hulewicz Witold **563**
 Huszcza Adam **915–916, 1236**
 Huszcza Jan 20
 Huvert H. 49, 287, **564–566, 917**
 Huvert M. 49, 287, **564–566, 917**
- Igel Dawid** 296
 Igel Henryk Karol zob. Wiśniewski Karol
 Igel Zygmunt 296
 Illinicz Hilariusz 16
 Iłakowiczówna Kazimiera 48, **1237**
 Ingarden Roman 38, **567**
 Ingłot Stefan 40, **226**
 Irzykowski Karol 22, 49, **507, 1404**
 Issinskij Władimir Władimirowicz **585**
 Iwaszkiewicz Witold **1921**
 Izraeli J. 52
- J. P. 990**
 Jabłonowski R. **275**
 Jabłoński J. **46**
 Jachowicz Stanisław 48, **586–587**
 Jachowicz Stefan Tadeusz **244**
 Jackiewiczowa Elżbieta 46, 79, **588, 929, 1240**
 Jackowski J. **998**
 Jackowski Romuald 70, 103, **930, 1100, 1386**
 Jackowski T. **193, 794**
 Jagmin Janusz **1117**
 Jakubowicz Tadeusz **527**
 Jakubowska Marta 72, **1766**
 Jakubowski Jan Zygmunt 79, 98, 101, **589, 932, 1241, 1387, 1479, 1619**
 Jamiolkowski Stanisław Józef 13, 29, 30, 46, 48, 49, 50, 51, 67, 80, 287, 296, 297
 Janecki Zygmunt **591**
 Janicki Józef 74, **1242, 1388–1390**
 Janikowski Józef **1391, 1480, 1620, 1621**
 Janion Maria **1392**
 Jankowska-Małkowska J. **51**
 Janowski Aleksander 65, **47**
 Janowski Janusz Paweł **412**
 Janowski Jarosław **592**
 Janowski Walery **1917**
 Janowski Witold 81, **1922, 2023–2024**
 Januszewska Hanna 32, 33, **48, 245**
 Januszewska Maria 46, 297
 Jarmuż Kazimierz 92
 Jaroń Jerzy **1836**
 Jarosz Dariusz 12, 50, 66, 67
 Jarzębiński Kazimierz **1894–1895, 1993**
 Jasińska-Zdzitowiecka Halina 47, **593**
 Jasiński Bruno 64, **246**
 Jasiński Józef 63, **49**
 Jasionowicz Władysław 71, **2025**
 Jastrun Mieczysław 20, 21, 101, **247, 300**

- Jaworska Janina 7, 8, 11
 Jaworski Czesław **1622, 1914**
 Jaworski Kazimierz Andrzej **1151**
 Jaworski T. zob. Sas-Jaworski T.
 Jazdzewski Konrad 61, 79, **933–935, 1243–1244, 1481, 2052**
 Jażdżyńska Jadwiga **1837**
 Jegorow P. N. **249**
 Jeske-Choiński Teodor 46, **594**
 Jessyk **1105**
 Jeśmanowicz Leon 68, **1924**
 Jewsiewicki Władysław 68, 69, 98, 99, **1482, 1925**
 Jewtuchowicz Stefan **1926–1927**
 Jezierski Eugeniusz **1512, 1623, 1701, 1893**
 Jeż Teodor Tomasz 27
 Jęczalik M. **938**
 Jędryka Tadeusz **1624, 1928**
 Jędrzejewska Halina **1850**
 Jędrzejewski Al. **603**
 Jędrzejewski Jerzy **1840**
 Jodłowski Ryszard **940**
 Jonow I. **250**
 Jonow L. 43, **692**
 Joselewicz A. **1941**
 Joyce James 47
 Józef (św.) **196**
 Józefowicz Edmund **942, 1245–1246**
 Józefowicz Edward 67, **596, 1483**
 Józefowicz Halina **501**
 Juraszyńska H. **1535**
 Jurczyński Juliusz **1484**
 Jurgielewicz Waclaw 40
 Just Stefan **155, 1218**
 Just Stefan **603**
 Juszkiewiczowa Maria 36, **597**
Kaczanowska Jadwiga 69, **1841**
 Kaczkowski Zygmunt 46, **943–944**
 Kaczmarczyk Franciszek 68, **1460**
 Kaczmarek Roman **1138**
 Kaczmarek Władysław **945**
 Kaczorowski Stanisław 49, **251–252, 1247**
 Kaganowski Efraim 57
 Kaleta Krzysztof 50
 Kalinowski Marian 32, **51**
 Kaliński Stanisław **2027**
 Kałużyński Zygmunt 32, **52**
 Kamińska Janina 81, 100, **1625, 1768**
 Kamiński Aleksander 35, **1763**
 Kańska-Piotrowska R. **1248**
 Kapela 89
 Karasek Stefan **1485**
 Karelin K. **253**
 Karliński Bolesław **1394, 1486**
 Karski Gabriel **538**
 Kartezjusz 101
 Kasman Leon 32
 Kasprowicz Antoni 22, 101
 Kasprowicz Jan 64, 77, **53**
 Kaszuba Zdzisław **1842, 1937**
 Kaszubina Wiesława 69, **1982**
 Katecheta zob. Stommówna Aniela
 Katz Henryk 67, **1395, 1487**
 Kautsky Karl **605**
 Kawaler Józef 285
 Kawczakowa I. **1627**
 Kawyn Stefan **1253–1255**
 Kazulak Bolesław 89
 Kąkol Kazimierz 102, **1396, 1628**
 Keler Brunon **1930**
 Keller Boris Aleksandrowicz **606**
 Kempa Andrzej 20
 Kermisz Józef **254, 416**
 Kessel Józef **608**
 Kędziorzyna Maria 96
 Kibel Sz. **952**
 Kielan Franciszek 63, **255**
 Kielski Bolesław **953–954, 1931, 2028**
 Kiełbasiński Stanisław **1843**
 Kierc Tadeusz 40, **607, 609**
 Kieszczyński Lucjan 69, **1844**
 Kikiewicz Zbigniew **2043**
 Kinastowski Włodzimierz 68, **1831, 1916**
 Kipling Rudyarda 77
 Kirchmayer Jerzy **256, 835**
 Kirk Norman T. **901**
 Kitrasiewicz Piotr 12, 29, 32, 33, 76, 77
 Kleiner Juliusz 38, 46, 79, 97, **610, 1253, 1255, 1265, 1298, 1329**
 Klekowska Zuzanna 68, **1488**
 Klekowski Roman **1629, 1630**
 Klekowski Romuald Zdzisław **1256**
 Klekowski Ryszard 100
 Kleniewicz Karol 82, **257, 258, 611–612, 955–962**
 Klepacz Michał 63, **736**
 Klimczak Stefan **55**
 Klimek Mieczysław **259, 613, 1631**
 Klugman Aleksander 89, 90

- Kłodnicka Rozalia **658**
 Kłoskowska Antonina **1489, 1845**
 Kniaźnin Franciszek Dionizy **1220**
 Kochanowski Jan **33, 260**
 Kocioł Jan zob. Dąb-Kocioł Jan
 Kojrański Ludwik **80, 261, 1397–1398, 1490**
 Kokietek Tadeusz **626, 943–944**
 Kołaczkowski Stefan **1158**
 Kołakowski Jerzy **68, 2029–2031**
 Kołodziejczyk Leszek **963–964, 1258, 1933**
 Kołodziejczyk Stefan **1932**
 Kołoniecki Roman **262**
 Komarow Włodzimierz **263–264, 614**
 Komsta Władysław **1832**
 Konarska Genowefa **966**
 Konarski Witold **966**
 Kondek Stanisław Adam **12, 25, 26, 27, 28, 31, 50, 66, 67, 73, 81, 82**
 Kondek Waclaw **1897**
 Kondrat-Wodzicka Halina **81, 1632–1633**
 Konecki T. **40, 42**
 Konieczna Jadwiga **8, 11**
 Kononowicz Marek **1178**
 Konopnicka Maria **27, 48, 77, 58–59, 390, 1588**
 Konorski Bolesław **60, 967**
 Konorski Jerzy **1491–1492, 1902**
 Kopernik Mikołaj **689**
 Korabiowska Kazimiera **2045**
 Korasiewicz Jan **1493**
 Korczak Janusz **48, 332**
 Korczyńska-Derkacz Małgorzata **11, 59**
 Kordaszewski Jan **71, 1021, 2033**
 Korewa Maria **618–619**
 Korewa Witold **1634–1635, 1935–1936**
 Kormanowa Żanna **60**
 Korosadowicz Zbigniew **1259**
 Kortan-Kupke Jerzy **1842, 1937**
 Korzeniewska Ewa **98, 1260**
 Korzeniewski Czesław **1464, 1584**
 Kossowski Wiesław **301**
 Kostanecki Wojciech **968, 1094, 1261, 1426**
 Koszańska Helena zob. Hleb-Koszańska Helena
 Koszutska Halina **61**
 Kościółek Jan **82, 620, 621**
 Kościuszko Tadeusz **40, 64, 62, 219, 350, 425**
 Kot Maria zob. Nartonowicz-Kot Maria
 Kot Mieczysław **285**
 Kotarbiński Tadeusz **58, 60, 266, 622, 1494, 1846–1847**
 Koter Tadeusz **1521, 1938**
 Kotkowski Bolesław **85**
 Kotlarska-Budzyńska Zofia **623**
 Kotowicz Daniel **63, 63**
 Kotowicz Józef **63, 267**
 Kott Jan **20, 21, 22, 17, 168, 508, 624**
 Kowalec Bogusława **1929**
 Kowalewski Jerzy **268**
 Kowalska Aniela **514, 969, 1399**
 Kowalski M. **285**
 Kowalski Piotr **24**
 Kowalski Tadeusz **599–600**
 Kowalski Władysław **64**
 Kozak Włodzimierz **1495**
 Kozierkiewicz Zygmunt **29, 30, 47, 48**
 Kozłowski Jan **35**
 Krajewska Janina **70, 951, 1626**
 Krajewski Waclaw **74, 81, 625, 852, 1427–1429, 1770, 1939**
 Krakowski Stefan **69, 1262, 1400, 1636**
 Kranzowa H. **626**
 Kraska W. **1941**
 Krasucki Eryk **31, 91**
 Kraszewski Józef Ignacy **47, 48, 78, 83, 94, 287, 270–274, 627–637, 970–983**
 Krause B. **1841**
 Krauze Alfons Władysław **10, 12, 29, 46, 47, 50, 84, 297**
 Krawczyk Antoni **8**
 Krawczyk Jerzy **990**
 Krawczyk Władysław **1736**
 Kroh Jerzy **1637, 1771**
 Kropiwnicki St. **1634**
 Kropotkin Piotr **40, 79, 275, 984, 1264**
 Krotow Włodzimierz zob. Szczekin-Krotow Włodzimierz
 Król Jan A. **20**
 Królińska Janina **638**
 Kruczkowski Leon **82**
 Krygier J. **30, 49**
 Krygier Stefan **505**
 Kryjan Stefan **83**
 Krynicki Piotr **515**
 Krywicki Włodzimierz **639, 1848**
 Krzczkowski Konstanty **640, 796**
 Krzemieniecka Lucyna **35, 277–278, 641–643**
 Krzemieniecki Feliks **1876**
 Krzycki Alfred **287**
 Krzyżanowska Władysława **2034, 2046**

- Książek Julian **772–755, 874–876**
 Kubacki Waclaw 21, **987**
 Kubasiewicz Henryk **1496**
 Kubisz Paweł **279**
 Kuchar Tadeusz **217**
 Kuciński Julian 8, 11, 19, 61, 94, 100
 Kuczborska I. **1320**
 Kuczewski Władysław **2035**
 Kuczyński Władysław **1772**
 Kuglin Jan **645**
 Kukolski Eugeniusz 23
 Kula Witold **646**
 Kulamowicz Antoni **2036**
 Kulczycka-Saloni Janina 38, **280, 647–648**
 Kułakowski Sergiusz **649–650**
 Kuna Michał 12
 Kunowski Stefan **1266**
 Kuperszmid Leibl **1267**
 Kupiec-Wągliński A. **1940**
 Kupke Jerzy zob. Kortan-Kupke Jerzy
 Kurek Jalu 82
 Kurhański Mirosław **2037**
 Kurkiewicz W. **62**
 Kurowski Leon **883**
 Kurowski Rajnold 38, 60, **281, 651, 988–989, 1268–1269, 1402, 1744**
 Kuryluk Karol 21
 Kutarba Kazimierz **652**
 Kuthan Zbigniew 94
 Kuziel Stanisława **1773**
 Kuźnicki Leszek 68, **1831, 1916**
 Kwapiński Jan **1736**
 Kwaśniewski Tadeusz **653**
- L**
 Lach Aleksander **1638**
 Laforgue Jules **667**
 Lamarck Jean Baptiste de Monet de **264**
 Landem Icek 9
 Landsbergowa Janina zob. Galasińska-Landsbergowa Janina
 Lange Wiesław **603**
 Lange Zygmunt **811, 1883**
 Langrod Rudolf 48, **655**
 Lanzendoerfer Jerzy **2038–2039**
 Laskowska Jolanta 12
 Laskowski Mirosław 88, 89
 Lausz Helena **1849**
 Leblanc Maurice 48, **990**
 Lec Stanisław Jerzy 20
 Ledóchowski Zygmunt **1600–1601**
- Lelewel Joachim **912**
 Lemański Teofil 10, 13, 29, 30, 46, 48, 49, 50, 90, 287, 298
 Lengevin Paul **283**
 Lenin Włodzimierz Ilicz 34, 77, **73**
 Leonardo da Vinci **1974**
 Lermontow Michał 46, 48, 65, **657, 1270**
 Leroux Gaston 48, **991**
 Lesiakowski Krzysztof 16
 Leskow Mikołaj **650**
 Lessel Rudolf 34, **74, 75**
 Leszczyńska Franciszka **487**
 Letki Maria 98, **1271**
 Lewandowski W. **992**
 Lewenfisz Henryk **1639–1641**
 Lewińska Helena **1850**
 Lewińska Jadwiga zob. Dąbrowska-Lewińska Jadwiga
 Lewiński Jerzy 81, **2040**
 Lewkowicz Piotr 11, 58
 Leyko Emil **658, 1498**
 Leyko Jerzy **1499, 1576, 1642, 1744, 2041**
 Leyko Wanda **1643, 1759, 1851**
 Liberski Benon **1881, 2006**
 Libiszowska Zofia **1774**
 Libiszowski Stefan **1852**
 Librant Tadeusz **2046**
 Lichański Stefan 79, **52, 993**
 Licht F. 298
 Lindner Jan **1403**
 Linné Carl von **263**
 Linneusz zob. Linné Carl von
 Lipiński Eryk **1030**
 Lipiński Jacek **1404**
 Lipiński Waclaw **765, 767, 872, 882, 1011**
 Lipiński Witold 60, **659, 994–995**
 Lipko Stanisław 67, **1405, 1644**
 Lipowski Aleksander **1997**
 Lipska Wanda **1158**
 Lipszyc Rachela 9
 Liszewski Stanisław 15
 Litauer Jan Jakub **284, 661, 1257**
 Litauer Stefan 31
 Litwin Jakub **1272**
 Litwin Józef **76–77, 285, 996, 1273**
 Loga-Sowiński Ignacy 16, 17, 35
 London Jack **662**
 Lorenc Zygmunt **718**
 Lorentz Zofia **663**

- Lubicz M. **78**
 Lubnau Edward **997–998**
 Lubocka Anna **1500**
 Luboradzki Wiktor **1270**
 Lutostański Aleksander **286**
 Lutyński Jan **1501, 1775, 2042**
- Ł**
 Łapicki Borys **1645, 1942**
 Łapiński Józef **2043**
 Łasiewicka Alina 13
 Lastik Salomon **1141**
 Ławicka Waława **1999**
 Ławska Karolina 11, 60, 94, 99, 100
 Łazowski Klaudiusz Franciszek **669**
 Łażniewski Mikołaj **1646**
 Łączkowski Marceli **1736**
 Łempicki Stanisław 46, **665**
 Łomnicki Stanisław **666**
 Łopalewski Tadeusz 20, 21
 Łopatyńska Lidia **667, 999, 1274, 1647–1648, 1776**
 Łuchiewicz Stanisław **603**
 Łuckiewicz Stanisław 63, **161**
 Łuczyński Witold **287**
 Łukaszewicz Witold **669, 1276, 1406**
 Łukaszewska Irena **1943**
 Łukaszewski Stefan **586–587**
 Łukoś Jan 71, **1718–1719, 2025**
 Łukowski Jerzy 72, **1651–1654**
 Łysakowski Adam 59
- M**
 Mac Stanisław **301**
 Machiavelli Niccolo **1845**
 Maciejewska-Potapczykowa Waława **1777, 1782**
 Maciejowska Cecylia 80, **1502**
 Maciejowski Ignacy zob. Sewer
 Maciejowski Zygmunt 38
 Mackiewicz Olgierd **1277**
 Mackiewiczówna Maria **516, 561–562, 791, 914**
 Madeja Roman **1655–1656**
 Madeja Zofia **1908–1909**
 Majakowski Włodzimierz **80**
 Majewska A. 61, **1083**
 Majewski Michał 39, 50, **1227**
 Majkow Apollon **771**
 Majzner Józef **1992**
 Majzner Maria 11
 Makarenko Antoni **288–290**
 Maksim N. I. **585**
 Malawski Stanisław 62, **81–82**
- Malinowski **250**
 Maliszewska Maria (pseud.) zob. Beylin Karolina
 Małecki Stefan **1663**
 Małkowska J. zob. Jankowska-Małkowska J.
 Mamelka Kazimierz 74, **2015**
 Mankiewicz-Szaniawska Helena **1159**
 Manx Józef **291**
 Marchlewski Julian 69, **1841**
 Marcinkowski Jan 83
 Marczyńska Maria 11
 Marek Aureliusz 49, **969**
 Mark Bernard 53, **670**
 Markert Waław **1608, 1778**
 Markiewicz Henryk 98
 Marks Karol 34, 57, 77, 78, **83, 292, 671–672**
 Masojada Edmund **84–85**
 Matkowski Bazyli **456**
 Matuszewska Julia **608**
 Matuszewski Ryszard 20, 22
 Matuszkiewicz Stefan 62, **197–198, 293, 519–520**
 Matyjaszek Józefa **2045**
 Matysiak Roman **991, 1853**
 May Renato 68, **2047**
 Mazurek Józef **294**
 Mazurek Ludwik Jerzy **1658–1659**
 Mazurkiewicz A. **1306**
 Mazurkiewicz Edward **1660**
 Meir Melman 53
 Meissner Alfred **1407**
 Meissner Józef **1779**
 Melezin Abraham **295**
 Mendla Stanisław 74, **1504, 1513–1514, 1789**
 Mering Andrzej 78, **296, 673**
 Męczyński Tadeusz 12, 19, 44, 46, 47, 51, 297
 Michajłow Włodzimierz **263–264, 614**
 Michalak Henryk 85, 87
 Michalak Jan **674**
 Michalecka Maria **1280**
 Michalski Aleksander zob. Żaruk-Michalski
 Aleksander
 Michalski Eugeniusz 80, **1408, 1780, 1854**
 Michalski Ireneusz **1000–1001, 1281–1282**
 Michalski Stanisław Franciszek 49, **808, 1143, 1855**
 Michalski Tadeusz Włodzimierz 69, **2049**
 Michalski Wiktor **2050**
 Michniewicz Waław **675**
 Mickiewicz Adam 7, 33, 38, 78, **300, 676–678, 826, 1112, 1228, 1379, 1406**

- Micuta Waclaw **301**
 Miecznikowska-Stolarczyk Wanda **1585–1586**
 Mieczynski Feliks **37**
 Mierzanowski Jan **302–306**
 Mierzejewski Jerzy **444**
 Mierzejewski Jerzy **64, 2051**
 Mierzyński Zdzisław **40, 49, 1283–1284**
 Mijal Józef **28**
 Mijal Kazimierz **17**
 Mikucki Jerzy **11, 60, 94, 99, 100**
 Mikułko Anatol **679**
 Mikuta Marian **27**
 Miller Edmund **48, 1002**
 Miller Jerzy **1897**
 Millerowa Irena **307**
 Milne Aleksander A. **77**
 Miłosz Czesław **30, 32**
 Miłowidow Nikołaj Nikołajewicz **1003**
 Minc Hilary **27, 34, 86–88**
 Minchberg **1337**
 Minkiewicz Janusz **20, 22, 23, 680–681**
 Minor Marian **17, 35**
 Mińkowski Aleksander **1004, 1930**
 Miriam **660**
 Missiuro Włodzimierz **682**
 Miszewski Waclaw **1005–1006**
 Mittler Abram **8**
 Mittler Franio **8**
 Mittler Lajb **8**
 Mittler Szlama **8**
 Mitzner Zbigniew **1209–1210**
 Młynarski Zygmunt **308–309**
 Mniszek Tchorznicki Mieczysław **310**
 Moczar Mieczysław **16**
 Modrzewski Henryk **1285**
 Molek Stefan **1944**
 Molesta Jacek **89**
 Mołotow Wiaczesław Michałowicz **64, 400**
 Moniuszko Stanisław **563**
 Mordawski Józef **1172**
 Morgentoj Lejb **1286**
 Mortkowicz Jakub **33, 34, 285, 295, 167, 206, 537, 538**
 Mortkowiczowa Janina **383, 753**
 Moskwa Walenty **1007, 1287–1289**
 Moskwa Zofia **1724, 1815**
 Mossor Stefan **40, 41, 89**
 Mostowicz Tadeusz zob. Dołęga-Mostowicz Tadeusz
 Mostowienko Dymitrij **43, 794**
 Moszoro Kazimierz **2035**
 Mowszowicz Jakub **1290, 1505, 1661**
 Moycho Waclaw **38, 1409, 1782**
 Mroczka Ludwik **52**
 Mrozińska Stanisława zob. Nowicka-Mrozińska Stanisława
 Mścichowski Andrzej **12, 39, 47**
 Mucharski Jan **855, 1007, 1088–1089, 1426**
 Müller W.N. **1663**
 Müller-Strauss Maurice **863**
 Musiatowicz Tadeusz **1856**
 Musset Alfred de **21**
 Mussolini Benito **49**
 Muszka Ahron **664, 1235**
 Muszkat Marian **57**
 Muszkowski Jan **31, 50, 60, 66, 74, 1008, 1224–1225, 1291, 1506**
 Muszyński Jan Kazimierz **46, 58, 60, 68, 78, 80, 311–312, 683, 864, 882, 1009–1012, 1082, 1193, 1292, 1365, 1507–1508**
 Myszkowski T. **1665**
 Nadolski Andrzej **1664, 1857, 2053**
 Nadolski Bronisław **684, 1293**
 Nagielberg Edward **313**
 Nalepa E. **40, 42**
 Nalewajko-Kulikow Joanna **56**
 Nalkowska Zofia **20, 21, 22, 38, 98, 687, 1260**
 Namieciński Antoni **90**
 Namitkiewicz Jan **1014, 1294–1296, 1509–1511**
 Nartowicz-Kot Maria **15, 16, 17**
 Nawarycz M. **62, 91**
 Nayder T. **689**
 Nechay Jerzy **92**
 Nehrebecki Lucjan **1945**
 Neubert Felicja **13**
 Neumiller Karol **8, 29**
 Nieciecki Jarosław **1016**
 Niemcewicz Julian Ursyn **690**
 Niemczyński Władysław **691**
 Niemojewska-Gruszczyńska Zofia **1298**
 Nieśmiałek Władysław **17**
 Niewiadomska Agata zob. Walczak-Niewiadomska Agata
 Niewiarowicz A. **74, 1388**
 Niezgodziński Michał Edward **60, 988, 1268**
 Nieziemskiego Kazimierz **37, 316**
 Nigof J. **43, 692**
 Nikulin W.J. **43, 693**

- Nisenson Jerzy **694, 1299**
 Nonas Andrzej Narcyz **695**
 Norewicz Oskar **2001–2002, 2004, 2018, 2068, 2070, 2079**
 Norwid Cyprian Kamil **64, 1254**
 Nowacka Maria **49, 83, 287, 1019**
 Nowacki Tadeusz **48, 58, 512, 696–697, 1020**
 Nowaczyk M. **1908**
 Nowakowski Aleksander **1300**
 Nowakowski Franciszek **511**
 Nowakowski Jerzy **1946**
 Nowakowski L. **819**
 Nowicka-Mrozińska Stanisława **1663**
 Nowicki Franciszek **43, 418, 803, 1150**
 Nowodworski Witold **59, 1301**
 Nowotny Bronisław **906**
 Nożyczkowski Józef **698, 1021**
- O**
 Obrzud Zdzisław **1302**
 Ochocki Adam **894, 1861**
 Odlewany Marian **94, 693**
 Okęcki Stanisław **41**
 Okrutny Josef **55, 57, 1023**
 Okrzeja Stefan **1032**
 Olczyk Mirosław **72, 74, 1666, 1785**
 Olejniczak Leon **1861**
 Olejnik Leszek **51, 53**
 Olicki Lejb **53, 57, 700, 939, 1303**
 Olszewska Maria Joanna **1667–1668, 1786–1787**
 Olszewska Wanda **516, 905**
 Olszewski A. **615**
 Olszewski Stanisław **318**
 Ołomucki **192, 434**
 Onufrzak Zbigniew **17, 18, 24**
 Opęchowska A. **1233**
 Oranowski Zygmunt **32, 95**
 Orlicz Michał **74, 2102**
 Orłowski Władysław **1861**
 Orzeł Mieczysław **2025**
 Orzeszkowa Eliza **27, 79, 735, 839, 1026, 1222**
 Ossowska Maria **98, 2056**
 Ossowski Jerzy **74, 1504, 1513–1514, 1789**
 Ossowski Stanisław **321, 701**
 Ostaszyński Abram **1672**
 Ostrowski Abram Icek **88**
 Ostrowski Aron Dawid **88**
 Otelsberg Nachaman Fajwisz **298**
 Otto Edward Arnold **79, 322, 702**
 Otwinowski Stefan **21**
 Owczarek Feliks **29, 30, 48, 50, 78, 287, 298**
- Ożarowski Aleksander **1304, 1507–1508**
 Ożogowska Hanna **32, 46, 82, 97–99, 140–141**
- P**
 Palfai Janos **703**
 Paluch Emil **46, 287, 323, 1027, 1305, 1418**
 Panas Boguchwał **36, 704**
 Panusz Henryk **1851**
 Papuziński Stanisław **1673**
 Parandowski Jan **82**
 Paraskovich Jan S. A. **883**
 Pareto Vilfredo **93**
 Pasek Jan Chryzostom **1029**
 Pasternak Leon **20, 100, 1030**
 Paszkowicz Adam **48, 324**
 Paszkowski Kazimierz (wydawca) **30**
 Paszkowski Kazimierz **39, 325–326, 433, 970, 1031–1032, 1145**
 Pawlak Kazimierz **46, 49, 287, 298**
 Pawłowikołaj Tarasewicz **327–329**
 Pawłowski Leszek Kazimierz **60, 705, 1033, 1674–1675, 1950, 2057**
 Peierls Rudolf Ernst **1306**
 Peliński Stanisław zob. Pełka-Peliński Stanisław
 Pełczewski Władysław **1938**
 Pełka-Peliński Stanisław **706**
 Penar Józef **1893**
 Perec Wilenberg **53**
 Perelman Jakub **49, 287, 1307–1308**
 Peretiatkowicz Antoni **1084**
 Pertyński Jerzy **69, 81, 2058**
 Perzyńska Cecylia **35**
 Petersowa Zofia **22, 707**
 Pęczkowski Mieczysław **1515**
 Pfeiffer Włodzimierz **8**
 Piaskowski Wiesław **1917**
 Piątek Jan **26**
 Piątkowski Józef **47**
 Piątowski Józef **857**
 Piechal Marian **21**
 Pieczętkowski Feliks **13, 30, 44, 46, 47, 295, 296, 297**
 Pieczonka Marek **9**
 Piekarczyk Adolf **1892**
 Pieniążek Jan **1736**
 Pieniążek Kazimierz **1012, 1929**
 Pieńkowska Krystyna **59, 69, 1035–1037, 1309, 1516–1517**
 Pietkun Witold **63, 708**
 Pietuchow N. **331**
 Piętaś Stanisław **29, 709–710**

- Piotrowska R. zob. Kańska-Piotrowska R.
 Piotrowski Jan 48, 64, **101, 332, 711**
 Piotrowski Jerzy **1039**
 Piotrowski Mieczysław **31, 195, 206, 727**
 Pisarek Eugeniusz **602**
 Pisarski A. 49, 287, **333, 712, 1311**
 Piszczkowski Mieczysław **1312**
 Plamitzer Antoni M. 49, **334**
 Plechanow Jerzy 34, **713**
 Pławiński W. **2093**
 Pławski Stanisław **1677**
 Płażewski Ignacy 41, 297
 Płażewski Jerzy 29, 48, **714–715**
 Pócek Jan **716**
 Poduszko Zenobiusz **603**
 Pogan Józef 63, 336
 Pogorzelski Wojciech **1041, 1530, 2059**
 Pokrzywiński Zygmunt 83
 Polackowa Wanda **1353**
 Polak I. F. **337**
 Pollak Seweryn **338, 411, 727**
 Pomianowski Karol **341**
 Pomianowski St. **615**
 Popławski Henryk 71, **1952**
 Porazińska Janina 32
 Porczyński A. **342**
 Postołów Aleksander 72, **1678, 1790**
 Potapczykowa Wacława zob. Maciejewska-Potapczykowa Wacława
 Potocki Wacław **1042**
 Poznański Maurycy Izrael 9
 Prenant Marcel **719**
 Priestley John Boynton **720**
 Prokop Henryk **2062–2063**
 Protekta Jerzy 71, **2064**
 Proust Marcel 21
 Próchnik Adam **350**
 Prus Bolesław 27, 33, 38, 79, **280, 463, 647–648, 1047–1050, 1266, 1302**
 Pruszczyński R. 89
 Pruszyński Ksawery 34
 Prużan Michał 39, **1420**
 Pryszczewska Maria **1421, 1518–1519, 1791**
 Przełęcka Aleksandra **1792**
 Przemski Leon **722**
 Przepiórkowska Wanda **1929**
 Przeradzka Jadwiga **1031, 1145**
 Przeradzka Jadwiga **603**
 Przesmycki Feliks **1778**
 Przesmycki Zenon zob. Mirian
 Przeworski Jakub 295
 Przyborowski Walery **1026**
 Przyboś Julian 32
 Przyłęcki Stanisław Jan **726, 1070–1071**
 Ptasieński Jan 72, **1682**
 Puchalski Marian **53, 58–59, 219, 326, 433**
 Pudłowski Alter 89
 Pustelnik Czesław 71, **2064**
 Puszkin Aleksander 46, 65, **727–729, 1073**
- R. S. 768**
 Raabe Wilhelm 96
 Rachalewski Stanisław 8
 Rachwański Józef **528, 662**
 Racięcka Janina **1520**
 Racięcki Zygmunt **92, 355–356**
 Radkiewicz Stanisław 91
 Radlińska Helena **357, 441, 481, 730**
 Radliński Z. **739**
 Radłowska Cecylia **1683**
 Radwańska Helena **2065**
 Rafałowska Barbara **288–290**
 Rajewski Stanisław **1075–1076**
 Rajzman I. **851, 910, 1118**
 Rakowiecki Janusz **1521**
 Ransome Arthur **358**
 Rapacki Marian 63, **110, 359**
 Rappaport Emil Stanisław 39, **111, 1077**
 Raszał Aron **360, 1078**
 Rataj Maciej 40, **733**
 Rau Zbigniew 60
 Rawluk Józef **2067**
 Rayski Jerzy **1684, 1793**
 Regulski Henryk **1423, 1740**
 Rej Mikołaj **734**
 Rejs R. **215**
 Rek Tadeusz **364–367**
 Rembéliński Robert 19, **1082**
 Rembrandt Harmenszoon van Rinn **2109**
 Reymont Władysław 77
 Rękas Michał 40, **9, 59, 62**
 Robinson George **2068**
 Rodkiewicz Bohdan **1685–1686, 1794**
 Rodziewiczowa Janina zob. Borkiewicz-Rodziewiczowa Janina
 Rodziewiczówna Maria 94
 Rogowicz Wacław **806**
 Rogoziński Jan 44
 Rogoziński Zenon **1795, 1956**

- Rojewski Jan **369**
 Rojewski T. **501, 564**
 Roliński Ignacy **125, 1522**
 Rolland Romain 35
 Rom M. zob. Romała M.
 Romała M. **187, 628–632, 1180**
 Romankówna Mieczysława **735, 1026**
 Romański Marek (pseud.) zob. Dąbrowski Roman
 Romek Zbigniew 91, 92
 Rösch M. 71, **2070**
 Rosin Ryszard 19
 Rosset Edward 52
 Rostand Jean **371**
 Rousseau Jean Jacques **1084**
 Rowiński St. **615**
 Rozenberg Szulim 52
 Rozmaryn Stefan **1085**
 Różańska Maria **173**
 Różycka M. **1248, 1320, 3121**
 Różycki Feliks 67, 80, **737, 1424–1425, 1796–1797, 1957**
 Rubczyńska Maria 74, **2109**
 Rudnicki Adolf 19, 20, 21, 22, 33, **372–377**
 Rudolf-Skokowska Maria 49, **1088, 1322**
 Rudowski Witold **1089**
 Rudzińska Regina **481**
 Rukawisznikow Siergiej **378**
 Rupiński Gabriel **2071–2072**
 Ruta Magdalena 56
 Rutkiewicz Maria 64, **738**
 Rutkowski Jerzy 80, **739, 1090–1092, 1523–1524**
 Rutkowski Stanisław 42
 Rutki Kazimierz 13, 29, 30, 49, 50, 51, 78, 94, 96, 97
 Rybałt Jan (pseud.) zob. Dmochowska Teresa A.
 Rybicki Paweł **1323**
 Rychlewski Janusz 48, **1324**
 Rychlicki Zbigniew **1178**
 Rychliński Jerzy Bohdan 47, 96, **499, 1093**
 Rychliński Stanisław 61, **740**
 Ryczywół Ber 78, **379**
 Ryder Karol **901, 1094, 1426–1429**
 Rydlewski Franciszek 89
 Rynkowska Anna **1095, 1525**
 Ryszkiewicz Andrzej **1325**
 Ryter Zinaida 81, **1687**
 Rządowolska Magdalena 8, 9, 74
 Rzepecki Ignacy 296
 Rzymowski Wincenty 91
 Sacharewicz Henryk **742**
 Sadowski (major) 83
 Sadowski Cezary 80, **1526**
 Sadzewicz Marek **1096–1097**
 Safrin Horacy 101
 Sainte-Beuve Charles Augustin 21
 Sakowicz J. **1627**
 Sakwa Waclaw M. **1958**
 Saloni Janina zob. Kulczycka-Saloni Janina
 Saloni Juliusz 38, 79, **300, 392–393, 743, 1098, 1326, 1401**
 Samulski Adam **1959, 1966, 2073–2076**
 Samuś Paweł 52
 Sand George 21
 Sandauer Artur 33, **80, 744**
 Sandera Rudolf 46, 299
 Sandner Henryk **1099, 1327, 1430, 1527–1528, 1688, 1870**
 Sas-Jaworski Tadeusz 48, **1100**
 Sawrymowicz Eugeniusz 79, **745–748**
 Schabowski Czesław **380, 749**
 Schaff Adam 34, **126–127, 381**
 Schaff Leon 80, **1431, 1689, 1690**
 Schiller Leon **382**
 Schnayder Jerzy 68, **1432, 1691, 1798**
 Schneider Maksymilian **1799**
 Schneider Marian **2048**
 Scott Wolter **750**
 Secomski Kazimierz 63, **751**
 Seipelt Paweł 8
 Seipelt Szarlotta 8, 44
 Sekreta Mirosław **1101**
 Selen Ludwik 39, **752, 1102**
 Selinko Anne-Marie 48, 287, **1103–1104**
 Selmer Ågot Gjems **383, 753**
 Sempołowska Stefania **60**
 Senesz Chana **1105**
 Serejski Marian Henryk 68, **1278, 1529, 1692–1693, 1800, 1871**
 Sewer 47, 48, 287, **384–385, 754, 1106**
 Sfiard Dawid 56
 Shaw Bernard 21
 Shepart Ernest H. **218**
 Sieciński Wojciech **736**
 Siedlecki Efraim 53
 Siekierski Stanisław 12, 31, 33, 35, 77
 Siemaszkowa Olga 7, **142, 168, 307, 358, 544**
 Sienkiewicz Henryk 27, 94, **491, 839, 1230**
 Sierosławski Stanisław **528**

- Sieroszewski Wacław **503**
 Sierp-Szczakowski Zygmunt **1107**
 Siewierski Mieczysław 39, 80, **694, 755, 1299, 1328, 1431**
 Sikirycki Igor 74, **1433**
 Sinclair Lewis **527**
 Sinclair Upton Beall 33, **386–387, 756**
 Sivert Tadeusz **1108, 1434**
 Skarbek Fryderyk **1714, 1880**
 Skarzyński Bolesław **1353**
 Skarzyński Józef **1600–1601, 1801**
 Skibicki Zygmunt **1811, 1883**
 Skoczek J. **758**
 Skokowska Maria zob. Rudolf-Skokowska Maria
 Skoraczyński Zbigniew **1532**
 Skorko Eugeniusz **1695–1696, 1874**
 Skorko Marta **1695–1696, 1874**
 Skowron Stanisław **1436**
 Skowroński Zygmunt 73, **2078**
 Skrobiński Józef **602**
 Skrzynecki Jan Zygmunt **870**
 Skulski Ryszard **1329**
 Skupieńska Alina **1803**
 Skupieński Franciszek Ksawery **760, 1437, 1533, 1698–1700, 1804–1805**
 Suza Wojciech **388**
 Skwarczyńska Stefania 46, 58, 61, **761–762, 1086–1087, 1112–1114, 1330**
 Skwarczyński Zdzisław **1115, 1438–1439, 1701**
 Slatinskij Anatolij Nikolajewicz **2079**
 Słobodnik Tadeusz 22
 Słobodnik Włodzimierz **389**
 Słomczewska Józefa 13
 Słomczyńska Jadwiga 48, **390**
 Słomczyński Maciej 47, 48, 95, **763–769, 1116**
 Słonimski Antoni 46, 48, **391**
 Słowacki Juliusz 33, 69, 101, **392–393, 610, 770, 1196, 1219, 1457, 1575, 1998**
 Słowikowski Jan 81, **1440, 1534, 1963, 2080**
 Słowikowski Mieczysław **128**
 Słuchocki Czesław **1117**
 Słupecki Tadeusz **772–775**
 Smoczyński Paweł **1964**
 Smolar Hersh **1118**
 Smolarski Mieczysław **776, 1029**
 Smoleński Włodzimierz 68, **1568, 1748, 1898**
 Smoliński Alfred **1294, 1295**
 Smuszkowicz Hanna **535**
 Sojczyński Stanisław 23, 24
 Sojecki Stanisław 40, 48, **394–395, 777**
 Sokolicz Antonina **386–387, 756**
 Solak B. J. **1306**
 Sołoniewicz Rajmund **1172**
 Sołtan Andrzej **1535, 1602**
 Sonecka Erwina zob. Groten-Sonecka Erwina
 Sowińska Eugenia **1703**
 Sowiński Ignacy zob. Loga-Sowiński Ignacy
 Sowiński Leonard **793**
 Sowiński Wacław **778**
 Sowiński Wilhelm **396**
 Spengel Stefan 44
 Spiegel Isaiah **779**
 Spiszówna Halina **1332**
 Sroczyński Kazimierz **1128**
 Stachowiak Antoni **398**
 Staël Germaine de 21
 Staff Leopold **861**
 Stalin Józef Wissarionowicz 34, 64, 66, 72, **399–400, 783, 1445**
 Stankiewicz Lech **1959, 1966, 2075–2076**
 Stankiewicz Witold 12
 Stankowski Albert 55
 Stańczykowski Władysław **52, 182**
 Starczakow Walenty **1704**
 Staropolska Sulamitka **1539**
 Staszic Stanisław 98
 Stawiński Eugeniusz 17
 Stawowczyk T. 89
 Stefanowski A. **1086–1087**
 Stefanowski Marian **848**
 Stefański Stefan **777**
 Stelczyk Jan **559**
 Sten Jan **206, 537**
 Stevenson Robert Louis 96
 Stępień Irena **1999**
 Stępień Lucjan Seweryn **1540–1541, 1705, 1902**
 Stępniewski Tadeusz **729, 1073, 1151, 1157**
 Stieber Zdzisław 60, **785, 1133–1336, 1706–1708, 1875, 2082**
 Stoch Anna 35
 Stokowski Włodzimierz 72, **1709**
 Stolarczyk Wanda zob. Miecznikowska-Stolarczyk Wanda
 Stolarzewicz Ludwik 8, 46, **786–787**
 Stommówna Aniela 49, **788, 1136**
 Stommówna Aniela zob. Katecheta
 Stromenger Karol 28, 29

- Strug Andrzej 27, 35, 88, **1226**
 Strumph-Wojtkiewicz Stanisław 48, **404**
 Strusińska Krystyna 34
 Strzałkowski Jacek 7, 9, 11, 88, 89, 298
 Strzelbicki Stanisław **406, 1137**
 Studziński St. **1167**
 Stwosz Wit **523, 1725**
 Suchanek Antoni **1138**
 Suchocki Czesław 104
 Surdykowski K. **335**
 Swaryczewski Antoni **1337, 1710–1713, 1806, 1967**
 Swieżawski Ludwik 21
 Sydow Bronisław Edward **1233**
 Sygetyński Antoni **789**
 Symonowicz Walentyna **444**
 Symonowicz Walentyna 64
 Szajewicz Symcha Bujam **408**
 Szałas Roman **277, 390–391, 604, 610, 641, 663, 766, 1093, 1096–1097**
 Szancer Jan Marcin **48, 183–184, 192, 245, 434, 488, 619, 680–681, 741, 790, 873, 913**
 Szaniawska Helena zob. Mankiewicz-Szaniawska Helena
 Szarfharc E. **1941**
 Szarfharc M. **1665, 1853, 1941**
 Szczakowski Zygmunt zob. Sierp-Szczakowski Zygmunt
 Szczekin-Krotow Włodzimierz **1139**
 Szczepański Jan 80, **1542–1544, 1807–1809**
 Szczepański Włodzimierz **1140, 1338**
 Szczerbowski Adam **53, 409**
 Szczęsa Joanna 15, 19, 21
 Szczykutowicz Bolesław **2083**
 Szekspir Williama 47
 Szelburg-Zarembina Ewa 32, 46, 82, **139–142, 410, 791, 792**
 Szenwald Lucjan **411**
 Szewc Stefan **911, 2084**
 Szewczenko K.W. **794**
 Szewczenko Taras 46, **793**
 Szewczyk Wilhelm **1237**
 Szewera Tadeusz 72, 102, 103, **1665, 1876–1879, 1968**
 Szklarek Jerzy **2085**
 Szlamowicz Izaak 9
 Szletyńska Maria 31
 Szletyński Henryk **412**
 Szleyen Zofia **34**
 Szmaglewska Seweryna 32, **154, 1865**
 Szmelter J. **2107**
 Sznajder Maksymilian **703**
 Szozda M. 81, **2016**
 Szpigiel Jeszajahu 53, **1141**
 Szpinger Stefan 12, 29, 30, 44, 47, 298, 299
 Szrajber Jerzy **1339**
 Szubert Waclaw 68, **413, 796, 1545, 1714, 1880**
 Szukalak Marek 85, 87
 Szulc Janina zob. Żeligowska-Szulc Janina
 Szulkin Lucjan zob. Lessel Rudolf
 Szuman Jerzy **797**
 Szuman Stefan **1142**
 Szumowski Jan 37
 Szuster Edward **1881**
 Szustrowa Jadwiga 287, **1340–1341**
 Suzyńska Edwarda **1882**
 Szwałm B. **143**
 Szwarecztajn Edward **2086**
 Szwed Stanisław **1969**
 Szweykowska G. **1491**
 Szweykowski Zygmunt **540, 1342**
 Szychowski Leon 83
 Szydłowski Aleksander 83, 84
 Szymańska Irena 31
 Szymański Michał **286**
 Szymański Zygmunt 31
 Szymczykiewicz E. **143**
 Szyper Henryk **1343**
 Śliwowski Kazimierz **144**
 Śmiech Witold 100, **1810**
 Średnicki Radosław 30, **1144**
 Średnicki Stanisław 26
 Śreniowska Krystyna **2087**
 Śreniowski Stanisław **1546**
 Świątgorowa Zofia 80, 81, **1547, 1715**
 Świątkowski Paweł **332, 506, 716, 777, 786, 801, 1358**
 Świdarska T. **750**
 Świdarski Bolesław 11
 Świdrowski Józef 39, **414**
 Świejkowski Leon **2088**
 Świerkocki Ksawery 59, **1344**
 Święcicki Witold **415, 1146–1147, 1257**
 Świnarski Stanisław **482**
 Świrszczyńska Anna **798**
Taffet Gerson **416**
 Taniewska Stefania **1646**

- Tarapani Józef **1149**
 Targowski Tadeusz **1016**
 Tarłowska Irena 35, **799**
 Tarnawska **800**
 Tarnowska Barbara **801**
 Tarnowski Marcei **506**
 Taszycki Witold **802**
 Taubwurcel Stanisław **417**
 Tchorznicki Mieczysław zob. Mniszek Tchorz-
 nicki Mieczysław
 Temerson Leopold **1970–1971, 2013–2104**
 Terlikowski Władysław **1848**
 Thugutt Stanisław 65, **420**
 Tietz Tadeusz **2089**
 Timofiejew Grzegorz 21, 22
 Tirman M. **664**
 Tiutczew Fiodor Iwanowicz 65, **729, 1151**
 Toborek Tomasz 24
 Tolczan J. **2090**
 Tołstoj Aleksy 33, **806**
 Tołstoj Lew **807**
 Tomasz à Kempis **808**
 Tomaszewicz Wincenty 68, **1716–1717**
 Tomaszewska Hanna 35
 Tomaszewski Bolesław 36
 Tomaszewski Henryk **393, 710, 1224–1225**
 Topolniak K. **809**
 Topolski Zdzisław **2102**
 Torañska Teresa 33
 Tournelle Waclaw de **1345**
 Treichel Irena 7, 8, 30, 69, 296, **1446, 1520**
 Trepiński Antoni **718**
 Trepka Edmund **1718, 1719**
 Tretiak A. **750**
 Trojanowski Stanisław **421**
 Truchim Stefan 100, **810**
 Trumpeldor Józef 56, **941**
 Trybus Adam 23
 Trzaska Filip 51, 297
 Trzaska Władysław 26
 Trzebski Bolesław **422**
 Trzynadlowski Jan 79, **514, 745–748, 1155–1156,**
1346, 1447, 1720
 Tur Jan **424**
 Turgeniew Iwan **811**
 Turska Zofia 64, **219, 425**
 Tuwim Julian 102, **1151**
 Twain Mark 35, **426, 812**
 Twarogowski T. **1177**
 Tyblewski Jerzy **602**
 Tybor J. **427**
 Tybulczuk Franciszek **2091**
 Tymiński Stefan **814**
 Tynianow Jurij **815**
 Tyrowicz Ludwik **947, 1162**
 Tyrowicz Marian 79, **1162, 1347**
 Ulatowski T. **465, 592, 1167**
 Ulińska Alina **1814**
 Ullstein 298
 Ułaszyn Henryk 60, 61, 79, **816–817, 1163, 1548–**
1549, 1721–1723, 1884
 Uniechowski Antoni **798**
 Urbanowicz Jerzy **1861**
 Uzdański Edward Maksymilian 35
 Venulet Franciszek **1165, 1550, 1724, 1815**
 Verne Jules **821**
 Vitrac Roger **1648**
 Wachelko Tadeusz **1958**
 Wachowicz Henryk 17
 Wajner Longin 30
 Walczak-Niewiadomska Agata 13
 Wallis Mieczysław 69, **1350, 1725, 1974, 2094**
 Waltratus Jan 16
 Warężak Jan **154, 1726**
 Warszyc (pseud.) zob. Sojczyński Stanisław
 Wasilewska Wanda 33, **822**
 Wassermanówna Melania **720**
 Waśniewski Jan **823**
 Wążyk Adam 20, 21, 22, **212**
 Wągliński A. zob. Kupiec-Wągliński A.
 Webb Clifford **358**
 Wegner Rudolf 35, 295, 299
 Weliczker Leon 78, **434**
 Wells Herbert George 46, 48, **435**
 Wende Walenty **1062**
 Werner Henryk **55**
 Werner Jerzy **1727, 1976**
 Wernerowa Jadwiga **155**
 Wernerowa Wanda **410, 642**
 Weysenhoff Józef **1377**
 Wiechnicki Tadeusz **2095**
 Wiecznyj Piotr Pantielejewicz 43, **156**
 Wieczorek J. **1909**
 Wieczorek Witold 11
 Wierciński J. 81, **2016**
 Wieromiej Michał 84, 87
 Wieromiej Witold **703**

- Wierzbicki Witold **436**
 Wierzbiński Maciej **824–825**
 Więckowska Helena 69, **1728**
 Więclawski K. **11**
 Wilanowski Bolesław **945**
 Wilczkowski Eugeniusz **1551**
 Wilde Oskar 48, **1167**
 Wilkoszewski Bogumił **1729–1730**
 Willaume Juliusz **1731**
 Williams Epstein Beryl **901**
 Windakiewicz Stanisław **826**
 Wirth Andrzej **1086**
 Wiśniewski Feliks Joachim 60, 61, **827, 1168–1169, 1351–1352, 1732, 1816, 2096**
 Wiśniewski Józef **496–497, 539, 770, 825, 1218**
 Wiśniewski Karol 10, 30, 46, 48, 65, 287, 296, 297
 Wiśniewski Stanisław **437**
 Wiśniewski Zbigniew **1733, 1977, 2097**
 Witaszewski Kazimierz 16
 Witecki Jan 39, **438, 828**
 Witek Tadeusz **1978–1979**
 Witekowa Stanisława **829–830, 1170, 1450, 1552–1554, 1734–1735, 1978–1979**
 Witkiewicz Stanisław 27, 79, 98, **589, 1241, 1619**
 Witkowski Jerzy 50, **1171**
 Witkowski Zygmunt **439**
 Witowski Jerzy **158**
 Witwicki Władysław 49, 65, **440**
 Włodawer Paulina **1885**
 Wodzicka Halina zob. Kondrat-Wodzicka Halina
 Wodzicki Mieczysław **1632–1633**
 Wojciechowska Anna **1663**
 Wojciechowska Janina **481**
 Wojciechowski Bronisław **203**
 Wojciechowski Edward **1980, 2098**
 Wojciechowski W. **511**
 Wojno Tadeusz **1172**
 Wojteczak Lech **1886**
 Wojtkiewicz Stanisław zob. Strumph-Wojtkiewicz Stanisław
 Wojtkiewicz Wincenty **1555, 1737, 1887, 2099**
 Wojtyniak Józef **441**
 Wołk Romuald **2100**
 Wołosewicz Janina **1062–1069**
 Woodward H.E. **1354**
 Woźniak Leszek Włodzimierz **1451**
 Wójtowicz Cz. **335**
 Wroczyński Ryszard **1452, 1738**
 Wroński Henryk **1283**
 Wroński Włodzimierz **159**
 Wrotniak A. **143**
 Wróbel Janusz 18, 53
 Wukałowicz M. P. **1981**
 Wybicki Józef **1362**
 Wylężałek F. 89
 Wyrwicka Wanda **1492, 1556, 1975**
 Wyrzykowska K. **1627**
 Wypiański Stanisław 27, **743, 1326**
 Wyszyński Feliks **1467**
Zabłocki Bernard 68, 69, **162, 1558, 1983–1984**
 Zabłocki Franciszek **1098**
 Zabłudowski Tadeusz 93
 Zaczekiewicz Władysław **835**
 Zagórski Jerzy **836**
 Zajączkowski Stanisław 68, **445, 1560, 1742–1743**
 Zak Abraham 57, **837**
 Zakrzewski Mikołaj 37, **450–454**
 Zakrzewski Stanisław **2087**
 Zaleski S. **1177**
 Zalewski Andrzej **1532**
 Zalewski Edmund **455**
 Zaliwski Stanisław **673**
 Załoga Waclaw **2104–2105**
 Załotarew W. **1389**
 Zambrowski Roman 64, 72, **738, 1453**
 Zamiatin Nikołaj Michałowicz 43, **482**
 Zapiór Tadeusz 285
 Zapolska Gabriela 27
 Zapolski-Downar Henryk 57
 Zaremba Józef 31
 Zarembina Ewa zob. Szelburg-Zarembina Ewa
 Zaruba Jerzy 20
 Zatorska Helena 82
 Zawadziński K. W. zob. Zawodziński K. W.
 Zawadzka Stefania **457**
 Zawadzka Wincentyna A. L. 49, **1358**
 Zawadzki Aleksander **1888**
 Zawilska H. 30, 84
 Zawilski Apoloniusz 49, 287, **458**
 Zawistowicz-Adamska Kazimiera 61, **1178–1179, 1929**
 Zawodziński Karol Wiktor 47, **627, 633, 637, 729, 839, 1151, 1157**
 Zbichorski Zygmunt **459**
 Zbrożyna Andrzej 68, **1819**
 Zbyszewska Stefania **1321**

- Zdanowicz Władysław **1360**
 Zdun Eugeniusz **275, 327–329, 609, 673, 757, 1109**
 Zdzitowiecka Halina zob. Jasińska-Zdzitowiecka Halina
 Zezmer S. **1740**
 Zgorzelski Czesław **1073, 1270**
 Zielińska Z.M. **1990**
 Zieliński Gustaw **1180**
 Zieliński Jerzy 30, 46, 84, 94, 97, 299
 Ziemecki Stanisław **840, 1181, 1361**
 Zmorski Roman **668**
 Zrębowicz Roman 74, **2109**
 Zygmund Kazimierz 72, **1665, 1876–1879, 1968**
 Zygowiec Jan **2110**
Żak Stanisław 93
 Żarnowski Ludwik **843, 1182, 1561**
 Żaruk-Michalski Aleksander 34
 Żbikowski Andrzej 297
 Żdan Witalij Nikołajewicz **2108**
 Żebrowski A. **852**
 Żelazko Joanna 16
 Żeleński Tadeusz (Boy) 33, 82, **195, 471–472**
 Żeligowska-Szulc Janina **1183**
 Żerkowski Jan **130, 164, 165**
 Żeromski Stefan 15, 27, 48, 79, 98, **464, 1241, 1574**
 Żmuda Ryszard 11
 Żółkiewska Wanda **461**
 Żółkiewski Stefan 20, **687**
 Żukowski St. **6, 61**
 Żukowski Wojciech 22
 Żurakowski Mieczysław **1242, 1390**
 Żurawicka Janina **473**
 Żurek Witold **844, 1184–1185**
 Żygulski Zdzisław **845, 1186**
 Żyliński Tadeusz **1497, 1562, 1745**
 Żymierski Michał 42

Indeks haseł przedmiotowych

Indeks obejmuje spis hasłami przedmiotowymi, którymi opatrzone pozycje składające się na bibliografię łódzkiej produkcji wydawniczej 1945–1956. Pogrubioną czonką wyróżniono numer pozycji.

- A**
Administracja **620–621**
Adwentowicz Karol **1401**
Ajnenkiel Eugeniusz **1367**
Akademia Medyczna **1452, 1530**
Akcja socjalna (zob. też Świadczenia społeczne) **780, 928, 1651–1654**
Albumy **1451, 1665, 1853, 1861, 1941**
Aleksandrów Łódzki **1837**
Algebra **1391, 1620–1621, 1767, 1922**
Alkoholizm **1360**
Analiza harmoniczna **2027**
Anatomia **1007, 1287–1288, 1905**
Antologie **8–9, 34, 219, 591, 660, 668, 706, 786, 841, 939, 1086, 1649, 1864**
Antropologia **1000–1001, 1281–1282, 2049**
Antropologia społeczna **275, 1489**
Antybiotyki **172, 901**
Antysemityzm **343**
Archeologia (zob. też Kujawy, Łubna) **1179, 1604, 1625, 1664, 1768, 1857, 2052**
Archiwistyka **148, 1506**
Arytmetyka gospodarcza **84, 85**
Asnyk Adam **1213, 1343**
Astronomia **337**
Atlasy **1216, 1468, 1821**
Atlasy historyczne **933–935, 1243–1244**
Atlasy językowe **1706, 2082**
Atlasy medyczne **468**
Atlasy roślin **1009**
B
Badacze Pisma Świętego **330**
Bakteriologia **297**
Barciak większy (zob. też Entomologia) **1885–1886, 1990**
Barwniki **1555, 1737, 1887, 2099**
Bezpieczeństwo i higiena pracy zob. Bhp
Bhp **625, 852–853, 1660, 1770, 1892–1893, 1920, 1939, 1969, 2091**
Bibliografia (zob. też Katalogi wydawnicze) **1035–1037, 1309, 1332, 1446, 1517, 1982, 2009**
Bibliografia osobowa **481, 912, 1841**
Bibliografia specjalna **1234**
Bibliologia **81–82, 1008, 1291, 1344, 1506**
Biblioteka Uniwersytecka **1036–1037, 1309, 1333, 1442, 1446, 1516–1517, 1538, 1728, 1951, 1982**
Bibliotekarstwo **1045, 1301**
Biblioteki akademickie **1520**
Biblioteki naukowe **1280**
Bielenie **1894**
Biochemia (zob. też Krew) **726, 1070–1071, 1667–1668, 1759, 1786–1787, 1973**
Biografie **263–264, 280, 332, 350, 390, 425, 464, 503–504, 507, 543, 610, 738**
Biologia **614, 656**
Bitwa 1940 r. o Wielką Brytanię **326**
Bitwa 1942–1943 r. stalingradzka **482**
Bitwa 1943 r. pod Lenino **1166**
Bolesław Chrobry **2053**
Botanika (zob. też Łubin biały, Marchew, Narcyz biały) **760, 1290, 1409, 1437, 1505, 1533, 1661, 1685–1686, 1752, 1762, 1792**

- Broń **1857**
 Buddyzm **1143**
 Budownictwo **169, 1466**
 Budownictwo komunikacyjne **945**
 Budownictwo wiejskie **92, 355–356**
- C**
 Centralna Żydowska Komisja Historyczna **220**
 Chemia **596, 829, 830, 840, 942, 1149, 1170, 1181, 1245–1246, 1393, 1408, 1421, 1450, 1465, 1467, 1483, 1518–1519, 1552–1554, 1567, 1570, 1600–1601, 1637, 1729–1730, 1734–1735, 1747, 1771, 1780, 1791, 1801, 1814, 1882, 1978–1979**
 Chemia analityczna **891**
 Chirurgia **739, 1090–1092, 1523, 1524, 1716–1717**
 Chłopi **857**
 Chopin Fryderyk **1233**
 Choroby dziecięce (zob. też Pediatria) **2016**
 Choroby nerek **1907**
 Choroby weneryczne **968, 1261**
 Choroby wewnętrzne **1608**
 Choroby zakaźne (zob. też Gruźlica, Grypa) **574, 659, 994, 995**
 Choroby zawodowe **323**
 Choroby zwierząt **1760**
 Comte August **1542**
 Cukrownictwo **1960**
 Czasopisma **557, 1035, 1446, 1517, 1982**
 Czasopisma literackie **932, 1107**
 Czytelnictwo **887, 1332**
- D**
 Darwin Charles **719**
 Demografia **483**
 Demokracja **309**
 Demokracja ludowa **1215**
 Dickens Karol **648**
 Dożynki **28**
 Dramat polski XIX w. **393, 473, 540**
 Dramat polski XVI w. **260**
 Dramat polski XVIII w. **690**
 Dramat polski XX w. **52, 214, 409, 457, 890**
 Drda Jan **1382**
 Drewno **1773**
 Drobny inwentarz **797**
 Drożdże **1698**
 Drukarnictwo **151, 159, 314, 1972, 1985–1986**
 Duchowość katolicka **318**
 Dyscyplina pracy **902**
 Dywany (zob. też Welna) **2001–2002, 2018, 2068, 2070**
- Dziecko (zob. też Opieka społeczna, Przedszkola) **1083, 1964**
 Dziennikarstwo **560**
 Dziennikarze **1559**
- E**
 Edytorstwo **930, 2101**
 Egzamininy do szkół wyższych **1848**
 Ekologia **2036, 2057**
 Ekonomia (zob. też Gospodarka, Handel, Księgowość, Rachunkowość) **30, 36, 49, 79, 90, 109–110, 130, 144, 147, 153, 158, 164–165, 197, 198, 222, 228, 255, 286, 293, 316, 354, 359, 403, 417, 419–420, 455, 474, 519–520, 752, 883, 900, 926, 1102, 1171, 1217, 1545, 1651–1653, 1714, 1880**
 Ekonomia (zob. też Produkcja filmowa) **1458–1459, 1765, 1829, 1842, 1852, 1898, 1930, 1937, 1946**
 Elektrodynamika kwantowa **1684**
 Elektromagnetyzm **1933**
 Elektrotechnika (zob. też Transformatory, Wojsko) **334, 691, 742, 819, 1622, 1704, 1913–1914, 1921, 1944, 1970–1971**
 Elementarz hebrajski **360, 1078**
 Encyklopedie **819–820**
 Energetyka (zob. też Włókiennictwo) **534**
 Entomologia (zob. też Barciak większy) **371**
 Eseje **836**
 Estetyka (zob. też Sztuka polska, Witkiewicz Stanisław) **1350**
 Etnografia **44, 1501, 1775, 1808, 2042**
 Etnologia **2042**
 Etyka (zob. też Filozofia) **440, 1264, 2056**
 Ewolucja **606, 855, 1831, 1916**
- F**
 Fale radiowe **963**
 Farbiarstwo **200, 1354, 1718, 1779, 1895**
 Farmacja **1082**
 Farmakognozja (zob. też Rośliny lekarskie) **1368, 1507–1508**
 Feudalizm **1701**
 Filatelistyka **33, 908, 1231**
 Film **1811, 1883**
 Film (zob. Wytwórnice filmowe) **599, 600, 834, 863, 1820, 1891, 1925, 1970–1971, 1997, 2013–2014, 2047, 2051**
 Film edukacyjny **2108**
 Filozofia (zob. też Etyka, Prakseologia, Teoria poznania) **17, 127, 182, 868, 1084, 1197–1198, 1247**
 Finanse międzynarodowe **414**

- Finanse publiczne **655**
 Fizjologia (zob. też Hematologia, Hormony, Układ krążenia, Układ trawienny) **1094, 1426, 1491–1492, 1495, 1539, 1556, 1977**
 Fizjologia patologiczna **1165, 1550**
 Fizjologia roślin **1777, 1782**
 Fizjologia zwierząt (zob. też Układ nerwowy zwierząt) **1212, 1819, 1999**
 Fizyka (zob. też Mechanika, Optyka) **125, 261, 283, 333, 639, 666, 712, 840, 964, 967, 1100, 1168–1169, 1181, 1258, 1306–1308, 1311, 1351–1352, 1361, 1369–1371, 1378, 1397–1398, 1470, 1485, 1490, 1499, 1535, 1695–1696, 1702, 1757, 1856, 1874, 2096**
 Fizyka jądrowa **827**
 Fotografia **302–306, 715, 1275, 1665, 1997**
 Front Narodowy **1867**
- G**
 Garbarstwo **1242, 1385, 1388–1390, 1618, 1764–1765**
 Geografia **258, 530–531, 897–898, 956, 960, 1405, 1644**
 Geografia matematyczna **1372**
 Geologia **1424–1425, 1596–1598, 1682, 1957**
 Geometria (zob. też Matematyka) **1357**
 Geometria analityczna **1440**
 Geometria różniczkowa **1924**
 Geometria wykreślna **322, 702, 1614**
 Geomorfologia **1758, 1926, 1927**
 Gerontologia **1289**
 Getta żydowskie (zob. też Holocaust) **295**
 Gleba **1803**
 Gołębie **1249**
 Gospodarka (zob. też Ekonomia, Handel) **24, 958, 962**
 Gospodarka magazynowa **1227**
 Gospodarka materiałowa **91, 1918–1919**
 Gospodarka narodowa **222**
 Gospodarka polityczna **423**
 Gospodarka Polski **257, 955**
 Gospodarstwa rolne **1956**
 Gospodarstwo domowe (zob. też Odżywianie, Przepisy kulinarne) **296, 564–566, 917, 1358**
 Górnictwo **612, 957, 1475, 2091**
 Górska Halina **1271**
 Grafika polska **2109**
 Grafika użytkowa **1504**
 Gruźlica (zob. też Choroby zakaźne) **1340–1341**
 Grypa (zob. też Choroby zakaźne) **1778**
 Grzyby **1794**
 Grzyby nadrzewne **1804–1805**
- H**
 Hafciarstwo **1321, 1325**
 Handel (zob. Ekonomia, Gospodarka) **958, 965, 1568, 1748**
 Handel międzynarodowy **427**
 Handel zagraniczny **493**
 Harcerstwo **704**
 Hematologia (zob. Krew) **1551, 1750, 1955**
 Hinduizm **1855**
 Histologia **854, 1477**
 Historia (zob. też Rewolucja francuska) **1186, 1272, 1278, 1600, 1650, 1671**
 Historia Francji XIX w. (zob. też Powstanie listopadowe) **1276**
 Historia gospodarcza **547, 646**
 Historia gospodarcza XIX w. **1095, 1525**
 Historia Polski (zob. też Księstwo Warszawskie, Łęczycza, Powstanie kościuszkowskie, Powstanie listopadowe, Rewolucja angielska, Sieradz) **308, 959**
 Historia Polski XVII w. **858, 1190, 1364**
 Historia Polski XX w. (zob. też Holocaust, Powstanie 1905 r., Powstanie w getcie warszawskim, Powstanie warszawskie, Wojna 1939–1945 r.) **404, 699**
 Historia społeczna **1678, 1790**
 Historiografia **45, 1400, 1475, 1529, 1636, 1692–1693, 1800, 1871, 2087**
 Hoffman Karol Boromeusz **1693, 1800**
 Holocaust (zob. też Getta żydowskie, Obozy hitlerowskie, Powstanie w getcie warszawskim) **16, 192, 379, 416, 434, 664**
 Hormony **1436, 2058**
 Hutnictwo (zob. też Metalurgia) **843, 1182, 1561, 2035, 2048**
- I**
 Immunologia (zob. też Serologia) **1984**
 Indeksy **1697**
 Informatory **46, 78, 225, 892, 931, 952, 986, 1238, 1383, 1478, 1516, 1749, 1763, 1833, 1917**
 Instalacje elektryczne **1945**
 Instrukcje (zob. też Wojsko) **575, 1339, 1384–1385, 1422, 1557, 1616–1618, 1764–1765, 1834–1835, 1918–1919, 1920, 2021–2022, 2101**
 Internaty **899**
 Irzykowski Karol **507, 1404**
 Izba Rzemieślnicza (zob. też Rzemieśnictwo) **1175**

Jaćwingowie 1769 Jakość **615–617**Jednodniówki **18, 50, 131, 248, 314–315, 370, 846, 850, 936–937, 1034, 1040, 1153–1154, 1195, 1374–1375, 1449**Jezierski Franciszek Salezy **1701**Język angielski **291, 716, 1515**Język chiński **1578, 1824**Język esperanto **863**Język francuski **954, 2005**Język hebrajski **732**Język jidysz **731, 1141**Język lemkowski **1134, 1336, 1706, 1708, 2082**Język polski **10, 97–99, 191, 745–748, 802**Język rosyjski **1461, 1473, 1502–1503, 1526, 1547, 1687, 1715**Języki słowiańskie **1723**Językoznawstwo **785, 816, 953–954, 1133–1134, 1163, 1336, 1468, 1548–1549, 1707–1708, 1721–1722, 1742, 1754, 1810, 1823, 1825, 1847, 1855, 1875, 1884, 1931, 1964, 2028**Józef (św.) **196**Judaizm **494–495, 558, 590, 595, 654, 688, 804, 1072**Jugosławia **268, 365**Jura Krakowsko-Częstochowska **1606–1607****Kalendarium 1838, 1923, 2026**Kalisz **1455**Kamery wideo **2090**Kampania wrześniowa **458, 835**Kapitalizm **1735**Kardiologia **1849**Kartografia **1394, 1486**Karykatura **1451**Karykatura polityczna **342**Kasy zapomogowo-pożyczkowe **1129**Katalogi **599–600, 1626**Katalogi handlowe **186, 877, 948, 1199–1207, 1231, 1250–1252, 1355–1356**Katalogi wydawnicze **598, 601, 604, 847, 918, 946, 950, 1174, 1739–1740, 2044**Katalogi wystaw **54, 161, 444, 502, 602–603, 879, 947, 951, 1249, 1275, 1862, 1929, 2109**Katecheza **736**Katolicyzm (zob. też Duchowość katolicka, Teologia katolicka, Teologia systematyczna, Sakramenty, Zakony męskie) **708, 736, 788, 808, 867, 1038, 1136, 1194**Kauczuk **1843**Kąpieliska **1932**Klasy społeczne **1605**Klasyfikacja dziesiętna **759**Kleiner Juliusz **1253, 1255, 1265, 1298, 1329**Klub Sportowy „Tramwajarz” **2093**Książnin Franciszek Dionizy **1220**Kobieta **1229, 1277, 1627**Komunikacja drogowa **644**Komunizm **292**Konferencje **1858**Konferencje naukowe **1869, 1955, 1960, 1973**Konopie **1934**Konopnicka Maria **390, 1588**Kopernik Mikołaj **689**Korczak Janusz **332**Korespondencja handlowa **1144**Koronkarstwo **1325**Kosmetyka **501**Kosmetyki **1420**Kosmologia **535**Kostiumy teatralne **1663**Kościół katolicki **391, 685, 1025, 1119, 1125, 1284, 1416–1417, 1669–1670, 1788, 1863, 1948–1949, 1965, 2054–2055**Kościuszko Tadeusz **219, 350, 425**Krawiectwo **938, 2065**Kreozot **1699**Krew (zob. też Biochemia, Hematologia) **1571–1573, 1580**Króliki (zob. też Zwierzęta gospodarskie) **1249**Kryminologia **1380, 1615**Krystalografia (zob. też Mineralogia) **1172, 1337, 1710–1713, 1806, 1967**Krytyka literacka **987**Krzyżacy **448**Książki **1035–1037, 1309**Księgarstwo **81–82, 1301**Księgi pamiątkowe **1265**Księgowość (zob. też Ekonomia) **267**Księstwo Warszawskie **1731**Kształcenie **1755–1756**Kształcenie korespondencyjne **1348**Kujawy **179**Kultura **514, 665, 722, 758, 1577, 2094**Kwas askorbinowy **1724, 1815**Kwas hialuronowy **1984**Kzczkowski Konstanty **640, 796****Laforgue Jules 667**Lamarck Jean Baptiste de Monet de **264**Leczenie **1039**Leki **162**

- Lelewel Joachim **912**
 Leninizm (zob. też Marksizm) **1445**
 Leonardo da Vinci **1974**
 Leskow Mikołaj **650**
 Leśnictwo **50, 221, 432, 612, 957**
 Linné Carl von **263**
 Linneusz zob. Linné Carl von
 Listy **1026, 1222**
 Literatura dziecięca i młodzieżowa **173, 245**
 Literatura dziecięca i młodzieżowa amerykańska **500**
 Literatura dziecięca i młodzieżowa angielska **218, 358, 426, 515–516, 559, 812, 821**
 Literatura dziecięca i młodzieżowa duńska **167, 465**
 Literatura dziecięca i młodzieżowa francuska **905**
 Literatura dziecięca i młodzieżowa norweska **383, 753**
 Literatura dziecięca i młodzieżowa polska **6, 26, 31, 47–48, 61, 139, 142, 183–184, 216, 277, 278, 380, 394, 410, 469–470, 484, 488, 505, 539, 553, 586–587, 592, 618–619, 626, 632, 641–643, 663, 681, 711, 741, 763–765, 767–770, 772–776, 790–792, 795, 798, 801, 873–876, 894, 966, 1031, 1145, 1167, 1218, 2003**
 Literatura dziecięca i młodzieżowa rosyjska **506, 544**
 Literatura francuska XX w. **990**
 Literatura grecka **1432**
 Literatura łacińska **1798**
 Literatura podróżnicza grecka **1691**
 Literatura polska **8, 27, 58**
 Literatura polska XVI w. **734**
 Literatura polska XVII w. **1029**
 Literatura polska XX w. **391, 433, 1093, 1166, 1864**
 Literatura renesansu **1866**
 Literatura żydowska **939**
 Literatura żydowska XX w. **408, 700, 779, 837, 1105, 1118, 1232, 1235, 1267, 1303**
 Literaturoznawstwo **463, 592, 567, 588, 647–650, 667, 675, 684, 735, 761–762, 839, 845, 865, 969, 993, 999, 1098, 1108, 1112–1115, 1135, 1142, 1156, 1196, 1213, 1219, 1220, 1222, 1226, 1228, 1230, 1241, 1254–1255, 1265–1266, 1271, 1274, 1285, 1293, 1298, 1302, 1312, 1323, 1326, 1329, 1330, 1342–1343, 1346–1347, 1363, 1367, 1376–1377, 1379, 1387, 1392, 1399, 1404, 1406, 1434, 1438–1439, 1447, 1457, 1479, 1574, 1575, 1588, 1619, 1647–1648, 1720, 1776, 1998**
 Literatury orientalne **856**
 Liturgia katolicka **1017–1018**
 Lodowce **1597–1598**
 Logika **251–252, 622, 1589**
 Logika matematyczna **486**
 Luminescencja **1637, 1771**
Ł
 Łask **1877**
 Łazowski Klaudiusz Franciszek **669**
 Łęczyca **1560, 1743**
 Łódzie **536**
 Łowicz **1726**
 Łódzka Fabryka Maszyn **1947**
 Łódzki Klub Sportowy **846**
 Łódzkie Towarzystwo Naukowe **1739, 2044**
 Łódź (zob. też Województwo łódzkie) **1095, 1331, 1525, 1650, 1682, 1709, 1844, 1853, 1861, 1897, 1957, 1991, 2095**
 Łubin biały (zob. też Botanika) **1786–1787**
 Łubna **1604**
M
 Machiavelli Niccolò **1845**
 Małpy **194**
 Marchew (zob. też Botanika) **1685–1686, 1792**
 Marchlewski Julian **1841**
 Marek Aureliusz **969**
 Marksizm (zob. też Leninizm) **83, 204, 399, 605, 671–672, 783, 1545, 1756**
 Maszynopisanie **1362, 1381**
 Maszyny (zob. też Metale, Przemysł metalowy) **1520, 1634–1635, 1935, 1936**
 Maszyny elektryczne **1512, 1532, 1839, 193**
 Maszyny i narzędzia rolnicze **301, 1862**
 Matematyka (zob. też Algebra, Prawdopodobieństwo, Tablice i wzory) **125, 143, 489, 639, 666, 712, 1480, 1522, 1534, 1836, 1848, 1903–1904, 1963, 2000, 2023–2024, 2080, 2085, 2104–2105**
 Materializm historyczny (zob. też Marksizm) **713**
 Materiałoznawstwo **1587**
 Mechanika (zob. też Fizyka) **436, 1576, 1642, 1732, 1744, 1816, 1890, 2041, 2107**
 Mechanika kwantowa **1793, 1915, 2089**
 Mechanika płynów **1822**
 Medycyna (zob. też Neurologia, Nowotwory, Otolaryngologia, Psychiatria, Reumatologia, Urologia) **396, 820**

- Medycyna pracy **1427, 1428–1429**
 Metale (zob. też Maszyny, Przemysł metalowy) **2029–2031**
 Metalurgia (zob. też Hutnictwo) **1587, 1906**
 Meteorologia **1484**
 Metodologia **44–45**
 Miasta (zob. też Urbanizacja) **1400, 1636**
 Mickiewicz Adam **826, 1112, 1228, 1379, 1406**
 Mieszkaństwo **2056**
 Mieszkania **422**
 Migracje **1746**
 Mikrobiologia **1558, 1741**
 Mineralogia (zob. też Krystalografia) **1172, 1337**
 Młodzieżowy Dom Kultury **1749**
 Moniuszko Stanisław **563**
 Mózg **1902**
 Muzeum Archeologiczne **1481**
 Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne **1833**
- N**
 Nałkowska Zofia **1260**
 Napęd elektryczny **2050**
 Narcyz biały (zob. też Botanika) **1667–1668**
 Naród **182, 880, 1692**
 Nauczanie **745–746, 1766**
 Nauczyciele **437**
 Nauka **170–171**
 Nauki ekonomiczne **605**
 Nauki społeczne **526, 1463, 1487, 1494, 1795**
 Nawozy sztuczne **2022**
 Neurologia **1612–1613**
 Niepłodność **396**
 Normalizacja **1045**
 Normowanie pracy **2062–2063**
 Norwid Cyprian Kamil **1254**
 Nowela polska XX w. **529**
 Nowotwory **1089, 1700**
 Numizmatyka **1609, 1833**
- O**
 Obiekty socjalne **1673**
 Obozy hitlerowskie **317**
 Obóz hitlerowski Auschwitz-Birkenau **128**
 Obóz hitlerowski Dachau **185**
 Obóz hitlerowski Majdanek **25**
 Obóz hitlerowski Mauthausen **324**
 Obóz hitlerowski Pruszków **325**
 Obóz hitlerowski Radogoszcz **1019**
 Obóz hitlerowski Treblinka **467**
 Obuwie **1411–1415**
 Ochotnicza Straż Pożarna **1991**
 Ochrona środowiska **2088**
 Odlewnictwo (zob. też Metale) **1882, 1958**
- Odruchy warunkowe **1975**
 Odzież dziecięca **1248, 1320**
 Odżywianie (zob. też Gospodarstwo domowe, Przepisy kulinarne) **1027, 1305, 1418**
 Ogrodnictwo **353**
 Okrzeja Stefan **1032**
 Opieka społeczna (zob. też Dziecko) **1083, 1454**
 Opowiadania francuskie XX w. **168**
 Opowiadania polskie XX w. **307, 336, 377, 384–385, 706, 744, 862**
 Opowiadania rosyjskie XX w. **545**
 Opowiadania żydowskie XX w. **1023**
 Opowiadania angielskie XX w. **435**
 Optyka (zob. Fizyka) **1833**
 Organizacje charytatywne **1125**
 Organizacje kombatanckie **315, 889**
 Organizacje młodzieżowe **269, 1968**
 Organizacje studenckie **370, 1154**
 Orientalizm **1364**
 Ortodoncja (zob. też Stomatologia) **1632–1633**
 Orzeszkowa Eliza **735, 839, 1026, 1222**
 Osadnictwo (zob. też Miasta) **1726**
 Oświata **46, 1452, 1738**
 Otolaryngologia **1639–1641**
- P**
 Pabianice **1599, 1781**
 Pająki **466**
 Palenie tytoniu **1724, 1815**
 Paleontologia **1606–1607, 1796–1797**
 Palestyna **909, 941, 1015**
 Pamiętniki **128, 185, 324, 379, 434, 458, 1029, 1209–1210**
 Państwo **1084**
 Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa **1873, 1962**
 Państwowy Instytut Książki **805, 1035, 1334**
 Papiernictwo **166, 397, 439, 542, 652, 723–24, 831, 904, 1149, 1152–1153, 1199–1201, 1208, 1221, 1297, 1345, 1821, 1852, 2043, 2064, 2086**
 Papieroplastyka **1513–1514, 1789**
 Parazytologia **1099, 1327**
 PCK zob. Polski Czerwony Krzyż
 Pedagogika (zob. też Wychowanie) **422, 442**
 Pedagogika społeczna **357, 498**
 Pediatria (zob. też Choroby dziecięce) **1020, 1088, 1128, 1183, 1322**
 Penicylina **172, 1804–1805**
 Pierwotniaki **1469, 1500, 1803**
 Pieśni **1038,**
 Pijawki (zob. też Zwierzęta wodne) **705, 1033, 1488, 1527, 1674–1675, 1688, 1870, 1950**

- Piłka nożna (zob. też Sport) 703
 Piosenka 100, 157
 Pizmak 310
 Planowanie gospodarcze 215, 259, 2066
 Podatki i opłaty lokalne 134–137, 2066
 Podhale 1761
 Podręczniki 102–103, 291, 439, 478, 560, 703, 717, 759, 882, 930, 938, 1003, 1117, 1144, 1466, 1666, 1678, 1790, 1811, 1817, 1884
 Podręczniki akademickie 162, 208, 281, 322, 479, 489, 541, 596, 639, 651, 658–659, 702, 726, 739, 752, 760, 829–830, 844, 848, 854, 869, 942, 967, 988–989, 994–995, 1008, 1071, 1090–1092, 1102, 1165, 1170, 1172, 1182, 1187, 1245–1246, 1268–1269, 1278, 1290–1291, 1304, 1337, 1354, 1357, 1368–1372, 1378, 1380, 1391, 1394, 1397–1398, 1402, 1405, 1407–1409, 1421, 1423–1425, 1430–1431, 1437, 1440, 1450, 1456, 1460–1461, 1463, 1465, 1467, 1473–1474, 1476–1477, 1480, 1483–1487, 1490, 1493, 1497–1499, 1502–1502, 1505, 1507–1512, 1515, 1518–159, 1521–1524, 1526, 1528, 1532–1535, 1544, 1546–1547, 1550, 1552–1555, 1558, 1561–1562, 1564, 1567, 15670, 1576, 1587, 1589, 1590, 1600–1603, 1608–1609, 1614–1615, 1620–1624, 1631–1635, 1642, 1644, 1646, 1661, 1677, 1679, 1684, 1687, 1689, 1690, 1695–1696, 1702–1704, 1710, 1715–1719, 1727, 1729–1730, 1732–1737, 1744–1745, 1747–1748, 1751–1752, 1757, 1762, 1767, 1770, 1772, 1779–1780, 1782, 1785, 1791, 1793, 1796–1797, 1801, 1806, 1839–1840, 1842–1843, 1852, 1871, 1874, 1882, 1887, 1890–1891, 1898–1899, 906, 1910, 1913–1914, 1916, 1921, 1924, 1928, 1930, 1932, 1935–1940, 1945–1946, 1958, 1963, 1967, 1970–1971, 1076–1980, 1984, 1992, 1994–1995, 2005, 2012–2014, 2017, 2019, 2023–2024, 2027, 2029–2031, 2035, 2040–2041, 2043, 2047–2048, 2050–2051, 2078, 2080, 2086, 2090, 2097–2100, 2107–2108
 Podręczniki dla szkół podstawowych 97–99, 140–141, 143, 155, 731, 788, 840, 1136, 1141, 1181, 1361
 Podręczniki dla szkół średnich 10, 191, 656, 2085
 Podręczniki dla szkół zawodowych 1812, 1827, 1894–1895, 190, 1903–1904, 1911–1912, 1944, 1959, 1966, 1969, 1993, 2000, 2010–2011, 2020, 2033–2034, 2038–2039, 2045–2046, 2062–2063, 2065–2067, 2071–2076, 2083–2084, 2104–2105
 Podręczniki szkolne 747–748
 Poetyka (zob. też Literaturoznawstwo) 408
 Poezja 34, 591, 1649
 Poezja czeska 660
 Poezja jugosłowiańska 841
 Poezja polska 9, 53, 58–59, 101, 157
 Poezja polska XIX w. 300, 392, 676–678
 Poezja polska XVII w. 1042
 Poezja polska XX w. 7, 51, 174–175, 246–247, 262, 279, 282, 338, 388–389, 411, 476, 485, 487, 709, 716, 786, 860–861, 1086–1087, 1237, 1433
 Poezja rosyjska XIX w. 657, 728–729, 793, 1151
 Poezja rosyjska XX w. 80
 Poezja serbska 668
 Poezja staroruska XII w. 771
 Poezja żydowska 907
 Poezja żydowska XX w. 554, 842, 910, 1286
 Pojazdy gąsienicowe 1727
 Polarografia 1759, 1851
 Politechnika Łódzka 349, 721, 1046, 1316, 1419, 1680–1681, 1763, 1868, 1953–1954, 2061
 Polityka (zob. też PPR, PPS, PZPR) 15, 20–24, 32, 35, 64, 71, 73, 75, 86–88, 95, 106, 126, 150, 400, 548–550, 699, 733, 799, 1013, 1040, 1043, 1315, 1410, 1445, 1593, 1627, 1662
 Polityka międzynarodowa 339
 Polityka społeczna 340, 413, 640, 796
 Polityka wewnętrzna 1559
 Polska 1785
 Polska Partia Robotnicza zob. PPR
 Polska Partia Socjalistyczna zob. PPS
 Polska Północna 460, 879
 Polska Zachodnia 460, 879
 Polska Zjednoczona Partia Robotnicza zob. PZPR
 Polski Czerwony Krzyż 936, 1034
 Polski Instytut Służby Społecznej 401
 Polskie Towarzystwo Hematologiczne 1869
 Pomoc dydaktyczne 2060
 Poradniki 442, 501, 1520, 1952, 2001–2002, 2004, 2018, 2068, 2070

- Porosty **1610–1611**
 Postępowanie administracyjne **996**
 Powieść amerykańska XX w. **386–387, 527, 662, 756,**
 Powieść angielska XIX w. **499, 517–518, 750, 1214**
 Powieść angielska XX w. **720**
 Powieść austriacka XX w. **1103–1104**
 Powieść francuska XIX w. **206, 471–472, 537–538, 561–562, 913–914**
 Powieść francuska XX w. **608, 991**
 Powieść hiszpańska XVII w. **187**
 Powieść polska XIX w. **270–274, 594, 627–631, 633–637, 754, 789, 823, 943, 970–983, 1047–1050, 1106, 1180, 1224–1225**
 Powieść polska XX w. **2009–210, 224, 376, 395, 461, 490, 496–497, 508, 653, 679–680, 687, 707, 710, 749, 766, 777, 800, 822, 824–825, 885–886, 1002, 1016, 1030, 1096–1097, 1116, 1191–1192, 1324, 2006–2008**
 Powieść rosyjska XIX w. **807, 811, 1073, 1157–1159, 1270**
 Powieść rosyjska XX w. **205, 212, 288–290, 806, 815**
 Powstanie 1905 r. **1897**
 Powstanie kościuszkowskie **62**
 Powstanie listopadowe **870, 1373**
 Powstanie w getcie warszawskim (zob. też Holocaust) **254, 670, 1028**
 Powstanie warszawskie **256, 325**
 Powszechna Organizacja Służba Polsce **850**
 Powszechna Spółdzielnia Spożywców (zob. też Spółdzielczość) **1131, 1444**
 Pozytywizm **1452, 1542, 1569, 1738**
 Pożarnictwo **244, 351, 1403**
 PPR (zob. też Polityka) **20, 22, 150, 799, 1040,**
 PPS (zob. też Polityka) **20, 74, 150, 222, 1040, 1043,**
 Praca **682, 1627**
 Prakseologia (zob. też Filozofia) **226, 1846**
 Prawdopodobieństwo (zob. też Matematyka) **1899**
 Prawo **532, 546, 1546, 1564, 1666, 2040**
 Prawo autorskie **152**
 Prawo cywilne **77, 93, 96, 284–285, 415, 438, 479, 522, 661, 828, 859, 1005–1006, 1146–1147, 1257, 1273, 1294–1295, 1476, 1509**
 Prawo do pracy **168**
 Prawo gospodarcze **5, 1014, 1296, 1510–1511**
 Prawo karne **56, 694, 755, 884, 1077, 1299, 1314, 1328, 1431, 1677, 1689–1690, 2019**
 Prawo karne wojskowe **57**
 Prawo lokalowe **193**
 Prawo państwowe **1085**
 Prawo pracy (zob. też Urlopy, Układ zbiorowy pracy) **406, 625, 1137, 1140, 1338, 1679**
 Prawo rodzinne **1697**
 Prawo rzymskie **1645, 1942**
 Prawo socjalne **1496, 1817**
 Prawo spółdzielcze **178, 866**
 Prawo wojenne **111**
 Procesy o czary **1455, 1565–1566**
 Procesy sądowe **1869**
 Produkcja filmowa (zob. też Wytwórnice filmowe) **1940, 1994–1995, 2017**
 Produktywność pracy **203**
 Programy nauczania **344–348, 817**
 Programy nauczania dla szkół podstawowych **149**
 Programy nauczania dla szkół wyższych **349, 721, 757, 1046, 1109–1111, 1119, 1316, 1419, 1435, 1441, 1530–1531, 1536–1537, 1591–1592, 1638, 1680–1681, 1694, 1802, 1868, 1872, 1873, 1953–1954, 1961, 1962, 2061, 2077, 2081**
 Promieniowanie **1888**
 Prosna (zob. też Geologia) **1683**
 Protetyka dentystyczna (zob. też Stomatologia) **208, 541**
 Prus Bolesław **280, 463, 647–648, 1266, 1302**
 Prusy (zob. też Historia) **1731**
 Przedszkola **1766**
 Przemysł **88, 215, 368, 1171, 1493, 1631, 1818**
 Przemysł ceramiczny **1203–1204, 1252**
 Przemysł chemiczny **877–878, 948, 1202, 1206–1207, 1355**
 Przemysł drzewny **50, 432**
 Przemysł gumowy **1471**
 Przemysł leśny **1920**
 Przemysł metalowy **1250**
 Przemysł poligraficzny **1128, 1263**
 Przemysł skórzany **1205, 1349, 1842, 1910, 1937, 2083**
 Przemysł spożywczy **248, 296, 673, 937, 948, 1126**
 Przemysł wełniany **1616**
 Przepisy kulinarne (zob. Gospodarstwo domowe, Odżywianie) **564–566, 917, 1358**

- Przewodniki turystyczne **1259**
 Przewodniki **1481**
 Przewody elektryczne **1772**
 Przyborowski Walery **1026**
 Przyroda **149, 155**
 Psy **1249, 1760, 1819, 1902**
 Psychiatria **833, 869**
 Psychologia **696, 849, 895, 1101, 1366**
 PZPR **1453, 1559**
- Rachunkowość** (zob. też Ekonomia) **1173, 1339, 1384–1385, 1616, 1654, 1764, 2032**
 Rachunkowość przemysłowa **1980, 2098**
 Racjonalizatorstwo **1471, 1799**
 Radiofonia **402**
 Radiotechnika (zob. też Wojsko) **1164**
 Radlińska Helena **481**
 Radni **1865**
 Rady zakładowe **22**
 Ratownictwo medyczne **704**
 Recenzje teatralne **369**
 Referendum 1946 r. (zob. też Polityka) **211**
 Reforma rolna **2103**
 Regulaminy (zob. też Wojsko) **1317–1318**
 Reklama **1386**
 Religia (zob. też Badacze Pisma św., Buddyzm, Katolicyzm) **1283**
 Rembrandt Harmenszoon van Rinn **2109**
 Remont **1557**
 Renesans **1845**
 Repatriacja **1041**
 Reumatologia **1211**
 Rewolucja angielska (1640 r.) **1774**
 Rewolucja francuska (1789 r.) **984**
 Robotnicy **176, 462**
 Roboty na drutach **1224**
 Rodzina (zob. też Dziecko, Kobieta) **207**
 Rolnictwo (zob. też Gospodarstwa rolne, Maszyny i narzędzia rolnicze) **201, 437, 612, 872, 957, 992, 1117, 1139**
 Rośliny lekarskie (zob. też Farmakognozja) **311–312, 424, 864, 882, 1009–1012, 1193, 1292, 1304, 1365, 1460**
 Rośliny włókniste **1835, 2021, 2106**
 Ruch robotniczy **1272**
 Ruchliwość społeczna **624**
 Ruchy i organizacje chłopskie **226, 364, 366–367**
 Ruchy społeczne **1395**
 Rzemieślnictwo (zob. też Izba Rzemieślnicza) **448**
- Rzemiosło **512, 533, 832, 952, 958**
 Rzemiosło ludowe **1626**
- Sakramenty** (zob. też Katolicyzm) **867, 1194**
 Samochody (zob. też Wojsko) **478, 1900, 1976, 2038–2039**
 Samorząd terytorialny **316, 450–454**
 Satyra polska XX w. **369**
 Sądownictwo **75**
 Sądownictwo honorowe **133**
 Scenariusze imprez okolicznościowych **27–29, 55, 929, 1240, 1889**
 Seksuologia **896, 965, 1261**
 Sempołowska Stefania **60**
 Serologia **297**
 Sieć elektryczna **1733, 1977, 2097**
 Sienkiewicz Henryk **491, 839, 1230**
 Sieradz **1560, 1743**
 Sieroctwo (zob. też Dziecko, Opieka społeczna, Pedagogika społeczna) **441**
 Sieroszewski Wacław **503**
 Silniki **1834, 1840**
 Silniki wysokoprężne **1422**
 Skały osadowe (zob. też Geologia) **341, 1595, 1761**
 Skarbek Fryderyk **1714, 1880**
 Skorupiaki (zob. też Zwierzęta wodne) **1629–1630**
 Skrawanie **2100**
 Skrzynecki Jan Zygmunt **870**
 Skup produktów rolnych **2021, 2032, 2106, 2110**
 Słowacki Juliusz **610, 1196, 1219, 1457, 1575, 1998**
 Słowianie **933–935, 1243–1244**
 Słowianie Wschodni **649**
 Słowniki terminologiczne **67, 94, 1673**
 Służba zdrowia **1563**
 Socjalizm (zob. też Filozofia, Leninizm, Marksizm) **880**
 Socjologia **740, 1178–1179, 1472, 1542–1544, 1577, 1807, 1809, 1956**
 Spisy **1280**
 Spisy ulic **1331**
 Społeczeństwo **701, 1809**
 Sport **217, 695, 703, 940, 997–998, 1075, 1177, 1838, 1923, 2026**
 Spółdzielczość (zob. też Powszechna Spółdzielnia Spożywców) **18–19, 30, 36, 49, 63, 79, 90, 109–110, 130–131, 144, 147,**

- 153, 164–165, 197–198, 225, 228, 254, 267, 286, 293, 320, 353–354, 359, 403, 419–420, 455, 474, 519–520, 555–556, 985, 1121–1124, 1783–1784, 1860, 1878, 2095
- Sprawozdania 780–782, 832, 899, 1124–1127, 1175, 1333–1334, 1442–1444, 1538
- Sprzedaż konsumencka 320
- Stany Zjednoczone 1809
- Statuty 134–138, 401, 429, 784, 986, 1129–1132, 1335, 1453
- Statystyka 611, 961, 1319, 1615, 1795, 1956
- Stenografia 1362, 1381
- Stomatologia (zob. też Ortodoncja, Protetyka dentystyczna) 1189, 1407, 1456, 1474, 1590, 1602–1603, 1830
- Strajki 1844
- Straty wojenne 154
- Stronnictwo Pracy 1013
- Strug Andrzej 1226
- Stwosz Wit 523, 1725
- Substancje smoliste 1700
- Surowce (zob. też Włókiennictwo) 1022
- Syjonizm 909, 1015
- Szkice literackie 477, 507, 911
- Szkolenie zawodowe 613
- Szkolnictwo 398, 810, 1301
- Szkolnictwo dla dorosłych 1591–1592, 1638
- Szkolnictwo wyższe 447, 526, 1383, 1462, 1917
- Szkolnictwo zaoczne 2060, 2069
- Szkolnictwo zawodowe 575, 697, 1176, 1478
- Szkoła Główna Handlowa 1120
- Szkoła Główna Warszawska 1569
- Sztuka (zob. też Estetyka) 1155
- Sztuka ludowa 521, 551, 1929
- Sztuka polska (zob. też Katalogi wystaw, Stwosz Wit, Wyspiański Stanisław) 589, 602–603, 947, 951, 1138
- Sztuka włoska 1947
- Śluzorośla 1698
- Śpiewniki 145
- Świadczenia społeczne (zob. też Akcja socjalna) 575, 1396
- Świadkowie Jehowy zob. Badacze Pisma Świętego
- Świadomość społeczna 321, 730
- Święta 462, 494–495, 558, 590, 654, 688, 804, 1072
- Tablice i wzory 125, 1393
- Tarczyca 1540–1541, 1705, 1850
- Tatarzy 858, 1190
- Tatry 1259
- Teatr 382, 412, 1382, 1401
- Teatr Powszechny 2102
- Technika wysokich napięć 1828
- Technologia 1411–1415, 1420, 1423, 1858
- Teologia katolicka (zob. też Katolicyzm) 2019
- Teologia systematyczna (zob. też Katolicyzm) 2078
- Teoria poznania (zob. też Filozofia) 381
- Tkactwo (zob. też Włókiennictwo) 2004
- Tkaniny (zob. też Włókiennictwo) 2012, 2015
- Tkaniny bawełniane 2079
- Topografia wojskowa (zob. też Wojsko) 69
- Towaroznawstwo 1812, 1826
- Transformatory 1623
- Trumpeldor Józef 941
- Tworzywa sztuczne 1843
- Ubezpieczenia 63, 430–431, 555–556, 607, 1039, 1818
- Ubezpieczenia społeczne 323, 413, 609, 674
- Uchwyty obróbkowe 459
- Uczenie się 442
- Uczucia 287
- Układ krążenia 1850
- Układ nerwowy zwierząt 1943
- Układ trawienny 1571–1573
- Układ zbiorowy pracy 22, 151, 432, 1310, 1349, 1359, 1448, 1986
- Uniwersytet Łódzki 757, 1109–1110, 1435, 1531, 1657, 1694, 1802, 1872, 1961, 2077
- Urbanizacja 1262
- Urlopy (zob. też Prawo pracy) 406
- Urologia 848, 1187, 1659
- Urzednicy 620–621
- Utworky sceniczne dla dzieci 597, 623
- Vitrac Roger 1648
- Włna (zob. też Dywany) 1826
- Weyssenhoff Józef 1377
- Wielka Brytania 1774, 2042
- Wielkopolska (zob. też Językoznawstwo) 1742, 1746
- Więś 1178–1179, 1472, 1593, 1662, 1783–1784, 1860, 1896
- Wiosna Ludów 871, 1162
- Witkiewicz Stanisław 589, 1241, 1619
- Włochy 1845

- Włókiennictwo (zob. też Bielenie, Tkactwo, Tkaniny) **91, 176, 186, 202, 259, 344–348, 417, 427, 493, 511, 525, 615–617, 698, 852, 881, 893, 900, 903, 906, 926, 1003–1004, 1044, 1062–1069, 1079, 1188, 1216, 1239, 1251, 1279, 1300, 1310, 1317–1318, 1356, 1384, 1448, 1458–1459, 1497, 1592, 1568, 1617, 1624, 1676, 1740, 1745, 1748, 1781, 1799, 1813, 1827, 1829, 1892–1893, 1898, 1911–1912, 1928, 1930, 1946, 1959, 1966, 1987–1989, 1992–1993, 2009–2011, 2020, 2025, 2033–2034, 2045–2046, 2067, 2071–2076, 2084**
- Włókna lękowe **1901, 2037**
- Włókna sztuczne **1736, 1751**
- Województwo łódzkie (zob. też Łódź) **1665, 1671**
- Wojna 1939–1945 r. (zob. też Bitwa 1940 r. o Wielką Brytanię, Bitwa 1942–1943 r. stalingradzka, Bitwa 1943 r. pod Lenino) **714**
- Wojsko 1–4, 11–14, 37–43, 65–70, 72, 76, 89, 94, 102–105, 107–108, 112–124, 129, 132–133, 146, 148, 156, 160, 163, 177, 189–190, 213, 227, 229–243, 250, 253, 265, 276, 294, 298–299, 313, 331, 335, 352, 361–363, 378, 405, 418, 428, 443, 445–446, 456, 552, 568–573, 576–584, 686, 692–693, 725, 778, 794, 803, 809, 913, 818, 838, 909, 919–925, 941, 949, 1015, 1051–1061, 1074, 1076, 1081, 1148, 1150, 1160–1161, 2053
- Wolin (zob. też Geologia) **1596**
- Wrotki (zob. też Zwierzęta wodne) **2036, 2057**
- Współzawodnictwo pracy **1080, 1188, 1195, 1279, 1297, 1317–1318, 1941, 1972, 1985, 2092**
- Wybicki Józef **1362**
- Wybory samorządowe **1659, 1867, 1877, 1879, 1881**
- Wychowanie **188**
- Wyspiański Stanisław **743, 1326**
- Wytrzymałość materiałów (zob. też Mechanika) **281, 651, 988–989, 1268–1269, 1402**
- Wytwornie filmowe **1482**
- Wyższa Szkoła Ekonomiczna **1441, 1536–1537, 1917, 2081**
- Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego **1111**
- Zabłocki Franciszek **1098**
- Zakładowe komisje rozjemcze **1951**
- Zakłady Graficzne RSW „Prasa” **1374–1375, 1985**
- Zakony męskie **810**
- Zakony rycerskie **449**
- Zakopane **1259**
- Zambrowski Roman **738**
- Zatrucia chemikaliami (zob. też Bhp) **2059**
- Zatrudnienie **1545**
- Zbiorniki wodne **510**
- Zbójno **1926**
- Zdrowie (zob. też Służba zdrowia) **1041, 1229, 1277, 1418**
- Zdrowie publiczne **1709**
- Zegary **638**
- Zjazdy (zob. też Konferencje Naukowe) **834, 1741**
- Zoologia **1430, 1528, 1885–1886**
- Zootechnika **797**
- ZSRR (zob. też Polityka) **483, 1217, 1755, 1808, 2042**
- Związek Literatów Polskich **1449**
- Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich zob. ZSRR
- Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Spożywczego **1132**
- Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Włókienniczego **1443**
- Związki zawodowe (zob. też Układ zbiorowy pracy) **138, 429, 431, 781–782, 784, 1195, 1676**
- Zwierzęta (zob. też Pająki, Pierwotniaki, Żaby) **509**
- Zwierzęta domowe (zob. też Psy) **224, 524,**
- Zwierzęta futerkowe **310**
- Zwierzęta gospodarskie (zob. też Króliki, Rolnictwo) **992, 1139**
- Zwierzęta wodne (zob. też Skorupiaki, Pijawki, Wrotki) **1256**
- Źródła historyczne **211, 292, 317, 733, 857, 1455, 1742**
- Żaby **1943**
- Żeliwo sferoidalne **1947**
- Żeromski Stefan **464, 1241, 1574**

Od Redakcji

Dr Magdalena Rzadkowolska po ukończeniu I LO im. Mikołaja Kopernika w Łodzi podjęła studia na Wydziale Teologicznym Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, a następnie na Podyplomowym Studium Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego. W 2000 r. obroniła na UŁ rozprawę doktorską *Czytelnictwo powieści w opiniach środowisk katolickich II Rzeczypospolitej* napisaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Janusza Dunina, która po dokonaniu zmian ukazała się nakładem wydawnictwa Ibidem w 2003 r. i otrzymała nagrodę Rektora UŁ. W latach 1989–2001 M. Rzadkowolska pracowała w Bibliotece Głównej Akademii Medycznej w Łodzi. Od 2001 r. jest zatrudniona w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ na stanowisku adiunkta, gdzie w 2010 r. powierzono jej kierowanie Pracownią Słownika Pracowników Książki Polskiej.

Przedmiotem zainteresowań naukowych M. Rzadkowolskiej jest historia książki w Łodzi po II wojnie światowej, której poświęciła publikację *Oficina przy ulicy Piotrkowskiej* (Łódź 2007), nagrodzoną przez Rektora UŁ, oraz biografistyką księgoznawczą. Była członkiem zespołu redagującego suplement 3 *Słownika Pracowników Książki Polskiej* (Warszawa 2010), gdzie zamieściła 25 biogramów. Od 2012 r. kieruje projektem Narodowego Programu Humanistyki „Słownik Pracowników Książki Polskiej. Suplement 4”.

M. Rzadkowolska jest autorką artykułów w czasopismach naukowych i wydawnictwach zbiorowych. Brała udział w przygotowaniu takich publikacji, jak *Bibliofilska mapa Łodzi* (z J. Andrzejewskim i in., Łódź 2007), *Ku przyszłości* (Warszawa 2008), *Pasja książki* (z J. Ladoruckim, Łódź 2009), *Ludzie i książki* (z E. Andrysiak i in., Łódź 2011).

Uczestniczy w życiu naukowym, zasiadając w Radzie Naukowej Centrum Badań Ewaluacyjnych i Progностycznych Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie (2006–2012), pełniąc funkcję sekretarza redakcji pisma interdyscyplinarnego „Transformacje”, członka redakcji „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Librorum”. Udziela się w Polskim Towarzystwie Bibliologicznym (wiceprezes Oddziału Warszawskiego, sekretarz Zarządu Głównego) i Polskim Towarzystwie Historycznym (członek Komisji Rewizyjnej Oddziału Łódzkiego). Jest również członkiem Łódzkiego Towarzystwa Przyjaciół Książki.

